Seldern Józsefné grófnő festő l. Hadik Mária gr.

~~Sodronyrészlet, aranyból IV. 37.~~

Seldtendaheim Merten

Kőmüves (maurer)
Lőcsén.

1666 ban a céllövő versenyen
díjat nyert

Hain 334

A 350 ik lapon Lőcsén
1667 évi lakói és
polgarsga között

ugyanez a név ugyanevvel
a foglalkozással, de
János Egerstmeivel
emlitve

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhel

Miután keresményemnek 191 ....

tésénél .....

jelenhetek, keresményemnek átvételére

nevü munkástársamat szóbelileg megbiz

Kelt ....., 191 ....

.....

tanu.

.....

tanu.

SELEM MIHÁLY, takácsmester

A Székesfehérvári Városi Levéltárban két irat a város XVIII.sz.-i mestereiről.Az egyik 1784-ből,a másik pár évvel későbbi.64 mesterség,519 név.Az arab számok a két listát,a rómaiak az öt csoportot jelzik. 265.old

/ 1,2./ V. takács. 266.old

U.VARGA MARIANNA: Mesteremberek Székesfehérvárott a XVIII.században 26[illegible].old

ALBA REGIA.István Király Múzeum évkönyve. VIII.-IX. 1967-68. Székesfehérvár

Veléndy Szabolcs kerttervező

A siófoki kórház kertjét tervezte (eml.)

Bálint János: A siófoki és a dombóvári kórház

Magyar Építőművészet 1970/2

4 old.

MDK.

Selényi Géza festő.

Dunántúli Népszava, 1945. I. évf. szept. 30.

„Vasárnap nyílik meg a Gebauer festőiskola kiállítása."

6 l.

MDK

Selényi Ferenc

Kiállitási kritika

Helyipar és városgazdálkodás 1966 ápr.

MDK

Sellényi Ferenc

Kisállítási kritika

Helyiipar és városgazdálkodás 1965 ápr.

MDK

Selényi I. építész

Felszabadult Bp. művészete. N.Szal. 1960.

MDK

Selényi S.
és Károlyi A., Borostyánkői L. és
Medvedt L.

Nagy Lajos király uti lakótelep,
1953-57, terve

A felszabadult Budapest művészete,
Kiállítás-katalógus, Budapest, 1960.
14 l.

Selényi István

(Πi)

Konzulense Master Árpád és Tenke Tibor tervének = Bpest XIV. Pákhomliget – hipoteka réuletes rendezése.

Magyar Építőművészet 1968. 5. n. 32. l.

Selényi István

a Lágymányosi lakótelep épületeinek tervezője.

Tóth Endréné: Budapest Enciklopédia, Budapest, 1976.

15/1

Selényi István

Selényi István: Strandfürdő, Izsák. /Tenke Tibor építész, M.Baló Borbála kerttervező/ - Magyar Epitőművészet, 1966. 15. évf. 1.sz. 28-31. l.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 1969.3.sz. 243-283.l./ 249. l.

M.D.K.

Selényi István

A Szegedi Olajközpont tervpályázaton dijazva
45ooo Ft megvétel
Társtervező: Szemerédi Magada, Papp Gábor, Makó Lóránd, Csavarga Miklós, Faludy E. Péter

Magyar Épitőművészet 1967/5. 2-3.1.

M. D. K.

SELÉNYI István épitész

Résztvétel a pályázaton (16.000 Ft)

Társtervező: Szmetana György-
Hetényi Antal

Döntöttek Szombathely centrumának épitési tervpályázatáról
110 000 forintot kaptak a pályázó épitészek

Magyar Nemzet 1962. április 27. 3.1.

Selényi István MDK

épitész

Habház Budapesten.
Népszava, 1958. nov. 30.

Selényi István épitész /LAKÓTERV/ M.D.K.

Az 1962. évi Ybl Miklós -dij II. fokozatával kitüntetve.

Magyar Épitőművészet 1962/5.2

Selényi István

tervezte a bonyhádi járási pártszék-
házát. 1963. 449. sz. reprodukció.

Merényi Ferenc: A magyar építészet
1867-1967. Budapest 1970.

1421

Selényi István

tervezte a miskolci Selyempét-i lakótelepet. 1960. 378 p. reprodukció.

Merényi Ferenc: A magyar építészet 1867-1967. Budapest 1970.

1334

Selényi István

M.Á.: Budapest, XIV. Pásztorliget-Újpalota részletes rendezési terve. Tervezők: Mester Árpád, Tenke Tibor /ÉVTV, TTI/, konzulensek: Csordás Tibor, Selényi István, Gallmayer Ferenc /TTI/, munkatársak: Hopár Ferenc /ÉVTV/, Zsitva T. Zoltán /TTI/. /Tervismertetés/

Magyar Építőművészet, 1968.5.sz. 32-33. l.

Selényi István –

Kolsai Endre – Batka István

(LAKÓTERV)

Követségi épület, Berlin (NDK) építékei.

Tervezés = 1964.

Magyar Építőművészet 1968. 6.sz. 22. l.

Selényi István épitész M.D.K.

Benyhád, Járási Irodaház

Belső épitész:Kecskés István

repr.

Magyar Epitőművészet 1963/1. 12.1.

M. D. K

SELÉNYI István építész
(LAKÓTERV)

Lágymányosi lakótelep IX. tömb

Bere László: Lakásépítés Budapesten
Magyar Építőművészet 1955. 5/6. sz. 170. l.

MDK

Selényi István, építész

A Munkásnállók ...' c. tervpályá-
zatot ismerteti az Építőművések
Szövetségében.

– : Tervpályázat

8

ESTI HÍRLAP, Bp. 1969. jan. 17.

Selényi István épitész MD.K.

Miskolc- Sely emrét V/ 1-5 jelü 8 szintes lakóépületek repr.

terv: 19591 kivitel: 1960-61.

Magyar Építőművészet 1960. 5.sz. 14.1.

M.D.K.

Selényi István
építész

Miskolci magasház terveit
mutatta be.

Körner József: A III. építészeti kiállítás.
Művészet, 1961. július. — 36 l.

M. D. K.

SELÉNYI István építész

Középmagas tervpályázat

III. Épület kategória (megvétel)

Társtervező: Szmetana Gy. és Gedeon Sándorné

Tervpályázati eredmények

Magyar Építőművészet 1960. 4. sz. 62. l.

ll. D. K

SELÉNYI István építész

Lapgyűjtő

Lapgyűjtő

Lapgyűjtő

M. D. K.

SELÉNYI István építész

~~Lásd~~:

Miskolczy L. – Nzbej – Selényi közös

tervük: VIII. IX. tömb (Repr.) lakóepületek

Cserba Dezső: A lágymányosi lakó-
telep
Magyar Építőművészet 1956. (V.) 5. sz.
136 - 137. l.

Selényi István épitész MDK

felsőtagozatu ált.iskola, nevelői lakással repr.

Egri-Zempléni-Zólyomi:Az általános iskolák készülő tipusterveiről Magyar Epitőművészet 1955.IV.évf. 7-8.sz. 242.l.

Selényi István építész MDK

7.sz. terv, II.dij repr.

Schmiedl Ferenc: Négytantermes felsőtagozatu általános iskola tervpályázata Magyar Építőművészet 1955. IV.évf.7-8.sz. 227.l.

Selényi István épitész MDK

Lágymányos lakótelep repr.

Magyar Épitőművészet 1955.IV.évf.11-12.sz.332.l.

MDK

Selényi István építész

Magtár tipus 1950.

Szabó Árpád:A mezőgazdasági ipar építészete
Magyar Építőművészet 1954.7-9.sz. 236.l.

Selényi István, épitész MDK

Győr, Lakóépület tervezője.
repr.

MagyÉp 1945-55.

Selényi István, építész

L. Ungár Péter

—: Szövetségi hírek

Borító 3

Magyar

Építőművészet, Bp. 1983

83/1

Selényi István, [építész]

L. Eltér István

-: Szövetségi hírek

Magyar Építőművészet Bn. 1983

10–12

83/4

Selmeci János, építén

L. Farkasdy Z.

– követségi kírek

Magyar

Építőművészet Bp. 1983

6

83/3

1978. ápr. 27. Televízió 21:40 – Vené –
Urakáink is látni fogják. – 7 –

terv állományból, amit most épitenek, és ezt megpróbálnám ösz szehasonlitani azokkal, amiket a fejlesztés során tüzünk napirendre. Hát ezzel kapcsolatosan itt látható a jelenleg legnagyobb mennyiségben épitett két szobás, négy férőhelyes, négy személyes család részére tervezett lakástipus, amely alapvető en két szobából, egy 18 négyzetméteres nappaliból és egy 12 négy zetméteres hálószobából áll, jellemzője, hogy van egy elég szü ken méretezett konyhája, amelyik étkezésre nem alkalmas. Ezért a két szoba között alakitott ki a tervező, egy étkezésre igen szükösen alkalmas ilyen alszeri teret, a lakásnak ezen arészein pedig a mellékhelyiségek, a fürdőszoba, a WC és a közlekedő található. Ha ezzel szemben megmutatoma jelenleg tervezés stádiumában lévő javaslatok egyik vázlatát, azt hiszem eléggé gépiesen lehet érzékelni a különbséget. Az előttem lévő tervlapon, egy ugyanolyan nagyságrendü, tehát négy személy számára alkalmas lakás tervjavaslata fekszik, amelyben szemmel láthatóan jóval kisebb méretü közlekedő belépőtér van, az igy nyert teret a lakás hasznos tereiben használjuk fel, ugy, hogy egy viszonylag elég jól méretezett nappali és étkező teret alakitunk ki, az étkező közvetlen kapcsolatban áll a főzés terével, tehát a főzés-étkezés-tálalás funkciói jól megoldott. A lakás másik részében az un. pihenő részben van elhelyezve a fürdőszo ba és a WC, vagy külön térben, vagy esetleg közös térben, ez függ a lakás nagyságából is. Itt pedig egyválaszval látható, amelyik az alvásra kijelölt, pihenésre kijelölt teret kétfelé oszthatja, ez a két tér mindegyik alkalmas két-két fekhely elhelyezésére, akár ilyen szülők számára alkalmas kialakitásban, akár pedig gyerekek számára elhelyezve.

- Na most ilyen módon viszont fekvőhely mentessé válik a nappali, ami szintén a korábbiakhoz képest egy komoly előrelépést jelent.

- Igen, ez lehetőséget nyujt a fekhelynélküli nappali kailaki tására, meg kell ugyan mondani, hogy ezek a hálóhelyiségek vi szonylag szükösek, de minden esetre két-két fő behelyezése után a nappali és az étkező térkapcsolata fekhelymentesen alakitható ki. Ugyanakkor lehetőséget nyujt ez arra is, hogyha a családnak az összetétele azt kivánja, hogy két külön nemü gyerek van, viszonylag nagyobb gyerekek, akkor a gyerekek különalvását tudja, nemek szerinti szétválasztását megoldani.

- Én a szüleimmel élek egy négy férőhelyes két szobás lakásban, a szüleimnek jutott a nagyobb szoba természetesen. Én itt élek, a hugommal. Elképzelhetik, hogy nem kevés probléma adódik abból, mert a hugom sem fiatal, 19 éves, én nekem is len nének olyan dolgaim, amit nem hiszek, hogy a hugomra tartoznak, de nem tudom megérteni, hogy a tervezők hogy képzelték el azt, hogy az ilyen apró gyerekek felnőnek, akkor hogy helyezkednek el ebben a szobában? Talán, hogyha ilyen kicsik maradnak és azonos nemüek, de igy, nagyon nehezen tudom elképzelni.

- Ez a lakás és a korábban bemutatott lakás, tehát azonos alapterületü, mégis lényeges eltérés mutatkozik.

- Igen. Ez a lakás valójában három lakótérrel rendelkezik, a közhasználatban is ismert a félszoba fogalom. Ebben a lakásban két darab fél szoba van, és egy darab teljes értékü szoba. A fél szobák a lakbértörvény és a lakásrendelet szerint egy fekhely számára alkalmasak, de a nagyságrendjük 6-12- négyzetméterig van meghatározva. A jelenlegi tipusterv állományban, ahol fél szobákat csináltunk, általában az alsó határérték a határ, és igy csak egy fekhellyel lehetett megoldani, igy jelenleg még arra törekszünk, hogy ezekben a fél szobákban a 12 négyzetmétert jobban megközelitve, tehát 9-lo-ll négyzetméteres értékekben, általában a két fekhely elhelyezhető legyen.

- Három szobás lakásunk van, ami tulajdonképpen egy nagy szoba, ez a helyiség, és két kisebb szoba, ami hát itt látható. Most ez per-pillenat nagyon ideálisnak mondható, mert nagyon sokan még ilyen helyzetben sincsenek, de hát azért vagyunk rá, mert nemcsak ketten vagyunk. Három gyerekünk van, ebből két lány, egy fiu, és van egy 56 éves nagymama, aki szintén szeret ne egy külön helyiséget.

- Hát természetesen, nem is várhatjuk el tőle, hogy a gyerekekkel legyen.

- Ez természetes. És milyen az önök munkája?

- Na most részemről én rendesen járok dolgozni, hogy igy mondja, de a feleségem az,

- Én meg müszaki rajzoló vagyok, gyakran dolgozom itthon, és bizony elkelne egy csendes sarok, ahol dolgozni tudok nyugodtan.

- Tehát ahogy nőnek a gyerekek , ugy nőnek a problémáik.

- Hát igy van!

- Ez már most is probléma tulajdonképpen, de aztán hogy később hogy lesz?

- Hogy később mi lesz, az teljesen retély.

- Néhány szót még arról beszélnék, ami lényeges változás a jelenlegi gyakorlathoz képest, hogy fokozottabb mértékben gondolunk a nagyobb családokra, és főleg azokra a családokra, ahol nagyszülőkkel való együttélésről van szó, vagy nagykoru gyermekek még a családban laknak. Ezeknek a családoknak 6-7 fős nagyságrendben alakitunk ki olyan lakásokat, ahol talán a 6 főst mutatnám meg, az előszobából közvetlenül elérhe-

tően alakitunk ki egy lakószobát, tehát ez az ott lakó már ugy tud élni, bemenni a lakásba, eltávozni, hogy a család intim életét nem zavarja, ennek közelében legalább egy WC és egy mosdó van, vagy a nagyobb lakásoknál itt a hét fős lakást mutatom be, ott egy második vizes helyiség, egy zuhany és egy fürdő, és a WC, egy második vizes helyiség kialakitása van elő irányozva. Tehát a külön generáció a lakásban fokozott szepa ráltsággal folytathatja a mindennapos tevékenységét.

- És hán y négyzetméteres ez a 6-7 fős lakás?

- A hét fős lakásnak az alapterülete az 85 négyzetméter körül van, a hat fősé az 75-75 négyzetméter.

- Budapesten az egyes, a kettes és a négyes számu Házgyár már képes ma is megvalósitani az uj, jelenleg előkészités alatt lévő VI.ötéves tervi lakások, szerkezetek tervezését és gyártását. A VI.ötéves terv előkészitése, amiről ma itt szó van, lényegében a már nagyon régen kivánatos rendszertervezés szellemében történik, ennek én magam is résztvevője vagyok. Mit remélhetünk ettől a rendszertervtől, és a tavaly befejeződött, kiirt országos lakáépitési pályázattól? Olyan lakások, szerkezetek tervezését, amelyek nagyon hosszu távon, akár 2000.-ig is, képesek biztositani azt a lehetőséget, hogy a változó igényeknek megfelelően, a gyárak technikai felszereltségének változtatása nélkül, képesek leszünk kielégiteni akár a 60-70 négyzetméteres lakásátlag követelményeket, ami azt jelenti, hogy egy lakás 40 vagy akár 100 négyzetméteres is lehet, a lehetőségektől és a kivánságoktól függően. Tudomásul kell azonban venni, hogy ehhez az uj lakástervezési módszerhez, korszerüsiteni kell a gyártástechnikai feltételeket a legtöbb házgyárban, uj formázósorokat kell létesiteni, amelyek maximális sulyu és meredő elemeket képesek gyártani. A formázó sorok mellett korszerüsiteni kell az egyéb és kapcsolódó gépparkot is, az épités helyen is, és a gyárban is. Az uj egységes tervezési rend önmagában is kapacitás növekedéssel járhat. Ugyanis, jelenleg egy lakás megépitéséhez 23 és 32 elem szükséges, aztle kell gyártani, azt össze kell szerelni. Az uj tervezés, amelyik rendszerezettebb, amelyik szükitettebb baramétersort használ, ugyanakkor nagyobb fesztávot alkalmaz, ezt az elemet 15-20 darabra szállithatja le, ami önmagában 20-30 %-os kapacitásnöveked st okozhat, és ma ez ugy képzelhető el, hogy 1983-tól kezdődően adódik erre lehetőség, abban az esetben, hogyha valamennyi, ebben illetékes szerv, következetesen végrehajtja a maga feladatát, ami ehhez kapcsolódik.

- A problémák tulajdonképpen ezek körül csucsosodnak ki, és a köztudatban ugy él , hogy mindezekért a házgyár, a házgyári technológia felelős. A most lefolytatott, és itt emlitett tervpályázat bebizonyitotta, hogy ez nem igaz. A házgyári technológiában sokkal változatosabb, sokkal jobb lakásokat

- A tervpályázat alapján a Tipustervezési Intézet teljes lakás sort tartalmazó tervcsaládokat készit. A régi és az uj lakás lényeges különbségeiről beszél Selényi István, Ybl-dijas épitész, a Tipustervezési Intézet főosztályvezetője.

- Én azt hiszem, hogy a legszemléletesebb talán az lenne, hogyha bemutatnék egy jellemző lakásváltozatot a jelenlegi tipus-

SELÉNYI ISTVÁN, müépitész

Szombathely városközpontjának rendezésére meghirdetett országos nyilvános tervpályázat 1961.dec.15 és 1962. ápr.5 között.-44 értékes pályázat volt.-A 16.000 forintos III.dijat Szmetana György, Selényi István és Heténvi Antal nyerték. 406.old.

HECKENAST JÁNOS: Napjaink Városfejlesztési problémái 377.old

VASI SZEMLE, Helyismereti Évkönyv, XIX.évf, 1965 3.szám Szombathely, 1965

SELÉNYI ISTVÁN, épitész

Az 1961-ben a "Szombathelyi városközpont tervpályázatára" kiirt pályázat egyik pályatervét közösen Szmetana György, Selényi István és Heténvi Antal készitették.-16.000 forintos dijat nyertek.- 93.old

KÁROLYI ANTAL: A szombathelyi városközpont tervpályázata 91.old

VASI SZEMLE, Helytörténeti Évkönyv, 1962. II. Köt. Szombathely, 1962

Selényi István

a IX. Lágymányosi lakónegyed épületeinek tervezője. /1955-60/

Berza László, Bernát György, Erdei Ferenc stb.: Budapest Lexikon, Budapest 1973. 1335 l

6351

SELÉNYI ISTVÁN

Szabadtéri házgyár, Annaba (Algéria)

Építészek: Selényi István — Fekecs Éva — Csorba Zoltán (TTI)

Statika:	Tóth Elemér Lisztes István Dr. Tóth Lajos
Gépészet:	Csavarga Miklós
Elektromos:	Németh Béla Ménis Lajos
Szer. technológia:	Bihari István
Üzem- és üzemépületek tervezése:	Tömösvári Sándor Szemerédy Magda Bereczk Imréné Vincze György Kohut László Svastits Antal Németh Béla
Épületek helyszíni adaptálása	
Építész:	Szemerédy Magda
Gépész:	Svastits Antal
Elektromos:	Németh Béla
Közmű:	Vörös István
Statika:	Dr. Tóth Lajos
Organizáció:	Schindler Alfréd
Techn. munkák helysz. irányítása:	Huszka Károly
Fővállalkozó:	ÉMEXPORT
Kül. ker. lebonyolítás:	KOMPLEX
Gépi berend. és felszer.:	ÉPGÉP
Beruházó-megrendelő:	E.P.B.T.P. Annaba

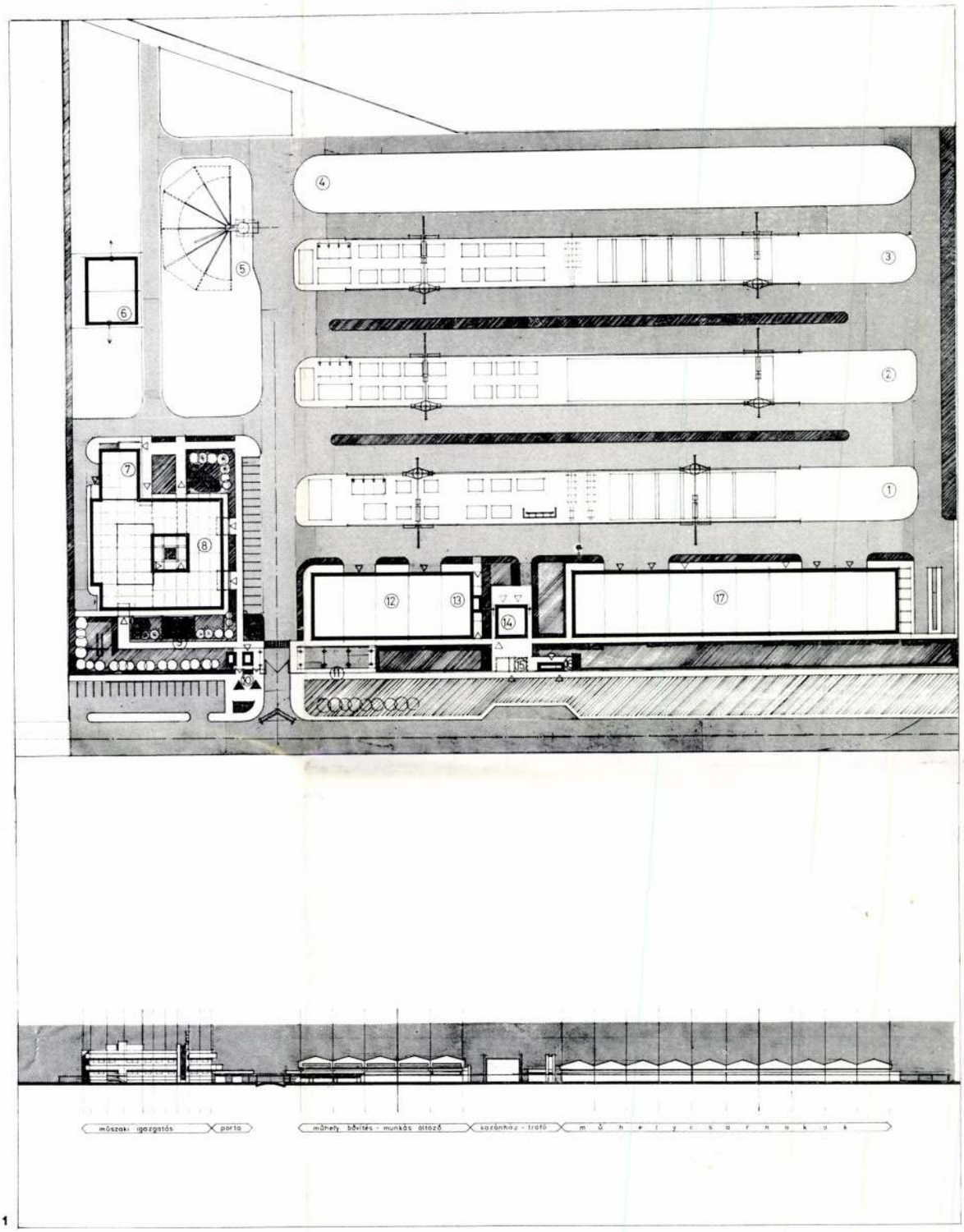

1. Az 500 lakás/év kapacitású Polygon helyszínrajza
1. Gyártósor (homlokzati elemek gyártása, tárolása). 2. Gyártósor (födémpanel, lépcső gyártása, tárolása). 3. Gyártósor (teherhordó falak, válaszfalak, kiegészítő elemek gyártása, tárolása). 4. Gyártósor (gyártásbővítés kiselemek részére). 5. Betongyár. 6. Betonvas megmunkáló csarnok anyag- és készáru teleppel. 7. Üzemi irodák. 8. Műszaki igazgatási épület. 9. Ipari tartalékvíztároló medence. 10. Portaépület (víznyomásfokozóval). 11. Fedett motorkerékpár-tároló. 12. Műhelycsarnok-bővítés. 13. Munkásöltöző. 14. Kazánház. 15. Olajtároló. 16. Transzformátorház. 17. Üzemi csarnoképület különböző rendeltetésű műhelyekkel

1. Plan de situation du polygone ayant une capacité de 500 logements par an

1. План местности полигона с производственной мощностью 500 квартир/год.

1. Polygon and 500 flats per annum capacity, site plan

1

Usine en plein air pour des maisons préfabriquées — Annaba (Algérie)

Architectes: István Selényi, Éva Fekecs, Zoltán Csorba

Les dirigeants des Ministères de la Construction de l'Algérie et de la Hongrie sont convenus entre autres de la livraison de deux polygones en plein air, fabriquant des maisons en usine prêtes à la prise en charge. Le polygone livré et construit avait une superficie convenable à 37 500 mètres car-

Домостроительный комбинат на открытом воздухе, г. Аннаба (Алжир)

Инженеры-строители: Шелени Иштван, Фекеч Ева Чорба Золтан

Руководящие работники алжирского и венгерского Министерства строительства заключили договор на поставку до полной готовности (до передачи ключа) двух домостроительных полигонов на открытом воздухе.
Два основные технические параметра

A free space prefab factory in Annaba (Algeria)

Architects: I. Selényi, Éva Fekecs, Zoltán Csorba

The leaders of both ministries of building, of Algeria and of Hungary convened at among others regarding the delivery of a free space prefabrication polygon work ready to key.
The two main basic technical parameters of the delivered and erected factory are:

Magyar Építőművészet 1981/2

1. Végfal
2. Homlokzatok
3. M típus, lakás alaprajz
1—4. Szoba. 5. Konyha. 6. Kamraszekrény. 7. Fürdőszoba. 8. W. C. 9. Közlekedő. 10. Előszoba. 11. Beépített szekrény. 12. Loggia
4. L típus, lakásalaprajz
1, 2. Szoba. 3. Konyha. 4. Kamraszekrény. 5. Fürdő. 6. W. C. 7. Közlekedő. 8. Előszoba. Beépített szekrény. 10. Loggia
5. Homlokzati részlet
6. Homlokzat
7. V típus, lakásalaprajz
1—3. Szoba. 4. Konyha. 5. Kamraszekrény. 6. Fürdő. 7. W. C. 8. Közlekedő. 9. Előszoba. 10. Beépített szekrény. 11. Loggia
8. W típus, lakáslaprajz
1, 2. Szoba. 3. Konyha. 4. Kamraszekrény. 5. Fürdő. 6. W. C. 7. Közlekedő. 8. Előszoba. 9. Beépített szekrény. 10. Loggia

1. Mur de front
2. Façades
3. Type « M », schéma de logement
1 à 4 chambres 5. Cuisine 6. Armoire d'aliments 7. Salle de bains 8. W. C. 9. Passage 10. Antichambre 9. Armoire incastrée (Placard) 10. Loggia
4. Type « L » schéma de logement
1 à 2. Chambres 3. Cuisine 4. Armoire d'aliments 5. Salle de bains 6. W. C. 7. Passage 8. Antichambre 9. Placard 10. Loggia
5. Détail de façade
6. Façade
7. Type « V », schéma de logement
1 à 3. Chambres 4. Cuisine 5. Armoire d'aliments 6. Salle de bains 7. W. C. 8. Passage 9. Antichambre 10. Placard 11. Loggia
8. Type « W », schéma de logement
1 à 2. Chambres 3. Cuisine 4. Armoire d'aliments 5. Salle de bains 6. W. C. 7. Passage 8. Antichambre 9. Placard 10. Loggia

1. Конечная стена
2. Фасады
3. План квартиры типа „М" 1—4. Комната 5. Кухня 6. Шкаф-чулан 7. Ванная 8. Уборная 9 Коридор 10. Передняя 11. Встроенный шкаф 12. Лоджа
4. План квартиры типа „Г" 1—2. Комната 3.Кухня 4. Шкаф-чулан 5. Ванная 6. Уборная 7. Коридор 8. Передняя 9. Встроенный шкаф 10. Лоджа
5. Фрагмент фасада
6. Фасад
7. План квартиры типа „V" 1—3. Комната 4. Кухня 5. Шкаф-чулан 6. Ванная 7. Уборная 8. Коридор 9. Передняя 10. Встроенный шкаф 11. Лоджа
8. План квартиры типа „Ж" 1—2 Комната 3 Кухня 4 Шкаф-чулан 5 Ванная 6 уборная 7 Коридор 8 Передняя 9 Встроенный шкаф 10 Лоджа

1. Terminal wall
2. Frontal elevations
3. Ground plan, flat, Type M 1—4. Rooms 5. Kitchen 6. Storage closet 7. Bath-room 8. W. C. 9. Passage 10. Anteroom 11. Built-in closet 12. Loggia
4. Ground plan, flat, Type L 1—2. Rooms 3. Kitchen 4. Storage closet 5. Bath-room 6. W. C. 7. Passage 8. Anteroom 9. Built-in closet 10. Loggia
5. Frontal elevation, details
6. Frontage
7. Ground plan, flat, Type V 1—3. Rooms 4. Kitchen 5. Storage closet 6. Bath-room 7. W. C. 8. Passage 9. Anteroom 10. Built-in closet 11. Loggia
8. 1—2. Rooms 3. Kitchen 4. Storage closet 5. Bath-room 6. W. C. 7. Passage 8. Anteroom 9. Buil—incloset 10. Loggia

5

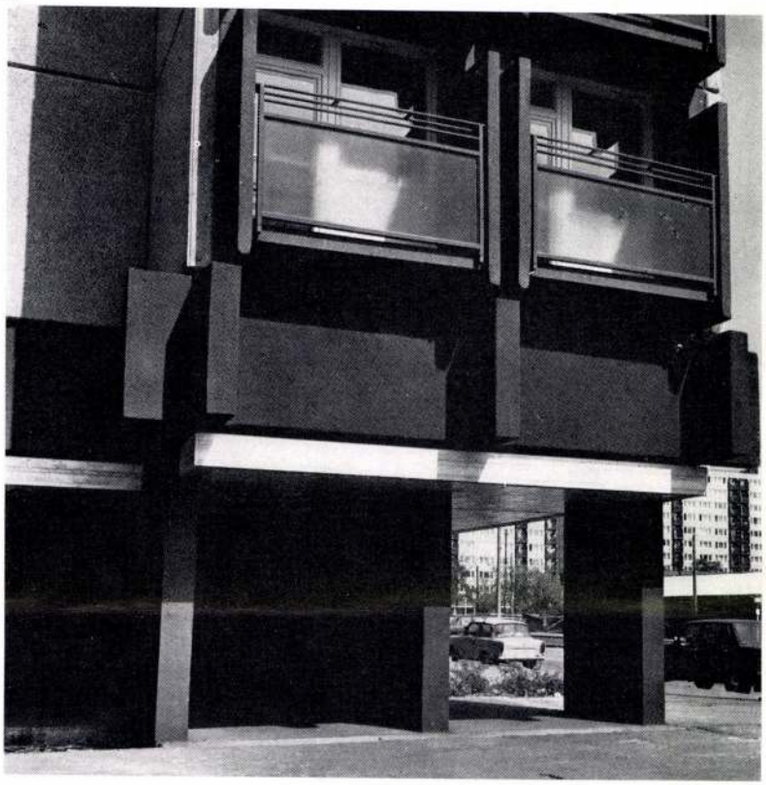

6

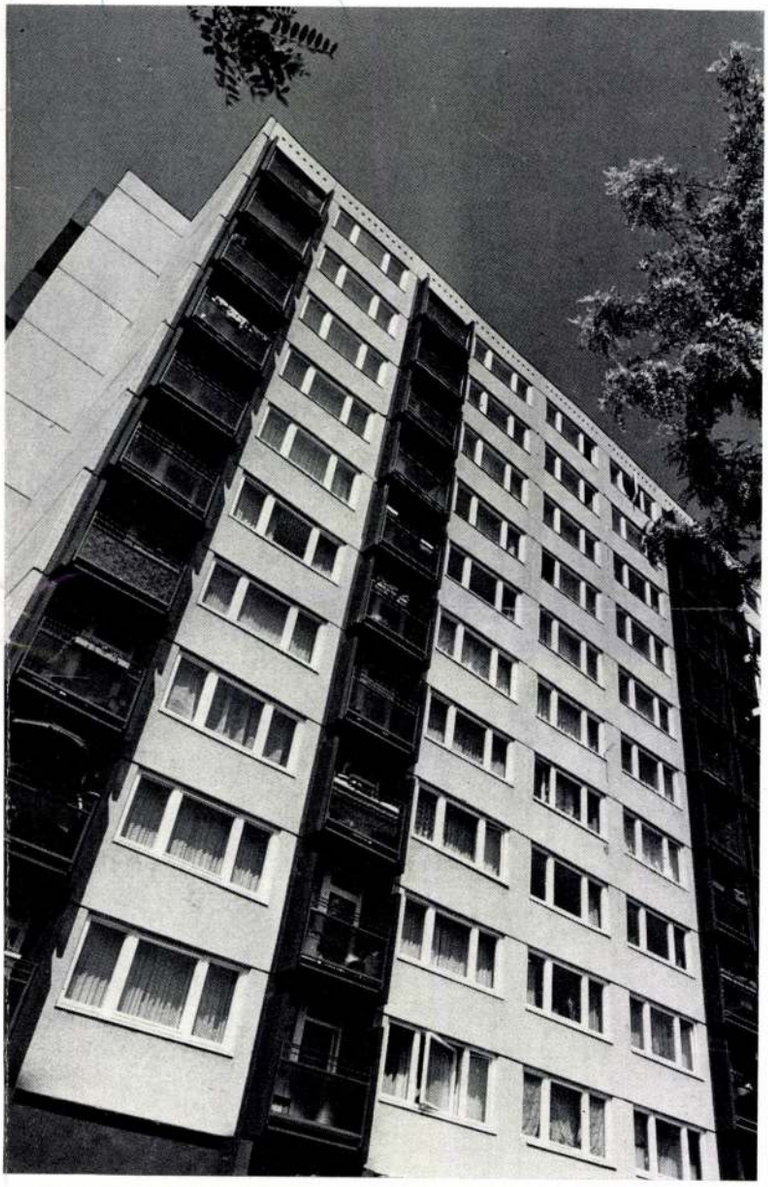

7

8

des logements ont une exposition vers le Danube.

Les bâtiments d'habitation contiennent des sections de quatre attelages (aux rapports rectangulaires de cinq attelages). La circulation verticale est assurée par les escaliers à deux volées qui se trouvent par section dans les deux cellules structurales en arrière et par des ascenseurs à quatre personnes.

Les bâtiments se composent des sections à dix niveaux d'habitation, avec 40 respectivement 50 logements par cage d'escaliers.

составляет 57 м². 90%-ов квартир имеет ориентацию на Дунай.

Жилые здания состоят из четырехподъездных секций, а при подсоединениях под прямым углом — из пятиподъездных секций. Вертикальное движение происходит по двухпериальным лестницам, размещенным в двух конструкционных камерах заднего тракта каждой секции, и по четырехместному подъёмнику. Квартиры открываются на два боковых коридора, подходящих к узлу движения, а перед спальными комнатами имеются лоджии.

Жилые дома насчитывают десять жилых этажей, секция состоит из 40 или 50 квартир.

right angle have five sections. The means of the vertical communications for each of the sections, two armed stairs and an elevator for four persons, had been placed in the constructional celles of the back wings, while the flats can be reached over corridors leading to and from the communication centres. The loggias are placed in front of the bedrooms.

The buildings containing ten sections on each level, have 40, resp. 50 flats attached to each staircase. The buildings are erected by prefabricated building plates of room size.

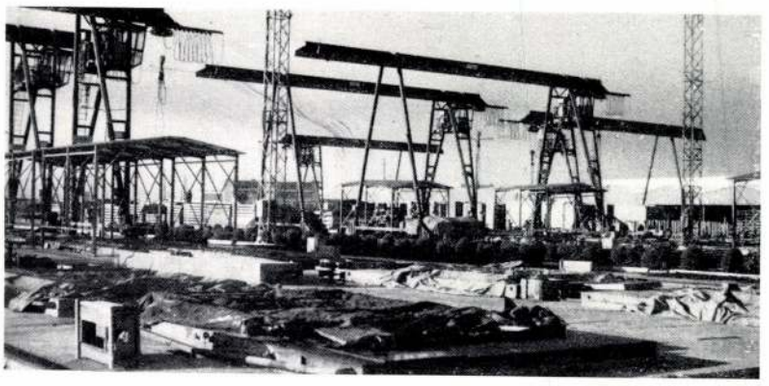

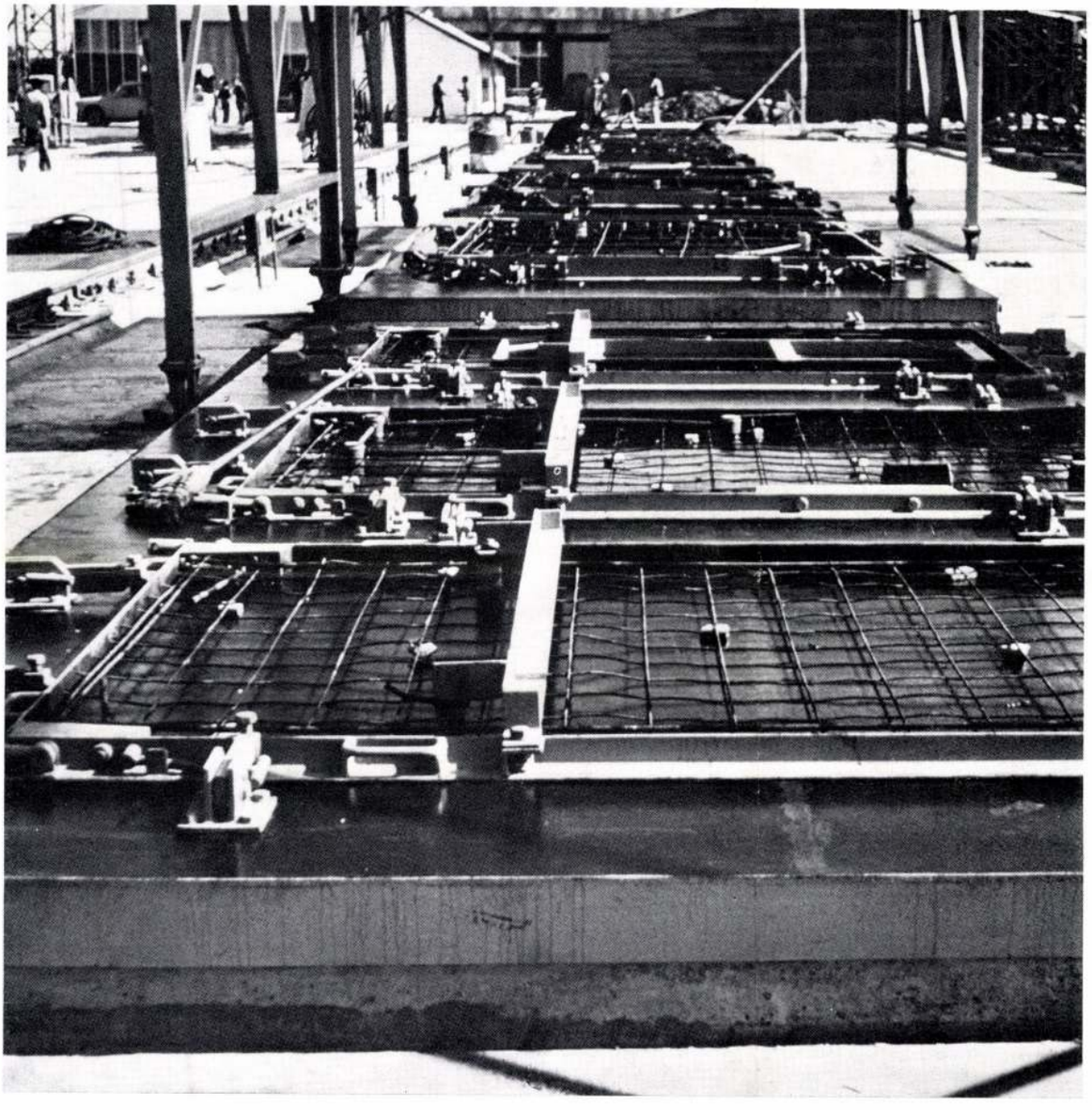

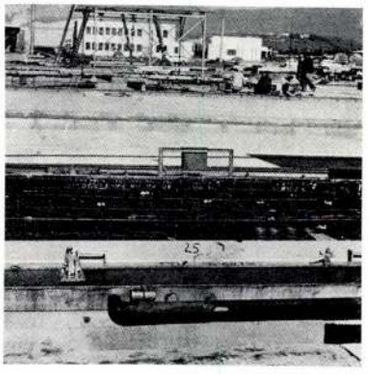

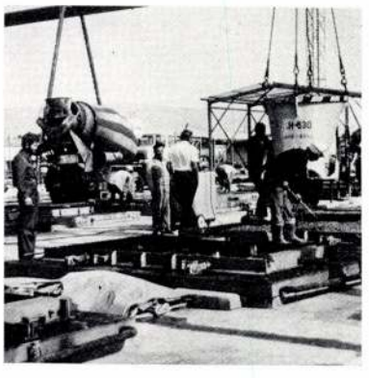

rés par an et 500 logements devaient être construits par an: c'était ses deux paramètres. Le contrat signé comprenait les suivants:

a) la préparation complète des documentations de plans y compris les bâtiments d'usine nécessaires à tous les services, ainsi que le bâtiment des bureaux du centre de l'entreprise d'Annaba;
b) la livraison de toutes les machines et de tous les équipements;
c) le montage du polygone sur les lieux;
d) la livraison de toutes les machines et de tous les moyens de secours qui sont nécessaires à l'assemblage des logements produits par le polygone;
e) La complète documentation des plans

поставленного и построенного полигона: около 500 квартир/год и соответствующая им площадь квартир 37 500 м² в год.

В заключенном договоре были оговорены следующие условия:

а) составление комплектной плановой документации полигона, включая и необходимые для обслуживания производственные сооружения, а также центральное канцелярское здание анабайского предприятия;
б) поставка всех машин и оборудования;
в) монтаж полигона на месте расположения;
г) поставка машин и монтажных вспо

annually 500 flats and 37,500 sq.m. of living surface flats per annum. The agreement convened at was covering the following items:

a) elaboration of the complete plan documentation including those necessary for the service buildings and the administration building too,
b) delivery of the complete machinery and the technical installations,
c) the erection of the technical installations on the site,
d) delivery of the machines and technical aids for the erection of the flats having been manufactured in the works,
e) the delivery of the complete documenta-

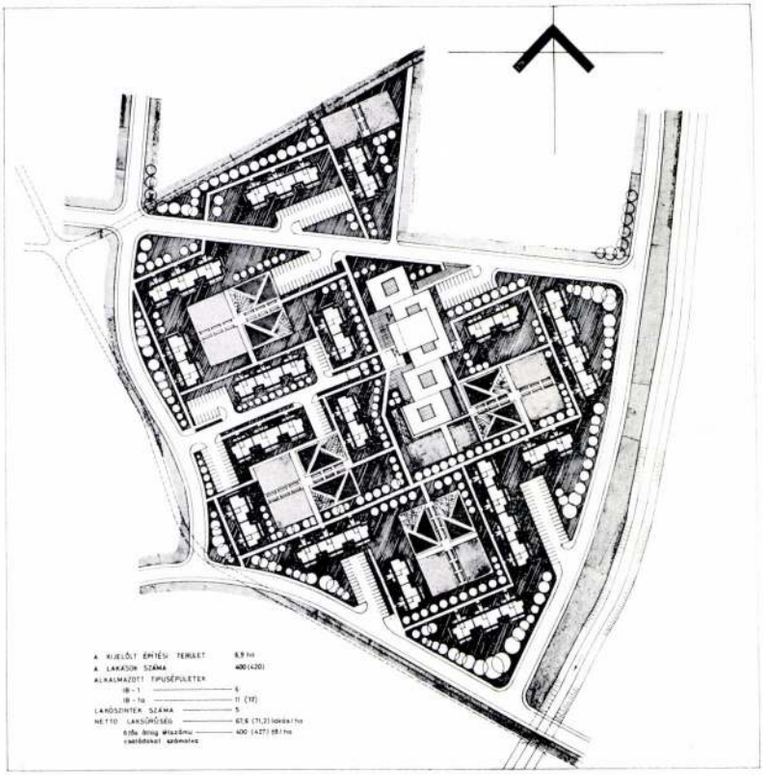

1

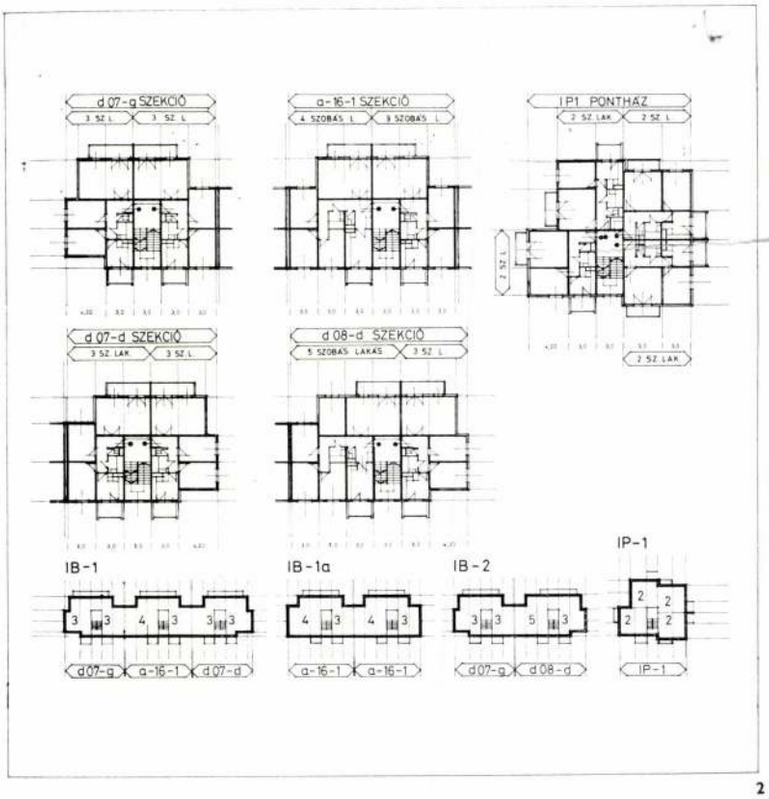

2

1. Annaba Plaine Quest 400 (420) lakás beépítési terve
2. Az alkalmazott épülettervek és szekciók sémái
3. 400 lakásos lakótelep, bejárati homlokzat
4—5. 400 lakásos lakótelep, első megépült épületegyüttese
6. 400 lakásos lakótelep első épülete építés közben
7. Az alkalmazott épülettervek egyik jellemző homlokzata

1. Plan d'intégration de 400 (420) logements à Annaba Plaine Quest
2. Schémas des plans d'édifice et des sections utilisés
3. Façade d'entrée du centre d'habitation à 400 logements
4—5. Premier ensemble d'édifice construit pour le centre d'habitation à 400 logements
6. Premier édifice du centre d'habitation à 400 logements, pendant sa construction
7. Une des façades caractéristiques des plans d'édifice utilisés

1. План застройки 400 (420) квартир квартала Плэн Квест в Аннаба
2. Примененные проекты зданий и схемы секций
3. Фронтальный фасад жилого комплекса на 400 квартир
4—5. Первый жилищный блок жилого комплекса на 400 квартир
6. Строительство первого здания жилого комплекса на 400 квартир
7. Один из характерных фасадов примененных строительных проектов

1. Annaba Plain Quest, build-in plan for 400 (420) flats
2. Schemes adapted for the buildings and sections
3. 400 flats settlement, frontal elevation of entrance
4—5. 400 flats settlement, building ensemble erected first
6. 400 flats settlement, first building during erection
7. A characteristic frontal elevation of adapted plan

1974. IV. 22—26 között Budapesten megtartott tárgyaláson az Algériai Építési és Közmunkaügyi Minisztérium, valamint az Építésügyi és Városfejlesztési Minisztérium vezetői többek között két szabadtéri házgyári poligon kulcsrakész szállításában állapodtak meg. A későbbi tárgyalások során egy üzemnek a szállítása realizálódott.

A poligén szállításának lebonyolítása az ÉMEXPORT fővállalkozásában, és a TTI tervezésében készült, míg az üzemhez szükséges összes gépi berendezést és felszerelést az ÉPGÉP szállította.

Az export-ügylet lebonyolítását a KOMPLEX Külkereskedelmi Vállalat végezte.

A leszállított és megépített poligon két alapvető műszaki paramétere a következő volt: kb. 500 lakás/év és 37 500 négyzetméternek megfelelő lakás/év alapterület. A megkötött szerződés a következőkre terjedt ki:

a) a poligon komplett tervdokumentációjának elkészítése, beleértve a kiszolgáláshoz szükséges üzemi épületeket, valamint az annabai vállalat központi iroda épületét is,
b) az összes gépek és berendezések szállítása,
c) a poligon helyszíni szerelése,
d) a poligon által termelt lakások összeszereléséhez szükséges gépek és szerelési segédeszközök szállítása,
e) a poligon termékeiből építendő lakóépületek teljes kiviteli és gyártástechnológiai tervdokumentációja,
f) az épületek helyszínre való adaptálása, valamint a beépítési tervek elkészítése egy helyszínre kihelyezett tervező csoporttal,
g) az épületek helyszíni szereléséhez és a poligonon történő elemek gyártásához szükséges műszaki segítségnyújtás.

A tervezési munkákat igen nehéz körülmények között kellett végezni, mert az algériai szerződő partner végsősoron egy akkor alakult új vállalat volt, és mint ilyen semmiféle adatszolgáltatással — ami a tervezési munkákhoz szükséges lett volna — nem rendelkezett. Az épületek szerkezeti rendszerénél az itthoni házgyári tapasztalatainkat vettük figyelembe. Az épületek alaprajzi kialakítását nagymértékben befolyásolta az erős földrengéses övezettel szemben támasztott statikai követelmény.

Elsősorban a szeizmikus hatások miatt olyan zárt dobozrendszert terveztünk, mely azzal, hogy az épület két oldalán alakítottuk ki a szobasejteket, csavarásmentes szimetrikus elrendezésű. Szerelés-technológiai vonatkozásban igen kedvező a kialakítás, mert a külső-belső falak, valamint a födémek szobanagyságúak. Emelési súlyuk közel azonos. Az elemek ideiglenes kitámasztása egyszerű, kevés szerelési segédeszközt igényel.

A leszállított tervdokumentáció 2, 3, 4 és 5 szobás lakásokat tartalmazott 65—123 m² alapterülettel. Áttanulmányozás után a lakások alapterületét 65—84 m²-re csökkentették és az 5 szobás típus az összetételből kimaradt.

Az összes helyi igény kielégítése után folyamatos tervszállítással a vállalt kötelezettségnek 1976. X. 15-ig eleget tettünk.

A TTI közreműködése ezután helyszíni kooperáció formájában folytatódott az 1977 év elején kihelyezett tervezőcsoport tevékenységével. E tevékenység a szerződésben is konkretizált két fő területre vonatkozó eredeti céllal bírt: a házgyár üzemi és járulékos épületeinek megépítésénél szükséges műszaki segítségnyújtás és a gyári termékekkel való beépítésre az építési színhelyek városrendezési előkészítése. A valóságban azonban a tervező-csoportra a vártnál több feladat hárult. Meg kell említeni, hogy a tervező-csoport tevékenységére nem hatott kedvezően a kezdő, szervezetében és intézkedéseiben még korántsem kiforrott vállalati hierarchia. Az előirányzott tervezési munkák mennyiségi és minőségi tartalmát is jelentősen befolyásolta, hogy a vállalat a jövő terveit illetően az útkeresés korszakát élte. A korábban csak az üzemi igényekre tervezett mellékági üzemek, műhelyek kapacitását összszükségletének fedezésére növelte. Ké-

---

du point de vue de la technologie et de l'exécution pour les bâtiments d'habitation qui seront bâtis des produits du polygone;
f) l'adaptation des bâtiments pour les lieux et la préparation des plans d'intégration par un groupe de projet qui les fasse sur les lieux;
g) une aide technique sur les lieux nécessaire pour l'assemblage des bâtiments et pour la fabrication par le polygone des éléments.

La formation du tracé des bâtiments était en grande mesure influencée par l'exigence statique exigée à cause de la zone sujette à des forts tremblements de terre.

могательных средств, необходимых для сборки выпускаемых полигоном квартир;
д) полная плановая документация на постройку и производственную технологию жилых зданий из продукции полигона;
е) адаптация зданий на место и размещения, а также составление планов застройки группой проектировщиков на стройплощадке;
ж) необходимая для монтажа зданий на месте и для производства элементов на полигоне техпомощь.

На формацию плана оснований зданий существенно влияло требование соот-

tion for the housings, to be erected with the products of the works,
f) adaptation of the buildings to the site, and the elaboration of the plans of the build-in by a team acting on the site,
g) all technical assistance for the erection of the buildings on the site, and for the manufacturing of the building elements in the polygon.

The construction of the ground plan of the building was considerably influenced, by the particular requirements owing to the existing seizmic danger. In consideration of the seizmic effects a closed box system was designed, in symmetric and torsionless position while the room-cells were

SELÉNYI Károly

A PEST MEGYEI MŰVELŐDÉSI KÖZPONT ÉS KÖNYVTÁR
SZERETETTEL MEGHÍVJA ÖNT A **STÚDIÓ 5**

BALOGH ISTVÁN VILMOS
BELEZNAI PÉTER
IMREH TIBOR
SELÉNYI KÁROLY ISTVÁN
TÓTH ISTVÁN KIÁLLÍTÁSÁRA

****

A KIÁLLÍTÁS 1980. JÚLIUS 27-ÉN 12 ÓRAKOR NYÍLIK
A VAJDA LAJOS STÚDIÓ PINCEMŰHELYÉBEN
(SZENTENDRE, PÉTER PÁL U. 6.)

****

MEGTEKINTHETŐ: 1980. AUGUSZTUS 2-IG
HÉTFŐ KIVÉTELÉVEL NAPONTA 10–18 ÓRÁIG

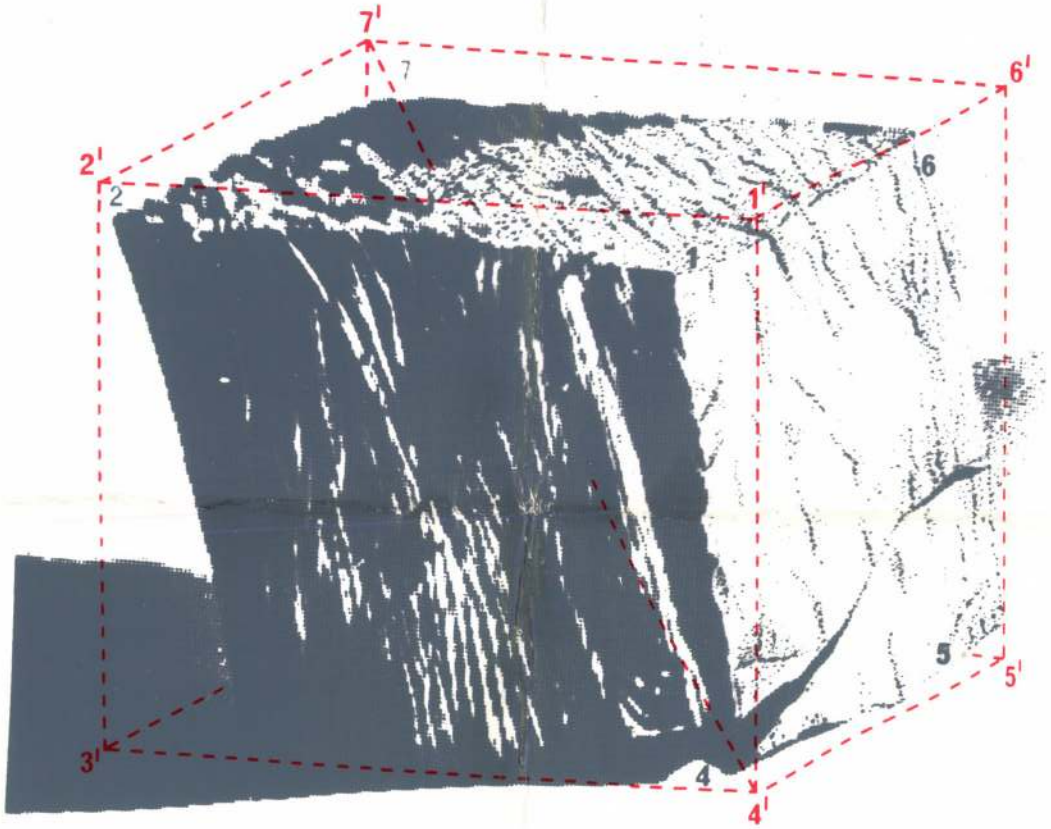

KORREKCIÓ I.

SELÉNYI KÁROLY ISTVÁN

1957-ben születtem, Szegeden élek.
1976-tól foglalkozom képzőművészettel.
1979-től a Vasutas Képzőművészeti Kör, 1988-tól a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának tagja vagyok.
1990-ben a Bécsi Képzőművészeti Akadémia meghívására a horni alkotóházban festettem.

I was born in 1957 and I live in Szeged.
I've been dealing with fine arts since 1976. Since 1979 I attend the „Vasutas" art workshop. Since 1988 I've been a member of the Studio of Young Artists.
In 1990 I painted in the workshop of Horn, as I was invited there by the Academy of Fine Arts of Vienna.

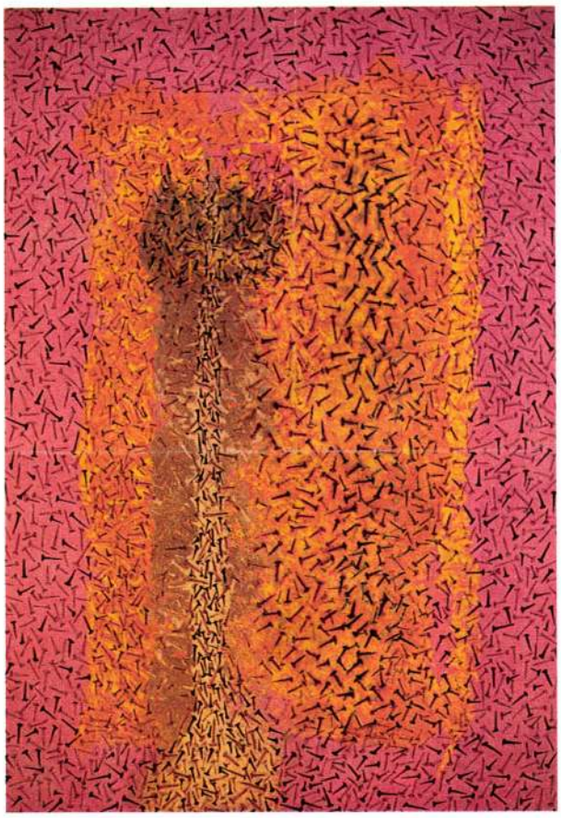

Egyéni kiállítások/Individual Exhibitions:

1979. Kecskemét GAMF kiállítóterme, Kecskemét
1982. Szőreg, Szeged
1989. Technika Háza, Szeged
Paletta Galéria, Szeged

Csoportos kiállítások/Group Exhibitions:

1988–89. Pedagógus Rajztovábbképző Stúdió éves kiállításai
1989. Szabadka
Megyei Bíróság, Szeged
1990. Salgótarjáni Tavaszi Tárlat
Forrás Szálló, Szeged
Szegedi Képzőművészek Kiállítása (Nyári Tárlat)
Horn, Ausztria

SELÉNYI KÁROLY ISTVÁN 9025 Győr, Bálint M. u. 3.

1953-ban születtem Győrött. Autodidakta képzőművész vagyok. Győrött és Budapesten dolgozom.
Festészettel, grafikával és plasztikával foglalkozom. „Combain-paintingeket" és objekteket készítek. Tagja vagyok a Szentendrei Vajda Lajos Stúdiónak, a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának és a MK Művészeti Alapjának. Munkáim megtalálhatók magántulajdonban, valamint a Nadwislanskie Múzeumban Lengyelországban és a Xántus János Múzeumban Győrben.

I was born in 1953 in Győr.
I'm an autodidact artist.
I work in Győr and Budapest.
My areas are painting, graphics and plastic art.
I make „combine-paintings" and objects.
I'm a member of the „Vajda Lajos" Studio of Szentendre, the Studio of Young Artists and the Hungarian Foundation of Fine Arts.
My works can be found in private collections, as well as in the Nadwislanskie Museum in Poland and the Xantus János Museum in Győr.

Fontosabb kiállítások/The Most Important Exhibitions:

1983. Bercsényi Galéria, Budapest
1986. Grafikai Biennálé, Dunaújváros
„Új vegyes", Szentendrei Képtár, Szentendre
1987. Dunántúli Tárlat, Somogy Megyei Múzeum, Kaposvár
1988. „SZAFT", Ernst Múzeum, Budapest
Műcsarnok, Győr
Uitz Terem, Dunaújváros
1989. Kortárs Művészeti Fórum, Városi Könyvtár Galériája, Győr
Nadwislanskie Múzeum, Lengyelország
1990. Krachhh, Műcsarnok, Győr
Ecce homo, Vajda Lajos Stúdió, Szentendre
Galerie Cult, Bécs
Víztorony Galéria, Budapest
Galeria 68 ELF, Köln

KÁROLY ISTVÁN SELÉNYI

9025 Győr, Bálint Mihály u. 3. HUNGARY

He was in 1953 in Győr Since 1974 he has been engaged in the fine arts like paintings, graphics, objects, combined paintings. In 1989 he was invited to the International Meeting of Artists in Poland. Since 1979 he has been the member of the Vajda Lajos Studio in Szentendre, since 1985 the S.Y.A., the H.F.A., A.H.A. and the Assocaition of Hungarian Painters.

Selected exhibitions:

1979 VLS, Szentendre
1980 VLS, Szentendre
Pincegaléria, Szentendre
1981 VLS, Szentendre
Pincegaléria, Szentendre
1983 Bercsényi Kollégium, Budapest
1985 Almássy tér, Stúdió, Budapest
1986 Dunaújváros
Szentendrei Képtár, Szentendre
1987 Somogy Megyei Múzeum, Kaposvár
1988 „SZAFT'', Ernst Múzeum, Budapest
Műcsarnok, Győr
Uitz Terem, Dunaújváros
1989 Városi Könyvtár Galéria, Győr
Nadwislanskie Muzeum, Poland
1990 „KRACHHH'', Műcsarnok, Győr
Pincegaléria, Szentendre
Galerie Cult, Wien
Víztorony Galéria, Budapest
Galerie 68 ELF, Köln
Műcsarnok, Győr
SZAFT II., Debrecen
Sepsiszentgyörgyi Múzeum, Sepsiszentgyörgy
Ernst Múzeum, Budapest
1991 Műcsarnok, Győr
Unikornis
Miskolci Galéria, Miskolc, Gödöllő, Dunaújváros
Xántus János Múzeum, Győr
Jósa András Múzeum, Nyíregyháza

His works can be found in the Museum of Nadwislanskie in Poland and in the Xántus János Múzeum in Győr.

Exhibited works:

Pole I-II. 1991 mixed t. 600x730 mm
Pólus I-II. 1991 vegyes t. 600x730 mm
Albatros 1991 mixed t. 1190x730 mm
Albatrosz 1991 vegyes t. 1190x730 mm

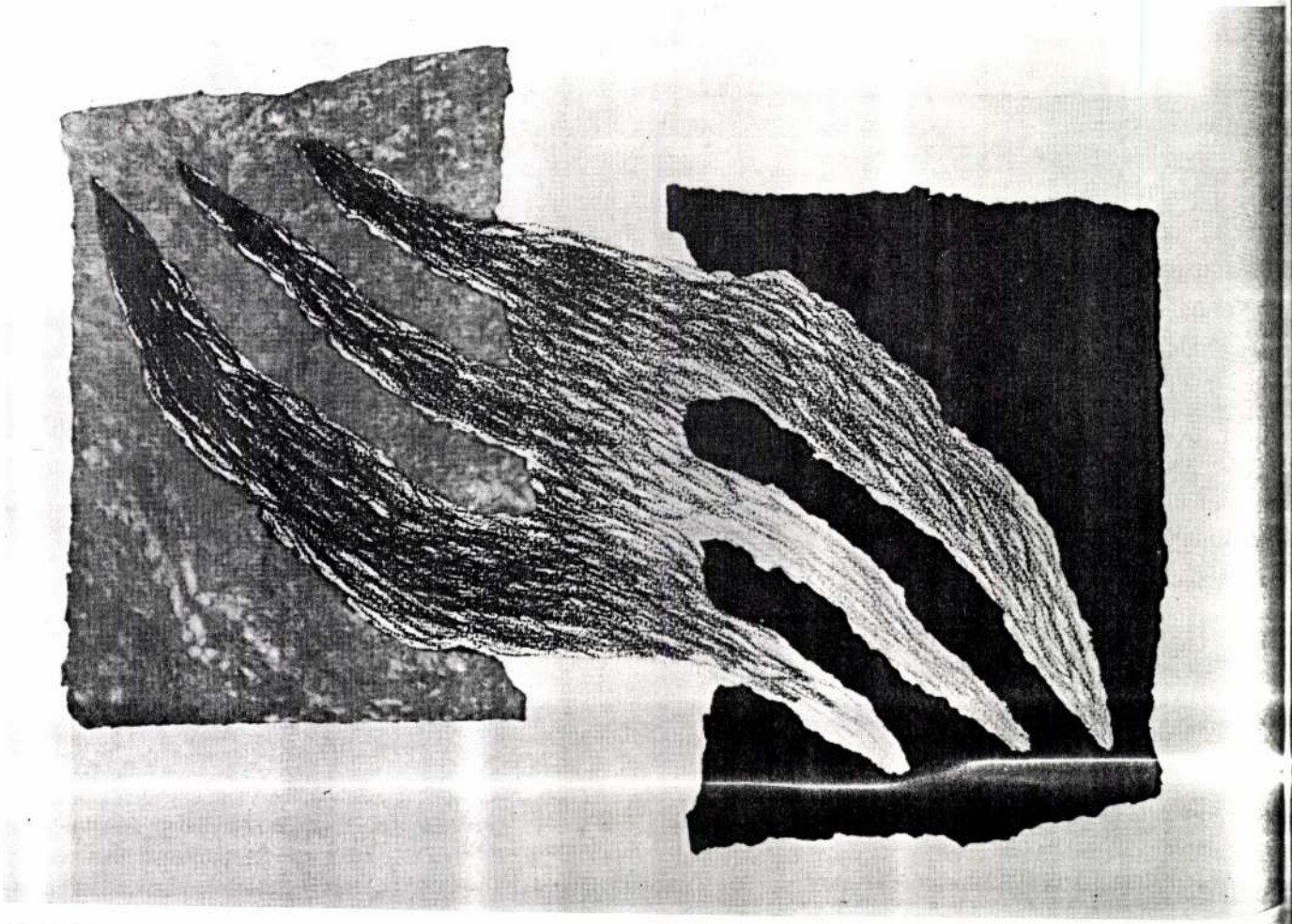

SELÉNYI Károly

1. NGB

Tóth István

Budapest,
Villányi u. 55—65. 1118

1954-ben született Budapesten.
Autodidakta képzőművész. Tagja a Vajda Lajos Stúdiónak és rendszeresen szerepel a VLS kiállításain.
Festményeket és „combine-painting"-eket készít.
Figyelemre méltó művekkel szerepelt a Szentendrei Képtárban 1986-ban, az Új Vegyes kiállításon, valamint a fiatal szentendrei művészeket bemutató Frankfurt am Main-i tárlaton (Jahrhunderthalle, 1987)

Önálló kiállításai:
1978 Vajda Lajos Stúdió, Szentendre (Nagy Sándor Zoltánnal és Balogh István Vilmossal)
1980 Stúdió 5, Vajda Lajos Stúdió, Szentendre (Balogh István Vilmossal, Bereznai Péterrel, Imreh Tiborral és Selényi Károly Istvánnal)
1981 Vajda Lajos Stúdió, Szentendre (Nagy Sándor Zoltánnal és Balogh István Vilmossal)
1982 Bercsényi kollégium, Budapest (Balogh István Vilmossal és Kéri Ádámmal)

1954 born in Budapest
autodidact, member of the Lajos Vajda Studio and permanently takes part in its exhibitions makes paintings and "combine-paintings" His

works were successful in the Exhibition of the Lajos Vajda New Studio and in Frankfurt am Main at the Exhibition of young artists of Szentendre

One-man shows:
1978 Lajos Vajda Studio, Szentendre (with Zoltán Sándor Nagy, Vilmos István Balogh)
1980 Studio 5, Lajos Vajda Studio, Szentendre (with Vilmos István Balogh, Péter Bereznai, Tibor Imreh, István Károly Selényi)
1981 Lajos Vajda Studio, Szentendre (with Zoltán Sándor Nagy, Vilmos István Balogh)
1982 BME Bercsényi Dormitory, Budapest (with Vilmos István Balogh, Ádám Kéri)

1

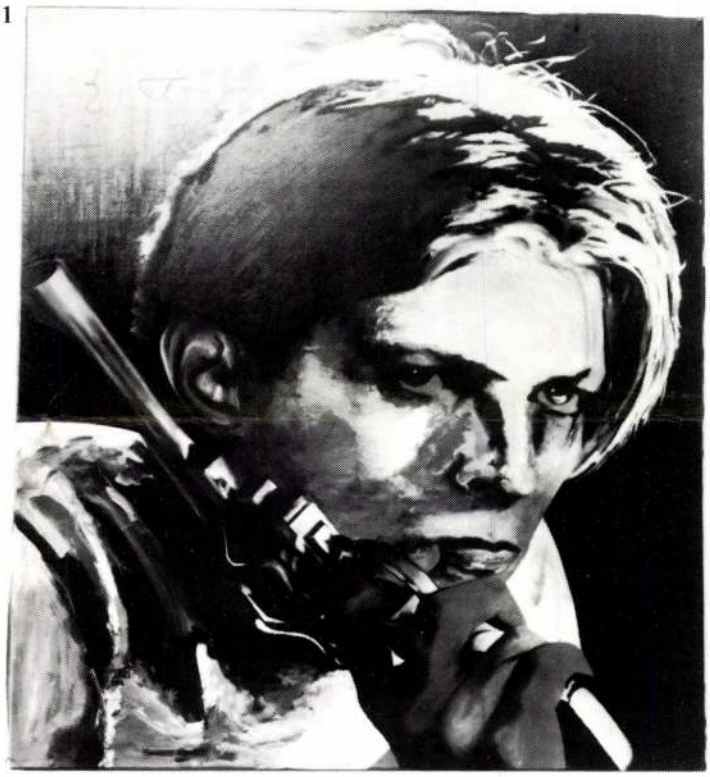

2

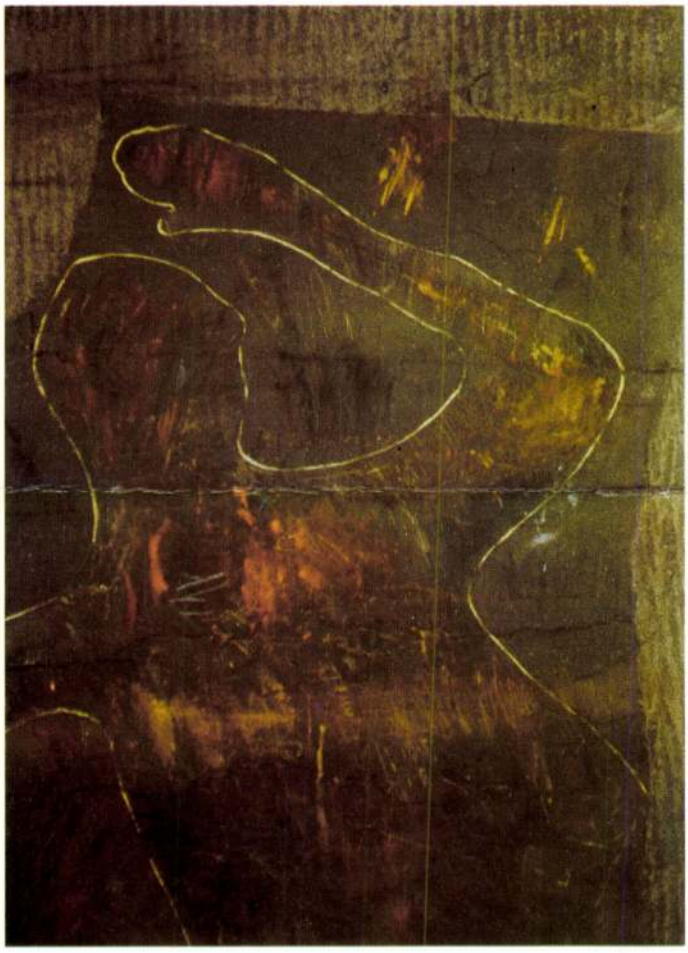

3

1. **Totem II., szitanyomat, 100×70 cm,**1987.

2. **Emlék . . .,** vegyes technika, falemez, 110×130 cm, 1986.

3. **Kálvária, részlet,** olajvászon, 1987.

1. **Totem II.,** 1987
silkscreen, 100×70 cm

2. **Remembrance,** 1986
mixed technique, wood-fibre 110×130 cm

3. **Calvary,** 1987
oil on canvas (detail)

2

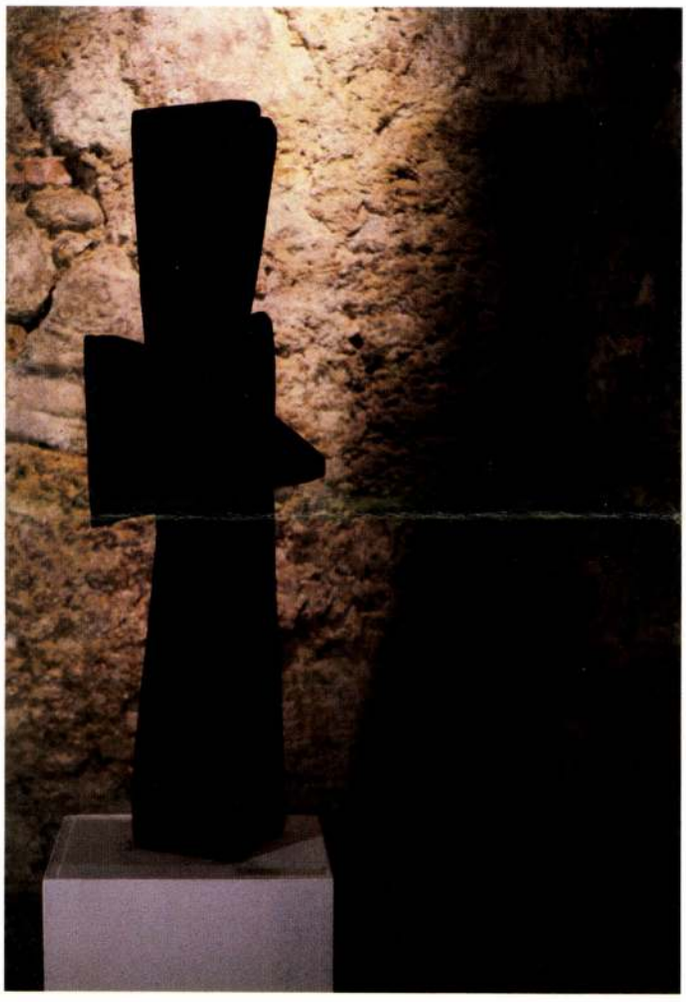

3

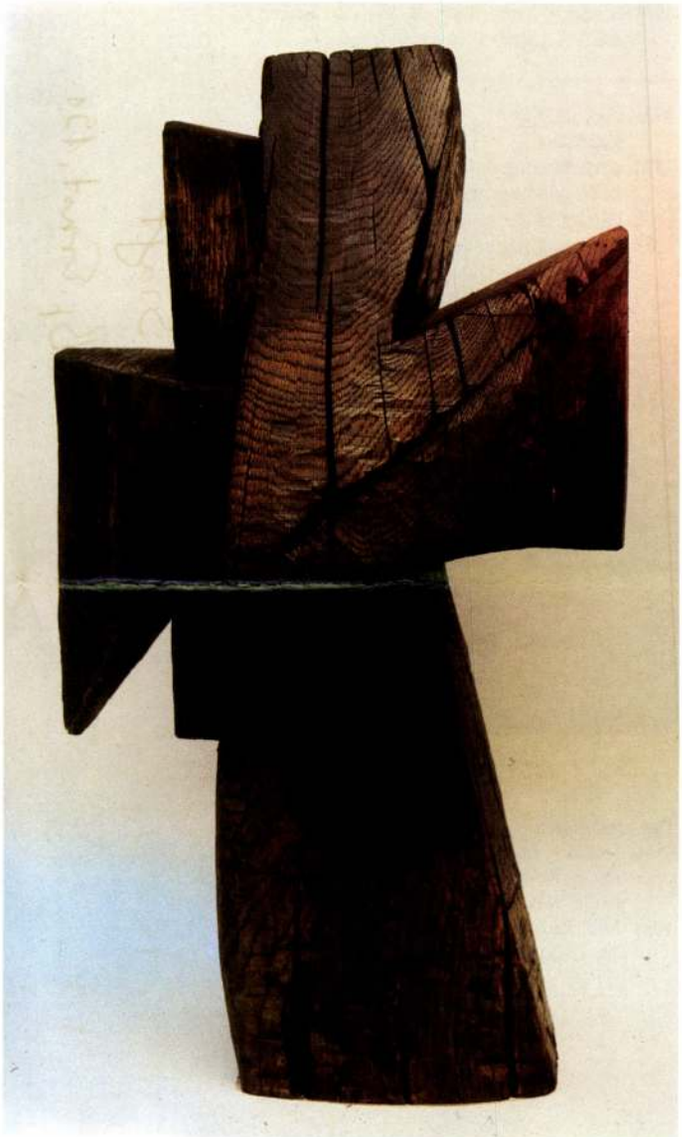

1. **Crux IV.**, fa, m: 125 cm, 1987.

2. **Crux III.**, fa, m: 100 cm, 1987.

3. **Crux I.**, fa, m: 60 cm, 1987.

1. **Crux IV.**, 1987
   wood, h. 125 cm

2. **Crux III.**, 1987
   wood, h. 100 cm

3. **Crux I.**, 1987
   wood, h. 60 cm

Selényi Károly István

Győr,
Bálint Mihály u. 3. 9025

1953-ban született Győrött.
Autodidakta képzőművész. 1974 óta Győrött és Budapesten dolgozik. Festményeket és „combine-painting"-eket készít.
1979-től a Vajda Lajos Stúdió,
1985-től a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának tagja.

Önálló kiállításai:
1980 Stúdió 5, Vajda Lajos Stúdió, Szentendre (Balogh István Vilmossal, Bereznai Péterrel, Imreh Tiborral és Tóth Istvánnal)
1983 Bercsényi Klub, Budapest (Győrffy Sándorral, Mikó F. Lászlóval és Imreh Tiborral)

1953 born in Győr
autodidact
1974 starts working in Győr and Budapest
makes paintings and „combine-paintings"
1979 member of the Lajos Vajda Studio
1985 member of the Young Artists' Studio

One-man shows:
1980 Studio 5, Lajos Vajda Studio, Szentendre (with István Balogh, Péter Bereznai, Tibor Imreh, István Tóth)
1983 BME Bercsényi Dormitory, Budapest (with Sándor Győrffy, László Mikó F., Tibor Imreh)

1

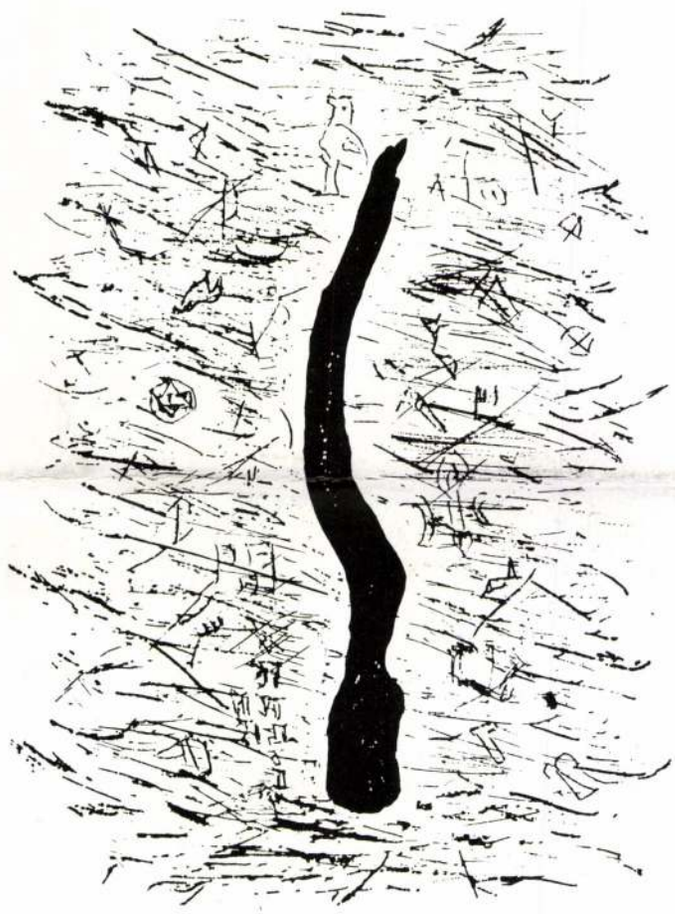

SELÉNYI Károly btsára

91 11. 35-37

Új Művészet

SELÉNYI Károly István

Rejtelem, 1991, vegyes technika, 118x154 - 91.11.36

Periódus, 1991, vésett fa, 2oox27o - 91.11. 37

Új Művészet

fe. LUGOSSY László

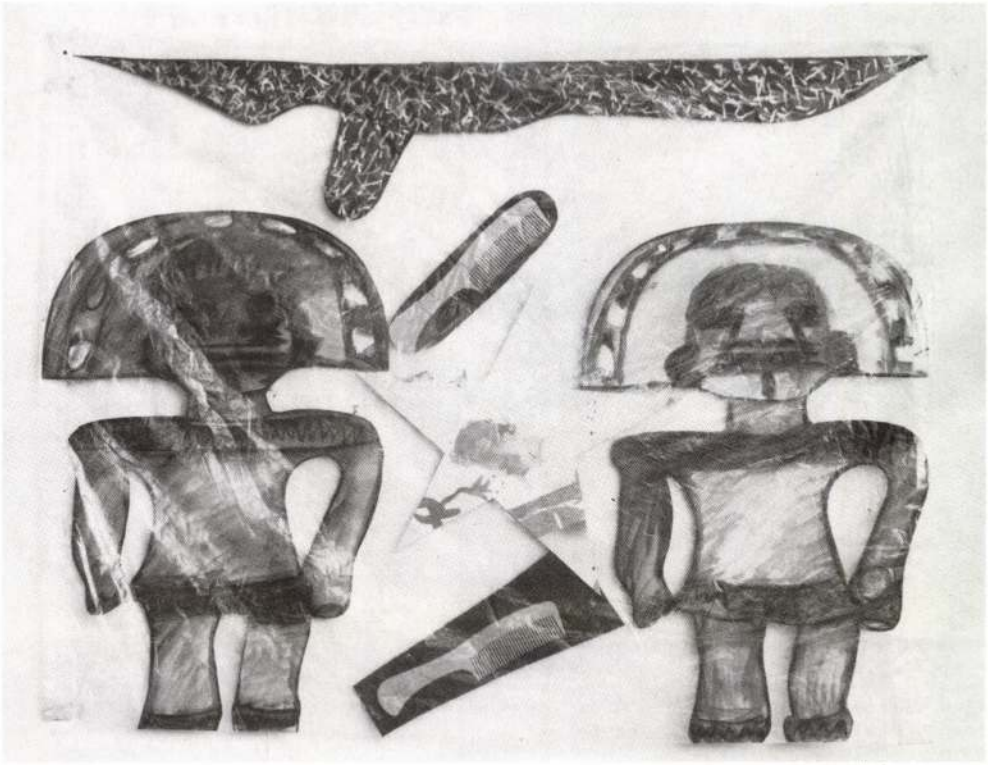

Mítoszfésűk/"Myth-Combs"/Mythoskämme
vegyes technika/mixed technique/Mischtechnik
70x100 cm, 1985

Autodidakta képzőművész, a Művészeti Alap tagja.
A Vajda Lajos Stúdió alapító tagja.
A képzőművészet mellett zenével és irodalommal is foglalkozik.
1983-tól szórványosan és némi öniróniával használja a Dojó sámánnevet is.
Legújabb munkáit Ellenmonopólium címmel jelöli, és ezekbe WOOOOO érzeteket vegyít.

Self-taught artist, member of the Art Fund.
Foundation member of the Vajda Lajos Studio. Besides visual art he deals with music and literature, too. He uses the Dojó shaman name on rare occassions and with subtle selfirony from 1983 on. His best works are called counter-monopolies, WOOOOO feelings are characteristic of them.

Autodidakt, Mitglied des Kunstfonds.
Gründungsmitglied des Lajos Vajda-Studios.
Beschäftigt sich neben bildender Kunst auch mit Musik und Literatur.
Verwendet seit 1983 vereinzelt und mit einiger Selbstironie auch den Schamanennamen Dojó.
Bezeichnet seine neuesten Arbeiten mit dem Titel Gegenmonopol, in diese sind WOOOOO-Gefühle vermischt.

SELÉNYI Károly István

Légifelvétel III./Air photograph No.3./Luftaufnahme No.3.
vegyes technika/mixed media/ Mischtechnik
150x120 cm, 1984

1953-ban született Győrött.
1974 óta Győrött és Budapesten dolgozik.
1979-től a Vajda Lajos Stúdió tagja, 1985-től a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának.

Spontán módon került kapcsolatba a képzőművészettel.
A környezet és az ember elválaszthatatlan kapcsolata, az ember által korrigált természet, a torzuló, túlmanipulált világ foglalkoztatja munkáiban.
Célja e folyamatoknak és kölcsönhatásoknak rögzítése combine-paintingeken.

Csoportos kiállítások:

1979: Szentendre, Vajda Lajos Stúdió kiállítása
1980: Szentendre, Vajda Lajos Stúdió kiállítása
Szentendre, VLS Pincegaléria
1981: Szentendre, Vajda Lajos Stúdió kiállítása
Szentendre, VLS Pincegaléria
1983: Budapest, Bercsényi Klub
1985: Budapest, Almássy tér
1986: Dunaújváros, Uitz Terem

1953 Born in Győr
1974 started to work in Győr and later in Budapest
1979 member of the Vajda Lajos Studio
1985 member of the Young Artists' Studio

"I got in touch in a spontaneous way with arts. My works are about the inseparable connection of environment and man, about nature corrected by man and about the deformed, manipulated world.
My purpose is to reflect these processes and interactions in combine-paintings."

Collective exhibitions:

1979 Vajda Lajos Studio, Szentendre
1980 Vajda Lajos Studio, Szentendre
Cellar Gallery of the Vajda Lajos Studio, Szentendre
1981 Vajda Lajos Studio, Szentendre
Cellar Gallery of the Vajda Lajos Studio, Szentendre
1983 Bercsényi Students' Hostel, Budapest
1985 Cultural Centre, Almássy tér, Budapest
1986 Uitz Room, Dunaújváros

Geboren 1953 in Győr. Arbeitet seit 1974 in Győr und Budapest.
Seit 1979 Mitglied des Lajos Vajda-Studios, seit 1985 des Studios Junger Bildender Künstler.
Geriet auf spontane Weise in Verbindung mit der bildenden Kunst. Ihn beschäftigen in seinen Arbeiten die untrennbare Verbindung von Mensch und Umgebung, die vom Menschen korrigierte Natur, die deformierte, manipulierte Welt.
Sein Ziel ist die Fixierung dieser Prozesse und Wechselwirkungen in Combine-Paintings.

Gruppenausstellungen:

1979: Szentendre, Vajda Lajos Studio
1980: Szentendre, Vajda Lajos Studio
Szentendre, VLS Kellergalerie
1981: Szentendre, Vajda Lajos Studio
Szentendre, VLS Kellergalerie
1983: Budapest, Bercsényi Klub
1985: Budapest, Almássy tér
1986: Dunaújváros, Uitz Saal

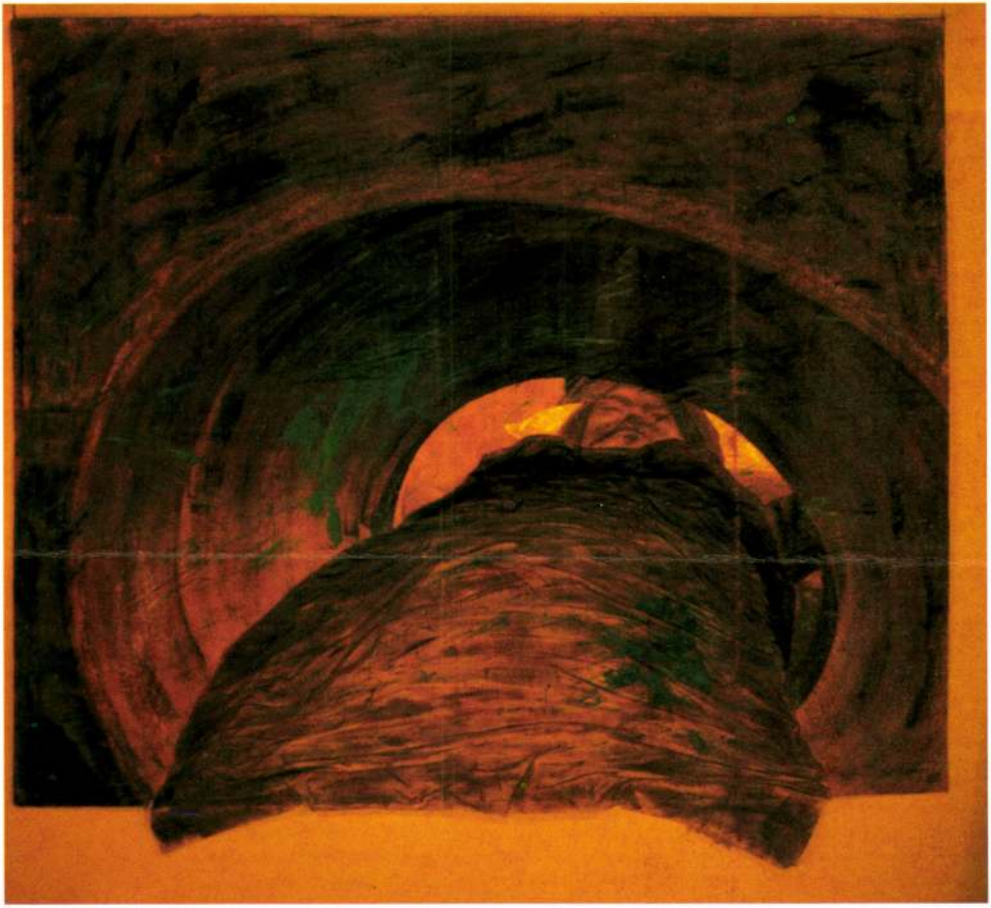

Vizsgálat II./Inquiery No.2./Untersuchung II.
olaj, vászon/oil on canvas/Öl, Leinen
170x190 cm, 1985

It is impossible not to notice: the attitude of people to the outside world, to the elements of the given and by them restructured environment, has done an about face. The individual has realized that he is responsible for the shared environment in all its aspects, and this realization has become part of public consciousness. The science of ecology has become determinant; its adherents work hard to come up with new results, new solutions. Aspects of interpersonal reality, of individual and group attitudes have once again come to the forefront of interest, too, as we realize their significance.

The visual documentation of these spheres is the special task of the artist, who feels responsible for carrying it out. Today we no longer take anything for granted; rather, we question everything there is, and must do so with a sense of responsibility.
This realization and the acceptance of responsibility is a felicitous step forward: before we can change anything, we must be thoroughly familiar with its nature. In face of the present chaos (with respect not only to international but social and personal relations as well) we must provide new goals which reflect the spirit of the times in which we live.

The artist presents models for conduct, helps others find the truth; in short, he opens our eyes so we can see better. We must not expect him to participate in political action and protest marches; his role is to shift "emphasis", to call attention to one thing or another, the thing whose nature must be searched out. Through his art, the artist has a more profound influence that the political poster, for example, for he helps create the conditions for better understanding. Our view of reality today is exact, yet comprehensive. It begins with the details, but tries to grasp through them the universally valid, and side by side with the seemingly random selection of objects, man is himself part of the objective and comprehensive visual information of reality. Man appears in art in his environment and along with the elements of that environment.

KULTERMANN

"Man kann unmöglich übersehen, dass sich das Verhalten der Menschen zur Aussenwelt, zu den Elementen der gegebenen und der von ihnen umgestalteten Umgebung (enviroment) vollständig verändert hat. Das Individuum ist darauf gekommen, dass es gegenüber der gemeinsamen Umwelt Verantwortung trägt, und zwar in allen Beziehungen, und diese Erkenntnis ist ins Bewusstsein der Gemeinschafft eingedrungen. Die Ökologiewissenschaft ist ein Schlüsselwort geworden, ihre Mitarbeiter arbeiten sehr ernst daran, dass sie zu neuen Erkenntnissen, Ergebnissen, Lösungen kommen. Die zwischenmenschliche Wirklichkeit, die individuellen und gemeinschaftlichen Beziehungen geraten wieder in den Mittelpunkt unserer Aufmerksamkeit, wir sind uns ihrer Wichtigkeit bewusst geworden.

Die visuelle Dokumentation dieser Gebiete ist die spezifische Aufgabe des Künstlers, und er fühlt die Verantwortung ihrer Verwirklichung. Heute halten wir nichts mehr für gegeben, im Gegensatz zur früheren Zeiten; wir müssen alles anzweifeln und tragen für alles die Verantwortung. Diese Erkenntnis und das Übernehmen der Verantwortung sind ein beruhigender Schritt vorwärts: zum Verändern muss man vor allem das genau kennenlernen, was man verändern soll. Im Gegensatz zum existierenden Chaos - sowohl hinsichtlich der internationalen Beziehungen als auch dem gesellschaftlichen und individuellen Verhalten - muss man solche Ziele stellen, die ausdrücken, inwieweit wir im Geiste unseres Zeitalters leben.

Der Künstler stellt Verhaltensmodelle vor, er lehrt die Wirklichkeit zu erkennen, und überhaupt: er öffnet die Augen, damit wir genauer sehen können. Wir dürfen von ihm nicht erwarten, dass er an politischen Aktionen und Kundgebungen teilnimmt; seine Rolle ist die Verschiebung der Forschungs-"Schwerpunkte": die Anregung der Aufmerksamkeit auf das, was zu erforschen ist.
Der Künstler erreicht durch sein Werk eine tiefere Wirkung, als z.B. ein politisches Plakat, weil er die Bedingungen das allgemeinen Verständnisses der Wirklichkeit zu verstehen hilft. Der Realist von heute sieht die Wirklichkeit exakt und gleichzeitig umfassend. Er geht von Einzelheiten aus, versucht aber, das Charakteristische von allem zu erfassen und neben den beliebig ausgewählten Gegenständen ist auch der Mensch ein Teil der objektiven und umfassenden visuellen Informationen der Wirklichkeit. Der Mensch erscheint im kunstwerk in seiner Umgebung, zusammen mit deren Elementen."

Kultermann

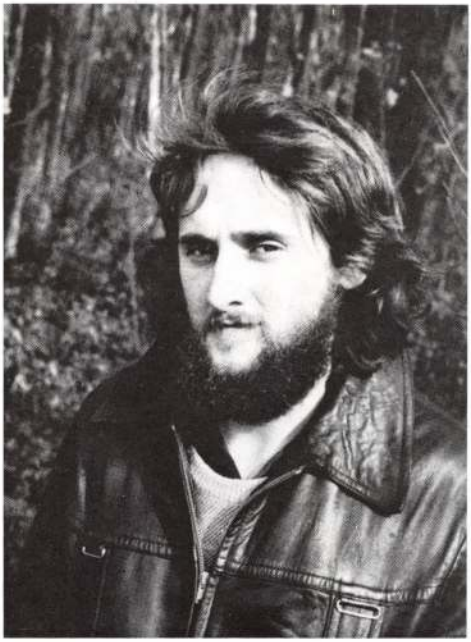

SELÉNYI Károly István

1953, Győr

Lakcím/Address/Adresse:
H-9025 Győr, Bálint Mihály u. 3.

"Nem lehet észre nem venni: az emberek magatartása a külvilághoz, az adott és az általuk átalakított környezet (enviroment) elemeihez teljességgel megváltozott. Az egyén ráébredt arra, hogy felelős a közös környezetért, mégpedig minden vonatkozásban, és ez a felismerés behatolt a köztudatba. Az ökológia tudománya kulcsszóvá vált; művelői komolyan munkálkodnak azon, hogy új eredményekre, megoldásokra jussanak. Az emberek közötti valóság, az egyéni és a csoportmagatartás vonatkozásai is újra figyelmünk homlokterébe kerültek, ráeszméltünk jelentőségükre.

E területek vizuális dokumentálása a művész megkülönböztetett feladata, és teljesítéséért felelősnek érzi magát. Ma már semmit sem tekintünk adottnak, mint valamikor, mindent meg kell kérdőjeleznünk, és mindenért felelősséggel tartozunk. Ez a felismerés és a felelősség vállalása pedig már egy üdvös lépés előre: hiszen a változtatáshoz mindenekelőtt pontosan meg kell ismerni, mi az, ami változásra szorul. A fennálló káosszal - mind a nemzetközi kapcsolatok, mind pedig a társadalmi és az egyéni magatartás tekintetében - olyan új célokat kell szembeszegezni, amelyek kifejezik, mennyire élünk korunk szellemében.

A művész magatartási modelleket mutat be, megtanít felismerni a valóságot, és egyáltalán: felnyitja szemünket, hogy pontosabban lássunk. Ne azt várjuk tőle, hogy politikai akciókban és tüntetéseken vegyen részt; szerepe a kutatási "hangsúlyok" eltolása: a figyelem felhívása; mi az, amit ki kell kutatni. A művész a műalkotás révén mélyebb hatást vált ki, mint teszem azt a politikai plakát, hiszen a valóság általános megértésének feltételeit segíti megteremteni. A ma realistájának valóságlátása egzakt, ugyanakkor átfogó. A részletekből indul ki, de az egészre jellemzőt igyekszik megragadni bennük, s a tetszőlegesen kiválasztott tárgyak mellett az ember is része a valóság tárgyilagos és átfogó, vizuális információknak. Az ember a környezetében, annak elemeivel együtt jelenik meg a műalkotásban."

KULTERMANN

Selényi Károly István

Új Vegyes. Szentendre, 1986

Kettős transz/Double Trance/Doppelte Trance
vegyes technika/mixed media/Mischtechnik
80x160 cm, 1986

A Vajda Lajos Stúdió Kulturális Egyesület Tisztelettel meghívja Önt

SELÉNYI KÁROLY ISTVÁN

képzőművész

LEHETSÉGES LÉTEZÉSEK II.

c. kiállításának megnyitójára

2001. június 10-én (vasárnap) de. kivételesen 1/2 11 órára

A VLS PINCEMŰHELYÉBE(Szentendre, Péter-Pál u. 6.)

A kiállítást megnyitja:

NOVOTNY TIHAMÉR művészeti író

A kiállítás megtekinthető: 2001. június 10-től – július 12-ig,

hétfő kivételével 10-től 18 óráig.

Támogatók: Szentendre Város Önkormányzata; Pest Megyei Önkormányzat; Nemzeti Kulturális Alapprogram;

Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma; Szepes Gizella – Dalmát pince; Bán Miklós.

SELÉNYI KÁROLY ISTVÁN

LEHETSÉGES LÉTEZÉSEK II.

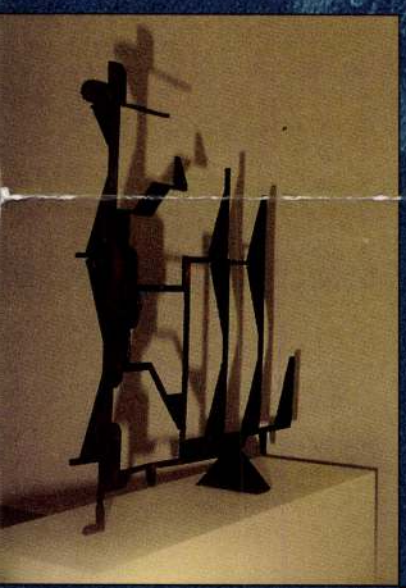

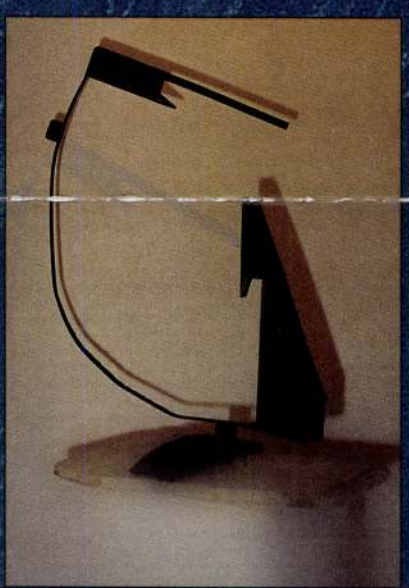

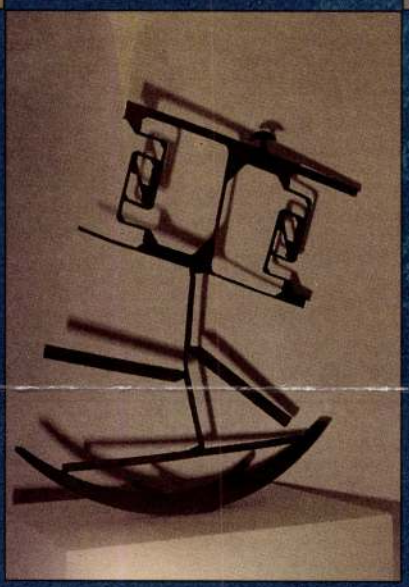

A kiállítás megtekinthető: 2001. június 10-től – július 12-ig,

hétfő kivételével 10-től 18 óráig.

VLS PINCEMŰHELY (Szentendre, Péter-Pál u. 6.)

A PEST MEGYEI MÚZEUMOK IGAZGATÓSÁGA
(FERENCZY MÚZEUM)

Tisztelettel meghívja Önt

SELÉNYI KÁROLY ISTVÁN
„M" LÉNY c. kiállításának megnyitójára

1996. július 26-án (pénteken) 17 órára

A MŰVÉSZTELEPI GALÉRIÁBA
(Szentendre, Bogdányi u. 51.)

A kiállítást megnyitja
SZEMADÁM GYÖRGY

A kiállítás megtekinthető
1996. július 26-tól szeptember 1-ig
szerdától - vasárnapig 11-től 17 óráig

(A megnyitó napján a Művésztelepi Galéria
kiadványait 50%-os kedvezménnyel árusítjuk.)

Selényi Károly István: Csillaghajó / Star-Ship, 1995

THE DIRECTORATE OF THE MUSEUMS OF PEST COUNTY
(FERENCZY MUSEUM)

requests the pleasure of your company

at the opening of the exhibition "M" CREATURE of
ISTVÁN KÁROLY SELÉNYI

on 26th July 1996 Friday, at 5 p. m.

AT THE GALLERY OF THE ARTISTS' COLONY
(51 Bogdányi Street Szentendre)

Opening speech by
GYÖRGY SZEMADÁM

The exhibition will be open
until 1st September 1996
Wednesday - Sunday 11 a.m. - 5 p.m.

(On the day of the opening the publications of
the Gallery of the Artists' Colony are sold at a discount 50%.)

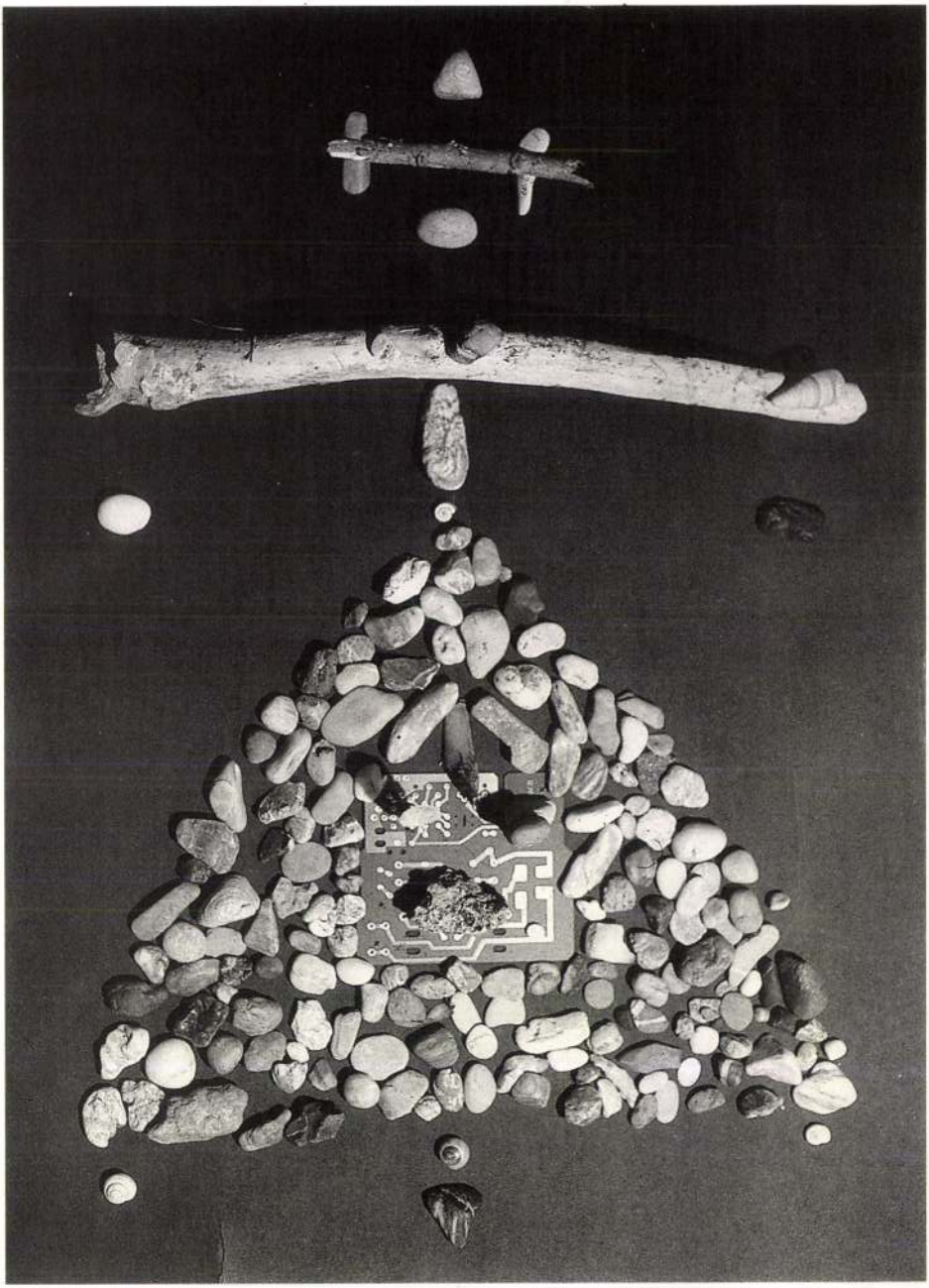

MŰVÉSZTELEPI GALÉRIA
SZENTENDRE

M. D. K.

SELÉNYI Sándor építész

Lágymányosi lakóklep VII. IX. lömb

Repr.

Tarskovező: Azbaj Sándor

Cserba Dezső: A lágymányosi lakóklep

Magyar Építőművészet 1956 (V.) 5. sz.

136-137. l

Seler Steffen

ötvös 1561-1577

laid

Gyárfás Nagyneben

Arch. Ért. 1910 413

Selényi-Walleshausen Zsigmond.
festőművész

Az Ernst-Muzeum csaportkiállítá-
sán részt vesz munkájával.

Budapesti Hirlap, 1927. szept. 23.

Jelenyi - Wallenhausen Hippolyt.

Kutatóhely

Ha kurt-Wurzeme aspasthiálétá-
sán kívül nem munkájával.

Budapesti Hirlap, 1937. sept. 23.

Seler István
ötvös Nagyszeben
Könyvészet: 237 l.

Nagyszeben

F. sz. *Lf. Nr.*	Mesterjegy *Meisterzeichen*	Mester — tárgy — tulajdonos — irodalom *Meister — Gegenstand — Eigentümer — Literatur*
1310		**Stephanus (Steffen) Seler** M 1561, e. —1577. (A: I,22. Gy: 18.) Műve nem ismeretes. — *Arbeit nicht bekannt.*

Seler István

ötv.

Kőmagyötvi 1310. r.

Selig betűmetsző

Falka veretése mel
let dolgozott az Egyete-
mi nyomdában és
segédkezett az illyr és
orosz betűk készítésénél

Magyar Grafika
1928, 2. l.
(Betűtörténet.)

MDK

Selig, betümetsző

Betűtörténet. Magyar Grafika, 1928. 1-2. l.

Seleszto (Bereg m)

Gör. kath. Templom

l.

Lebereglel Eiszségek

152, 153. l.

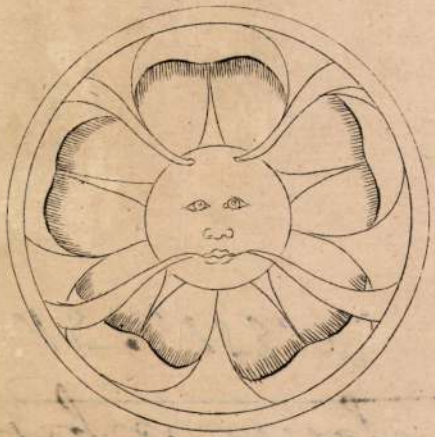

9.

5.

202—203. **Selesztó**, g. k. fatemplom.

1747. „Ecclesia lignea scandulis tecta in statu misero." O. L.; C. P. Tab. et Conscr. 1747. No. 8.)

1777. „Eccl. lign. ... 1777 consacrata." (Schem. Munk. 1886. p. 90.)

1908. még fennáll. (Schem. Munk. p. 106.) „Egykor nem a mostani helyén, hanem nyugatra az olvasztó feletti domban feküdt, hol az egykori templomnak és temetőnek nyoma maiglan látszik. Jelenleg a falu lent a völgyben áll, régi g. k. fatemploma érdekes alkotású, bejáratánál a csarnokban két régi fára festett kép és egy szokatlan idomú kettős ferde keresztű feszület látható, melyek, mint állítják, még az előbbi helységből erednek." (Lehoczky IIIb. p. 692.)

Lásd még: Gerecze p. 191.; Zaloziecky p. 71, 80. ábrák 90—93.

(Bereg m.)

Domfalep

Seler Janis

ötv?

lásd

Szádeczky II. 141.

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhely

Miután keresményemnek 191 .... é

tésénél ....

jelenhetek, keresményemnek átvételére ...

nevü munkástársamat szóbelileg megbizta

Kelt ...., 191.... .

.....

tanu.

.....

tanu.

Seler Hans

ötvös 1575-1592

lásd

Gyárfás Nagyszeben

Arch. Ért. 1910 414

Seler Hans

nagynebeni ötvös

1575–1592

Grod

Gyér 233

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhelyf

Miután keresményemnek 191..... év

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére .....

nevü munkástársamat szóbelileg megbiztam

Kelt ....., 191..... év

.....

tanu.

.....

tanu.

Járos
Seler (Hans)

otvös
1575–1592 Wagneben.

Gyárfás T., Erdélyi Múzeum, 1910. 233. l.

SELER, Hannes ötvös

HEREPEI János: A házsongárdi temető régi sírköbei. Bp., 1988
52 p.

v 16–17–18–19. storoci na územi

Podľa publikovanych archivnych vysku
(P. Horváth, V. Luxová, M. Maliková
zostavil István Ba

MTA Művészettörténeti K

Budapest

Seligmann

l.

LykaMagyműI800-50

225, l.

3.

4.

Seligmann, A.F. M.N.K.

A zselizi kastély. /akvarell/ a képről rajzot Készitett Gáll Gyula

repr.

Keresztury-Vécsey-Falvy: A magyar zenetörténet képeskönyve
Bp. 1960. 128.l.

Seligmann Arthur

Étvös

1889

Einnisk. 1930

88. l.

Kedves Tónikám,

ha úgy fordulna, hor

kozunk, szerető go

ezt a csomagot.

1) Ha jön valami

mészetü kiadás, adj

kezdődik egy új csekk

2) Mellékelem a 93

naplót, okmányai

Seligmann Jakab

aranyrnives

Pest 1860 – as évek

Horváth Kentpéteri

256 l.

SELLEI SAROLTA fotómüvész

emlitve ld.Panyik István

H.T.:A kezdet:London.

UJ TÜKÖR 1980./XVII./3.sz.26.o.

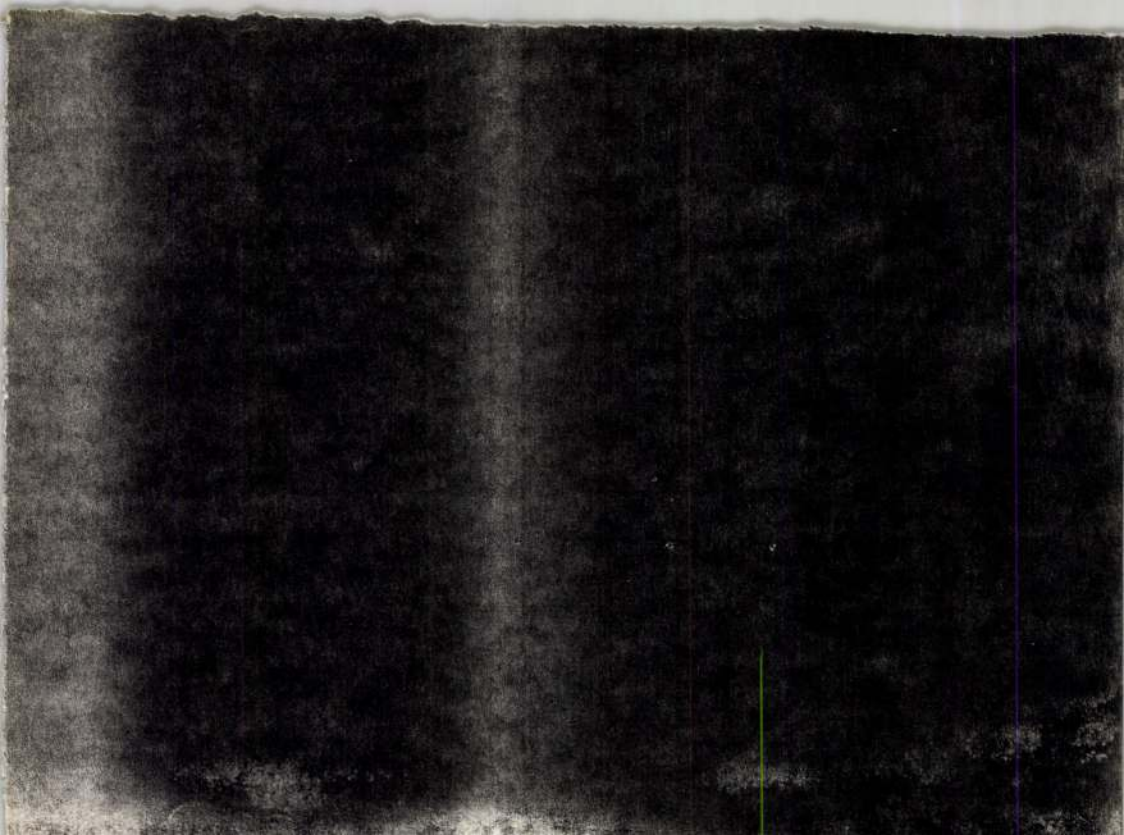

SELLEMAYER, FRANZ

Petrová-Vlaukotová, Anna: Maliarstvo 18. storocia na Slovensku v kontextoch stredoeurópskeho umenia

Ars 1990, "Uloha pamiatky", 85-107

M.D.K.

Sellendorf Erhart

(Erhard von Sellendorf) könnivesmester

1494-ben szerepel a pozsonyi telekkönyvben; 1506-1513-között örvegjének n.o. háza van.

Hoffmann Edit: Pozsony a középkorban, elfelejtett művészek, elpusztult emlékek. Bp.é.n. 37. old.

Sellendorf, Erhart,

Erhard von

Mönnivesmester 1494

(Sellendorf Pozsony mellett)

l.

Hoffmann Pozsony 37 l

Hoffmann Südost

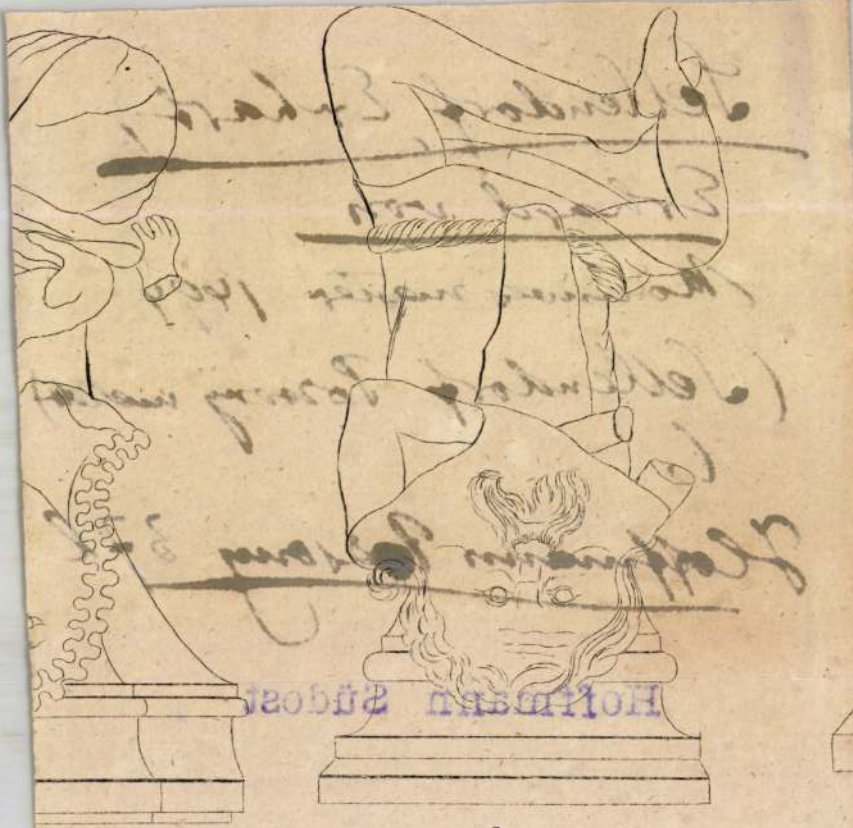

9

Selleny

l.

Ormós Zsigmond

Utazási emlékek -

II. Pest 1860. 52 l.

68 l.

Ormós magyarnak

hatja, de nem

az.

Napoleone Martinuzzi: *Canefora.*

MDK

Selinger Gyula

N.Szal. I.osztrák alpesi kiáll. 1932. máj.

MDK

Schiager József és Markovits Gyula
nyomdászok

közös munkája a „meglivó". Ábrák

÷ Beküldött munkák. Az aszódi Petőfi nyomdából

Grafikai Szemle 1914 évf 3 f. 64–66 l

Selinko Géza

San Remoban magyar művészek kiállításán szerepelt.

NM.932.T.S.

Selinkó Géza

San Remoban magyar kiállításon szerepelt.

PH-932-T-51

Sellas Matteo

müve: 17. sz. reprodukció; Theorbólt lant 1641. Magyar Nemzeti Múzeum.

Gábry György: Régi hangszerek, Budapest, 1969. 41 l

1

Sellas Matteo

velencei hangszerkészítő mester 1641-ben készítette theorbált lantját, merészen hátrahajló nyakú, domború testű, vonalas, fogólapja alatt arabeszk berakásos hangszert.

Gábry György: Régi hangszerek, Budapest, 1969. 41 l 18 l

Sellas Matteo

A theorbált lantot 1741-ben Schelle Sebestyén nürnbergi hangszerkészítő mester kijavította.

Gábry György: Régi hangszerek, Budapest, 1969. 41 l

181

Selleri Sarolta

az alábbi futopályázatón megvételt nyert

Kathy Imre: Ülemlék és szabadidő. Építészeti futopá-
láyázat, 1971. - Magyar Építőművészet, 1972.3.sz.
58-63.1.

Isabel Sarah

Sellény József, festő; szül. 1824 február 2-án Meidlingben, megh. 1873 május 22-én Inzersdorfban.

SELLENY JOSEPH /1824-1875/

Erdőrészlet. Olajf. 32x27.

Árverési Közlöny 1940.okt.4.rendk.sz. 35.oldal
95.aukcio

MDK

Sélley Erzsébet, VIII.o.tan.

Sárbogárd Általános Iskola.

146. Mosónők.

Magy. Kir. Képzőműv. Kiáll. /VII/ Gyermekrajzok.
Föv. Képtár. 1949 aug. 16 - szept. 1o. Kat.

MDK

Sélley Nándor

Tabáni utca, vf.

Akv. és paszt. kiáll. N.Szal. 1932. máj.

12 l.

MDK

Sélley Sándor, festő,

jeles munkával szerepelt az 1931-ben rendezett tárlaton.

(97.) Magyar Akvarell- és Pasztellfestők Egyesülete. Képzőművészet. 1931. 43-44 sz. 186 l.

MDK

Sélley Sándor festőművész

Udvar olaj

A Budai Szépművészeti Társulat Karácsonyi kiállitása. 1936.XII.13.

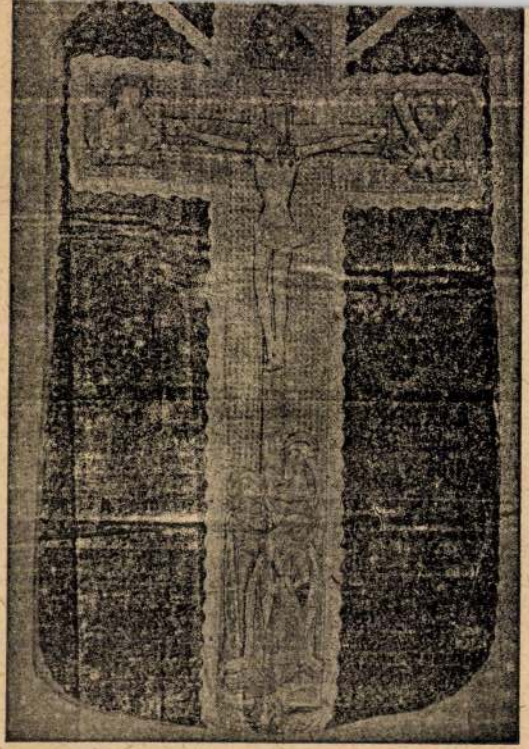

289. kép. *Miseruha, 1490 körül.*

Pest - Buda 1977

Seligmann Vilmos

Seligmann Vilmos, Pozsonyból, 1843-ban a rézmetszők szaktanfolyamát látogatta.

Fleischer Bécs

84. l.

Seligmann Wilhelm

Baumeister

Geb. in Preßburg

19 J. alt

1842-43, 1844-45.

Bécsi akadémia
könyvtár

Kovácsolt vasmunkák II. 205.

Selevér János

Selevér János, szobrász, Tiszaújhelyről (Ugocsa m.), 23 éves korában, 1812 nov. 6-án iratkozott be.

Fleischer Béla

84. l.

SELINÁR József gyöngyösi kőmüves ? Abaáron épületbecsüs 1743-ban --+ Hilpert és --+ Havelyka mesterekkel együtt.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit

Sélley Sándor, „Jestő"; szül. 1891 február 15-én Zomborban.

Sélley Sándor
festő

Műcs. kiáll. 1931 tól
Pipics 120. l.

Sélley Sándor

festő Műcsarnok

1931. őszi tárl. XII. 289.

Sélley Sándor

291	Szent István szobra	vizf.	100.—
292	Naplemente	vizf.	100.--

Nemzeti Szalon
téli kiáll. 1932 jan

1730. Fényes Adolf.

Család.

A szegény ember életét felt
töprenkedését
őt anyja karjain ringat va
fa-széken ül a jobb
deire könyököl, kezeit öss
nek használt kosár van r
az asszony tartja
ja rövid, bajusza kicsiny és a
nyét csak itt-ott gombolta
sötét. A fiatal asszony feje
barna, köténye kék és szokn
se alól jobbra FÉNYES 98

Vászon, méretei 165
Vétetett 1900 jánnái

181 *Sélley Sándor*
Tabáni utca vizí. 100.—

Nemzeti Szalon
[Akv past kiáll. 1932 máj-jun.]

1244. *Szelepcsényi G*

Derékig látható, kissé l
néz. Jobb kezében nagypecs
a nyaklánczon lógó ékköve
karinget, cappa minort és e
tiuma alól hajának fürtjei
szeme barna, bajusza és kör
az asztalon csengő és arai
Mögötte félrevont függöny
nagyi jelvényekkel diszíte
helyezést.

Vászon, méretei 93 : 79·5
Vétetett az 1908 november 18
ber 14-iki (2020–908) és az 19
alapján Bernolák Károlytól 2c
tett 1909 január 24-én (210–90
15-én (848–909). — Az elszán
czius 11-iki 11526–910 szvsz.

MDK

Sellner Ferenc
lakatos

Nádor u. 3. Sarokház.

1820-ban épitette Brein Ignác Sellner Ferenc lakatos számára.
1843-ban ifj. Zitterbarth Mátyás második emelet tet huzott rá.
1861 és 1870-ben Pan József Deutsch Ignác és fia részére a házat és homlokzatát átalakitotta.
Ideiglenesen helyreállitva.

Zakariás G. Sándor: Budapest. Bp. 1961.
115.l.

MDK

Sellyei Gábor
elsőéves

szerepelt a Tanárképző Főiskola kollégiumának rajzszakos hallgatóinak kiállitásán.

Harmadik dijat nyert megosztva Ujj József negyedévessel.

--: Képzőművészeti Kiállitás.
Esti Pécsi Napló. 1962. nov. 6.

SELLYEI GÁBOR

A MAGY. IP. MŰV. AZ ELREDŐRDULÓN

39.0.

Kedves Barátom!

Megkaptam a naptárokat, k
számomra, ami még van - de meddig?

Levelezésünk megszakadt és pedig m
volna írnom, s abban bíztam, majd szóva
egyszer azt mondta, hogy jóformán heten
akkor úgy volt, hogy talán felmegyek; H
hívnak, menetelem mindig halogatódott,
de mégis elmaradt.

Az újabb állapotok - mint előre lá
nézetem szerint, még romlani fognak. Gy
akik a sok tehetségtelenségért és gonos

SELLYEI Gabor

Magyar Ipamüv.
2003/3.

49.o.

MTAK Kézirattár Ms 4588/183.

Kézírás.

Zengővárkonyba írt levél.

Kovács Karap Ernő (1872- ?) ügyvéd, 19
lenségi párti képviselő. Műgyűjtő, tök
plasztikai kiállításon; 12.ooo darabot
került. (Géber Antal: Magyar gyűjtők c
vességéből használhattam.)

1. Kováts J.[ános] István (188o-1965)
budapesti Ref.Theologiai Akadémia t
kormánybiztosa, 192o-ban államtitká
Dunamelléki Ref. Egyházkerület főjé
felelős-ill. főszerkesztője.

MDK

Séllyey Sándor, festőm.

289. Ebéd. Vízf.

Mücsarnok.- XII. terem ?.
39.1. Kat. évsz. ?

Selley Sándor MDK

Ebédk vizf.

Mücsarnok 1931 őszi tárlat

Sélley Sándor

A Budai Képzőművészeti Társulat grafikai és vázlatkiállitásának résztvevője.

Pesti Hirlap. 1935.V.26.

Sélley Sándor

Kiállít a Budai Képművészek Társulat kiállításán.

Nemzeti Ujság 1935. V. 25.

Sélley Sándor

festőművész

Budai Szépművészeti Társulat - Őszi kiállitása - képével szerepel

Nemzeti Ujság
1935.X.26.

Sélley Sándor

festőművész

Budai Szépművészeti Társulat őszi tárlata - II.Margit körut 48.sz.a. - képével szerepel.

Nagyvonalu tájképe.

Uj Magyarság
1933.X.27.

Sélley Sándor

Kiállít a Budai Képzőművészeti Társulatnak a Budai Klub helyiségében rendezett kiállításain.

Nagyarsáp 1935. V. 25.

Selley Sándor

"Ebédóra" c. műve a Műcsarnok őszi tárlatán.

P.H.931.X.16.

Sélley Sándor

jól festett abrakoló lova: „Ebédóra" a MIAPE kiállításán.

Kézdi Kovács L.: A Műcs. őszi tárlata

Léley Sándor

festőművész

Magyar Irók, Művészek és Műpártolók Egyesülete képző-
művészeti kiállitása - Saskör helyiségében - képével
szerepel. Dekorativ tájképe.

Nemzeti Ujság
1935.VI.24.

MDK

Sélley Sándor

Udvar, of.

Budai Szépm. Társ. karács.kiáll. 1936. dec.

MDK

Sélley Sándor,

Isaszegi részlet.

Nemzeti Szalon.-Öszi Tárlat. 1931. szept. Kat.

MDK

Sélley Sándor, festö

Lacikonyha. Vizf.

Nemzeti Szalon.-Öszi Tárlat.1932. szept. Kat.

Sellner Martin

Kőműves. Felső Ausztriából költözött Kolozsvárra 1716.-ban. Egy összeírás szerint csak 1721-ben.

B. Nagy Margit: Reneszánsz és barokk Erdélyben, Bukarest, 1970.

322 b

Sellyei Gábor

Rövist méltatás

– ha – Pompa mástern felfogásban

Vas Népe, Szombathely 1970. máj. 19.

Sellyei Gábor

SELLYEI GÁBOR szombathelyi belsőépítész munkáiból kiállítás nyílt tegnap Celldömölkön a kemenesaljai művelődési központban. Vas megyei középületekben már funkcionáló, vagy most készülő bútorai, berendezései, továbbá tervei láthatók eredetiben, makettben vagy fotón. 11.28

Magyar Hirlap 1978-74-8

Sellyei Gábor, belsőépítés

A celldömölki műv. ház
egyik tervezője.

Gerő Gyula: Celldömölk nagyümepe
606–608.

XXII.
10.

KÖNYVTÁROS, Bp. 1972. okt.

SELLYEI GÁBOR, iparművész, belsőtervező

Szombathelyen a Savaria filmszínház kiviteli tervét Matis Lajos építéstervező, Sellyei Gábor belsőépítész, Erdős László és Szabó Lajos statikustervező, Győre Károly elektromos tervező, Szakács József és Bardosi Béla gépész tervezők készítették. 489.old. 8.jegyz

HECKENAST JÁNOS-MATIS LAJOS: Az új Savaria filmszínház és a belváros rekonstrukciója 481.old

VASI SZEMLE, XXVII.évf. 1973. 4.sz. Szombathely

SELLYEI GÁBOR, iparművész

Szombathelyen az uj Savaria filmszinház épitése. 4.ábra.-A rézlemezből domboritott embléma Sellyei Gábor iparművész /VASITERV/ tervei alapján készült. rénykép, reketevrepr. 487.old

HECKENAST JÁNOS-MÁTIS LAJOS: Az új Savaria filmszinház és a belváros rekonstrukciója 481.old

VASI SZEMLE, XXVII.évf. 1973. 4.sz. Szombathely

SELLYEI GÁBOR, iparművész

Szombathelyen a Savaria Filmszinház építéstervezője Nagy Imre építészmérnök volt. Együttműködött vele, mint belsőépítész Sellyei Gábor iparművész. 493.old 13.jegyz

HECKENAST JÁNOS-MATIS LAJOS: Az új Savaria filmszinház és a belváros rekonstrukciója 481.old

VASI SZEMLE, XXVII.évf. 1973. 4.sz. Szombathely

SELLYEI GÁBOR, belsőépitész

Celldömölkön a Kemenesaljai Művelődési Központ belső épitését vezette/1967/.A megyei főkönyvtár helyiségei egyszerű kialakitásúak.Az olvasóterem szőnyegpadló és Frengel-rendszerű helyiségfütés hangelnyelő hatása az olvasótermek nyugalmát biztositja. Tervező Mátis Lajos volt. 335.old. 21.ábra. 49.jegyz

HENKENAST JÁNOS: Celldömök új központja 323.old

VASI SZEMLE, XXVII.évf. 1973. 3.sz. Szombathely

SELLYEI GÁBOR, belsőépitész

Celldömölkön a Kemenesaljai Művelődési Központ belsőépitését végezte /1967/. A helyiségek eltérő és sokféle rendeltetéséhez kellett igazodnia. A földszinti előcsarnok lekerekitett nyilásokkal készült, A szinházteremnél a főszempont az akusztikai követelmények kielégitése volt, a nézőtéri székek piros műbőrből készültek, stb. 335.old 17.,18.,19.ábra

HECKENAST JÁNOS: Celldömölk új központja 323.old

VASI SZEMLE, XXVII.évf. 1973. 3.sz. Szombathely

SELLYEI GÁBOR, belsőépitész

Celldömölkön a Kemenesaljai Művelődési Ház belső épité sét vezette /1967/. A szakköri helyiségek váltakozó funkc ciójából adódó akusztikai követelményeket habalátétes V PVC padlóval és Tiroton álmennyezettel elégitette ki. A zenekari próbaterem kettős ajtaja is ezt a célt szolgálta. 335.old. 49.jegyz. 21.ára

HECKENAST JÁNOS: Celldömölk új központja 323.old

VASI SZEMLE, XXVII.évf. 1973. 3.sz. Szombathely

SELLYEI GÁBOR, építészmérnök

Celldömölk városközpontjának építésekor/1967/legutóljára maradt a Kemenesaljai Művelődési Központ tervezése és kivitelezése. A kivitelezési dokumentációt Mátis Lajos építészmérnök és Sellyei Gábor belsőépitész vezetésével a VASITERV szaktervezői készitették. Építész munkatárs Nagy Imre építészmérnök volt. 334.old. 43.jegyz

HEKKENAST JÁNOS: Celldömölk új központja 323.old

VASI SZEMLE, XXVII.évf. 1973. 3.sz. Szombathely

Sellyei Gábor

Tanácsi irodaház, Szombathely, Gábor Andor utca. Építész Szilágyi István, statikusok Blocs Péter, Németh Károly, belsőépitész Sellyei Gábor. - Ism.

magy.ép.mlv. 1972. 6. sz.

44-45.1.

Sellyei Gábor, belsőépítész

Mától újra megnyílt a zalaegerszegi Kisfaludy-Stróbl terem. A jan. 5.-én bezárt képcsarnokot Sellyei Gábor belsőépítész tervei alapján a Lakév újította fel.

Zalai Hírlap, 1984. ápr. 12.

MDK

Sellyei Judit, VI.o.tan.

Székesfehérvár Bajcsy Zsiliszky téri ált.isk.

14o. Felvonulás.

Magy. Ifj. Képzömüv. Kiáll. /VIT/ Gyermekrajzok.
Föv. Képtár. 1949.aug.16.-szept.1o. Kat.

Sellyei ref.

templomok

Vitéz Marton József: Sellye régi és újabb református temploma. Törökszentmiklós: Kongorácz-ny. 8°, 16 p.

1940.

án: A pártaöv. /Kny. Katona József
vkönyve./ 8 o, 5 K, 10 L, Kecskemét, 1934.
án: Az alföldi magyar nép müvelődés-
emlékei. 4 o, 631 K, 136 L, Budapest,

ó: Az árpádkori magyar épitőmüvészet.
400 L, Budapest, 1913.
ó: Magyar festőmüvészet. 8 o, 49 K,
apest, XXXX.1916.
Lajos: Az Apafiak sirboltja és hamvai.
adok./ 8 o, K, 3⁰ L, Budapest, 1909.
Arthur: Die architekturischen Formen
irger Friedhofanlagen. o, K, L,
920.
: A XIV. és XV. századbeli ötvösség
/Kny. Müvészi Ipar./ 4 o, 9 K, 20 L,
893.
: A XIX. század festészetéről hazánk-
K, 31 L, Budapest, 1901.

Sellyei kőmivescéh

céhszabályai. Kiadta a nagyrombati kőmives céh 1727-ben.
Német nyelven. 2-r.
M. Nemzeti Muzeum levélt. ont.

Romhányi
181. l.

IX

Selmecbánya

Tirts R., Szentgyörgyi E. és
Abai O.

Selmecbányai Kalauz

Petrik 1886-1900

Selmecbánya

Szitnyai I.

A selmecbányai
ipar legrégibb mult-
jának történelmi
méltatása.

Petrik 1886–1900

Selmecbánya

Hlavatsek A és Király E

A selmecbányai ág. hitv.
ev. kerületi lyceum
története.

Petrik 1886–1900

Selmecbánya

Breznyik J.

A selmecbányai ág. hitv. ev. egyház és lyceum története.

Petrik 1886–1900

Selmecbánya

Richter E.

Selmecbánya m. kir. városa múzeumainak katalogusa.

Petrik 1886-1900

Selmecbánya

Payer J.

A selmecbányai bánya- Hati és erdészeti akadé- mia története.

Petrik 1886–1900

Selmecbánya

Szitnyai J.

A selmecbányai ipar legrégibb multjának történelmi méltatása.

Pest 1886-1900

Selmecbánya

Lásd

Selmecbányaiak
Emlékkönyve.
H. és é. n.

Bpest 1936.

Megvan a MME-
Egyl. Könyvtárában

erzeményeinek kiállitása a Nemzeti Szalonban.

őségü intézménye három évi gyüjtő kás muzeumpolitikájáról számol be üjteményével.Ebből az alkalomból dott ki, amelyben a Fővárosi Muzeu- váth Henrik egyetemi magántanár és foglalják össze és ismertetik azo- kban szemüke előtt lebegett. korlati gyüjtőtevékenység csak a z egyes állomásokon" irja Horváth zetesen csak a Muzeum történeti ennmaradás és felbukkanás véletlen tok vezetik Koppx Jenőt, aki a mai, tja ki azt az anyagot, amely lehető utókor szemében is értéket fog je- y elv jön előtérbe, s ez a müvészek teni akarás. Ez Ez a szempont látszó- eumpolitikával, de csak látszólag, ait, legalább is annak nagy átlagát gása, hitvallása,mondhatnám világné-

Selmecbánya

156 **Breznyik János:** A selmecbányai ágost. hitv. evang. egyház és lyceum története. 2 kötet. Selmecbánya, 1883–89. fvk. n. 8°. 1 táblázattal és 2 képpel. 36.–

Ramsdburg Cat.
1944.

KOVÁCS ... PAPIRODA

M. KIR. SORSJEGY FŐELÁRUSITÓ
PAPIR ÉS KÖNYVKERESKEDÉS
-- SZÉKELY UJSÁG kiadóhivatala --
—:— KÖNYVNYOMDA —:—
UJSÁG, DOHÁNY és JÁTÉKÁRU KERESKEDÉSE
KÉZDIVÁSÁRHELY
TELEFON: 67.

T.

Európa
lapterjentő váll

Brest.

V. Visegradi utca 36.

Selmec Leányvár

(Štiavnica)
(Nový hrad)
Hont vm.

képekkel

Janota III.
162–167. l.

Selmecbánya

Ev. templom

272. l.

Zádor - Rados

A magyarság Buda visszafoglalásában vitt szerepének jelentősége.

Buda visszafoglalása ugyan önmagában is döntő jelentőségű esemény volt, azonban a magyar-török ellenségeskedések mintegy három és fél évszázados folyamatában mégis csak *egy* esemény volt csupán, amelynek jelentőségét éppazadja meg, hogy *miként* kapcsolódott ennek a folyamatnak előző és későbbi eseményeihez. Ha tehát vizsgálódásunk kizárólag csak arra szorítkoznék, hogy keressük: vajjon a magyarság számszerűen mennyi anyagi és véráldozatot hozott Buda 1686-os ostrománál és hogy ez az áldozat miként aránylik az idegenek által ekkor hozott áldozathoz, akkor torz és könnyen félreérthető képet nyernénk, amely éppúgy helytelen

Selmecbánya

531 **Kachelmann Joh.:** Geschichte d. ungarischen Bergstädte u. ihrer Umgebung. 3 kötet 2 képpel. – Das Alter u. die Schiksale d. ungarischen, zunächst Schemnitzer Bergbaues nebst e. Erklärung d. Eigenname d. Landes. Arcképpel. Összesen 4 kötet. Selmecbánya – Pozsony, 1853 – 1870. fve. 8°. Igen ritka teljes példány. 150.–

Ranschburg Kata
1944.

Selmecbányai madonna

1520

Hankiss 194.e

SZENTTAMÁS

T.

„Europa"

könyvkiadó r. t.

Budapest V

Visegrádi ul. 36

Selmecbányai
Madonna
1520-tól
Repr.
Kampkörepkfaszb.
293. b

Selmecbányai
Szent Katalin-oltár
1520-tól
Repr.
Kempkörejkszobr.
293, 294, 295 sl.

Selmecbányai (?)

ut. Anna - vobor

1470 k.

Rejv

Kampkőzejh fanobor

214. l.

Tk. 884

II
/212

884. Ismeretlen festő.

A XVIII. századból.

Férfi képe.

Derékon alólig van ábrázolva, kissé jobbra fordult, de szembe néz. Jobbkezét csípőjére támasztotta és balját sisakján nyugtatja. Parókája szürke, szemöldöke és bajusza fekete, szakálla leberetvált. Vértet és balvállravetetten párduczbőrt visel. Jobb válla felett olvashatatlan felirat nyomai látszanak.

Vászon, méretei 87 : 71 cm. — Át. Képt. 206. — A Jankovich-gyüjteményből (Observatio).

Selmecbánya

Mária és Erzsébet találkozása
A selmecbányai egyhozi
jöoltárról

Régi Művészet M.N.G. 1974.

Selmecbánya

Kálvária, Selmecbányáról
hárfa

Régi Művészet M.N.G. 1974.

Selmeebányai
mester
(M. S. mester)

l

Kamphöreph farsdr
151. l.

II. Ferdinand.

Mellig, kissé jobbra
lontan, melyet faragványo
hajat, kis bajuszt és kecske
vértbe van öltöive s felette

FERDINAND

a talapzaton, a czimer ala

O nimium dilecte
s alól jobbra: „Christ. Diet

Rézmetszet, méretei a

9

Historia ducum Styri

Selmecbányai Ó-vár

díszes XV–XVI. századbeli

Csarnok temploma

pár évtizeddel befe-
jezése után fellegvár-
nak alakítottak át.

Divald Magyarország.

87. l. – 88. l.

Selmecbányai Vá-
rosi Muzeum

Szent Borbála ci
Katalin-szobra-
Fa, 1500.

Repr.-
Divald Magymüveml.
157. l.

Selmecbányai régi
vártemplom
falképei

l.

Gerecze falképek
503. l.

φth Φ,

⊢— dadurch bestimmt,

⊢—o fassenden

⊥⊥ ie ⊥ ∂ ⊢⊣⊣ Leitung unter-
standen.

⊢⊕⊣ den Grund zur

1266. HOSSZUKÁS SZELENC
1800 k. — Längliche D

1267. HÁRMAS SZELENCE,
másik oldalán két fedőv
Reliefdekor. Deutsch, X

1268. ÖRÖKMÉCS, ezüst, há
szárnyas angyalfejjel. Ma
mit Blätterdekor und E

1269. HÁROM VÁZA, ezüst, a
téssel. Egy osztrák, kett
thusblätterdekor. Eine

1270. TALPAS GYÜMÖLCST
betéttel. Bécs, XIX. sz.
XIX. Jh. 750 gr.

1271. HAT GYÜMÖLCSKÉS,
mesterjegy. Páris, empir
griff. Paris, empire.

1272. TINTATARTÓ, ezüst,
XIX—XX. sz. — Tinte

der Korb durchbrochen. Ungarisch, um 1700.

ranyozva, szárán álló körteidom. Német, XIX. sz.
eise vergoldet. Deutsch, XIX. Jh.

zára nyolcszögü vázaalak, kelyhe gerezdes, vésett
e. — Kleiner Pokal, Silber, der Schaft achteckig,
mendekor. Nürnberg, A. XVIII. Jh.

poncolt alapon, csigás disz közt gyümölcsfüzérek.
— Becher, Silber vergoldet, konisch, auf gepunz-
B. Meisterzeichen. Augsburg, e. H. XVII. Jh.

st, részben aranyozva. Négyzetes talapzata négy
egy-egy alak, tetején a nyilakkal átlőtt ifju szent
ur des heiligen Sebastian, Silber, teilweise vergol-
end, seitlich Nischen mit je einer Figur, obenauf
n. Deutsch. M. 35 cm. 1570 gr.

trébelt leveles disz, szára tagozott, keresztjében
–XIX. sz. — Altarkreuz, Silber, am Fuss getrie-
holzschnitzerei. Balkan, XVIII—XIX. Jh.

aranyozott ezüst, trébelt szegfüs és rózsás diszi-
mpeln mit ovaler Platte, Silber vergoldet, mit
h.

; —

<Selmecbányai Ó-vár>

Lux Kálmán:

A < >. Magyar-
ország Műemlékei
IV. k. 1915.

velt a kiadás.

intetében utalunk az előbb

yzat Zárószámadás szerint		1938-évi zárószámadás szerint
6.- P	13[illegible].[illegible].43 P	119.[illegible] P
[illegible].-	3.[illegible].[illegible]	[illegible].40
[illegible].-		3.[illegible].51
[illegible].-	5.[illegible].[illegible]	3.[illegible].[illegible]
[illegible].-		1.[illegible].[illegible]
[illegible].-		[illegible].[illegible]
[illegible].-	92.[illegible]	[illegible].[illegible]
[illegible].-		2.[illegible]
[illegible].-	1.[illegible].[illegible]	[illegible].[illegible]
[illegible].-	[illegible].99	4.[illegible].[illegible]
[illegible].-	43[illegible].93	407.97
[illegible].-	2.116.[illegible]	3.[illegible].[illegible]

< Schmecbányai cékek -

Schneider Gyula. A < >
élete. Schmecbánya
1908.

Sobó Jenő - Schmecbánya
sz. kir. város társadalma,
ipara és kereskedelme a
XVI. század második felé-
ben Bp. 1910.

THAN MÓR. NŐI ARCZKÉP.

Selmecbánya törvénykönyve vörös bársonyba kötve s zománcolt ezüsttel díszítve.

XV. sz.

Leírva, repr.

Pul Rad

I. 125, 126 l.

JK. 276

I

595

276. *Vass János.* Csaknem derékig van ábrázolva, kissé jobbra fordult, de szembe néz, tojásdad medaillonban. Haja, szemöldöke és kis bajusza fekete, szeme barna, szakálla leberetvált. Atillája piros, fehér prémbélésű és gallérú mentéje pedig sárgásbarna. Felirata alól: »*Qvid tum*« és a kép körül: »*Joannes Wass Transilvaniae Vaivoda. Anno 1590*«.

Vászon, méretei 18·7 : 14·7 cm. — Át. Képt. 149 (16). — Gróf Csáky László ajándéka 1824.

Selmecbánya

látkepé a XVII. há-
radban

Rezin

Repr.

Berzeviczy, Beatrix

kiraljné, Bp.

1908-281. l.

~~Alsókubini O. T. népkoz. X. 172~~

Selmecbánya

1.	Harang	1590-ből	alsó átm.	181	Óvár tornya
2.	"	1748-ból	" "	135	
3.	"	1761-ből	" "	110	
4.	"	XVI. század	" "	73	
5.	"	órajelző, 1771-ből	" "	125	
6.	"	" " "	" "	83	
7.	"	1509-ből	" "	110	Városház tornya
8.	"	1806-ból	" "	82	Ujvár
9.	"	1744-ből	" "	49.	Katalin templom
10.	"	1750-ből	" "	92	Kálváriacsúcs Káp.
11.	"	1750-ből	" "	75	" " "

fordít

~~12. Harang~~

12. Harang, XVIII.-adából, alsó átm. 38 — Havas boldog-asszony templom

13. " XVIII. " " " 95 — Kisbényei r. k. t.

14. " XVIII. " " " 85 — Istvánházi r. k. t.

15 " 1757-ből " " 75 — Bélabényei r. k. t.

16 " XVIII. adából " " 51 — Zemne temető

17 " " " " " 41 — Felső Rósa kápolna

Szent Katalin-templom Selmecz-bányán V. 163.

Mur. és Kor. Ést

Selmecbányán

szent Katalin-templom

Selmecbányai gotikus

keresztelőmedence

kepe repr

Kiss Kiklkath Magy

367. l.

Dsilo

< Selmecbányai ev. templom műemlési >

Divald Kornél:

A < > (Négy ábrával.) Arch. Ért. 1910. 400–407. l.

Barbár érmek V. 259.

ügye

1900. decz. 29.

A v. és k. o. miniszterium 71286. 4. alatt Horváth Géza orn. felügyelőnek napidíjai felemelése érdekében hozzá intézett kérelmére tagadólag válaszol. (15/901.)

(Selmecbányai Óvár)

Lux Kálmán dr A. (?)

Bp. 1914.

Selmecbányai ev.
templom

Breznyik János. A
selmecbányai ágost.
hitv. ev egyház és
lyceum tört. 1–3 f.
Selmecbánya
1883–89.

Főv. könyvt
84620. r.

Belgrad.

E lapon az Innere geheim
natkozó megjegyzésekkel.

Tollrajz, mér. a papiros

Schmeckbánya
irodalma

Schmeckbányaiak
emlékkönyve.
Bp. 1936. 4 r.
184 l.

Fov. könyvt
X. 6734

A nagy komédia

Regény

A világszerte oly népszerű, mindig egyéni hangú **Vicki Baum** új műve a szerelem művészetének és a művészet szerelmének jegyében fogant. A newyorki Metropolitan Opera egy «Carmen» előadása a keret, a történet a színpadon, a kulisszák mögött és a nézőtéren zajlik le. A lebilincselően érdekes, száguldó iramú cselekmény főhőse egy hiú, szeszélyes, csupaszív énekesnő. A színpad ünnepi csillogása, a nagy komédia mögött az élet külön nagy komédiája is felviharzik, hogy utána felragyogjon a lassú megbékélés szivárványa.

A színház világa, a festett, színpompás álomvilág külön életet él, ahol az emberi szenvedélyeknek, élet és halál kérdésének egészen más jelentősége van. Hiszen a csillagok egyetlen estén elhomályosulhatnak és az ismeretlenség sötétjéből új üstökösök ívelnek a dicsőség festett vászon-mennyboltja felé. De mindnyájukban, akár a siker küszöbén állanak, akár a világhír fényében fürdenek, a művészet olthatatlan szerelme izzik. És ez az izzás áttüzesíti lényük minden porányát: hogy szerelmük is más, furcsább, tarkább, meghökkentőbb, ez már rövidreszabott pályájuk felfokozott ütemében következik.

Példátlanul friss emberábrázoló tehetségével, a festett vászon világának művészi érzékeltetésével, de mindenekfölött a mélyen emberi szenvedélyek mesteri rajzával a kitűnő írónő nemcsak érdekfeszítő, de vitathatatlanul értékes

Selmecbányai régi

pléb. templom

gotikus

kéjé repr.

Kiss Szikl Math. Magy

473. l.

elésügyi államépület
reléséhez szükséges
ytárgyalás hirdettetik.
butorok. *B*) Ágy és
nyök, szőnyegek és
lán félék *É*) Külön-
csengő, beszélő cső,
akarék tüzhely be-
ilágító testek. Ajánlat
teendő. Az 1 kor.
március 16-án d. e.
államiószágigazgató-
be. T
5%-
óhiva
erről
felté
ek a
me
nak
ések.
zál
ozutai
909.
nos-
éljábe
us
og ta
ok a
ugya

ron
lőljár
a g
vonat
1-ig
meg,
egtar

gat
évai l
olgáló

Az ajánlatok Debrecen sz. kir. város pol
mesteri hivatalában március 23-án d e
óráig adandók be. Ajánlattevők kötelesek
ajánlati összeg 5%-ának megfelelő bánatp
március 22-én d. e. 12 óráig a város h
pénztárába letenni s erről szóló elismervény
ajánlathoz csatolni.

Lugos. (Laktanya helyreállitás
járda burkolás.) Az oravicai honvéd
tanyán szükséges helyreállitási munkálatok
szesen 8798 kor. 39 fill., a honvédlaktanya
tervezett járdaburkolatok aszfalttal és ker

. 59
nak
d. e
áni h
rdett
gy
izött
ir. ál
ki m
egte

kit
lő á

mur
ü

vég
)-án
anác
irde
. 9
alho
ideg
. Az
meg
ohiva
olar
szeti
ürla

Söpte. [Vas m.] (Iskola épités.) Söptén épitendő r. kath. elemi iskola (két tanterem mellékhelyiségek) felépitésére árlejtés hirtetik. Ajánlat tehető az összes munkára, vagy kőmives és cserepes, asztalos és ácsmunkára ön. Ajánlatok 10% óvadékkal március én déli 12 óráig adandók be Kiss István olaszéki elnöknél Söptén, hol a feltételek is ekinthetők.

Putnok. [Gömör m.] (Templomépités.) putnoki aut. orth. izr hitközség ujonnan pitendő és kibővitendő templom épitésének zes munkálataira, mintegy 35.000 kor. elő-yzattal árlejtést hirdet. Pályázatok március ig a hitközségi elnökséghez nyujtandók be, l a terv és részletes feltételek is megtekinthetők.

gló. (Iskola épités.) Az iglói izr. hitség árlejtést hirdet elemi iskola épitésére. ajánlatokat a hitközség elnökségéhez márs 29-én déli 12 óráig kell beadni, hol a ek és részletes feltételek is betekinthetők. atpénz az ajánlati összeg 5%-a.

öcse. (Templom és paplak helyreitás.) Az iglói r. k templom és paplak reállitása 2609 kor. 87 fillér erejéig engeztetvén, a munkának biztositása céljából a i m. kir. államépitészeti hivatalban április d. e. 11 órakor tartandó versenytárgyalás ttetik. Bánatpénz 5%. A tervek és részfeltételek nevezett államépitészeti hivatalnál tinthetők.

hivatalnál megtekinti

Szolnok. (Mun Jász-Nagykun-Szolno munkáslakóház létesi közül ez évben 120 lett elrendelve. E ha Rákócifalván 20, T Tiszabőn, Vezsenyé 10—10 lesz felépit épitésénél teljesiten céljából versenytárg tehető az összes mu tása nélkül a többi faanyagok szállitásá az összes házakra, a de legalább egy köz portra kell vonatkoz lati összeg 5%-ának szolnoki m. kir. ad igazoló nyugta csat kozni óhajtók, hogy 22-én d. e. 1/2 11 ór tási iktatóhivatalába A tervek és feltételel épitészeti hivatalnál lati költségvetés ürl hetők.

Temesvár. (Kőszi Temesvár város légs pén épitendő uj kősz taira, nevezetesen: 1 helyező munka. 2. Ác

conc kovács specialisták CSÁNYI és

itenek • vert vörös- és sárgaréz csillárokat, kandeláberekt, falikarokat, kar
• bútorvasalásokat stb. Továbbá kovácsolt kapukat, lépcső és e

efon: 158—37. Specialisták rézp

ádon-csővezetékeket szell

Sellyei Gábor
belsőépítész

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 287-748, 340-726

VAS NÉPE

1983 JUN 08

1021

Fiatal alkotók a Sághegyen

A megye művészeti életéről

Meghatározhatatlan műfajú eseményre voltam hivatalos pénteken a Sághegyen. Baráti találkozónak nevezték a szervezők a megyei tanács művelődési osztályán, de titkon ennél többet reméltek ők is. A meghívó címzése az úgynevezett középidejű, harmincharmincöt éves alkotóknak szólt, azoknak a fiataloknak, akik szerepet játszanak a megye művészeti életében és valamennyien közéleti gondolkodásúak is.

Levéltáros, filmes, grafikus, szobrász, festő, költő, könyvtáros, régész, belsőépítész, tudományos kutató — és még sorolhatnám hányféle szakma, hivatás képviselői foglaltak helyet a jánosházi tsz kissomlyó-hegyi vendégházában. A beszédtéma a megye kulturális élete volt és saját helyük, szerepük, lehetőségeik szakmájukban és a közéletben.

— A kulturális élet irányítói nem nélkülözhetik az együttműködést a fiatalokkal, ismerni szeretnék döntéseik fogadtatását, az alkotócsoportok véleményét — hangzott el a bevezetőben. Válaszként Tilcsik György levéltáros arról beszélt, hogy igen nehezen lehet publikálni. Összehasonlítva más megyével, Vasban jóval szűkebbek a lehetőségek.

— Járható út az, ha nagyobb intézmények a megyei tanács segítségével önálló kiadványokat jelentetnek meg — válaszolta neki Dala József, a megyei tanács művelődési osztályának csoportvezetője. Hatcs Csaba grafikus egy szorító ellentmondásról beszélt, amely a képzőművészeti alkotások művészi és kereskedelmi értéke között feszül:

— A Képcsarnoknak „legyártom" a képet, aztán elkezdem magamnak festeni. De ezt a képet meg a Képcsarnok nem tudja eladni, úgy érzem, hogy a levegőben lógok.

Lényegében az állami mecenatúra gondjait pendítette meg, ami a találkozó egyik legizgalmasabb kérdése volt. Hogy milyen utakat, módokat lehet találni a fiatalok támogatására, több javaslat is elhangzott. Sellyei Gábor belsőépítész például arról beszélt, hogy jó volna, ha a megrendeléseket vasi alkotók kapnák, s nem fővárosiak, mert könnyebb együttműködni azokkal, akik itt élnek. Kamper Lajos grafikus a művészek közös alkotómunkáját szorgalmazta. Szó esett a velemi KISZ-tábor és a fafaragók közötti kapcsolatról, s elhangzott egy javaslat: jó volna az alkotóházakat a falvakba telepíteni, hogy szorosabb kapcsolat alakuljon ki a művészek és a falusiak között.

Mondják, hogy a tanácskozásokon nemritkán a folyosói megbeszélések a legfontosabbak. A pénteki találkozónak ilyen folyosói beszélgetés jellege volt, jóllehet hivatalossá kívánják tenni, hiszen a tervek szerint a résztvevők tanácsadói testületként segítik a döntéseket. Ez a szerepkör nem újdonság, nem számít viszont gyakorlatnak, hogy a fiatalokra számítanak elsősorban ebben a szerepkörben. Ám ez a terv még nagyon vázlatos, s kérdéses még a forma is. A fent említett célkitűzések eléréséhez kevés a péntekihez hasonló beszélgetés.

N. A.

SPORT

Gécsek Tibor

Diáksport

Dobó sikerek Szolnokon

Négy arany, három ezüst és két bronz — ennyi érmet hoztak haza Szolnokról, az országos középiskolai atlétikai bajnokságról a Nagy Lajos Gimnázium és Savaria Szakközépiskola diákjai. Elsősorban a csapatok voltak eredményesek. A versenyszámokat figyelembe véve a dobó atléták szerepeltek kiemelkedően. *A verseny színvonalára jellemző, hogy tizenhárom számban javították meg a középiskolás csúcsokat. Ebben a fiú súlylökő csapat (NLG), illetve Lezsák Balázs — kalapácsvetés — vállalt nagy szerepet. — Aranyérmesek: Leány súlylökés II. kcs.* (NLG), 10,01. (Börzsönyi M., Tóth A., Pintér E., Radakovics B.). — *Fiú súlylökés II. cs.* (NLG) 13 51, új középiskolai országos csúcs (Benczenleitner O., Vörös R., Koroknai I., Takács G.) — *Kalapácsvetés:* Gécsek Tibor (Savaria Szki.) 73,74, új középiskolás országos csúcs. — *Diszkosz:* Lezsák Balázs (NLG) 50,54. — *Második helyezettek:* kalapácsvetés: Lezsák B. (NLG) 62,02. — *Súlylökés:* Gécsek Tibor (Savaria Szki,) 14,98. — *Diszkosz:* leány csapat II. kcs. (NLG) 31,86. (Mindhárom ezüstérmes új országos középiskolai csúcsot elért versenyző mögött lett második.) — *Bronzérmesek:* Diszkosz: Szabó Edit (NLG) 40,46, fiú csapat II. kcs. (Savaria Szki.) 39.49. — Gécsek T. *diszkoszvetésben* 5., Lezsák B. súlylökésben 8. és a 4×800-as leány váltó (NLG) hetedik lett.

A szolnoki versenyen ott volt *Németh Pál*, a Haladás dobóinak vezető edzője is,

Lezsák Balázs

aki röviden így foglalta összse a látottakat.

— A bajnokság legkiemelkedőbb eredményét Gécsek Tibor, a Savaria Szakközépiskola most érettségiző tanulója érte el. *Kalapácsvetésben ötméteres egyéni csúcsjavítással, nemzetközileg is kitűnő 73,74-es eredménnyel győzött. Ezzel megdöntötte Vida 1981-ben Győrben felállított 70,68 méteres országos középiskolai csúcsát.* A verseny rendkívül magas színvonalú volt, amit az is ékesen bizonyít, hogy a negyedik helyet is csak az aranyjelvénynél öt méterrel nagyobb eredménnyel lehetett megszerezni.

Kézilabdától — teniszig

Dávid György (Szövetkezetek)

SZT. BORBÁLA ÉS SZT. KATALIN SZOBRA SELMECBÁNYÁN. 1500 körül.

Magyar Művészet 5* 271

1925.

A Rembrandt előtti idők legnagyobb hollandi tájfestője, *Hercules Seghers* nincs ugyan rajzzal képviselve a Múzeum gyüjteményében, de „Lapályos vidéket folyóval" ábrázoló színezett rézkarca* félig-meddig rajznak is számítható. A hollandi tájképfestés e nagy újítója ugyanis a tiszta rézkarclevonatot sok esetben s így a mi lapunknál is, csak kontúrrajznak tekintette, amelyből a papirnak, sőt vászonnak különféle preparálásával, rányomással, a lapnak gouachesal, olajfestékkel és vízfestékkel való átfestésével teljesen festményszerű hatásokra törekedett. Ily módon minden egyes terméke, még ha lenne is róla két-három levonat — unikum. Ilyen a mi lapunk is, melynek másik ismeretes példánya (a British Museumban) csupán át nem festett, tiszta rézkarclevonat s így a mienknél jóval érdektelenebb. Seghers zord és jóformán embermegvető művészetét Rembrandt is nagyra tartotta, sőt egyik lemezét méltónak ítélte arra, hogy továbbdolgozza.**

H. Seghers és Rembrandt követője volt *Jan Ruisscher*, valószínűleg német származású művész. 1650-ben Dordrechtben látjuk, később udvari festő volt Szászországban. Életéről igen keveset tudunk, művei közül alig ismerünk valamit. Egyike azon nem egészen ritka művészegyéniségeknek, kiknek oeuvrejét a művészettörténet egyes műveik apránként való összeszedegetésével lassan-lassan állítja egybe. Eddig három szignált rézkarca, egy szignált rajza Drezdában és A. M. Hind dolgozatai óta négy jelzetlen rajza — egy Göttingenben és három a British Museumban — volt ismeretes. A drezdai Kupferstichkabinet gyüjteményének rajzán ezeket a nagyon tanulságos szavakat olvassuk: „Jan Ruisscher, alias jonge Hercules". Ez elnevezés világosan rámutat a művész erős kapcsolataira Hercules Segherssel; nyilván azt foglalja magában, hogy kortársai második Hercules Seghersnek nézték. Ez alkalommal eddig ismert öt rajzához bemutatunk még egyet, mely a Szépművészeti Múzeum tulajdona. E rajz az Esterházy-gyüjteményben Wenzel Hollar nevét viselte, később ez elnevezést Battem és Avercamp nevei váltották föl, de Ruisscher rajzaival való tökéletes rokonsága meggyőz arról, hogy e ritka művész szép lapjával van dolgunk. Lapályos hollandi vidéket tüntet fel, melyet már teljesen elöntött az árvíz, de a sötét ég még mindig ontja az esőt. Komoly téma s Hercules Seghers komor, hatalmas művészetével szemben mégis mennyire enyhült a táj hangulati felfogása. A magasra helyezett nézőpont, a téma feldolgozásának módja Seghersre mutat vissza, az előadás közvetlen, természetes hangja, a vízzel, fával, emberrel, házakkal való meleg emberi együttérzés Rembrandt lázas szenvedélyű művészetéből ment át követőjének, Ruisschernek műveibe. A művész két rézkarca 1649-ből van keltezve, egyik rajza a British Museumban 1648-ból. E rajzokkal való erős megegyezések arra engednek következtetni, hogy a Szépművészeti Múzeum rajza is körülbelül a negyvenes évek végén keletkezett.

A következő három rajz egészen más felfogású és törekvésű művészek csoportjához vezet. Az Olaszországot járó, az olasz nap ragyogásától megmámorosodott festők körébe. Ezek közül a legnagyobb és legtermékenyebb *Nicolas Berghem* volt. A század közepe táján tért meg Olaszországból s ettől fogva szüntelenül termeli az olasz földön, olasz ég alatt lejátszódó pásztorjeleneteket. Rajzai nem ritkák, de igen becsesek, főleg azok a kész kompozíciók, melyek rézkarcokhoz készültek előképül. Berghem maga is szorgalmas rézkarcoló volt,* de sok rajzot készített többek között Jan de Visscher kitünő rézkarcoló tűje alá is, aki bámulatos utánérzéssel tudta e finom, könnyed rajzokat rézre áttenni. A Szépművészeti Múzeum rajza, „A rőzsés asszony" — szintén Jan de Visscher rézkarcában — mint egy hat darabból álló Pastorale-sorozat negyedik lapja került a nyilvánosság elé. (W. 139. sz.) Berghem rajza szignálva van és így már az Esterházy gyüjteményben Berghem rajzaként volt ismeretes, csak az nem volt eddig tisztázva, hogy mihez készült tanulmányul.

Míg Berghem minden olaszoskodó hajlandósága mellett sohasem tudott egészen elszakadni hollandi elődeitől és környezetétől, addig *Jan Bothot* 1639—40-ben

* Ugyanazon kiállítás 44. száma.

** Ugyanazon kiállítás 46. száma.

* Lásd ugyanazon kiállítás 146., 149., 155., 155. számait.

Selmecbányai műemlékek

Kálvária XVIII. sz. 56. l.
Kamaraház XVII. sz. 57 l.
Kopogótorony. XVII. sz. 62. l.
Leányvár XVI. sz. 63. l.
Mária Mótemploma 64. l. gótikus, a barokk korban átalakítva
Óvár 65. l. Eredetileg háromhajós gótikus templomnak épült, Az Óvár most múzeum, melynek katalógusa van.

Div Felsőm

56-57 köll.

kasággyüjtemények alapítása és többnyire látogatósa is csupán fejedelmi személyiségek, vagy más kiváltságosak kedvtelése volt.

A nyilvános jellegű múzeumok révén a régi művészet remekei, iparművészeti és kulturhistóriai emlékei közkincsekké váltak. Minél nagyobb arányokban fejlődnek azonban ezek, annál nagyobb számmal teremnek magángyüjtemények is, annál nagyobb mohósággal törekednek a társadalom műveltebb osztályai arra, hogy ha gyüjteményre nem is, legalább néhány a modern lakás keretébe is beleilleszthető, ennek több színt és hangulatot kölcsönöző régiségre tegyenek szert, amely a modern élet rohamos haladása, idegemésztő küzdelmei közepette a pihenés óráiban fölzaklatott lelköknek nyugvó pontul, szivüknek gyönyörűségül szolgál. Mert bármily szédítő is korunk intellektuális és technikai haladása, a szív ebben mind kevésbbé jut szóhoz. S a modern és a régi művészet és iparművészet alkotásai között is az a legnagyobb különbség, hogy az utóbbi mestereiben több volt a szív, a hit, az érzés. Különösen a szorosabb értelemben vett mesterségek művelői dolgoztak

Selmecbányai ág. hitv. ev
templom

1810-ben épült
coff-stilben.
A templom leírása

Div Felsőm
53 és kr. M.

aukcziójával vetekedhetett. A Szemere-gyüj-
temény aukczióján múzeumaink egy része is

Árpádkorabeli vitéz festett képével diszítve 185 K-ért, egy bécsi porczellán csésze 1804-ből triomfot ábrázoló festett képpel, későbbi aljjal 150 K-ért. A bútorok sorában két Boulle-berakással, bronzveretekkel diszített s a Bubics-gyüjteményből származó 111 cm. magas faliszekrénykéért 1000 K-t fizettek, egy hasonló stilű kilencz fiókos íróasztalért 4000 K-t, egy bronzveretekkel ékes franczia barokk íróasztalért 2000 K-t. Jó árakat értek el a bronz és vasmunkák: két empir stilű díszes füstölő edény bronzból, háromlábú faállványnyal 1900 K-t, négy karosgyertyatartó bronzból a bécsi Danningertől 600 K-t, egy az utolsó vacsorát Lionardo nyomán ábrázoló vas dombormű, aminővel vidéki múzeumaink depóiban sűrün találkozhatunk, 35 K-t.

Szemere Miklós bécsi gyüjteményének túlnyomó része nagyobbára modern festményekből állott, amelyek a régi képekkel, miniatur festményekkel és metszetekkel együtt, egy-kettőnek kivételével, szintén elkeltek. Ezek közül csak néhánynak az árát említem föl. Barabás Miklósnak egy fél nagyságban ábrázolt olajfestésű női arczképéért 320 K-t, egy kisebb zsáner-képért 750 K-t, magyar főurat

Selmecbányai műemlékek

Szentháromság szobor
XVIII. sz

Szentháromság-tér 5. sz.
kár, csucsives rész
letek.

Szentháromság tér
6. sz. Renesznász
részletek.

Szentháromság-tér 36.
XVI. sz.

Városháza. XVIII sz

mint tanu

Div. Felsőm
71, 72. l.

helyiség, melynek összes fölszerelése háron
asztal, kellő számú szék s egy nyolcz sze
mélyre szóló fogas. E helyiségben néhány

észlet s a kezelés elavultsága folytán. Sok lyan könyvtár létezik, aminő Deliceto közégé, amelyben 1053 mű van mintegy kétezer ötetben; nagyrészük theologiai természetű, e néhány némi becscsel biró tudományos, örténeti és irodalmi mű is akad közöttük.[1]

II.

A helyzet csak a legutóbbi években javult, mikor több olasz városban és községben egindult a népkönyvtáraknak modern értemben vett átszervezése. Az ujjászületés e unkája Milanóból indul ki, Filippo Turatiak, a szabadoktatás ezen olaszországi úttörőnek kezdeményezésére. Az ő fáradságot em ismerő agitatorikus munkásságának közönhető, hogy a Società umanitaria «Loria», z Università popolare, a Camera del lavoro, régi Società promotrice delle biblioteche opolari és a Società promotrice della cultura poporale egy szövetségbe állott össze, ely 1903 novemberében alakult meg Consorzio delle biblioteche popolari czímen s amelyet azóta anyagilag a községtanács, a takarékpénztár és a kereskedelmi kamara is támogat.

Az új szövetség Turati elnöklete alatt legtt hozzáfogott a munkához s már 1904 ápri-

Selmecbanyai

romantikon emlékek

C GerMRE 8361.

.ÖNYVNYOMDA R.-T.
TRA-UCCA 4. SZÁM
-68 ÉS AUT. 224—07.
'Ő: WEBER GUSZTÁV

ELŐFIZETÉS

Augusztusi számunkkal uj elő

Tisztelettel felkérjük azokat, c

meg, hogy az uj negyedévi előfizete

nálásával beküldeni szíveskedjenek.

Ismételten felhivjuk továbbá a

be nem léptek, e szándékukról b

Tisztelettel megjegyezzük, hogy az

kevés példány áll rendelkezésre, s i

uj előfizetőinknek tudjuk az első ho

Előfizetési dijak:	*1/4 évre*	*P 10.—*
	1/2 évre	*P 20.—*
	1/1 évre	*P 40.—*
A Vállalkozók Lapja előfizetőinek	*1/4 évre*	*P 8.—*
	1/2 évre	*P 15.—*
	1/1 évre	*P 28.—*
	Egyes számára	*P 4.—*

Selmecbányai rk. plébánia templom

(Hont vm)

a templom és berendezésének leírása.

Div. Felsőm

45-és kv. ll.

kedik a törvény végrehajtásáról szóló 1907. augusztus elsején kelt 608. számú rendelet.

26. §. A Felső Tanács régészeti osztálya

hozzuk napfényre s megfelelő módon helyezzük el a múzeumban.

A kiemelés módjának megfigyelésére jó alkalom nyilt az elmult őszszel a *baláczai* római mozaikok feltárásánál, ahol a Veszprémi Múzeum végezhetett ilyen munkát.

Miután e feladat megoldására a múzeum kipróbált szakemberrel nem rendelkezett s itthon kapni sem tudott ilyet, *Jánossy Gusztáv* püspök, a Veszprémi Múzeumegyesület érdemes elnöke, a «*Verein Carnuntum*» elnökétől, *Ludwigstorff* bárótól, kért alkalmas szakembert. A nemes báró nagy előzékenységgel bocsátotta az Egyesület rendelkezésére Agner Alajos nevű preparátorát, aki ilyen munkát már több ízben végzett.

A baláczai római mozaikokat megfelelő segéderő igénybevételével a megnevezett preparátor a mult év október havában emelte ki.

Eljárását, hogy annak módszerét s az abból levonható tanulságokat szaktársaink számára megrögzítsük, a következőkben ismertetjük.

1. *Rajzfölvétel.* Ha a mozaikmező a fedő földréteg eltávolítása után fel van tárva, arról lehető legpontosabb rajzot vagy fényképfelvételt készítünk s a méreteket pontosan bejegyezzük a képbe.

2. *A szelvények kijelölése.* Miután a feltárt

Selmecbánya műemlékei

Művészeti lexikon 716 l.

Legnevezetesebb épülete a magas kőfalakkal és bástyatornyokkal körülvett Óvár F Itt a XIII. sz.-ban eredetileg plébánia templom volt, meg a XV. sz.-ban vár jelleget ~~nyert~~ kapott. Mai alakját a XVI. sz.-ban nyerte, öreg tornyát a XVIII. sz.-ban alakitották át harangtoronyá. A barokk korból nevezetesebb emlékei: a kálvária-templom (1744) és a ~~szt Haroms~~ szent-haromság szobor (1764).

F melyben ma a városi muzeum van. Ujabban restaurálták.

(17

AUGUSZTUS

4

SELMECBÁNYAI ÓVÁR (Hont m.), eredetileg a XIII. században plébánia templom volt, melyhez oldalt kerekded temetőkápolna csatlakozott. A XV. században bővített és erős tornyokkal és várfalakkal körülvett díszes templomot a XVI. század elején valóságos várrá alakították át, úgyhogy a templom csarnokszerű hajójában kisebb udvar körül lakóépületeket emeltek, a szentélyben pedig a várkapitány lakóhelyiségeit építették fel. A templom külső, eredeti falait részben belülről, részben kívülről megvastagították s abban a korban szokásos védőművekkel látták el. Felvonóhidas kapuja melletti öregtornyát a XVIII. században harangtoronnyá alakították át. A várban ma a városi múzeum nyert elhelyezést. *Lux.*

ág Jenő r ganszám lap.

Tó

Tartozik vetel Tart

E-G. II 433 l

r g y	Főösszeg	Pér Tartozik
	157237 90	45000
k (Philip Moser)		
7 S @ 80·45 lej nov. 28 S/R	1823 80	
741·41.		
számlája	300 —	
agánszámlája	300 —	
	120 —	
	21 50	

Selmecbánya

Magyar Nemzet Képes mell., 1938. okt. 30

A selmecbányai Szent Katalin-templom főoltárának klasszikus szépségű, festett fából faragott Szent Katalin és Borbála szobrai. (Anno 1499.)

könyvtárában

ÖMJEGYZÉK.

Kék törülköző kendő --- --- --- --- --- 217
Mustrás kelme. Hokusai rajza --- --- 217
A Fujihegy pókhálón át látva. Hokusai rajza 217
Lud és csirkék --- --- --- --- --- --- 218
Ludak, XVIII. századbeli japáni vázlat --- 218
Toyohiro rajza (1780) --- --- --- --- --- 219
Hokusai rajzai --- --- --- --- --- 218—223
Sumboku rajza --- --- --- --- --- --- 224
Bronz kandelaber mintája. Tervezte és mintázta Kallós Ede --- --- --- --- --- --- 232

ZÖVEGEN KÍVÜL.

V. Állványos óra Budapest városházának díszermében. Györgyi Géza terve után vasból kovácsolta Jungfer Gyula.

VI. Fiókos szekrény, puha fából, színesre festve. Tervezte Uhl Sándor. Madarassy Géza tulajdona.

Selmecbányai vt Katalin templom főoltára

1520

l.

Hekler Ung

68. l.

(o f. 1760 körül — 1820 körül

Faber, Leopold (Salzburg): Mária Antónia. Miniatür, üvegre 11×66 cm

Gerevich: PA, 262 l.

S. Marcu

Selmecbányai
Szentháromság-szobor

Czerna Károly vajda
repr.

Szilágyi: Magy. nemzet
tört. VIII. 347. l.

Selmecbányai Szent Katalin
templom
Csucsivés, 1500-ból.
A templomnak és fel-
szerelésének vázlatos
Mirása.

Div Felsőm
67. és kv. ll

Földrengéskutató Nemzetközi Szövetség

alatt törlesztenek. Ezekből a számokb
beszél a hatalmas német kultura!

A kiállított tárgyak helyesebb elrendezés
iránt újabb intézkedések történtek. Ezútt
az egyházi és népies régiségek elhelyezésé
javítottak. A képtár katalogusa megjelent s
szobroké sajtó alá került.

A gyüjteményeknek gyarapodásban is ga
dagon volt részük. A képek közül Amerlin
két arczképét, a szobrok közül XV. és XV
századi német fafaragványokat és XVIII. szá
zadi agyagszobrokat emel ki a beszámoló
építészeti részletek, egyházi szerelvényel
házi eszközök, hangszerek bőven kerülte
ismét a múzeumba. A metszetgyüjtemén
ajándékok által is gazdagon gyarapodott s gyö
keres rendezésen ment át. Az oklevél és könyv
tár gyarapodásai közül a legnevezetesebbek gya
nánt a Johann Wolf Freiman von Randeck-fél
«Stammen-, Wappen- und Freundschaftbuch
és «Haus-Chronica» emeltetnek ki, amelyekér
4000 koronát fizetett egy árverésen a múzeum
igazgatósága, melynek élén Dr. Gustav von
Bezold I. igazgató és Dr. Hampe II. igaz
gató állnak.

*

A Rembrandt előtti idők legnagyobb hollandi tájfestője, *Hercules Seghers* nincs ugyan rajzzal képviselve a Múzeum gyüjteményében, de „Lapályos vidéket folyóval" ábrázoló színezett rézkarca* félig-meddig rajznak is számítható. A hollandi tájképfestés e nagy újítója ugyanis a tiszta rézkarclevonatot sok esetben s így a mi lapunknál is, csak kontúrrajznak tekintette, amelyből a papirnak, sőt vászonnak különféle preparálásával, rányomással, a lapnak gouachesal, olajfestékkel és vízfestékkel való átfestésével teljesen festményszerű hatásokra törekedett. Ily módon minden egyes terméke, még ha lenne is róla két-három levonat — unikum. Ilyen a mi lapunk is, melynek másik ismeretes példánya (a British Museumban) csupán át nem festett, tiszta rézkarclevonat s így a mienknél jóval érdektelenebb. Seghers zord és jóformán embermegvető művészetét Rembrandt is nagyra tartotta, sőt egyik lemezét méltónak ítélte arra, hogy továbbdolgozza.**

H. Seghers és Rembrandt követője volt *Jan Ruisscher*, valószínűleg német származású művész. 1650-ben Dordrechtben látjuk, később udvari festő volt Szász-

unk,
yike
iisé-
örté-
szé-
ybe.
szig-
dol-
egy
eum-
tich-
et a
„Jan
elne-
erős
lván
má-
Ez
be-
szeti
ázy-
selte,
camp

nevei váltották föl, de Ruisscher rajzaival való tökéletes rokonsága meggyőz arról, hogy e ritka művész szép lapjával van dolgunk. Lapályos hollandi vidéket tüntet fel, melyet már teljesen elöntött az árvíz, de a sötét ég még mindig ontja az esőt. Komoly téma s Hercules Seghers komor, hatalmas művészetével szemben mégis mennyire enyhült a táj hangulati felfogása. A magasra helyezett nézőpont, a téma feldolgozásának módja Seghersre mutat vissza, az előadás közvetlen, természetes hangja, a vízzel, fával, emberrel, házakkal való meleg emberi együttérzés Rembrandt lázas szenvedélyű művészetéből ment át követőjének, Ruisschernek műveibe. A művész két rézkarca 1649-ből van keltezve, egyik rajza a British Museumban 1648-ból. E rajzokkal való erős megegyezések arra engednek következtetni, hogy a Szépművészeti Múzeum rajza is körülbelül a negyvenes évek végén keletkezett.

A következő három rajz egészen más felfogású és törekvésű művészek csoportjához vezet. Az Olaszországot járó, az olasz nap ragyogásától megmámorosodott festők körébe. Ezek közül a legnagyobb és legtermékenyebb *Nicolas Berghem* volt. A század közepe táján tért meg Olaszországból s ettől fogva szüntelenül termeli az olasz földön, olasz ég alatt lejátszódó pásztorjeleneteket. Rajzai nem ritkák, de igen becsesek, főleg azok a kész kompozíciók, melyek rézkarcokhoz készültek előképül. Berghem maga is szorgalmas rézkarcoló volt,* de sok rajzot készített többek között Jan de Visscher kitünő rézkarcoló tűje alá is, aki bámulatos utánérzéssel tudta e finom, könnyed rajzokat rézre áttenni. A Szépművészeti Múzeum rajza, „A rőzsés asszony" — szintén Jan de Visscher rézkarcában — mint egy hat darabból álló Pastorale-sorozat negyedik lapja került a nyilvánosság elé. (W. 139. sz.) Berghem rajza szignálva van és így már az Esterházy gyüjteményben Berghem rajzaként volt ismeretes, csak az nem volt eddig tisztázva, hogy mihez készült tanulmányul.

Míg Berghem minden olaszoskodó hajlandósága mellett sohasem tudott egészen elszakadni hollandi elődeitől és környezetétől, addig *Jan Both*ot 1639—40-ben

* Lásd ugyanazon kiállítás 146., 149., 153., 155. számait.

SZT. BORBÁLA ÉS SZT. KATALIN SZOBRA SELMECBÁNYÁN. 1500 körül.

Selmecbánya

Déli városkapu

Az erdélyi Magyarország
(Pesti Hírlap) 1938 dec. 18.

Selmeczbánya

Dívald Kornél –
Régi ötvösmüvek
Beszterecbánya, Kör-
mőcbánya és Selmec-
bánya ág. lutv. ev.
templomaiban.
Bpest, 1911.

Selmecbanya

Vas. Ujs.

1865

195. l.

kéjjel

A felkérend

Falás Piri László

Balogh Jolán

Bogyay Tamás

Biró József

Csabdi István

Csánky Miklós

Csernyánszky Mária

Dercsényi Dezső

Domanovszky György

Dutka Mária

Ernst Mihály

Ferdinándy Mihály

Gallus Sándor

Gerevich László

Schnee Vaja

Vas. Ujs.

1861.

44. szám

képpel.

ő munkatársak :

Nánási Sándor

Oberschall Magda

Pálinkás László

Pigler Andor

Polgár Julia

Rados Jenő

Révhegyi Réh Elemér

Schoen Arnold

Supka Ervin

Voit Pál

Zádor Anna

Selmeczi Kálvária

Vas. Ujs

1861

43. sz.

Keppel

munkatársak :

Nánási Sándor

Oberschall Magda

Pálinkás László

Pigler Andor

Polgár Julia

Rados Jenő

Révhegyi Réh Elemér

Schoen Arnold

Supka Ervin

Voit Pál

Zádor Anna

Selmec

Kéjszakkel.

Vas. Ujs. 1862

413. p.

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS
BIZOTTSÁGA

Mélyen tisztel

A Műemlékek Ors
előadássorozat iránt eddig is t
van szerencsém arra kérni a mél
a legközelebbi előadásunkra vón
tést nb. lapjának 8.— sz
kintettel, díjtalanul közölni mé

Egyuttal szeren
szóló beszámoló ismertetést, ugy
nak az előadást követő legközele
sék.

Kiváló tisztele

Budapest, 1928.

Selmecbánya

Szentháromság szobor

Vasárnapi lapok

Uj Magyarország képes mell.

1938 okt. 16.

Selmecbánya.
Szent-Háromság
szobor
(Müllner J. felv.)

der Lombardei mit kunsthistori
Erläuterungen. Wien, 1864. 84—
U. a.: Das ungarische National
seum in Pest. id. m. 63— l.). A
telezett koronaláda zománcos dí
séhez tartozott volna, BOCK szerin
öt zománcos korongon kívül, az
kel azonos zománccal borított két
kányidomú fejben végződő pánt
korongok átmérője 7 cm, a pá
hosszúsága 10·2 cm. Lelőhelyük és
detük ismeretlen; a Nemzeti Mú
régi anyagához tartoznak.

263 KÁRÁSZ LEO (HAMPEL JÓZSEF egyik álneve): A dettai ékszerek. *Arch.* 1896. 229. l. képpel.

264 HORVÁTH KONSTANTIN: Zirc törté Veszprém, 1936. 29. l.

265 WENZEL, id. m. 40—41. l. — Kiad jegyzetekkel kísérte BOCK, FR. *(Mit d. k. k. Central-Commission,* 350—51. l.)

266 PODLAHA, ANTON: Illustrierter Ka des Prager Domschatzes. Prag, 193 l. — PAULSEN PÉTER Magyarország

Selmecbányai városkapu

Az Est 1938. okt. 7.

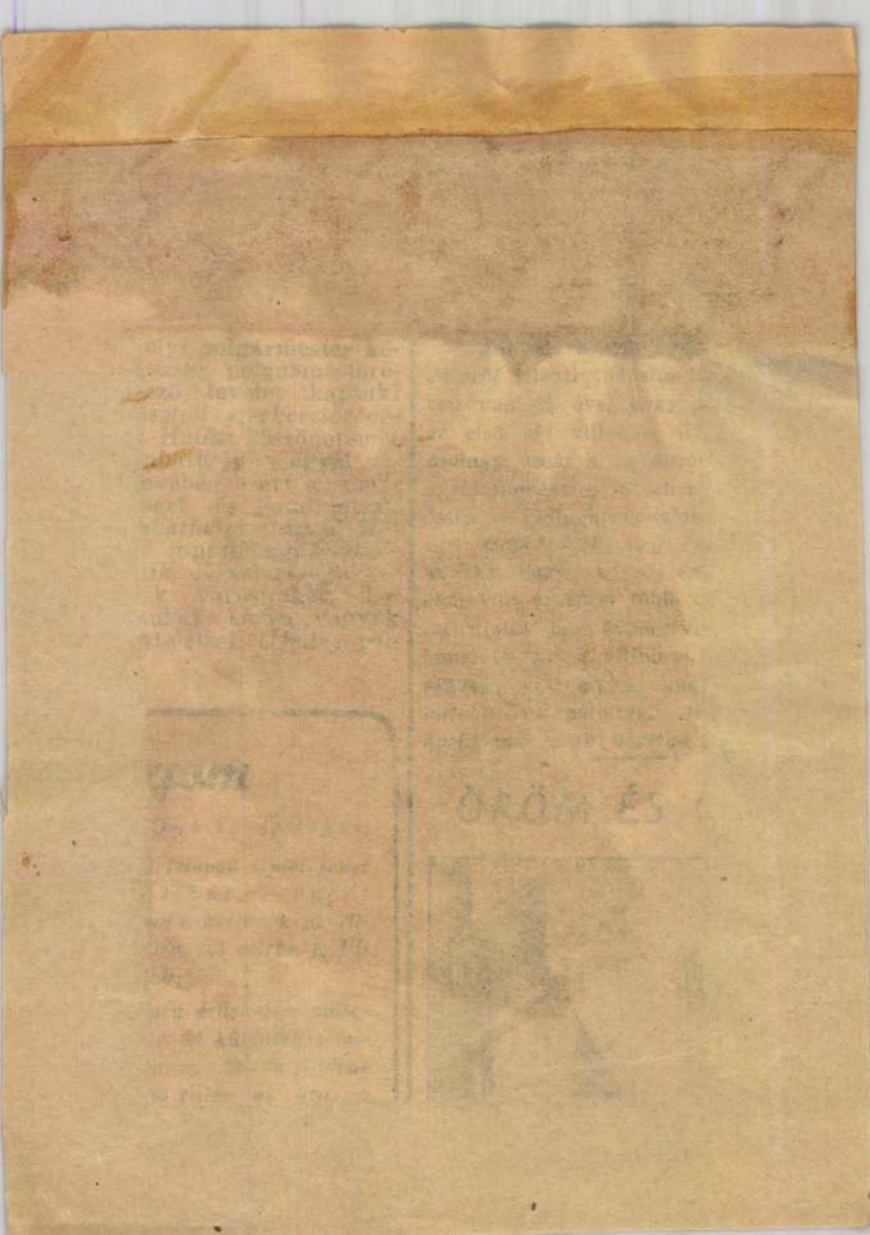

József főherczeg.

JÓZSEF FŐHERCZEG MINT NÁSZNAGY A DOBOZI HÁRMAS ARANYLAKODALMON. — Goszleth István fényképe után.

ajakkal igyekezett hangot adni. Nagy Mór bár nem nagy költő, de tehetséges ember, ez meglátszik egyik-másik ifjúkori kisérletén is, s a polyva között tiszta szemet is találunk. Ilyen az alábbi költemény is, melyet mutatványul ide iktatunk. A kötet ára 2 korona.

Lemondás a költészetről.

Vergődtem eddig
Bús habokon.
Fölbuktam, tüntem;
De mindig csüngtem
Csillagokon.

És most, hogy hittem:
Parthoz jutok —
A nagy tengerre
Visznek egyszerre
Bőszült habok.

El, végső ábránd!
Az életért.
Borulj el, mennybolt!
Ragyognod nem volt
Értem miért.

A Magyar Nemzet Története czimű tízkötetes munkából, melyet *Szilágyi* Sándor szerkeszt és az Athenaeum nyomdai társaság ad ki, a *8-dik kötet* hagyta el a sajtót. Ezt *Marczali* Henrik egyetemi tanár írta és teljes czíme a kötetnek: «*Magyarország története III. Károlytól a bécsi kongressusig 1711—1815*». A Habsburgok uralmának megszilárdulása ez az időszak, az 1723-ban keletkezett pragmatica sanctióval, a mely az 1848-iki törvényekkel együtt alapja ma is az 1867-iki kiegyezésnek. Marczali a pragmatica sanctió keletkezésének történetét és mindazon körülményeket és okokat ismerteti, a melyek őseinket rá birták, hogy a férfi ágában kihaló Habsburg-dinasztiát a nőági örökösödés elfogadásával másodszor megalapítsák és alatta azt a sok országot, mely III. Károly jogara alatt volt, továbbra is együtt tartsák. Második részét Mária Terézia kora, majd utána József, II. Lipót és I. Ferencz császár korának történelmi leirása tölti be. Ez utóbbi korszakok azért tanulságosak, mivel ezekből láthatjuk azokat az erőszakos kisérleteket, a melyek a pragmatica sanctió kijátszásával, a magyar független államnak és birodalomnak az örökös tartományokkal való összeolvasztására, a magyar nemzet, a magyar történelmi hagyományok kiirtására irányultak, de a nemzet erélyes ellenállásán mindannyiszor hajótörést szenvedtek. A fontos korszakot és eseményeit széles korismerettel, sok tudással irta meg a szerző, kimerítőbben még senki. A leirást számos szövegkép, nagybecsű műmelléklet, művészi kivitelű hasonmás világítja meg. Körülbelül negyven a műmellékletek, több mint százötven a szövegképek száma. Tájékozásúl még megjegyezzük, hogy a nagy munkának a még hiányzó két kötetét, a hetediket és a tizediket még ez év folyamán befejezik. Egyes kötet ára díszes kötésben 8 frt. Kapható minden hazai könyvkereskedésben.

Az osztrák-magyar monarkhia irásban és képben czimű nagy hon- és népismertető vállalatból most megjelent 306. füzet «Magyarország» V. kötetének a 14. füzete, melylyel a Felső-Magyarországot ismertető s *két részben* megjelenő kötet *I. része* be van fejezve. E füzetben a felső-magyarországi tótok néprajzi sajátságainak bemutatását találjuk három közleményben, melyek közül az elsőben *Pechány* Adolf az általános néprajzi vonásokat vázolja rövid tömörséggel, de mégis minden lényeges dolgot megérintő alapossággal; a másodikban *Sochán* Pál a *tót népviseletet*, a harmadikban pedig *Czambel* Samu a *tót nyelvet és irodalmat* mutatja be a múltra is visszapillantó tájékozással. Mind a három iró alaposan ismeri a tót népet, annak testi és lelki sajátságait, családi és társadalmi életét, valamint azokat a vidékeket, a melyeken a tótság tömegesebben lakik hazánkban; ezért, de meg különleges tanulmányaiknál fogva is kiválóan illetékesek, hogy a felső-magyarországi tótságról hű és tanulságos képet rajzolhassanak. Közleményeik becsét nem kevéssé emeli az, hogy a hazai tótokról ily mindenre kiterjedő tanulmány eddig még nem jelent meg irodalmunkban; igy dolgozataikkal valóban hézagot töltenek be. E vonzó előadású közleményeket tizenkét rajz élénkiti, melyek *Cserna* Károly, *Dörre* Tivadar és *Jantyik* Mátyás festőművészeinktől valók.

A magyar kir. államnyomda kiadásában s Révai Testvérek bizományában két hetenként két-két ívnyi terjedelmű, rajzokkal gazdagon diszített és szines boritékba foglalt füzetekben megjelenő vállalat előfizetési ára egész évre (24 füzetre) 7 frt 20 kr., félévre (12 füzetre) 3 frt 60 kr., negyedévre (6 füzetre) 1 frt 80 kr. Egyes füzet ára 30 kr. Megrendelhető minden hazai könyvárusnál.

Beszterczebánya az 1848—49. évi szabadságharcz idején czim alatt irt és bocsátott ki érdekes monographiát *Jurkovich* Emil beszterczebányai főgimnáziumi tanár. Jurkovich dolgozik a nevezett város monographiáján s most ebből szakitott ki s mutat be egy részt. A szabadságharcz egyes vidékek szerint csoportosuló és helyi vonatkozásu epizódjait ma is még leginkább az öregek mesemondásaiból s kéziratban őrzött vagy nem is kellőképen gondozott följegyzésekből ismerjük. Jurkovich nagy szorgalommal gyüjtötte össze a veszendőnek indult adatokat, gonddal állította egybe s történetirói érzékkel dolgozta föl.

«Erdély». Az «Erdélyrészi Kárpát-Egyesületnek», ennek a tevékeny intézetnek folyóirata, az «*Erdély*» valóságos kötet alakjában jelent meg ezuttal. A Radnóti Dezső főtitkár által szerkesztett folyóirat érdekes illusztrációkkal és ismertető czikkekkel gazdagon van felszerelve és az egyesület kiváló működésének is érdekes képét nyujtja. Az «Erdélyt» a társulat tagjai ingyen kapják.

Népdalok gyűjtése. A Kisfaludy-társaság tudvalevőleg a népköltési termékek gyűjtésével, illetőleg kiegészítésével bizta meg *Vikár* Bélát, a ki most e czélból Somogymegyében időzik. Vikár a gyüjtést ezuttal is kiterjeszti a dallamokra, melyeket fonográf utján vesz föl. E fonográf-hengereket azután a néprajzi muzeumban helyezik el, a szövegeket pedig a Kisfaludy-társaság adja ki.

Jubileumi dij szobrászoknak. A király koronázási jubileuma alkalmából Budapest főváros által létesített képzőművészeti pályadijat, mely két éven át évenként 2000 forintból áll, az idén szobrászművészeknek fogják kiadni. Pályázhat minden magyar honos szobrász, a ki harminczötödik életévét még tul nem haladta s a ki nagyobbszabásu alkotásokra kiválóan hivatott képességének kétség telen jeleit adta. Ennek igazolására a művész pályázati kérvényéhez mintákat, terveket vagy kész szoborműveket köteles benyujtani. A dijat egy bizottság javaslata alapján a közgyülés itéli oda. A pályázatokat még e hónap 22-éig kell beadni a tanácsi iktató hivatalban.

A Képzőművészeti Társulat plakát-pályázata. A képzőművészeti társulat nem régiben pályázatot hirdetett időszakos kiállításait hirdető plakátok terveire. A pályázat sikerrel járt, mert a huszonkét beérkezett pályázó terv között több feltünően sikerült volt. A pályadijat *Ipoly* Sándor festőművésznek itélte oda a pályabiróság. A nyertes plakát stilizált magyar ruhás festőt ábrázol, kezében palettával. A pályázaton föltüntek még *Ferenczy* Károly, *Mannheimer* Gusztáv, *Hegedüs* László és *Basch* Árpád tervei.

Szinházak megnyitása. A nyári szünet után a fővárosi szinházak egy része Szent-Istvánnapra megnyilik. A *Népszinház* e hó 16-ikán, a *Magyar szinház* 17-ikén, a *Vigszinház* 18-ikán nyilt meg. A *Nemzeti szinházat* szeptember 1-én nyitják meg Katona «Bánk bán»-jával. Az első ujdonság *Berczik* Árpád «*Himfy dalai*» czimű darabja lesz, a mely szeptember közepe táján kerül előadásra. Ezt követi az ujdonságok sorában Dumas-nak «Egy asszony gyötrődése» szinműve. Október havában eredeti ujdonság kerül szinre. November elején adják elő *Echegaray* spanyol költő «*Szent vagy őrült*» drámáját.

A Magyar Szinház új igazgatója. A Magyar Szinház igazgatását e hó 15-ikétől *Beöthy* László ismert iró vette át.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A szegedi városi képtár. A szegedi kulturpalotában, melyet a város áldozatkészsége létesített, a képtárt már teljesen berendezték és a jövő hónapban meg is nyitják a gyüjteményt. Természetes, hogy a képtár egyik legértékesebb képe *Munkácsy* Mihály «Honfoglalás»-ának nagy vázlata lesz. Ezen kivül a képtár részére *Vágó* Pál megfestette Szeged árvizképét s kész *Ferraris* Széchenyije, *László* Deák Ferencz képe, *Roskovics* Kossuth arczképe; Andrássy Gyula gróf arczképe pedig a *Pataky* műve. E mellett Szeged városa minél teljesebb gyüjteményt állít össze jelesebb művészeink alkotásaiból és nem feledkezik meg az iparművészetről sem.

Balatoni múzeum-egyesület alakult Keszthelyen. Alakuló közgyülésén dr. *Lovassy* Sándor gazdasági tanintézeti tanárt választotta a végrehajtó-bizottság elnökének; alelnök: *Koncz* Antal; titkár: *Csák* Árpád; pénztárnok: *Lehrmann* Ferencz; végül 36 bizottsági tagot választottak.

MI UJSÁG?

A király születésnapja. Augusztus 18-ikát, a király 68-ik születésnapját országszerte megülték. A hivatalos ünnep mellett sok helyen augusztus 17-én kivilágitást is rendeztek, igy *Kolozsvárt*, *Újvidéken* is. A fővárosban az összes templomokban hálaadó istenitiszteletet tartottak. A katonaság a Vérmezőre vonult ki, hol 9 órakor a tábori mise nagy katonai fénynyel ment végbe. A vérmező magas partszéleit ezrek és ezrek állták körül, hogy tanui legyenek a fényes katonai ünnepnek. Az istenitisztelet után hg. Lobkovitz hadtestparancsnok szemlét tartott a csapatok fölött. A hivatalos világ

Afrikában időző csillagászt megtréfáljon. Az illető neve alatt röpiratot bocsátott közzé: «Hadd öleljem meg, embereket fedeztem föl a Holdon» így kezdődött s a következőkben előadja fölfedezését. Egyszarvu kecskék ugrándoznak a sziklákon, az embereknek denevér-szárnyuk van és nagy rajokban látta őket lakhelyeik felé röpködni.

Nagyon ügyes dolog volt, melynek csak egy főhibája, hogy az észlelt dolgokat úgy adja elő, mintha a Holdról magáról észlelte volna s nem Dél-Afrikából a hatalmas teleszkoppal. Azonban még a tudósok is komolyan foglalkoztak e tréfával s az egyik szükségesnek találta a franczia tudományos akadémia ülésén megczáfolni.

A Hold lakhatóságának kérdése különben igen érdekes. Nemrég mult az az idő, mikor szinte megvitathatatlan biztossággal hirdették, hogy levegő és viz hiányában a holdon élet sem létezhetik. De óriás messzelátókat építettek azóta s előitélet nélküli férfiak kezeiben századunk e csodás műszerei új meg új tényeket engedtek megállapitani, melyek régi nézeteinket a Holdról, mint «a halál birodalmáról», lényegesen módosították. Tény az, hogy a hold nagy távcsővel szemlélve oly színárnyalatokat mutat, melyek növényzetre vallanak.

Az sem lehetetlen, hogy a mélyebb völgyekben még viz is van, legalább számos tény erre enged következtetni. Igy például a Hold éjszaki részén, ama sötét foltok körül, melyeket «tengerek»-nek neveznek, míg valóságban óriási síkságok, terjednek el félkör-alakban a Hold főbb hegységei. Óriási sziklahegységek ezek, melyek meredek falai a Nap sugarait vakitóan verik vissza, 3000—5000 méter magasságba nyulnak föl, sajátszerű ellentétet képezve a Hold koromsötét egével. Ezen a vidéken találhatók a Hold Alpesei, melyeknek végső nyulványai között van a «Plató-körönd», nagy köralaku szikla-falaival. Ez a körönd, mikor hajnalban kiválik az éj homályából, világos és minél jobban süt rá a Nap, elsötétedik. Mi lehet e rejtélyes szinváltozás oka? Csakis az, hogy viz vagy növényzet nyeli el a napsugarakat. Azonkivül néha köd- vagy felhőzetszerű képződményeket észleltek s egy régebbi tudós ezt a körülményt a «hold-lakók tevékenységének» tulajdonította, mondván, hogy a hol többen laknak, bizonyára kohóik vagy egyéb ipari műhelyeik füstje egyesül, hogy eltakarják őket szemeink elől. Egy várost sikerült is neki megjelölnie a «Marius» kráter alján. Ama nagyszámu fényes repedést, rianást csatornáknak magyarázta; más csillagász a természet e különös alkotásaiban «királyi országútakat» vélt látni. Erődítmények, bástyák, útak, városok születtek agyában, míg a modern tudomány ez ábrándos képzeteket végkép le nem rontotta.

Szinte bizonyos ma már, hogy a Hold felületét szoros értelemben lakatlannak vehetjük. Miért? Mai segédeszközeinkkel 400 méternyi tárgyakat egész világosan, 200 méter nagyságuakat homályosan meg lehet különböztetni. A párisi csillagdán oly fényképeket képesek előállítani, melyen akkora városnak, minő pl. Budapest, okvetlen meg kell látszania. Ezen képeket nagyitani lehet 14—15-ször, sőt 30-szor is. Ha akkora épitmény volna a Holdon, mint pl. a Cheops piramisa vagy a budapesti lánczhid, erről tudomásunk volna. Még többet várhatunk amaz óriási távcsőtől, mely jelenleg az 1900-iki párisi világkiállitás számára készül.

Nagy volt a lelkesedés, mikor egy képviselő e műszer tervezetével előlépett. «A Hold egy méterre a Földtől» hangoztatták mindenütt s bizonyos, hogy ily műszerrel a holdlakók létezésének bizonyságát nyernők. Azonban itt is a képzelem tulszárnyalja a valóságot. A hatvan méter hosszú cső csak 48,000 méternyire fogja hozni a Holdat, — mi szintén hallatlan siker.

Ujabban magas hegyeken, hol a levegő tisztaságát és nyugodtságát semmi sem zavarja, észlelik az égitesteket hatalmas távcsövek segélyével. Arequipában, Dél-Amerikában is van egy ilyen állomás, melyen sikerült Holdunkon valóságos folyammedreket fölfedezni. Különös képződmények ezek. Mind kiszáradtak volna?

Ezt nem tehetjük föl; valószinüleg egynémelyik még vizet is tartalmaz. Ezen észlelet különben még más oldalról is megerősitést nyer, ugy, hogy megállapodhatunk abban, hogy a Hold mélyebb katlanaiban még található növényzet s viz gyér maradványa.

A többi viz, a mi valamikor képződhetett a Holdon, bizonyára beszivárgott már üregeibe s a levegő valószinűleg szintén ott keresendő. A Karst-hegység vidékei, Isztria föld alatti folyóival hasonlithatók össze a hozzánk legközelebbi égitest természeti viszonyaival.

A holdlakókat is csak úgy képzelhetjük el, mint egy nyomorult, elcsenevészett fajt, mely vakond módjára föld alatt kénytelen élni. Lehet, hogy valamikor a «tengerek»-nek nevezett síkságokon laktak és a számos folyammeder, melyet legújabban fölfedeztek, mind vizet tartalmazott még, a Hold bolygó életének elején volt és lakói szorgosan vizsgálták az ő egükön mutatkozó óriás égitestet, a Földet, melynek korongja a Holdon 13-szor akkorának látszik, mint nálunk a Hold korongja. Ugy nézték talán ragyogó pompájában, mint egy dicsőbb, jobb hazát s vágyaik felénk repültek, mit sem tudva földi nyomorról.

Selmeczbánya jogkönyve.

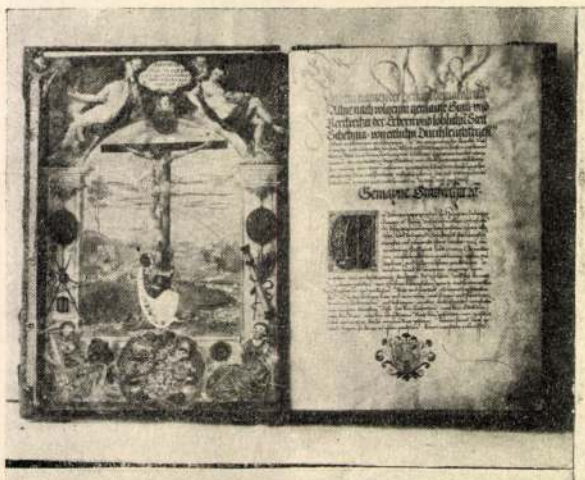

Korponai hóhérpallosok és kinzó-eszközök.

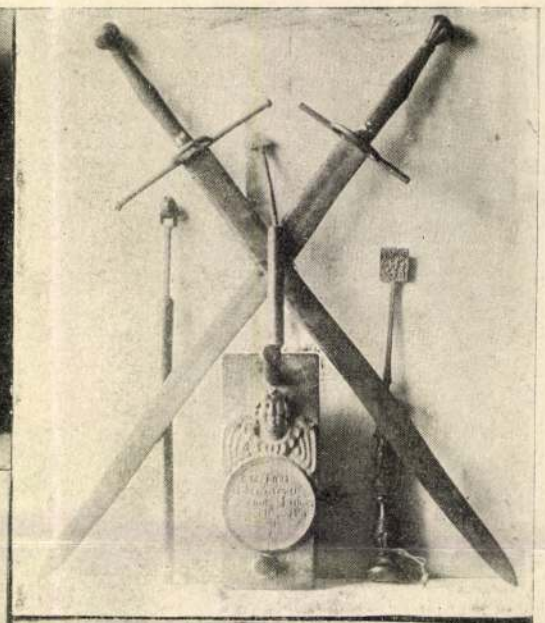

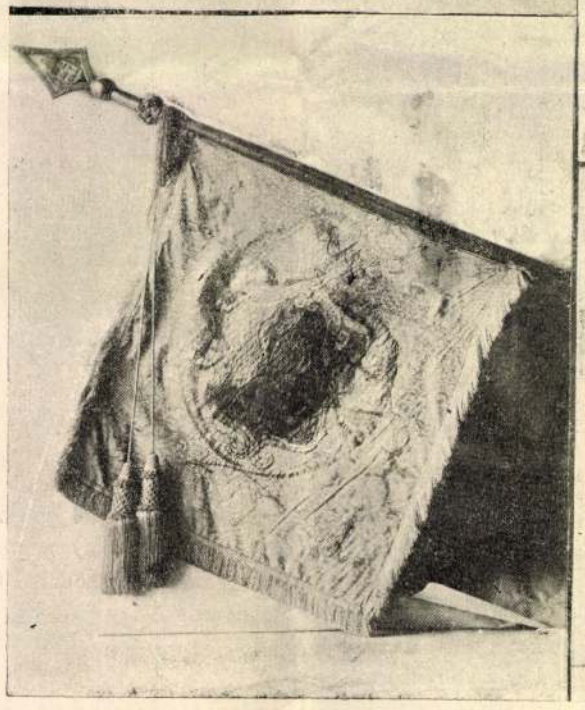

Selmeczbánya zászlaja.

Selmeczbánya bányászkalapácsa és éke.

A HONTMEGYEI TÖRTÉNELMI KIÁLLÍTÁSBÓL.

MILLIOMOS CSAVARGÓ.

Csodálatos életpályája volt az amerikai Berry Jakabnak, ki nem rég halt meg teljesen elzüllött állapotban egy szegény-ápoló intézetben.

Vagyonos szülői voltak. Atyja Gloversvilleben, New-York államban, tekintélyes orvos volt. A fiú azonban már gyermekkorában oly kóborló természetet árult el, hogy szülőinek tömérdek aggodalmat okozott s azok valósággal megkönnyebbülteknek érezték magukat, midőn a fiú serdülő korában megszökött s végkép nyomát vesztették. A kóborló 30 éven át csavargott az Egyesült-Államok minden részében, soha sem fogadott el rendes alkalmazást s elzüllött jellegéről «éhes ficzkó» gúnynév alatt ismerték mindenütt.

Kóborlásai közben véletlenül eljutott szülővárosába is s ott megtudta, hogy atyja milliónyi vagyont hagyott örökségül számára. Erre elhatározta, hogy most mint milliomos sorban meglátogatja mindazokat a helyeket, a hol mint csavargó élt. Külön vonattal elegáns öltözetben ment legelőször Montet Vernonba s a legelső rangu vendégfogadóba szállt, egész szobasort bérelt ki maga és inasa számára s a vendégkönyvbe «Berry Jakab, milliomos csavargó» névvel jegyezte be magát. Legelőször egy pinczért keresett fel, ki régebben két dollárt kölcsönzött neki s azt vendégségre hivta, hol ötven dollárral fizette a pezsgőt s ugyancsak 50 dolláros bankjegygyel gyujtotta meg szivarát, a pinczérnek pedig a 2 dollár helyett 2000-et adott. Rendkivül pazarolva élt tovább is. Bárki köszönt neki az utczán, öt dollárt kapott, általában öt dollárnál kevesebbet soha sem fizetett, annyit kapott a gyufaárus, a hirlapelárusitó s az utczai koldusok is. Nem sokára megnősült s neje még pazarabb volt, mint ő.

Igen természetes, hogy ilyenformán a millió rövid idő alatt elfogyott. Neje és pajtásai elhagyták s a milliomosból ismét csavargó lett. De a rendkivüli dőzsölések ekkor már annyira megrongálták erejét, hogy a csavargó életet nem birta s nehány hét mulva kórházba jutott, hol csakhamar meg is halt.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Dr. Nagy Mór. Ifjukori emlékek. *Kolozsvár 1898.* Nagy Mór a legtermékenyebb költők egyike; évek óta nem múlik esztendő, hogy egy kötet verset ne bocsátana a nyilvánosság elé. Valami sok babért nem arat velük, s alig hiszszük, hogy az anyagi jutalom is arányban állana a fáradsággal és buzgalommal; de ez őt nem kedvetlenítette el, s most ifjukori verseit szedte össze s adta ki egy csinos kötetben. Ifjukori kisérletekkel szemben, melyek részben iskolai kisérletek, igazságtalanság volna irodalmi mértéket alkalmaznunk; de nem hallgathatjuk el azt a véleményünket, hogy e gyűjteményt kár volt a nyilvánosság elé bocsátani. Még nagy költőknek is, kiknek szellemi fejlődése oly kiváló érdekkel bír, ifjukori versei többnyire csak haláluk után látnak napvilágot, a kisebb énekes elégedjék meg vele, ha koronként maga előveszi iróasztala fiókjából a kedves emlékeket, s ismét átéli a múlt örömeit, fájdalmait, melyeknek dadogó

AZ ÚJ-ÉPÜLET ROMJAI.

A szomorú hírű Új-épület kaszárnya már romjaiban sincs többé. Ezen a héten ért el a rombolók csákánya a roppant négyszögletü épület négy sarkán állt pavillonok utolsó köveihez. Az utolsó pavillon, mely a Széchenyi-tér és a Széchenyi-utcza összetalálkozásánál emelkedett, legtovább fönmaradt, mert ebben tanyázott a lipótvárosi tűzőrség. Az egész épületkolosszust lebontották, mig ide kerültek. Nehány hét óta eltűnt ez is. Imitt-amott még a kerítés kőfalai állnak fenn; egyéb fal már nincs a sötét épületből, hanem van helyette egy pompás nagy térség.

Épen száz esztendős volt ez a kaszárnya, mikor elkövetkezett sorsa, hogy kő kövön nem maradt belőle. Különben darabonként építették. II. József alatt kezdték, aztán úgy folytatták tovább az építését. Pest város polgárai kezdet óta gyanus szemmel nézték, olyannyira, hogy építéséhez a földet nem akarták átengedni. Értéktelen, a várostól távol eső, elhagyatott hely volt az, kissé dombos terület, mely kiemelkedett a Duna kiöntései után hátramaradt mocsarak közül. Ezekbe a mocsarakba és nádasokba kacsázni járt Pest és Buda város puskázó lakossága, többnyire birák, tisztviselők, prókátorok, kik elemózsiával ellátva járták meg a hosszú utat, melyet most a fővárosi ember sétálva tesz meg palota-sorok közt, aszfaltos járdán, villámhajtotta kocsin, s nem is képzeli, hogy ez egykor távolság lehetett. Pest polgárságában rosz sejtelmek keletkeztek, mikor a kincstár egy nagy terület átadását követelte kaszárnya építésére, holott a városban itt volt már a Károly-kaszárnya. A Martinovics-féle összeesküvés és kivégzések gyanakvóvá tettek mindenkit az új kaszárnya iránt, s Pest város hatósága megtagadta a kincstártól a telek átengedését. Hogy a várost fenyegető erődöt, politikai foglyok keserves kazamátáit akarják építeni, így tudta az egész város. Pest város hatósága ellenszegülését abban hagyni nem akarván, kormánybiztos neveztetett ki, mely az előbbi városi határozatokat megsemmisítvén, a gyanus kaszárnya építése megkezdődött.

Sok katonai czélt szolgált aztán. Különösen szerették ide hozni az olasz katonákat, a kikre nézve eléggé elzárt hely volt, s távoli fekvésénél fogva az érintkezést is elzárta a polgárságtól. Katonai kórháznak, tűzérségi tanyának is használták, majd katonai foglyok raboskodtak benne. De erődszerű tulajdonságainak igénybe vételére egyszer sem volt szükség. Mi történt, milyen élet folyt a komor falak közt, az emberek nem sokat tudtak róla, de kezdet óta mindig a legbarátságtalanabb épülete volt Budának, Pestnek és környékének. Szomorú hírét az 1848—49-iki idők alapították meg eltörülhetetlenül. A politikai foglyokat ide vitték. Hadi törvényszékek üléseztek benne. Hazafiak börtöne és vesztőhelye lett. Megilletődve járt azóta a sötétszürkére festett, két emeletes nagy épület előtt mindenki.

AZ ÚJ-ÉPÜLET BONTÁSA.

A város terjedése végre nem türte fennmaradását. Egyik oldaláról is négy, másik oldaláról is négy útcza közlekedését tartotta fenn, melyek mind itt vágytak tovább haladni. Végzete betelt, mikor az új országházat is közelébe építették, az újabb idők egyik legszebb monumentális palotáját. Pusztulnia kellett tehát. A főváros a katonaságnak emelte helyette a másik kaszárnyát, helyén pedig most osztozkodnak. Legjobb, legszebb volna, ha az egészet szabad térnek hagynák, de Budapesten a tereknek nincs szerencséjök. Vagy megfeledkeznek róla, hogy kellene, vagy beépítik. Ennek egy részét is beépítik.

A két kép, melyet mai számunk közöl, már csak emlék. Az egyikben még látszik a kétemeletes kaszárnya egyik része, de a nagyobb résznek már csak az utolsó romjai, a fundamentum fölött fenmaradt töredékek vannak meg. A bontás folyását mutatja a másik kép. A háttérben ott látszik a kupolás új országház, és a földmivelési miniszterium palotája. A lebontást november hóban kezdték, de csak oly kedvező téli időjárás kellett hozzá, mint az idei, hogy annyi sok száz és száz munkáskéz a nyár elejéig elkészülhetett az óriás épület szétbontásával s a tömérdek anyag elszállításával.

A FIÚK HADSEREGE.

Mi lesz a szegény ember gyermekéből, ha fölcseperedik s kinő az iskolából? Ki folytatja nevelését s ki viseli gondját, hogy el ne zülljék?

Az apa munkába megy: műhelybe vagy gyárba. Az anya nemkülönben. A gyermeket beadják valahová inasnak, lehetőleg olyan helyre, a hol szülőinek kevés gondjuk van vele s a hol hamarosan kereshet is valamit. A gyermek aztán dolgozik, a mit tud; enni kap keveset, verést többet, meg is tanúl tán úgy, a hogy valami mesterséget, — de becsületre, tiszta életre nem igen van, a ki tanítsa és testi-lelki egészségére nincs, a ki vigyázzon.

Hány ilyen gyermek van, a ki becsületes munkát soha nem tanul, s a mi erkölcsileg még károsabb, nem tanulja meg szeretni a munkát.

AZ ÚJ-ÉPÜLET HELYE A LEBONTÁS UTÁN, A NÁDOR-UTCZÁBÓL NÉZVE. Erdélyi fényképei után.

Vágya a dologtalanság, könnyű élet, s ha máskép nem lehet, bűnös úton igyekszik hozzá jutni. Az ilyen gyermek az igazán ágról-szakadt s könnyen megesik, hogy az ágra is kerül, vagy legalább is a börtönbe.

Rendőrök és birák tudnának róla beszélni sokat, micsoda romlottsággal találkozni sokszor az ilyen suhanczok lelkében s micsoda kára és veszedelme származik államnak és társadalomnak abból, hogy ezeket az alapjukban talán jóra hajló lelkeket nem akadt, a ki még idején megmentse.

De még azok is, a kik nem jutnak egyenes összeütközésbe a büntető-törvénynyel, a kik mesterséget tanúlnak és űznek s a munkások nagy osztályát alkotják, mivé fejlődnek így, magukra hagyva? Tisztesség, barátság, jóindulat, törvénytisztelet, engedelmesség, megbizhatóság és más egyéb erények talán olyan igen mindennapi jelenségek népünk s főleg városi munkásaink között? Nagy optimizmus kellene hozzá, hogy igent mondjunk e kérdésekre.

Az igazi jellem — a mi tisztán erkölcsi fogalom s független a műveltségtől — vajmi ritka a legalsó néposztályoknál. Ezért oly zilált a szegény emberek nagy részének családi élete; ezért van annyi panasz a munkájuk ellen; ezért van, hogy a pálinkás boltnak nagyobb a forgalma, mint a tisztes helyeknek s hogy a börtönök és kórházak számát egyre szaporítani kell.

Hogy lehetne ezen segíteni alapjában? Nyilván csak neveléssel. Ha bele tudunk nyúlni segítő, javító eszközökkel a szegény ember lelkébe akkor, a mikor még javítható, a mikor a fejletlen gyermeki szív még egyaránt hajlandó a jóra meg a rosszra; ha a jó indulatokat ki tudjuk fejleszteni, a gazt elnyomni: meg van oldva a kérdés. Csakhogy természetesen az a dolog bökkenője, hogy mindez igen nehéz dolog.

Próbálkoztak vele nemzetgazdák és emberbarátok elméletben és gyakorlatban több-kevesebb sikerrel. Különösen Angolországban vannak nagy számmal ilyen nép-javító intézmények, mert Albion gyakorlati észjárású fia felismerte, mily fontos ez ügy a nemzet egész életére nézve. Egy ily intézményt, talán a legérdekesebbet valamennyi közül, akarunk az alábbiakban bemutatni. Ez a *Boy's Brigade*, a serdülő fiúk hadserege.

Angolországban a népoktatás nincs ugyan a kötelező iskolázás alapjára fektetve, de azért virágzóbb, mint bárhol másutt. A népiskolai oktatás kiegészítésére valók az ú. n. *vasárnapi iskolák*, melyeket részint az egyház, vagy az állam, részint a társadalom tart fenn s melyek a mi ismétlő-iskoláinkhoz hasonlók. Ezek azonban ritkán mutatnak föl kellő sikert, mert a gyermekek legnagyobb része vagy egyáltalán feléjük se néz, vagy ha kénytelen vele, kelletlenül, immel-ámmal teszi s akkor sem igen tanúl semmit. Végtére is nem annyira oktatás, az értelemnek ismeretekkel való megtöltése volna czélja az ilyes tanításnak, hanem a jellem fejlesztése, az erkölcsi élet ápolása. A vasárnapi iskolát únja a gyermek; figyelmetlen és fegyelmetlen benne, s ha teheti, gúnyt űz belőle.

Smith W. A., egy skót önkéntes vadász-ezred tisztje volt, a ki ez állapot javítására gondolt. Abból a lélektani megfigyelésből indult ki, hogy minden gyermek igen érdeklődik minden iránt, a mi katonai dolog. Mindenki emlékezhetik, hogy gyermekkorában, a mikor dob- és trombita-szóval katonaság vonult el előtte, ez jobban megragadta a figyelmét, mint bármi más. Avagy kinek nem volt közülünk legkedvesebb mulatsága az ólomkatonákkal való játszás, meg a katonásdi? Ki nem képzelte magát gyermekkorában katonának, ki nem örült, ha papiroscsákót csapva fejére s a fűzfavesszőt kardnak nevezve, szabdalhatta a képzelt törökök armádiáját?

Erre alapította *Smith* a tervét. Katonai szervezetbe csoportosította a fiúkat; csákót nyomott a fejükbe, egyenruhát adott rájuk, sőt még puskát is adott a kezükbe, természetesen olyat, a mely nem sül el, mert meg sem lehet tölteni. Beosztotta a kis csapatot századba s katonás szellemet, katonai fegyelmet vitt közéjük.

A fiúknak tetszett a dolog. Csinos egyenruha, katonásdi — csupa mulatság az. Könnyen belenyugodtak, hogy annyi örömért engedelmességgel és tisztességes magaviselettel kell fizetniök.

Mert a ki ez ellen vétett, büntetést kapott. Jó magaviselet, tisztesség, egymás közt jó pajtásság, testben és ruhában a rend és tisztaság egyaránt kötelessége volt mindenkinek.

Bizonyos napokon, a fiúk egyéb foglalkozásának hátráltatása nélkül, összegyűltek, katonás gyakorlatokat végeztek. Gond volt rá, hogy ha bármi rendetlenség fordul elő, az megtorlás nélkül ne maradjon. A ki nem volt megmosdva, a kinek rongyos volt a ruhája, vagy a ki bántotta a pajtását, szigoruan megbünhődött és vétke pellengérre állíttatott.

Az eredmény meglepő lett. A fiúk tisztán, csinosan, rendben jelentek meg, pontosan engedelmeskedtek, szóval egészen megváltoztak. A ki azelőtt figyelmetlen volt a vasárnapi iskolában, az most legjobb erejéből igyekezett figyelni; a ki azelőtt a legnagyobb verekedő volt, fékezte kedvét; a ki rongyosan, szurtosan járt, tisztasághoz szokott. Kellemes, katonás testtartás, barátságos jókedv, tisztaság, éber szem, tiszta külső, — ez jellemezte a fiúk századát.

Csakhamar megszaporodott a számuk. Az első századot, a mely 1883-ban alakult, több új századdá kellett osztani, a melyek együtt tettek egy zászlóaljat (batallion). *Glasgow*ból, a honnan a dolog kiindult, elterjedt más helyekre is, és ma már alig van hely Angolországban, a hol legalább is egy ilyen suhancz-század ne volna.

1890-ben már a három angol országrészben: Angliában, Skóciában, Irlandban összesen 418 század volt 17,259 fiúval. 1894-ben pedig 730 század, 2500 tiszt és 31,000 fiú.

A szervezet nagyon egyszerű. Minden század élén egy százados *(captain)* áll s az ő keze alatt több tiszt ügyel fel a rendre. Több század (helyi beosztás szerint) egy zászlóaljjá tömörül s az összes zászlóaljak együttvéve alkotják a dandárt (brigade). Az egész ügy élén egy végrehajtó bizottság áll, a mely Glasgowban székel. Tagjai: a *brigade* elnöke, egy titkár, egy pénztáros és öt választmányi tag. Ezt a bizottságot katonásan *headquarter*-nek, főhadiszállásnak hivják.

Minden század valamely egyházközséghez köteles tartozni, — ez adja meg a vallásos szinezetét, a melyre az angolok tudvalevőleg igen sokat adnak.

A kis katonák aztán különféle gyakorlatokat, testedző játékokat űznek. *Foot-ball*, *cricket*, *lapdázás*, úszás, torna a legszokottabbak. A hol több század van egy városban, olykor nagy versenyeket tartanak. A zenei tehetséggel biró fiúkból zenekart alkottak, a sport helyes menetére meg egy erre való osztály vigyáz. Betanítják a fiúk egy részét mentő-szolgálatra is, a minek nem egy esetben látta hasznát a közönség is.

Nyaranként, mikor angliai szokás szerint az ipari munka egy-két hétig szünetel, együttes kirándulásokat tesznek a vidékre, vagy a tengerpartra, illedelmes mulatsággal, lélek- és testedző gyakorlatokkal töltve az időt.

Évenként egyszer a nagyobb városokban együttes ünnepi felvonulást rendeznek a templomba, a hol meghallgatják valamely hirneves pap beszédét. A vallásosság kifejlesztésére különben is nagy gond van fordítva. A századok nagy részének olvasó és társalgó helyiségei is vannak, melyeknek nagy s áldásos hatása van a fiúk lelkére s értelmére.

Az intézmény életrevalóságának bizonysága egyrészt, hogy a legelőkelőbb férfiak segítenek felvirágzásán, — patronusa a *yorki* herczeg, vicze-patronusa a canterbury érsek, London lord-majorja tiszti rangot visel benne, — másrészt meg nagy elterjedése. Ma már nemcsak Angliában virágzik, hanem Kanadában, az éjszak-amerikai Egyesült-Államokban, Kelet-Indiában, a Fokföldön s Anglia más gyarmataiban. Ez utóbbi helyeken benszülött fiúk alkotják a századok nagy részét.

Hogy mi s mennyi ez intézmény haszna, az ezekből az adatokból is kiviláglik. Valóban alkalmas módja ez annak, hogy elérjék azt az eszményt, mely a *Boy's Brigade* jeligéje:

«A fiúk hadseregének czélja legyen Krisztus országának terjesztése a fiúk közt, az engedelmesség, tisztelet, fegyelem, önérzet előmozditása s minden, a mi az igazi kereszténi férfiasságra irányul».

Megérdemli ez az intézmény mindazok figyelmét, a kik a nevelés ügye iránt érdeklődnek.

Siebreich Károly úr, a kinek szivességéből jutottunk ez adatokhoz, *Drummond* Henrik glasgowi tanár munkája alapján egy kis füzetkében ismerteti ez érdekes hadsereget s nálunk is megvalósitva szeretné látni. Nem tudjuk, menynyiben volna ez a mi körülményeinknek megfelelő s nálunk megvalósítható, de kisérletet tenni vele, mindenesetre érdekes volna.

TÖRTÉNELMI KIÁLLÍTÁS IPOLYSÁGON.

Hontmegye érdekes történelmi kiállítást rendezett e nyárra székhelyén, Ipolyságon. A kerekszámmal *ezer* darabból álló anyagot a megye területén szedték össze, legnagyobb részt magánosok gyűjteményeiből s a megye székházának emeleti részén állították föl három teremben, kor szerinti csoportosítással.

A kiállítást, melynek létesítője és igazgatója *Pongrácz* Elemér képviselőházi ellenőr, védnöke pedig *Vaszary* Kolozs biboros herczegprimás, e hó 13-án nyitották meg ünnepiesen, mely alkalommal *Horváth* Béla honti főispán tartotta a megnyitó beszédet, ő utána pedig *Nagy* Iván történettudósunk szólt úgy a maga, mint a magyar tud. Akadémia nevében, mire a nagy és előkelő közönség a kiállított érdekes tárgyak megtekintésére oszlott szét.

A tárgyak általában Hontmegyére vonatkoznak, s visszanyúlnak egészen a történelem előtti időkbe, a kőkorszakba, s a következő fő csoportokban vannak elrendezve: az I. sz. teremben a hontmegyei előkelő családok őseinek és a honti származású iróknak s tudósoknak arczképei vannak; a II. sz. teremben Hontra vonatkozó oklevelek, krónikák, könyvek, továbbá a honti nemes családok czímerei, várak képei, az ezredévi díszmenetben részt vett honti bandérium ábrázolásai és Selmecz város tárgyai láthatók; végül a III. sz. nagyteremben a megye főispánjainak életnagyságú arczképei, családi és egyházi ékszerek, fegyverek, zászlók, szent-képek, érmek, őskori leletek, különféle ereklyék és szabadságharczi emléktárgyak, stb. vannak kiállítva. A kiállítás néhány tárgyát képben is bemutatjuk. Képünkön a korponai hóhérpallosok és kinzóeszközök, a közép-kor e sötét emlékei mellett az ősi bányavárosnak, Selmeczbányának néhány érdekes ereklyéje látható. Legérdekesebb ezek között a város 1532-ből való jogkönyve, mely a legrégibb magyarországi jogkönyvek közé tartozik. Képünk a jogkönyv kezdő lapját és czímrajzát mutatja. Továbbá ott vannak a város Mária Terézia-korabeli zászlaja, a XVII. századból való ó-német stilű faládája, s az aranyból és ezüstből készült bányász kalapács és ék, melyek a városnak is jelvényei egyszersmind. Ezeket egyházi körmenetek alkalmával körül is hordozzák.

A sikerült kiállítás nagyon magára vonja a szomszéd megyék figyelmét is, maga Hontmegye pedig annyival inkább büszke rá, mert alapos a remény, hogy e kiállítás az állandó «Hontmegyei múzeum»-nak fog létet adni.

Nagy elismerést érdemel az ilyen vidéki kiállítás úgy a tudomány, mint a hazafias érzelmek ápolása szempontjából; épen azért igen kivánatos, hogy e példát az ország más törvényhatóságai is mennél gyakrabban és sűrűbben kövessék.

Az ipolysági kiállítás csak a jelen augusztus hó 27-ikéig lesz nyitva.

A hontmegyei történelmi kiállításból.
Selmeczbánya ó-német faragású ládája 1645-ből.

VAN-E A HOLDON ÉLET?

Régóta foglalkoztatja már a tudósokat az a kérdés, vajjon laknak-e a holdban emberek?

Sok különböző véleményt lehetett már erre nézve olvasni, a melyekből azonban csak annyi látszik bizonyosnak, hogy még most határozottan semmit sem állíthatunk. Lehetnek is lakói a holdnak, nem is. Majd csak akkor dől ez el valamikor, — ha ugyan egyáltalában eldől — ha csillagászati műszereink sokkal tökéletesebbek lesznek a mostaniaknál.

Egyébiránt hogy mikép áll ez időszerint a hold lakhatóságának kérdése, arra nézve sok érdekes dolgot mond el *Hoffmann* Ottó, közelebb megjelent «Séták a világürben» czimű könyvében, melyből bemutatjuk a következő részletet:

Hatvan éve annak, hogy egy ujságírónak az az ötlete támadt, hogy egy akkoriban Dél-

Selmecbánya

Milesphalál 63 l.

Castle Leányvár at Selmecbánya. At present belonging to Czechoslovakia. — Il castello di Selmecbánya. (Territorio czecoslovacco). — A selmecbányai Leányvár (cseh megszállás).

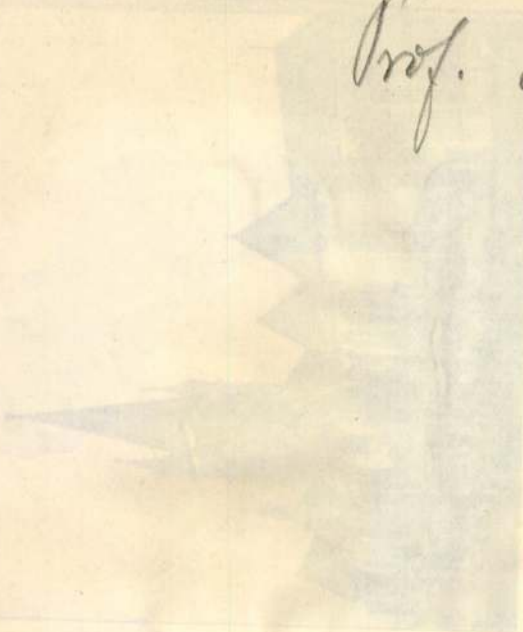
Prof. Adorján

43-ik szám. Nyolczadik évi folyam.

Vasárnapi Ujság.

Pest, oktober 27-én 1861.

A **Vasárnapi Ujság** hetenkint egyszer nagy negyedrétben 1½ iven jelenik meg. **Előfizetési dij** Buda-Pesten **házhoz küldve** vagy **postai uton** külön a **Vasárnapi Ujságra** félévre **3 ft.**, a **Politikai Ujdonságokkal együtt 5 ft. ujpénzben.** — Az előfizetési dij a Vasárnapi Ujság kiadó-hivatalához (Pest, egyetem-utcza 4. szám) bérmentve utasitandó. (Szerkesztőségi szállás : magyar-utcza 1. szám.)

Pestről a középponti Kárpátok felé és vissza.

(Folytatás.)

XV. Selmecz, sept. 12-én, 1860. Óvár, mit tegnap a sötétség és sürü esőzés miatt nem láthattunk, az idézett „M. Természetbarát“ füzete szerint már régi bányatelep. Ugyanis 1006-ban már mint réz- és ezüstbánya ismeretes volt. S ime most is érczolvaszdákkal, zúzdákkal és hámorokkal van körülvéve. A hegyszülte patakok vizvezetékekre oszolnak, miből csak hamar észrevesszük, hogy az ipar itt szép virágzásnak örvend. E szük völgybe nyilik *Urvölgye* is, mely maga évenkint 3 mázsa ezüst- és tömérdek rézzel kedveskedik. Továbba *hermaneczi* völgy torkolatát pillantjuk meg, hol a hires gözpapirgyár egész nagyszerüségében müködik. Itt huzalgyár, ott érczválaszdák, amott faszállitó vizrekeszekkel találkozunk, melyek mindinkább azon meggyözödésre birják az észlelöt, hogy Zólyommegye iparunk jeles képviselője. Itt kö, fa, viz, szóval minden tökésittetik, mely aztán dús kamatokat hoz — a külföldnek! Sic vos non vobis!

Ily iparépületek sorai között *Beszterczebánya* falai körébe jutánk. A nap első sugaraival mi is üdvözlők e fölföldi csinos — mintegy 12,000 lakossal biró — városunk szép épületeit, melyek között különös figyelmet gerjeszt a nagy kiterjedésü püspöki lak, az aránylag csekély külsejü székesegyház, a nagy plebániai templom s föleg a hozzákapcsolt góth egyház, melynek rajzát közelebb hozandjuk; müvészi keresztelö-medenczéjét a Vas. Ujs. 1858. 14. sz. rajzban is bemutatá már. Mögötte terül egy félig rombadülö épület, melynek egyik ajtaja fölött egy márványlapon a fölirás már szinte olvashatlan; sebtiben tehát csak az évszámot jegyzém föl, mely *ΑΨΛΑ*, mit 1412-nek vélek olvasandónak. — Ezen épület a vár förészét képezé, melyben Mátyás király is nejével, Beatrixxal lakhatott, minthogy e városban gyakran és szivesen mulatott. Nem ártana, kissé több figyelmet forditani ez épületre, annyival inkább, minthogy kétségkivül itt tartattak több izben az országgyülések, Bethlen királylyá választása stb. Föltünö, hogy e vár hajdani sorsáról e város még tisztesb lakói sem tudtak részleteket mondani!

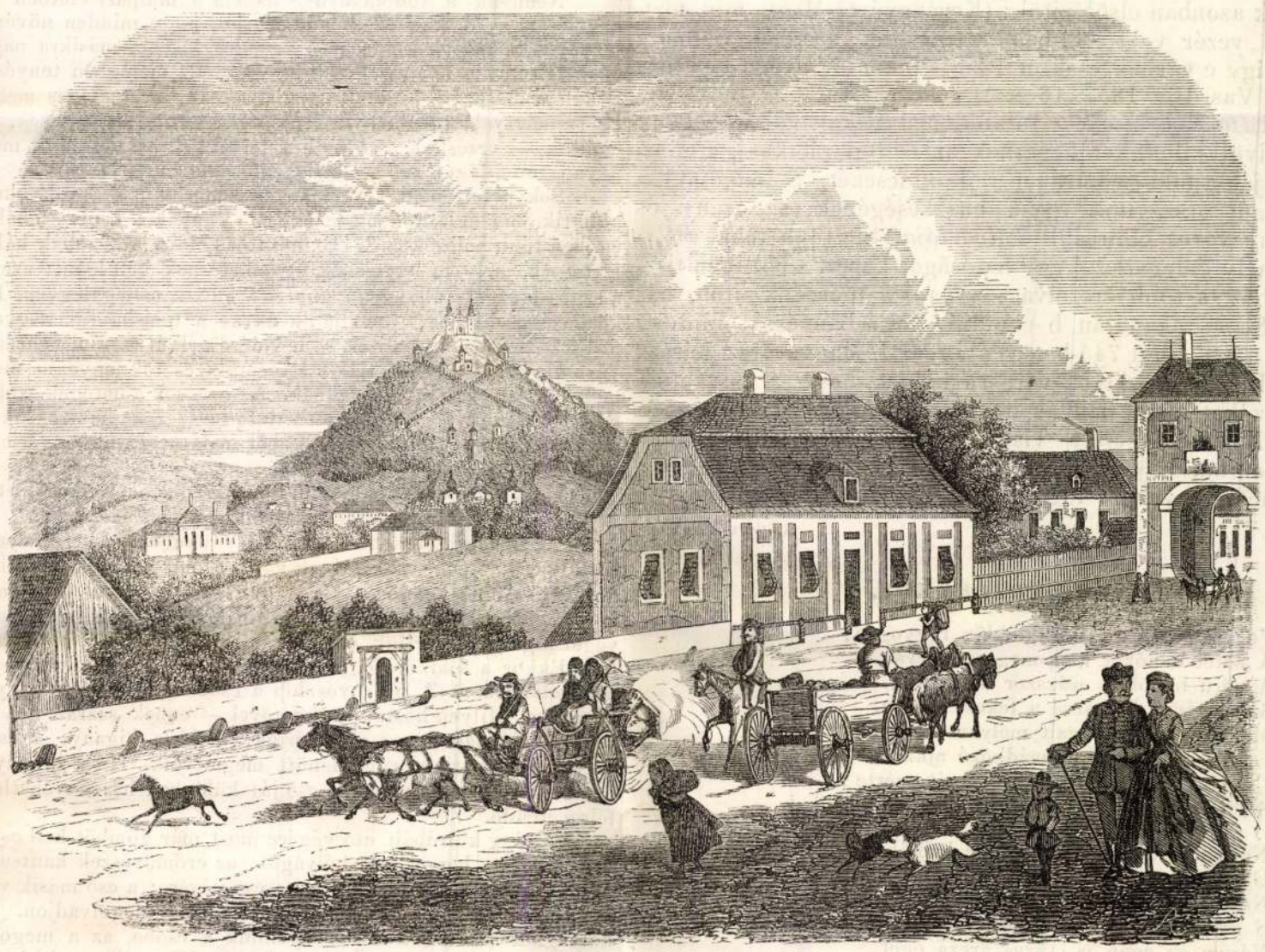

Selmeczi kalvária.

Diszes az ezen épületek elött levö sétány és az avval szemben álló katholikus gymnasium épülete, mely hazánk legszebb

tanépületei közé tartozik s legujabb időben épült. — Értesitvényeiből tudjuk, hogy 8 év óta német cseh államgymnasiummá alakittatott át, és hogy ifjuságának száma 8. osztályban 179-re megy, mire önként azon kérdés villan meg elménkben, vajjon mi oka lehet, hogy az utolsó évtizedben nagy költséggel állitott és föntartott, államgymnasiumokban az ifjuság száma mindenütt csekély? — Én a nemzetiség háttérbeszoritásának tulajdonitom. Emlitendő még a megyeház, a prot. imaház és tanintézet stb. Piacza élénk, és meglepő vala sept. 12-én aprószemű, de igen édes cseresnyét nemcsak láthatni, hanem ehetni is. (Beszterczebánya város rajzát l. a V. U. 1857. évi, 36 számában.)

Rövid egy órai fürkészet után *Hajnik* falun át tovább folytatók utunkat a mindig kellemesbbé és szelidebbé váló tájon, hol a komor fenyvesek, kellemes bükk, nyir söt vaczkorfákkal váltatnak föl. Balra a hegyek oldalán a Garamtól, és országuttól kis félórányira *Szliács* fürdőhely csinos épületei mosolyognak az utasra, s ligetei mintegy csalogatják az üditő források szinhelyére az embert. Ott, mint tudjuk, közös tükrökben történvén a fürdés, ez még a társalgás kellemei által is füszereztetik. 8 forrásának hévmérséklete 20—25° R. 4 ezen források közül iható vizzel szolgál. Mindezek a „M. Term. barát“ szerint „szénszavas alkalikus sós vasvizek, s a Józsefforrás, összehasonlitva az európai hirü aczélforrásokkal . . . . . 0.80 részszel több vasat tartalmaz, mint a külföldi források legerősbike : Rippoldsau (Badenben.) Szliács tehát nemcsak honunknak, hanem Európának természeti ritkaságai közé tartozik, s még is a látogatók száma aránylag mily kevés! Egyébiránt jeles tulajdonairól személyesen meg nem győződhetvén ez alkalommal, bővebb ismertetését másokra vagy máskorra hagyom, itt egyedül a Vas. Ujs. 1858. 39. számában közlött rajzára figyelmeztetvén

— Tovább haladván, szemünkbe ötlik a vidéket költőivé emelő, s nemzeti nagylétünk korszakában N. Lajos által épült *Zólyom* vára, melynek azonban első épitője. (Kerékgyártó Magy. miv. tört. 132. l.) Bors vezér vala 892-ben. Uttervünk azonban Selmecz felé intett, s igy e várnak csak multján s lakható jelenén merengvén (l. rajzát Vas. Ujs. 1857. 16. sz.), *Bucs* és *Kozelnik* helységeken keresztül *Hont vármegyébe* jutánk, melynek itteni faszegény hegyei rendkivüli ellentétet képeznek az eddigi tájakkal, s mintegy gyanittatják a föld gyomrában rejlő kincseket. S ime csakhamar előbukkant országunk egyik büszkeségének, az arany- és ezüst dús bányaváros elhiresült *kalváriája*. Siettünk tehát *Bélabányán* át, mely Selmeczczel egy hatóságot képez, s hol igen tisztes góth egyház, s több érczolvaszda van, a meredek uton, bár lassan, azon *Selmecz* kapuján bevonulni, hol a bányászat mintegy 2000 év óta üzetik, hol 745-ben (Palugyai J. Magyarorsz. leirása IV. köt. 787 l.) morva-szlávok várost épitének, hová sz. Istvánunk szász bányászokat hitt a bányák mivelésére, kiket a tatárok szétüzvén, IV. Béla édesgetett vissza mindenféle kiváltságokkal, melyeket a hon második alapitója tán csak szükségszülte engedékenységből német nyelven fogalmazott okmányban engedményezett nekik!

(Folyt. következik.)

Nap leáldozásakor.

Végzé a nap utját tündöklőn ragyogva,
A sötét felhőket meg-megaranyozva;
A sürü felhőkön százszor általtörve,
Szivárványt bocsátva a fekete földre.
Most fényes szárnyait mélyen leeresztve
Lebeg az ég szélin imádkozó ajkkal;
Csöndes szellő hordja imádságát szerte :
S viszhangzik a berek, suttog a lomb halkal.

Nézem szemeimmel a tenger habjába',
Gyöngyöt szed odalenn fénykoronájába;
Nézem szemeimmel a zsengő füszálon —
S gyöngyeit idefenn lerakva találom.
Nézem az égen is, tüzes arcza éget,
Égeti a szivem s lelkemet gyulasztja, —
Két szemem szikrázik, keresné a véget
S ködbe vész a látkör : keresni mi haszna!?

Oh! mi fenséges volt leáldozásában,
Kialudt, elaludt a tenger habjában.
Csókot hint utána az ég, a pirosló,
Ráborul aztán a csillagos koporsó
Néma lesz a világ, szivverése lassul,
Egy csöndes sohajtás száll el csak az égre;
A csendes sohajtás kérdi a csillagtul :
Hosszu lesz e álmunk, virrad-e az éjre? . . .

Képzeletem az éj titkába eresztve;
Fölrezzenek mindjárt a csapodár neszre :
Repül a vak bagoly szárnyain a vésznek,
Csipeg a madárfi : odavan a fészek.
Megzördül a szikla, a vad foga csetten,
Üzi a fene éh s kölyke nyöszörgése, —
Kirohan s a liget csere, bokra, menten
Leborul előtte gyáva remegéssel.

Álarczos alakok rémületes árnyként,
— Sohajtva az éjet, gyülölve a napfényt —
Megszállják a határt s fölverik a csendet,
A csendet, mely után minden sziv esengett.
Tűzvész, gyilok, orzás, szűzek gyalázása,
Sirok feltörése, templomok rablása,
Borzasztó lesz ez éj! S annyi pusztulásra
Ha jő a virradat, lesz-e, a ki lássa?

Igy tünődik lelkem, mig az alkonyt nézem,
S tagjaim létét is alig-alig érzem.
Egyszer csak a csillag, mit a sohaj kérdett,
Leszalad s befutja gyorsan a térséget;
A merre befutja, fényes ivet ir le,
S kicsalja a népet, nézni a jóslatot —
Aranyos betükkel fölirva az ívre :
„Halált hoz az álom, népek virraszszatok!“

Fejes István.

A hévmérő.

(Thermometer.)

(Vége.)

Nemcsak a tudományos, hanem a műipari életben is használják a hévmérőt; péld. kertészek. Tudva van, hogy minden növény tenyészésére bizonyos hőmérsék szükséges; egyikre kisebb, másikra nagyobb. Az ananász (Bromelia ananasz) csak 20—25° R. melegben tenyész. Ilyen nálunk ritkán van, azért az csak üvegházakban, mesterséges melegben tartható. Hogy már valamely hely egyenletes melegen tartathassék, miután — mint emlitők — érzésünk csal — hévmérőt kell használnunk, melyben a higany ugyanazon állása a melegség egyenlőségét mutatja.

Sok helyt, péld. Chinában és Amerikában a tojásokat nem tyukkal költetik, hanem költőkemenczékben. Vannak t. i. oly szobák, melyek közől egyben több polczokon 8—10,000 tojás elfér. A szobák kályha által melegittetnek, mely melegitésnek egyenletesnek kell lenni; azaz szükség, hogy a szoba levegője állandóan mintegy 30° R. meleg legyen, különben mint a közönséges kifejezés mondja : a csirke a tojásba ful. Egyenletes meleget pedig — mint már emlitők — hévmérő nélkül tartani nem lehet.

Ugyanez által tartják a selyemtenyésztők egyenlő melegen a szobát, melyben selyemhernyóik vannak. Az orvosok a betegek szobáinak hőmérsékét, s a fürdőviz melegségét szintén e szerint határozzák meg. Sörfőzők az árpa csiráztatására, hogy ebből malátát (Malz) nyerjenek, határozott hőmérsékű helyet használnak sat.

Csak ezekből is látszik, mily szükséges, sőt elkerülhetlen a hévmérő.

Az már most a kérdés : hogyan lehet azt készitени?

Az üvegesboltokban árulnak oly üvegcsöveket, melyeken végig igen kis átmérői, hengeralaku lyuk van. Ebből veszünk körülbelől egy lábnyi hosszut. Arra különösen vigyázunk, hogy lyuka mindenütt egyenlő bő legyen. Ezt pusztán csak megpróbálás utján tudjuk meg. A cső egyik végét higanyba mártjuk, másikat szájunkba fogván, abból a levegőt kiszivjuk. Ekkor a földköri lég a higanyt a csőbe tolja, mint lopóba a bort, vagy más folyadékot. A higanyoszlop a csőben ne legyen nagyobb, mint 5—6 vonalnyi. Milyen hosszu ez, körzővel — ennek szárait t. i. annyira távolitván el egymástól, — megmérjük; majd a higanyt a csőben különböző helyekre bocsátjuk, s mindenütt megmérjük. Ha a higanyoszlop a csőben mindenütt egyenlő hosszu, a cső jó; különben hasznavehetlen, s mint ilyen félrevetendő.

Az igy kipróbált cső végére most már gömböt kell csinálni. E végett vegyünk egy léggel telt hólyagot (az erőmüvészek kautsukhólyagot használnak), kössük ezt léghatlanul a cső végére; a cső másik végét pedig tartsuk oly erős lámpatűzbe, hogy az üveg megolvadjon. Ez meglévén, a hólyagból a levegőt lassan nyomjuk a csőbe, az a megolvadt üveget ki fogja feszitени; igy egy kis gömböcske képződik, mely ha oly nagy, mint egy középszerű meggy-, vagy cseresnyeszem, elég.

Most következnék a csőnek higanynyal megtöltése; de ennek tisztának, minden idegen anyagtól mentnek kell lenni. A közönségesen árultatni szokott higany sohasem tiszta, azért belőle minden idegen anyagot el kell távolitani. Erre nézve azt igen kis nyilásu papirtölcséren bocsátjuk-át, a tölcsért több izben megujitjuk, mindaddig, mig azon a higany legkisebb mocskot sem hagy. Hanem ez által csak a portól és más mocsoktól tisztult

44-ik szám. Nyolczadik évi folyam.

Vasárnapi Ujság.

Pest, november 3-án 1861.

A Vasárnapi Ujság hetenkint egyszer nagy negyedrétben 1½ iven jelenik meg. **Előfizetési dij** Buda-Pesten **házhoz küldve** vagy **postai uton** külön a **Vasárnapi Ujságra** félévre **3 ft.**, a **Politikai Ujdonságokkal** együtt **5 ft. ujpénzben.** — Az előfizetési dij a Vasárnapi Ujság kiadó-hivatalához (Pest, egyetem-utcza 4. szám) bérmentve utasitandó.
(Szerkesztőségi szállás : magyar-utcza 1. szám.)

Pestről a középponti Kárpátok felé és vissza.

(Folytatás és vége.)

Selmeczre beérve, a több hegyen épült város eleinte görbe azután elég egyenes és széles, de mindig lejtő utczáin meglepőleg szép, sőt 2—3 emeletes házakat is találtunk, melyeknél az a sajátságos, hogy a tulsó végükön közönségesen földszintesekké válnak, s igy történik hogy földszintes kapunál bemenve, első vagy második emeletben találjuk magunkat s az első emeletbe akarván jutni, lépcsőkön lefelé kell mennünk, mi az alföld sikságaihoz szokott ember ajkaira mosolyt és egy kis zavart hoz. Kellemetlen benyomást tesz azonban a városnak fölötte rosz, tán még mult századi kövezete, de Sz. Háromság oszlopa a város müizlésének becsületére válik *). Itt eszünkbe jut Pest városnak szobrokbani szegénysége, tán fukarsága, mi Pest téreit s utczáit csakugyan prózaivá teszi. De tán máskép lesz ez ezután a gazdag Pesten! s nem maradandnak a tervek csak papiron! — Selmecz egyházai közül — milyen 5 van — épitészetre nézve egy, régiségre nézve több, és a régi vár érdemel figyelmet.

Selmecz régi vára.

Selmecz egyéb ritkaságait, u. m. bányaiparával szoros viszonyban álló világhirü intézeteit, válogatott gyüjteményeit, nagytekintélyü tanárait, bányáit, gépezeteit stb. csak szakember tárgyalhatja tüzetesen, és ki több napokat tölthet azoknak vizsgálatával.

Mi csak a helybeli kath. gymn. történetét érintjük, melynek nyomait, Toldy (M. nemz. irod. tört. II. 80. §.) 1478-ig fölviszi. — 1649-ben a jezsuiták, 1773-ban a kegyesrendüek, 1858-ban pedig, bár csak 5 évre, a status tanárai vevék át, midőn a 8 osztályu, kitünően fölszerelt gymnasium 4 osztályuvá lön. Ezen tanintézetben is ujabb időben a szláv, később a német nyelv hozatott be. Ifjuságának száma szintén csekélyre olvadt le.

A még nehány órai itt mulatást, egy kirándulásra használók, t. i. az országszerte hires *kalvária* megtekintésére. Ez a várostól egy keletnek fekvő és kúpalaku különálló hegyen van, melyhez két hosszu hársfa-folyosó vezet. Közbe-közbe a 24. sz. állomás

*) Hallomás szerint 60,000 ftba került.

arányosan van elhelyezve, melyeken a Megváltó szenvedését ábrázoló domborművek láthatók, melyek a müvészet szigoru igényeinek bár nem felelnek meg egészen, némelyek mégis jeles gondolat szüleményeinek mondhatók. Ilyen például az Üdvözitő által végbe vitt lábmosás, melynél az ibrikből természetes viz csergedez a medenczébe. Ilyen a három ajku hivek számára épült 3 kápolna, mely fokonkint magasabb helyen van emelve. Az első és 2-dik között van az ugynevezett sz. lépcső. Mintegy 24. födött lépcsőn — melynek mindegyik közepén egy sz. ereklye diszlik üveg alatt — juthat a zarándokló a 2 dik kápolnába. Legnevezetesb azonban a legfölsőbb kápolna, hol a szokásos 3 feszület, és a Megváltó sirja becses ásványokból rakott hegyen és hegyüregben vannak. E fölött emelkedik két bádoggal födött torony, melynek fénye a napsugarakkal mintegy vetélkedve hirdeti az egész vidéknek a megváltás nagyszerü titkát. E kivül innét a kilátás a 3—4000 lábnyi magas hegyek között elterülő völgyekbe elragadólag szép, honnét a város is, több hegyen épülve, ugyanannyi hangyabolynak látszik, ugyszintén a bányászathoz tartozó épületek, melyek $^1/_2$—$^3/_4$ órányira is terjednek. Ezen kalvária 1571-ben alapittatott.

Visszatérvén innét a városba, jól esett volna ott az utczai kivilágitás, mihez azonban Selmecz különben müvelt, és azért a társalgásra igen hajlandó lakosait nyáron át, ugy látszik, szoktatni nem akarják, mivel részint komolyabb tudományokkal, részint a bányászat terhes munkájával foglalkoznak, melyre ez utóbbiakat már reggeli 3-órakor fölkeltik, a kovácsoláshoz hasonló sajátságos érczlárma által. Kora nyugalomra követők a városiak példáját, korán reggel mi is háztüzhelyeinkre sietendők.

XVI. Pest, 1860, sept. 14-én. Itt érem, bár nem innét irom utirajzaim befejezését. Selmeczet — melynek utczái már korán zsibongnak a bányákba sietö bányászoktól — mi is korán hagytuk el, kövezetén jobbnak találván a gyaloglást, mint a kocsirázást. Az országutra gyümölcsösök között csakhamar egy nagyszerü olvaszdához érvén, betekinténk, mivel épen az ércznek a kemenczéböli kieresztéséhez készülének. Istenem! gondolám magamban, mennyi nemes ércz került már ki e kemenczékből a bányák mivelése óta, s mégis mily kevés van forgalomban! 1740—1770-ig 70,000,000 ft áru került innét és a környékből a kincstárba. Azóta pedig az 1760. körül alapitott világszerte hires bányászakademia és az elöre haladt vegy-és géptudományok utmutatása bizonyosan megkettözteté a termelést, bár ez ujabb időkben aránylag nagyon csökkentnek mondatik, s mégis elmondhatni, hogy Uralt s az amerikai bányákat kivéve ezek leggazdagabbak a világon! Ezüst t. i. mintegy 100.000 mark 21 ftjával, és 800 mark arany 80 vert aranyával véve, mintegy 3,000.000 ftnyi értékü lesz az, 500 mázsa termelt ezüst és 4 mázsa arany. Megjegyzendő, hogy a termelt réz, ólom stb. szintén jelentékeny értékü, továbbá, hogy a mivelés mintegy 10.000 embert foglalkoztat, s a tömérdek gépezetek tüz és viz általi müködésben tartása roppant költségbe kerül.

Ilynemü, s az „auri sacra fames," és a „nervus rerum gerendarum"-féle elmélkedéssel hagyók el honunk e valóban kimeríthetlen kincstárát, s rövid órai utazás után egy szük völgyön keresztül *Sz. Antalra* érkeztünk, hol Koburg-Koháry, mükincsekkel bövelkedő kastélyát, melyhez pompás angol és nagy vadaskert van kapcsolva — nézők meg a fölügyelő tisztség és egy jó barátunk szivességéből. A föuri nemes izlés egyszerüségében a nagyszerüséget föltalálhatni. A régiségtár kevés, de becses darabokat, de annál többet számlál a képtár, mely a magas család magyar és nem magyar öseit, és a jelenlegi fejedelmi rokonokat részint olaj, részint becses rézmetszetekben tünteti elö.

Innét *Prencsfalu* a legközelebbi helység, hol a völgy már tágulni kezd. Azután *Németi* tót falu következik, hol már szölöhegyet lehet látni, a szelidebb éghajlat jelvényét, hol a gyümölcstenyésztés is, ugylátszik, nagyban üzetik. *Teszér* és *Terényen* túl *Gyügy* helységet látjuk, melynek *Mére* felé terjedö határán mintegy 14 kén- és iblanytartalmu forrás hasztalanul várakozik egy fürdöintézet-szervező vállalkozóra. Közönséges nevük büdös- és köszvényforrás, mely népies név hatásukat hirdeti. Fürdöre pedig 19° R. hévfokuknál fogva is alkalmasak lennének.

Hosszasb nélkülözés után végre *Egegh* helységben magyar kis községre akadunk. Gyermeteg öröm fogja el a keblet, midön több hétig tartó vándorlás után ismét magyar hangot hall az ember, öreg és kisded, tanult és földmivelö, pap és a hivek ajkairól.

Tovább folytatván utunkat, *Királyfalván* és *Felső-Szemeréden* diszes uri kastélyok tünnek szemünkbe, s *Tompánál* és *Gyerknél* már az Ipoly vizét látjuk, melybe itt omlik a bányák szennyét magával hordó Selmecz vize.

Ezután *Ipolyságh* nyájas nagyterén találjuk magunkat. A megyeház, s a plébániatemplom figyelmet gerjesztenek, de hajdani, 1268, körül alapitott premontrei prépostságának vajmi csekély nyomát találjuk. Szép birtokainak jövedelmét most a beszterczei és rozsnyói káptalan élvezi.

Az eddigi kövér szántóföldek *Hont* határában homokosakká lesznek. Hajdani várának nyomait hasztalan keresik az utas szemei. Pedig e helység is vár volt, kétségkivül azon förangu Kund, Chunt, vagy Hunt német vitéznek birtoka, ki sz. István alatt Somogyban Kupa ellen harczolt, s fényes tulajdonai által a magyar förendek közé küzdé magát, s a Garam táján birtokot nyervén, Hontmegyének nevet adott. (I. Palugyai J. Magy. orsz. leirása IV. 520 l.)

Nemsokára *Drégely-Palánk*, Imre esztergomi érsek által épitett szép temploma tünik fel. Szép völgyben terül el a helység, (melyben 1000 lakosa magyar), melyben hajdanában a törökök faerödöt állitának, mitöl nevét is nyeré. Elöeröde volt ez a helység háta mögött emelkedö hegyen levö *Drégely* várnak, melynek romjai már a távolban láthatók. Itt örökité nevét Szondy György höslelkü vitézsége s még hösiebb halála által 1552-ben. E honszerelem-szülte hösiség bámulatra ragadá Ali basát is, ki tetemeit a szomszéd hegyen katonai diszszel temetteté el, sirjára lándsát és zászlót tüzetvén emlékül. S ime e sirt fogják Hont lelkesült fiai és leányai emlékkel diszesiteni, 300 év lefolyta után. — Ki épité e várat? nem tudatik. 1330-ban Miklós honti föispán volt egyszersmind „castellanus de Dragul" (Uj. Magy. Muz. 1860. VII. füz.) 1436-ban az esztergomi érseknek adományoztatott, 1439-ben, és a mohácsi vész után megerösittetett. 1552-ben török kézre jutott, melyben 40 évig sinylödött, midön Pálfy Miklós, a hös, szabaditá meg a török hatalom alól.

Innét nem messzire esik Hont határhantja, s *Nagy-Oroszinál* már *Nógrádban* vagyunk. Lakosainak ösei Kálmán alatt ide telepitett oroszok voltak, kik azonban mind megmagyarosodtak. Tovább haladva ismét Rétságra, Váczra, s a szép Pestre tértünk vissza. hol hazánk szivében ismét oly jól érzi magát minden honfi, hol számot vetve fáradalmaink és erszényeinkkel, tapasztalataink dus kamatnak mutatkozának, s igazolva láttuk nagy költönk szavait; midön igy zeng :

„Szép vagy ó hon, bércz, völgy változnak gazdag öledben.
Téridet országos négy folyam árja szegi.
Ám természettöl mind ez lelketlen ajándék
Nagygyá csak fiaid szent akaratja tehet!"

És valóban ugy találtuk, hogy például Szepesben és Zólyomban, Hradeken és Selmeczen, a föld mostohasága daczára, az ipar által a lakosság oly jólétnek örvend, mint hazánk bármely termékeny vidékén, miért a nyomor sehol sem vehető észre annyira, mint hazánk keleti részein, mi onnét is kitetszik, hogy amatájakon az épületek a falukon is nagyrészt köböl valók, mig a keleti részeken nem ritkaság fatemplomokkal találkozni. Tapasztalók, hogy e szepesi Kárpátok sokkal érdekesebbek, mint például Marmaros égbe nyuló hegyei, mig ezek t, i. nagy tömegeket képeznek, addig Szepes ormai nyulánk óriásokként magasra rögtön emelkednek, és tavakkal — viz-esésekkel változatosságot mutatnak, mi az érintett hegyeken hiányzik. De egy elönye van hazánk keleti részeinek, az t. i. hogy keleten nemzetiségünk nagyobb tért foglal el, bár szintén sok idegen elemtöl környeztetik. Adja az ég, hogy az ipar hajnala fölviradjon hazánk minden irányain egyaránt, mert csakis ugy leend tejjel mézzel folyó országunk az egész nemzetnek paradicsomává, melyért élni s halni annál édesebb : minél becsesebb lesz a honfi, tiszteltebb a nagy külföld előtt. — *Jancsik Ede.*

Sötét nagy volt . . . .

Sötét nagy volt az éjszaka . . . .
Lehullottak a csillagok;
Oh ha látnám, a tulvilág,
Azoktól mily szépen ragyog . . .

Fényesebb lett a tulvilág — —
Sötétebb lett nekünk az éj;
. . . . Szellő kelt az éjszakában,
Ezt suttogá : remélj, remélj!

kács, 1711. junius 24-kén: mikor már az orosz segitség reménye a Péter czárnak a török szultán részéről küldött hadüzenet miatt végkép meghiusult.

Rákóczi, daczára annak, hogy a szatmári béke fejedelmi czimét s roppant terjedelmü birtokait neki és családjának örökre biztositá: nem fogadta el azt, nehogy az utókor önjavának a hazáénál előbbretételével vádolhassa öt valaha. Oda vetette körülbelül *ötszázezer* holdra menő uradalmait, pompás kövárait, kastélyait, s hiveinek főbbjeivel: Bercsényi Miklóssal és Lászlóval, Eszterházy Antallal, Forgách Simonnal, Csáky Mihállyal, Vay Ádámmal, Zayval, Mikessel, Pápayékkal, Ilosvayval, Kisfaludyval, Zsibrikkel stb. bujdosóvá lön. 1712. novemberig Lengyelországban — gyakran személyes barátja Nagy-Péter czár udvaránál — tartózkodék, majd Danczkában (Danzig) hajóra ülvén, előbb Angol-, s 1713. januárban Francziaországba vitorlázott. Itt régi pártfogója XIV. Lajos király igen előzékenyen fogadta öt, bőkezüleg gondoskodott róla s övéiről, ugy hogy Rákóczi egész az öreg király haláláig — a ki öt fia gyanánt szerette — fejedelmi fényben élt Párisban, Versailles-ban, s a franczia udvar ünnepélyeiben, vadászataiban részt vön. Az utrechti békekongressus alkalmával odatörekedett, hogy az átalános európai békébe hazáját befoglaltassa, a mit Francziaország az ő sürgetésére inditványozott is: de az inditványt az államok többsége elvetette, azon okból, hogy a magyarok, nem várva be az átalános európai béketárgyalásokat, már elébb megbékültek Szatmárnál.

Rákóczi XIV. Lajos halála után többnyire groisbois-i gyönyörü villájában lakott, csendes magányban; mignem 1717-ben a porta, Ausztriával kitört háboruja folytán, Törökországba meghivta öt. Ekkor előbb Spanyolországba ment a madridi udvarhoz, majd hajóra szállván, okt. 10-kén Törökországba érkezett. Azonban a béke Ausztriával megkötteték; de a szultán azért vendégét, kit nemes jelleméért s nagy eszéért igen tisztelt és bölcs tanácsait sokszor kikérte, kitüntetésekkel halmozá el, s fejedelmileg gondoskodék róla, állandó jancsárdiszörséget is adván szolgálatára. Rákóczi maga köré gyüjté a bujdosókat, s a Márványtenger regényes partján: *Rodostó*ban telepedett le, a hol életének hátra levő éveit buzgó áhitatossággal, irodalmi munkálkodásokkal, vadászattal és esztergályozással tölté. Idehaza pedig a nép öt egyre várta és várta, sőt egy izben (1734.) csak nevének puszta hangzására is fegyvert fogott.

Rákóczit a halál rodostói magányában, rövid betegeskedés után, 1735. april 8-kán, nagy-pénteken érte utol. Elhunytát hü bujdosótársa, Mikes Kelemen szivrehatólag irja le, azon nagy férfiunak elhunytát, „a kit még ellenségei is nagynak tartottanak.“

Valóban, Rákóczi rendkivüli nemes jellemmel, lelki nagysággal, igazságérzettel és ritka észszel birt; áldozatkészsége pedig hazája iránt fölülmulhatatlan. 1706-ban József császár először cseh kanczellárja gr. Wratislaw, majd Rákóczi saját neje, s végre szeretett nővére Júlia által fényes ajánlatokkal kinálta öt meg: a választás alá eső erdélyifeje delemség helyett német birodalmi örökös uralkodó fejedelemséggel, magyarországi összes javainak megtartása mellett; sőt carta-biancát küldvén számára, az egy Erdélyen kivül minden kivánságát előre elfogadottaknak jelenté ki, — csak hogy béküljön. Rákóczi azonban Wratislaw rábeszéléseinek épen ugy, mint legkedvesbjei kérésének és könyeinek nem engedve, visszaveté a fényes ajánlatokat, kimondván, hogy bár azok ő reá és családjára nézve rendkivül előnyösek volnának: de ő nem a maga és családja emeléséért, hanem szerencsétlen nemzete szabadságának visszavivásaért fogott fegyvert, s ennek jogaiból egy hajszálnyit sem enged. Hasonlókép nem fogadá el a lengyelek és Péter czár által neki 1707-ben forma szerint felajánlott lengyel királyi koronát, hogy imádott nemzetét ne kelljen elhagynia.

Ha valami hiba volt ő benne: az tulságos szerénysége volt. Mint katona: rettenthetetlen bátorságu és fáradhatlan vala; mint diplomata: rendkivül ügyes és éleseszü; mint szónok: elragadó; mint ember: igazságos, jószivü, becsületes, nemes, lovagias; mint fejedelem: bölcs és kegyelmes. Társalgásában vonzó, kedves modorával mindenkit megnyert; ehhez járult magas müveltsége s nyelvekbeli nagy jártassága. Magyarul, francziául, latinul és németül tökéletesen irt s beszélt, sőt lengyelül és törökül is értett.

Külsejére nézve: igen magas, erőteljes, szép piros arczu, dús barna hajzatu, nagy kék szemü, és rendkivül nemes, majdnem parancsoló tekintetü volt.

Hamvai saját kivánatára dicsőemlékü anyja, Zrinyi Ilona földi maradványaival tétettek egy sirba, Konstantinápoly galatai templomában, a hol ma is feliratos, czimeres márványtábla jelöli nyughelyét; ott aluszsza örök álmát, távol szeretett honától, a mult század *legnagyobb magyarja*, ki a XIX-ik század legnagyobb magyarjával, Széchenyivel épen egy napon — april 8-kán — adá vissza nagy lelkét a Teremtőnek.

Thaly Kálmán.

Saturnus,

az 1867-ik év uralkodó planétája.

A folyó év uralkodó bolygója a *Saturnus*. Valamint nehezen van bolygó, mely a természet szépségét, jelentékenységét és varázsát annyira képviselje, mint a nevezett csillag: ugy aligha csalatkozunk, midőn azt állitjuk, hogy a nép eme kitünő planétáról igen keveset tud, a mit tud pedig, nagyrészt balvélemény.

Saturnus egy gyönyörü fénygolyó, melynek szine sárgás, s melyet 8 hold s 3 szép ragyogványu gyürü környez. Átmérője 17,090 mf. és kilenczszáz huszonnyolczszor akkora, mint földünk; anyaga azonban nem tömör, s földünknek csak tized részével ér föl, pályája 200 millió mfd. Távola tehát oly nagy, hogy a kilőtt gyors ágyugolyó 92 év alatt jutna hozzá; a napot pedig minden 29 és fél évben kerüli meg egyszer. Saturn lakói a napot 90-szer kisebbnek látják mint mi, s rájok nézve a napnak fénye és melege is 90-szer csekélyebb, mint nálunk, ugy hogy ott a leghatályosabb verőfény csak olyan, mint nálunk a pirkadó hajnal. A mondott számitások oly pontosak és határozottak, mikép azokat, mióta csak csillagisme létezik, nemcsak kétségbe nem vonhatta senki: sőt a világ minden csillagásza még a másodperczekben is teljesen megnyugodott, kijelentvén dönthetlenül: miszerint Saturnus a természet ura által neki kijelölt pályát 29 év, 166 nap, 23 óra, 16 elsőperez és 32 másodperez alatt futja meg csak egyszer. Holdjait azonban és szép fehér ragyogványu gyürüit fegyvertelen szemmel nem láthatjuk; noha ama hatalmas terjü gyürük földünk körmérőjét 27-szer felülmulják.

Mint tudjuk, a bolygók uralma minden 7 évben változik.

Saturnus jelvénye ♄, alakja pedig egy szakálos ember kaszával, hátán szárnyakkal, jobbjában egy elnyelendő gyermekkel; jelenti az időt, mely megemészt és föl fal mindent. Uralkodott utószor 1860-ban, a ki tehát nevezett évben jegyzeteket tőn, ez évben hasznot vehet belőlök; csakhogy vakon ne hajtson rájok, mert az nem időszámitás, de babona lenne. A régiek az 1-, 8-, 15-, s 22-ik évet, valamint a 3-, 10-, 17- s 24-ik éveket teljesen hasonlóknak hitték, de ugy-e bizony a 7 kövér, meg a 7 sovány év megczáfolta mind ezt? Azért tehát számitsunk, mert némi hasonlat ugyanazon bolygó visszatértével állhat be, de hogy épen összevágjon, nem hiheti senki; elég szomoru érvet merithetünk a letünt száraz és terméketlen évekből.

Saturnus a bolygók közt, mint különben is igen jelentékeny nagyságu, első helyen áll, s ritkán kivehető. A mennyire mi láthatjuk, halaványs homályos szinben tün föl; persze ezt a roppant távol okozza, minthogy a naptól igen messze esik. Természete átlag hideg és nedves: tehát ellentéte a holdnak, mely inkább meleg, mint hideg; de azért a mult évben (midőn a hold volt az uralkodó) május végére mégis elfagyott minden, s noha a hold inkább nedves, mint száraz természetü, mégsem volt kellő időben eső.

A nép, de legkivált azok észrevétele szerint, kik ez érdekben jegyzeteket tőnek, ezen bolygó férfiasan komoly, néha mélabús, sőt haragos és ellenséges természetü szokott lenni. Az emberiségnek nem barátja, s a természet erejének fejlesztésében nagyon hanyag. Oka persze az, mert hüvös, nedves és szeles természetü; köhögésre, lázra és meghülésre elég alkalmat nyujt; a gazdák, kertészek mérge epejárványban tör ki, a haragos embereket pedig a guta könnyen megérinti; nátha, hurut, hasmenés, mely ez évre mindnyájunkat fenyeget, csak ugy kerülhető ki, ha nyakunkra és hasunkra kellő figyelmet forditandunk. Ezek azonban mind olyan dolgok, melyek máskor is könnyen beüthetnek: de, ha daczára a bolygó ellenséges természetének, óvni fogjuk magunkat, mégsem árthat nekünk. Hogy ellenséges természete világháboruban törjön ki, annyira hihető, a mennyiben a mult évi bolygó sem földfaló, sem kaszával nem volt fegyverkezve, mégis vérengző háborunak volt tanuja. Ma a háboru szeszély vagy számitás eredménye, koránsem valamely bolygó kifolyása. Hogy a bolygó halovány sárgás szine pestis vagy járványos nagy betegségek csalhatlan előjele volna, határozottan hinni igen nevetséges dolog lenne; a tavali holdból senki sem olvasta ki a kolerát, szine is elég szép és fehér, mégis kiszedte igen sokfelé a dézmát. Ha valóban hüvös széllel és fölös nedvvel lép föl, hogy küteg, nátha, hurut, hasmenés, láz, sőt vérhas is uralmat vehet rajtunk, hogy himlő, sőt guta is pusztithat bennünk, mind ez könnyen megmagyarázható dolog.

Egyébiránt régi jegyzetek nyomán sem minden világrész, sem minden ország nem esik, s roppant távola és sokátartó pályafutása miatt nem is eshetik ugyanazon évi uralma alá; s igy akár jó, akár kártékony hatása oly határozottan döntő befolyásu nem lehet sem termelésben, sem egészségi szempontból, mert ha csakugyan jelentékeny befolyást gyakorol, akkor ez évre jaj a vese, fül- és fogkórosoknak, de még inkább azoknak, kik Napoleonnal egy bajban szenvednek.

Ha a bolygók befolyása fölött pálczát akarnánk törni, több tartománynak ugyanazon időre tett pontos jegyzeteit kellene figyelembe venni, legkivált pedig az uralma alá eső országok érdekében állana, a nép fölvilágositására és utbavezetésére több tartomány jegyzeteinek egybevágó vagy eltérő észrevételeit figyelemre méltatni; ily eljárás bizonyára sok babonát és vak hiedelmet eloszlatna, a tudósoknak pedig több gyönyörködtető foglalkozási órát nyujtana. Ne higyjük, hogy csak a nép babonás, a babona sokkal terjedtebb uralomra vergődött, hogysem a fényes termekből is ki ne kandikálna; amaz eszménél sem szabad megállapodnunk, hogy az kizárólag a magyar ember sajátja: a ki világot járt, népismére vergődött, igen sok tekintetben egészen ellenkezőt bir felmutatni. A sors nagyon találékony mester, a sziv vágya pedig telhetlen, s mindez elég babonát szül.

A ki a 100 éves naptárban az ez évi emberek sorsát kutatja, annak el kell keseredni előre, ha benne hisz — mert szerinte nem vár reánk semmi jó. Villongások, ellenségeskedések, tartós nyavalyák és börtönnel fenyegetőzik; ha ezekhez hozzá vetjük: hogy ama satnya, hüle, himpókos lábu, pupos hátu, gyáva babonás, irigy, nyakas, aprószemü, ritka szakállu, nyomoru, megvetett és nagyevő emberek, kik ez évnek sarjadékát teendik, még azt is fölfalják majd, a mi nincs, akkor csakugyan borzadályos év leend, mert egyévi ilyen termés az emberi fajból egy világot lenne képes bemételyezni, annál is inkább, mert legnagyobb részt csalók, alattomosok, cselvetők s irigyek lennének.

Tavaszunk, a régi jegyzetek nyomán — száraz s májusig hideg lesz; mert april szép napokkal kezdi ugyan meg, de vége zordon s hideg leend, nem egyszer hozván veszélyes deret, mi füvet, fát és virágot fejlésében nagyon fog hátráltatni, sőt a gyümölcsben kárositani. Eső többször fog hiányzani, sőt több héten át szárazság áll be.

Nyarunk tulságosan nedves és terméketlen;

*

Vas. Ujs. 1867.

lesznek szép termelő napok is, de a vihar és szakadó eső sokat ront. Az éjek hüsek lesznek.

Az ősz zordon és nedves; a fagy korán beáll; október kemény tél, november nedves és meleg; szelek, viharok nem egyszer zúgnak.

Telünk márczius vége felé szünik meg. A valódi tél deczember második felében kezd rá, s aprilisig keménykedik; legyen tehát: fa, takarmány, hus, bor, különben nem lehet igazi tor.

Lesz gyümölcs is, kivált körte, szilva; a szőlő még vesszején megrothad, vagy nem érik meg, a mi szörnyüképen veszedelmes dolog lenne; a vetéseket nem igen emészti féreg, mint más években: persze ha a sok eső elmossa, a fagy eldarálja; átalában az egészben kevés jót találunk ennyi nyomorra, ennyi szükségre.

E végsorokat csak azért jegyeztem föl Saturnusról, mert az ez évi naptárak telvék a legszebb, legvigasztalóbb jóslatokkal. Ezekben csalódni csak oly fájdalmas, mint sujtó, sőt leverő volna, ha a 100 éves naptár minden jövendölése megvalósulna. Adja az ég, hogy mindnyájunkra, kiválólag a nép művelésével fáradozókra, minden tekintetben, életben, egészségben, fáradozási méltánylatban, minél több örömben és megelégedésben szép és vigaszdús napok virradjanak; ideje lenne már, hogy sokat szenvedett hazánkban szellem és anyag fölvirágozzanak, kedv és lélek vigasztalást nyerjen. *Sárváry E.*

Selmecz vára.

Selmecznek, mely köztudomás szerint hazánk legneveze tesebb és egyik legrégibb szab. kir. bányavárosa, nevezetesebb épületei közé tartozik vára, melynek képét futó sorok kiséretében már lapunk 1861. évi 44. számában közlöttük. Azonban a jelen rajz más oldalról müvészileg fölvett tájképpel tünteti szemeink elé ezen, az ujabbkori hadászat előtt már most jelentéktelen erődöt. — Ama bástyákkal keritett régi várba egy magas torony alatti kapu vezetett. Azonban, mint tudjuk, őseink nem is számitottak arra, hogy az ellenség a bányavárosok közelébe jusson, és ily csekély erődök által közvetlen védelemre kényszeritse az aranybányák munkásait. Az alsóbb vidéken fekvő végházak, mint Léva, Csábrág, Kékkő, Fülek stb. várak tartattak a bányavárosok kulcsául, és ezek erődítésére és védelmére fordittatott a derekasabb gond, hogy a török fölebb ne juthasson. — És — mint látjuk — épen eme végházak (Fülek stb.) eleste korában 1554-ben épült Selmecz uj vára is. De azért, mint Richter régi iró irja, ez is inkább csak a viharok kémlésére, mint a veszély előli menekülésre lett alkalmas. Ezen ugy nevezett *uj vár* azon magas négyszegü épület, mely képünkön négy szegletes toronynyal felszerelve látható. Alapitójának egy nőt (Roesel Borbálát) nevezi a hagyományos történet, mint azt Bél Mátyás nagybecsü földrajzi munkájában följegyzé. A nevezett hölgynek atyja Roesel Rázmán dúsgazdag, tekintélyes polgár és II. Ulászló király alatt kincstári igazgató volt, ki roppantul jövedelmező bányái által az irigységig és annyira felgazdagodott, hogy hozzá hasonló magán ember messze földön nem létezett. Ezen kincsdús férfiu 1520-ban meghalván, mint végrendelete tanusitja, összes javait fia *Lőrincz* és ennek nővére *Borbála* örökölte. Azonban Lőrincz atyját nem sokkal élte túl. Eképen a roppant kincsnek, gazdagságnak egyetlen örököse Borbála lett. De a tömérdek vagyon a fiatal leányka birtokában kárhozattá vált. A tetszvágy, szeszély, ledérség, és ezek folytán a szertelen pompa, fényüzés, kéjvágy, módnélküli pazarlás és végre tivornya az őrültségig ragadták a dús leányt, kit még azonfölül a sors szépséggel és erős testalkattal is megáldott.

Mondják, hogy midőn egykor barátai intették, hagyna fel rosz életével és szertelen pazarlásával, mert végre inségre jutand: levoná ujjáról drága gyürűjét és a Garamba veté, mondván: hamarább visszakerülhet azon gyürű kincsei közé, mintsem ő szegénységre juthasson. A gyürű egy a Garamból fogott hal belében csakugyan visszakerült. Ez esemény megdöbbenthette volna Borbálát; de az nem történt. A pazarlás és elvetemült élet ezután is folyt, a nélkül, hogy jó czélra valamit forditott volna. Apró kutyákat hizlalt, ápolgatott, de a szükölködő embereknek egy morzsát sem juttatott. Keményszivüségeért, fösvénységeért a szegények megátkozák; és történt egykor — mint a népmonda beszéli, — hogy egy kedves ebét elvesztvén, annak fényes temetést rendezett. Drága koporsóba, selyem vánkosokra virágok közé helyezteté az ebet, nyakára aranyláncot adott, és szolgái által fényes pompával temetteté el a koporsót, melynek sirját a nép hiedelme szerint az ördögök körültánczolák. A nép megátkozá a botránkoztató hölgyet, kinek bünös tettei közt azon egyetlen jót lehetne emliteni, hogy az emlitett selmeczi uj várat saját költségén ő épitteté, hahogy nyugtalan életével és dorbézolásaival azt is bünök barlangjává nem tette volna. A selmecziek Borbála lakával szemközt akasztófát állitottak, hogy az a bünők rettentéséül szolgáljon. Ennek árnyéka napnyugatkor és holdas éjeken épen Borbála fényes teremeire vetődött. E látvány, főleg ha a bitófának virágai is voltak, kétségbe ejté a kéjvadász hölgyet, és addig könyörgött a városnak, mig a bitófa másuvá tétetett; igérvén, hogy annak helyére a sziklára várat épitend. A vár felépült. Borbála pedig folytatta uj élvek közt bünös életét, mig erejében és kincsében végképen kimerült és szegénységre jutva, kinos nyavalyák közt végre 1575. szept. 15-én bevégzé nyomorult életét. Fenmaradt jegyzetek szerint, midőn szokás szerint hulláját ősei sirboltjába czipelnék, oly vihar támadt, a zápor és jégeső oly dühvel zudult a temetési kiséretre, hogy az emberek elfutva, a koporsót az utczán hagyák, és eképen a nép hite szerint az egykori dús hölgy oly temetésben, milyent ebe számára rendeztetett, sem részesülhetett.

E vár 1680-ban kőfallal megerősittetett. A mult század elején Rákóczi hatalmába esvén, a békekötési tárgyalások gyüléshelyéül is szolgált. Hajdan tizenkét ágyuval volt ellátva, melyekből kettő az uj toronyban levő óra-harangba öntetett.

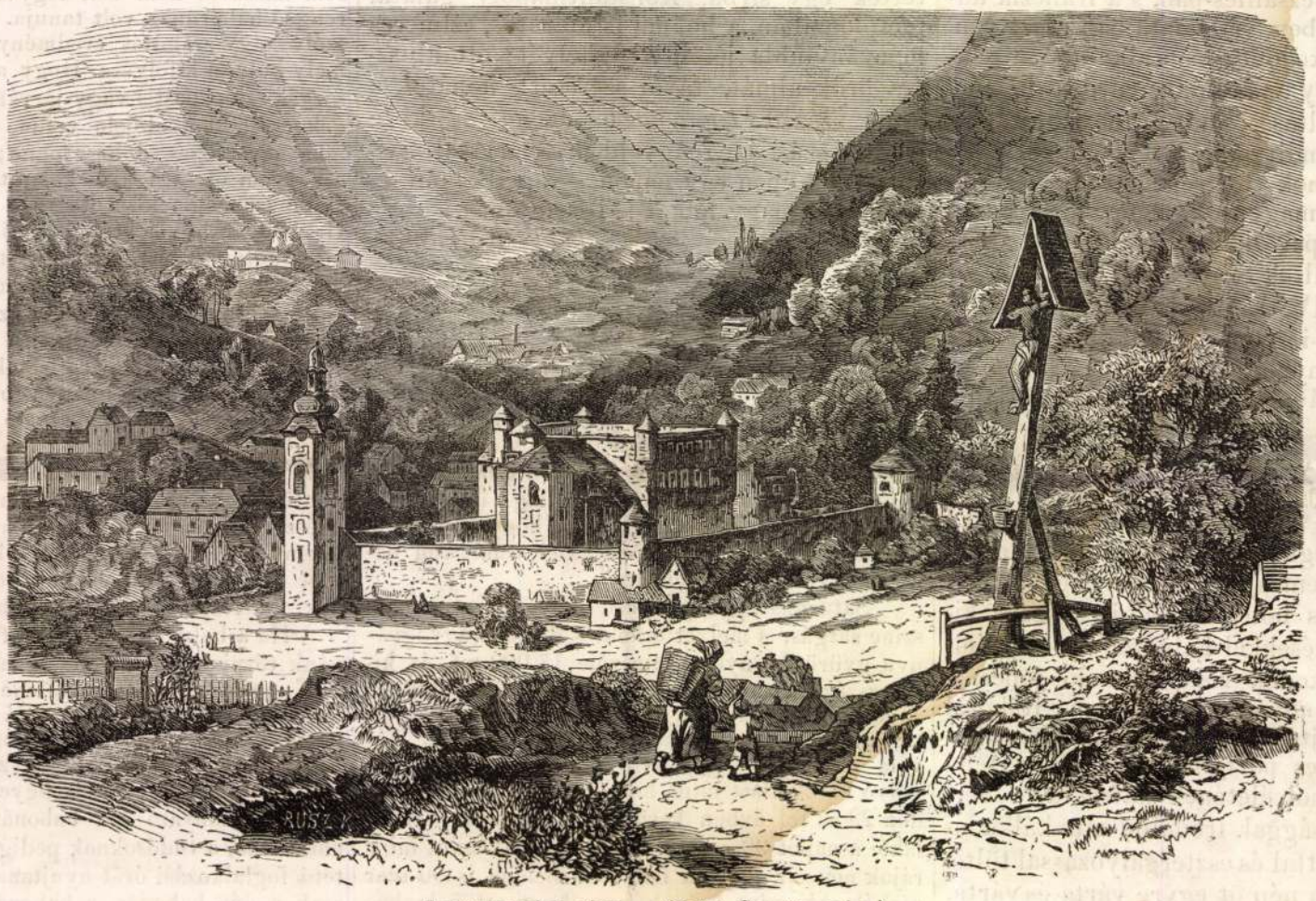

Selmecz régi vára. — (*Keleti* Gusztáv rajza.)

Téli világ.

(Képünkhöz.)

Oh azok a kedves, kivül hideg, de belől — a bundában s a szivben — annál melegebb téli idők! És te boldog emlékezetü „zúzos deczember“, csörgő szános farsang, csikorgó keréktalp, jégcsapos házeresz és deres bajusz, hógolyókkal háboruskodó gyermeksereg, — s te áldott farkasbunda s még áldottabb boglyakemencze, s ti vidám, hosszu esték, kik egybefüztétek a rokon és szerető szíveket — mennyire megfogyatkoztatok nálunk hajdani jó hiretekből!

Ez idén szépen neki indult a tél első része s karácsonyig ismét egyszer régi jóizü téli napjaink valának, de azok nem tartottak sokáig, s ujév táján a neki szomorodott természet ismét felvette azon határozatlan, se tél, se ősz-féle állapotot, melyben — mint szakavatott hazafiui természetbuvárok állitják — épen 1848 óta, a politikai viszonyokkal párhuzamosan, de folytonosan szenved. Nincsenek többé:

„Üvöltő szélveszek, kővé vált zuhatag,
Sötét holló-sereg, barangoló vadak“,

hanem azt kell énekelnünk a népdallal:

„Beh szomoru ez az ország, beh ködös,
Szomoruság, nyomoruság örökös,“

s mint ismét Tompa mondja:

„— a köd . . . a köd . . . ez a lebegő szikla nyom,
Sulyát kell lelkemen görnyedve hordanom.“

S lelkünk ily állapotában valóban jól esik, az igazi tél örömeire visszaemlékeznünk s azon reménybe ringatnunk magunkat, hogy talán még meggondolja magát az ellágyult természet s még ez idén is részeltet azon téli örömekben, melyeket régebben vagy magunk is élveztünk, vagy édes anyánk mesélgetéseiből s a költők müveiből ismerünk.

Ez élvezeteket juttatja eszünkbe Irinyi Sándor festőmüvészünk vázlata után készült mai képünk is, melyet bővebben magyarázni nem szükség, s mely a „Téli világ“ feltünőbb tájképeit és hangulatát eléggé élénken varázsolja szemünk elé.

Ott látjuk a zuzmarás tájon a nemes tanuló ifjuság kedvencz kedvtöltését, a szánkázást, korcsolyázást s a hógomolyokból készült elmaradhatlan, idomtalan hó-embert, mely nagyobb gyönyört okoz neki hevült kis közönségének, mint a nagy műértő közönségnek valamely műgyüjteményben a legremekebb antik szobor.

Ott látjuk az éles kurjongatással, ostorpattogással és csörgettyűs, csengettyűs lármával villámsebesen tovaszáguldozó szánkázó népséget s eszünkbe jut ujra Tompa Mihály egy költői elbeszélése, s benne ez a kép:

„Beállott a farsang, csak ugy reng az utcza,
A legénység tánczol, a czigány meg huzza;
A sikamló szánon kurjongat a népség;
Menyasszonyért, vagy csak háztűzlátni mén még.

Kancsó mellett ülnek az öreg emberek,
Az öreg asszonyok szólnak, kerítenek,
Lótfut az a legény, kinek nincs még párja . . .
— Szóval, egész falu a bolondját járja.“

S ott van egyikfelől a lakadalomba sietö czigány muzsikus-banda, a mely nélkül semmire sem menne az egész nászsereg; s mely érezvén a reá várakozó áldott pecsenye-illatot, a hózivatarral nem törődve, buzgón czipeli brugóját, hegedüjét a fagyos országuton magával egész addig, s

Selmecbánya

ifj. Sobó Jenő: Selmecbánya
sz. kir. város társadalma, ipára
és kereskedelme a XVI. század
második felében

Kővári L.

A millennium befolyá-
sának története a
millenáris emlékal-
kotásokr

Selmecbánya

Kamaraház, városháza,
tót templom.
Leányvár és Óvár
Háry Gyula rajzai
Repr.
Om VI. 81, 83. l

Vászártöltés, r. h.

46

Selmecbányai célek

M. Schindler Gyula:
A selmecbányai
célek élete.
Ism. Tárczy Károly:
Századok
1909. 684. l.

Címfeliratok·Reprodukciók
Nagyitások·Diapozitivek
Vetítőgép- és filmkölcsönző
Reklám-filmek·(Trick-filmek)
Saját műterem·

Sándor-utca 7

M. kir. postatakarékpénztári
csekkszámla 35.710

Divald Kornél: Régi ötvösművek Besztercebánya, Körmöcbánya és Selmecbánya ág. ev. templomaiban

80, 32 L, 38 L, Budapest, 1911.

Selmecbányai ev. templom ötvösművei

Szuk Kálmán: A selmecbányai vár

Selmecbányai vár

Kny. Magyarország műemlékei
2°, 59K, 42L, Budapest, 1914.

Selmecbányai ötvöscéh

Emlékre

Pallai Endre: Ötvösmunkák
Műszaki Könyvkiadó Bp. 1970
232 old.

<Selmeci ág. hitv. ev. templom>

Divald Kornél:

A <]mükincsei.

Arch. Ért

1910.

60.sz.kiért.

Müemlékek Országos Bizottsága.

Hivatalból
Díj átalányozva.

Budapest.
Högyes Endre-u.10.

Selmecbányai Szt. Katalin templom főoltára

Genthon István: A selmecbányai Sz. Katalin templom hajdani főoltára.

Kny. Archaeologiai Értesítő
4°, 10K, 28L, Budapest, 1932.

Selmec vára

Keleti Gyula rajza
után repr.

Nagy Magyarország
II. r. 378. l.

Selmecvára

Takfelvvárak

33. l.

Selmec óvár

(Štiavnica, Starý Hrad)

Hont vm.

képekkel

Janota III.

148 – 161. l.

s autres oeuvres, on peut citer la
Szeged, les cariatides et les lions
elle de Paris en 1900, sa statue
d Prix. Il mourut en 1903, à l'âge

ville hongroise du couronnement des rois
ale de Hongrie (loi LXXIX de 1635), a été
coslovaque.

Selmeci went Katalin

templom nobrai

XVI. n

l.

Péter I. 157. l

158. l. hoppel-

ban: *Geöcze Elemér* joghallgató, aki rendes hallgatóként beiratkozott a berlini egyetemi jogi fakultásra és *dr. Müller István* gyakorló gyógyszerész, aki Mannich professzor intézetében organikus és phytochemiában képezte magát tovább. Legalább egy hónapig folytattak tanulmányokat: *gróf Kendeffy Elek* (filozófia), *Jekely (Áprily) Lajos* leánygimnáziumi igazgató (pedagógia), *dr. Scipiades Elemér* (nőgyógyászat). Ezenkívül szaktudományi kutatások kiegészítése céljából, illetve hivatalos kiküldetés alapján 296-an töltöttek egy hónapnál rövidebb időt a kollégiumban.

A Deutscher Akademischer Austauschdienst csereösztöndíjasai:

Dr. Ferdinándy Mihály (1912, Budapest, róm. kat.), bölcsészdoktor, Budapestről (prof. Gerevich), német csereösztöndíjas a második félévben. Népvándorláskori archeológiai tanulmányokat folytatott. Eredményeiről cikket közölt az Ungarische Jahrbücherben „Das Ende der heidnischen Kultur in Ungarn" címen. Hallgatta az egyetemen a műtörténeti előadásokat. Nagyobb német körutazást tett, melyet törté-

karika fölületéből kidomborodnak. A karika egész átmérője 2 cm., belső átmérője 1 cm. A karika rendeltetése bizonytalan.

A harmadik tárgy tükör csonka töredéke, eredeti idomát és fölülete diszítését az idezárt rajz tünteti föl, közepén kis átlyukasztott füle van, melyen zsineget lehetett áthúzni, a mivel fölakasztották. Alsó síma lapja fényesre van kicsiszolva és most is híven tükrözi vissza a reáeső fénysugarak képét. Anyaga ólom, réz, ón stb.-ből van összekeverve, a mely keverékfém már az ókorban is tükrök lemezeinek előállítására szolgált. A népvándorlási korban néha fibulákat is készítettek tükörfémből. *ab.*

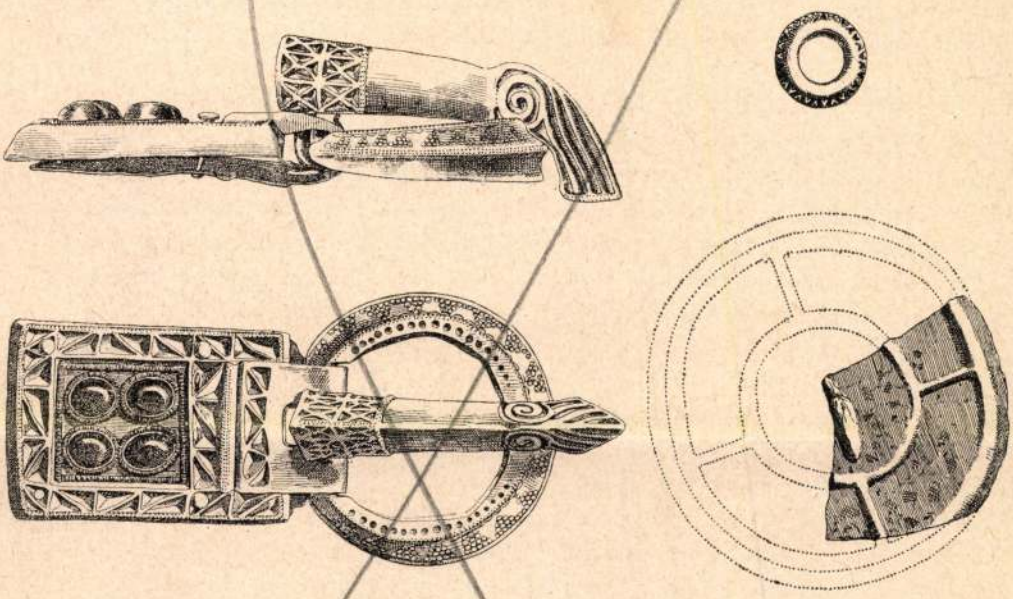

NÉPVÁNDORLÁSI KINCS SZABOLCSMEGYÉBEN.

ANTIK ERMÉK ÜVEG UTÁNZATAI. Ermelléken nem rég valami húsz darab antik érem nagyságával és idomával bíró üveglemezkét találtak, melyből alkalmam volt egyet látni, a többi állítólag elkallódott. Egyik oldalán a Balbinus és Papianus római imperatorok érmein előforduló revers domborodik ki: két egymásba kulcsolt kéz és PATRES SENATVS körirat. Másik oldala síma, fölülete kissé érdes, talán mert földben volt. Hogy került ez a «lelet» az Érmellékre és föld alá, nem tudom, de valószínű, hogy valamely angol vagy belga üveggyárból származik. *Hpl*

A SELMECZBÁNYAI ÖTVÖSÖK ÉS FESTŐK PECSETJE 1630-ból. Az itt ábrában is bemutatott s 35 mm. átmérőjű pecsét külső kerületét virágmustrájú koszorú diszíti, a melylyel párhuzamosan egy keskenyebb s hasonló mustrájú koszorú halad. Az ezek között helyet foglaló körirat: S · AVRIFABR · ET PICTOR · CIVITATIS · SCHEMNICENSIS · 1630 · tanúsága szerint e pecsét 1630-tól a selmeczbányai ötvösök és festőké volt. A körirat kezdeténél

Arch. Ert 1891.

rendre került az országház-épitő bizottság átirata, melyben az akadémiától vélemény kéretik az iránt, minő volt a honfoglalás idejében a bekóltöző magyarok s az itt lakó népek öltözete. A bizottság elhatározta, hogy Pulszky Ferencz fölkérendő, hogy az azon időből fönmaradt archæologiai emlékek alapján irjon e tárgyról értekezést, melyben e tárgyról tett tanulmányait az akadémia elé terjesztené, mire a fölkért elnök szivesen ráállott. A bizottság által novemberi ülésén megválasztott új kültagokat a II. osztály és az Akadémia összes ülése helybenhagyván, a bizottság új kültagjai következők: Bubics Zsigmond kassai püspök, dr. Forster Gyula a műemlékek országos bizottságának elnöke, Fittler Kamill az orsz. iparműv. múzeum őre, Möller István a műemlékek orsz. bizottságának segédépitésze, Rauscher Lajos műegyet. tanár, Schulek Frigyes tanár és a műemlékek orsz. bizottságának épitésze, Steindl Imre műegyet. tanár. *a.*

EGYETEMI ELŐADÁSOK az 1890—91-iki tanév második felében. Dr. Pasteiner Gyula kétszer hetenként tárgyalja a művészetek történetét Magyarországon és három leczkét szán hetenként Ráfáel élete és műveinek, mint a classikai archæologia helyettes tanára a cl. archæologiának encyclopædiájáról hirdetett két órás kollegiumot és két órát hetenként szentel a régi görögországi városok helyrajzának; dr. Czobor Béla heti két órában fejtegeti a keresztény műarchæologia encyclopædiáját és egy órát fordit hazánk középkori festészeti emlékeire. *x. y.*

NEPVÁNDORLÁSKORI KINCS SZABOLCSMEGYÉBEN. A rajzban bemutatott három érdekes tárgy szabolcsmegyei gyűjtő tulajdonát képezi. A *csat* ezüstből való és majdnem teljesen ép; még az a görbe vörös rézpeczeg is megvan, mely a csat nyelvét a karikához köti. A fölület keretén látható háromszögű mélyedések a karikát s a négyszögű testet összekapcsoló pánt fölülete, a karika felső lapjai, valamint a nyelv elején s tövén látható dombordiszek aranyozottak. A csat négyszög testének mélyített középterét rovátkos arany sodronynyal szegélyzett arany lemez foglalja el, melynek fölületét négy símára köszörült indiai gránátkő ékíti, a gránátkövek símafalú aranykeretekben foglalvák és a keretet rovátkos arany sodrony szegélyzi körül. A keret négy sarkába ugyanannyi ezüst akla kapcsolta össze a csat testének felső és alsó lemezét; az egyik akla elveszett. A keret külső szélét és a gyűrűtartó lemez tövét ponczczal bevert apró vonaldisz ékíti, hasonlón a karika fölületének három lapját ponczczal beütött kisebb és nagyobb pontsor görbe vonalsor és három szögbe rakott kördisz ékíti. A nyelvnek a karikára hajló vége hosszában futó rovátkokkal ékes, melyek befelé domborodó körtekercsben végződnek. A csat egész hossza 13 cm.; a négyszögű test hossza 6 cm., szélessége 4 cm., ferdén fölfelé futó síma oldalainak szélessége 6 mm.; a karika legnagyobb átmérője alúl 5·8 ctm., fölül belső legnagyobb átmérője 4 cm., a nyelv legnagyobb átmérője 7·2 cm.

Az ezüst karika a rajta lévő diszités miatt érdekes, a gyűrű fölületén fölül és alúl bevert lándzsaidomú levélke formájú mélyedések vonulnak végig, a levélke csúcsa fölváltva fölfelé vagy lefelé irányúl, némelyekben ezüstanyag másokban niello (?) töltötte be ez idomokat és ezek a mennyiben most is megvannak, a

egy a pecsét középső szelvényébe benyúló paizs foglal helyet, melyen egy fedeles kelyhet s ennek jobb és bal oldalán, valamint a talpa alatt egy-egy, összesen három czimert látunk ; a kehely az ötvösöket, a három mesterpaizs a festők czéhét képviseli. A pecsét köralakú belső mezejének átmérője 22 mm., alul szelvényezett, melyben az imént említett paizs s ennek két oldalán egy-egy rozetta foglal helyet. A pecsétnek szelvényfölötti mezője koczkázott padlójú ötvösműhelyt ábrázol. A műhely előterében háromlábú homorú faszéken bal lábát előrenyujtva, jobb lábát pedig maga alá húzva ül a mester s ezúttal szent Eligius püspök az előtte álló kettős ülőn trébelő pörölyével egy az ülőre helyezett tárgyat trébel. Arcza szakálos és bajuszos. Fejét kettős csúcsú diszes püspöki mitra födi, melynek fölületét gyöngyök ékítik és hátul lebegnek szallagjai, vállán bő köpönyeg van erősítve, mely hátra van vetve, hogy a mester keze szabadon mozogjon és gazdag redőkben szállong, a mester testét talpig érő gazdag redőjű bő tunika födi. Derékben zsineg testhez szorítja a tunikát s újjai ránczokba vannak föltolva az alkarján. Lábain hegyes csúcsú czipőt visel. A kettős üllő hordóidomú fatuskóba van illesztve, domború oldalán S · ELOG(ius) felirás olvasható, hogy ne legyen a mitrás mester kiléte iránt kétség ; az ötvösök védszentjének : szent *Eligius*-nak (Elogius, Sanct Elog) nevét jelenti ; a trébelő mester tehát maga a szent püspök. Jobbra tőle a háttérben keretes szélű, négyszögű s az ötvösművészetnél használtatni szokott szerszámokkal megrakott munka-asztal látható ; ennek mellső szélén van a bőrkötény, mely a munkaközben leeső hulladékok felfogására szolgál. Az asztal ugyanezen szélén látható az a nyelvalakú kiugrás is, mely még napjainkban is helyet foglal aranyműveseink munka-asztalain. Az asztalon már készen áll a kehely lába, melynek kuppáját most trébeli a püspök és mellette szerszámok hevernek, melyek közül fölismerhetők a véső és fogó, az ár, a gréstikkely és a póris-tartó (?) szelencze. A mester nevét, ki mindezt bámulatra méltó ügyességgel és jó izléssel a pecsétlőbe véste, az üllő két oldalán elhelyezett H G kezdőbetűkben van elrejtve. A pecsétnyomó a selmeczbányai városi levéltárban őriztetik, a honnan közvetve Selmeczbánya sz. kir. város főpolgármesterétől, Ocsovszky Vilmos kir. tanácsos urtól és kedves rokonomtól, közvetlenül pedig Ráthgeb Albin város gyakornok urtól szereztem azt meg e folyóirat hasábjain való közlés czéljából.

A SELMECZBÁNYAI ÖTVÖSÖK ÉS FESTŐK PECSÉTJE.

Nagy-Szőllős, 1890. november. *Mihalik József.*

BAGDADI ÉREM. Bulkeszen (?) (Bácsm.) nem rég arany érmet leltek, melyet a bagdadi kalifa az abbasida családbeli Musa-al-Hadi, a Higra 168—170. éve között veretett, ez az évköz megfelelvén a Kr. utáni 785—787. éveknek. Állítólag az érem más egyéb régiségekkel együtt került elé.

SZEGEDI LELET. A folyó év elején értékes középkori sírlelettel gazdagodott a szegedi múzeum. Szegedi tanyáján még múlt őszszel ásatott föl Ördög

András egy nalmot szőlejében és ott állítólag öt emberi csontvázat és két ló-csontvázat talált. A csontok körül ékszerek hevertek, minőket a pilini, verebi, benepusztai és más IX—X. századi sírleletekből ismerünk; tetemes az ezüstboglárok száma, volt több ezüst karperecz, volt két hüvelyknyi hosszú fülbevaló, minő az eddigi leletekből még nem került elő és találtak ép vaszablát, kengyelvasat és vas nyílhegyeket. Január 4-ike óta az egész lelet a szegedi múzeumé, hozzáértők nyilatkozata szerint e 294 darabnyi sírlelet a legérdekesebb hazai kora középkori leletünk. A szegedi múzeum igazgatója, Reizner János úr, mihelyt az időjárás engedi, a helyszínén ásatást rendez és ennek megejtése után a leletet az Arch. Értesítőben rajzmellékletekkel közzé fogja tenni. *x.*

RÓMAI KOCSI. A múlt évben Zágráb közelében, Jaszka és Petrovina között, római kocsi maradványait találták, melyek jelenleg a zágrábi múzeumban őriztetnek. A kocsi két kerekű volt és egészben hasonlíthatott a n. múzeumban őrzött tétényi kocsira (Arch. Ért. 1890. 99. l.) mégis annyival díszesebb volt mint ez, hogy a kocsi külső oldalait, talán a kocsi-födél sarkait és az igát mythologiai és állati bronzalakok díszitették, melyekből nehány fenmaradt. Lószerszám ékítésére szolgáló trombitás mustrájú bronz korong is akadt olyan mint a tétényi leletben. (Arch. Ért. 1890. 101—103 sz.) Ezt a sajátszerű díszt celta mustránák szokás tekinteni. Úgy a bronzból készült egyéb tagok, valamint a vasalások már most, miután Gaul tanár a n. múzeumi öt antik kocsit oly sikerrel rajzban összeállította, nagyobb fáradtság nélkül lesznek egészszé összeilleszthetők. Ljubič a Viestnik 1891. évi első füzetében adja az érdekes lelet részletes leirását és tábláján minden egyes részről kielégítő ábrát közöl. *y.*

A NÉMETORSZÁGI LIMES-ÉRTEKEZLET. Mult évi decz. hó 28-án gyűltek össze Heidelbergben azon német államok kiküldöttei, melyeknek területén a germaniai és rætiai *limes* keresztülvonul, tehát a badeni nagyherczegség, a bajor királyság, a hesseni nagyherczegség, Poroszország és Würtembergből. A berlini akadémiát képviselte Mommsen, ki egyszersmind az értekezleten elnökölt, a bajort Brunn. Az egésznek megindítója pedig Zangemeister Károly, heidelbergi tanár, ki a tanácskozásban szintén részt vett. Az értekezlet igen rövid ideig tartott, mivel a limes körül követendő eljárásra nézve tökéletesen egyetértettek és előre is tisztában voltak az iránt, hogy a limes felkutatására és leírására vagy a német birodalom vagy az egyes érdekelt államok a szükséges költségeket meg fogják adni. A konferenczia eredménye egy kis füzet (Beschlüsse der Limes-Conferenz in Heidelberg am 28. Dec. 1890. Nebst 11 Beilagen. 4. r. 28. l. és egy térkép), melyet Domaszewski barátom volt szíves elküldeni. Ennek nyomán közlöm az értekezlet nagyfontosságú határozatait. A létesítendő szervezetben egy bizottság áll az egész ügy élén, melynek egyes tagjai a költségekhez hozzájáruló államokat képviselik, s azonkívül a berlini és bajor akadémia is küld ki egy-egy tagot úgy, hogy a tagok száma összesen hét lenne, ha Würtemberg nem kivánna még külön egyet kiküldeni. A munkát a bizottság javaslatára választott két vezető (dirigens) végzi; az egyik dirigensnek régésznek vagy építésznek kell lenni, ez köteles tavaszszal és őszszel mikor a munka folyik, egészen

Selmeci Kálváriá

713 **Hidvéghy Á.:** A selmeczi Kálvária keletkezésének története, mai alakja és ájtatossága. Sok régi és új imádsággal és énekkel. 31 képpel és a kápolnaépítő családok címereivel 1751—1901. Selmecbánya, 1900. ered. vászk. kis 8°. **3.50**

350.

s szembe néz. Balról elválasztott haja
keszakálla rövid. Nyakkendője kettős csó-
énye kivágott, alsó s felső kabátjának galler-
alól jobbra: „W. Kaulbach 1859."

tei 63·3 : 49·3 cm.

M. aj. 1874. X. 12.
ulbach W.

. e Ze ?

Selmeci Szent Katalin –

szobor

Részlet a selmeci Szent Katalin-szoborból
(1520-ból)

Hankiss
1951

Magyar arctípusok a csíkménasági oltáron (1543)

utánozzák a természetes szárnyakat. Az alakok testrészei s a dicskörök, valamint a felfüggesztésre szolgáló fül is, teljesen simák. Ugyszintén sima a félgömb alakra idomított s az imént leírt, egy darabból álló, hátlaphoz forrasztott víztartó is, csupán két sarkvason forgó félkör alakú födele, valamint víztartójának párkánya van két-két a szélekkel párhuzamosan futó bemélyített vonással díszitve.

A szenteltvíz-tartó hossza 216 mm., legnagyobb szélessége 148 mm., súlya pedig 260 grm.

A tárgy czéhbeli ötvös műve, a XVII. században készült. Bizonyítják ezt a tárgy fülén előforduló jegyek, melyek közül az egyik, a két keresztbe tett pőröly s felette S betűt ábrázoló, a város, a másik összefoglalt BW jegyeket mutató pedig a művész jelét képezi:

S miután *Selmeczbányának* a XVII. századi hitelesítő jelében két keresztbe rakott pőröly van s fölötte S betű, a XVIII. században alatta még a 13 szám

tünik fel,[1] e tárgy selmeczbányai munka s a XVII. században készült. Hátra van a mesterjegy megfejtése.

Dr. Marc. Rosenberg «Der Goldschmiede Merkzeichen» czimű művében egészben négy selmeczi mester jegyét idézi, de egyet sem fejt meg. A T és K összefoglalt betűkkel jelző mester a XVII. század vége felé élt (Rosenberg: 475. l. 2381. sz. a.). Kortársa lehetett az a mester, a ki $\frac{IC}{T}$ betűkkel szignált (R. 476. l. 2382. sz.). Valamivel később működött a H S jelzésű ötvös (R. 476. l. 2383. sz.) és szintén a XVII. századbau élt az FK betűs mester (R. 476. l. 2384. sz.)[2]

A selmeczi kath. templom meg ís őrzött három XVII. századbeli selmeczbányai ötvösmunkát, melyek mindegyikén rajta látjuka selmeczi hitelesítő jegyet, de a művész jelét mindeddig nem sikerült azokon megfejteni. Az egyik ötvösmunka részben aranyozott billikom, a másik egy srófra járó, részben aranyozott palaczk, diszített hólyagokkal, a harmadik végre ezüst diszítéssel ellátott kehely. A két első munkát összekapcsolt T és K, a harmadikat $\frac{IC}{T}$ betűkből álló művészjegy jelzi.[3]

A BW jegyű mester szerepel egy födeles ezüst poháron, mely Selmeczbányáról a n. múzeumba jutott.[4] A pohár födele, kúpja s lába egyaránt trébelt «hólyagokkal» van diszítve, fölülete és a kupa belseje meg van aranyozva; a kupa alját s lába felső kúpját sodrozott szélű ezüst levelek borítják. A hitelesítő bélyegek és a fölirat különös fontosságot adnak e darabnak. A kupa karimáján ugyanis három sor írásban nevek vannak bevésve és mellette az évszám:

MICHL : WEIGL
BAL : THO : HEI 1690
ABR : ION : DOR

Vagyis — Hampel olvasása szerint —: Weigl Mihály és Dor Balthazar Tamás Heinrich Ábrahám János 1690-ben.

Az itt szereplő Mihály alighanem egy ötvös-család ivadéka, melynek másik tagját a B W bélyeg és egy 1680-ik évi fölhatalmazó levél örökítette meg. E levélben ugyanis egy Weigl Bertalan nevű (Bartholomæus Weigl) selmeczi ötvöst 1680-ban kinevezi törvényszék előtti fölhatalmazott képviselőjének az ő testvére, Weigl Lénárd.[5]

Valószinü tehát, hogy a B W betűk alatt ugyanaz a Bartholomæus Weigl rejlik s így már most e selmeczi ötvös-családból két közelkorú mesternek egy-egy műve volna megállapítva.

Liptó-Szent-Miklós, márczius 15. *Mihalik József.*

[1] Kövér Béla: Régi ötvösművek jelző bélyegeinek megfejtése. «Arch. Ért.» Uj f. X. k. 19. l.
[2] «Arch. Ért.» Uj foly. X. köt. 19. l.
[3] «Arch. Ért.» Uj foly. X. köt. 26. l.
[4] «Arch. Ért.» Uj foly. II. köt. 151. l.
[5] Az eredeti okmány a selmeczvárosi levéltárban van és így szól: Leonhardt Weigls Vollmacht an Herrn Barthlme Weigl undt Matthiam Fridrich Huditium A. 1680. Ich Leonhardt Weigl, der Zeit bey Ihrer Hochgräfflichen Excellenz Herrn Grafen Adam Forgatschen v. Ghymes, in Diensten, bestelle hiemit, undt in Krafft dieses, Meinen Herrn Bruedern Matthiam Fridrich Huditzium, und Herrn *Bartholomaeum Weigl Goldarbeitern*, zu meine Befollmächtigten, dasz Sie anstatt Meiner vor Einem Löbl: Stadtgericht allhier in Schemnitz, Meine Cession, meines Erb-Juris an meiner Vätterlich hinter dem Hospital, undt Farkaschischen Hause ligenden Bechausung sambt dem anligenden Gartl stb. stb. a többi történeti jelentőséggel nem bir. A kelt: *Schemnitz, den 9-ten Aprilis 1680.* — (L. S.) Leonhard Weigl, m. p.

Selmec és Béla bánya I kis mappa.

O vár a karner. Steindl. 1877

1) alap rajz. 1:50 – pincre alapraj. "
2) " 1:50 földszint "
3) metszet 1:50. a karnere át "
4) Ugyanaz 1:100 Lux kalnin fig más olat
(5) alap rajz csomor és bástyán 2 nézet és 2 metszet.
5. a templom jelentegi alapraj. $1/2^{II} = 1^{0}$, földsz. I emelet, Steindl
6. a vár templom reconstruált alapraja terv. 1:100. "
7. " " hossz metszete. terv 1:100 "
8 " " déli homlokzata " 1:100 "
9. " " keresztmetszete " 1:100 "
10. " nyugati homlokzata helyreállít. terv 1:100 "
11. a vár távlati képe fiatett rajz Pfaff Ferenc 1877
12. a vár templom távlati képe déli kelet ről fest. v. Pfaff Ferenc "
13) Czajhán felvételi rajzai a vár rót 1901. 1:100
14. Aigner Lajos terrei. 1) földszint alapraj. 1:100
más olatok pauspapiron 2) elő emeleti " 1:100
muzeum nár átalakítás 3. keresztmetszet. CD 1:100 1902.
4. " GH 1:100
15). a csigalép cső alapraja 5. Hossmetszet – AB 1:100
és metszete Steindl 1877 bőt 6. " EF 1:100
$1^{II} = 1^{I}$ 7. déli homlokzat 1:100
15x) a nagy mappában. 8. nyugati homlokzat 1:100

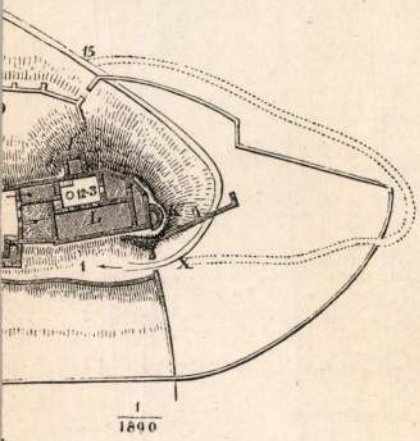

tr.

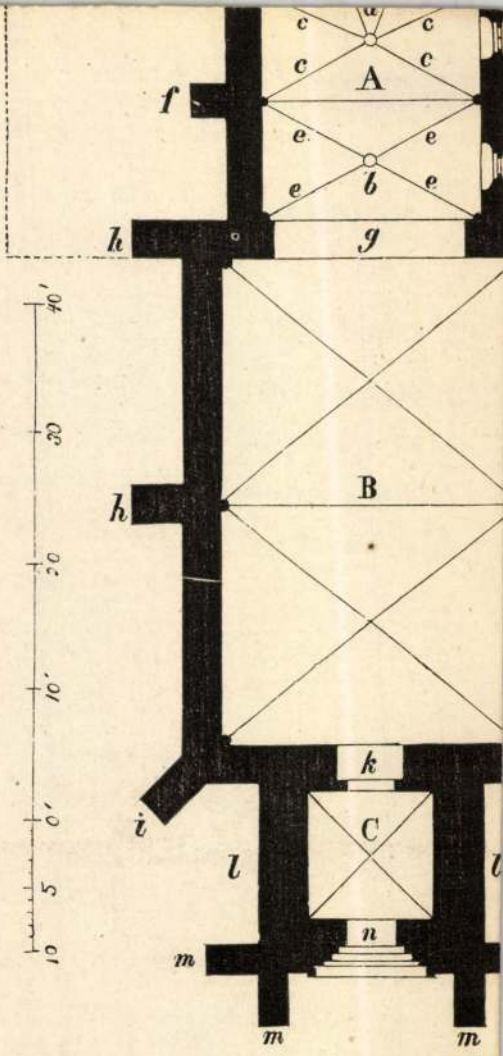

18.

Selmeczbánya a II. nagyobb mappa.

1) a selmeczi piacz tér ~~1561~~ ben - 1827 ben
Szines tusrajz rajz. Strauch ferencz

2) 3 sírkő a selmeczi vársól - Közöki 10 cm = 1 m

4) tót templom alapraje 1877. Steindl 1" = 1°

5) " hosszmetszet " Tandor 1" = 1°

6) " keresztmetsz " Tandor 1" = 1°.

7. " déli homlokzat Tandor 1" = 1°

8 " egy ajtó keret Walter Gyula 1" = 1 I

9. " egy renaissance kehely rajzban vis ekkel Steindl (1878) ból

10. " keresztkút Steindl (gyárfás) sepia rajz cm 24 mm = 1 dm

11. ugyanaz Közöki ból 1890. 21:50 = 1 m

12) a frauenbergi (temető) kápolna alap rajza 3/4 cm = 1 m
hosszmetszete ajtaja és részletek 4 cm = 1 m Közöki 1890

13. tent antali kapu. alapraje 1" = 1° 1877 Steindl

14. " " " északi homlokzat. Ebben (1:100).

15. " " " hosszmetszet helyreállítás 1" = 1°.

16. tót templom 3 db ablak mérnő vázlat Römer fl.

17. 2 leírás Közöki ból, egy jelen tés Ocsovszky polgármester ból
a h. antali kapu ügyében

18. béla bányai r kat. templom alapraje 1:100 1877 Steindl

19. hosszmetszet 1:100 1877

22.

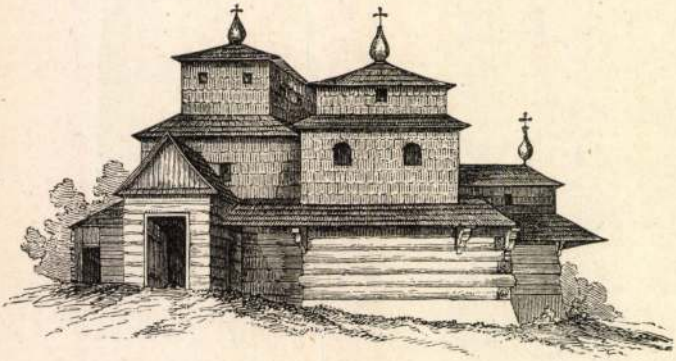

23.

d

Schmerzbeg a III

1) német templom alaprajza $8^{mm} = 1^{m}$ ~~[illegible]~~ Steindl
Herbán Antal.

4 Leány vár 1) alap rajz $1'' = 1^{0}$ Steindl 1877

2) Távlati kép festett. jelen állapot Pfaff 1877

3) " " rosz helyre állítás - Steindl - 1877

8.

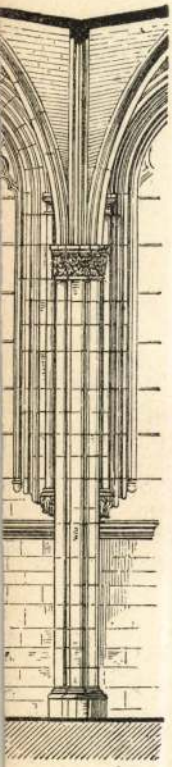

9.

12.

Selmecbányai ötvösök

sze földről megrendelésekkel keresték fel, miként azt abból az 1591-i feljegyzésből láthatjuk, amely szerint Draskovich Mátyás prépost a zágrábi érsek részére itt rendel tányérokat és evőeszközt.[3]

A XVI. század második feléből 16 ötvöst ismerünk[4]. A XVII. századot illetően nincs adatom. A XVIII. század elején 5—6 a számuk, 1828-ban ketten vannak.[5]

A céh pecsétje az 1630. évből ismeretes.[6]

A céhszabályokat eddig nem ismerjük. Abból a körülményből azonban, hogy az itteni próbabélyegben a XVII. századig visszamenően mindig benne van a városnév kezdőbetűje, úgy vélem, szabad azt feltételeznem, hogy a régi céhszabályok az 1529-i pesti szabályokkal állhattak vonatkozásban, amelyben — a legnagyobb valószínűség szerint — szintén benne volt a városnév kezdőbetűjének a próbában való használata. (L. Pest.)

A próbabélyegnek már a XIV. században való használatára vélt — némi fenntartással — következtethetni szakirodalmunk[7] a városi számadási könyv 1378-i következő adatából:

setzen.[2] Die hiesigen Goldschmiede wurden auch aus weiter Ferne mit Aufträgen betraut. Laut einer Aufzeichnung wurde in 1591 das Tafelsilber für den Agramer Bischof hier bestellt.[3]

In der 2. H. d. XVI. Jh. werden 16 Meister erwähnt.[4] Über das XVII. Jh. habe ich keine Daten. Am Anfang des XVIII. Jh. waren 5—6, in 1828 nur 2 Meister da.[5]

Das Siegel der Zunft ist aus 1630 bekannt.[6]

Die Zunftartikel sind bisher nicht bekannt geworden. Aus dem Umstande, daß das hiesige Beschauzeichen seit dem XVII. Jh. ständig der Anfangsbuchstaben des Stadtnamens enthält, glaube ich annehmen zu dürfen, daß die Zunftartikel mit denjenigen von Pest aus d. J. 1529 verwandt sein konnten, die wahrscheinlich auch das Anbringen des Anfangsbuchstabens vom Stadtnamen verordnet haben. (S. Budapest, Pest.)

Auf den Gebrauch eines Stadtzeichens schon im XIV. Jh. wurde in der Fachliteratur[7] aus der folg. Aufzeichnung in den Stadtrechnungen des Jahres 1378 gefolgert:

„Item qui praeparavit ferrum ad signandum vasa . . . 4 gross."

Úgy vélem, e feljegyzés még nem elég bizonyíték a jegy ily korai használatára.

A próbabélyeg hiteles alakját, a keresztbetett bányász-éket és kalapácsot fölöttük az S betűvel, már több mint egy félszázaddal ezelőtt megállapította Hampel József[8]. Rosenberg

Doch erachte ich das noch nicht als genügenden Beweis für den frühen Gebrauch des Zeichens.

Die Form des Beschauzeichens, Hammer und Schlägel mit S darüber, wurde schon vor mehr, als einem halben Jahrhundert durch Josef Hampel genau bestimmt.[8] Mark Rosenberg

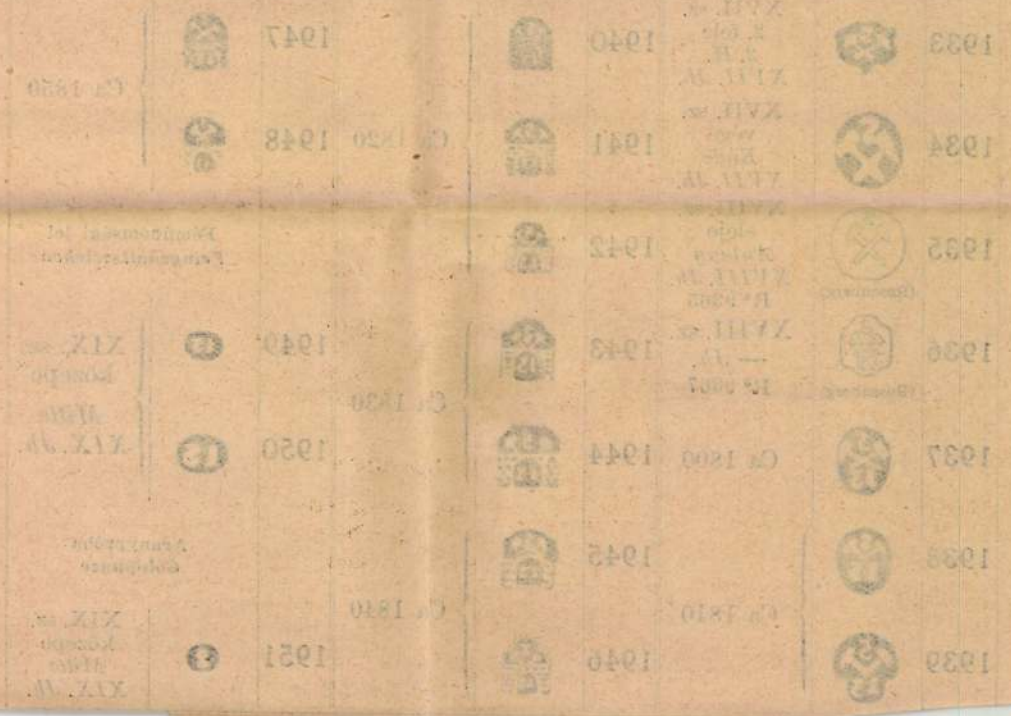

Márk azután az 1884. évi ötvösmű-kiállítás anyaga alapján négy változatát közölte e jegynek műve 1890-i első kiadásában.[9] A III. kiadásban egész indokolatlanul egy S nélküli jegyet is csatolt a korábbiakhoz.[10]

hat dann auf Grund des Materials in der Goldschmiedewerk-Ausstellung v. 1884 in 1890 vier Varianten des Zeichens veröffentlicht,[9] in 1927 aber irrtümlich noch ein nicht hingehörendes Zeichen ohne S, angeschlossen.[10]

[1] Fejérpataky László: Magyar városok középkori számadáskönyvei, Bp. 1885; 1/34. Idézi Arch. Értesítő 1886, 172 (Ballagi A.). — [2] Arch. Ért. 1879, 360 (Szikinczey.). [3] ~~Vide notam~~. — [4] Sobó Jenő: Selmecbánya sz. k. város ipara, Bp. 1910; 66. — [5] Kapossy J.: M. o. ötvösök etc. Bp. 1934. — [6] Arch. Értesítő 1891, 92 (Mihalik J.). — [7] Arch. Értesítő 1886, 172 (Ballagi A.).— [8] Arch. Ért. 1883, 152 (Hampel J.). — [9] R 2376/2379. — [10] R 9364. — Vide Nr. 1263.

F. sz. *Lf. Nr.*	Próba *Beschau*	Kor *Zeit*	F. sz. *Lf. Nr.*	Próba *Beschau*	Kor *Zeit*	F. sz. *Lf. Nr.*	Próba *Beschau*	Kor *Zeit*
1933		XVII. sz. 2. fele *2. H. XVII. Jh.*	1940			1947		Ca 1850
1934		XVII. sz. vége *Ende XVII. Jh.*	1941		Ca 1820	1948		
1935	(Rosenberg)	XVIII. sz. eleje *Anfang XVIII. Jh.* R³ 9365	1942				Fémfinomsági jel *Feingehaltszeichen*	
1936	(Rosenberg)	XVIII. sz. — *Jh.* R³ 9367	1943		Ca 1830	1949		XIX. sz. közepe
1937		Ca 1800	1944			1950		*Mitte XIX. Jh.*
1938		Ca 1810	1945		Ca 1840		Aranypróba *Goldpunze*	
1939			1946			1951		XIX. sz. közepe *Mitte XIX. Jh.*

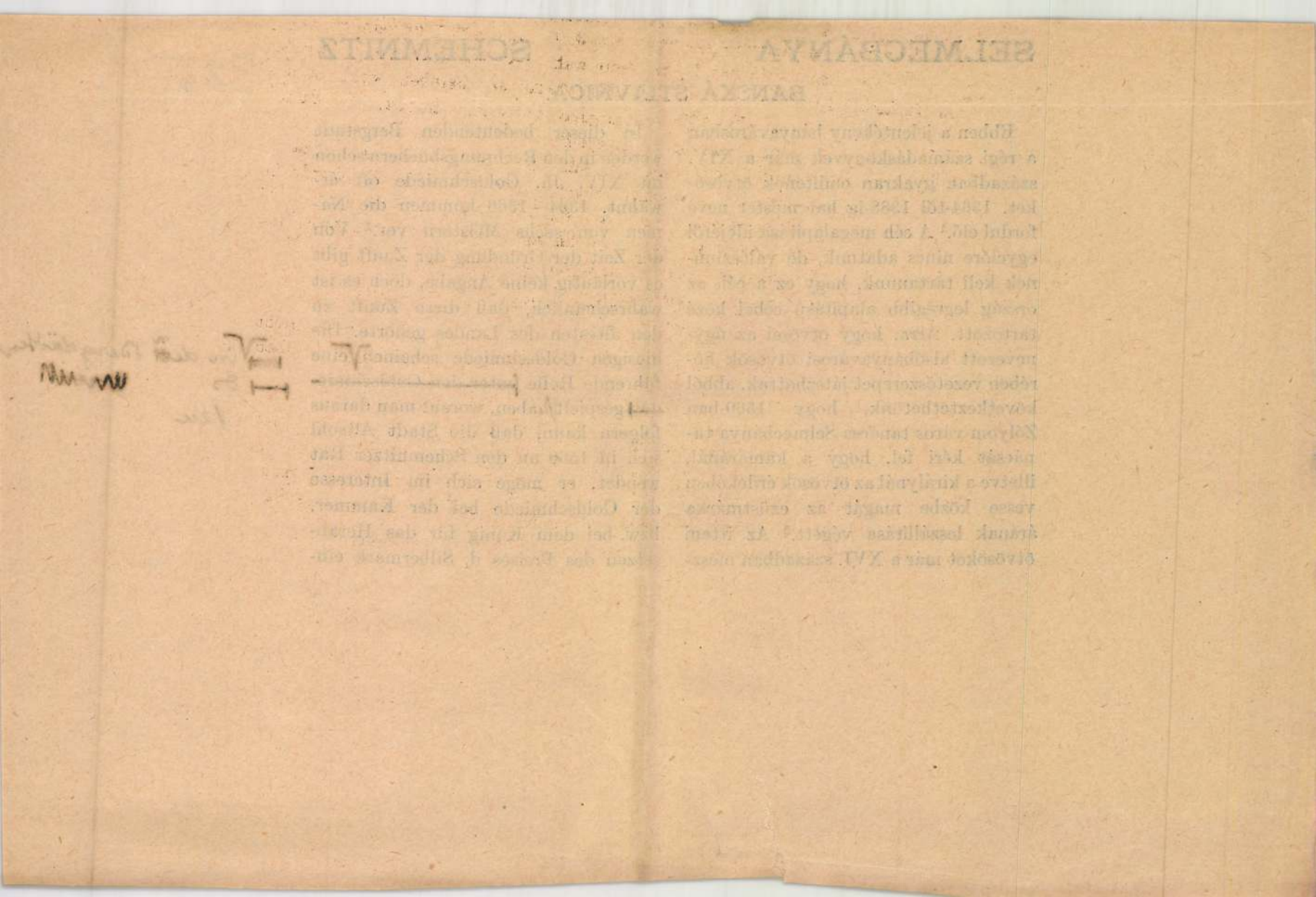

SELMECBÁNYA SCHEMNITZ

BANSKÁ ŠTIAVNICA.

Ebben a jelentékeny bányavárosban a régi számadáskönyvek már a XIV. században gyakran említenek ötvösöket. 1364-től 1388-ig hat mester neve fordul elő.[1] A céh megalapítása idejéről egyelőre nincs adatunk, de valószínűnek kell tartanunk, hogy ez a céh az ország legrégibb alapítású céhei közé tartozott. Arra, hogy ötvösei az úgynevezett alsóbányavárosi ötvösök körében vezetőszerepet játszhattak, abból következtethetünk, hogy 1560-ban Zólyom város tanácsa Selmecbánya tanácsát kéri fel, hogy a kamaránál, illetve a királynál az ötvösök érdekében vesse közbe magát az ezüstmárka árának leszállítása végett.[2] Az itteni ötvösöket már a XVI. században mesz-

In dieser bedeutenden Bergstadt werden in den Rechnungsbüchern schon im XIV. Jh. Goldschmiede oft erwähnt. 1364—1388 kommen die Namen von sechs Meistern vor.[1] Von der Zeit der Gründung der Zunft gibt es vorläufig keine Angabe, doch es ist wahrscheinlich, daß diese Zunft zu den ältesten des Landes gehörte. Die hiesigen Goldschmiede scheinen eine führende Rolle ~~unter den Goldschmieden~~ gespielt haben, worauf man daraus folgern kann, daß die Stadt Altsohl sich in 1560 an den Schemnitzer Rat wendet, er möge sich im Interesse der Goldschmiede bei der Kammer, bzw. bei dem König für das Herabsetzen des Preises d. Silbermark ein-

IFJÚ ÉVEK

IX. ÉVFOLYAM, 11. SZÁM. BUDAPEST, 1931. ÁPRILIS 15.

(Oppel Imre rajza)

Beszélő kövek.

(Utazás Felső-Magyarország lutheránus iskolavárosaiba.)

IV. Selmecbánya.

A szép Selmecbánya vidékének van olyan beszélő köve is, melynek szava áthallatszik a trianoni határokon. Ragyogó, tiszta időben a Dobogókőről, a budapestiek legkedvesebb kiránduló-hegyéről észak felé tekintve, ott látjuk halvány-kéken derengeni Selmecbánya vidékének legmagasabb hegyét, az 1011 méter magas Szitnyát. Mintha csak a selmeci hű magyar szívek hozzánk vágyódását jelentené nekünk némaságában is ékesszólóan.

A Szitnya északi lábánál, hegyek koszorújától ölelt kerek völgyben és a meredek lejtőkön fekszik ez a szép, de szinte furcsán szép város. Házainak egy része mint a feeskefészek az eresz alatt, úgy lóg a hegyek párkányain. Vannak házak, melyek az alsó utca felől háromemeletes barokk-paloták, a felső utca felé földbesüllyedt földszintes hajlékok. Van olyan ház is, ahol a vendéget a padláson át vezetik ki a kertbe. Téli fagy idején könnyedén leródlizik a felső szomszéd az alsó szomszédnak meglátogatására, de vissza annál nehezebben vergődik fel a síma, jeges úton.

Furcsa város ez. Mikszáth bohókás hasonlatával élve, olyan, mint a krumpli. Ami benne legértékesebb, az a föld alatt van. Kövei gazdag, fényes multról beszélnek. Ahány nap van az esztendőben, annyi kilométer hosszúságú az az aknatömkeleg, mely a hegyek-völgyek alatt, sőt a belváros alatt is össze-vissza bonyolódva behálóz messze vidéket. Ezekből az aknákból hozták napvilágra több mint hét évszázadon át a rengeteg sok ezüstöt és aranyat.

Deák Ferenc-utca.

Bizony Selmec értékes gyöngye volt Szt. István koronájának. Becsülték is, vágyódtak is utána. A nemzeti felkelések korában például Thököly és II. Rákóczi Ferenc siettek elfoglalni és védték körömszakadtáig. Az Óvár, a Leányvár, a városkapuk, az omlatag városfalak arról beszélnek, hogyan védték e kincseket tatárhordák, cseh rablólovagok és török martalócok ellen.

Védték, addig védték, míg egyszer csak el nem fogytak a kincsek. Az ezüst- és arany-erek kimerültek, a kiaknázott érték alig-alig fedezte a kibányászás költségeit.

Majd az új cseh urak betemettek három igen értékes „aranytermő aknát": Megszüntették a város három legnevezetesebb iskoláját: az erdészeti, a bányászati főiskolát[1]) és az evangélikus líceumot.

Ma Selmec olyan, mint egy álmodozó tündér, melynek fülébe holdvilágos éjjeleken a beszélő kövek suttognak gyönyörű meséket a hihetetlenül szép magyar mult csodáiról.

A beszélő kövek végéremehetetlen hosszú sorából mi csak négyet szólaltatunk meg. Egy sírkövet a temetőben: Breznyik Jánosnak, a líceum legnagyobb tanárának emlékét. Azután az evangélikus líceum épületét, de gazdag multjából csak két legnagyobb tanítványáról, Petőfiről és Mikszáthról mondatunk el vele egypár érdekes adatot. Végül a piarista rendház falán azt az emléktáblát, mely Erdősy Imrének, a hős piarista tanárnak képét újítja fel lelkünkben.

Breznyik János szegény tót földmíves embernek volt a fia és ő is példa arra, hogy sok-sok nem magyar származású magyar ember írta be nevét aranybetűkkel nemzetünk érdemkönyvébe. Breznyik is lelkes magyar ember volt. Kitűnt ez már 1842-iki tanári székfoglalásakor, mikor az igazgató latin üdvözlő beszédére pompás és lelkes magyar beszéddel válaszolt. És azután minden tárgyat magyarul tanított. Nem csoda, hogy kitárta előtte szívét a líceumi magyar érzésű ifjúság. Ezen, mint diadalkapun vonult be az ifjú professzor, és a diákság bálványa maradt holta napjáig. Azon szoktak vitatkozni az ifjak: mi nagyobb Breznyik igazgató-tanár úrban, a tekitély-e, vagy a jóság és mit érdemel inkább, tiszteletet-e vagy szeretetet?

De tettekkel is megmutatta, hogy lelkes magyar ember: a szabadságharcban, mint vitéz nemzetőr harcolt Beniczky Lajosnak, a legvakmerőbb guerilla[2])-vezérnek seregében. Ennek a kalandos életű ezredesnek, utóbb politikusnak története lebegett Jókai előtt, mikor „Akik kétszer halnak meg" c. regényének főhősét megrajzolta.

A szabadságharc után Breznyiknek Sel-

[1]) E főiskolát a magyar állam helyezte Sopronba, mely mostani városaink közül leghasonlóbb az ősi helyhez.

[2]) *guerillas*=spanyol szó, önként összeállított kis csapat, mely különösen hegyvidéken sok zavart okozhat; a világháborúban szerb és montenegrói csapatok harcoltak így.

A bányászati és erdészeti főiskola.

Selmecbánya a Leányvárral.

mecet el kellett hagynia. Békéscsabán alapított igen jól jövedelmező magángimnáziumot: ebből alakult ki később a ma is virágzó békéscsabai evangélikus reálgimnázium.

Majd lemondott fényes anyagi helyzetéről és visszament igazgató-tanárnak a szegény selmeci liceum élére, mert érezte, hogy ott szükség van reá. És az iskolát felvirágoztatta, a liceumot, sőt az egész város társadalmi életét megtöltötte a maga lelkének tüzével. Igazán minden volt mindenekben. Ha magasban akarjuk keresni a hasonlatot, azt mondhatjuk róla, ő volt „Selmec—Athén''-nek a Periklese. Uralkodott benne szívének és elméjének felsőbbségével.

És milyen megható dolog. Aki életében egészen az iskoláé volt, halála után is annak akart „élni''. Mint igénytelen, nőtlen ember, tekintélyes vagyont takarított össze és ennek legnagyobb részét kedves liceumára hagyta. Ez a hagyomány a világháború tüzében semmivé égett, értékét teljesen elvesztette. Megsemmisült a liceum is, melyet félszázados munkával felvirágoztatott. A csehek bezárták ezt az áldott kultúrintézményt. De nekünk, magyar embereknek — vendégeknek és selmeci őslakóknak — élnek a liceum kövei és dicső multról beszélve, nem hagyják elenyészni a nagy Breznyik János emlékét.

De szólnak e szent kövek másról is: többek között a liceum két legnagyobb büszkeségéről, legékesebb díszéről: Petőfiről és Mikszáthról is.

De boldog lett volna Petőfi, ha Breznyik professzor azt a híres magyar beköszöntő beszédet nem 1842-ben, hanem 1838-ban tartotta volna. Akkor azonban még latinul

tanítottak a liceumban. Latinul tanított még Petőfi igen kedves tanára, Bolemann István is. De nem mindegyik tanárára emlékezett vissza olyan szeretettel, mint Bolemannra. Különösen rosszul írta be nevét Petőfi életének emlékkönyvébe az a másik tanár — nevét nem akarom megörökíteni — aki miatt Petőfi bizonyítványában a magyar nyelvből alig kielégítő, a történelemből elégtelen osztályzat volt bejegyezve. Ennek okát necsak a pedáns tanárban, hanem magában Petőfiben is keressük. Valami nyugtalanság töltötte el a lelkét, amilyen valaha Csokonait, Aranyt elüldözte Debrecenből, Berzsenyit Sopronból, ami Kisfaludy Károlyt a messze délre sodorta, amit Goethe úgy fejez ki: „Másra, jobbra, szebbre vágyom, nem tudom, mi van velem!" Ez a nyugtalanság hajtotta el Petőfit is Selmecről arra az útra, ahol azután bolygó lába száz tövisre hágott.

De keressünk vídámabb képeket Petőfi selmeci életéből. A lelkes ifjúság, mely az önképzőkörben igyekezett megismerni és művelni a nemzeti irodalmat, amiről az iskolában alig hallott valamit, megsejtette Petőfiben az isteni szikrát és őt, noha még csak hatodik osztályos diák volt, kivételes megtiszteltetéssel a körbe rendes tagnak vette fel. És Petőfi megmutatta, hogy érdemes volt érte kivételt tenni. Kétszer szavalt, mind a kétszer megdicsérték. Bírált, nagy elismerést aratva. Verset írt a „Hűtelen"-hez: érdemkönyvbe írták. Eltávozása után azt foglalták róla jegyzőkönyvbe: (munkáiban) „a költészet keese oly kitünő volt, hogy meglepve figyelnünk kellett".

Petőfi emléke később is beragyogta Selmecet, liceumát és a róla „Petőfi-kör"-nek nevezett önképzőkört. Az aranyos selmeci diákok később is megmutatták, hogy jó emberismerők: meglátták az „oroszlánkörmöket" Mikszáth Kálmánban is.

Mikszáth, mint a kör főjegyzője, a Korány (mai szóval Hajnal) című ifjúsági lapot szerkesztette. És már dereng a későbbi nagy humorista hajnala is. „Az én Gyuri bácsim" című humoros rajzával a jegyzőkönyv szerint „az egész kört felvídámította... (a mű) érdemesnek találtatott az Érdemkönyvbe való felvételre". Mikszáth hálás volt Selmec iránt a szép esztendőkért, amelyeket ebben a „görbe város"-ban eltöltött. Bearanyozta humorának fényével. Több novellája játszik itt, köztük a legpompásabb, a „Tavaszi rügyek".

De ne feledjük el, hogy nemcsak százpercentes lutheránusok, hanem százpercentes magyarok is vagyunk, akiknek lelke felülemelkedik a felekezetiség korlátain. Hogyan jöhetnénk el Selmecről, míg el nem olvassuk a piarista rendház falán lévő tábla felíratát, mely Erdősy Imrének, a hős piarista-tanárnak emlékét újítja fel szívünkben.

Görgey híres felsőmagyarországi vakmerő és lángésszel intézett visszavonulásakor Selmecen is áthaladt. Egész világ láthatta, hogy Felső-Magyarország tót népe mennyire eleven tagja az egységes magyar nemzetnek. Nemcsak, hogy készségesen támogatta a visszavonuló és szorongatott honvédsereget, hanem a beidézett tót újoncok pontosan megjelentek. Eleinte bizony csak olyan volt ez a tót újonc-népség, mint általában az újoncok. Még nem voltak „beidegeződve" a háború borzalmaihoz: a selmec-hodrusi csatában egy ilyen tót újoncokból álló század egyetlen ágyulövésre szétszaladt.

De a „hadi-gimnázium" egy pár hét alatt befejezte a háborúra nevelés munkáját és érettségire vitte a tanítványait. A jórész-

ben tót újonc-honvédek Branyiszkónál fényesen „letették az érettségit" tanáruknak, a hős Erdősynek vezetése alatt, aki kezében a feszülettel vezette fel őket a havas-jeges hágón, neki az osztrák ütegeknek és szuronyoknak. Ifjú olvasóim, hálás szeretettel gondoljunk a hős piaristára és Guyon Richárd lelkes katonáira!

Elbúcsúzunk a szép Selmectől. De majd ha egy kirándulásunk alkalmával a Dobogókőről északfelé meglátjuk halványkéken derengeni a selmeci Szitnyát, a látvány szépsége mellett arra is gondoljunk, hogy annak északi lejtőjén magyar multon merengő és magyar jövendőben bízakodó, hűséges selmeci szívek dobognak.

Dr. Szigethy Lajos.

Mit írnak a finnekről?

Ha egy népet meg akarunk ismerni, nem elég csak a földjét, vizeit látni, városaiban körülnézni, gyáraiba, gazdasági üzemeibe betekinteni, meg kell ismerni az illető népnek a lelkét, a jellemét is. Hogy ezt igazán megismerhessük, bízzuk magunkat egyik Finn- és Észtországot többször bejárt, ott évekig élt hazánkfiára, Faragó Józsefre. Kiragadott képek ezek, de bevilágítanak a néplélekbe.

A finn intelligencia nem ismeri a fényűzést és nagyképűsködést. Még az egyetemi professzor is fát hord a konyhára, ha előadását befejezte az egyetemen. A primadonna burgonyát hámoz két órával a bemutató előtt. Könnyebb bejutni Finnországban a miniszterhez, mint Közép-Európában a szolgabíró hajdújához.

A finn munkásnak és szántóvetőnek nincsenek nagy igényei: Tüzet rak a rengetegben és a kétöles havon üti fel sátorfáját éjtszakára. Ha megvan naponta a 3 csésze kávéja, két sósheringje és egy tányér zabkásája, a világ legboldogabb emberének képzeli magát. Tíz körme után él. Ha egyszer valamibe belekezdett, nem hagyja azt egykönnyen abba, de ha egyszer abbahagyta, akkor már könnyen újrakezdi. A kezében ég a munka. Minden illik a kezébe, „akár az ököl a muszka szemébe" — a finn közmondás szerint. Kisebb a hangja, mint a rangja. De azért nem csűri-csavarja a mondókáját. Nyelve hegyén hordja a szívét. Nehezen igér, de igéreteiben vakon meg lehet bízni. Nem ijed meg a maga árnyékától. Veszély előtt és alatt a rettenthetetlen bátorság szimboluma, a veszély elmultával után azonban nagyon óvatos néhány napig. Azt tartja, hogy nem harap az ugatós kutya, de azért jó résen lenni: hátha nem tudja a kutya, hogy nem szabad harapnia.

Sütnivalót nem kér a szomszédtól kölcsön. Nem hord rostában vizet. Nem vágja maga alatt a fát. Két jobbkeze van. Takarékos. Tudja, hogy „pénzen venni, lovon nyargalni lehet". Ökröt szarván, embert szaván fogja meg. Ember a talpán. Megbecsüli a magáét, de a másét sem becsmérli. Vallásos, de vallási kérdésekben legkevésbbé sem türelmetlen. Ennek talán az az oka, hogy a hitújítás a XVI. század elején úgyszólván királyi parancsszóra ment végbe. Vasa Gusztáv az egyház szervezetét is megváltoztatta és az egyházat az állam fennhatósága alá rendelte, a király nevezte ki, mint egyházfő, a püspököket és az egyházi jövedelem fölött is ő rendelkezett.

Páratlanul erős azonban a finnek nem-

(Selmecbányai óvár)

Lux Kálmán ( )
Kny. Magyarország
Műemlékei. 2-r
59 kép, 42 l.
Bp. 1914.

Gent (1439)

	Bevétel		Kiadás		
	korona	fill.	korona	fill.	

Rigler r.-t. III. 1909/02793.

ne megtenni. De mindenütt akadnak jófiúk, akik a maguk békéssé- megromlott embert mentegetnék, múltbeli érdemek alapján elnézőek, keményen megdolgoztam mindenért, a lakásszerzés végett el is kel-

Selmeci György

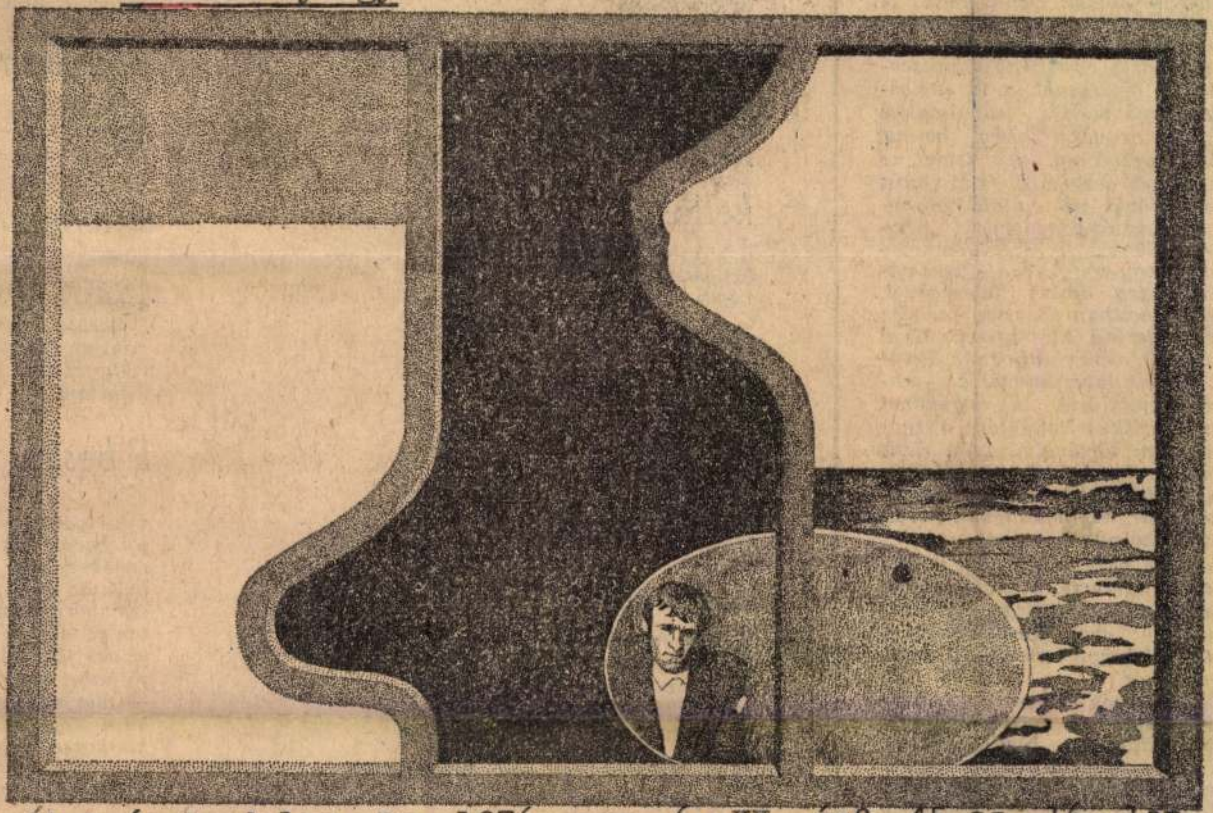

Élet és Irodalom, Bp. 1976. nov. 6. XX. évf. 45.sz. 16. lap.

Selmeci György rajza

...ltmeretezett videki feszkében
...ártam volna — de hát mi szük-
...ége volt minderre a fél évezre-
...esnél régibb dinasztia egyik
...tolsó történelmi figurájának? A
...egalomániás gyűjtőszenvedély
...képesztő hordalékanyaga csak
...iugrathatja ennek az agancser-
...őnek a sivárságát, a mennyisé-
...ért lihegő vadász szánalmasan
...nalmas árnyéka kísért benne.
...iába találkozom vele ismét az
...őcsarnok oszlopain, falain most
... nagyított korabe-
... tábornoki dísz-
... A szarajevói me-
... kockája sem nö-
... mint feleségével.
... ül, vagy fogadja
... vezérkarlak tisztelgését. Majd
...z ismert, véres uniformis, Prin-
...p, akinek lába nyomát a szara-
...evói aszfalt őrzi. A végjelenet
...aturalisztikus kelléktára, a szen-
...ációszagú történelmi szín, riadt
...rcok, rohanó alakok, mindaz,
...mi dokumentumnak is ködös le-
...enda már, hagyománynak poros,
...agyarázó oknak ürügy.

Ismét a park, a szélesen tükrö-
...ő tó — talán horgásznak benne
... házigazda és vendégei —, kavi-
...os utak: erre gördülhetett el
...elük a kö... ...tó, séta-
...ocsizáskor...
Új látoga... a trófea-
...auzóleum... ...nygyűjtő
...mlékkiálli... ...n derű-
...en süt a ... ...lé vezető
...ton hűsítő... ...irt kíná-
...ó bódék, a látnivalók világszerte
...gyforma áruforgalmával.

megoldódik

...hatatlan
...óság a bajom
...ossága

helyzetmeghatározás

végem a célom:
tartok tőle és felé;
futásból állok

kettős

a hópehely és
árnyéka találkozik
végül a földön;

december. Éjfél.
Életemnek is körül-
belül mélypontja

veszteség

minden veszteség
fájdalombacsomagolt
megkönnyebbülés

arabeszk

Festett famalacom földetér,
bűvöli kanálnyi bánat;
cirpel, vonítana — nem kutya.
Lábacskáin ugrál a holdfény.
Hemzseg, kelleti magát, mereng,
tálra teszi nagy lelke szirmát;
izzik, majd dereng csak, mint a Grál
s visszafut a sötét szatyorba.

civilizáció...

forgóajtó áll
a sivatagban. A
kikerüli: nincs

ecce homo...

fenyegetésük
mulatságos —
félnek: megrém...

uj...

tar...
Mi...
a t...
E kereszt mets...
pontján (feszül...
célkereszt?)
kitartani

E beszélg...

mint páratlan
jól bevált kísér...
zenében nem r...
kelt, de nem f...
gyönyörködést
mely, mint oko...
színes játszado...
jó, mint akárm...
— míg minden...
én a Nagy Pill...
kis-korszakokat...

jutna belőle m...

Selmeci György

müvei

Uj Irás 1974/1o a boritón és a mellékleten

Sehneci György

a dabasi járási hivatalban megnyílta Nagy István csoport tagjainak tárlata, melyen műrei szerepelnek.

Rasonci Miklós: Kiállítótermekben.

Pestmegyei Hírlap, 1975. márc. 26.

Sehneci György,
rajztanár,

Zorvai Miklós:
Ki állítótermekben,

Tert Magyar
Hírlap, 1976,
febr. 24.

1021
Selmeci György

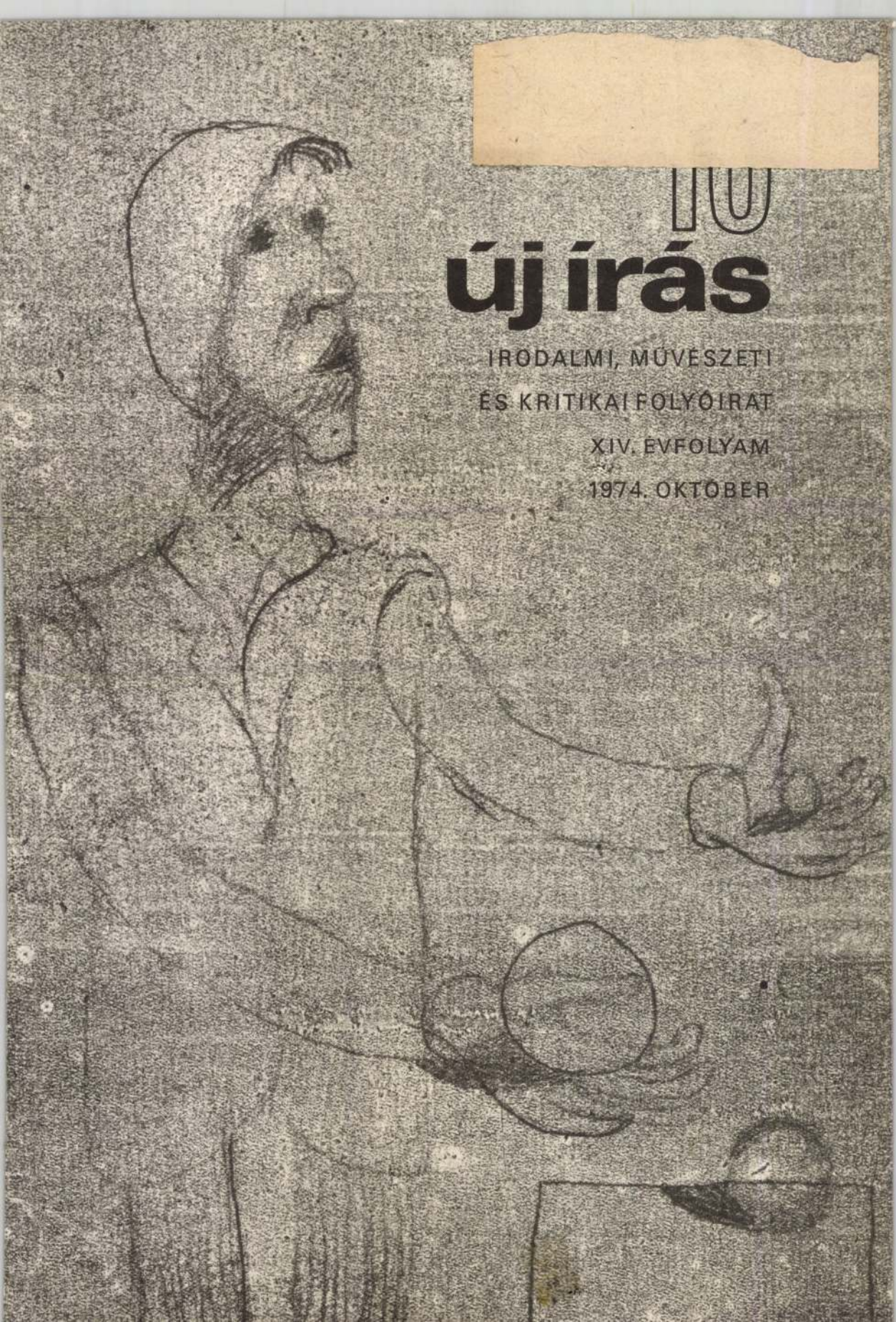

új írás

IRODALMI, MŰVÉSZETI
ÉS KRITIKAI FOLYÓIRAT
XIV. ÉVFOLYAM
1974. OKTÓBER

/ 1021

10
új írás

IRODALMI, MŰVÉSZETI
ÉS KRITIKAI FOLYÓIRAT

XIV. ÉVFOLYAM

1974. OKTÓBER

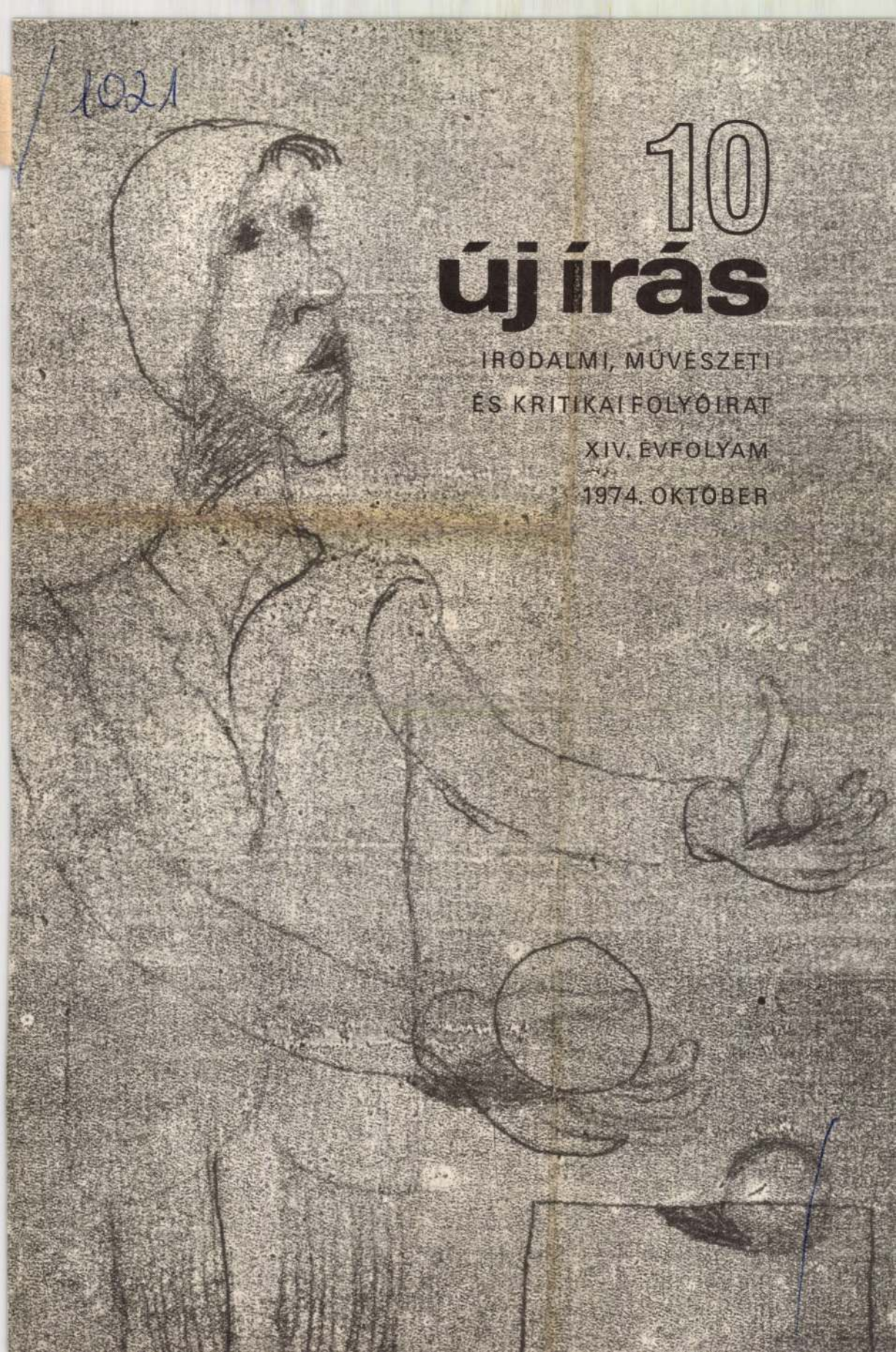

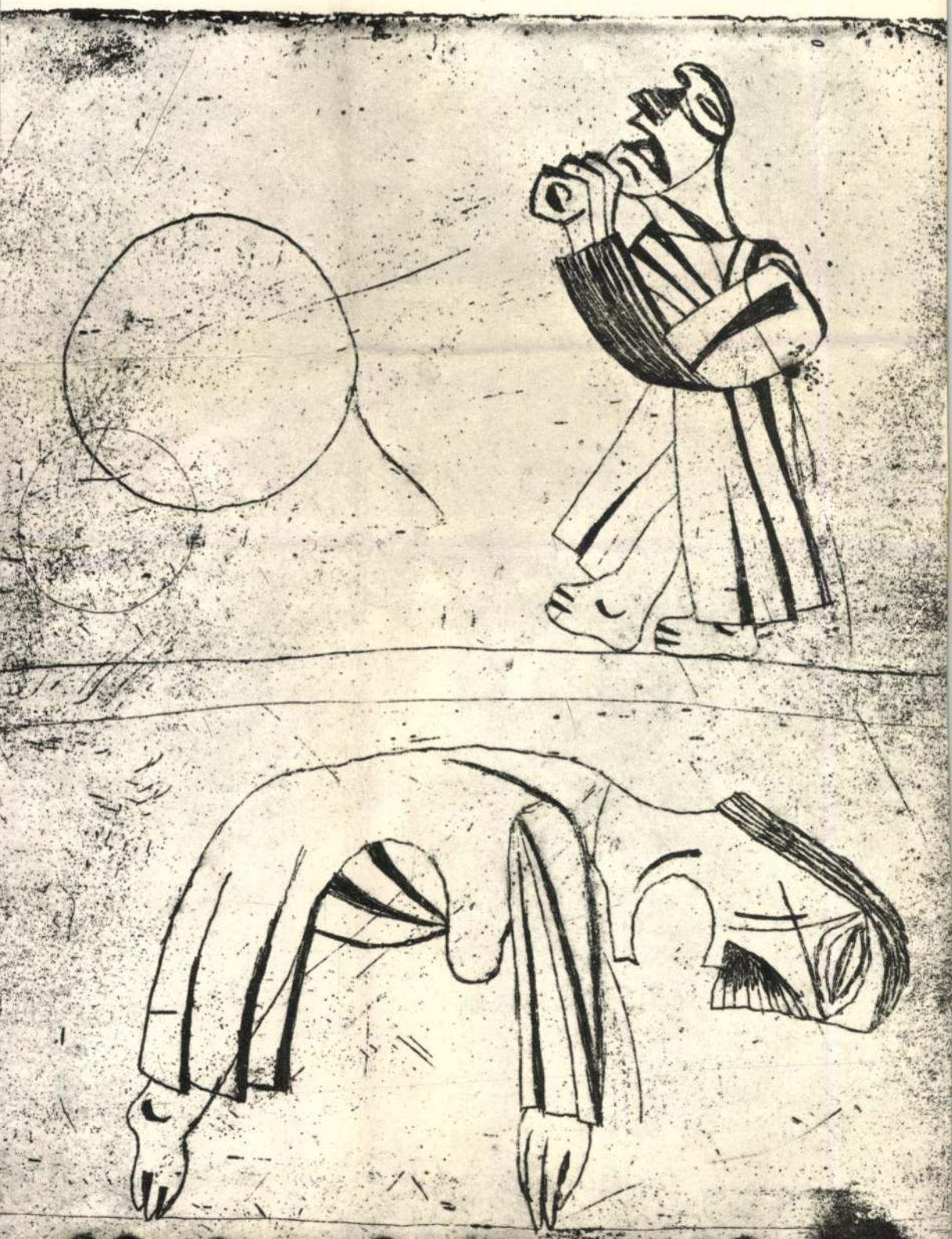

/102/ Selmeci György

új írás

FORINT

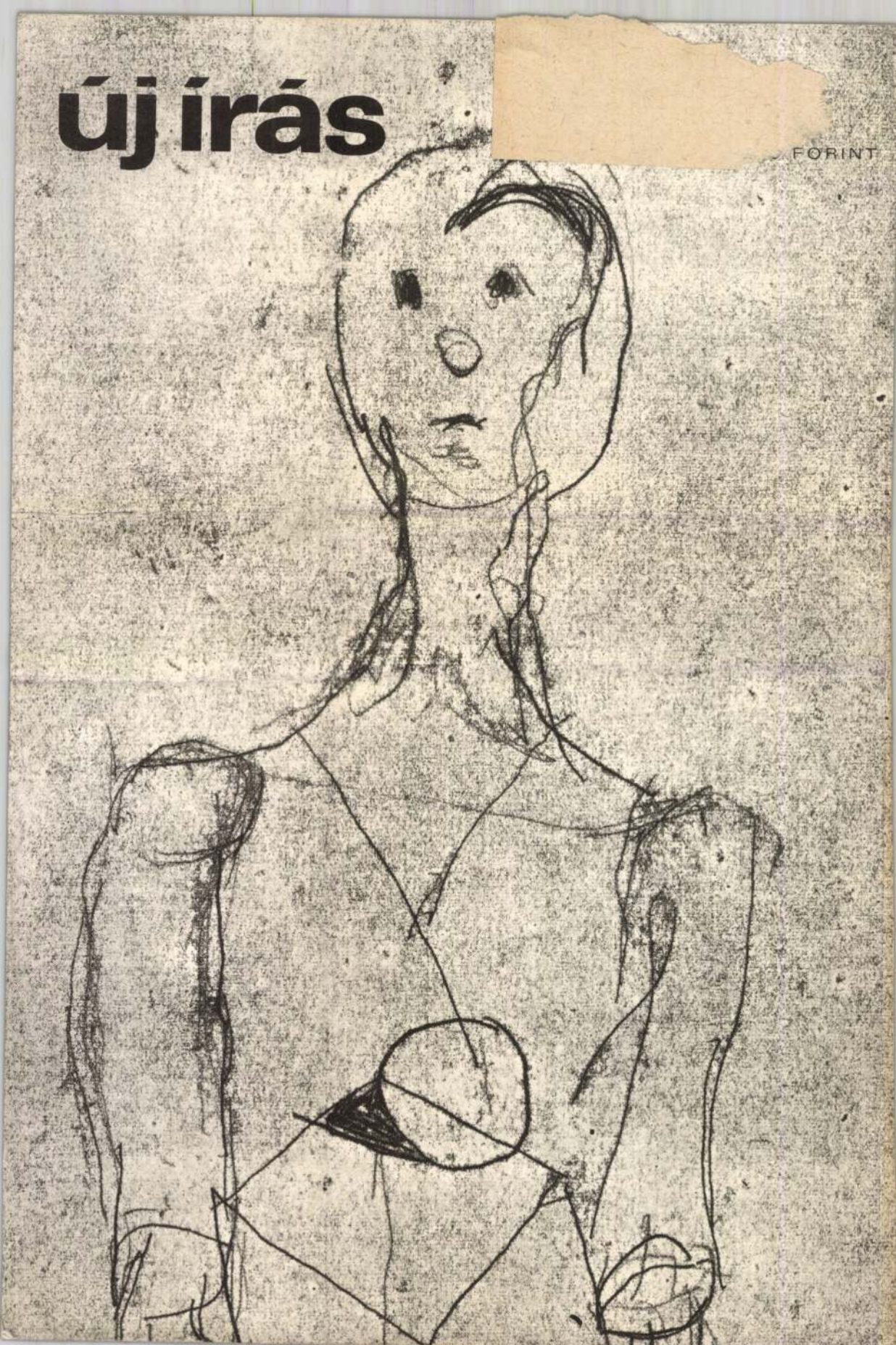

Selmeci György

Amatőr képzőművésnek munkásságát vándorkiállítás keretében mutatták be Tápiószecsőn, Nagykátán, Tápiószelén. Szerepelnek művei e kiállításokon.

Losonci Miklós: Három nemzedék alkotásai.

Pest Megyei Hírlap, 1975. ápr. 9.

Selmeczi György

Az egri Ho Si Minh Tanárképző Főiskola rajztanszékén dolgozik.

Népújság, Heves, 1972. máj. 12.

Selmeci György

"Ketten a tájban" c. képén egy kisgyermek áll, a kép másik felén, fejjel lefelé, női arckép. Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. juli. 13. XVIII. évf. 28. sz. 2. lap.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

1974. MÁR 16

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Selmeci György
1021

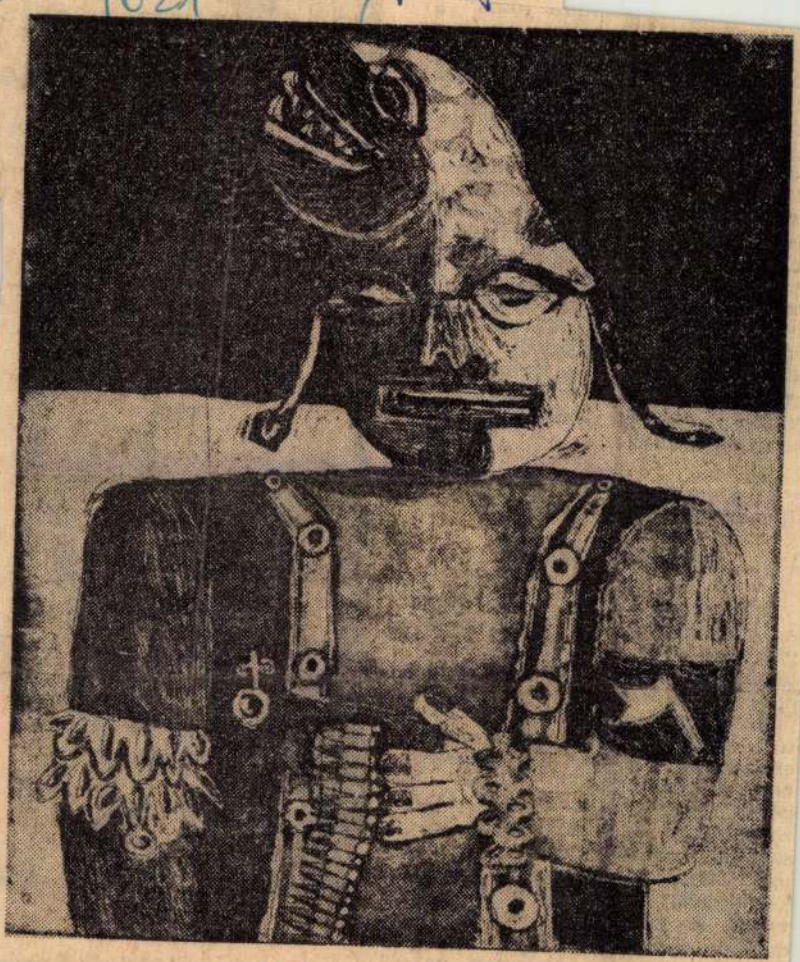

Selmeci György: Generális

kommunizmus?"

Chile népi mozgalm
nelmi eredete és ereje
kitartása és okossága,
ország gazdasági és tá
rülményei is előre sejtl
vőt. A felmérés elemz
sítette a feltevést: Chile azon az
úton van, hogy Kuba után a föld-
rész második szocialista köztársa-
sága legyen. Így az Egyesült Ál-
lamok célja nem egyszerűen az
volt, hogy az amerikai befektetés-
sek védelmében megbuktassa Sal-
vador Allende kormányát. Meg
akarták ismételni az imperializ-
mus legkeményebb és leggyümöl-
csözőbb kísérletét Latin-Amerikában: a braziliait.

Nem remélt előnyök a kispolgárságnak

1970. szeptember 4-én Salvador Allendét a köztársaság elnökévé választották. A kispolgárság és a társadalom középrétegei, a két lényeges erő, amely ebben a pillanatban egy katonai puccs támogatója lehetett volna, nem remélt előnyökhöz jutott, és ezegyszer nem a proletáriátus, hanem a pénzoligarchia, és a külföldi tőke rovására. A fegyveres erők, társadalmi összetételüket tekintve, ugyanonnan jönnek, ahonnan a középosztály és azonosak a törekvéseik is. Ekkor nem volt okuk, de még ürügyük sem arra, hogy puccsista tisztek elszigetelt csoportját támogassák.

Molnár Gabriel

Selmeczi György

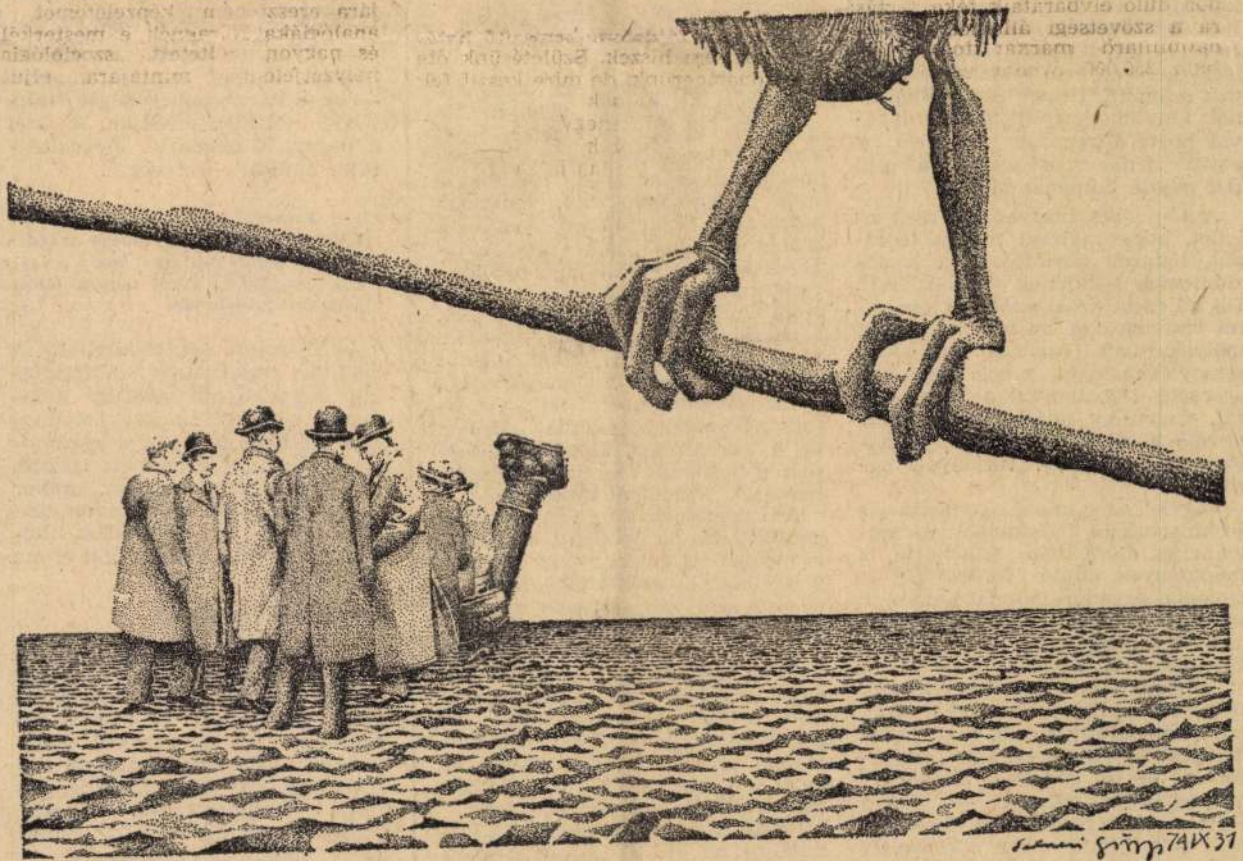

Selmeci György: Illusztráció

Élet és Irodalom, Bp. 1975. junius 21.
XIX. évf. 25. sz. 3. lap.

mány 1963-ban hagyott jóvá. Egyik pontja szerint „*Ipari szenny-*

már előkészített füredi üdülőhelyi klub terve is.

Talán az erős megterhelésnek tulajdonítható, de például tavaly

Történelmi rágalmazás volna e talányt úgy megfejteni, hogy Apáczai érzéketlen volt e filozófiai problémák iránt, vagy hogy vallásos lelkülete fölötte állt ezeknek a veszélyes kérdéseknek. Kutatója, *Bán Imre* is téved abban, hogy a testlélek kérdése nem jelentett problémát számára. Hiszen ezt a (Regiusnál tanulmányozott) témát magával hozta Utrechtből és első (s egyetlen) disserensének ezt tűzte ki (De mente humana) vitára.

A tényleges magyarázat csak az lehet, hogy egyrészt már a teológiai határok korlátozták a kartéziánizmus egészének befogadását. De túl ezen, azok a reális társadalmi viszonyok is az útjában álltak, melyek miatt Apáczai vagy észre sem vehette egyes tanok (például a descartes-i matematika) fontosságát, vagy úgy találta, hogy nincs nevelő hatásuk vagy egyéb jelentőségük az erdélyi viszonyok között.

Vagyis: az európai gondolkodás szekularizációs főáramában mozogva teljes mértékben felismerte a tudományok döntő fontosságát a teológiai egyeduralommal szemben: ezt a kaput tehát egészen szélesre tárta a tudományok előtt. De a kartézianizmusból csak annyit vett át, amennyit taníthatott is idehaza. Hogy ez nyilván *kevesebb* volt, mint amennyit belülről, saját tudományos lelkiismerete előtt elfogadott az — pszichológiai alapon — nagyon valószínű, sőt — éppen ezért — szövegszerűen is kielemezhető volna. Ez azonban a közvetett Apáczai-filológiának csak hosszas munkával elvégezhető *feladata.*

Vallás és tudomány viszonyának kérdésében, persze nemcsak azt kell kutatnunk, hogy mit nem vett át (és miért) Apáczai Descartes-tól, hanem azt is, hogy mit vett át másoktól, amit — természetesen — *mai*

te fel, az a magyar viszonyok ismeretében nem meglepő, hiszen maga az akkori fizika sem ismerte fel azonnal Descartes módszerének jelentőségét.

Hátra volna még egy harmadik európai gondolkodási vonulat vizsgálata is, újabb paraméter Apáczaink művelődéstörténeti helyének meghatározásához: a racionalizmus és irracionalizmus harcának vizsgálata. Ez korántsem azonos az előbbi kettővel: ezek az összefüggések nem helyettesítik, hanem keresztezik, át- meg átfedik egymást. Nem volt igazuk azoknak, akik Lukács Györgyöt azzal vádolták, hogy materializmus és idealizmus harcának helyébe racionalizmus és irracionalizmus harcát tette. Az általa jellemzett korszakban valóban ez a „szint" jelezte legvilágosabban a fasizmus és antifasizmus harcának ideológiai tükrözését.

Az irracionalizmus az európai gondolkodás színpadán korábban is megjelent, valahányszor egy-egy gondolkodó a descartes-i alapkérdésnek sem vallásos, sem tudományos, sem materialista, sem idealista választ nem tudja elfogadni és nem elégszik meg a dualizmus, vagy a kettős igazság pozíciójával sem, hanem egy tudományon és hivatalos valláson túli hiedelemvilágban próbál lehorgonyozni, az evilági dolgok magyarázatát valamely túlvilági szférában keresve.

Pascal irracionalizmusa ez, a forradalmi lendületében megtorpant francia polgárság kudarcélményének ressentiment-ja, az elmaradt francia reformáció inadekvát pótszere, a szekularizáció visszájára fordulása. Ez a fajta irracionalizmus *teljesen idegen* a mi Apáczainktól: a kudarcok nem csalódottá, hanem még keményebbé teszik és végig kitart a descartes-i racionalizmus, a *clara et distincta cognitio* mellett.

mellbe, hogy mire az igazságból jogszolgáltatás lesz, kielégítetlenül hagyja igazságérzetünket. De hát miért? Nem ugyanaz az ember áll a bírái elé, mint aki az áldozatát leteritette?

— A tettest neve, külsejének leírása alapján letartóztathatják — az elillant személyiséget soha többé utól nem érhetjük. Az idő, a negyedik dimenzió, megváltoztatta körülötte a közeget.

— Persze, hogy megváltoztatta, különben nem lenne módja az igazságtevő embernek arra, hogy a vaskos, a nyers, a véres tények fölött pszichologizálhasson.

— És mégis ez a fáziseltolódás a fő oka annak, hogy kiábrándultan, elégedetlenül vesszük tudomásul a bekövetkezett leszámolást. Mert mi nem erre a leszámolásra vártunk, hanem az igazira, az azonnali válaszra, arra, amikor a büntetés a bűnöst hatalma csúcsán éri. Ennek elmaradása kegyetlen szégyenkezéssel tölt el ma is.

— De hát miért?

— Mert 1944. március 19-én és október 15-én történelmi alkalmat mulasztottunk el. De szégyenérzéssel tölt el azért is, mert a dezertáláson túl nem terjedt a bátorságom. Mert nem mertem az „esztelenségig" eljutni. Túllépni a józan megfontoláson. Persze, könnyebb ezt ma bevallani, mint akkor vállalni az ellenkezőjét.

— Most már értem, hogy mit szégyellitél akkor, amikor a háborús bűnösök akasztófájával nézőként állítál szemben. De lehet, hogy csak te késtél el, nem az igazság?

— A megfertőzött nemzeti köztudat részese voltam. Hiába tartjuk ma is természetesnek, hogy a fegyveres hadseregé lett volna az

Selmeci Gergelyfi András

(Andreas Gregorii Schemniciensis)

nevét találjuk egy 1644-ben Gyulafehérvárott megjelent latin nyelvű munka ugyanolyi jelében – ekkor ő lehetett a nyomdaverelő. A következő évben lép helyébe Brassai Major Márton.

Adattár XVII. századi szellemi mozgalmak történetéhez. I. Polgári irodalmi és kulturális törekvések a század első felében. Herepei János cikkei. Bp.-Szeged, 1965. 627 l.

524 l.

Selmeczi Gitta

illusztrálta

Gergely Ilona=

A Kiskakas meg
a törökök császár.
Debrecen, 1948.

Képeit.
BUDAPEST-IV.
KÁROLY KIRÁLY ÚT 28 • GERLÓCZY-U. 5

m. d. k.

Selmeci József
nyomdász

Tervezése: Ábra 38. lapon (Kerdetés Udvardi Tolán)

– Foljegyzések. Melléklet

Grafikai Szemle 1939 évf 2 sz 50 l

Schneci György

Az 1967-ben alakult Nagy István Csoport-hoz megérkezett új hajtásokkal az új raj, – köztük a művész is, – valamennyien fiatalok, tehetségesek.

Sosonci Miklós: A Nagy István Csoport tér éve. Pest Megyei Hírlap, 1977. szept. 21.

Selmeci György, grafikus

Négy fiatal alkotó közös kiállítása tekinthető meg Szolnokon: Földi Péter festményei, Jószay Zsolt szobrai, Selmeci György és Wiesst József grafikái.

Szolnok Megyei Néplap, 1977. okt. 30.

Selmeci György grafikus

„Kép egy mondatból" vegyestechnika 25x30 cm

szerepelt a Studió 1978-as kiállitásán

-Katalógus a könyvtárban-

Selmeci György

"Generális" c. képét hozza a lap. Egyenruhaféle öltözettel, homlokából kinőtt ragadozó fejjel.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. márc. 16.
XVIII. évf. 11. sz. 6. lap.

Selmecbányai Sz.

Katalin templom hajdani főoltára -

Genthon István: A

<> 10 kép 28 lap.

Kny. Arch. Ert. 1932

Gent (756)

do és Foerk Ernő biz. tagnak bélyeges nyugta ellenében kifizetendő.

I.

Foerk Ernőnek

A Nagyságod vezetése alatt az állami felső épitő ipariskola növendékei által a prázsmári és szász bogácsi ev. templomerődökről készitett 14. rajzlap díjazására a vallás és közoktatásügyi minister f. évi október hó 23-án 100694. sz. a. (:140:) koronát engedélyezett, mely összeg az ér-

Selmecbányai Nent

Anna nobor

l.

Szepm. Mur. Evk

IX. XVII. tabla

Selmeci György

Tipográfiája diszéretben részesült

A könyvkiadók 1964. évi díjazott és diszéretben részesített kiadványainak értékelése

Magyar Grafika 1965 Jn. 28.l.

Selmeczi Elet

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

NÓGRÁD

Salgótarján

1970 FEB 25

Lenin évszázada

A Lenin évszázada című kötet, amely Nógrád megyében is számot tart elsősorban a népművelők érdeklődésére, három, szerkesztett irodalmi műsort tartalmaz, s ezeket a közelgő centenárium alkalmából ajánljuk a műkedvelő csoportok műsorára, s szemelvény-, illetve idézetgyűjteményként az ünnepségek szónokai, előadói is hasznosíthatják. *Ardó Mária* „Vlagyimir Iljics" című műsora hat hangra írt dokumentum-oratórium, mely Lenin közvetlen levelezéséből idézi a felkészülés, a száműzetés és az emigráció éveit. *Follinusz Gábor* „Örökre tenned int" című összeállítása szintén kamaraelőadásra alkalmas. Témája a forradalmi nép és a forradalmár egymásra találása. Végül komplex, verset, drámarészletet és kórusművet ötvöző ünnepi műsor *Selmeczi Elek* „Homloka ráncában az emberiség" című montázsa, mely a teljes emberi, politikai életmű érzékeltetésére vállalkozik. A kiadvány megrendelhető a salgótarjáni megyei József Attila művelődési központban.

cm-en felüli távolugrók, vagy az 53 mp-es gyorsúszók.

Feltehetően, hogy nem. A fizikai képességek fejlesztésé-

Kiváló szakosztályok

A salgótarjáni JTS kezdeményezésére 1968-ban vette rajtját a Kiváló szakosztály mozgalom. Az első évben 8 szakosztály lépett előbbre a sportszerűség, sportklub-élet, tanulás és munkában való helytállás területén.

Az 1969. évi eredményeket és az értük járó jutalmakat Palkovics Gyula JTS-elnök hétfőn délután ismertette, illetve osztotta ki. Ezüst plakettet kapott 1. Ötvözet MTE női röplabdacsapata, 2. Kisterenyei gimnázium természetjárói, 3. Nagybátonyi

csizmadia

SELMECI CSIZNADIA ANDRÁS, ~~csutorás~~mester

1722.jan-24-én Csutorás Dömötör Pál inasnak szerződte
ti Könzöl Pált.Az inasért anyja, és két mester:Selmeci
Csizmadia András és Szücs István vállaltak kezességet
241.old. 3.jegyz. 261.old

BARTÓCZ JÓZSEF: A veszprémi csutorások 241.old

A Veszprém Megyei Muzeumok Közleményei, 10. 1971
Veszprém, 1971

Selmeci

Selmeci György

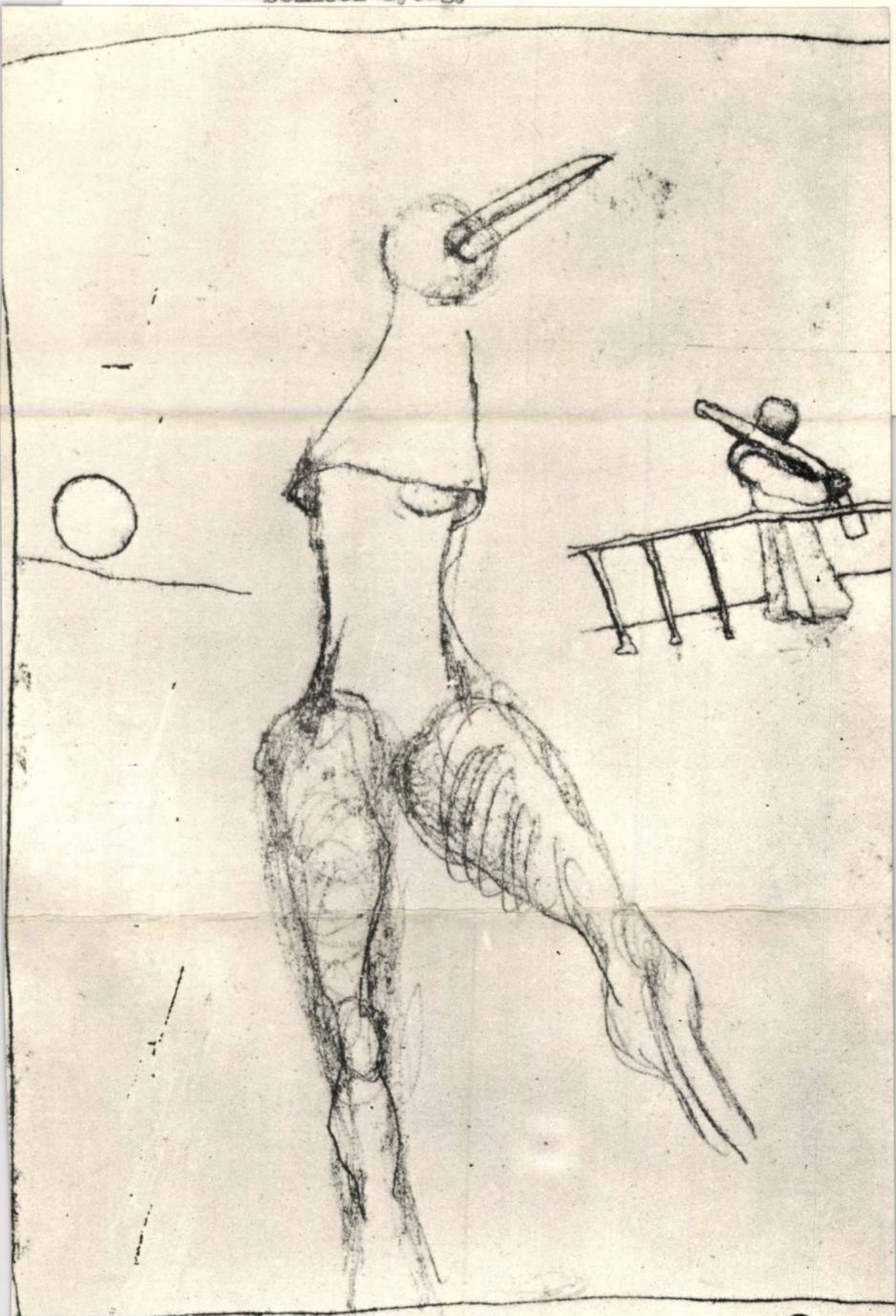

Új írás

Selmeci

Selmeci György

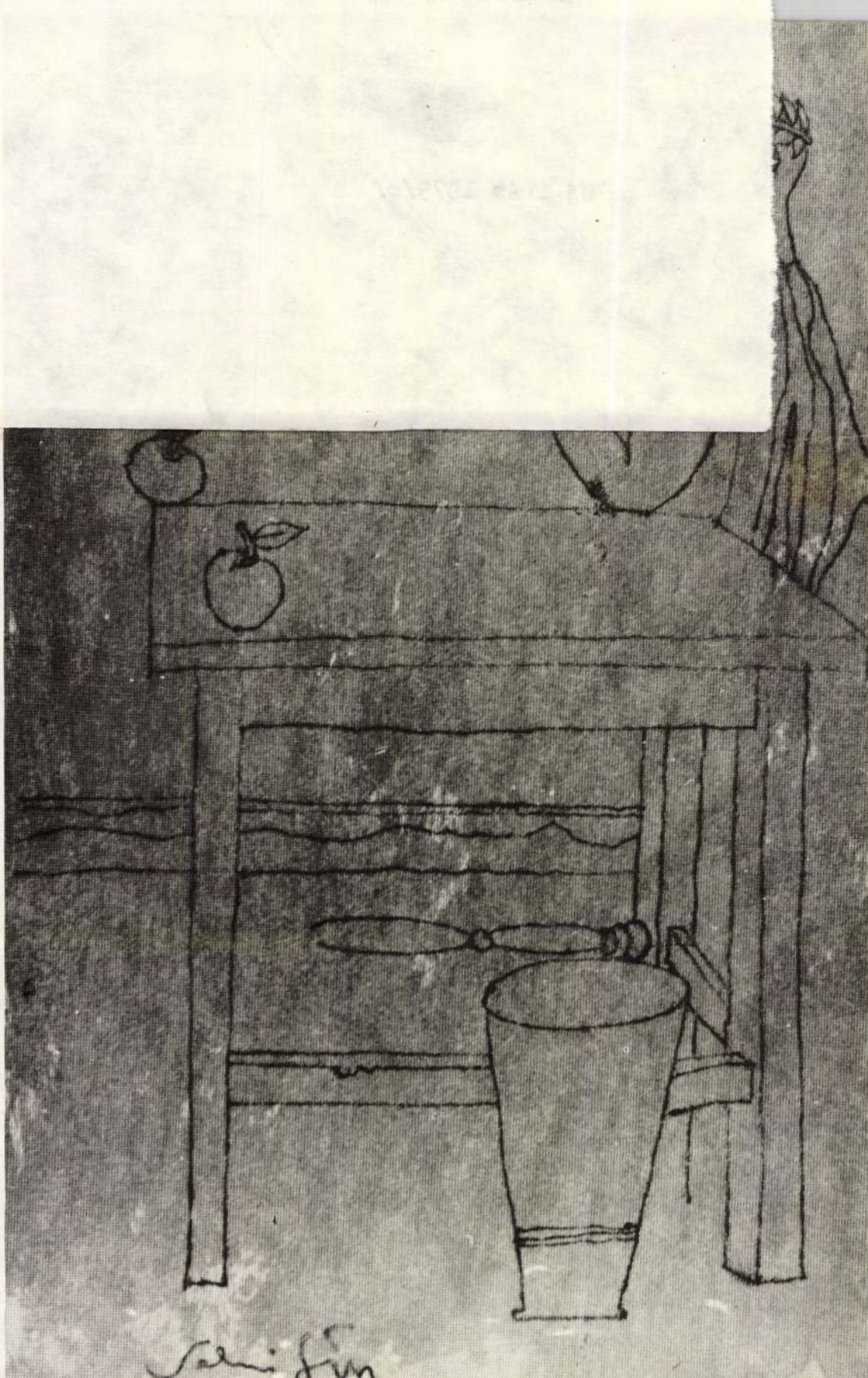

Selmeci

Selmeci György

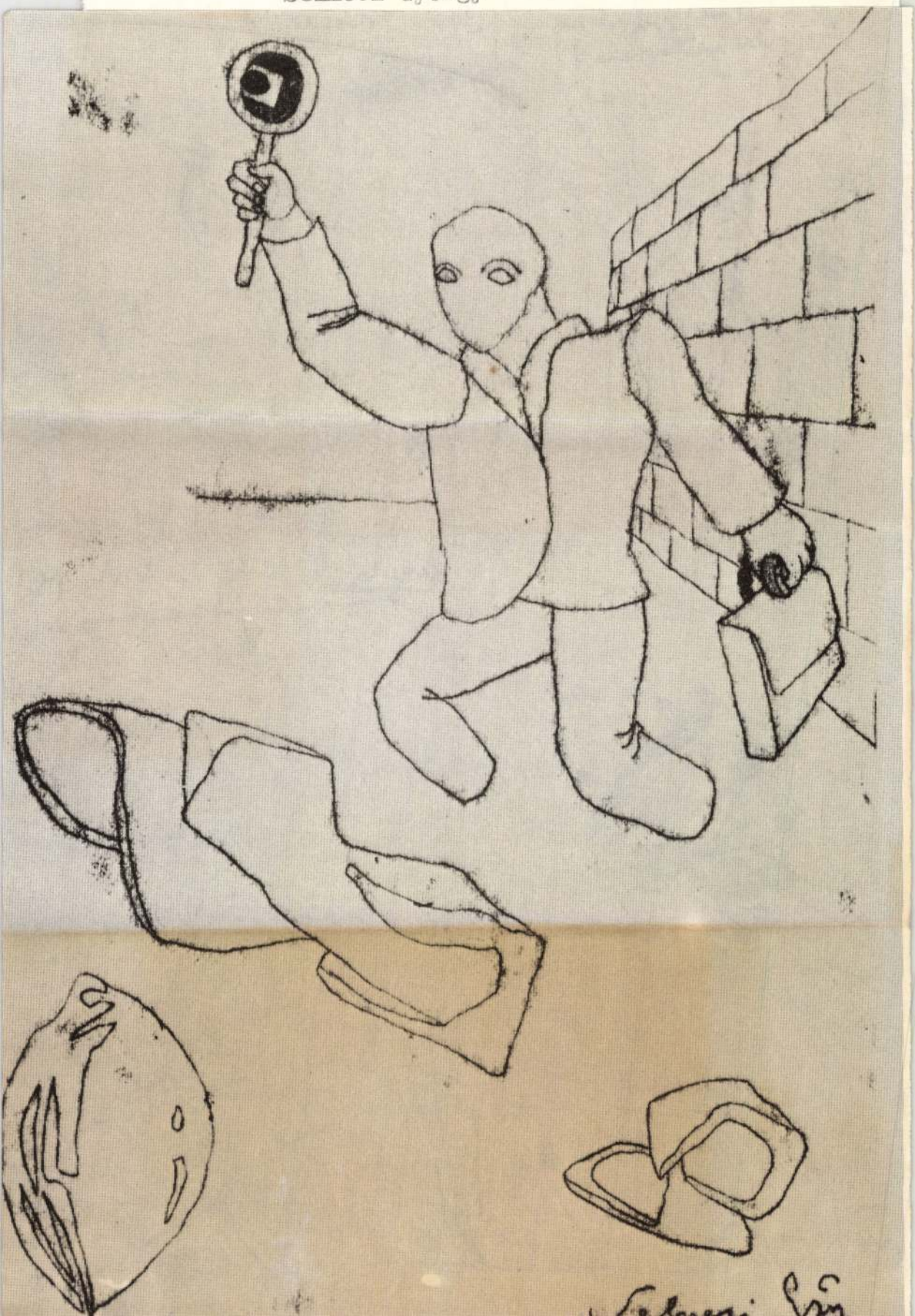

Selmeczi György, díszletterező

Illyés Gy.: Sorsválasztók c. darabjának a díszletet tervezte.

Pályi András: Pécsi színházi esték. 547–552

Jelenkor, Pécs, 1981. jún. XXIV/6.

ARGUS
CH-8030 Zürich, Telefon 01/252 49 37

György Selmeci

FAN-L'Express
Neuchâtel (CH)
Tir. q. 36 828
Argus Media No. 1176

1021

10.März 1984

Artiste hongrois à Marin-Centre

György Selmeci, artiste hongrois qui réside en Suisse depuis quelques années, expose ses œuvres à la Galerie-club de Marin-Centre, jusqu'au 27 mars 1984. Le dessin qu'il a enseigné dans son pays lui a donné envie de connaître les maîtres anciens et contemporains et leurs divers modes d'expression. Ces recherches passionnantes ont alors incité Selmeci à l'exercice de la synthèse. C'est pourquoi aussi il a besoin d'un assez long temps de réflexion avant de commencer une œuvre qui l'emmenera à la découverte métaphysique des êtres et des choses, avec, à l'arrière-plan, une préoccupation constante des origines de l'homme.

s arguments scientifiques
, qu'il fonde sur une com-
l'art italien est resté pris
nce, de l'illusion, du réalis-
ainebleau a ouvert à l'art
rtes de la libre association,
autre frein que sa propre

'impressionnant assembla-
sso excelle à enchaîner sur
et son cadre, entourés de
le guirlandes, de cuirs, de
ues, d'urnes, d'angelots et
n plein surgissement dans

seuls les Fra
Saint-Ange o
ments décorat
binaisons cor
toujours en m
pas vraiment
nebleau ne do
portée.

En France p
Sèvres, s'élèv
entre 1546 et
la galerie d'U
bleau, pour un
cour. Ce châte

Ithakusz vagyona avagy Selmecinek egyhuszonnégy óra alá felcímzett dolgai

Gonosz lábra fordultán, ha ripszpolgári tétlenség ügyén egészbe rendelve fölretten új-nemvoltság ideje, talántag nem kisdrámai terheltségű ősképzet fájin üldözet alatt róni a százat.

Selmeci István, ki efféle típusrendi elvonás demodernizált ágense, a ternyeszkedő koloniál említő szilárdságából frontmetszés útján mentőplatóra jőve aholott delta-ágú szenve-déllyel feltorpanva a járványfestő képzelet nyomdokán hüllőt neszel s első kedven hurcol bőves terítéket, frakturázva nékünk felfüstölt ebédet.

Mellőzetes perfoglaltságú önkeze jöttével erénye kél az oktató nimbusznak, szaladár-címzetű vakeseti bálványságnak.

Inedita foglalatban úszó bányatönk híven képlelé változó arányú pszichognózisát, magosan színlő, nyers kötözetű grafikáinak terjedéki hangoltságát.

Fábrikai csiszoltságtól mentes diszparát lényegű ex-tézisei oly híven adják anyag, alak, priváció egységét, hogy a szidalmi rovaton pompázó pántusrágó személy, ki természetből hat vágással kedvelé a külvilágot, ultimó üvegét beviszi cserére s perkálszín aduját magára forrasztva rugóványos székén rögvest hanyatt dőle.

Főképp zendülve a zónás háborúkon, háztartási ütközeten, diétai végzéseken zingáló kozmopepita ceduralitáson ahelyütt rusztikai menedéket adnak Selmeci magos színre statuált tétjavító glábisai.

PéBé-gáz nyomása, halovány fúvása, gondvétleg gyűjtőzve feltáró képzése, sötét ritmus közén portójeggyel fölös hadi versezete: tünemény szilárdság Horizon habjain.

Szemethy Imre

szerzői éppúgy, mint A. J. Cronin regényei vagy a *Whisky-a-gogo* című film. Végül, ellenpontnak, ott volt a glasgow-i nyomortelepek pokla, tele „igazi nehézfiúkkal", akiknek mindig ott a kezében a borotva.

Ezek a mítoszok avagy várakozások – főképp az előbbiek – igen tartósnak bizonyultak. Azt meg kell adni, hogy a legmélyebb skótságban gyökereznek, például Walter Scott vagy Robert Louis Stevenson regényeiben. A whisky, a golf vagy a skót gyapjúszövet ezáltal olyan tetszetős védjegyet kapott, amely nagy hasznára van az exportnak meg a turistaiparnak. Csakhogy e mítoszok Skócián is rajta hagyták a bélyegüket, a földhözragadtabb képzetekkel együtt. Annak a társadalomnak a képével együtt, amelynek tagjai főként az erősen iparosodott központi vidéken laknak, miközben hatalmas üres – és kiürített – területek húzódnak északon és délen.

Aztán, a nyolcvanas években, nem sokkal a skót nacionalizmus mint politikai erő megjelenése után, a kultúra újjáéledésének is tanúi lehettünk. Jó néhány skót író megszabadult a skótkockás sztereotípiáktól. Ugyanez mondható el a színházról, a tévéről és a filmről, ám igazából a regényírók vették észre magukat, nemcsak azzal, hogy kétségbe vonták az irodalmi konvenciók érvényét, hanem azzal is, hogy eleven érdeklődésű közönséget találtak maguknak Skóciában, Angliában és másutt.

Számos díjat is kaptak ezek az új regények és elbeszélések, de ami fontosabb, egyre-másra újranyomják őket a londoni kiadók. Íróasztalomon itt van Alasdair Gray *Lanark*jának 1987-es puhafedelű változata – az 1981-as első kiadás után a hetedik. Jeff Torrington *Swing Hammer Swing* (*Lendülj, kalapács, lendülj*) című regényének hátlapja elárulja, hogy a könyvnek csak 1993-ban tíz újranyomása volt. Irvine Welsh műve, a *Trainspotting* (Vonatlesés) három újranyomásban jelent meg tizenkilenc hónap alatt.

Ezek az írók, és még szép számmal mások – köztük James Kelman, Janice Galloway és A. L. Kennedy – olyan népszerűek, hogy rendre megengedhetik maguknak az eltávolodást a standard angol nyelvtől és a „jó sztori" követelményétől. A *Swing Hammer Swing* narrátora megkérdezi, miért is nem találnak a kéziratai kiadóra:

„A kritikusok (...) mintha megegyezésre jutottak volna, hogy közöljék: a regény fő gyengéje a cselszövés hiánya. Ha az ember nagyon akar, mindig ki tud találni valami cselszövést. A cselszövés a hálószobába való. Inkább dörzsölném a szememet üvegporral, mint hogy olyan regényt olvassak, amelyikben cselszövés van."

Torrington, Kelman és mások közös vonása, hogy az oly régóta elhanyagolt nagyvárosi Skóciáról beszélnek. Ezen írók többsége Glasgowból és környékéről származik. Miközben megoldják a helyi nyelv átírásának nehéz feladványát, magát az életet ragadják meg, amely éppen olyan Londonban vagy Manchesterben, mint Glasgow-ban vagy Edinburgh-ban – és

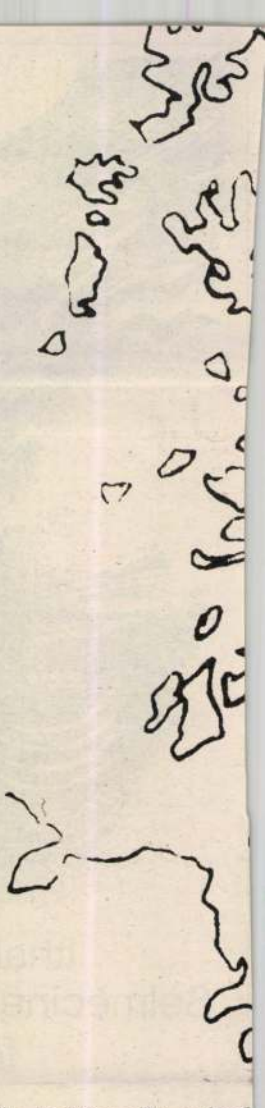

nálja és átformálja az irod
előfutárai ennek a mozg
Alex Trocchi regénye, a
könyve) vagy Morgan vers
telt esetek. A glasgow-i ir
úgy jönnek létre, mintha
ményeik. A médiában kon
valaki glasgow-i nyelvjárásb
zés képességének hiányát
egy skót nyelv, amely ne
nagyvárosi akcentussal feje
„egy proletariátus előtti sk
mitikusan tiszta dikciójával

Ami a kronológiát ille
Alasdair Gray hajtotta végr
roppant terjedelmű és bec
re nevelődésregény, plebe
vészeti és eszmetörténeti
kus science-fiction. Gray e
za szándékát, hogy Glasgo
az irodalom térképére. A
két művésznövendék, kez
végigsétál a városon; fölm
kietlen dombra", s lenézn
dez az ötvenes években tör

**„A felhők közül kibuk
oromról oromra vándorol**

MÁS

„Szokó szárba szökkenése"

Július 30-ig élvezhető a RÉT Galériában (Budapest, XI. Törökugrató u. 9) Szolnoki József „Szokó szárba szökkenése" című kiállítása. Megtekinthető vasárnap kivételével naponta 13-20 óráig.

„Ilyenkor mindenkit ellenállhatatlan kényszer fog el, hogy okosabb legyen önmagánál.

Nekem ez úgyse sikerülne.

Ez egyszerű dolog: 18 évesen bekéretőztem egy asztalosműhelybe. Másfél évig jártam oda. Ma már máshogy gondolom. Az ember változik, de hát ti is így vagytok ezzel bizonyosan. Még most is fiatal vagyok. Egyetlen dolog maradt fontos. Mindenkit üdvözlök..." (Szolnoki József)

Papírborítás

— Mór, 1995. július 19-23. —

Almási Miklós Angyalosi Gergely Beck András Bényei Tamás Bocskor Péter Bodó Nagy Sándor Borbély Szilárd Deák Botond Enczman Péter Erdei L. Tamás Falvay Mihály Farkas Zsolt Ficsku Pál Gere Zsolt Hárs György Péter Hártó Gábor Hazai Attila Hegyi Pál Hévízi Ottó Hódosy Annamária Kiss Péter Milbacher Róbert Orbán Jolán Peer Krisztián Pete Klára Schein Gábor Szilágyi Márton Szirák Péter Vástyán Rita Zalka Zsolt.

A tavalyi laptábor után most lapozunk egyet. Más divat, más szükségletek. Más árfolyamok — más metaforák. Ebben a három napban egy egészséges piac szerint struktúrálódik a tábor. Találmányokról van szó, amelyeket az előadók szállítanak, és lehetőség szerint túladnak rajtuk. Szavakról van szó, szógépekről, ki amit hiánynak érez, annak kezelésére. Értelemszerűen egy még nem volt gép hiánya egyben a kényelmetlenség hiányát is jelenti, amire a gép feltalálása majd megoldást hoz. Éppen ezért mégsem egy-egy szó viselkedik majd gépként, hanem az a finommechanika, ami a mondat és a szintaxis sajátja. Vagyis a piaci argumentációé, a meggyőzésé, a rábeszélésé: elhitetni a közönséggel, hogy ő maga a vevő egy szerkezetre. A „jelszó" tehát az invenció, de a próba alá vetett, a tesztelt újdonság formájában. Ajánlat és meghallgatás, teszt és adásvétel.

CHEMOL Kereskedelmi Részvénytársaság a Great Lakes Chemical Corporation tagja

Vegyiáruk exportja, importja, belföldi disztribúciója, nemzetközi kereskedelme

Cím: 1134 Budapest, Róbert Károly körút 61-65.
Postai cím: 1439 Budapest, 70. POB 696.
Telefon: 269-8520, 269-8521, 269-8522
Fax: 269-8578, 269-8590; Telex: 22-4351

Kassák Múzeum

Ország Lilit kollázsai 1953-1972 címmel új időszaki kiállítás látható szeptember 17-ig a Kassák Múzeumban (III. ker. Fő tér 1., Zichy-kastély)

Ország Lili már életében a kortárs magyar festészet egyik legjelentősebb egyéniségeként tartották számon munkásságának ismerői. Hagyományt és modernséget, múltat és jelent, egymástól időben vagy térben sokszor távoli kultúrköröket ötvöző, szorongásokat és elvágyódást kifejező művészete nemcsak egy szenzibilis lélek megnyilatkozása volt, hanem „a kulturpolitikai elvárásokkal" való bátor szembefordulás is. Ennek a kiválasztottak hitével létrehozott életműnek van olyan része, melyet különféle meggondolásokból alkotója zárt el a nyilvánosság elől. Arról a több mint száz kollázsról van szó, melyek az 1953-tól kezdődő húsz esztendő alatt születtek, s melyeket Ország Lili életében csak legközelebbi barátai láthattak. Ebből az anyagból mutat be 70 válogatott darabot a Kassák Múzeumban megnyíló kiállítás.

Arkheszi Láosz a sivatagi homokozóban

A Cirkó Gejzír-Mozi galériájában (Budapest, VIII. Lőrinc pap tér) július 13-án nyílt meg El Kazovszkij kiállítása. Megtekinthető augusztus 3-ig, naponta 18-23 óráig.

Koncert

Az Ipszilon Galéria udvarán (Szentendre, Dalmát u. 9.) július 19-én este nyolc órakor Händel és J. S. Bach műveiből szólaltat meg néhányat *Fenyő László* csellón és *Gaál Márta* csembalón.

Volt egyszer volt egy kis zsidó

Jiddis népdalok Kányádi Sándor fordításában. Előadók: Gryllusz Vilmos és Gryllusz Dániel. Helye és ideje: július 17. 19 óra, *Bálint Zsidó Közösségi Ház (Budapest, VI., Révay u. 16.)*

Ugyanott július 18-án 20 órai kezdettel ritkán látott filmeket nézhetnek meg az érdeklődők a Fekete Doboz archívumából.

Újkapolcs Galéria — Videó Mozi

Az Újkapolcs Galériában és a videó moziban (*Kapolcs, Kossuth u. 55.*) július 14-15-16-án, illetve 21-22-23-án 14-től 18 óráig az Artpool Művészetkutató Központ szervezésében 36 óra performansz látható viedón 20 ország mintegy 300 művészétől, a műfaj külföldi és hazai klasszikusaitól és legújabb képviselőitől. A most először bemutatásra kerülő videóanyag — tovább bővült változatban — a Budapesti Őszi Fesztiválon, szeptember 25. és október 6. között látható lesz az Artpoolban.

Szerkesztői üzenetek

E HÉTEN VÁLASZOL:

Kovács Zoltán

E számunkban lezárjuk azt a sorozatot, amelyet Vekerdi László Tudás és tudomány című könyvével összefüggésben szerveztünk, a következőben pedig elindítunk egy másik sorozatot, amelynek témája a *levél* lesz. Szándékaink szerint művelődéstörténeti érdekű írások szólnak az egyik legérdekesebb műfajról, a levélről: az elküldött (missilis) és az irodalmi igénnyel írott fiktív levélről, a kettő lényegi azonosságáról, alkotóelemeik különbözőségéről. Szeretnénk hozzáértők tollából közölni olyan írásokat, melyek arról értekeznek, hogy bár a levél formája változik, levélírótól a címzettig folyton változó technikák révén jut el, a gyalogpostától az „E-mail"-ig változó technikát mégis túléli a levél lényegi természete, miszerint lélektől lélekig viszi az üzenetet, aminek formát konvenció és személyes tartalom ad időszámítás előtti háromezer esztendővel éppúgy, mint az időszámítás szerinti húsz évszázadban.

WESTEL-pályázat — a Westel Rádiótelefon kft-vel közösen meghirdetett novellapályázat eredményhirdetését lapunk június 30-i számában közöltük.

ÉS-licit — a lapban megjelenő grafikák eredetijeinek licitálását szeptemberben kezdjük el. Felhívjuk azonban az érdeklődők figyelmét, hogy nem a lapban megjelenő *valamennyi* alkotás eredetijére lehet licitálni, hanem csupán egyre — arra, amelyiket a szerkesztőség kiválasztott, s amelyiket a művész eladni szándékozik. A részletekről egyébként időben tájékoztatunk.

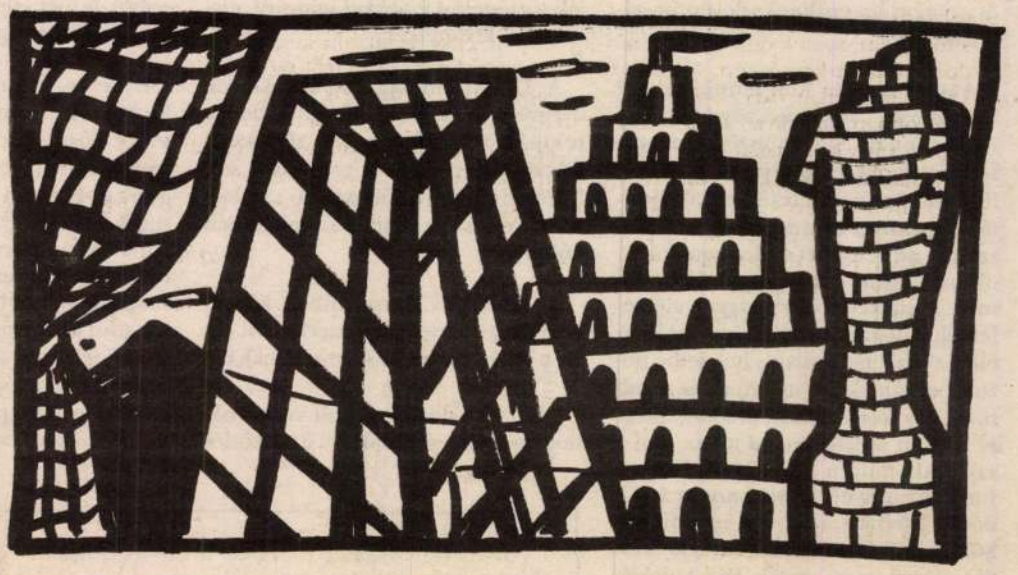

El Kazovszkij rajza

NAPI gazdaság

ÁLLANDÓ MELLÉKLETEINK:

Tőzsdék-piacok

NAPI Szolgáltatás

Pihenő NAPI

1135 Budapest, Csata u. 32.
Tel.: 120-8062, 149-0305
Fax: 140-8111

GAZDASÁGI ÉS PÉNZÜGYI HÍRLAP

SZKÁROSI RÖGRESSZÍV

Dmitrij Alekszandrovics Fantom

Kísértet járja be a posztmodern Európát: Dmitrij Alekszandrovics *Prigov* kísértete. Nos, nem azért idézi ide szellemem a Kommunista Kiáltvány közismert kísértetének „nevét s hevét", hogy a kommunizmust *szó szerint* fantomként elgondoló moszkvai konceptualisták vezéregyéniségének, a szovjet vagy posztszovjet szocart alapító atyjának, a hangköltő-performer-istallátor Prigovnak méltó szómaszkot teremtsek, amiben stílusosan léphet a magyar közönség elé. S nem is azért az idézet, hogy ezzel az idézőművész Prigovra utaljak, akinek egész életműve keresztül-kasul idézetekből áll, aki idézetekben él és mozog, és idézetgyűjteményként éli meg a kultúra és történelem egész világát, s a tulajdonképpeni költői és művészi tevékenységet is idézethalászatnak, szellemidézésnek tekinti. Még csak nem is azért a kísérteties idézet, mert Prigov az elmúlt tíz évben valóban bejárta Európát, s ma is legalább két helyen — Németországban és Oroszországban — él és dolgozik, háta mögött megannyi kiállítással, performansszal, könyvekkel és CD-kkel (a budapesti Ludwig Múzeumban látható még gyűjteményes kiállítása és a „God is dead" című installáció, amelyhez a bemutató napján egy különleges performansz is kapcsolódott), s *Komar* és *Melamid* szocartos festészete és *Ilja Kabakov* képei mellett ma alighanem Prigov „totális installációi", szovjet konzervdobozai, könnyeket potyogtató szörnyei, a Pravda lepedőoldalaira festett hieroglifái reprezentálják a világ előtt a már említett moszkvai konceptualista iskolát. Ha kísértetekről esik szó e bemutatásban, akkor elsősorban azért, mert Prigov maga is fantomként definiálja a lényét, és fantomként fogja fel a kultúra, a művészet, a történelem lényeit. Prigov nem is fantom, hanem valóságos Fantomas! Hol Puskinként, hol Pavel Morozovként, hol homoszexuális költőként, hol „Hitler menyasszonyaként", hol „Kommunista öregasszonyként" lép elénk, azaz ugrik át a túlvilágról, ahol fantasztikus egzisztenciaként lakozik, hogy elképesszen, ránk rőhögjön, magával ragadjon fantomvilágába. Ám ez nem valamiféle szerep- vagy maszkjátékot jelent, mint a régi, szép időkben, amikor még elválasztható volt egymástól arc és álarc, nyelv és valóság vagy kép és igazság. Nemcsak valamilyen eszmét, „másik" világot, igazságot nem lehet szembeállítani a fennálló üres vagy hamis világgal, hanem az Én-t sem. Hiszen minden, ami fennáll, nyelvileg áll fenn, s ugyanannyi és ugyanolyan igazság illeti meg az egyik nyelvet, mint a másikat: a fantomok igazsága. Ez az a pont, ahol a magát világgá kiáltó-éneklő lírai egzisztencia fantasztikus egzisztenciába csap át, vagyis fantommá válik. Nincs különbség arcok és álarcok között. Minden arc — álarc, amennyiben látható. Az igazi arc láthatatlan és megmutathatatlan: a fantom arca. Az „álarcok lerántásának" modern nyelvi rítusa nyelvjátékká válik, amelyben a lerántott álarc mögött újabb álarcra bukkanunk: arc nincs — elvitte a cica.

Ki vagyok én? — kérdi inden szörnyében, minden installációjában, minden költői és képzőművészeti sorozatában a szerző, hogy tüstént válaszoljon is rá: Dmitrij Alekszandrovics Prigov, vagyis egy névalak. Se több, se kevesebb. Névalak, azaz fantom, mint a többiek: Puskin vagy Pavel Morozov, Shakespeare vagy Andy Warhol. Teremtő és teremtmény, alany és tárgy, rendező és színész egyidejűleg: „Ha a költészetet úgy képzeljük el, mint színészt, aki meghatározott szöveget mond el, akkor én a rendező vagyok, aki összehozza a színészt és a kész szöveget" — mondja Prigov, és mindjárt hozzáteszi: „— Rendező vagyok, de színész is. Vagyis, mikor rendezőként dolgozom, azonnal átszaladok a másik oldalra, és színész leszek, majd a következő pillanatban visszaszaladok, és megint rendezővé válok... Ezért létezésem alapelvét leginkább állandó oszcillációnak nevezhetném." Ez az oszcillálás a kísérteties lét maga. Mert nem újabb avantgárd vagy posztmodern költői eljárással van itt dolgunk: maga a világ — a történelem, az ember, Isten, egyszóval a lények világa — fantomizálódott. Ütött a végóra: éjfél van. Jönnek — jövünk — kísértetek mindenfelől. Lefoszlott rólunk minden valóságos, minden evilági tárgyi-szellemi, testi-lelki meghatározottság, lefoszlott minden isteni, minden természeti, minden történelmi. Fantomok vagyunk, s ha nem akarunk elveszni a lehetőség levegőégében, akkor egyetlen ponton vethetjük csak meg lábunkat: az Én pontján, a szükségszerűség eme egyetlen pontján. Talán ezért hat szinte miden Prigov-installáció, Prigov-performansz, Prigov-hangköltemény *szeánsz*ként: szellemként idézi meg *Én-jét* a fantomlét színpadán — saját hús-vér testi léte, egzisztenciája terepén. A nézők és a hallgatók, akik körülülik ama képzeletbeli *táncoló asztalt*, azt látják és azt hallják, hogyan töri át ez a fantom a láthatatlanság és némaság burkát. Dmitrij Alekszandrovics Prigov — e névalak — úgy jelenik meg e szellemidézés során, mint saját fantomalakjának — Én-jének — médiuma. Kísérteties *hangja* e fantomlét szívdermesztő és derűs pátoszát fejezi ki. A mindenkori szeánsz résztvevőinek kérdésére: „Prigov, hol vagy?" — a médium mindig így felel: „Ott, ahol Én."

Szilágyi Ákos

Jugoszlávia arisztokratái, Közép-Európa parasztjai

Aleš Debeljak arról, mi a szlovén ma

Aleš Debeljak szlovén költő, publicista nem tagadja, hogy alkotói személyisége a végnapjait élő Jugoszlávia multikulturális légkörében formálódott, s az utolsók között volt, akik ezt a szellemiséget élvezhették. A hetvenes-nyolcvanas évek rock-kultúrájában nevelkedett, habzsolta a tömegkultúrát és a hollywoodi mozit, csavargott a világot jelentő Balkánon. Saját és nemzedéke Jugoszlávia-képéről egy nemrégiben megjelent terjedelmes esszéjében olvashatunk, melyből lapunk is közölt egy részletet. Ez a beszélgetés eredetileg a Tranzit című tévéműsor térségünk „nemzeti karaktereit" bemutató adása számára készült.

K: Ön szerint létezik egy semmivel össze nem téveszthető szlovén mezeti karakter?

Aleš Debeljak: Kell lennie valami ilyesminek. A szlovénok alig kétmillióan vannak, és a szomszédos népekkel, országokkal szemben, vagyis a velük való megmérettetésben alakították ki nemzeti identitásukat. A kis létszámú népcsoport délnyugatról az olaszok latin, északnyugatról a germán, északkeletről a magyar, délkeletről a horvát kultúra szorításában élt. Ez tehát igen sajátos helyzetbe hozott bennünket. A nyelvünk és a kultúránk az irodalomban őrződött meg, ez segített meghatározni mi az, ami a sajátunk, milyen a nemzeti identitásunk. Ez a nyelv folyamatosan fejlődött a tizedik század óta, ugyanis ebből az időből származik az első szlovén nyelvű írásos emlék. Ez a kulturális önállóság jócskán megelőzte a politikai függetlenséget, melyre még sokat kellett várnunk. A manapság gyakran hangoztatott nézettel ellentétben az úgynevezett Első Jugoszlávia biztosított először korlátozott autonómiát Szlovéniának, s ez nem változott a második világháború utáni, titói Jugoszláv Föderációban sem. A szlovénok 1991-ben váltak teljesen függetlenné, azonban a tíznapos háború csupán beállította, megszilárdította azt az állapotot, mely főbb vonalaiban a szlovén írók, költők, forgatókönyvírók képzeletében, azaz műveiben már régóta megvalósult. Ők voltak azok a művészek és értelmiségiek, akik ébren tartották a nemzeti identitást, ami bizonyos immunitást adott a nagyobb, fejlettebb országok hódító törekvéseivel szemben.

K: A szabad, független állam létrehozására való törekvés tehát a nemzeti karakter részévé vált volna?

A. D.: Így van. Többé vagy kevésbé rejtve, többé vagy kevésbé a felszín alatt, de mindig a szlovén tudat lényeges eleme volt a függetlenség elérése.

K: Említette, hogy a szlovénok a többi, szomszédos nemzettel szemben határozzák meg magukat. Ebben az is benne van, hogy önálló, saját államra törekedtek, míg — mondjuk — a szerbek birodalmat építettek, tehát itt két államkoncepció ütközött össze?

A. D.: A különbség nyilvánvaló. A történelmi tények azt mutatják, hogy a szlovénok sosem gondoltak Nagy Szlovéniára, vagy hasonlóra, mert ilyen Szlovénia nem is létezett. Mint ahogy az is nyilvánvaló, hogy a szlovén nacionalizmus bizonyos értelemben az önvéldelmet szolgálta, hiszen mi sosem akartuk túllépni azokat a határokat, melyeket a jugoszláv föderációból örököltünk. Például egy jelképesen rendkívül fontos hely, mely a független Szlovén Királyság egyik központi területe volt, jelenleg Ausztria határain belül található. Ezzel együtt soha, senkinek egy pillanatra sem jutott még eszébe, hogy igényt tartson erre a területre, csak azért, mert jelképes fontosságú a szlovén nép számára.

K: Nem úgy, mint Koszovó a szerbeknek...

A. D.: Egyáltalán nem. És éppen ez a különbség a nemzeti érzelmek között, mivel a szlovénok mindig is alárendeltnek tekintették magukat, amikor más nemzetekkel voltak kénytelenek szövetségre lépni. Ezért is hiányzott az az igyekezet, hogy uralkodjanak mások felett, nem állt szándékukban elfoglalni olyan területeket, melyeket etnikai szlovénok népesítenek be.

K: A szlovénok tehát nem próbálják történelmi érvekkel igazolni a jelen cselekedeteiket...

A. D.: Mi mindig csak azt akartuk megvédeni, ami a miénk. Ebben a tekintetben tehát a kis, védekező szlovén nemzet és a rendkívül sok történelmi esélyt kihasználó szerbek között óriási a politikai szemléletbeli különbség.

K: Az már világos, miben különböznek a szlovénok a szerbektől. És mi a helyzet a többi szomszédokkal?

A. D.: Tudomásul kell vennünk, hogy a nemzeti karakter, ez a ködös elképzelés csak akkor érvényesülhet, ha az egyik nemzet a másikkal szemben határozza meg magát. Amikor mi egymás között beszélgetünk, nem úgy fogjuk fel önmagunkat, mint „elhibázott", „nagyobb szívvel megáldott" osztrákokat, nem úgy beszélünk önmagunkról, mint délszlávokról, akik fegyelmezettebbek és protestáns munkaerkölcsükből eredően istenfélőbbek és jámborabbak, mint a többiek...

K: A „Balkán arisztokratái"...

A, D.: A „Balkán arisztokratái" csak akkor lennénk, ha mind a mai napig Jugoszláviához tartoznánk. Most azonban ehelyett Közép-Európa parasztjai lettünk. Amikor kiharcoltuk a függetlenségünket, minden gyökeresen megváltozott, mert tényleg mi voltunk a Balkán arisztokratái, de csak a többiekhez képest. Most, hogy magunkra maradtunk, a többi közép-európai nemzethez viszonyítva kell meghatároznunk magunkat, ha nem egyenesen a nyugatiakhoz képest. És éppen itt ütközünk falba, mert a történelmi metaforák ezen a ponton felmondják a szolgálatot, nem képesek magyarázatot adni az új szituációra. Az értelmiségiek jelenleg arról vitatkoznak, hogyan lehetne új metaforákat kovácsolni, új felfogásrendszert bevezetni, mely képessé teszi a lakosságot arra, hogy olyan délszláv népnek tekintse magát, melynek a kulturális gyökerei a közép-európai mentalitásból táplálkoznak. Ez a mentalitás nagyrészt az Osztrák-Magyar-Monarchia jó értelemben vett örökségének, hagyományainak fogalmaival határozható meg.

K: Tényleg az volna az értelmiség dolga, hogy új metaforákat, új önimázst kreáljon. Nem inkább az, hogy megfogalmazza a jelen állapotból adódó problémákat?

A. D.: Az a nemzeti program, mely markánsan megfogalmazódott a szlovén szerzők verseiben, novelláiban, melyeket szlovén szerzők írtak, már időszerűtlenné vált: az utópia, ez a sosemvolt ország, amit a függetlenség jelentett, hirtelen valóra vált. Most nem tehetünk mást, mint hogy kutatunk, új utakat keresünk, hiszen újra kell értelmezni, kik is vagyunk, milyen az identitásunk. Régebben, amikor még Jugoszlávia része voltunk, ez könnyű volt. Mi mindig úgy láttuk és láttattuk magunkat a déli határainkon élő unokatestvéreinkkel, mint az a nemzet, amely talán nem annyira nagylelkű, mint a többi délszláv, de tudja, hogyan legyen saját szerencséjének kovácsa. Mostantól azonban nem vagyunk többé a leggazdagabb nagybácsi Jugoszláviában, most a jóval nagyobb közös Európa-ház része vagyunk. Szlovénia tehát ha kell, ha nem, igyekszik elszakítani minden szálat, ami régebben a Balkánhoz kötötte.

K: Azért ezt az igyekezetet te is túlzónak érzed...

A. D.: Azt hiszem, tényleg az egyoldalúság hibájába esünk, mert ha Szlovénia továbbra is úgy határozza meg nemzeti karakterét, vagy identitását, ahogy az uralkodó poltikai formáció változik, elveszíthetjük azt a viszonylagos előnyünket, melylyel mi itt mindig rendelkeztünk. Mi mindig is a Balkán közelében éltünk, s így jobban ismerjük ezt a helyet. Csakhogy a Balkán a szlovénok szemében nem az összefonódó nyelvek, vallások, kultúrák megtestesülése, hanem szinte kizárólag a mészárlás jelképe, a gyűlölet színtere, melytől jobb minél távolabb maradni, hagyni, hogy főjjön a saját levében. Nem szívesen mondom ezt, mert csak egy hajszálon múlott, hogy elkerültük Mosztár vagy Vukovar végzetét.

K: Nincs a szlovénokban olyasféle küldetéstudat, mely arra sarkallná, hogy a régi kapcsolatokat kihasználva hatni próbáljon a szerb értelmiségiekre?

A. D.: Nem látok esélyt arra, hogy a szlovén értelmiség felvegye a kapcsolatot azokkal a szerb művészekkel és értelmiségiekkel, akik jelenleg nemzeti szocialista eszméket vallanak, bár kétségtelen, hogy van egy nem kis réteg, mely nem szennyezte be a kezét ártatlan emberek vérével. Nem szeretek és nem is vagyok hivatott történelmi párhuzamokban beszélni, tehát csak azt mondhatom, hogy a nácik bukása után Európa nem közösítette ki Németországot, hanem egy alapos nácítlanításnak vetette alá, s ez olyannyira sikeres volt, hogy napjainkban Németország az európai stabilitás és a kulturális együttműködés egyik fő garanciája. Tehát azt hiszem, Szerbia defasizálása nélkül hasonló együttműködésre nem kerülhet sor. Persze, nem vagyok próféta, és nem tudnám megmondani, mikor megy majd végbe ez a defasizáció Szerbiában, azt azonban tudom, hogy a párbeszéd megindulásának ez elengedhetetlen feltétele.

Krasztev Péter

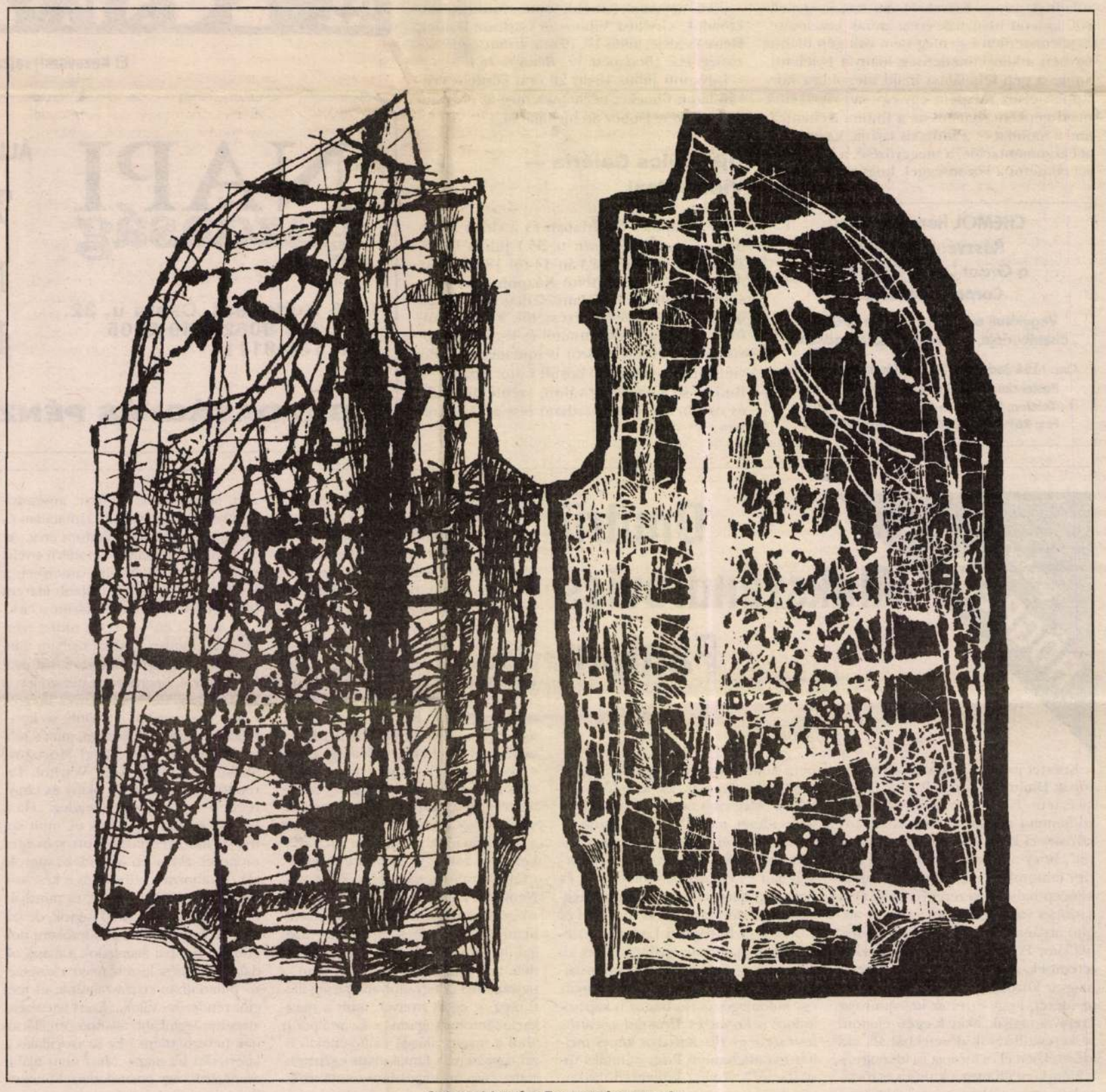

Selmeci István: Egy nap lenyomata

ZALÁN TIBOR:

Egy eltűnt tábla nyomában

Kérem szépen, ország és világ előtt kénytelen vagyok kijelenteni, hogy nem vagyok buzi. Erre bizonyítékként nem csak két szép leánygyermekemet tudom elősorolni s húsz év óta velem élő feleségemet, de némely hölgyeket is az idők teljességéből (egyszer-kétszer minden férfi legény, volt) innen és onnan s a nagyvilágból (jelige a szerkesztőségben, legalább hetvenhét erotikus pecsét alatt.) Valamint nem vagyok bi-szex sem. Sőt, nem vagyok fekete és nem vagyok fehér, nem vagyok indián és nem vagyok cigány, nem vagyok zsidó és nem vagyok arab, nem vagyok kommunista és nem vagyok fasiszta, még csak szkínhed se vagyok, valamint nem vagyok fiatal és nem vagyok öreg, nem vagyok pesti és nem vagyok vidéki, nem vagyok urbánus és nem vagyok népies (se avantgarde se), nem vagyok magas és nem vagyok alacsony, de erről talán később. A legfontosabb, hogy nem vagyok. Se, se. Mert...

Az úgy szokott lenni, hogy amikor megalakul egy szerkesztőség, mondjuk a chicagói Szivárvány című irodalmi lap magyarországi szekciója, azután pedig megalakul egy alapítvány, mondjuk az M-Szivárvány Alapítvány, mely a lap- és könyvkiadás feltételeit igyekszik úgy-ahogy biztosítani, szóval úgy szokott az lenni, hogy azután a csapat keres egy helyet is, egy lyukat, egy vackot, egy recsegős galériát, mondjuk a Wesselényi utca 54-ben, működtet nehány ósdi szekrényt, múlt századi írógépet, kompjútert és printert, pecsétnyomót készíttet és cégjelzéses papírokon levelezik, vadul és megfontoltan nem fizet honoráriumot, ám kitesz egy táblát a hely falára, mely azt hivatott elősegíteni, hogy a szerkesztőséget netalántán felkereső néhány eszehagyott szerző — ki jár manapság szerkesztőségekbe, hacsak nem kényszerítik! — vagy gyanútlan érdeklődő tudva tudhassa, hogy a tábla alatti ajtón belépve kikre, mikre és miért fog rátalálni.

Szép, ízléses, szolíd tábla került akkurátusan kitételre a Szivárvány falára: M-SZIVÁRVÁNY ALAPÍTVÁNY. Ennyi. Szerény szöveg, semmi flanc, elviselhető betűk olyan kicsit vízvezetékkék alapozáson. Azután pedig jöttek is a szerzők, kicsit srégen felnéztek a falra, és rögtön tudták, jó helyen járnak, hogy itt általában a Szűgyi van, szerdánként a Zalán, meg nagyritkán a Jankovics és elvétve a Grausz, kéthavonta pedig a Mózsi Chicagóból a rettenetes bőröndjeivel. S van szerkesztve a helyen egy lap, vannak ugyanitt kiadva könyvek, mindeki jöhet és mindenki megjelenhet, aki jönni akar, illetve akit meg lehet jelentetni.

Idáig akár reklámszövegnek is vélhetnők a föntebbi sorokat. Ám az idill napokkal ezelőtt radikális titokzatossággal megszakadott. Szerkesztő déltájt érkezik a szerkesztőségbe, srégen felnéz a bejárati falra, fel, ahogy egy szerkesztőnek fel kell néznie, nem hivalkodón, de jelentőségteljesen, felnéz egyszer, felnéz kétszer, felnéz háromszor. Másnapos, gyulladt szemeit dörzsöli s megfogadja, hogy másnaptól absztinens lesz és nem másnapos, dörzsöli, dörzsöli, de a látvány nem akar pozitívra kialakulni. Mert — *hiányzik a tábla.* A falon csak a helye, az alapozásnál kicsivel sötétebb, takaros folt, napnemmeg sem állt hazáig, azóta is a táblát bámulja a falán, mit bámulja, csókolja, smárolja, simogatja, s tovább, vérmérséklet szerint, lehet azon alszik, sőt, vele, sőt, satöbbi. Bár ez valószínűnek látszik, elveti.

Azután komor arccal arra gondol, valamely vetélytárs napilap vagy folyóirat — New York Times, National Geography, Playboy, Penthouse, esetleg a Népszabadság, Alföld, Jelenkor — szerkesztője vagy felbérelt embere próbálja így irigyen megakadályozni a szerzők végtelen áramlását a Wesselényi utcai szerkesztőségbe. Mert egy ilyen (volt) tábla alatt megjelenni nem csak nagyszerű, de nyilván dicső is. Ezt, bár nagyon valószínűnek tartja, mégis elveti.

Majd egy joviális képű, ragacsosan izzadó pasas rajzolódik ki a homloka mögött, aki könnyek és sóhajok között szereli lefelé a táblát, mondván, ő, igen, egyedül ő hivatott arra, hogy egy kulturális jellegű alapítvány összes keresztjét, kudarcát, a szüntelen visszautasítások szégyenét átvegye, vigye, hordja. E társadalom csak a gazembereknek s a mártíroknak élvezet (mind aki többi elveszett — teszi hozzá, irodalomszeretőre valló finomsággal — utunk a semmibe vezet — érve el ezen a ponton Madách mélységeit), leveszem, elviszem, legyen, aminek meg kell lennie. S bár ez kimondottan tetszenék szerkesztőnek, kedvetlenül elveti.

S ekkor eszébe jut, száraz égből így a villám, hogy van Magyarországon egy szervezet, mely szintén a Szivárvány nevet kapta volt a keresztségben, noha nem tizenöt évvel ezelőtt, s nem is Chicagóban, mint a folyóirat, hanem mostanság, a demokrációban. A melegek szervezetéről van itt nagyba szó. S fény gyűl (ez itt elírás, mert gyúl akar lenni, de mintha pontosabban takarna el, vagy fedne fel valamit) az agyában. Melegek — Szivárvány Alapítvány. Rövidíthetően: M-Szivárvány Alapítvány. S két verzió is végigviharzik felzaklatott lelkében. Az első a jobbik. Talán.

Történt, hogy jött egy meleg férfiú vagy asszonyság — esetleg ment — a W. utcán végig, s az ötvennégyes szám előtt táblát lát a falon. Azt mondja, jé, ez a mienk. Bekukkant, és látja, hogy bent mindenféle, nem kimondottan melegségi koordinálásra való dolgok vannak. Jé, mondja, ez nem is a *mienk*. De ha a mienk, akkor miért nem a mienk? És veszi a táblát, le, viszi a táblát, el. Nem lopja, miért is lopná, hiszen az övéknek hiszi, véli, gondolja. (Lásd még a hamistudat fejezetet bizonyos könyvekben!) Valahol kiteszi, s itt már bizony a szegény (áradó) gyanútlan szerzőkkel szembeni felelősség kérdése is gyötörni kezdi szerkesztőt.

Vagy történt, hogy jött egy nemzetlélek-mentő férfiú vagy asszonyság — esetleg ment — a W. utcán végig, s az ötvennégyes szám előtt lát táblát a falon. S azt mondja, jé, ez az *övék*. Bekukkant, és bent minden olyasmit lát, ami szerinte kimondottan melegségi koordinálásra való dolog, úgymint könyv, folyóirat, kompjúter, borozgató és vitatkozó entellektueles kinézetű fazonok és csajonok (utóbbi csak a rímkényszer miatt így). Jé, mondja, az ország meg a *miénk*. És ezek miatt megy tönkre. De ha az ország a miénk, akkor ez a tábla itt a falon miért az övék? És veszi a táblát, le, viszi a táblát, el. Nem lopja, miért is lopná, hiszen a *„miénknek"* hiszi az országot, véli, gondolja, s a tábla akkor is az országhoz tartozók tulajdona, ha az övéké, mivel az ország meg, volt már szó róla, a *„mienké"*. (Lásd még a hamistudat fejezetet bizonyos könyvekben!) Valahol leköpi, lehugyozza, leszarja, összetöri, s itt már bizony a szegény (áradó) gyanútlan szerkesztőt az itt élhetőség lehetőségének a kérdése kezdi gyötörni. Meg az itt szerkeszthetőség kérdése is.

És elhatározza, hogy ír egy szöveget, melyet több újságnak is elküld, jelesen ÉS, Népszabadság, Magyar Hírlap, Új Magyarország. (Ennyihez van épp pénz a zsebében.) Azért többnek, mert tudja, hogy a táblaszerelő úr-elvtárs-bajtárs-pajtás-kéjtárs milyen sajtóterméket forgat (ha forgat) inkább vagy leginkább. S abban arról akarja majd meggyőzni az ismeretlen beavatkozót, hogy az általa (is) szerkesztett folyóirat társadalmi, kulturális és kritikai orgánum, amely miatt le lehet ugyan buzizni az embert 1995-ben, de a tábláját akkor sem (lenne) szabad leszerelni és elhordani. Ezért hát eldönti, hogy úgy fogja kezdeni a szöveget: *„Kérem szépen, ország és világ előtt kénytelen vagyok kijelenteni, hogy nem vagyok buzi. Erre bizonyítékként nem csak két szép leánygyermekemet tudom elősorolni..."*

Selmeci István: Egy nap lenyomata

Táncol a kongresszus

— írta *Hámos György* egy televízió-kritika címében, még 1964-ben, itt az ÉS hasábjain. Az írás az akkori *kimittudosok* és a *Ki miben tudós?* vetélkedő győzteseinek gálájáról adott hírt, ahol tudós és művész (-palánta) kézfogása természetes volt. Műsor ugyan, mégis több; az ifjúság boldog vállalkozása, sugárzó lelkesedés. A sajátos Hámos-cím eleve utal a képtelenségre: a tévés gálaest sosem-volt pillanat; művészet- és tudománytörténet ritka eseménye. Szét is válnak az utak, mire múlik a fiatalság, a színházi nézőtér harsány tapsa nem hallatszik át az akadémia kongresszusára, tudomány és színpad — noha tisztelettel — hűvös távolságtartással figyeli egymást.

A harminc év előtti gála jutott eszembe már tavaly ősszel, amikor az Operaház nézőterén bámultam a csodát; a *Világsztárok az operában* csillagparádéját, a nemzetközi balettvilág pompás fölvonulását. Alighanem professzionális szakírói erény — mellyel nem rendelkezem — a leggyönyörűbb produkciókat *nem* plakátszlenggel illetni, mértékkel magasztalni. Az Operaházban az „állóhelyek" is mind megteltek és csak az ügyeletes tűzoltó edzett idegrendszerének volt köszönhető, hogy a bejárati ajtót tömeszelő ifjú balettnövendékeket nem küldte el, hiszen ők tanulni jöttek.

És ugyancsak a harminc év előtti gála ötlött eszembe, amikor láttam a balettálom megvalósulását, a fontos készüléket egy budapesti koraszülött osztályon (a szponzorált est bevételéből vásárolták), hogy biztonságosabb legyen (majd) másfél kiló alatti embertársaink élete.

Idén harmadszor lesz *Világsztárok az operában*. Hangsúlyos: e sorokat nem támogatja a szervezők reklámmenedzsere, bizisten nem születtek volna meg, a jegy is elfogyott mind. A szponzorok nevét sem említem (valamennyi olvasható a műsorlapban). Félre a bumfordi szeméremmel, a pénz- és reklámvilágot kísérő akadémikus gyanakvással, igenis szót érdemel, a szakkritika által szenzációvá hagyományult balettgála egyfelől és a kezüket törölő anyák öröme, másfelől. Amikor a tudomány és kultúra félresöpréséről, merkantil semmibevételéről szólni közhely szinte, és amikor a kórházak százmilliós adósságot görgetnek maguk előtt, igenis meg kell állni egy pillanatra. Mindig és minden hasonló előtt. Miként a pénzbeli támogatás (tegye, akinek dolga), úgy a köszönő szó is hozzátartozik a polgárosodás ösvényein poroszkáláshoz.

A hagyomány folytatódik. Idén kórházinformatikai rendszert adományoznak és nagy összeget kap a *Bicebóca Alapítvány*. Tetszik tudni: ők a kis sánták, furcsa mozgásúak, tolókocsihoz kötöttek. *Sokszorosan* eszünkbe jutnak majd a lágyan mozgó, légben röppenő, Moszkvából, New Yorkból, Párizsból idesereglett balettművészek láttán, szeptember 8-án az Operaházban.

-szenczi

LICHTHOF

Leukoplaszt

Szeptembertől áramrendőrség lesz.

Áramrendőrségre azért van szükség, mert a lakosság egyik fele nem fizet villanyszámlát, a másik meg lopja az áramot. S így az Elektromos Művek tönkre fog menni. Hacsak ő is el nem kezdi valahogy Paksról lopni az áramot; persze akkor meg Paks menne tönkre, és nem a haza büszkesége lenne, hanem csak egy kivénhedt atomtemető, amelybe (senki se tudná miért) még mindig szállítanák a volt NDK-ból az ingyen-fűtőelemeket; nem jó ez sehogy se; áramrendőrség kell.

Mi egyébként erre már rég rájöttünk: nem sokkal azután, hogy miénk lett a ház.

A ház privatizációja ugyanis (túl azon, hogy ötször annyit fizetünk azért, hogy továbbra se takarítsanak) egyetlen változást hozott: mióta miénk a ház, nem az államtól, hanem egymástól lopjuk az áramot.

Mivelhogy nálunk a lakók nem a villanyórát meg a biztosítékot iktatják ki meg szerelgetik össze-vissza, hanem egyszerűen rákötik magukat a ház villanyórájára.

Illetve hát a lakást.

Az úgy volt, hogy valamikor régen lakott itt egy villanyszerelő, aki villanyt nem szerelt ugyan, mert nem volt kedve, viszont néhány liter almabor fejében bárkinek megmutatta, hol a vezeték, hogyan lehet rácsatlakozni; ha jó napja volt, meg is csinálta. Igaz, szigetelőszalagot mindenkitől úgy kért. Nem volt neki otthon, csak leukoplaszt, azt meg sajnáltà, tartogatta, ha megsérül szerelés közben, legyen. Ezen többen fölmérgedtek, mások kétségbe vonták villanyszerelő voltát is; voltaképp ki látta ennek a mesterlevelét, kérdezte például a házmester, aki akkor még élt, meg egyáltalán volt ilyen hogy házmester; egyszer valami ürüggyel be is ment a villanyszerelőhöz körülnézni; mesterlevelet nem talált ugyan, de talált két biztosítékot meg egy dobozt, úgyhogy végül megnyugodott a ház. Meg különben is, ment a hűtőszekrény, égett a lámpa, ordított a tévé, számla meg alig volt, szóval működött a dolog; ráadásul a villanyszerelő kimondottan fifikás ember volt, nem akarta, hogy rajtakapják a fél utcát, mivel akkor ő se lophatta volna békében az áramot tovább, így aztán egy-egy helyiséget, volt ahol kettőt is a rendes villanyórán hagyott, a villanyszámlások nyugodtan alhattak, valami fogyasztás mindenütt volt; egy idő után mindenki magától vett a villanyszerelőnek szigetelőszalagot meg almabort.

A dolog egyedüli vesztesei azok a villanyszerelő mesterek voltak, kiknek később meg kellett keresni (ha egyszer a villany a Lakatoséknál csak a konyhában, a Lajoskánál az előszobában, a Karcsiéknál viszont a WC-ben és a kisszobában is ég, ugyanakkor a lépcsőházban meg a Józsinál tök sötét van, akkor voltaképp) melyik biztosíték olvadt ki, mivégre, és hol.

Ezt mindenki elfelejtette az évek során, a villanyszerelő a leukoplaszttal meg rég elköltözött, már a legöregebbek sem emlékeznek, hová.

Csakhogy amióta miénk a ház, mi fizetjük a ház villanyszámláját, s vele minden rákötött konyhát meg kisszobát; azóta álló nap s álló éjjel megy a leukoplasztozás, WC-k s nagyszobák lekötése s újracsatlakoztatása a lépcsőházra.

Saját áramrendőrségünk is van.

Működése egyszerű: a lakók egymást váltva, tíz percenként lecsapják a lépcsőházi villanyórát, s akinél ilyenkor sötét lesz, az kap egy guriga leukoplasztot.

A szigetelőszalag olcsóbb, de a Karcsi kórházban dolgozik és mindig hoz.

Mindenesetre itt már nincs olyan polgár, aki ne lenne képes akár naponta kétszer nyomtalanul lekötni s rákötni a lakást bármelyik villanyórára, még a sajátjára is, ha muszáj, vagy akár egy Rakéta-porszívó segítségével visszapörgetni a gázórát: mire odajutunk, fölkészülten várjuk az áramrendőrség, a gázrendőrség, a vízcsaprendőrség, a lajtoskocsi-rendőrség megalakulását.

Molnár Erzsébet

LIBER

21-22. SZÁM — BELGA DÜHÖK

1. Liber, bri hn. 1) síkhéj a fán, a kérgen alól (vesd ö. cortex); 2) több levélből álló könyv, irat. Innen átalán írásbeli érintkezés, gyakran vallásos vagy jóslati könyvek; 3) könyv-rész, szakasz, osztály; tres libri de officiis.

2. Liber, eri hn. Bacchus latin neve, küln. a mint Görögországban a mysteriumokban tisztelték és onnan Itáliába átvették. Innen (költ.) bor.

3. liber, era erum, mn. kf. és ff. 1) szabad átalán, önálló, akadálytalan, cselekvésben stb. meg nem kötött, nem kötelezett.

Kis breviárium Belgiumról — a francia utazó használatára

GEERT VAN ISTENDAEL

— Mesterséges ország-e Belgium?

— Belgium természetesen mesterséges ország. Ismer olyan európai országot, amely ne művi úton jött volna létre? A francia-belga határ például háborúk és békekötések hosszú sorának eredményeképpen alakult ki — vagyis Franciaország északi határa művi úton jött létre. És tanulmányozza csak azokat a módosításokat, amelyeket a német, osztrák, finn, olasz, lengyel és a többi európai országhatárok elszenvedtek a 20. század folyamán! Ezen nagy nemzetek területének határai végképp nem természetes határok. Európában a határok önkényes meghúzása a szabály. Azt hiszem, ez alól egyedül Izland jelent kivételt.

— Belgium többnemzetiségű ország?

— Franciaországhoz hasonlóan Belgium is többnemzetiségű ország. Mindazonáltal meg kell jegyeznem, Belgium előnyösen különbözik Franciaországtól a tekintetben, hogy a gyakorlatban is elismeri ezt a bonyolult valóságot. A *Jelentés a tájnyelvek megsemmisítésének és a francia nyelvhasználat általánossá tételének szükségességéről és eszközeiről* (II. év, prairial hó 16., azaz 1794. június 5.) megjelenése és a III. év, thermidor hó 2-iki (1795. július 20.) rendelet megszületése óta a hivatalos Franciaországnak sohasem sikerült tiszteletben tartania különböző nyelveinek (mint a breton, a németalföldi, a német, az olasz, az okszitán, a baszk, a katalán) autonómiáját. Ez a nyilvánvaló kudarc annál is figyelemre méltóbb, mert nem jelentéktelen kisebbségi nyelvekről van szó. Franciaországban még 1835-ben is a megyéknek csak 26 százaléka volt teljesen vagy többségében franciaajkú. *

— Honnan ered a nyelvi harc?

— A belga állam 1830-ban megszületett függetlensége óta a francia mintát, azaz a végletekig vitt elfranciásítást próbálta követni. Az uralkodó osztály Flandriában éppúgy, mint Brüsszelben és a vallonoknál frankofon volt; a politikai életet, a közigazgatást, a közép- és felsőfokú oktatást gyökeresen elfranciásították. Flandriában és Brüsszelben tehát a *földrajzi* nyelvi határokhoz még egy *társadalmi* nyelvi határ is társult — holott Brüsszel lakossága ekkortájt többségében németalföldi nyelvű volt (lásd az 1846-os nyelvi összeírást). A kisemberek a legkülönfélébb tájnyelvet beszélték, amelyek gyakran igen messze estek a standard németalföldi köznyelvtől; a tehetősebb osztályok pedig „az állatokkal és a cselédekkel beszéltek flamandul" . De már az 1840-es évektől megszerveződött a flamand emancipációs mozgalom. Az első nyelvtörvényt 1873-ban szavazták meg (nyelvhasználat a bűnvádi eljárásokban). Az úgynevezett egyenlőségi (*gelijkheidswet*) törvény ellenére, melyet 1898-ban fogadtak el, s amely a jog területén, azaz a királyi törvények és rendeletek németalföldi és francia nyelvű szövegét illetően az egyenértékűség elvét szögezte le, a Flamand Mozgalomnak csak a belga függetlenség centenáriumán sikerült elérnie, hogy egyetemi oktatás németalföldi nyelven folyhasson (a németalföldi nyelv használata Gent egyetemén, 1930.). A nyelvi határokról szóló törvényeket majd csak 1962-1963-ban fogadják el, véglegesen megteremtve ezzel a határ mentén fekvő mindkét terület hivatalos egynyelvűségét; a többségében elfranciásított Brüsszel megmaradt kétnyelvű szigetnek a németalföldi nyelvterületen.

— Mi az oka a németalföldi és a flamand nyelv különválasztásának?

— Nincs különbség köztük. A németalföldi nyelv Hollandia és a belgiumi flamand közösség nyelve. Vagyis az Európai Unió huszonegy millió polgára beszéli. Még egy nyelvközösségi megállapodás is létezik a Holland Királyság és a Belga Királyság közt (*Taalunie*). Attól még, hogy Hollandiában gyakran hollandul beszélnek, Belgiumban meg flamandul, a németalföldi nyelvnek egyetlen és kizárólagos nyelvtana van (*Algemeen Nederlandse Spraakkunst*). Egy és ugyanazon szótár az irányadó mindkét nyelvben (*Van Dale Groot Woordenboek der Nederlandse Taal*). Nyelvtant és szótárt egyaránt a németalföldi nyelv holland és flamand szakértői szerkesztenek. Már a századelő óta valamennyi neves flamand író műveit Hollandiában, elsősorban Amszterdamban adják ki. Ezzel nem akarom azt állítani, hogy szókészletben és kiejtésben ne volna eltérés a különböző területek közt. A flamand vidékeken és Hollandia déli, keleti részein a hétköznapi életet a tájnyelv uralja. Az eltérések akkorák, hogy egy nyugati flamand például képtelen megérteni a limburgi dialektust. Ezzel szemben a limburgi a legcsekélyebb nehézség nélkül megérteti magát a holland-belga határral szomszédos vidék lakójával. A tájnyelvek átmetszik a határokat.

— Két nép él-e Belgiumban?

— A föderalizáció folyamatának tényét nem tagadva, az Alkotmány csak belga népet ismer. Ez a nép, a belga, nem a semmiből jött elő 1830-ban. Az 1830 óta létező királyság mögött egy sokkal ősibb entitás rejtőzik. A vallásháborúk idején a spanyol armadának sikerült visszahódítania azoknak a tartományoknak a déli részét, amelyeket Németalföld néven ismert a 16. század, és amelyek ma a Benelux államok, valamint néhány szomszédos északfrancia és német vidék területét foglalják magukba. Északon pedig megjelent a hét Egyesült Tartomány szabad köztársasága. A spanyol megszállás alatt álló déli vidék azonban hamarosan romokban hevert gazdaságilag és elvérzett kulturálisan. Protestáns flamandok, brabantiak és vallonok ezrei kerestek menedéket Hollandban és Zeelandban. Ettől kezdve azokat a tartományokat, melyek jóval később majd Belgiumot alkotják, ugyanolyan módon kormányozzák, előbb a spanyolok, majd az osztrákok, aztán a franciák. A kormányok és a fővárosok — Madrid, Bécs, Párizs — távoli, idegen és ismeretlen valóságok. A francia megszállásig a tartományainkban beszélt nyelvek különbözőségének semmiféle jelentősége nem volt. A spanyol és osztrák időszakban a helyi beszédmódokat tiszteletben tartották. De flamandok, brabantiakk, hennegauiak és namuriak (a liège-iek mindig széles körű autonómiát élveztek) ekkor alakítják ki véglegesen azokat a beállítódásokat, melyeket 1830 után *belgának* minősítenek: korlátolt, de erőteljes józan ész, rendkívül erős bizalmatlanság minden politikai hatalommal és az egész közélettel szemben, ragaszkodás egy sor olyan kisebb szabadságjoghoz, melyek kellemessé teszik a magánéletet (ezt jelentik például a fényűző módon megépített házak), a népi osztályokban elterjedt kisebb mértékű korrupciók, végül pedig igen figyelemreméltó ötvözése a (kis)polgári és egyfajta anarchisztikus értékrendnek, mely ötvözet sikeresen egyesít franciaajkúakat és flamandokat abban, hogy határozottan szembeszálljanak a francia és holland tulajdonságokkal. Semmi sem hasonlít jobban egy vallonhoz, mint egy flamand, és fordítva.

— És a belga viszály?

— A flamandok, brüsszeliek és vallonok elsöprő többsége (90 vagy még nagyobb százaléka) szemben áll a szeparatizmussal. Ez a többség nem látszik meg egyes flamand vagy vallon politikusok tetteiben, sem azokban a szeparatista dogmákban, melyeket némely flamand újságok (*De Standaard, Gazet van Antwerpen*) hirdetnek. Ezzel szemben olyan fontos szervezetek, mint a szakszervezetek, melyek Belgiumban a bérből élők nagy többségét tömörítik, vagy a munkaadói érdekképviseletek Belgium megtartása mellett voksolnak. Flandria Hollandiához való csatolása még kevésbé kívánatos, mint a vallonok Franciaországgal való egyesítése. A németalföldi nyelv egysége csalóka. Ami a kultúra valamennyi nem nyelvi elemét illeti, Hollandia és Flandria rendkívüli mértékben különböznek egymástól, hiszen Hollandiára a függetlenségi hagyomány, a nyelvi egyöntetűség és a kálvinizmus, Belgiumra meg a katolicizmus, a nyelvi harcok és az idegen megszállók évszázados uralma nyomta rá a bélyegét. Egyébként is, Belgium eltűnése a Szarajevó- és Bihac-jellemezte Európában óriási tévedés lenne. Nyelvi harcunk két alapvető jellemvonása, hogy békés és demokratikus. Voltak persze tömegdemonstrációk, üvöltözések és kődobálások, de ennek 1830 óta mindössze két halálos áldozata volt. A flamand önállóság parlamenti vitákban és egy sor nyelvtörvény eredményeként jött létre. Ezeket a törvényeket mindkét nyelvcsoport képviselői nagy többséggel — olykor bámulatos többséggel — szavazták meg. A legnagyobb nyelvet (a franciát) beszélő csoport apránként leadta a privilégiumait, a többségi csoport (a flamandok) pedig megtanulta, hogy ne éljen vissza számbeli fölényével. Semmiképp sem szabad lebecsülni ennek a rendkívül kifinomult, különleges és kiegyensúlyozott törvényhozási technológiának egész Európa számára érvényes, példa értékű jelentőségét. Hiszen Európában, ugyanúgy, mint Belgiumban, különböző kultúrák és nyelvek kénytelenek egymás mellett élni. Európa legeredetibb jellemvonását, azaz sokféleségét veszítené el, ha a nagy kultúrák, a nagy nyelvek, a nagy államok a kicsik rovására formálnák önmagukat. A belga tapasztalatok — melyeket hosszú idő alatt és nehezen szereztünk meg, s melyeket rólunk mit sem tudó idegenek olykor kinevettek —, dél és észak, a latin és a germán elem egy államban való együttélésének tapasztalatai páratlanul fontosak az európai civilizáció számára. Európa vagy belga lesz, vagy nem lesz.

Wim de Vos

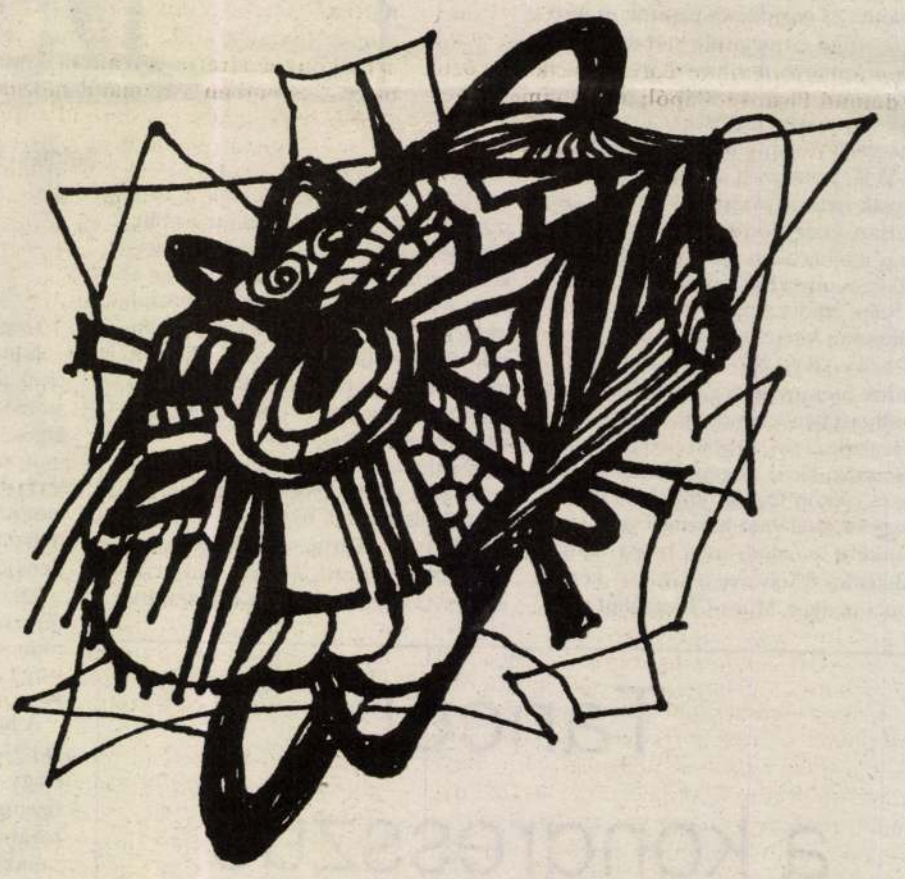

Tóth Edit rajza

Geert van Istendael (1947), szociológus, a hivatalos holland nyelvű televízió (BRTN) volt újságírója, mindenekelőtt író. Bekentenissen van een reactionair című, 1987 és 1993 közt írott esszéit magába foglaló kötete (Amsterdam-Antwerpen, Atlas, 1994.) azokhoz a kérdésekhez nyúl vissza, melyek már előző köteteiben is (Het Belgisch Labyrint, 1989., második kiadása: 1993., és Arm Brussel, 1992.) foglalkoztatták. Meggyőződéses belgaként, brabantiként és brüsszeliként sajnálja, hogy Belgium föderalizálása „Flamand Közösséget" és nem „Németalföldi Közösséget" hozott létre, minthogy szemében Flandria, Brabant és Limburg éppúgy alkotói a németalföldi nyelveknek és kultúráknak, mint azok a tartományok, melyek Hollandiát létrehozták. Egyébként büszke Belgium bonyolult szövetségi struktúrájára, s egyáltalán nem szégyelli azokat a hosszas politikai alkudozásokat, mellyel előkészítették számára az utat, minthogy ezek az alkudozások tették lehetővé a németalföldi és a francia nyelvet beszélők békés együttélését. Belgium iránti szeretete azonban nem akadályozza van Istendaelt abban, hogy a határokon túlra is elvezesse olvasóit, hogy vele együtt fedezzék fel mindazt, ami bennünket közelebb visz Hollandia egyes (flamand!) vidékeihez, vagy hogy vele együtt látogassanak el Olaszországba, Svájcba, Németországba... De ezenközben is a lehető legerősebben kötődik ahhoz a kötelességünkhöz, hogy ápoljuk a németalföldi nyelvet, és ne feledkezzünk meg Európa történelméről és erkölcsi hagyományairól.

** F. Braudel, L'Identité de la France, Párizs, Arthaud-Flammarion, 1986., 72-83. p.*

Fordította: Mihancsik Zsófia

SELMECI István

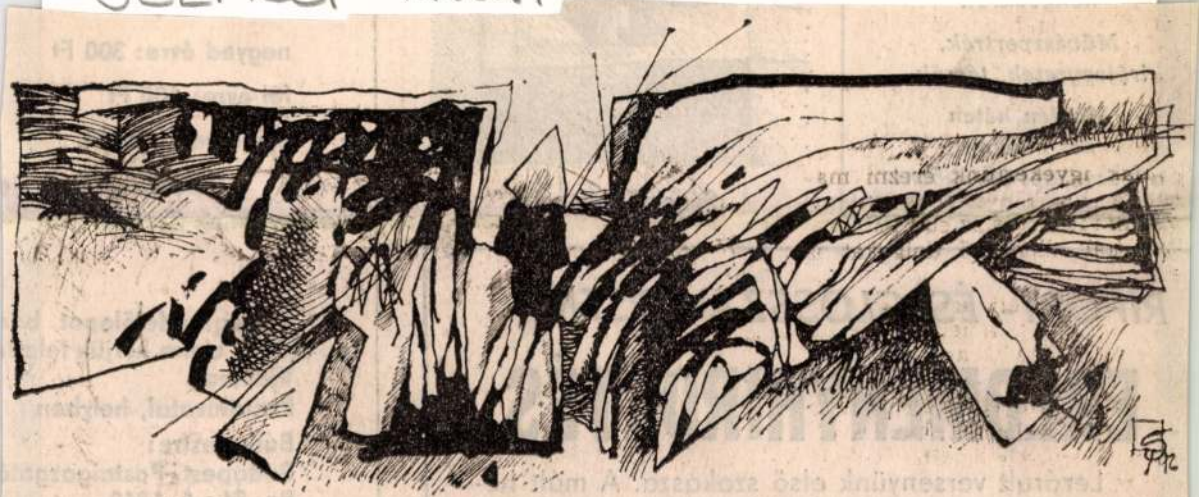

Selmeci István rajza

ÉS 1992 május 8.

Az Alkortárs Galéria tisztelettel meghívja Önt

SELMECI ISTVÁN

grafikus
kiállítására

A kiállítást megnyitja Lóska Lajos művészettörténész
1993 július 1-én 17.30-kor.
A kiállítás 1993 július 23-ig látható.

Alkortárs Galéria
Jászberény, Táncsics M. u. 6.

MAJTÉNYI LÁSZLÓ:

Színe és visszája

Jeruzsálem? Tárzus? Damaszkusz?

(Ember, ép ítélőképességgel, nehezen szánhatja el magát arra, hogy elolvasson egy olyan irományt, melynek címében vagy akár alcímében a Damaszkusz szó előfordul. Sajnálom, az újbeszéd és a mögüle előtűnő újmitológia korlátozza mindannyiunk anyanyelvi és fogalmi készségét, az enyémet is, természetesen. A cím tökéletlenségétől el akarok valahová jutni, de kitérőkre lesz szükségem.)

1. „Lőn pedig, hogy a mint menék és közelgeték Damaskushoz, déltájban nagy hirtelenséggel az égből nagy világosság sugárzott körül engem."

Túl vagyunk ezen is.

Az elmúlt évek legellenszenvesebb metaforája lett a damaszkuszi út. A nekivadult damaszkuszozás.

Igaz ami igaz. Lecsatolták már sokan a népnemzeti gerincet, sajog bár kissé a helye, fáj is talán, úgy megszokták, hiába. Harsan a kürtszó, dob pereg, új életet kell kezdeni megint.

Bal keblükre téved kezük, milyen érdekes, ott dobog a szív, nem pedig másutt. Az új gazdi szemvillanását lesi már a jó kutyus.

De tekinthetünk más irányba is. Érdekes dolgokat látunk. A társadalomban zajló nagy érzelmi hullámzás olyan ezoterikus magyar tudást segít a felszinre, mely számunkra igazán otthonos, de amelyhez képest a mongolok titkos története is csak talpsimogatás.

Alig tudtuk meg a választások részleges eredményét, az adófőszerkesztő — a Párt régi harcosa — máris szóra nyitotta ajakát, megmondta most már az őszintét, az alelnök, ki hitte volna, nem is úriember, direkt hazudott néki.

A történelmi pillanat eloldott sok köteléket, megnyiltak azonnal a lelkek. A legjobb volt kormánypárti tánctanár a vereség másnapján ország-világgal tudatta, hogy sokkal, de sokkal jobban szereti Esterházy Pétert, mint Csoóri Sándort, akinek pedig — szerinte — büdös még a kályhája is. Szegény Csoóri, gondoltam, de hát majd megvédi magát, nyugtattam magam, neki legalább vannak eszközei, például nem szól egy szót sem, elegánsan elengedi ezt az egészet a füle mellett.

Sejtem, mi következik.

Az eszmék, ideálok felkentjét — a boldogtalant, aki nem tudja, mit beszél — a kis hülyét, a tiszta szívű hungaristát, a világuralmistát, a horogkereszténYt rettentően fenékbe billentik majd, már a cirkusz és az erkölcsi világrend miatt is, és ő talán már sehová sem állhat.

Így lesz jól, sírhat a fekete bohóc.

Nem lennék viszont meglepve, ha az élhalbiológusok — mert nem nélkülözheti őket egyetlen rendszer sem — valahogy itt maradnának sokan, nehezéknek a nyakunkon.

Javaslom tehát, engedjük át magunkat egészen önfeledten e látvány szépségének. Azért tekintetünk kövesse a lendülő lábhoz tartozó testet, egészen az arcig.

Az utóbbi években babitsolok többet, öregszem biztosan. Csupán a felszólító mód óhajtóvá hajlik:

Lenne vége már!

2. Sok úr szolgái vagyunk.

Mennyi Saul. Ahány Pál.

A Korona fele részben bizánci, fele részben latin, Bocskayé a szultántól való. Vajktól akár Károlyi Sándorig, Andrássytól Nagy Imréig és persze Kádárig. Sokféle arc, százféle történet.

Fejtől, lábtól egy-egy kulacs. Magyarok.

Bene Sándor a BUKSZ nyári számában Bethlen János „Erdély Tacitusának" emlékiratairól A köpönyegforgatás dicsérete címmel értekezik.

„1657 és 1661 között öt (!) többé-kevésbé legitim fejedelem váltotta egymást Erdély uralkodói székében. Hárman erőszakos halállal pusztultak el. .. Bethlen János mind az ötöt kiszolgálta, s mindig a megfelelő pillanatban pártolt át a soron következőhöz." Barátja, szolgája Habsburgnak, töröknek, kancellárja országvesztő fejedelemnek, mégsem indokolatlan a becsületes színlelők közé sorolni. Amerre fordult: csak cselvetés, ármány és gyilok.

„Előre intek mindenkit — írja Bethlen —, hogy mérsékelten és keresztényi kegyességgel ítélkezzék azokról, akik a földkerekség két nagyhatalma közé ... helyheztettek, s míg egyszer ez, másszor az bizonyult erősebbnek, ellenfele néha még türhetetlenebb módon sújtotta terhekkel, s ha nem akart elpusztulni, a dolgok végső kényszerét, ami minden halandón uralkodik, hozva fel mentségül, arra kényszerült, hogy sokszor váltogassa patrónusait."

Volt mentség.

Nincs mentség.

A szorongatott teremtmény tekinthet a dolgok végső kényszerére.

A magánszorgalmú kutyák nem hivatkozhatnak eszményeikre.

Átkozzák csak inkább önlelkük démonát.

3. Sok mosoly, nagy jóindulat, bármerre nézünk. Humortalan jókedv. A széllelbélelt politológia rajong. Egyelőre egyetlen jómodorú riporter nem kellemetlenkedik. Az elmúlt évek szellemi polgárháborújának kihült csataterei mentén virtuális hullahegyek.

A kritikai értelmiség — soha nem állt valami szilárd lábakon — lebeg mint az ökörnyál.

A jeles közírók, miután hónapokon keresztül az MDF államcsínyével riogatták az országot, most hogy rendben lementek a választások, önelégülten állapítják meg, hogy minden úgy történt, ahogy történnie kellett. Ez — szerintem — elképzelhetetlen valóság.

Amint az is, hogy Eörsi István magányos médiaháborús gesztusa az Egyenleg-affér idejéből — Kételkedem, tehát vagyok! — nem azt a választ váltotta ki, hogy „Lám, ott egy erkölcsi lény!", hanem ... nincs kedvem felidézni, hogy mit.

Szétdúlták a kocsmát, takarítani meg senki nem akar.

4. A szocialisták, én is így látom, jutalmat érdemelnek, jogállami fordulatuk immár teljesnek látszik. Nem akartak egyedül kormányozni, holott kétségtelen legalitással tehetnék. A szabad demokratákat — közelednek az önkormányzati választások — a legújabb ellenzéki taktika is támogatja. A radikális antibolsevisták nagy hirtelen átváltoztak; a jó vadász bácsi, a nagymama barátja, immár aggódva óvja, félti a szocialista Piroskát a bundás szabad demokrata farkastól. Az SZDSZ ezen még sokat nyerhet. Mámoros utazások zajlanak menetrend szerint, és nem akarnak soha véget érni a politikában a de luxe Trabantokon.

Ezenközben a szociálliberális koalíció első — egyáltalán nem tétova — lépéseivel nem a kényes izlésűek kegyeit kereste.

A médiaháború lezárásának(?) módja — ne mondjunk nagyot — szimplán ijesztő.

Legeslegelső feladatának tekintette az új többség, hogy a polgármesteri és a parlamenti képviselői tisztség összeférhetetlenségét megszüntesse. „A hatályos szabályozás szerint a polgármesteri tisztség összeférhetetlen az országgyűlési képviselői megbízatással. Az elmúlt évek tapasztalatai alapján indokolatlan ennek az összeférhetetlenségnek a fenntartása."

Nem a legjobb szöveg, mondhatnók, és — tegyük hozzá — nem is kell nagyon kifinomult hallás, hogy némi hamisságát észre is vegyük. Igaz, vissza is kérdezhetünk önmagunknak, ha valóban csupán pőre hatalmi logika nyilvánul is meg e döntésban, van-e ezen a világon politikai erő, mely hasonló esetben ne így cselekedne? Nehéz erre válaszolni. De nem árt azért azt is figyelembe venni, hogy a magyar társadalom néha érzékenyebben reagál, mint amennyire az előre várható volt. A közvélemény, miközben — ha nem is veszi éppen jónéven — évek óta nem firtatja a szocialisták vagyonát, de még az MDF-ét sem, ezenközben mint bukott angyaltól fordult el a FIDESZ-től. Én tudom, miért, ők tudják-e?

Az új koalíciót is elérheti még ez az érzékenység.

Kíváncsi vagyok, mi lesz például a folyvást gazdagodó, újból egyre kiterjedtebb állami luxussal, különösen ami a pártállami hagyatékot illeti, azaz elhálja-e az új koalíció is, elődjét követve, a pártállami nómenklatura soha ki nem hűlt öszödi ágyait. Biztosan megteszi, és a nép (úgy értem: az emberek) ezt biztosan rossznéven veszi(k) majd, megint. Nem baj — mondhatják ők —, kell egy kis gyűlölet az emésztéshez.

Az eltelt néhány év a történelmi középosztály maradéka felett is ítélt. Keveset — a kevésnél is kevesebbet — láttunk a nemes hagyományból. Talán legkiválóbb tagjait immár — legalábbis a politikacsinálás szintjén — nem is érdekli a politika. Mintát kaptunk viszont Bibó szavainak erejéről, keservesen megtapasztaltuk az „eltorzult magyar alkatot".

Milyen lesz akkor az előttünk álló években vagy akár évtizedekben az új politikai osztály?

Illúzióink nem lehetnek.

Valahol a második hely körül áll a szocialistáknál az a politikus, akinek véleményét arról kérdezték, hogy a politikusok hivatali helyiségeit esetleg ellenőrzik, nem helyezett-e el ott valaki lehallgatókészüléket.

A szocialista politikus tanulságos válasza:

„Szerintem ez vicc. Semmi kifogásom nem lenne, ha az irodámban lenne lehallgatókészülék, mert nincs olyan titkom, amit el kellene hallgatnom. Ám ha törvényesen végeznek lehallgatásokat, az ellen senkinek nem lehet kifogása."

Ő tehát, miközben felhívja a figyelmet a törvényes lehallgatás lehetőségére, nem kifogásolja az illegális lehallgatást.

Nem zárom ki azt, hogy a jeles politikust is irritálja az utóbbi időben már-már nevetséges méreteket öltött lehallgatottság-pszichózis.

A választ mégis viccnek tartom, rossz viccnek a régi idők egyik mozijából. Ez a mentalitás is megérdemli a figyelmet.

Kifogásolandó először is az, hogy megint a mi számlánkra nagyvonalúskodnak. A Homo Politicus Magyarországon a vendéglátóipari és a tüzeléstechnikai cégek káderállománya mellett leginkább a KISZ és pártapparátusok mélyvilágában eszmélt, ahol — gondolom — sok hasznos, sőt értékes dolgot is meg lehetett tanulni. Viszont a felsorolt helyek egyike sem látszik olyannak, ahol a szabadságjogok feltétlen tisztelete különös becsben állt volna, nem szívhatták azt mintegy anyatejként magukba előző életükben az érdekeltek. Pedig — állítják sokan és állítom én is — a magyar ember erősen individuális beállítottságú. Elvárja, hogy hagyják békén, azaz magasztosabb szavakkal szólva: igényli az autonómiát. Az alapjogi kultúra tisztelete immáron politikai érdek is. Ha az eltelt évtizedekben félig-meddig látensen, de érzékelhetően, a legutóbbi választások alkalmával már nagyonis láthatóan megnyilvánult ez a társadalmi igény.

A RENDES EMBERNEK — mondja a politikus —, sem a jó főnöknek, sem a megbízható alantasnak nincsenek titkai. Feltehetően azért nincsenek, mert tiszta és egyszerű életet él. A rendes ember nem nyúl a titkárnő szoknyája alá. Megfelel az elvárásoknak. Semmilyen körülmények között nem homoszexuális. Nem szidja főnökeit. Tiszteli országunk vezetőit. Nem káromkodik, nem szellent, nem maszturbál, nem horkol, nem csámcsog, nem nyúl drogokhoz. Kollégákról nem pletykál. Ügyiratot nem ás el, de határidőre feldolgoz. Jó férj. Horgászik a tóban vagy kapál a telken. Haja ápolt, körme tiszta. Nem iszik, vagy csak otthon. Vagy csak este. Ha kell, hozzászól a problémához. Nem szavaz más pártra.

Ismerem ezeket, én is rendes ember vagyok.

Mégis, a rendes embernek sem kell nagyon szeretnie, hogy őt lehallgatják.

Ez a rendesség legbensőbb titkom, ha pedig belülről fakad, tán jobb, ha a külvilág nem is szerez tudomást róla. Az lenne jó, ha minden rendes ember nyugton maradna, életének eme legmélyebb titkát megőrizné, meg is védené. A többieket meg — mint már mondottam — békén hagyná.

5. Szóval, tessék végre a poloskákat megkeresni, kikapcsolni! Ezt tette Pál is. Aki nem hiszi, járjon utána. El lehet olvasni az eredeti sztorit.

Az ÉS közéleti válogatottja

A Médiahajó szervezőinek felkérésére lapunk is összeállította „közéleti válogatottját", melynek — a kezdeményezők szándéka szerint — az Élet és Irodalom értékrendjét kéne tükröznie. Minthogy azonban ez a lap kulturális orgánum, értékhierarchiája némileg komplex, azt a tizenegynél legalább egy nagyságrenddel terjedelmesebb, azaz minimum száztíz tételes lista tükrözhetné. Ebből most kilencvenkilenc nevet kellett kihagynunk. Az alábbi névsor tehát csupán annyit jelent, hogy a rajta szereplő kiválóságokat is nagyra becsüljük — többek között.

Balassa Péter esztéta
El Kazovszkij képzőművész
Esterházy Péter író
Gaál József képzőművész
Grendel Lajos író
Kányádi Sándor költő
Kárpáti Tamás képzőművész
Nádas Péter író
Petri György költő
Rakovszky Zsuzsa költő
Szemethy Imre képzőművész

NAGY BOLDIZSÁR:

Száműzetés Közép-Európában

Hihető-e, hogy 1993-94 telén Közép-Európában egy testileg és szellemileg rokkant hajléktalant, aki az anglikán egyház segélyeiből él, a rendőrök elfognak, amikor tartózkodásának jogosságáról igazolást szeretne kiállítani, s egyetlen kofferral úgy löknek át a határon, hogy sem az egyházat, sem a határ túloldalán levő ország hatóságait nem értesítik a zeneakadémiát végzett középkorú férfi kitoloncolásáról, hagyván, hadd bicegjen sorsa felé a fagyos, sötét éjszakában? Elképzelhető-e, hogy egy negyven körüli férfit, aki életét egy jókedélyűnek tartott közép-európai államban élte, annak nyelvét és szokásait tanulva meg, börtönbüntetése lejártakor úgy toloncolnak ki egy másik országba, hogy még ingóságainak összeszedésére sem kap lehetőséget, viszont örök életére megtiltják neki a visszatérést abba az országba, ahol születése percétől élt? S ha elképzelhető is mindez — mert itt élünk, s Dosztojevszkijt is olvastunk —, gondolná-e valaki, hogy a lakosait jogi abszurditásokra támaszkodva száműzetésbe kényszerítő ország nem valamelyik identitászavarban és a nacionalizmus lázában őrlődő posztkommunista hatalom, hanem az európai tradiciók őrzésére és az emberi jogok tiszteletbentartására hivatott Európa Tanács oszlopos tagja, az intoleranciából kemény leckéket vett, s az idegenekkel szembeni türelmességből és segítőkészségből 56-ban, 68-ban, 81-ben példamutatóan vizsgázott Ausztria?!

Megretten ilyenkor a magamfajta jogász, mihez is nyújt segédkezet, amikor idegenjogi törvények fordulatait szövegezi, visszaadási egyezmények cikkeit fogalmazza, állampolgársági törvények bőkeblűségéről vagy szűkmarkúságáról vitáz.

A fenti, megtörtént esetekben az a közös elem, hogy mindkettő hőse (áldozata) jogilag magyar állampolgárnak minősült, noha egyikük több mint két évtizede elhagyta Magyarországot, másikuk soha nem is élt itt. Szüleik vére azonban „magyar vér" volt, ezért a törvény okán-jogán ők is magyarok, amiből következően joguk van Magyarországon élni, a Magyar Állam pedig — e jog biztosítékaként — köteles őket területére beengedni, letelepedésüket nem megakadályozni.

Szoros osztrák rendőri kísérettel egy utazótáskával beléptetik őket — mondjuk — Hegyeshalomnál, ahol vagy fogadja őket az igazgatásrendészet embere, hogy a hivatalos magyar papírokkal elássa őket, vagy sem. Ha kapnak is személyi igazolványat, más segítségre jogot nem formálhatnak, ha aznap eltűnnek a hajléktalanok kanyargós ösvényein, senki nem vádolható a közigazgatásból, nyomvesztésük nem hiba, hanem a jog szellemét kifejező esemény.

Abszurd ötleteket eredményezett a térségben fellángolt idegengyűlölet, s kivihetőségüket lehetővé tette a vasfüggöny leomlása. Ausztria idegennek (magyarnak) tekinti azt az ott született és nevelkedett lakosát, akinek osztrák anyja 48-as magyar menekülthöz feleségül menvén — az akkori törvények nemi egyenlőséget nem ismerő szellemében — elvesztette osztrák állampolgárságát, politikai menekült apja pedig — talán nemzeti büszkeségből — fel sem vette azt. Az idegen pedig eltávolítandó, ha teher vagy veszély lenne a társadalom nyakán. Elfelejtődik ilyenkor, hogy katonai szolgálatra jó lett volna, hogy adóiból a közösség profitált, hogy olcsó munkaereje a gazdasági felvirágzás mozaikkockája volt. 1989 előtt mégsem löktek vissza senkit a „kommunisták markába", azt szívtelenségnek tekintették volna, ezt most az osztrák társadalom védelmének és tehermentesítésének, amihez a magyar jog és a magyar hatóság készségesen (más hírek szerint vonakodva) segédkezet nyújt. A jog és annak pusztító hatalmát sokadszor megélő jogász pedig nehezen tudja meggátolni a számüzetés e modern, a szibériainál is ridegebb, (mert idegenajkúak közé kergető, szálást, napi betevőt sem biztosító) formáját. Kegyetlen, embertelen bánásmód ez? Ha igen, akkor remélhető, hogy a strasbourgi Emberi Jogi Bizottság, majd annak javaslata alapján az Emberi Jogi Bíróság elmarasztalja a kitoloncoló államot — ha az érintettek kimerítettek minden osztrák jogorvoslati fórumot (nehéz eldönteni honnan könnyebb ezt megcselekedni, a börtönből, vagy a hajléktalanok pad-sarkáról?!) — s az utolsó osztrák elutasítástól hat hónap még nem telt el. Négy-öt év múltán talán kimondaná a Bíróság, hogy valóban az 1950. évi egyezményt sértő embertelen és megalázó bánásmód, a német anyanyelvű, az osztrák szokásokat ismerő, szociális hátrányok batyuját cipelő férfi számüzése a magyar nyelvi szigetre, ahol beszédfosztottan és kapcsolatok nélkül reménye sem lehet arra, hogy „honfitársai és honfitársnői" közé beilleszkedik. Feltételezem, addigra történetünk főszereplője már rég illegalitásban Németországban vagy Ausztriában lesz, ha egyáltalán addig elérhető marad amíg a jótékony ügyvédek (lesz ilyen?) fogalmazta beadványokat személyesen alá kell írnia.

Ne legyenek illúzióink, a magyar jog se különb, az idegenrendészeti hatóságok szándékai sem nemesebbek mint szomszédainké, ráadásul ezt a vermet magunknak ástuk. Ha a magyar állampolgársági jog nem világuralmi aspirációk titkos fegyvere lenne, magyar állampolgárrá minősítve mindenkit, akinek nyolc nagyszülője közül akár egy is magyar állampolgár volt, függetlenül attól, beszéli-e nyelvünket, adózik-e, összetéveszti-e Budapestet Bukaresttel, sőt attól is, ő maga tudja-e, hogy magyar állampolgár, hanem megkövetelné az állam és a polgár közötti valódi éa hatékony kapcsolatot (mondjuk a magyar útlevél kiváltását, vagy legalább ötévenként jelentkezést a külképviseleten), akkor külföldi államok most nem mérlegelhetnék, hogy a több millió, hazánkban eddig ismeretlen magyar állampolgár közül kinek a talpára kössenek utilaput, mondván, „nekünk terhes vagy, mert loptál, megbetegedtél, nem szereted a rendszerünket, ott a hazád, térj vissza őseid földjére".

A kabát újragondolása-gombolása helyett mit teszünk mi? Hasonló idegenrendészeti szabályokat fogadunk el, mi is hazatoloncoljuk, először az afrikaiakat és a kínaiakat, azután majd azokat a menekülteket és gyerekeiket, akik elmulasztották honosíttatni magukat. Részévé válunk egy hideglelős folyamatnak, amelynek nyomán Közép-Európa országai mentesek lesznek a gyanús külföldiektől, s a rablók, elmebetegek, nyomorultak is mind véreink lesznek, törvények-adta honfitársaink.

Selmeci István: Egy nap lenyomata

LABANCZ GYULA:

LÉPTEIBE A LÁB

Veszem észre: az árny
— érzést nem tehetek magamévá —
észre: vétlen állok elébe.
Arc poetika: miteszer-kukac
magába vájt köröm-csőr. —-
Slicc-kilincs, hóbucka-mell,
álom-kukkoló fény, ablakra
akasztott éltartós nadrág,
citrom-foncsoros szoknya
talpaspohár szívószál,
ferdén illeszkedő gerinc.
Reluxa: ezüst szél-szilofon. —-
Necces adogatás — vetkőzik,
téblából ablaknál a lány —
harisnya-septében labda-boka,
boka-labda ütődik lépteibe
a láb, feszült nyelv, teniszütő, kávézacc-salak.
És velem szemben az a lány,
és mellettem, akiben magamra ismerek:
a fiú;gyűrődve, hazafelé menet,
a hangjegy-kapaszkodós villamosban.
Hány éve is? (Tél hazugságmérője,
majd ha fagy, megmondom az igazat): —
szemüveg-próba; szemüveg mögött
tart, kinagyít, óriás leszek.

Másféle kondákról

Az alkalmi versek meglehetősen illékony anyagból készülnek, még ha keletkezésük idején vitriolttól, avagy trágyaszagtól gőzölögnek is. Mi sem illusztrálja években mérhető élettartamukat jobban, mint Eörsi István 1989 szeptemberében írt *Két konda* című versezete, amelyben Eörsi megjósolja, miként ölelkezik majd össze a kommunizmus a konzervativizmussal:

Két konda

Új sertések muzsikálnak
öröklött melódiát,
belerengnek a rózsás hájak:
„Isten, röfröf, család."

A másik konda ma bágyadt,
túl sok korpát zabált,
szokásból böffenti már csak:
„Az állam, röfröf, a párt."

De mind egymásra talál majd,
kit egymásnak szán az Ég,
és kórusban dalolásznak:
„A nemzet, röfröf, a nép."

Mint tudjuk, négy és fél évvel később egészen másként esett a dolog, éppen Eörsi pártja rohant a régi-új baloldal karjai közé (nagyvonalúan elfeledve, hogy a választók jelentős része nem ezért, sőt mindezek elkerüléséért szavazott az SZDSZ-re.) Ezért kénytelen vagyok most Eörsi István érvényét vesztett versét kissé aktualizálni. (A rímek hasonlóan slamposak, a „röf-rénhez" sem ragaszkodtam következetesen.)

Két konda

Régi csűrhe új bőrében,
rózsaszínben jól mutat,
diszkrét hangján csendben röfög:
„Tőke, röfröf, piac."

A másik konda kissé skizo,
madárnak érzi tenmagát,
Kollektíve így röfögi:
„Az egyén, röf, szabadság."

Együtt dagonyáznak itt,
feledve évődést csatát,
sárban túrva együtt hörgik:
„Szociális biztonság".

Már előre látom, hogy parafrázisom megjelenése után azt kérdik majd a barátaim: Mi ütött belé? Feladod a liberális álláspontodat? Igyekszem megelőzni minden kérdezősködőt: Nem. Éppen ellenkezőleg. De Magyarországon az 1994-es választásokat követően megszűnt a politikai liberalizmus, felszívódott a jobb-illetve a baloldalon. Középen meg ott maradt néhány „belga", aki nem tudja, hova állhatna, illetve nem is akar ezentúl már sehova sem állni, hiszen minden politikai erő éppen olyan idegen a számára, mint amilyen öt évvel ezelőtt az a bizonyos „létező" volt.

Nagy Atilla Kristóf

Mi az állampapír?

Az Állampapírok változó futamidejű (rövid-, közép- és hosszútávú), kedvező hozamot kínáló értékpapírok, melyek kamataira és visszafizetésére maga az állam vállal garanciát.

Mi az a portfolio befektetés?

Egy befektetésnél két fontos dolgot kell figyelembe venni: a hozamot és természetesen a biztonságot. Ezért is érdemes megtakarításainkat különböző értékpapírokba fektetni és így eltérő hozamra és futamidőre lekötni. Ezt nevezik portfolio befektetésnek.
A Magyar Állampapírok változatos befektetési lehetőségeket nyújtanak Önnek, bármilyen időre és feltételekkel szeretné megtakarításait elhelyezni. És ami a legfontosabb, még a biztonságról sem kell lemondania.

Egy része a hosszútávú biztonsági tartalékot jelenti

Minden családnak szüksége van hosszú távú tartalékra, amelyet nem terveznek elkölteni, és amely a biztonságot jelenti. A hosszú távra befektetett megtakarításoknál különösen fontos, hogy előnyösen kamatozó, biztonságos befektetést találjon, ugyanakkor a befektettett összeg szükség esetén hozzáférhető legyen.
Tehát pénze egy részének olyan befektetést kell találnia, mely hosszú távon biztonságosan és előnyösen kamatozik, ugyanakkor a futamidő alatt hozzáférhető, sőt még egyéb előnyöket is kínál (pl. adókedvezmény).
Ez a Magyar Államkötvény.

Egy része rövid távon igen előnyösen kamatozik

Bizonyára Ön is rendelkezik olyan megtakarított összeggel, melyet egy éven belül nem tervez elkölteni. Ha ezt a tartalékot igazán megfontoltan szeretné gyarapítani, olyan befektetést kell találnia, amely erre az időtartamra kedvező kamatot nyújt, ugyanakkor biztonságos.
Ez a Kamatozó Kincstárjegy.

Egy része mindig hozzáférhető

Van olyan megtakarítása, melyet nem konkrét célra gyűjt, tehát nem is tudja, hogy mikor szeretné felhasználni? Van olyan megtakarítása, melynek bármikor mobilizálhatónak kell lennie, de azért a kamatról sem szeretne lemondani?
Megtakarított pénzének egy része mindig elérhető lehet, ugyanakkor előnyösen kamatozik.
Mindössze a megfelelő befektetésre kell választania.
Ez a Lakossági Kincstárjegy.

függésbe akkor sem. Úgy kezeltük a... mokat, mintha csupán egy volna a sok távoli ország közül, és csak az különböztette meg a többitől, hogy titkon tőle vártuk, hogy egyszer majd felszabadít bennünket a szovjet iga alól.

A környezetem úgy tett tehát, mintha semmi közünk nem volna hozzá. Pedig volt, nagyon is volt, méghozzá meglehetősen személyes. Hiszen Steve nagyapám oda vándorolt ki nagyanyámmal, állítólag két ízben is a végleges, a kanadai letelepedés előtt. Ott dolgozott hosszú éveken át, ott született apám két nővére is, Annus néném 1905-ben és Rozika 1906-ban, aki később gyerekkorában meghalt itthon, Magyarországon valami betegségben. Csak én ezt akkor még nem tudtam. Jóval később értesültem róla anyámtól. És valamikor kamaszkorom végén derítettem ki a város nevét is, ahol tartósabban időztek. Toledo az, Ohio államban, az Erie-tó partján, szemközt Kanadával. Nyilvánvalóan ez is közrejátszott abban, hogy amikor az első világháborút követően a kvóta-rendszer bevezetése miatt megnehezült, szinte lehetetlenné vált hozzátok a bevándorlás, és nagyszüleim Kanada felé vették az irányt, a hozzá legközelebbi, tőle mindössze hatvan mérföldre fekvő, kanadai határvárost, Windsort választották. Ezt a tényt különben, hogy valóban éltek az Államokban, csak 1976-ban láttam dokumentálva először, egy hivatalos iraton.

Sokáig beértem ennyivel, a város nevével, és nem kutakodtam tovább. Sem a hatvanas évek elején, sem később 1973-ban, amikor, már felnőtt fejjel, először jártam az Államokban, vagy a nyolcvanas évek közepén, amikor harmadszor, és hosszabb időt töltöttem ott, és éppen Kaliforniában. Túlságosan lekötött még a jelen. A régmúlt, a hajdanvolt törzsi világ (lásd: hopik!) már megérintett ugyan, de még nem éltem a múltban. A magamében sem, nemhogy a máséban. Csak sejtettem, gyanítottam, hogy ez az állapot is ...következik egyszer. Hogy előbb-utóbb szempontjából ha... ...kat, amelyek azután teljességgel feleslegesnek bizonyultak, mert hazajövet hamarosan megváltam posztomtól, de úgy is fogalmazhatnék, hogy az vált meg tőlem. Lélekszakadva rohantam egyik kormányhivatalból a másikba, öltönyben, nyakkendősen, és hallgattam a sok fontos embert, és közben magam is úgy tettem, mintha fontos lennék, mikor J., kívánságaimnak hivatalból kirendelt teljesítője, aki éppen országjáró utamat szervezte, megkérdezte, nincsen-e még valami, különleges kívánságom. De van — feleltem némi habozás után —, a végén szeretnék elmenni Toledóba. És elmagyaráztam, miért, és megadtam a szükséges támpontokat. Így történt azután, hogy amikor végeztem Georgiával, Kaliforniával, Arizonával, Ohióval, Észak-Karolinával és New-York Cityvel, még egyszer elugrottam a *buckeye*-államba, mielőtt visszarepültem volna Európába. Csak ezúttal nem Cleveland volt az úti cél, amelyet pár nappal azelőtt tudtam le, hanem Steve és — hadd kapja most nagyanyám is vissza akkori, angol nevét — Anne álmainak városa, Toledo.

Nem szolgálok útirajzzal, nem festem le a várost, és azt sem mesélem el, milyen ...folytattam. (A Magyar szó még magyarul szerepelt a zöld utcanévtáblán.) Ezen mentem legalább két keresztutcát (a második mintha Bogár lett volna, megint csak magyarul). A harmadiknál jobbra (a másnap készített fényképen látható árnyékokból ítélve: északnak) kanyarodtam, és a házszámokat fürkészve egészen addig gyalogoltam, amíg csak a Genesse Street 2045 elé nem értem, mert a keresett utca volt a harmadik utca, és az ő egykori házszámuk a szám.

Hűvös, nyirkos, ködszitálós koradecemberi nap volt, amilyen tucatjával van ebben az évszakban Magyarországon is, de ismeretlen nálatok, Dél-Kaliforniában. Rajtam kívül senki sem járt a keskeny, egyirányú utcán. Régi évjáratú, ütött-kopott autók sorakoztak kétoldalt, a járda mentén, de éppúgy nem mozdult körötttük semmi, miként a kihaltnak tetsző, apró szegényes házakból se jött elő senki, és beszéd, zaj sem szűrődött ki sehonnan. Már szürkült, de azért még jól lehetett látni. A telket természetszerűen nem jelölte számtábla. Csak a két szomszédos ház számából lehetett kikövetkeztetni, hogy az az. Nem volt nagy. Enyhén egyenetlen felszínét közepesen gondozott, ...résztenek itt, és nem szá... lehetőséget? Ha előrelátóbbak, és kitartanak ezen a telken, ebben az utcában, városban, államban vagy bárhol ebben az egész nagy országban? Ha itt születik apám, István nagybátyám, és ha itt születek én is, és mindnyájan amerikaiak leszünk, és kiolvad belőlünk minden magyar, kelet-európai a Nagy Tégelyben? Ha apámat behívják ugyan a második világháború alatt katonának, de nem esik el Európában vagy a távolkeleti hadszintéren, vagy esetleg később Koreában? És ha az én életemet sem oltja ki golyó Vietnamban, ahova engem is elvittek volna? Ha amerikai volna a fiam, és minden pacifizmusom ellenére netán éppen West Pointra készülne? Ha angolul írnék, és itt, ez volna Szajla? Nem lehetséges, hogy akkor minden jobb lett volna, mert mások lettünk volna, másféle erők alakítottak volna bennünket?

Ez volt az egyik.

A másik pedig az, hogy akkor miért élünk? Miért volt itt a nagyapám és a nagyanyám? Itt, máshol vagy bárhol? Miért küszködtek, törték magukat? Miért vállalták, amit vállaltak? Miért vagyunk, mit akarunk, keresünk a világban? Mivégre esik meg velünk minden, ami megesik? Miért hozunk áldozatot? Miért gyötörjük magunkat, egymást? Minek ez a furcsa, zavaros és rövid átmenet nemlét és nemlét között? Minek a szenvedés, az öröm, a vágy, a remény, a jóság, a szépség és a szeretet? Minek minden, ha semmivé lesz? Miért fáj az eliramlott vagy elrontott élet? A magunké, a másé. Hol van, ami volt, ami soha nem lesz többé? Mire való ez az egész, ha olyan nyomtalanul eltűnik minden, mintha nem is lett volna? Minek a földi kaland, ha így eltöröl, érvénytelenít mindent az idő, és esetleg semmi más nem marad utánunk, csak egy cím, egy házszám, egy bejegyzés a születési anyakönyvben, illetve még annyi sem, mert előbb-utóbb minden írott forrás szétmállik vagy helyhiány miatt kiselejtezik?

Selmeci István: Egy nap lenyomata

Murphy törvénye

...nyeskedve az enyhén feminin, de bravúrosan fölösleges dolgok kiagyalására képes feltaláló az amerikai rendőrség két oszlopos tagját. Egyikük Los Angelesben dolgozik, fehér, és napi munkája, hogy összehangolja a hatalmas város zöldhatárokon át működő akcióit, másikuk Detroitból érkezett, vidám, fekete fickó, de most éppen nagyon elszánt, mert gyilkost keres. A felszólításnak mindketten haladéktalanul eleget tesznek, mi sem természetesebb két üldözés között. A fehérnek rendben vannak a fogai: harmincként ápolt átlagfog. A feketének előragyog széles mosolyából legalább negyvenkét tökéletesre csiszolt elefántcsont-ékkő, közeli kép, mint egy reklámban. A közönség boldogan fölnevet, megtapsolja a produkciót.

Körülbelül ez a legjellemzőbb jelenete az immár harmadik, talán nem is utolsó folytatásához érkezett akció-vígjátéknak, a *Beverly Hills-i zsaru* című *John Landis*-filmnek. Bár meglehetősen méltánytalan a rendező nevét ehelyütt kiírni: nem azért, mert meglepően tempótlan és bágyadt munka került ki ezúttal a keze alól, inkább azért, mert ebben a filmben ő a legkevésbé érdekes. Itt minden és mindenki *Eddie Murphy* bűvkörében mozog, az ő képére teremtetik, csak azért létezik, hogy a főszereplőről tudjunk meg minél többet. Ez a fogsormutogatás árulja el a legkiszámítottabban, hogy a gyatra történet és a fáradt poénok között egyetlen vezérlőelv működik: Murphy törvényének érvényesítése. Ez a törvény pedig meglehetősen kemény. Eddie Murphy egész pályáján ezt fogalmazza, azóta, hogy tizenöt évesen brooklyni mulatókban saját paródiáival fellépett. Minden ember egyenlő, de a feketék mégiscsak jobbak a fehéreknél — mosolyogja ránk szemtelenül vagy két évtizede. Ami egy fehérben el tud romlani, az el is romlik, ami igaz ugyan a feketékre is, de nem annyira — vigyorogja a képünkbe önparódiák sorozatában akár a maga igazságát. Murphy mindig azt játssza el, hogy az ő törvénye nem is az, hogy ő csak egy nagy komédiás, holott nála többet kevesen tettek az ebony-világ egyenrangúsításáért, sőt felsőbb régiókba emeléséért.

Murphy számára a film vagy a színpad egy aprólékosan kimunkált világkép megvalósításának és felmutatásának lehetősége. Ő az a fekete törzsbeli, aki Amerikába jött (hogy egy másik film címét idézzem, amelyet szintén John Landisszel közösen forgatott), rácsodálkozott a fehérek világára, hazugságaira és illúzióira, fölfedezte sajátjainak abszurd helyzetét, és úgy döntött, hogy majd változtat ezen. Hogy ő lesz a király, koronázott, a legelegánsabb, a legszórakoztatóbb, akit nem lehet megkerülni, akire nem lehet haragudni. Akinek a legragyogóbb a fogsora. Filmjei a lehető legravaszabb módon bizonyítják, vagy csak sejtetik, hogy Amerika színes világában minden fekete-fehér, és nem kétséges, hogy melyik a fontosabb, a szebb, a rokonszenvesebb. Murphy nem rasszista, nem polgárjogi harcos, nem politikus. Az ő törvénye a zsigerekből indul, és azokra is hat. Nála fekete is lehet rossz ember, fehér is lehet jó, de az biztos, hogy a sajnálható áldozat mindig ő, hogy a végső győzelem sem lehet másé.

E törvény érvényesítéséhez Murphy bármilyen eszközt hajlandó felhasználni. Az a lényeges, hogy gyanútlan nézőjét becsalogassa a maga világába, a gyanakvót meg elbódítsa. Én csak egy komédiás vagyok, szabadkozik széttárt kézzel, és közben fülig érő szájjal boldog, én nem lehetek a nagy amerikai álom magányos hőse, én ügyetlenkedem, de közben zsarukként azért mindenkit legyőzök, mindenkinek az eszén túljárok. Én, kérem, csak egy piti kis tolvajként indulok az életnek, de az igazi szélhámosságra is képes vagyok (mondta például a Dzsentlemanus főhőseként), és megjavulva le is leplezem egy komédiában a fehér politikai korrupciót. Murphy az amerikai álmot vetkőzteti meztelenre, aztán megmutatja, hogy akár fekete is lehetne, ha nem lenne angolszász, szeplős és fehér. Szerepcsere (tessék, már megint egy Landis-rendezte Eddie-show) zajlik le a mozivásznon: Murphy alakításában a fekete ember veszi kézbe a dolgok irányítását, ő a történet hőse, a többiek csak epizodisták. A fehér amerikai álom hősei általában makulátlanok — Murphy csupa esendőség, tévedés, kitérő, és mégis az egyedül lehetséges hős. Lehet, hogy sokáig nem tud győzni, de nyerni senki más nem képes. Eddie hihetetlenül jól mulat a fehérek társadalmának képmutatásán és lelkiismeretfurdalásán, ezért képes az egészet a visszájára fordítani. Úgy vágódik vissza a hazugság képébe, mint a gondosan megmunkált bumeráng (ez is egy Murphy-film címe, egy szép szerelmes filmé, amely közben a yuppie-lét fergeteges paródiája, csak éppen a leglényege mégiscsak annak elmondása, hogy a feketék is lehetnek yuppie-k, hogy éppúgy a felületen élnek, mint a hasonszőrű fehérek, csak ők tán több emberséggel oldják meg problémáikat).

Eddie Murphy komédiás fensőbbrendűsége az egyik recept abban az egyenjogúsági harcban, amely Amerikában zajlik. Vannak más megoldások is: Denzel Washington érzékenyebb és okosabb általában a filmbeli fehéreknél. Louis Gossett jr. megpróbáltabb, megtörtebb, nyakasabb, éppen ezért képes erkölcsi magaslatokig emelkedni, Wesley Snipes ugyanolyan izomember, hasonlóan legyőzhetetlen, mint fehér kollégái. Valamennyien összehasonlítják azonban magukat másokkal, filmjeikben ütköznek a fehérek világával, harcban bizonyítják a maguk igazát, szépségét. Murphy egyszerűen nem hajlandó bizonyítani, ő nem méricskél, nem küzd, nem érvel, ő királyi gesztussal a legmagasabbra helyezi magát. A kihívást, a trónra lépést komédiás csetlés-botlásnak álcázza, és ezzel megszeretteti magát. Nézője alig akarja elhinni, hogy koronázási ünnepségen vett részt.

És a példás családapa, a multimilliomos sikerember, a zseniális komédiás, filmek és tévéadások utolérhetetlen sztárja, a jól menő producer a filmvászon teljes szélességében ránk villantja fogsorát. Mint Brecht cápája Bicska Maxi dalában. Hogy megmutassa, ki a különb. Hogy ugyanakkor megnevettessen a képtelen szituációval. Hogy az arcunkba ragyogja kétségbeesett kérdését: minden ember egyenlő?

Eddie Murphy törvénye szerint igen. De azért a feketék...

botrányból etalonná klassziciálódott Boulez-Ring fenegyereke, fantasztikus *Marivaux*-előadásokkal, bűvösen bevilágított Peduzzi-díszletekkel és a *Margot királynő* friss cannes-i filmdiadalával a háta mögött: enyhe csalódás. Jó ez a Don Giovanni, de nem *annyira*. Chéreau talán nem mert igazán önmaga lenni, félt a fantáziátlanok terrorjától, akik fenik a fogukat Salzburg reformereire, *Gerard Mortier*-ra és *Peter Stein*re. Úgy próbált újítani, hogy megmaradt hagyományosnak. Így is kap majd a fejére, eleget.

Most is *Richard Peduzzi* a díszlettervező. A szokásos színpadmagas falak a Grosses Festspielhausban, ezúttal horizontálisan, kevésbé mély térben; a színük középen kék, kétoldalt, a proszcéniumnál terrakotta. Vakablakok és vakajtók keskeny nyílásai törik meg. Alig egy valódi rés bárhol is. A rézsút-fények hosszú árnyékokat vetnek; direkt szembevilágítás nincs, a szereplők fél arca sötétben marad. A falak időnként lassan, alig észrevehetően elmozdulnak, jelenet közvira első megjelenések-
nában van, fejére fátyolt borít. Úgy szédül be a fal mentén, a földre lapulva, mint egy koldus. Anna szűziességét a hisztérikus fehér húzza alá. A Don természetesen fekete, Ottavio szelíd kék. Semmi sem újdonság, de minden a helyén van.

A karmester *Barenboim* és Chéreau a megbízható *Feruccio Furlanet*tót választotta a címszerepre. Kipróbált Giovanni. Láttam jobbnak (*Ponnelle* rendezésében, szintén Barenboimmal). Amit Barenboim tud: varázst adni a hangnak. Furlanetto a *voce* szépségével bűvöli el Zerlinát; semmi gesztus, a karok nem hadonásznak a levegőben, a démonian behízelgő dallam körülöleli az alélt fruskát. Amit Chéreau tud: nárcistának mutatni a csábítót. Ez a Giovanni az önimádat betege. Csodálja magát, ilyenkor kis körfény kíséri, mint a cirkuszi mutatványost. A szerenádot magának ajánlja, az ablak alatt kezdi ugyan, de aztán odébb áll, figyeli, milyen finoman rakosgatja a saját lábát, milyen kecsesen, piperkőcen tud mozogni. Később nem ember nagyságú, földből kinőtt Gorgó-fej. (Kupfernél vasököl volt; oda sújtott, ahova köllött.) Amikor igent mond a vacsorameghívásra, félrebillen és elgurul. Vendégségbe jövet áttöri a falat, és félig agyonnyomja a címszereplőt, aki így, mozgáskorlátozottan kénytelen végigénekelni az operát. A Fej mellett, talpig gyolcsban, maga *Matti Salminen* énekel. Végül mindhárman — Don Giovanni, a Fej és Salminen — szép lassan a süllyesztőben fejezik be.

Az életben maradottak, mint egy modern tárlat látogatói, kicsit elnézegetik a lyukat a falon, de mert nincs vendégkönyv, vállat vonnak, és szólamaik végeztével kiszaladnak. Anna elfeledkezik az egy év próbaidőről, kéz a kézben szalad Ottavióval. Hátulról, keskeny résen vakító fehér fény ömlik be. A magára maradt közönség kisebb, boldogtalanabb része „kibúzza" Barenboimot és az ő kamarai hangzású zenekarát.

Jövőre ugyanez a Don Giovanni lesz látható Salzburgban.

Selmeci István: Egy nap lenyomata

mi is. Mert tudjuk, mondta is, hogy bandában, a bandagazda vezetése alatt a nagybirtokon dolgoztak a summások. Most meg minden résztvevő büszkén a saját földjén arat. Bandában? De hát nem is a saját földjén! Azt géppel művelteti meg. Ez meg, amit a képernyőn látunk, csak olyan szép emlék. Egy idősebb asszony, aki még kislány korában markot szedett félnapszámért, elmondta a szépet: hogy tizenkét évesen hogyan ébredtek napkelte előtt már a kaszakalapálás zajára, és hogyan dolgoztak este tízig, heteken át, néhány mázsa gabonáért. „Mégsem irigylem a mai fiatalokat", tette aztán hozzá becsületesen, ahogy illik is olyan emberhez, aki szívesebben volt fiatal, mint lett öreg.

Az ünnepség szép volt. Szívvel-lélekkel vett benne részt az egész falu. Meg is kérdezte a riporter az egyik fiatal legénykét, aki vadonatúj csizmában, lajbiban, pörge kalappal a fején lóbálta nagy igyekezettel a kaszáját, hogy mikor aratott életében először. Az büszkén válaszolta, hogy már hetek óta készülnek erre az ünnepre, hát azóta tanult meg a kaszával bánni. Bizonyára jó gazda lesz belőle, főleg, ha azt is meg tudja majd jegyezni, hogy mennyi földje van a családjuknak. Mert azt, úgy látszik, nem kellett az ünnepre megtanulnia.

Városi lévén én csak Illyés Gyulától tudom, hogy milyen volt az aratóbanda élete. A közéjük keveredett városi diák, az, persze, tudta. El is dicsekedett néprajzi ismereteivel az egyik szép summás lánynak. „A csipkés kis zsebkendődet is látom, így tartod a kezedben, félbehajtva... Délben meg a templom előtt, bársonypapucsban... A házatokban is jártam. Kis házak, négy-öt egyvégtébe ragasztva, közös udvaron." Lelkes, költői szöveg, kár, hogy Veront nem veszi le a lábáról: „Maga ezeket is, a papucsot, a kézbevalót, képes újságban látta, igaz-e?" Kínos!

Szerencsére Mártély nem skanzen, nem fényképalbum. és a falu nem azzal foglalkozik, hogy a maga múltjába merüljön. A tiszai halászatnak innen-onnan sajnos vége, a mezőgazdaságból se könnyű megélni. De a falu vezetőitől, az ott élő fafaragó művésztől, egy-két helybelitől megtudjuk, hogy fő bevételi forrásuk ma: az idegenforgalom. A folyó most nem halat ad, hanem városi embert. Abból is meg lehet élni. Nyáron jóval több a nyaraló, mint az állandó lakos. Savanyú kedvű városi ironizálhatnék lenne azon tűnödnünk, hogy milyen hagyományos nyaralóünneppel fognak százötven év múlva visszaemlékezni a mártélyiak a huszadik század szép végére.

Amit láttunk, az azt bizonyítja, hogy Mártélynak valóban vannak hagyományai. Amennyire azt egy ilyen kedves, hangulatos filmből meg lehet ítélni, a szorgalom és a józan ész a hagyományuk.

EX LIBRIS

BOHÁR ANDRÁS

Martin Heidegger: „...költőien lakozik az ember..."

— Szerk. Pongrácz Tibor, ford. Bacsó Béla, Hévizi Ottó, Kocziszky Éva, Pongrácz Tibor, Szijj Ferenc, Vajda Mihály

Az *Athenaeum-könyvek* újabb darabja a heideggeri életmű *Lét és idő* utáni alakulását szemlélteti. A filozófiatörténeti tradíció fogalmainak radikális újraértelmezésével a létezés és lényeg (Wesen), az előállítás (Vorstellen) és az esemény (Ereignis) interpretációs problémáival szembesülhetünk az egyes tanulmányokban.

A *Mi a metafizika*? a következőket bontja ki: „A jelenvaló létnek a rejtett szorongás alapján való beletartottsága a Semmibe a Semmi helytartójává teszi az embert. Olyannyira végesek vagyunk, hogy eredendően nem vagyunk képesek saját elhatározásunk és akaratunk segítségével a Semmivel szembesíteni magunkat. A jelenvaló létben oly mélyre ás le a mulandóság (Verendlichung), hogy a legsajátabb és legmélyebb végesség megtagadtatik szabadságunktól."

Ehhez a pozícióhoz kapcsolódnak az egyes tudomány- és korkritikai összegzések (Utószó a „Mi a metafiziká?"-hoz, Bevezetés a „Mi a metafiziká?"-hoz), valamint az alaphoz való visszatalálás folyamatos programja és annak beteljesíthetetlensége (Az igazság lényegéről, Platón tanítása az igazságról). Az írások azt teszik szemléletessé, hogy milyen eredendő kérdések megfogalmazása válik szükségessé, s hogy ez mennyiben mutathat túl egy korlátozott érvényességű kultúrkritikai reflexión.

Nem véletlen, hogy a *Levél a „humanizmusról"* értekezése a metafizikai és humanista tradíció örökségével szemben a gondolkodás új minőségi összetevőit hangsúlyozza: „A gondolkodás alászáll ideiglenes létezésének szegénységébe. A gondolkodás az egyszerű mondásba gyűjti a nyelvet. A nyelv úgy a lét nyelve, ahogy a felhők az ég felhői. A gondolkodás mondásával alig feltűnő barázdát szánt a nyelvbe, s ezek még kevésbé tűnnek fel, mint azok, amelyeket a lassan lépdelő földműves hagy maga mögött a földön."

A nyelv meghatározottságainak és jelenvaló létünket feltáró mozzanatainak fontosságát (Az út a nyelvhez) és a mondás kitüntetett jellegét hozzák látóterünkbe az egyes munkák (A művészet és a tér, A földút, „...költőien lakozik az ember..."). Az utóbbi *Hölderlin: Csodás kékségben* című költeményét értelmezve tárja fel a különböző alapfogalmak természetét: Isten, az ismeretlen mértéke, a költés, a lakozás és az építés lényeges fogalomkörei kerülnek így fénybe. „A költés a lakozás lényegét építi. Költés és lakozás nemcsak hogy nem zárják ki egymást: költés és lakozás — egymás számára váltakozó kihívásként — összetartozik. (...) A költés az emberi lakozás alapképessége. De az ember mindig csak olyan mértékben képes a költésre, amilyen mértékben lényege annak lesz sajátja, ami az embert kedveli és ezért lényegét igényli (braucht). Eme sajáttá válás (Vereinung) mértéke szerint tulajdonképpeni vagy nem tulajdonképpeni költés." *(T-Twins Kiadó/Pompeji, Budapest, Szeged, 1994, 287 o. 390 forint)*

Bacsó Béla: Határpontok

A nyolcvanas évek filozófiai irodalmának egyik jelentékeny mozzanata a hermeneutikai tradíció újragondolása. *Bacsó Béla* már előző tanulmánykötetében, *A megértés művészete—a művészet megértése* (1988), is a jelzett bölcseleti hagyomány elméletörténeti és művészeti-gyakorlati tanulságait fogalmazta meg. A hermeneutikai tapasztalat nyitottsága és dinamikája rajzolódott ki Schleiermacher, Dilthey, Heidegger, Gadamer, Habermas munkásságának újraértelmezése vagy a művészet tapasztalati horizontjának rekonstrukciói kapcsán.

Jelen munkája is a hermeneutikai tapasztalat határpontjait kísérli megjelölni a klasszikus szerzők bizonyos munkáinak feldolgozásával. Azzal a természetes kiegészítéssel, hogy a derridai de-konstruktív „el-járás" nóvumait is bekapcsolja az elemzések vonzáskörébe.

Kierkegaard, Freud, ugyanakkor *Derrida* munkáinak alkotó együttolvasása azt példázza, hogy történhetnek érvényes kísérletek a hermeneutikai hagyomány és a dekonstrukció egybelátására. Ebben a pozícióban éppúgy szóhoz juthat a *Lét és idő* Heideggere Gadamer olvasatában, mint ahogy *Derrida* javaslatai is természetesen épülhetnek be az elemzésekbe.

Ezek az értelmezési újdonságok hatják át a különböző irodalmi és képzőművészeti alkotások elemzéseit, hatáslehetőségeik vizsgálatát *Nádas Péter, Kundera* vagy *Karátson Gábor* munkáinak kapcsán. „Mindaz, ami vagyunk — írja Nádas Emlékiratok könyvéről Bacsó —, egyben önnön egykori lehetőségeink köre is, mely az effajta ki- és félrebeszélésben, a szemiológiai szintézisben nem betagozható — kisikló — megnyilatkozásokban tör felszínre. Az identitás nem végső személyiségérték, inkább úgy tűnik, hogy a társadalmilag kalkulálható személyiség sorvadása, a meggyengült személyiség látlelete."

Bacsó esszéinek középpontjában mindig azok a nyitott formák, előre nem rögzíthető tartalmak, állandóan és dinamikusan változó formamozzanatok állnak, amelyek magukba foglalhatják — ha csak pillanatokra is — egy nyitott kultúra, művészet és személyiség határpontjait. A tömegművészet ebben a kontextusban éppúgy növelheti mindannyiunk érzékenységét, mintahogy a művészet is szükségszerűen, ismétlései által eltűnik, ugyanakkor azonban új módokat keres arra, „hogy megszűnjék a mindent uralni vágyó szimulákrum előidézte távolságnélküliség, hogy láthassuk, mi az én és te, a közel és távol."

Az esszék így nem pusztán az esztétikai értékszemlélet megszüntetésének irányait jelző töredékek, ami egyébként rendkívüli jelentőséggel bír, hiszen a különböző indíttatású normatív „esztétikák" külső referenciapontjainak felszámolása egyik legsürgetőbb gondunk, hanem azt is körvonalazzák, hogy a kérdezés szükségessége, a folytonosan megnyíló értelemkeresés, „a vita, az igazságért folytatott nyelvi küzdelem": jelentékeny kultúraformáló erővel rendelkezik. *(T-Twins Kiadó, Lukács-Archívum Budapest, 1994., 224 oldal, 396 forint)*

Petőfi S. János: A jelentés értelmezéséről és vizsgálatáról

Sok esetben csak utólag tudjuk beméri, mennyire hiányzik nálunk egy-egy egyetemes szellemi áramlat. Így volt ez nyilván a strukturalizmussal, és így van a szemiotikával is. Jószerivel egyetlenegy vonatkozó tudományunkban sem tudott gyökeret verni a hatvanas években induló és igen termékeny strukturalista tendencia. Azt a néhány kiadványt — a Literatura, a Magyar Műhely különszámát, a Strukturalizmus I-II. kötetét, Hankiss Elemér monográfiáját — leszámítva nyoma alig volt a strukturalista hatásnak.

Petőfi S. János jelen munkája is arra hívja fel figyelmünket, hogy már ismét milyen szellemi vérkeringést frissítő hatás maradt el kényszerűen az elmúlt két évtizedben. *A mondatgrammatikától egy formális szemiotikai szövegelméletig* áttekintő tanulmányában a szerző a hetvenes évek elejének főbb kutatási irányait mutatja be, s értelmezi, miként kell és szükséges különbséget tennünk a különböző természettudományos, társadalomtudományi, irodalmi szövegek vizsgálata között.

Ehhez kapcsolódik a *szöveg és jelentés* fogalmainak, valamint az *interpretáció* terminusának értelmezése mind általános nyelvészeti nézőpontból, mind irodalmi példákon keresztül. *Erdély Miklós 1980-as Marly-tézisek* néven közismertté vált deklarációja, valamint Petőfi szemiotikai elemzése és vitájuk érzékletesen idézi fel az 1980-as Marlyban megrendezett *Magyar Műhely konferencia* innovációs terét. A különböző médiumokban jelenlévő konzisztenciák — művészeti és szemiotikai-nyelvi — egybevetése és értelmezése rávilágít arra, hogy más előfeltevések igézetében működő paradigmák kölcsönhatása mennyiben befolyásolja a szövegek rekonstrukciójának természetét. „A »jelentés« terminust használva Erdély mindig verbálisan is megfogalmazható jelentésre gondol. Arra a kérdésre adható verbális válaszra, hogy ,,Mit akar a művész mondani?". És ez, meg az ehhez hasonló kérdések irritálják. Mert a művész talán mondani (a mondani szót eredeti értelemben véve) sok esetben semmit sem akar. A művész *elérni* akar valamit. Azt, hogy a művet szemlélve(hallgatva) olvasva a befogadó átalakuljon/elhatározza magát valamire stb. S ez a hatás az ő számára kívül esik azon, amit a jelentés terminus takarhat" — olvassuk Petőfi S. János Erdély-értelmezését.

S végül *A jelentéskonstitúció szemiotikai-textológiai tárgyalásának makrostruktúrája* az elemzés különböző fázisairól szólva — leírás, értelmezés, értékelés —, és egy 1968-as budapesti nyelvészeti konferencia Kassák verselemzése tanulságainak összegzése jelzi az elmélet kereteit.

Mindazon túl, hogy láthatóvá válnak a szemiotikai textológia releváns nézőpontjai és összetevői, bepillantást nyerhetünk egy több mint negyedszázaddal előtti szellemi mozgássor természetébe. A szimpozion előadásainak rekonstruálása, értékelése és egybevetése *Petőfi* saját koncepciójával, szemléletessé teszi a több irányból érkező megközelítések létjogosultságát és korlátait egyaránt. *(Magyar Műhely, Párizs, Bécs, Budapest 1994., 151 oldal, 350 forint)*

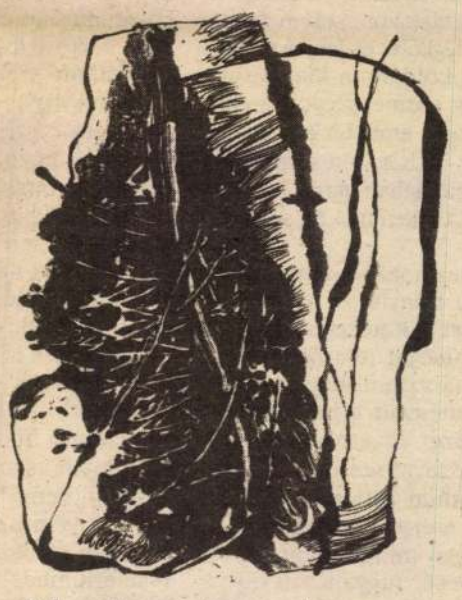

Selmeci István: Egy nap lenyomata

Bakucz József: Megalit

*Bakucz József*nek immáron harmadik kötetét jelenteti meg a Magyar Műhely *(Napfogyatkozás,* 1968, *Kövesedő ég,* 1973, *Megalit,* 1994). Sajnos ez ideig csak igen szűk körben vált ismertté/elismertté ez az igazán kivételes poézis.

Az 1990-ben elhunyt költő egyik írásában ezt olvashatjuk: *„Nem érdekes többé semmiféle szép vers. Csak a költészet, ami forradalom. Ne arról beszélj, ami van, hanem arról gondolkodj, ami lesz. Csak az a költészet, ami erős, kemény és igaz. És csak az, ami testi, lelki, nyelvi, pszichológiai szabadságunkat szolgálja."* Mint ahogy a fekete, kormozott üveget szemünk elé tartjuk, s ezáltal próbáljuk meg láthatóvá tenni az elviselhetetlen fényben a természet és világ különös jelenségeit, Bakucz József üvegcserepei, költeményei is a rejtettet teszik láthatóvá: *„Most elbocsájtja a leveleket/ és a levelek a világokat jelképezik/ tea levelei hullnak a vízbe/ lassan forognak/ leülepednek"* (Misztériumok).

A negatív egzisztencia illékonyságát és valóságát jelzik Bakucz sorai: a létezés lehetőségeit a határtalan felé közelíteni, s közben tudni/érezni minden sejtünkkel, hogy ennek elérése lehetetlen, csak a folyamatos kísérlet megélése/rögzítése lehetséges.

A *biografikus* „háttér" elemeinek beépítése adja az első megközelítési lehetőséget, mit is jelent a tulajdonképpeni költői létmód hétköznapisága: „Reggel öt óra Felkelek Magnóra veszek egy kis / egy egészen kis Miles Davist Cannonball Adderleyt / kávéfőzéshez némi Bobdylant no meg ne / felejtsük el: egy jókora adag STINget" (Satrafa avagy Spontán Gyulladás).

Ezekhez az elemekhez kapcsolódnak azok a sajátságos *asszociatív* technikák, amelyek lehetővé teszik a saját történet mondását: „A vizek alapvető forrásuknál égnek ha igazán / szaturált színeket akarsz csukd be a blendéde / t eff huszonkettőre a nők és a madarak az em / beri képzelet szülöttei most hogy a tengerhu / llámot már megállítottad alapvető forrásukná / l a vizeket kérlek csinálj rólam egy jó fotó / t ... (Az idő halála I.)

Mindez a költői létállapot a kötet gerincét képező *Judit könyve* darabjaiban éri el érzelmi/értelmi csúcspontját. „Gondolkozom, tehát szeretlek" — indítja a mottó az első ciklust. És valóban ez az a végpont, ahonnan már visszafordulni nem lehet, azonban az előrelépés halálos kockázata százszázalékos.

Bakucz jelen gyűjteményes kötete, amely a nyolcvanas években írott verseinek hét kötetét fogja egybe, a már jelzett biografikus, asszociatív és érzelmi/értelmi mozzanatok egybehangolásának kivételes dokumentumai. Hogy a megjelent versek egy egészen nagy formátumú költészetet tükröznek, az bizonyos, az már megint más kérdés, hogy az irodalomtörténet és kritikai reflexiók mikor érik utól Bakucz poézisét. *(Magyar Műhely, Orpheusz, Budapest, 1994., 303 oldal, 550 forint).*

BODOR BÉLA:

Könyv

Cigányposta

(Csemer Géza: Habiszti. Cigányok élete-étele. Szerző kiadása, 318 lap, 595 forint).

Azt a személyt, többnyire persze cigányt hívták a régi világban cigánypostának, akivel alkalmilag, gyalogosan üzenetet küldött valaki: — Itt egy hatos, Ferkó, ugorj át az urasághoz, s mondd meg neki, hogy vagyunk a világon!

Nekem nincsen hatosom, és nagyságos úrnak sem tisztelnek. Annyi közöm van az egészhez, hogy hallom időnként a meztelen talpak csattogását, ahogy elfut mellettem valaki, és dörömböl valahol messze egy kapun. De az a kapu nem akar kinyílni. Nem kíváncsi arra az üzenetre talán senki.

***

Jó néhány éve figyelemmel kísérem a könyvkiadásnak azokat a produktumait, amelyek a cigányság sorsával, múltjával, sajátosságaival foglalkoznak. Ezeket a kiadványokat (mert nem mindet merném könyvnek nevezni) könnyen kategóriákba lehet sorolni:

1.) Népköltészet, népmese. Vannak köztük gyönyörű, szép, és igénytelen kinézetű kötetek, gondosan és felületesen gondozott szövegekkel, attól függően, hogy mekkora tőkével rendelkezik a kiadásukra vállalkozó társaság. Az Akadémia nyilván szebb könyvet ad ki és jobb szöveget, mint egy kéregetésből tengődő munkacsoport.

2.) Fotóalbumok. Azt bizonyítják, hogy a cigányok is a Homo Sapiens faj egyedei (végtagok átlagos számának egybeesése, felegyenesedett járás, ülve történő alkoholfogyasztás stb.)

3.) Szociográfiák. A szürke papírra szürke festékkel stencilezett szöveg feltehetőleg arról szól, hogy a cigányok akár fel is köthetik magukat. Szerencsére a szöveg olvashatatlan. A kiadó életében nem hallott a könyvről, az az ember, akinek a neve bele van írva, szintén nem. Terjesztéséről a kukások gondoskodnak.

4.) Történelem. Egy ilyen kötetről tudok: Karsai László Cigánykérdés 1919-1945 című könyvéről. Mindenki vérig sértődött rajta.

5.) Rostás-Farkas. A kék-zöld, középen kerekes cigányzászlóval ékesített köteteket a szerző hatalmas küldetéstudattal és csekély felkészültséggel állítja elő. Az utóbbi négy év cigány könyvkiadásának hatvan százalékát ő írta; néha Karsai Ervinnel közösen, máskor egyedül. Könyvében azokat a történelmi, mitológiai, nyelvészeti és egyéb ismereteket igyekszik összegezni, amelyek sajnálatos módon ismeretlenek.

6.) A magyar cigányság élete dokumentumokban. Ki kicsoda a magyar cigányság köréből. Cigány-magyar, magyar-cigány társalgási zsebkönyv. Híres cigányok a magyar és a világtörténelemben. A cigányzene és története mai szemmel. Magyarországi cigány konyha. Magyarországi cigány táncok. Cigány népzene. Cigány népművészet. Mi a közös ezekben a könyvekben? Az, hogy nem léteznek.

***

Csemer Géza intézményeket pótol a magyar cigányság életében. Író és rendező, 1944-ben született. Segédrendező volt Szegeden, majd az Operaházban dolgozott. Vezetett cigányklubot, írt szociografikus munkákat. 1973-ban folklór-összeállítást állított színpadra. Szakcsi Lakatos Bélával országos sikert arató musicaleket írt: *Piros Karaván, Egyszer egy cigánylány, Cigánykerék*, és a Báthory Erzsébetről szóló *Bestia*. Számos egyéb darab zenés színpadi változatát írta meg Szakcsi Lakatos és más zeneszerzők szerzőtársaként. Rendezett számos operát és könnyebb műfajokba tartozó zenés darabot. Írt hangjátékokat és forgatókönyveket. Megírta és összeállította ezt a könyvet, amiben négyszáz ételrecept és hétszáz híres cigány arcképe található, rövid életrajzokkal, és innen-onnan kiemelt, a cigányokról szóló szemelvényekkel. Miután megírta és összeállította, magánkiadásban ki is adta. Ha már úgyis kéznél volt.

***

Fenti adatok *nem* a Magyar és nemzetközi Ki Kicsoda című könyvből származnak. Csemer Géza nevét ott hiába keresi az olvasó.

***

„Kiskockára vágott krumplit sós vízben kifőzünk. Jó sok hagymát zsíron üvegesre pirítunk, levesszük a tűzről, törött pirospaprikát hintünk rá, összekeverjük a főtt krumplival megborsozzuk, jól összenyomkodjuk, és kis szilkékbe tesszük kihűlni. Pirítós kenyérre rakjuk, zöldpaprikával, lila hagymával díszítjük." (Én persze olajon pirítom a hagymát, és zellert is vágok a krumpli közé.)

Más:

„Nagy fej hagymát vastagra felkarikázunk, megsózzuk, és szálankint lisztbe-tojásba-prézlibe panírozzuk, majd forró olajban hirtelen kisütjük." (Megjegyzem: ha lisztből és tejből sűrű palacsintatésztát készítünk, és előbb ebbe, majd morzsába mártva sütjük a hagymát, a tojás — és vele a koleszterin — kimaradhat a receptből.)

Megáll az eszem!

A vegetáriánus reformkonyha két alapétele cigány eredetű!

***

„Nem fontos, hogy a csillagok nevét tudjátok, fő, hogy felnézzetek rájuk." (Rácz Aladár)

Ezzel a gondolattal zárul Csemer Géza könyve.

Ez a legnagyobb marhaság, amit valaha is okos embertől hallottam. Az ember mértékegysége nem a kilogramm, és nem is a darab. Az embernek neve van. Akinek nincs neve, azt elfelejtik. Ha nem adnánk nevet a csillagoknak, lehet, ma is beérnénk azzal az eggyel. Ami már nem vöröslik a magasban, tüskéshátú barátunk legmagasabb tornya hegyén.

Szerencsére Csemer Géza csak meghallgatja az öregeket. Ha cselekedni kell, a maga feje után megy.

***

Mert rágondolni is rossz: Névtelen Ferkó ott dörömböl, a kezében a hatossal. Egyszer csak *mégis* kinyílik egy kis ablak azon a kurva kapun. Kiszól egy hang: ki az?

Mit mondasz akkor, Ferkó? Hogy egy hatosért a cigánypostát?

MAJOR OTTÓ:

Könyv

A tizedik évtized küszöbén

(Keresztury Dezső: Féktelen idő. Válogatott versek. — Budapest-Ungvár, 1994. Trikolor és az Intermix Kiadó. 206. oldal. Ár nélkül.)

Kettős alkalom indít e sorok megírására! Irodalmunk páratlan jelensége, Keresztury Dezső szeptember 6-án érkezik élete tizedik évtizedének küszöbére, s ennek mintegy prológusaként jelent meg maga válogatta, költői életművét átfogó verskötete: a *Féktelen idő*, egy, a minap megindított reprezentatív könyvsorozat, az „Örökségünk" legújabb köteteként.

S itt — elöljáróban — hadd vallom meg, hogy ama három atyai barát, nevelő, mester és példakép — Komlós Aladár, Kassák Lajos és Keresztury Dezső — közül, akik írói pályámon elindítottak, kétségkívül őt érzem magamhoz legközelebb. Ezt nemcsak az a kötetnyi írás — tanulmány, emlékezés, vallomás és nyomtatásban rögzített baráti beszélgetés — tanúsítja, ami könyveimben és folyóiratok hasábjain megjelent, hanem személyes kapcsolatunk is, mely fél évszázada töretlen és változatlan hőfokú. De ha már meggyónok, hadd ismerem be azt is, hogy legkésőbb költői jelentőségét és eredetiségét ismertem fel; engem mindenekelőtt a nevelő ragadott meg, pedagógiai eszménye: a paideia, s nagyra becsültem irodalomtudósi munkásságát is, melynek inspirálója Horváth János volt.

S ezzel eljutottam kapcsolatunk kezdetéhez. Keresztury Dezső, a Pázmány Péter Tudományegyetem magántanára, 1945 őszén lett egyetemi professzorom. Magántanári minőségben Horváth János szemináriumát — vele nyilván teljes egyetértésben — a hajdanvolt Négyesy László-féle „stílusgyakorlatok" mintájára vezette, mely — mint közismert — a századelőn a *Nyugat* későbbi nagy nemzedékének első szellemi műhelye volt. Keresztury stílusgyakorlatainak formája sem volt szokványos, az arisztotelészi Lykeion szellemét idézte. Peripatetikus volt a szó legszorosabb antik-görög értelmében. Együttléteink színhelyét a bölcsészeti kar épületéből áthelyeztük a közeli Károlyi-kert árnyas fái alá. Aki részt vett ezeken a stílusgyakorlatokon, sosem feledheti azok légkörét és fénylő szellemét. A sokoldalúan kialakított egyéniség eszménye volt a cél. Olyan alkotó emberé, akiben — dolgozzék bárhol — a szép tökéletes harmóniában van a jóval, a közérdek a jellemmel és az igazsággal.

Ha ehhez hozzáveszem a szeminárium-irányító, a stílusgyakorlat-vezető Keresztury kivételes egyéniségét (akiről tudtuk, hogy a nácizmus legsötétebb éveiben megvált a berlini Magyar Intézet vezetésétől, mert — Illyés szavai szerint — „nem volt hajlandó Hitlerékhez még egy *Heil*! erejéig se köszörülődni"), s nem mindennapi külső megjelenését (ugyancsak Illyés szavaival: „fekete haja, kalmükösen barna arca járulékaként olyan ferdevágású szemet hordott, aminőnek Ady sorai nyomán a honfoglalókat szokás ábrázolni") meglepő-e, hogy vonzódtunk hozzá? De hiszen bennünket valójában nem is a külső megjelenés tartott igézetében, inkább lényének megfoghatatlan belső szépsége. Az a szenvedély, amivel a szellem embere emelte fel bátor szavát a fajüldözés és megkülönböztetés legsötétebb éveiben is a náci rasszizmus és a parlagi magyarkodás, a mindenféle faji mítosz ellen. Jellemének magasrendűsége és emberi tisztasága tartott fogva bennünket. Csodálható-e hát, hogy mint a hagyományként vállalt Négyesy-féle stílusgyakorlatok részvevői közül hajdan a Nyugat munkatársi gárdája, úgy került ki ezekben az években, a Keresztury-stílusgyakorlatok hívei közül a háború után fellépett írógeneráció folyóiratának, az Újholdnak számos alapító tagja, köztük jómagam is.

Egyik károlyi-kerti stílusgyakorlatunk végeztével, amikor Keresztury búcsút vett szemináriumától, szokás szerint hozzászegődtem, hogy hazakísérjem. A Vilmos-császár úton azonban elköszönt: megy a minisztériumba. A minisztériumba? „Oda, kollega úr! Ott vezetem majd a stílusgyakorlatokat." — S látva meglepetésemet: „Miniszter leszek!"

Személyes barátságunk voltaképp e kétesztendei minisztériumi ténykedés után vette kezdetét. Része volt ebben — nyilván — az 1945 —1946 fordulóján megjelent „Ezer alakban" című verseskötetemnek is. Ezekben az években nemcsak barátságába, otthonába, szűkebb környezetébe is befogadott. Nemegyszer voltam vasárnapi vacsoravendégük a szeretett és nagyra becsült barát, Pais Dezső professzor társaságában. S bármily meglepően hangozzék is, ezekben az években fedeztem fel magamnak a költő Kereszturyt is. Egyetlen találkozásunk se múlt el anélkül, hogy valamelyik kézzel írt új versét meg ne mutatta volna. Költői termékenysége — és látszólagos könnyedsége — bámulatos volt, s valójában az maradt mindmáig.

A lírikus kivételes kvalitásaira először Sőtér István hívta fel a figyelmemet, 1948-ban közreadott nevezetes antológiájában, a *Négy nemzedék*ben. Nem kisebb hatással volt rám az antológia-szerkesztő Sőtér esszéportréja a költő Keresztury Dezsőről. Máig is ezt érzem a róla szóló legszebb és legtalálóbb jellemzésnek. (Maga Sőtér is így gondolhatta, hiszen négy évtizeddel később újra közölte gyűjteményes tanulmánykötetében.)

Néhány sort hadd idézzek belőle: „Szemléletében, ábrázolásában és formájában talán a leglatinabb költőnk, szinte születése és természete szerint az. Érzékeny, mértéktartó és annyira finom, hogy igazi erényei durvább szem számára csak nehezen felfedezhetőek... Sajátos lehetőségeket nyit meg előtte gondolati hajlama, s e hajlam erkölcsi átszövöttsége. Mennyi szomorúság lakozik is benne, s milyen szigorú erkölcsi törvények állócsillagjai ragyognak égboltján! Latin és mégis puritán: teli sajgó lelkiismerettel és felelősségérzettel. Szelíd tisztítótüzek lobognak körülötte — tekintetében megtörten tükröződik a világ... Teljes erejét, gazdagságának minden rejtekét még nem mutatta meg — lassan érő, szemérmetes, soká emésztő és emésztődő fajta. Valósággal *fiatal* költőnek számít még emiatt — és művének további kibontakozása során épp ezek a tulajdonságai válnak majd igazi erősségévé..."

Ennél többet, találóbbat és igazabbat jómagam se mondhatnék a kilencvenedik születésnapjára most megjelent kötetéről. Két — a kötet szerkesztését illető — észrevételemet azonban nem hallgatom el. Keresztury helyében a válogatásból semmiképp se hagytam volna ki a Sőtér-féle antológiában is szereplő, fél évszázaddal ezelőtti, *Kettős magányban* című versét, már csak e drámai sorai miatt se: „Ne félj! Légy bátor és erős! A sors vezet, / ha vállalod, s megtör, ha kitérsz..." Sem négy évvel ezelőtt publikált „Önarcképek" című kötetének *Önarckép a halállal* című megrendítő epilógusát.

Búcsú Vásárhelyi Miklóstól

Emberi veszteségünk

Drága családtagok, Ti úgy határoztatok, hogy ma családi temetés legyen, és igazatok van, hiszen ő legelsősorban a tiétek volt, s a veszteség is mindenekelőtt a tiétek. De jól tudjuk mindannyian, hogy volt és van Miklósnak egy népesebb családja is. A 15 évig általa vezetett Soros Alapítvány kurátorai és a titkárság munkatársai, akik, mint az alig két hónapja rendezett búcsúünnepségen is láthattuk, apjuk gyanánt tisztelték és szerették, az 56-os Intézet munkatársai, akiknek folyamatos munkalehetőségét elsősorban ő biztosította, az Irodalomtudományi Intézet kutatói, akikkel rendszeresen kirándulni járt, a szabad demokrata képviselők és politikusok, akik gyakran kérték tanácsát és véleményét, újságíró kollégái, akiknek munkásságát a Pulitzer Emlékdíj kuratóriumi elnökeként becsülte meg, filmesek, akikkel dramaturgként dolgozott együtt, egykori cellatársak, akik nehéz időkben ismerkedtek meg a humorával, és persze mi, régi-régi barátai, akik még élünk abból a csapatból, mely vele csinálta végig történelmünk legutóbbi fél évszázadát vagy annál is többet: az életet, s akik most bizony nehezen tudjuk ennek folytatását nélküle, az ő fénye nélkül elképzelni.

Kedves barátaim, engedjétek meg, hogy itt ne a hallatlanul tehetséges politikusról, a ragyogó politikai elemzőről, egyáltalán, ne a közéleti ember Vásárhelyi Miklósról beszéljek. Akik ma itt egybegyűltünk az ő ravatala és sírja köré, mindannyian tudjuk, hogy nagy embert temetünk. Inkább arról az embertüneményről szeretnék még pár szót mondani, aki ő volt, s akit ismernünk és szeretnünk adatott. Akinek csodálhattuk emberi báját, született eleganciáját, élvezhettük humorát és emberi tapintatát – egyszóval mindazt, ami a munkásmozgalomtól a tudományos fórumokig, a börtöntől az alapítványig és Olaszországtól Amerikáig a tisztelők, hívek és barátok ritka tömegét vonzotta hozzá és köré.

A születésnapjain, emlékszem, elsősorban azt kértük tőle, hogy a kedélyét, lényének a derűjét őrizze meg. Önzően kértük, hiszen mi akartunk meríteni belőle. Nehezebb időkben az ő optimizmusa adott erőt, kitartást a dolgok elviseléséhez, a néha reménytelennek látszó reménykedéshez.

Egyéni sorsa és a történelem sok tekintetben igazságtalanul bánt vele. Nem csupán túl sokszor és túl hosszú időkig volt mellőzött vagy éppen üldözött helyzetben, de, miközben nagyon is tevékenyen alakította, formálta a történelmet, sosem jutott – legalább formailag – olyan országos pozícióhoz, ahol mindannyiunk javára akadálytalanul és hatékonyan érvényesíthette volna képességeit. De a sors mégis kárpótolta őt – remek családjával, harmonikus magánéletével, s kárpótolt bennünket is – azzal, hogy hányatott életének köszönhetően többen és többet lehettünk vele. Az utolsó percig nem adta fel közéleti érdeklődését s amennyire csak bírta, részvételét, pedig ebben az évben már láthatóan gyengült, áttetszően törékeny lett. De én mindig úgy fogok emlékezni rá, ahogy először találkoztam 1948-ban az akkor szokatlanul elegáns, fiatal férfival a Petőfi Kollégiumban, ahová már Edit miatt jött el, s ahogy az 1956 utáni többéves és néha szívszorító szünet után újra találkoztunk, ezúttal rabruhában, a váci börtön udvarán. Távoli kacsintása és mosolya megnyugtatott, hogy ezúttal is jó helyen vagyok.

A sors úgy hozta, hogy sírja Bibó Istváné mellett s egyben Mérei Ferenc sírja közelében lesz. Ők hárman, minden különbözőségük mellett, a XX. század utolsó nagy nemzedékének humanista és demokratikus konszenzusát testesítették meg. Miklós soha nem feledkezett meg erről az összetartozásról, s mindvégig, minden intézményes és szellemi eszközzel fenntartotta és ő maga személyében is sugározta ezt a szellemet. Sokkal szürkébb lesz nélküle a világ. De próbáljuk megőrizni a fényt és biztatást, amit tőle kaptunk. Köszönjük, Miki.

Litván György

Selmeci István rajza

Levélféle Vásárhelyi Miklósnak

Kedves Miklós!
Mit mondjak valami kedveset és szépet, újat Neked? Mi változott? Semmi sem változott: Te itt vagy, és mi itt vagyunk Veled! Mert nincs jobb, nincs más és nincs mi lett volna, ha...

Újra elmondom hát Neked és mindenkinek, mi volt azon a vasárnap délután, amikor a BSE strandján ott álltál a napon, és bemutatkoztunk egymásnak. (Ezt a 75. születésnapodra megírtam Neked, megbeszéltük.)

Ma is emlékszem arra a napra, arra a nyárra 1963 előtt, amikor először találkoztunk. A BSE (Budapesti Sport Egyesület) nagy Duna-parti csónakházában óriási nyüzsgés volt, rengeteg ember, könyvtárosok, képzőművészek, tanárok, rádiósok, néhány megrögzött vadevezős – ez akkor még megmaradt, mint egészséges szokás, természetszeretet és bujkálási forma – a háború előtti évekből. Közületek mindenki ismerte egymást. Nem állítom, hogy jóban voltak egymással, de mindenki bólintott vagy köszönt, ha elhaladt a másik mellett. Voltak ott ellenségek is szép számmal, és mindenki TUDOTT a másikról. Tudta, ki kicsoda volt, lett, lesz, lehet. Ismerték egymás múltját, többen sejthették egymás jövőjét is. Én vendég voltam, de most ne részletezzük a magánéletem, mindenesetre VALÓBAN EMLÉKSZEM arra a pillanatra, amikor egy csendes, halk szavú férfi megállt mellettünk és beszélgetni kezdett az idősebbekkel. Élesen megmaradt bennem a KÉP, mert TE *felöltözve* álltál a fürdőzők között. (Baromi meleg volt.) Engem némi szégyenlős nevetéssel bemutattak Neked, mert úgy néztem ki, mint egy futóbolond, hiszen 40 fok melegben bakancs, vastag zokni, farmer (a régi, önmegállós), és magas nyakú téli pulóverben „voltam ott". Húszéves korban nem olyan könnyű az embert megizzasztani. Egyszóval a világ legtermészetesebb módján *nem volt melegem*. Azt pedig csak később (miután elmentél), tudtam meg, hogy Neked megvolt rá a „JÓ OKOD", hogy kibírd a „IDŐT", és bármelyik „NAPOT". (Elhangzott: „nemrégen szabadult".)

Kedves Miklós!

Akkor sem ez a rokonszenves „strandtalálkozás", sem az összes képzeletem nem súgta meg nekem, hogy minden játékfilmemen és minden tervemen, ami számít nekem addig, amíg vetítőgép és vetítés létezni fog az embereknek, addig a FŐCÍMEN együtt lesz a nevünk. Én ezt köszönöm és örülök neki. Még a legvadabb rendezői (ne használjuk ezt a szót most, hogy „filmes") gondolatnak is nagy szüksége volt és van arra, hogy észrevegye az embert, aki a rengeteg fürdőruha között egyedül áll a napon, és elviseli az „időt". (Amit nem lehet elfelejteni.)

Sok szeretettel

Grunwalsky Ferenc

Családtagjai, barátai és tisztelői augusztus 8-án vettek végső búcsút Vásárhelyi Miklóstól.

Vásárhelyi

Vásárhelyi Miklós nem halt meg. Él és élni fog, amíg annak a kornak az emléke él, amelynek formálásában oly fontos szerepet játszott. Politikai pályája a debreceni egyetemen indult, ott formálódott a hite, hogy a szocializmus a gyógyír lesz társadalmunk betegségeire. A sztálini kommunizmus azonban csúfot űzött álmaiból: nem tehetett mást, szembefordult vele. A Petőfi-kör sajtóvitája már javarészt az ő érdeme; s az ő tisztánlátását, meggyőző erejét tükrözi az is, hogy Nagy Imre fölismerte a forradalom valóságát. Fölismerte, s holtáig kitartott mellette. Vásárhelyi részese volt romániai száműzetésének, s őt is Nagy Imre perében állították bíróság elé.

Tán mindenki másnál többet tett Nagy Imre újratemetéséért, emlékének föltámasztásáért s a forradalom történetének torzítatlan fennmaradásáért. A történelmi *igazságtétel* s nem a *megtorlás* ügyéért. 1956 történetének tudományos kutatásáért és hiteles megörökítéséért.

Talán nem tévedek, ha azt mondom: az ő érdeme az, hogy Magyarországon kezdett működni a Soros Alapítvány első szervezete. S nem véletlen, az alapítvány első dolga sokszorosító gépek adományozása volt – a szó szabadságának *eszközeként*. Ami a béklyóba vert magyar irodalom felszabadításának jelképeként alkotói ösztöndíjak alapításában folytatódott. Majd kórházak korszerű eszközállományának biztosításával szolgálta népünk testi egészségét. Külföldi ösztöndíjakkal a művelődését. Ma – széles munkakörén belül – a kisebbségi kultúrákat. A társadalom nyitottságát. Mindezt az ő – modellértékű – irányítása alatt.

Vásárhelyi falakat döngető ember volt – neve a társadalmi egyenlőség s a mindannyiunk *közös* szabadságáért vívott harc jelképe volt – és marad.

A szívünkben – ahol megőrizzük.

Göncz Árpád

Tisztelt Gyászolók, Kedves Barátaim!

Bekövetkezett, amit nem gondoltam volna, vagy talán amire nem akartam gondolni: Vásárhelyi Miklós nincs közöttünk többé. Persze, tudom jól, magas kort ért meg, s az utolsó hónapokban egészsége nem volt már a régi, de mindezek ellenére egyszerűen nem jutott eszembe, hogy egyszer majd nem tudom felhívni telefonon, s nem tudok felugrani hozzá egy kicsit „átbeszélni a helyzetet". Miklóshoz az utolsó percig az élet, a jövő, tervek és ötletek kapcsolódtak, s nem pedig az elmúlás.

Amikor a 80-as évek közepén megismerkedtünk, egyetemista voltam, ő pedig a Soros Alapítványnál az alapító személyes megbízottja. Ő irányította rá az alapítvány figyelmét az akkori fiatal generációra, vette észre csalhatatlan érzékkel a szakkollégiumi rendszer értékeit. Nélküle nem jutottak volna addig elképzelhetetlen lehetőségekhez korosztályomból sokan – s ez akkor is így van, ha jó néhányan akkori elveik megtagadása mellett ma ezt a tényt is legszívesebben kitörölnék a múltjukból.

Igaz, Miklós hálát nem várt tetteiért. Amiért küzdött, azt elérte. Magyarország szabad, demokratikus állam lett, mártírtársait rehabilitálták, s a nyitott, toleráns gondolkodásmód érdekében az általa irányított alapítvány tudott a leghatékonyabban fellépni. Élete különlegesen sikeres élet volt.

Több mint 15 évvel ezelőtt, amikor először találkoztunk, mi határtalan tisztelettel hallgattuk őt, a Nagy Imre-per vádlottját, aki olyan módon beszélt 1956-ról, ahogy még senkitől sem hallottuk. Egy magabiztos, okos, kitűnő arány- és stílusérzékkel rendelkező tapasztalt ember állt előttünk, és sokunkat ez a találkozó ébresztett rá a bukott rendszer romlott és bűnös mivoltára. Arra tanított meg fordulatos élete, hogy a megpróbáltatások és gyötrelmek is a javunkra válhatnak, ha belül erősek vagyunk és igaz ügy mellett állunk.

Együtt lehettünk négy éven keresztül parlamenti képviselők a rendszerváltás után s hosszú éveken keresztül dolgozhattunk közösen a Soros Alapítványnál. Sokszor jutott eszembe, milyen jó, hogy van Vásárhelyi Miklós. Íme a példa arra, hogy minden nehézség ellenére a kivételes emberi kvalitás kivívja méltó helyét az emberek között.

Nagy megtiszteltetés volt számomra Miklós barátsága. Biztonságot jelentett, hogy tudtam: bármikor felmehetek hozzá, elmehetünk sétálni, s mindig számíthatok bölcs tanácsaira. Kevés olyan embert ismertem meg az elmúlt 20 évben, akiknek a javaslatait, megérzéseit olyan biztonsággal tudtam elfogadni, mint az övét. Vagyunk jó néhányan, akiket lenyűgözött Miklós személyiségének, tudásának a varázsa.

Sikeres élete volt, azt mondtam. Sikeres, mert igaz életet élt, mert bátor volt, mert talpra állt a pofonok után, mert szilárd értékrenddel rendelkezett erkölcsi és politikai szempontból egyaránt, mert nem félt küzdeni. Az utolsó pillanatig a jövő érdekelte, bölcs volt és nyitott gondolkodású.

Azért tudott ilyen életet élni, mert ott állt mellette a családja végig, akiket imádott, akik az erőt adták neki a nehéz pillanatokban. Emlékszem rá, szobája falán ott függött egy családi fénykép, Edit és Miklós az összes gyerekkel, unokával, családtaggal együtt. Amikor a honi közélet újabb mélyrepüléseiről beszélgettünk, elmosolyodott, s azt mondta: „Micsoda brigantik!" Majd a képre nézve folytatta: „Tudod, nem is érdemes velük foglalkozni, hidd el, ez éri a legtöbbet, a család." Ezen elmerengtünk egy kicsit, s persze néhány perc múlva folytattuk, ahol abbahagytuk.

Miklós élete azt üzeni nekem, és úgy hiszem, sokaknak: érdemes elvhűnek, becsületesnek lenni. Nem igaz, hogy csak az erkölcstelenek és a gazemberek érvényesülnek az életben. Az ő élete teljes élet volt. Még a földön megjárta a poklot és a mennyországot. Ezért fordultunk tanácsért hozzá: olyanokat látott, amiket közülünk senki más.

Nincsenek illúzióim, pótolhatatlan lesz. De azt is tudom, neki köszönhetjük, hogy megtanultuk: ha mindenki elgyávul körülöttünk, akkor is végig kell csinálnunk. S a végén mi leszünk az erősebbek. Te győztél, Miklós.

Fodor Gábor

THOMA LÁSZLÓ:

Nyári hideglelés

Torgyán Józsefnek *fáj a feje*. Vajon miért, túl azon, hogy meleg van, meg drágaság, meg hogy szakadár kisgazdák ülnek a kisgazda bársonyszékekben? Veszített ő már többet is, ennek bizonyításához nem is kell túlságosan mélyre merülni múltjának kútjába. Meg aztán köztudott, hogy ő akkor is győz, ha veszít. Büszke ember, mint Mikszáth vidéki urai, akik *szégyellnének a nyári szilvaérés idején meghalni, így aztán inkább megvárják a telet, a disznótor évadját*. Bár hiú, mint egy békebeli szépasszony, de azt, hogy olyan migrénes és ájuldozós is lenne, mint azok a hajdani hölgyek, semmiképpen sem mondhatjuk. Neki nem kell repülősót tartania a zsebében. Igaz, egy túlságosan zsíros pacaltól (amit egyik alföldi odisszeája végén egy gombapörkölttel még meg is tetézett) eszméletét vesztette. De valljuk be: mi már az étlaptól is rosszul lennénk, s gyorsan nyugatosabb, eukonform gasztronómiai vizekre eveznénk. Torgyán tehát nemcsak hirdeti magáról, hogy *különös anyagból van gyúrva;* ez valóban így is van: legyen rá tanúnk ama túlélt pacal a gombapörkölttel karöltve. Ha tehát most fáj a feje, arra nem belül, hanem kívül van a magyarázat.

Torgyán *fél*. Érezhette is, hogy ez a bejelentés tőle szokatlan, így rögvest magyarázta is: attól fél, hogy az ősz már őt is a karcerban találja, s ha a kulcsot nem is dobják a Dunába, száz napra mindenképpen előzetesbe kaszlizzák.

*

Európa boldogabb végein *a kormányok kapnak száz napot cselekvésre*. Nálunk ez a száz nap egy exkormányférfit kényszerítene tétlenségre. S éppen a legnehezebb időben, amikor a hatalomért folyó nyílt, demokratikus küzdelem döntő szakaszába hág. A politikai célszerűséget tekintve valakiknek kedvező lehet tehát Torgyán letartóztatására az őszi három hónap. Eddig kifogástalan a torgyáni okfejtés. Már csak arra kell választ keresni, hogy ki az, akinek parancsára a rózsadombi népfit lefogják? „Qui prodest?" – kérdezzük mi is, s ösztönösen azok után szaglászunk, akiknek a kisgazda szavazatokra fáj a foguk. Ezek sokan vannak, de ha úgy kérdezzük, hogy e szavazatokra ki aspirálhat valóságos esélyekkel, a kör szűkíthető. A szabad demokraták vagy a szocialisták között aligha találhatunk rájuk, hiszen ők nem a „Torgyán-kérdésre", hanem az agrárválságra keresik a választ. Egyébként is, az ellenzék legfeljebb elrabolni lenne képes Torgyánt, lecsukatni semmiképp. Maradnak tehát a koalíciós pártok meg a MIÉP. Így viszont nem is tűnik véletlennek, hogy Orbán Viktor már januárban, a kisgazda romlás első jelére, felfedezte magában a „vidéki fiút", akit csak a sors szeszélye kényszeríttet arra, hogy átmenetileg a bűnös Budapesten, „városi csibészek" között éljen. Az elveszejtésére irányuló összeesküvést maga Torgyán is a kormányzat magas köreiben gyanítja. A dodonai fogalmazás csak azt érzékelteti velünk, hogy bár a koncepció még nem lépett a realizálás fázisába, de valakiknek az álmatlan éjszakái eredményeképpen a végrehajtás terve már alakot öltött.

Torgyán doktornak csak a kisebbik baja az, hogy *„a cella ablakán nem süt be a fény"* (a CpG együttes a kommunista üldöztetés idején). A nagyobb, hogy vezér nélkül maradnak a kisgazda hadak. Bár ma már megint több kisgazdapárt van, mint kisgazda, de ezek közös ősbűne mégiscsak Torgyán maga, hiszen az ő köpenye alól rajzanak e fényes bandériumok. Értelmezési paramétereik (mondhatni, archimédeszi pontjuk) meghatározása csak *pró vagy kontra* Torgyán lehetséges. Egy Torgyán nélküli kisgazdapártról legfeljebb Horn Gyula mélázhat el (már amikor nem éppen ama kórházi ágy szélén ül, amelyben a földvédő párt vezére a pacalt és a gombát piheni ki). De hát a kisgazdák nem azért vannak, hogy Horn Gyula álmát valóra váltsák. Az, hogy az FKgP az Orbán-bányák, valamint a pórázhoz szoktatott Szabadi Béla ügyében az ellenzék által kezdeményezett rendkívüli parlamenti ülést támogatja, semmit sem bizonyít. Arrafelé bármi megtörténhet.

A kisgazdák akkor is Torgyánnal vannak, *ha ellene*, akkor is, *ha vele* harcolnak: Torgyán száznapos jegelése esetén vezérürü nélkül maradnak a nyájak, s ez, mint a roppant szubtilis torgyáni jelképrendszerből ismert, bizony a *„szerszám nélküli vőlegény"* esete lenne. (Nem véletlen, hogy a kisgazdák szőke filológusa, Torgyán nőnemű Eckermannja önálló monográfiában dolgozta fel e *torgyáni metafora* genezisét és lehetséges értelmezési kereteit.) Torgyán nélkül, pártállástól függetlenül, potenciájukat vesztik a kisgazdák, egyenként és összességükben is. *Vele elképzelhető, ellene lehetséges, nélküle lehetetlen,* ha a kisgazda lét kissé bonyolultnak tűnő princípiumát megpróbáljuk képletben formulázni.

De Torgyán József nemcsak arról tudósított, hogy fél, hanem ugyanazon levegővétellel végrendelkezett is: meghagyta kijelölt örökösének, Gyimóthy Géza alelnöknek, hogy *a végső győzelemig harcoljon a Fidesz ellen, de ne lépjen ki a koalícióból*. Ez egy átlag magyarnak felfoghatatlan feladvány lenne, de megnyugodhatunk: egy kisgazdának meg sem kottyan. Őket megedzette a koalíciós logika, amely egyfelől bizonyította, hogy a magyar mezőgazdaság már nem bír el több kisgazda győzelmet (hasonló diadalmenetet csak a koalíciós kormány épülő sztrádáin láthatunk), másfelől, hogy akiknek olyan barátai vannak, mint Torgyánnak Orbán, (vagy Orbánnak Torgyán?), felesleges ellenségek után kutakodnia.

*

A Torgyán megállítására kidolgozott terv időzítése tehát nem pusztán egy hőségtől meghabart elme fabulálása; nagyon is racionális végiggondoláson alapul. Azonban van még egy bökkenő. Egy hűséges koalíciós párt elnökét fel lehetett állítani a bársonyszékből, de nem lehet visszahívni a parlamentből, bárhogy is álmodozik Medgyessy a képviselők visszahívhatóságáról. Ha tehát Orbán Viktor leányfalui vendéglátóját le akarják csukni, előbb a parlamenttől kell kikérni. A képviselőház viszont csak ősszel dönthet arról, hogy kiadja-e Torgyánt, vagy sem. S mivel jogállamban élünk, a letartóztatáshoz a bűntény alapos gyanúja szükségeltetik. Bizony, nálunk teljes jogegyenlőség van: a törvény előtt a képviselők „vaskos halhatatlansága" nem különbözik a polgár *„törékeny mulandóságától"* (copyright Szabó Dezső), a letartóztatáshoz, még ha exminiszter vagy pártelnök is a szóban forgó jogalany, valamivel alaposan gyanúsítva kell lennie. A bilincsben és pórázon történő elvezettetés nem a kisgazda államtitkárok és képviselők előjoga, még ha az utóbbi időben néha ennek az ellenkezőjét gyanítjuk is. A főügyész szerint viszont momentán nem nyomoznak Torgyán után, tehát mentelmi jogának felfüggesztését sem kérték. Ismerve az ügyészség munkatempóját, kevésnek tűnik őszig az idő ahhoz, hogy a Torgyán elleni eljárás meginduljon, s ahhoz egy „háromhetenkénti hetin" a parlament támogatását megszerezzék. Ehhez nem elég megszerezni a kisgazdák és az ellenzék elvi támogatását, mert ahhoz, hogy a Torgyán elrekkentésére irányuló politikai akarat jogi aktussá váljék, valami konkrét okot is kellene találni. Torgyán szerint viszont ő soha állami vagy pártpénz felett nem rendelkezett, neki nincs ott az aláírása azokon a papírokon, amelyek miatt már többek is rács mögé kerültek.

*

Torgyán elszámolt a vagyonával a parlamentnek. A villában lassan meg lehet tartani a házszentelőt. Az meg csak pletyka, hogy a közraktározás vagy a repülésügy élére Torgyán közeli dinasztiák tagjait akarta kineveztetni, hol sikerrel, hol sikertelenül. Torgyánnak nincs rokona, sem boldog őse, ami mérhetetlen előny egy nemzetmentő számára. Torgyán tehát tisztán áll az úr, a nép és a történelem ítélőszéke előtt. Sőt, még az ügyészség előtt is. S mivel ezt Torgyán maga mondja, el kell hinnünk neki.

Nem túl nehéz, csak a következő tanmesét kell megértenünk:

Két rabbi beszélget egy harmadikról:

– Az egy szent ember – így az egyik. – Minden szombaton nála kávézik az Isten.

– És te ezt honnan tudod? – kérdezi vissza a másik.

– Tőle.

– Biztos, hogy nem hazudik?

– Hova gondolsz? Akkor nem kávézna nála az Isten.

Abban tehát, amit Torgyán mond, hogy egyfelől neki nincs csontváz a szekrényében, másfelől viszont, hogy bár az ügyészség nem nyomoz, letartóztatása mégis közelesen várható, látszólag ellentmondás van, amely ellentmondást formális jogi gondolkodással nem is lehet feloldani. Ez a művelet bonyolult és hajlékony politikai manőverek alkalmazását teszi szükségessé. Ha Torgyán bűntelen, miután pénzek átutalásain nincs ott az aláírása (Szabadi Béla, a Concordia és az FVM többi cégének gyanús pénzügyei távol álltak az álmodozó, rút anyagiakkal egyáltalán nem foglalkozó minisztertől), akkor felelőssége csak erkölcsi és politikai lehet. Az erkölcsit hagyjuk, azt nálunk nem büntetik. Marad a politikai felelősség, ami viszont egy miniszter estében sem a bíróságra, sem a parlamentre nem tartozik. Torgyán csakúgy, mint bármely mezítlábas miniszter, felelősséggel csak a miniszterelnöknek tartozik. Kinevezése éppúgy, mint menesztése, a miniszterelnök kezében van; *nincs mese, ő a kormány munkáltatója*. Ha a jogegyenlőség alapján Torgyán, a polgár büntetőjogilag az ügyészségnek és a bíróságnak felel, viselt dolgainak politikai felelőssége a miniszterelnök vállát terheli, aki köteles a parlamentnek elszámolni Torgyán, Szabadi s a vidékfejlesztés többi bajnokának tetteiért. A parlament ezért felelősségre is vonhatja a miniszterelnököt. Sőt, horribile dictu, fel is menthetné, feltéve, hogy megfelelő ellenjelöltet talál, s ezt széles körű konszenzussal meg is szavazza. Ezt nevezik konstruktív bizalmatlanságnak. A miniszterelnök felelősségre vonása tehát Torgyán ügyében elvont lehetőség. Az ellenzék beszélhet róla, de politikai akarattá csak a kormánykoalíció s annak vezető pártja formálhatná. De azért ne csüggedjünk, ma már tudjuk, hogy Orbán Viktor mélyen átérzi ezt a felelősséget is. Szerda reggeli, trikolórba kötendő beszélgetésében már nyilatkozta is: az FVM-ben történtekért neki vállalnia kell az erkölcsi felelősséget, mint ahogy az apának is a családban elbitangolt fekete bárányért. A miniszterelnök szavaiból e felelősség mély átélése sugárzott. Megnyugodhatunk: értünk felelős elmék aggódnak. Rólunk már gondoskodva van, ha valaki a kormányülések roadshow-jából ezt még nem tudta volna.

De akkor mitől fáj Torgyán József feje?

Napok a papíron

– Selmeci István grafikái elé –

Mindig kíváncsian – némi aggodalommal – várom, hogy számítógépem mivé is konvertálja a rábízott szöveget. Rendszerint nem történik érdemi változás – legalábbis én nem veszem észre –, néha viszont egészen különös jelhalmazzá alakul át a jól megszokott szövegkép. A tartalom új formát nyer a nyomtatott áramkörök rejtélyes labirintusában.

Selmeci valami hasonlót tesz megélt napjaival: egy sík, grafikai térbe konvertálja azokat. Talán nem hat túl mesterkéltnek a számítógép és a művész analógiája, még akkor sem, ha Selmeci lenyomatoknak nevezi – *Egy nap lenyomata* – szerteágazó sorozatának darabjait.

Arra a kérdésre keresi a választ: mit hagy maga után az idő huszonnégy órája, milyen grafikai képpé konvertálható – mondom én – a létélmény?

Számolatlan lenyomata lehet a létezésnek, az időnek. Egy súlyos kő a földfelszínen, egy karóra a csuklón hagy igen leegyszerűsített, mégis pontos képet magáról és arról az el nem hanyagolható tényről, hogy Volt. (Gondoljunk csak Koronczi Endre printjeire, melyek különféle tárgyaknak az emberi testen hagyott lenyomatait dokumentálják.)

Némelyik nap olyan, mint egy ránk fordult szikladarab, némelyik meg olyan természetes és észrevehetetlen, mint a csuklónkon egzisztáló karóra. Néha szellős, áttetsző, néha sűrű, mint egy felhővel borított éjszaka. Olykor egy tömbből áll, máskor kettéválik, és megint máskor megszámlálhatatlan darabra esik szét.

Selmeci legtöbb rajza az absztrakció és a figurativitás között kifeszített kötélen egyensúlyoz. Bár tudjuk, hogy ez egy nagyon kényes ügy. Nem gyönyörű absztrakció-e a házfalon terjedő salétromfolt, vagy a folyóparton a fűzfavesszők összekuszálódott szövete, vagy egy riadt tekintet a másik ember lelkiismeretében? Azt meg nemrégiben nyilatkozta Bak Imre, hogy ő már a figurális, realista-illuzionista képeket is jelentésüktől függetlenül szemléli, absztrakt tartományként értelmezi a megjelenő formákat, a kisebb-nagyobb színes felületeket, részleteket. Szerinte csak ebből az attitűdből nézve látható képként a kép, csak így alkothatunk hiteles „képet" róla. A fekete-fehér grafikákon is érvényesíthetők természetesen a kiváló művész szavai. Ennek ellenére ideírom, igenis láthatunk utcák szabdalta városokat, emberi alakokat, beazonosítható tárgyakat Selmeci képein önmagukon túlmutató jelentéstartalmakkal egyetemben. A témához, a művészi célkitűzéshez Selmeci több technikai mozzanattal közelít. Hol nagyvonalú ecsetfutamokkal, hol aprólékos tollvonásokkal tagolja, ritmizálja a néhol organikusan szabad, a máshol nagy testű, absztrakt formációk dominanciáját magukon viselő felületeket. Selmeci napjai sajátosak, de így vagyunk ezzel mindnyájan, ebben aztán nem különbözünk. Selmeci alkotásmódjának talán legjellemzőbb vonása, hogy a többé-kevésbé ismert alakzatok köré/fölé helyezi, gesztikulálja saját magát. Ha nem is minden rajzán, de többnyire tetten érhetők azok a gesztusok, melyek személyessé, mással össze nem téveszthetővé teszik a művész napjait, illetve rajzait. Olyan ez, mint amikor a kőműves egy hirtelen mozdulattól vezérelve egy girbegurba vonalat húz kőműveskanalával a még lágy betonba. És ez így is van rendjén, ha már lenyomatokat készítünk a napokról, ha művészi tartományba konvertáljuk mindennapi történelmünket.

Miként a napok, ezek a természet és a társadalmi közmegegyezés által ránk mért időszakaszok, úgy Selmeci rajzai is variábilisak, néha többrétegűek, történetben, eseményben, gondolatban gazdagabbak, máskor pedig szimplábbak, üresebbek és áttetszőbbek. Némelyik csak egy méla pillanatot, viszont a következő már tartósabb figyelmet kér tőlünk.

Hemrik László

1021

dr. Selmeczi László, kandidátus a Szolnok megyei múzeumi szervezet igazgatója

1981.jan. 12. URH. 2o.lo M.

Múzeológia Szolnok megyében.

A riporter Pálréti Ágoston. A szolnoki stúdió müsora.

mIlyen elméleti, kutató, feltáró munka folyik a megyi múzeumi szervezetben? Dr Selmeczi László kandidátussal a Szolnok megyei múzeumi szervezet igazgatójával beszélgetünk. A kérdés tehát az, hogy a megyei múzeológiát történetiségében és jelen állapotában mi jellemzi?

- A Kárpát medencében, vagy Magyarországon jobb helyeken a múzeumokat még a múlt század közepétől kezdve létrehozták. Hát ilyen módon a Jász-Múzeum is több mint loo éves. Vagy a sokáig stagnáló, tetszhalott tiszafüredi múzeum, amelyben két évvel ezelőtt nyílt állami kiállítás az is több mint loo éves. A karcagi múzeum, melyet győrffy István alapított az is közel 8o éves volt, 8o évre tekint vissza. Egyedül a megyei múzeum, ez a szolnoki múzeum ez nagyon hirtelen lett, mert Szolnokon tulajdonképpen múzeum, mint intézmény a Felszabadulás előtt nem xxxxx müködött. Az a múzeumi gyüjtemény és könyvtári gyüjtemény, amely Szolnok városi Múzeum és Könyvtár Egyesület müködésének eredményeképpen összejött, kialakult ez hát legfeljebb egy nagyon gyér magnak volt tekinthető,de semmiképpen sem a korabeli értelemben vett közmüvelődési intézménynek.

- Miért, mi jellemzi a megyei múzeumi központ munkáját?

- Munkáját egy feszített felgyorsult ütem jellemezte, az elmúlt 2o évben.

- Sok volt a pótolnivaló gondolom.

- Nemcsak a gyüjtésben volt a pótolnivaló, hanem egyáltalán az intézmény kialakításában is nagyon sok volt a pótolnivaló. 196o-ig ez a szolnoki múzeum, tehát a megyeközpontban müködő múzeum gyakorlatilag egyszemélyes múzeum volt. Kaposvári Gyula 1977 december 31-el nyugdíjba vonult, a megyei múzeum-igazgató egyedül állt az intézmény élén és gyakorlatilag 196o-ig Ő egyedül kezdte megalapózni ezt a gyüjteményt, amelyik most úgy a nagyságát tekintve kb. az országban az 5-től lo. helyen áll. Minden esetre kialakult az elmúlt 2o évben egy olyan múzeum, amelyben ahhiz, hogy egy megyének a történetét komplex módon lehessen föltárni mindenfajta szakág képviselői müzeológusai jelen vannak. Igy a megyei mú eumi szervezetben hát ezek a legfontosabb gyüjtemények illetve a szakágak, a régészet, a néprajz, helytörténeti, valamint a müvésuettörténet.

- A legújabbkori történeti kutatásokban van-e szerepe a múzeumnak? A kérdést ismét Dr Selmeczi Lászlóhoz, a Szolnok megyei múzeumok igazgatójához szól.

- Amiben jelentős eredményeket tudhatunk magunkénak egy nagyon szoros együttműködésben a megyei Párt-archivummal; ez a Tanácsköztársaság időszakának a kutatása. A munkásmozgalom történetének a kutatása, és ezen belül is elsősorban a kommunista mozgalom történetének a kutatása.

- Itt a Tisza-parton működik egy szép kétszintes kiállítócsarnok nívós kiállításokkal. Mit terveznek?

- A Szolnoki Galéria nagy kiállítóterem, azt lehet mondani, hogy az ország legszebb vidéki kiállítóterme. Részben itt jelennek meg a telep jubileumaikor a terep történetét bemutató történeti kiállítások, itt mutatjuk be a telepen dolgozók gyüjteményes kiállításait, itt mutatjuk be más jeles művész egyéniségek kiállításait, így pl. az elmúlt évben Németh József, az idén Svábi Lajos festőművész gyüjteményes kiállítását. Somogyi József szobrászművész és Berki Gyula festőművész gyüjteményes kiállításait tervezzük. /szalagfordítás./
Nagyon nagy várakozással várjuk ezt a gyüjteményes kiállítást.

..-.-.-.-.-.-.-.-.-.-..

mDK.

Selmeci József
nyomdait

Tervezése „Toska reklám 112. lapon
Ábra

÷ Följegyzések. Mellékleteinket

Grafikai Szemle 1938 évf 5 sz 120 l

Selmeci Józsefné

Állami Vakcinatermelő Intézet, Budapest. Építész: Kévés György, statikus Selmeci Józsefné, vasszerkeze zet: Hidasi Lajos, - Ismertetés, képekkel /fotók: Bognár János és Lelkes László./

Magyar Építőművészet, 1969.2.sz. 43. l.

Selmeci József

Borsodi sörgyár iroda- és szociális épülete, Miskolc. Építész: Kévés György, Statikus: Selmeci Józsefné. - Képes ismertetés.

Magyar Építőművészet, 1969. 2. sz. 45. l.

Selmecsi Józsefné

Mészöly András: Dezsedi Sör- és Malátagyár. Vezet ő tervező Mészöly András, építészek: Mészöly András, Farkas Dezsőné, Virág József, Mészáros Géza, statikusok Szalay László, Selmecsi Józsefné, Garamszegi Károly, Szilágyi Miklós, területrendezés Zsigó László. - Is,ertetés.

Nagy.Ép.ip. 1971.11-12.sz. 685-690.l.

Selmeci Józsefné

K.Gy.: Kohó és Gépipari Minisztérium székháza, Bp.II. Mártirok útja. - Építészek: Farkas Ipoly, Kévés György, Mészáros Géza. Statikusok: Kondássy István, Selmeci Józsefné. Gépészek: Hackl Tibor, Kovács Dezső, Kovács Gusztáv, Komolya György. Belsőépitészek: Nyiri László, Gergely Cábor. Út- és tereprendezés: Zsigó László. - Ismertetés.

Magyar Ép.Miv, 1971. 4. sz. 21-24. l.

Selmeci Kálvária

Hlidvéghy, Árpád:

Geschichte des Schemnitzer Kalvarienberges. 174 l. Selmecbánya, 1901.

Gent (967)

skola.

omának

gos Bizottsága

Budapest.

Pest m./ régi templomát 1911-ben le-
i templomból alig maradt meg valami.
zott,stilustalan épitmény lett belőle.
m összegyüjteni a község minden régi
tánjárásom ellenére sem sikerült a

l kérem a tekintetes Országos Bizottsá-
zerint müemléknek minősitett - régi
k egy másolatot ajándékozni.Ha dij-
solat árát a kép vételekor postára

téseért előre is hálás köszönetet mondva,

<Selmeci kálvária>

Hidvéghy Árpád: A < > keletkezésének története, mai alakja és ajtatossága. 8-r 31 l. Selmecbánya, 1900

Gent (966)

Schneczi Károly

grafikus

Debrecen

l. Kisgrafika

1939. 2n. 19. l.

6. 11.		Bau-s Kunstdenkmäler Sachsen, H. 32.
1909.		
12. 1.		Kunstdenkm. d. Prov. O
		- - - - -
4. 5.		Topogr. d. Kunstdenkm.
21. "		Kunst s Altertums Denkm
9. 10.		Topogr. d. Kunstdenkm. i.
29. "		Kunstdenkmäler d. Prov.
29. 11.		Darstellung d. Bau s Kun Sachsens. H. 33.
1910.		
28. 1.		Bau-s Kunstdenkml. i O

Selmeczi Károly grafikus

A Kisgrafika Barátok Köre szervezésében készítve

Réthy Iván: Nemzetközi ex libris kompressziós készül a Kisgrafika Barátok Köre

Szocialista Művészetért 1969 V.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Selmeczi (Skonda)

Károly

grafikus

Debrecen

Laid

=

Magyar Exlibris

1936. II. évf. 4. sz.

63. l. 65. 66. l.

zeget Möller István, a helyre-
ifizette. Miután ez az összeg
ó nem volt, tisztelettel kér-
ét . . . . . 200 K.
sátottak alapján a bizottságunk elszá-
adások és előlegek összege 55461 Kor.
a Meiszner Miklós ügy folytán előállott
izottságunk kénytelen volt a kiadások
telt igénybe venni.
encsénk tisztelettel kérni, hogy a Gi-
k kutatása körüli fáradozásaért dr.
tos részére 150952/1912. vkm.sz.a. kiu-
ványtartásból töröltessék. A fenti összeg
azt kézhez is vette, utólag azonban
smételt felszólítás ellenére sem sike-

M.D.K.

Selmeczi/Skonda/Károly, grafikus

1936-ban jelent meg 50 exlibrise 100 számozott példányban. Békés István előszavával. Réthy István kiadásában Debrecen, 344.o.

Szij Rezső: A debreceni bibliofilia 1920-1944 között. 329.o.

A Debereceni Déri Múzeum Évkönyve. 1965. Debrecen 1966. Alföldi Nyomda. Debrecen

dr. Selmeczi László,

A HOPP FERENC
KELET-ÁZSIAI MŰVÉSZETI MÚZEUM
MEGHÍVJA ÖNT
AZ INDIAI ÉS JÁVAI MŰVÉSZET
– VÁLOGATÁS
A HOPP FERENC
KELET-ÁZSIAI MŰVÉSZETI MÚZEUM
GYŰJTEMÉNYÉBŐL –
CÍMŰ KIÁLLÍTÁSRA,
1982. DECEMBER 15-ÉN,
SZERDÁN 17 ÓRÁRA.
MEGNYITJA:
DR. SELMECZI LÁSZLÓ,
A MŰVELŐDÉSI MINISZTÉRIUM
MÚZEUMI OSZTÁLYÁNAK VEZETŐJE.
BUDAPEST, VI.,
NÉPKÖZTÁRSASÁG ÚTJA 103.

Zalai Ny. 82 4702 K

Selmeci - Skovda János

Müvei szerepelnek Soó Rezső ex kibris,
kisgrafika gyüjteményében

Weiner Mihályné:Magyar ex librisek Soó Rezső kis-
grafika gyüjteményében

Müvészettörténeti Értesitő 1974/1 79.old.

Selmeczi László

cikke: Népi műemlékkutatás Szolnok megyében.
- Jászkunság 1966. 12. évf. 2. sz. 73-78. l.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört. Ért. 1969. 3. sz. 243-284. l./ 252. l.

Selmeczi Margit M.D.K.

25 éves tanitónő

1949-ben a Debreceni Képzőművészeti Szabadiskola hallgatója volt.

Képzőművészeti élet a felszabadulás után 185.1.
A MÜVÉSZETTÖRTÉNETI DOK.KÖZPONT FORRÁSKIADVÁNYAI II.
Bp. 1965.

Selmeci Olga

építész, szobrász

Építés-Építészet

1949. I. cf. 5 sz. 61. l.

(P. F.: A tervező irodak képzőművészeinek kiállítása.)

Szobrászi munkák

Selmeczy Olga

Kobrań

Ferk pzomfoisk vk

1939-41. 150 l.

zonyos számu férfi-segédalkalmazott
munkaerővel helyettesithető-e, továbbá
dalkalmazottaknak a száma, akik az Orsz.
gágnak esetleg rendelkezésére lennének

augusztus 17.

A miniszter rendeletéből :

dr. Balogh László s.k.
miniszteri tanácsos.

erevich Tibor urnak,
Országos Bizottságának elnöke,

Budapest.

Selmeczy Olga MDK

Tanulmányfej, gipsz

Mücsarnok 1940/41 A magyar müvészetért c.kiáll.

Belmecsy Olga MDK

Tanulmányfet, gipsz

Műcsarnok 1940/41 A magyar művészetért c.kiáll.

Selmeczy Olga
Nobran

l.

Ferk pzomfoisk vk
1939-41. 143-l.

igos Bizottságának 1943. évi pénztári
ző okmányokkal együtt, tisztelettel

r ll.

436
.....szám.

19

Műemlékek Orsz

Tárgy:

Az 1943. évről vezetett pénztári naplószámadás felterjesztése

A beadvá

Melléklete

Egyúttal é

Előirat szá

Utóirat sz

Másolta:

Selmeczy Olga MDK

gr. Andrássy Mária, terrakotta

Mücsarnok 1942 Tavaszi kiállítás

A magyar művészetért c. kiáll.

MDK

Selmeczy Olga, szobrászm.

gr. Andrássy Mária. Terrakotta

Márkus Zoltán. -

Nemz. Szal.- Tavaszi kiáll. 1941. jun.15-29.
Kat.

MDK

Selmeczy Olga, szobrászm.

terrakotta portréja figyelmet érdemel.

a Nemz. Szal. rendes évi tagkiállitása.

/b.m./: Tavaszi Kiállitás.
Esti Kurir. 1941. jun.14. - 2.l.

MDK

Selmeczy Olga

Portrait, gipsz

Kuterom 4.csop.kiáll. 1957. ápr.

MDK

Selmeczy Olga

Petőfi relief

Budai képzőművészek cent.kiáll. 1948.márc.

MDK

Selmeczy Olga, szobrász.

87. Tanulmányfej. Szobor.

A Budai Képzömüvészek Karácsonyi Kiállitása. 1947.
Kat.

Selmeczy Olga, szobrász

MDK

162. Gróf Andrássy Mária. Terrakotta.

Bp.Műcs.-"A Magyar Művészetért". Képzőm.Kiáll. 1942. jun.6.-22. Kat.9.l.

MDK

Selmeczy Olga szobrász II.évf.

Munkáival szerepelt a Sarolta kollégium 1938/39 évi növendékkiállitásán.

Cikk: Kiállitás a Sarolta...

Művészet, 1939.IV.évf. 27.sz. 82.lap

MDK

Selmeczy Olga

Tanulmanyfej, gipsz

"A Magyar Művészetért" Képzóm.Kiall.Kat.
Műcsarnok.1940 Dec.15-1941 Jan.12. 5:1.

Selmeci Óvár

lárd

Lux Kálmán

cikkét

Magyarország Min-
emlékei IV. k.
Bp. 1915.

Selmeczi Skonda István

50 drb exlibrise, Debrecen 1936.

vesel utjan kerüt a Déri Muzeumba.

Évk Déri 1936. 62.1.

Selmeczi Tóth János

az 1968. évi építészeti fényképpályázaton 500. forintos megvételben részesült.

Tillai Ernő: Épületek, fényképek. - Magyar építőművészet, 1969.3.sz. 55-59.l.

Selmeczi Tóth János

fotóit illusztrálják

a Budapest c. folyóirat 1970. 2. számát

18-19. l.

Selmeci Károly. grafikus M.D.U.

BUÉK Nagy Dezső — fametszet
" Reisinger B. — "
" Réthy J. — "
" Skonda O. — "

Bort Buzát Bélességet. Bp. 1938. A Magyar Exlibrisgyűjtők .... kiadványai. VII.

Selmeci (Skonda) Károly

stud. Révhely 1909.
Jézus életét dolgozta fel
fametszetekben.
Amatör. Debrecenben
él.

irod

Soódebrgraf.
27 l.

Selmeci Wolfhart.

bécsi ötvös

(Wolfhart von der Schemnitz)

+ 1364 elott

Gäl Ung Nachb

38. l.

ONG,

ni munka, XVIII. század.
átm. 5·5 cm.

TIS-KERESZTEK,

rab, kettős szárral, vésett rajzokkal és fel-
l.
II. század.
o, 10, 9·5 és 7 cm.

TER DOLOROSA,

ormű.
II. század.
mag. 5·8 cm.

RNÖKI MŰSZER,

alakú.
körül.
mag. 38·5 cm.

IPA,

, vésett dísszel.
k munka, XIX. század.
. 18 cm.

DÚZA-FEJ,

ras keretben.
. század.
mag. 6·5 cm.

Selmeci Wolfhart /Wolfhart von Schemnitz/ +1364 xx
41őtt, bécsi ötvös

Gentmagymüvausztr xxxxxx 8 l.

Selmeci Wolfhart

SELMECI WOLFHART ötvös (Wolfhart von der Schebmitz) † 1364 előtt. Bécs határában (an der Nidern Hohenbart) szőllője volt. Talán fia az a Selmeci Wolfhart, aki 1410–1436 között Bécsben szerepel, ez utóbbinak foglalkozása azonban ismeretlen.

Jahrbuch der Kunsthistorischen Sammlungen des A.-H. Kaiserhauses, 16 kötet, 12735 reg. — Quellen zur Geschichte der Stadt Wien II. rész, 1. kötet, 622. reg. — Camesina, Regesten 7 nº 19, Februar 4 — Giklóssy László: Ismeretlen magyarországi művészek. A Műbarát, III. évf. 50 l.

Schneeri Wolfhart

Otvos

1364

l.

A Mutarát

1923. 50 l

Grünes Gewölbe, drerdas II. 167, 170

Selmeczi Wolfhart

ötvös

l.

Horomagyóti Bécsben

14. l.

láid Wolfhart

selmeci ötvös

alatt is.

Selmeci Wolfart

Bécsben

wód

Horvkérmi

II. 594. l.

Selmeci Wolfhart

1364 előtt nevepel
Bécsben. Selmeci szár-
mazásu volt.

Dereseinyi Nagy Lajos Evrn

167. l.

XXII

Selmeci Wolfhart

Az Ausztriában dolgozó hazánkbeli ötvösök gazdag sorát *Selmeci Wolfhart* (Wolfhart von der Schebmitz) nyitja meg, akiről sajnos, csak annyit tudni, hogy 1364-ben[10] már nem volt az élők sorában s hogy Bécs határában (an der nidern Hohenbart) szőleje volt. 1412—1436 között[11] az oklevelek egy másik Selmeci Wolfhart nevét említik, aki szintén szőlőtulajdonos volt, 1430 előtt halt meg s foglalkozása ismeretlen. Talán fia volt az előbb említett Wolfhart mesternek, aki Selmecbányáról, a virágzó bányavárosból került az osztrák fővárosba s úgylátszik megrendelésekkel is el volt látva, mert jövedelméből ingatlant vásárolhatott.

Bécs, 1927 júliusában.

Gentmagyarmüvausztr.

8. l.

6

főúri mecenássággal szemben demokratikusabb alapon pártolta a művészetet. A Bécsben élő mesterek megrendelői többnyire gazdag városi polgárok voltak s a középkori Ausztria legnagyobbszabású műemlékét, a Szent István-dómot is nagyobb részben polgárok adományaiból emelték. A polgári mecenásság többkezű és állandóbb volt, mint a főúri s ha nem is szerzett kényelmes udvari állásokat, megtisztelte művészeit városi tanácsossággal vagy tekintélyt növelő templomgondnoksággal, mint az alábbiakból kitűnik.

*

Külföldre került mestereink élete és munkássága máig nincsen feldolgozva, bár akadt közöttük jónéhány, aki olasz, német, lengyel, francia és osztrák földön jelentős sikereket aratott. Az eljövendő kutatás nagy reményekkel kecsegtet, hiszen az itt összegyüjtött mesterneveknek több mint a fele mindeddig teljesen ismeretlen volt, az ismertek nagyobb részét pedig csak a helybeli osztrák szakirodalom említette; így lesz ez a többi, feldolgozásra kerülő országokban is. Földrajzilag azokra a területekre szorítkoztunk, amelyek a béke-

az éjszaka.

1021

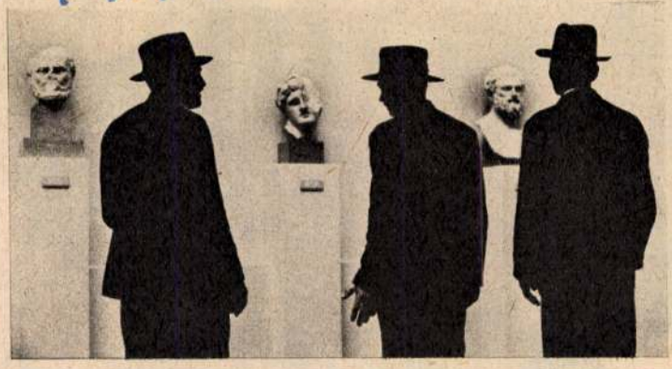

»Hárman a múzeumban« című több külföldi díjjal és kitüntetéssel elismert felvétel

BEMUTATJUK SELMECZI TÓTH JÁNOS FOTÓMŰVÉSZ HÁROM ÉRDEKES FELVÉTELÉT

Jobbra: Múlt és jelen. Alsó kép: Kislány és a daru

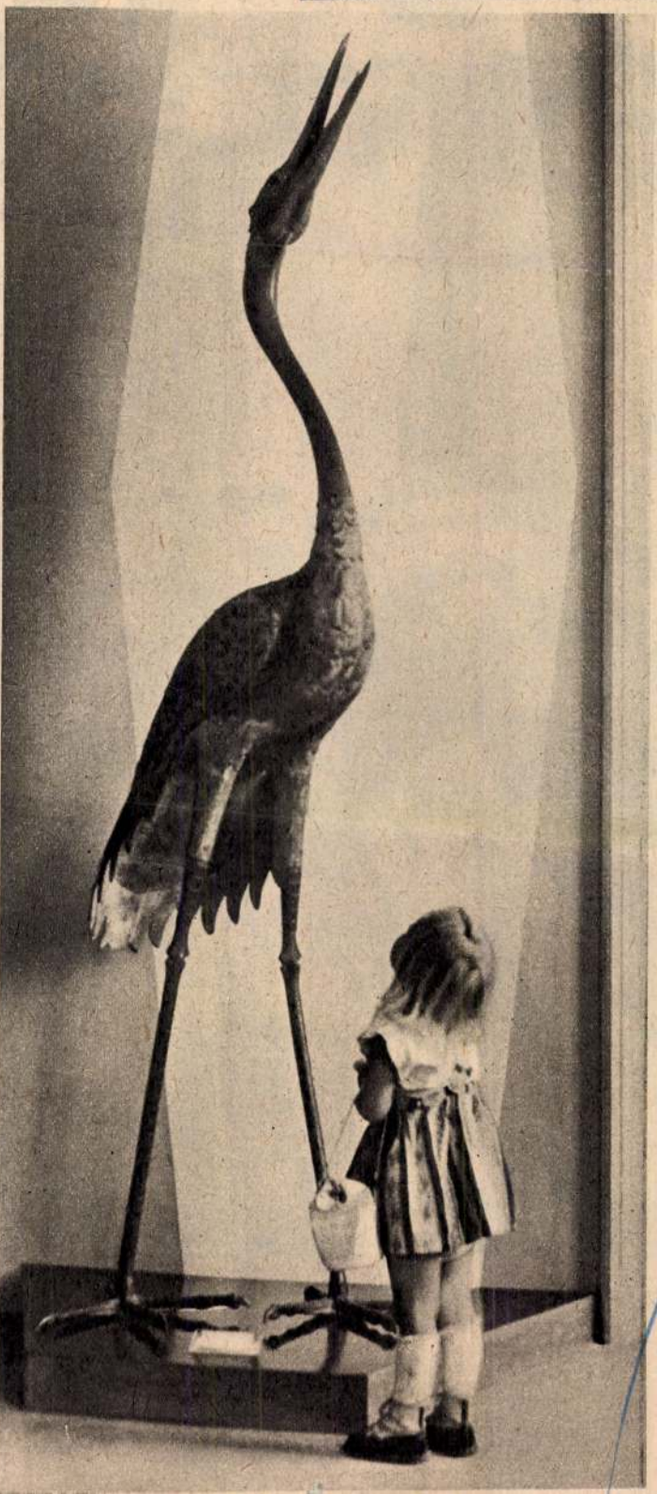

ı: gyertyatánc az Ecseri lakodalmasból, táncolja Érchegyi Ildikó és Zsi

Selmeczi Pál

ötvös

1541. Krakkó.

Arch. Ért. 1890. 57 l.

Letisztázva

Selmeczi Pál (Paul von Schemnitz), ötvös. 1541-ben öt évre Przybylo Gergely krakkói ötvöshöz szegödik inasnak. Neve után itélve selmeczbányai származású lehetett. Későbbi életrajzi adatai ismeretlenek.

Lipszy L. Magy. ötv. Lengyelorsz.-ban. Arch. Ért. 1890. 57 l.

Selmeczy Hubert, Keramikus [iparművész ?] MDL

A Kerámia Iparművész HTSZ Hársfa utcai telepén Selmeczy Hubert a „népszerű" „elefántpár" figurán dolgozik.

–: Készülnek a díszt[illegible]
(Hír-kép)

6.

Népszabadság, bp. 1960. szept. 14. [Vidéki]

Selmeczy Olga
gr. Andrássy Mária, terrakotta
Márkus Zoltán

Tavaszi kiállitás. Nemzeti Szalon, 1941,
junius, 12 l.

Selmeczy Olga

1938/39. II. éves

nobrüszati szak.

rendkiv. hallg.

I - II. félév

Ferkèpzomfoiskèvk 1937/39.

~~II~~

155. l.

Selmeczy Olga

Nobrán

Férfiarcmás

(Müterem coop. kiáll.)

Repr.

Művészet

1937. 10. sz

115. l.

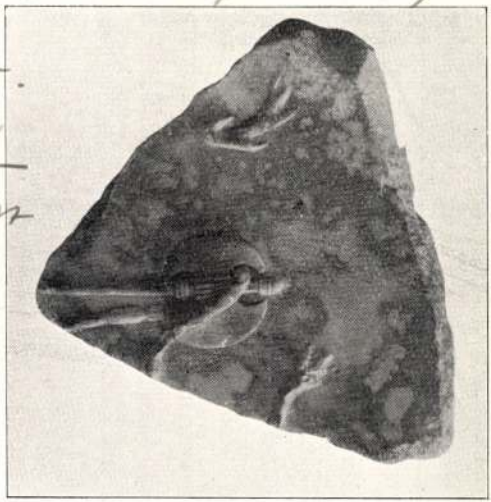

sége 40 cm. Vastagsága 5 cm. Több darabból van összeillesztve, az alakok számos helyen megsérültek. Zeus haján és szakálán a furónak erős alkalmazása látszik. Rómából származik.

Zeus ülve bal kezével jogarára támaszkodik és a vele szemközt álló alakra (valószínüen nő volt) tekint, aki jobb kezén az újszülött Dionysost nyujta atyjának. A háttér kőfal, mögötte fának az ága látszik; ez a festői elrendezés gyakori a hellenisztikus domborműveken. Töredékünk római másolat, még pedig, amint a kidolgozása mutatja, a császárság későbbi idejéből való; eredetije a Kr. e. II-ik században keletkezhetett.

Notizie degli scavi, 1895, 197. l.

A belső ellenség

Olvastuk tegnap vitéz Lukács Béla szolnoki beszédét, melynek minden szavát az a forró óhaj sugallta, hogy e válsággal terhes, nehéz időkben fogjon kezet minden becsületes magyar, tartson össze és igaz magyar testvériségben dolgozzék mindenki a haza javára. A belső front szilárdsága ma egyet jelent — a nemzet megmaradásával. Azoknak, akik itthon vannak és ennek a belső frontnak katonái, első kötelességük a nemzeti termelőmunka zavartalan biztosítása és a termelés eredményeinek fokozása. Vitéz Lukács Béla nem mulasztotta el ezt erőteljesen hangsúlyozni. Hozzátehetjük ehhez, hogy jaj azoknak, akik a nemzeti termelőmunkát akár izgágaságukkal, akár mohó önzésükkel zavarni merészelik. Ezekkel szemben nem lehet helye semmiféle irgalomnak. Könyörtelenül le kell számolni a belső front ellenségeivel, mindazokkal, akik az igaz magyar testvériség ellen orvul acsarkodnak és mindazokkal, akik elrugaszkodva a nemzeti közösségtől, könnyű játékszernek tekintik a jogot, a rendet és az ország biztonságát.

Megelégedéssel látjuk, hogy a belső front ellenségeivel szemben a legszigorúbb és legkíméletlenebb álláspont érvényesül mindenütt, ahol őrködni kell az ország rendje és a nemzeti munka zavartalansága felett. Igazságszolgáltatásunk jó példával jár elöl, amikor a legerélyesebb eszközökkel megtorol minden olyan bűnt, amely a belső front erejének gyengítésével próbálkozik. Bíró és ügyész egyetért abban, hogy ki kell közösíteni a társadalomból a konjunkturális bűnözőket, akik az ellenségnek tesznek szolgálatot, amikor idehaza bomlasztani akarnak. Tudjuk, mennyire sorsdöntő a mai időkben, hogy az igazságszolgáltatás minden erejével megvédelmezze az állami és társadalmi rend, a személy- és vagyonbiztonság, a honvédelem és a közellátás nagy érdekeit. A magyar bíró ma *szent kötelességnek* érzi hivatásának gyakorlását, úgyszintén az ügyész is, akinek keze lecsap az ország belső ellenségeire.

Az új főügyész ünnepélyes hivatali beiktatása megerősít mindnyájunkat abban a meggyőződésünkben, hogy igazságszolgáltatásunk legteljesebben átérzi fontos hivatását és tisztában van azzal, mekkora *felelősséget* visel a nemzet sorsáért az elkövetkező generációk szemében. A bíró és az ügyész felfogásának és lelkiismeretének *azonossága* csendült ki a budapesti ítélőtábla elnökének és az új főügyésznek magas színvonalú beszédéből egyaránt. A közös nagy kötelesség együttes vállalásának volt a megnyilatkozása ez a beiktatás: a közvádló és a bíró egyképpen tudja, hogy hazája, családja és önmaga ellen vét, ha nem alkalmazza a törvény legteljesebb szigorát azokkal szemben, akik lázítanak a törvényes rend ellen, nyugtalanságot és zavart igyekeznek kelteni, a közellátást rút önzésből veszélyeztetik és a nemzeti közösség megbontására törekednek.

A székesfővárosi számszék új igazgatója

Dr. *Veres* Imrének, a székesfővárosi számszék igazgatójának szolgálati ideje a mult év végével lejért és dr. *Veres* Imre nyugalomba vonult. A belügyminiszter a székesfővárosi számszék új igazgatójává vitéz dr. *Farkass-Jablánczy* Ferenc miniszteri osztályfőnöki címmel és jelleggel felruházott pénzügyminisztériumi miniszteri tanácsost nevezte ki.

A SZTALINGRÁDI NÉMET VÉDŐSEREG VITÉZ PARANCSNOKA PAULUS VEZÉREZREDES (balról)

Letöri a feketepiacot és mindenki számára biztosítja a közszükségleti cikkeket az új termelési rendelet

A háborús mezőgazdasági termelés és a közellátás szükségleteinek zavartalan biztosítására készült *az új termelési rendről szóló rendelet*, amelynek tervét *Jurcsek* Béla közellátásügyi államtitkár állította össze. Az új termelési rend a mezőgazdaság minden ágában *megszabja, hogy a termelő gazda miből mennyit köteles beszolgáltatni a közellátás céljaira.*

Ez az előzetes tájékoztatás feleslegessé teszi az átmeneti rendelkezéseket, a központi rendeletek kiadását és így *a termelő gazda már a gazdasági év elején pontosan tudja, hogy milyen kötelezettségek terhelik a közellátás terén.*

A háborúban álló országok egyik legnagyobb gondja a hátország közellátásának megszervezése, hiszen a belső front és a hadsereg küzdőképessége a közellátáson nyugszik. Jó közellátást azonban csupán akkor lehet szervezni, ha — *van miből.*

A magyar közellátás a jövő gazdasági évtől kezdve új alapokra kerül.

Az új termelési rendről szóló rendelet, amely a vasárnapi hivatalos lapban jelent meg, szabályozza *a mezőgazdasági termelő termelési és beszolgáltatási kötelezettségét.* A rendelet *elsősorban a termelés vonalán hoz változásokat* és csak ezek keresztülvitele, illetve megvalósulása után kerül majd sor a fogyasztás újabb szabályozására.

Kállay Miklós miniszterelnök kormánya a mai háborús nehézségek közepette is arra törekszik, hogy *szigorú következetességgel megvalósítsa bejelentett programját.* Kállay miniszterelnök már többször hangsúlyozta, hogy Magyarország egyik legégetőbb kérdése a közellátással összefüggő feladatok gyors és minden kétséget kizáró megoldása.

Az új termelési és beszolgáltatási rendelet hosszú hónapok megfeszített munkájának eredményeként látott napvilágot. Az új termelési rend, amely hivatott az ország háborús közellátását szilárdan nyugvó, egészséges alapokra helyezni, *kitér minden közellátási kérdésre és a termelés s szétosztás összes feladatait összhangba hozva, igyekszik a felmerülő kérdéseket megoldani.*

Az új termelési rend *szabad választást enged a termelőknek a lehetőségek határai között*, hogy — a legnagyobb gazdasági eredményességre törekedve a termelésben — az ügyesebb munka, az egyéni kezdeményezés és a rátermettség érvényesülhessen.

Az ország lakosainak a legfontosabb közszükségleti cikkekkel való egyenlő és igazságos ellátását biztosítja a termelés és beszolgáltatás új rendje, márpedig ha így biztosítottuk a lakosság ellátását, illetve megszereztük és helyesen osztjuk szét az ehhez szükséges mennyiséget, akkor ennek a körülménynek

döntő befolyása lesz a zugforgalomra és a feketepiacra,

mert *letöri majd a háborús gazdálkodásnak ezeket a sajnálatos kísérő jelenségeit.*

Minden termelő előre tudja, hogy mit kell beszolgáltatnia, *a közellátás irányítói pedig tudják majd hogy mekkora az a mennyiség, amellyel számolhatnak, az egyenlő és igazságos ellátás biztosítása tehát így jelentős mértékben megkönnyebbül.*

Az új termelési rend számot vet mezőgazdaságunk adottságaival. Nem hoz »korszakalkotó« változásokat, nem kíván lehetetlent sem, de *hasznosítani akarja a meglévőt a köz érdekében.* Nem zavarja meg a gazda termelői munkáját, hiszen mindenki előre tudja, hogy mit kell termelnie és mekkora az a hányad, amelyet terméséből a közellátás céljaira be kell szolgáltatnia. Az az intézkedés pedig, amely *megfelelő jutalmat biztosít a kötelező mennyiségen felül beszolgáltatott termés után,*

a termelési kedv fokozására irányul;

ez a körülmény — különféle szigorú rendszabályok helyett — *egy csapásra megszünteti a fekete forgalmat, mert ha mindenki pontosan megkapja az őt megillető közszükségleti cikkeket, senkisem gondol majd arra, hogy törvénytelen úton és magasabb áron vásároljon.*

A közellátás új rendje, amelyet Magyarország a háborús idők viharai között szervezett meg, hivatott minden nehézség ellenére biztosítani *a termelői munkát* s ezen keresztül *az ország belső rendjét és nyugalmát.* Ma minden termelőnek az a kötelessége, hogy legjobb tudása szerint dolgozva, kövesse az új termelési rend irányait, mert ezzel hozzájárul a termelésnek a lehetőségekhez mérten való fokozásához, ezáltal a fogyasztás egyenletesebbé tételéhez és a beszerzés megkönnyítéséhez és egyszerűsítéséhez s így az intézkedések pontos megtartásával és következetes végrehajtásával *kiveszi részét az új Magyarország felépítéséből.*

Rögtönítélő bíróság elé kerül három diósgyőri betörő

Miskolc, január 26. A *gyertyánvölgyi* erdőhivatal *diósgyőri* irodájába az elmúlt napokban az elsötétítés ideje alatt betört *Viszmeg* György két fiatalkorú társával. A betörők 1400 pengőt akartak elvinni a pénztárszekrényből, de *éjjeliőrök megakadályozták* őket tettük elkövetésében. A három betörőt elfogták és átadták a csendőrségnek. Mivel tettüket az elsötétítés ideje alatt követték el, szerdán reggel *a miskolci rögtönítélő bíróság elé kerülnek. (MTI)*

Kerékpárost gázolt a taxi

A *Mária Valéria*-telep előtt az IK—711. rendszámú *szövetkezeti taxi* tegnap este *elgázolta a munkából kerékpáron* hazafelé tartó *Fehér* János 44 éves gyármunkást. A mentők a *Magdolna*-kórházba vitték.

Felmetszette felesége hasát, majd öngyilkos lett

Kolozsvár, január 26. *Bessenyei* Albert mészáros hétfő éjszaka ittas állapotban tért haza, *az udvaron egy éles késsel felmetszette felesége hasát*, majd bement a lakásba, lefeküdt és saját hasát is fölmetszette. Tanuk vallomása szerint *kisfiát is le akarta szúrni*, de a gyermeket egyik rokona kimentette a kezéből. *Bessenyeinét* súlyos állapotban szállították a klinikára. *Bessenyei* Albert nemsokára az öngyilkosság elkövetése után meghalt. *(MTI)*

Tizenegy gazdánál 135 mázsa eltitkolt gabonát foglalt le a csendőrség

Makó, január 26. *(A Pest tud.)* *Battonya* községben a napokban tartották meg a gabonakészletrazziát, amelynek során több, főleg szerb gazdánál találtak eltitkolt gabonakészletet. A gazdáknál 4—24 mázsáig találtak gabonát. A csendőrség a búzamennyiséget lefoglalta s átadta a községi elöljáróságnak, amely azt a közellátás rendelkezésére bocsátotta. A közellátás elől lelkiismeretlenül elvont gabona tulajdonosai ellen bűnvádi eljárás indult.

Beszüntette a csendőrség a battonyai szombatosok működését

Makó, január 26. A belügyminiszter még 1939 decemberében betiltotta az összes vallásos szekták működését, így a *Jehova Isten tanui, Pünkösdisták* és a *Szombatosok* működését. Ennek ellenére *Battyonyán* a szombatisták titokban működést fejtettek ki s az egyik prédikátoruk lakásán összejöveteleket, istentiszteleteket tartottak. *A szombatot megünnepelték, vasárnap pedig, mint az egyéb hétköznapokon, dolgoztak.* A miniszteri rendeletnek szerzett érvényt most *a battonyai* csendőrség, amikor házkutatást tartott *Rosu* Frigyes és *Vasvári* István prédikátorok lakásán, ahol jó *kocsideréknyi bibliát, propagandairatot és röplapot foglalt le.* Megállapította azt is, hogy *a szektának a faluban 14 működő tagja volt*, akik szombatonként *Rosu* lakásán gyűltek össze és istentiszteleteket tartottak. A csendőrség a szekta tagjai ellen *a honvédelmi törvénybe ütköző vétség címén eljárást indított*, a lakáson lefoglalt iratokat pedig elkobozta.

— **Törpe repülőgépszerelők.** *Lisszabonból* jelentik: Egy portugál repülőgépgyár *húsz törpét szerződtetett szerelőnek* a repülőgépek szárnyában végzendő munkára. Az ötletet az a tény szolgáltatta, hogy *a gyárnak már volt egy törpe szerelője*, aki bámulatos ügyességgel dolgozott olyan helyeken, ahova rendes növésű ember nem fért volna be. A kis ember sokkal könnyebben és gyorsabban elvégezte a csavarfelszereléseket és egyéb munkákat az ilyen helyeken és ezért a gyár most húsz másik törpe szerelőt szedett össze

Valahol dereng...

Négy szomorú, rideg fal között dolgozol, Ember. Sok a munkád? Pedig már keserű a szád íze, s a zárt levegő fullaszt. Vívódás a miértekkel, a holnapok, a holnaputánok mérlegelése sűrű, fekete fátyollal borítja a jövendő képét? Utálod a környezeted, az ablakon lehúzott redőnyt, a reménytelen tépelődést. Jobb is lesz, ha kimész a szabadba kissé, ki a tisztább levegőre, embertársaid közé, sétálni, pihenni, megnyugodni. Az utca nem ideges, az utca mindig ösztönösen lélegzik.

Villamosok csilingelnek, gépkocsik tülkölnek, a villanyrendőr zöldről sárgára, majd pirosra festegeti a jelzőszíneket. A sarkon újságot kiabál a rikkancs. Asszonyok, férfiak sietnek el melletted, egyedül, vagy párosan egymáshoz simulva beszélgetnek, nevetgélnek. Zaj, lárma, színek, mozgás, lüktetés: Élet. Na lásd, agyad lassan tisztulni kezd. Halványodnak a miértek is. Érezned kell, hogy az utca jobban tudja, mit kell tenni: ne tépelődj!

Néz fel az égre. Odafenn tiszta minden. Millió, meg millió csillag reszket, de már nem olyan fázósan, mint a mult héten. Januárvégi éj. Ilyen volt a tavaly is, tavalyelőtt is, talán ezer esztendővel előbb is. A természet nem változik, a természet örök. Az ég hideg kékje is enyhült, lágyult. Tél után tavasz szokott jönni. Tavasz lesz az idén is. Biztosan, egészen bizonyosan. Csak a csüggedt ember felejti el néha, hogy a természet még soha, de soha nem csapott be senkit... Tél van, hideg van, sötét van, vadul tombolnak a gonosz szelek, de valahol a Természet titkos műhelyében, az isteni kezek intésére, ...valahol már dereng. (tompa)

Magyar vagy? Tudod mit jelent ez a szó? A kérdésre csak cselekedettel lehet válaszolni. Tenni, cselekedni, adni! Országos gyüjtés a honvédcsaládokért...

Takarékoskodik a főváros

Szendy Károly polgármester a főváros 1943. évi pénzügyi gazdálkodásával kapcsolatban rendeletet adott ki, amelyben hangsúlyozza, hogy a kiadások teljesítése tekintetében *óvatossággal és mérséklettel kell eljárni.* A kiadásokra előirányzott hitelösszegek felhasználásával a *takarékosság* elvét a legszigorúbban kell érvényesíteni. A költségvetésben felvett hiteleket általában 12 havi egyenlő részben szabad felhasználni. Fegyelmi felelősségrevonás terhe mellett a polgármester szigorúan megtiltotta a határozat vagy megrendelőlevél aláírása és hitelnyilvántartása előtt a megrendelések kiadását, más célra adott előlegekből utólagos felhatalmazás reményében kifizetések teljesítését és olyan megrendelések kiadását, amelyek a következő évet vagy éveket terhelik, vagy terhelhetik.

Madách Imre most százhúsz éve született

Legszürkébb hétköznapunkat is ragyogó ünneppé avathatja *Madách* Imre, a »*sztregovai bölcs*« csodálatosan gondolatgazdag főműve: *Az ember tragédiája.* Hát még ha azért idézzük, ami most okot ad rá: *születésének százhuszadik* évfordulója.

1823 január 21-ike volt az a nap, amelyen a Gondviselés nekünk adta őt, talán minden idők egyik legnagyobb magyar gondolkodóját.

E sorok írója — és vele együtt nyilván sokan mások is — évtizedek óta hódoló rajongója lévén a költőnek, valami semmihez sem fogható lelki gyönyörűséggel merül el hasonlíthatatlan remeke gondolatainak ragyogó szépségeiben és hozzá mért törpesége tudatában azzal igyekszik hódolni előtte, hogy ez emléksorokban őt magát idézi. Hiszen érzi, tudja, hogy különb nagyságot alig idézhetne nálánál, aki méltó lehetne *Madách* Imréhez.

Nem hiába írta *Babits* Mihály húsz évvel ezelőtt, a költő születésének *századik évfordulóján* a Tragédia egyik akkori kiadása elé szánt remek tanulmányában, többek között ezeket: »Olvasd el újra művét s úgy fog hatni rád, mint valami véres aktualitás; korod és életed legégetőbb problémáival találkozol: szédülten és remegő ujjakkal teszed le a könyvet...« Ugyanő írja, ugyanott ezt a csodaszép megállapítást ebben a remekművében: »Egyetlen ember könnyei elborítják az egész világot. És ebben áll Az ember tragédiája hatásának titka.«

*

Szinte félve, de palástolatlan gyönyörűséggel fogok hozzá az emlékek csokorbakötéséhez, mert érzem, hogy őt, a költőt »csak hódolat illetheti meg, nem bírálat«. Hozsannával köszöntöm hát ezen a napon az *Eszmét, Erőt* és *Jóságot*, amelyek *Madách* Imre lelkében fogantak és amik remekművében »bölcsesége részesévé« avatták az egész világot... Szent hitem, hogy »végtelen időtől tervezte s már benne élt, mi e művében létesült«. S ha »végzete volt is, hogy harcaiban bukjék szüntelen«, ott volt az is, hogy »új erővel fölkeljen megint«.

*

»Ah élni, élni, mi édes, mi szép...« valóban paradicsomi szavak, de mily igazság az ennek nyomán járó figyelmeztető: »Nagy kényelem a megnyugvás hitünkben; nemes, de terhes önlábunkon állni!« Hát még ha számba vesszük, hogy »minden dolognak oly sok színe van, hogy aki mind azt végig észleli, kevesbet tud, mint első pillanatra.« Majd máshelyütt: »A tett halála az okoskodás.« És jött a tett, a családalapítás, még akkor is, ha megállapítja, hogy »egykor a *család* s *tulajdon* lesz a világnak kettes mozgatója, melytől minden kéj s kín születni fog. És e két eszme nő majd szüntelen, míg belőle *hon* lesz és *ipar*, szülője minden nagynak és nemesnek és fölfalója önnön gyermekének.« Mert »homályban ül, mi egy világot rendít és teremt« s aminek »látásától megszédülne a fej.« »Csak *ember műve* csillog és zörög, melynek határa egy araszny lét...« S ha ezt az araszny létet szemléljük, akkor is megdöbbenünk a költő ama megálapításától, hogy »minden ami él, az egyenlő soká él, a százados fa, s egynapos rovar, eszmél, örül szeret és elbukik, midőn napszámát s vágyait betölté.« Mert »nem az idő halad: mi változunk, egy század, egy nap szinte egyre megy. Csak azt ne hidd, hogy e sártestbe van szorítva az ember egyénisége...«

Talán egyedül ott állhatunk meg egy pillanatra, amikor azon elmélkedik: »mi az, ami korlátozza büszke lelkét«, amikor így beszél: »Nézd, ugramám és testem visszahull.« (A költő nem ismerte még a *repülőgépet.*) »Szemem, fülem lemond szolgálatáról, ha a távolnak kémlem titkait.« (Ha a *rádiót, televíziót* ismerte volna, ki tudja, ragyogó lelke és szárnyaló fantáziája miket mondatott volna vele ezek helyett!!) »S ha képzetem magasb körökbe von, az *éhség* kényszerít, hunyászkodottan leszállni ismét a tiprott anyaghoz...«

*

Még döbbenetesebb megállapítása ez: »Ha vétkezel: fiadban bünhődöl, köszvényedet ő benne folytatod, amit tapasztalsz, érzesz, vagy tanulsz, évmilliókra lesz tulajdonod...«

S ha mindez csupán visszapillantása is az öregnek, az ifjú lélek forró vágya más: *jövőjébe* vetni egy tekintetet. Hadd lássa: miért küzd, mit szenved? Erre is sor kerül. Bűbájjal veszi körül az ifjú párt és a *jövőnek végeig* vezeti őket tünékeny álom képei alatt. De hogy ne lássák, »mi dőre a cél, mi súlyos a harc« ez út során, »hogy csüggedés ne érje e miatt és a csatától meg ne fussanak«, útravalóul kis sugárt ád egükre: *a reményt!*

És most, — mint tudjuk — fölsorakoznak a világtörténelem korszakok jöttét és elmultát érzékeltető események, örök tanulságul minden idők minden teremtett lénye számára. Közülök idézhetnők akármelyiket. Egyik ragyogóbban világítaná meg a másiknál az esendő ember sorsát: *mindnyájunkét!* És valósággal isteni gondolata *Madách* nak, hogy *Az Ur* égi szózatával végzi.

»Mondottam, ember: küzdj' és bízva bízzál!«

Polgár Géza

Rongybálák közé rejtették a „fekete" disznóhúst

Szolnok, január 26. *(A Pest szolnoki tudósítójának telefonjelentése)* *Friedlaender* Lipót szolnoki fuvarozó és *Vásárhelyi* Ferenc szolnoki napszámos fekete sertéshúsárusításra szövetkeztek. *Vásárhelyi* vett is sertést Tiszabőn, engedély nélkül levágta, *Friedlaender* pedig *rongybálákkal megrakott kocsival ment a húsért.* A rongybálák alá rejtve akarta a szolnoki vámon átcsempészni.

Magyar Dezső rendőrőrmester átkutatta a kocsit, megtalálta a húst és lefoglalta. *Friedlaendert* letartóztatták. Vásárhelyi már előre Budapestre utazott, hogy *az egyik Csengery-utcai cukrásznál eladja a fekete sertéshúst.* Miután a szállítmány nem érkezett meg, visszautazott Szolnokra, ahol ma őt is letartóztatták.

Egyre több főzelék- és leveskonzerv kerül forgalomba

A szaküzletekben élénk kínálat van zöldségkonzervben. Piacra került a szárított burgonya is.

A konyhakerti termékek piacán az árak nagyban így alakultak: Gülbaba burgonya 24.05, nyári rózsa 24.60, őszi rózsa 23, Ella 20.40, étkezési Krüger 17.75, Wolmann 18.80, vöröshagyma 24.05—29.63, fokhagyma 68.82—89.84 pengő mázsánként. Fejeskáposzta 28—30, kelkáposzta 34—36, vöröskáposzta 70—100, kalarábé 40—60, tisztított karfiol 120—240, levélzettel mérve 100—150, zeller 60—100, céklarépa 36—40, feketeretek 34—38, sütőtök 20—70, paraj 400—500, sóska 700, sárgarépa 24—32, petrezselyem 46—54 fillér.

A gyümölcspiacon az alma 100—340, körte 240—360, héjasdió 500—520, külföldi gesztenye 500—520, sárgabélű naranes 440—460, vörösbélű 530—550, mandarin 550—600, citrom 20—30 fillér.

A baromfipiacon az árak nagyban így alakultak: *Élőpiac:* tyúk 400—410, csirke 460, ruca 470, lúd 490, pulyka 440 fillér kg-ként. *Vágottpiac:* tyúk 440—460, csirke 520—540, hízott ruca 480—488, hízott lúd 460—508, pulyka 450—460 fillér kg-ként.

A tojáspiacon a ládaáru 438—446, főzőtojás 418—426, repedt 408—416 fillér kg-ként nagyban.

NEHÉZ JÓ FELESÉGET TALÁLNI

— Levél a szerkesztőhöz —

A *Pest* egyik számában olvastam *Kertész* Ferenc gyulai gazdálkodónak a »Magyar Föld« című lapból átvett cikkét, melynek címe volt: »Nehéz jó feleséget találni«.

A cikk írója talán csalódott egy leányban és e kellemetlen élmény után alkotta véleményét a falusi lányokról. Pedig biztosan van valaki, kinek lelke mélyén ő az álomkép, a »mesebeli királyfi«, nem pedig egy titokzatos »fixfizetéses ismeretlen«.

Én is falun nőttem fel és elfogulatlan szemlélődéssel ismertem meg a falu népét és az én tapasztalásom szerint a falusi lányok nagyzoló elkapatottsága csak felszínes látszat és a lányok nagyravágyásánál komolyabb oka lehet annak, ha egy gazdalegényben »sürgető parancsszó« erősödik a vágy: »el a falutól«.

Mielőtt tehát aggodalmaskodva azt kérdeznénk, mi lesz, próbáljuk meg őszintén és elfogulatlanul megnézni, mi van.

Tehát a cikkíró sorrendje szerint *a lányok öltözködésén kezdem.* Igaz, hogy a nők általában túlzott erőfeszítéssel igyekeznek öltözködni, de ez az egész magyar közszellem vétke, mert nem egyéni értékek, jótulajdonságok, hanem rang, cím, mód és mindenféle külsőségek szerint becsülik egymást. Nem él e hazában senki, aki soha nem érezte volna még a lenézés maró fájdalmát. Miért nem értjük meg mégsem, ha *az a cselédlány is arra törekszik, hogy elsősorban embernek lássák és ne szolgának.* Valljuk be őszintén, az öltözködés által ezt többé-kevésbé eléri.

Egyébként a falukból a népviselet eltűnését anyag-, idő- és pénzmegtakarítás kényszere idézte elő. Ha megnézzük azokat a gazdagon hímzett és anyagban dús népi öltözeteket, melyeknek nőies cicomázását az ízlés határain belül is a káprázatig lehetett fokozni, akkor egy csekély őszinteséggel el kell ismernünk, hogy legelőször nem jókedvükből cserélhették fel azzal a szűk zsákszerű valamivel, melyhez hasonlót régente csak hároméves gyerekeikre adtak. *Az én falum öregasszonyai még nyolc—tíz méter szövetet vagy kartont vettek egy ruhához,* a fiatalok már három méterből öltöztek fel úri forma szerint. E változást a háborús elszegényedés és anyaghiány idézte elő, ezután következésképpen fokozódik az utánzás. *Azonban téves vagy elfogult nézet azt hirdetni, hogy népünk leányai értelmetlenebbek, munkakerülőbbek lettek az új öltözködés által.* A módosabb polgárok kiméltek leányaikat a régebbi időkben is. Ezzel igyekeztek kihangsúlyozni tehetősebb voltukat.

Az én meggyőződésem szerint a falusi anya *nem elvakult címhajszolásból,* hanem azért neveli lányát »fixfizetéses« kérőnek, mert saját helyzete után úgy érzi: a gazdálkodó élet reménytelen robot.

Selmeczy Olga szobrászművész

— **Államtitkári cím- és jellegadományozás.** A kormányzó az igazságügyminiszter előterjesztésére dr. *Lutiliszky* Jenő miniszteri osztályfőnöknek az államtitkári címet és jelleget adományozta.

— **A Közgazda Testület ismét Rónay Andrást választotta elnökeve.** Az Országos Közgazda Testület rendes évi közgyülésen dr. *Rónay* András egyetemi tanár, testületi elnök számolt be az elmult év munkásságáról, rámutatva, hogy *ma különösen nagy szükség van a közgazdászra,* mert az ország gazdasági életébe minnmkább bele kell szólaniok a megfelelő elméleti tudású fiatal eröknek. Ezt követően a tisztújító közgyülésen elnökké ismét dr. *Rónay* Andrást választották meg.

— **Szemjonov:** *A francia gyarmatbirodalom tündöklése és nyomora.* Mint *Szemjonov* eddigi hires és nagysikerü könyvei, ez is a népek történetének egyik legérdekesebb korszakát tárgyalja a regények színességével, a nagyaranyú jelenetek és a markáns férfiportrek gazdagságával. Öt évszázad francia politikáját ismerteti *Jacques Coeur*-nek, az *Orleánsi Szűz* kortársának gyarmati kezdeményezésétől egészen napjainkig. Az új világháború megrendíti a francia államot, a fegyverszüneti szerződés után sorra veszti el gazdag gyarmatait. Pedig a francia gyarmatbirodalom kérdése nemcsak Franciaország jövőjének, de Európa jövendőjének is egyik legfontosabb problémája. *Szemjonov* könyve teljes egészében kimeríti ezt a kérdést, kitünő történeti tájékozottság, kimerítő gazdaságpolitikai és társadalmi értesülései, színes, érdekkeltő elbeszélő stílusa ideális földrajzi könyvvé teszik művét. *(Athenaeum-kiadás.)*

SELMETZY János, verebélyi asztalosmester

Herr J. Schelmetzy, Tischlermeister in Verebély, 80 éves feleségé meghalt. (1833, 919 l)

—

J. Selmetzy, bürgerl. Tischlermeister, † 89 éves korában, Pozsony, 1838 április 28. (1838, 393 l)

—

Pressburger Zeitung
(Genthon)

SELMETZY János, verebélyi asztalosmester

Herr J.Schelmetzy, Tischlermeister in Verebély, 80 éves felesége megh.
[1833, 919 l.]

J.Selmetzy, bürg.Tischlermeister,
† 89 évesen, Pozsony, 1838 ápr.28.
[1838, 393 l.]

Pr.Z.

SELMETZY Pál, nozsonyi asztalosmester

P. S., bürgerl. Tischlermeister, bútorraktárának darabjait ajánlja megvételre. (1832, 21, 59-60.)

—

Preßburger Zeitung
(Gaal.)

SELMETZY Pál, pozsonyi asztalosmester

P.S.,bürg.Tischlermeister,
bútorraktárának darabjait ajánlja
megvételre. [1832, 21, 59-60 l.]

Pr.Z.

Selmi József MK

korongos

a Zsolnay-gyár művészeti munkáiban közre-
működött 1922-24 /mint müszaki tisztv, sajto-
ló csoportvezető/.

69.o.

HIKELSZKY GÉZA:A Zsolnay-gyár művészete. Pécs. 1959.

M.D.K.

Selner Franz,lakatosm.

Pesten dolgozott.Szül.Wieneberg in Bohemia.Róm.k.
Pesten polgárjogot nyert.1787.I.31. 248.o.

Temesvary Ferenc: Lakatosipari érdekességek a Magyar Nemzeti Múzeum gyüjteményében. 237.o.

Folia Archaeologica.XVII.1965.Bpest.Múzeumi Ismeretterjesztő Központ.Bp.

M.D.K.

Bellner Franciscus, lakatosm.

Pesten dolgozott. Szül. Pesthino. Róm.k. házas. Pesten polgárjogot nyert. 1817.II.25. 248.o.

Temesvary Ferenc: Lakatosipari érdekességek a Magyar Nemzeti Múzeum gyüjteményében. 237.o.

Folia Archaeologica. XVII. 1965. Bpest. Múzeumi Ismeretterjesztő Központ. Bp.

id. SELNER Ferenc

id. Šelner (Sellner, Söllner) Ferenc cseh földről Wienebergből — feltehetően vándorlása során — érkezett hazánkba.[187] A Pesti Német Lakatos céhnek az uralkodóhoz intézett beadványából[188] tudjuk, hogy a Szili féle (sarkantyús) mesterjogot a dominikánusoktól — amelyet ők végrehajtásra megszereztek — megvásárolta és a Magyar Lakatos és Sarkantyús céhbe inkorporálták 1786-ban. Még nem ismerjük ennek az egyedülálló esetnek a magyarázatát, de 1787. jan. 31-én mint lakatosmester kapta meg a polgárjogot.[189] A Magyar Lakatos és Sarkantyús céhnek éveken át főcéhmestere volt.[190]

165. p.

Perchány 1985

gedten mérlegelő lelkisége,
azonban visszafojthatatlan,
datként sodor el, legendává,
is sugárzóan érzékeltető jel
festészetnek az Egryéhez has
Balassi, Petőfi, Ady nemzete
szerűbb gazdálkodással kapcs
re a pompázó megnyilatkozásá
ti gyökerek adhatnak magyará
ponálásban lazaság is látszi
liraiság türelmetlen, elfojt
túrát, de ugyanez a lirai lá
bomlott képet érzésbeli egys
günk e túltengő liraiságának

ifj SELNER Ferenc

ifj. Selner Ferenc (Szül. Pesten 1782—†Pesten 1856. márc. 2)[191] Feltehetően apjánál tanulta a mesterséget és bemutatott mestermunkája alapján 1809. júl. 23-án lett céhes mesterré.[192] A pesti polgárjogot mint házas lakatosmester 1817. febr. 15-én kapta meg.[193] Már az 1830-as években háza, telke és a Városerdőben présházas szőlője volt.[194] 1838. júl. 9-én Pest városának választott polgára lett.[195] A Bp. V. Münnich F. u. 3. sz. ház számára 1820-ban előbb I emeletesre, majd 1843-ban kétemeletesre épült,[196] így ennek épület- és műlakatosmunkája feltétlenül az ő nevéhez fűződik (azóta már átépült). A már lebontott Almásy Pál féle palotának folyosó- és erkélyrácsait ugyancsak ő készítette.[197] Az építészek közül előbb Brein Ignáccal, majd annak halála után (1934) ifj. Zitterbarth Mátyással állt kapcsolatban.

165. p.

Perehány 1985

'A

írások

Sellner Péter,szücs

Sopronban Lackner Kristóf temetésére dolgozott.1672. jan.4. 168.old

Kovács József: A Lackner Kristóf felett tartott gyászbeszéd és temetésének számadása 167.old

Soproni Szemle.Helytört.Folyóirat.XIX.évf.1965. Sopron

MICHL SELTE, posztós

A Székesfehérvári Városi Levéltárban két irat a város XVIII.sz-i mestereiről. Az egyik a 1784-ből, a másik pár évvel későbbi. 64. mesterség, 519. név. Az arab számok a két listát, a rómaiak az öt osztályba való sorolást jelzik. 263.old

/ 1,2./ V. posztós. 265.old

U. VARGA MARIANNA: Mesteremberek Székesfehérvárott a XVIII. században 263.old

ALBA REGIA. István Király Múzeum Évkönyve. VIII.-IX. 1967-68. Székesfehérvár

SELTENHOFER, szobrász

Lackner Kristóf halálának háromszázados évfordulójára emléktáblát készitettek a Soproni un. Generális-ház falára. Baumann Béla műve, Seltenhofer cég végezte az öntési munkákat. 210.old.

TOMPOS ERNŐ: Lackner-cimerek és dombormüvek 208.old.

SOPRONI SZEMLE, Helytört. Folyóirat, XXV. évf. 1971. Sopron

SELTENHOFER FRIGYES, harangöntőmester

Berecz József tanitó Ságról irta fiának Sopronba i867 ben::"...A gyülekezet ez évben újitja és bővíti az iskolaépületet,új harangot rendeltek és ezüst "kelhét" Sopronban.A harangot Seltenhofer Frigyes csinálja/441 f ft.30 kr/,a kelyhet Haupt Jakab rézmüves 110 frt-ért. Ábel-a fia járjon utána és szüretre menjen haza,hozzon hirt ,mert nehezen várják. 319.old

BERECZ DEZSŐ: Kortörténeti tanuságok százegynéhány éves apai intelmekből 307.old

Soproni Szemle, Helytörténeti Folyóirat, XXVII.évf. 1973. 4.szám

M.D.K.

Seltenhofer és fiai, harangöntők

Sopronban, készítik el 1908-ban a nagylomnici ev. templom ujabb két harangját, melyeket aronban, az egyik régebbivel együtt, 1916-ban a hadvezetőség ágyuöntés céljaira lefoglalt.

Greb, Julius: Kürzgefasste Gesch. d. ev. Kirche zu Grosslomnitz, 1935. 20. old.

Seltenhofer Fridrik,harangöntő

Sopronban 184 -ben megkezdte a tüzoltófecskendők gyártását.1847-ben az soproni iparkiállitáson "egy tü tüz fecskendő,önszivattyu müvel 12 akót foglalván" érmet szerzett.1868-ban egy újabb szivattyúval a Tűztorony loggiájáig fellövi a vizet.Hauser Károllyal képet is fewtetett erről. 156.old. 156.old

Csatkai Endre: Az évszázados soproni tüzoltás 151.old

Soproni Szemle: Helytört.Folyóirat.XX.évf.1966. Sopron

Seletenhofer Friedri

Seltenhofer fiai cég

harangöntök

Sopron

1894-ben öntötték a nagykanizsai felsőtemplom 2 harangját.

Halis István: A ferencrend kanizsai zárdája. Nagykanizsa 1899. 47. l.

ségeiről és napidijairól Kiállit

tett utiszámlája kiegyenlitése f

50 f-t a 127.689 számu kiadási c

Budapest, 1934. november hó 15. A

Gyula s.k. h.államtitkár.

A hi

Seltenhofer Kerenzel

Frigges

harangöntö

Sopron

1817. sept. 1. polg.

csků

Hází

Gerely József másodelőadó Ri-
neveszése VII. 77.

Legelső magyar
TÜZOLTÓSZER-KUT-SZIVATTYU-GÉP-GYÁRA
HARANG ÉS ÉRCZÖNTŐDE
SELTENHOFER FRIGYES FIAI
SOPRONBAN
TELEPHON 66.
M. kir. posta
takarékpénztári-számla 2632.
CS. ÉS M. KIR. UDVARI SZÁLLITÓK
ALAPITTATOTT 1816.

Sopron, 1909. Maj. 12.-

Tekintetes

Schulek János urnak
épitész

Budapest.
műegyetem.

Vettük f. h. 10.-ik kelt buses sorait a melyekre siétünk közölni hogy mi szükséges harangok átszerelési munkát szivesen elválaljuk, mert az szakmányunkba vág és sokévi tapasztalásak ivalamint szakértőségünk által biztosithatjuk hogy a munkát teljes megelégedésre elvégezzük; a miért is teljes garantiát iválalunk.-

Mielőtt azonban bővebben nyilatkozhatnók okvetlen szükséges hogy valakit a helyszínre kiküldjünk, ki a mostani szerelést; a harangokat, az állványt átvizsgálja, a szükséges

-1-

MŰEMLÉKEK ORSZ. BIZOTTSÁGA
470/409 ik. 0/13

méreteket levegye is a többi viszonyokról felvilágosítást szerezzen.-

Kérünk tehát bennünket értesítni hogy ebbe belegyez e és mikor kivánja szakértőnk megjelenését.-

A tervet is költségvetést azután beküldjük vagy ajánlatunk elfogadása esetén, az egyesség megkötésére személyesen is oda jönni kiszen vagynuk.-

E tekintetben szíves válaszát várva maradunk

kitünő tisztelettel

[illegible]

R.

Seltenhoffer Frigyes

harangöntő

Kiselejtezett irat.

Seltenhofer Frigyes

harangöntö

Gentmüend.

215, 231, 157. l.

(?)

találtatott.

Budapest, 1919. július hó 18.

A népbiztos rendeletéből:

Antal

h. osztályvezető

Seltenhofer Frigyes

harangöntő

életr.

lásd

Uj Magyar Sion

1885. XVI. 917. l.

vegyes

J. 96

1 köt. 8°

Brückner

Wilhelm

Hermannstadt in Siebenbürgen

Mit 25 Illustrationen nach Original-Aufnahmen
des Senators Gustav Theil

Seltenhofer Frigyes

soproni harangöntő

Emlékerem a Seltenhofer-cég 1000 ik harangjának öntésére. 1894. Christlbauer J. vésnök munkt

Lauringer Ernő

Sopron város emlékérmei. Numizm. Közl 1918. 30. l.

Kegyes

Thallóczi

Lajos

Csömöri Zay Ferencz

l. „Magyar történeti életrajzok" alatt.

MDK

Seltenhofer Frigyes

Megnyilt a XIV. Áruminta vásár. Magyarság 1923. május 2o.

Seltenhofer Frigyes MDK

Választmányi tagok
Csatkai Endre: A 40 éves Soproni Képzőművészeti Kör története.

Seltenhofer család,harangöntők

Műhelyük Sopronban 1730.ig vezethető vissza.1816 táján még a kezükön volt. 314.old

Kelényi Ferenc9 Sopron kereskedelme és ipara a kiegyezés évében. 307.old

Soproni Szemle.Helytört.folyóirat.XVIII.1964.Sopron

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György út 41.

Seltenhofer Friedrich

soproni harangöntö öntötte 1896-ban

„Rust-i evangelikus templom harangját.

Allgemeine Landestopographie des

Burgenlandes, Eisenstadt 1963.

II/a kötet

5211

SELTENHOFER Frigyes harangöntő

Sopronban dolgozó mester

VÁRADY József: Tiszántúl református templomai. I-II.köt. Debrecen [Sajószentpéter] : Borsodi Református Egyházmegye, 1991

21.p. - Bagamér 1937

28.p. - Balmazújváros 1924

35, 43, 69, 187, stb

Friedrich Seltenhofer

soproni harangöntő" 1826-ban öntötte a Donnerskirchen-i plébániatemplom harangjait.

Allgemeine Lexikographie des Burgenlandes, Eisenstadt, 1963.

II/a kötet

5771

Friedrich Seltenhofer

mester /: Sopron :/ 1819-ben öntötte a Steinbrunn-i rk. templom harangját.

Allgemeine Landestopographie des Bundeslandes, Eisenstadt, 1963.
II/a kötet

989.

Friedrich Seltenhofer

sapiani mester az I. világháborút megelőzően öntötte a Wulkapiders-dorf-i templom harangját.

Allgemeine Landestopographie des Burgenlandes, Eisenstadt, 1963. II/b kötet
10671

Friedrich Seltenhofer

saptam mester 1819-ben öntötte a
Zillingtal-i jk. templom harangjait.

Allgemeine Landestopographie aus Burgenland, Eisenstadt, 1963.

II/k. kötet 1094

Fr. Seltenhofer

soproni mester öntötte 1846-ban a Sie-
genolorf-i ev. templom harangjait.

Allgemeine Landestopographie der
Burgenlandes. Eisenstadt, 1963
I/b. kötet

97/1

Fr. Seltenhofer

sopron harangöntö 1908-ban öntötte a Parbach-i templom harangját.

Allgemeine Landestopographie des Burgenlandes, Eisenstadt, 1962

II/b kötet.

8781

Friedrich Seltenhofer

soproni harangöntő 1854-ben öntötte a Mörbisch-i evangelikus templom harangját.

Allgemeine Landestopographie des Burgenlandes, Eisenstadt, 1963.

II/6 kötet

7391

Sellyei Gábor Belső építész

A Sárvári várat rekonstruálta, amely most művelődési Központ

A TV-Híradó szövege "Dragonits Tamás főépítész" címszó alatt

TV-Híradó 1978. VIII. 31, 19.30

Seltenhofer Frigyes

harangöntö

Sopron

1844. dec. 4.

polg. eskü

Hári

Gouvernestraat (Rotterdam) VII.55.

Seltehefter Friggas harangöntö

Iparmüvészet 1896-ban 206

Seltenhofer Trigger

ifj

l.

Einleklap Sopr - 1897

25. l.

g des Abendlandes. Umrisse einer .2k. München, 1924. 2 vk.	200.-
ischen Sakralaltertümer und und Römer. München, 1890. Fbórk.	20.-
n Kultusaltertümer. 2. Aufl. Mün-	20.-
on to historical theology: being s from the apostolic Era to	15.-
és gyüjtemény. Eddig kiadatlan o.1892.	36.-
r neue Glaube. Stuttgart, é.n.	6.-
etemi könyvtár válságos helyze-	2.-
emlékanyag eredetkérdéséhez. Bp.	6.-
.Torda, 1937.	12.-
XIX. században. Kolozsvár, 1944.	16.-
bor levelei Illésházy Gáspárhoz.	12.-
gyar Szent Erzsébet élete. Ott ecbánya, 1908.	4.-
ztkérdés külföldön és hazánkban. a, 1908. Fvk.	20.-
életrajza. Bp. é.n.	25.-
a következik. Bp. é.n.	28.-
keiten des Königreiches Ungern. könyom. látképével.) 2 fvk.	75.-
sodák. Bp. é.n.	10.-
mélete. (Főcimlapja hiányzik.)	

M.D.K.

Sellenhoffer Frigyes, harangöntő

Soproni műhelyéből került ki
a garamszentbenedeki apátsáp
új harangjai, melyeket 1883-ban
öntöttek fel.

107

Haiczl Kálmán: A garamszentbenedeki apátság története. Bp. 1913. 107.old.

Seltenhofer Frigyes M.D.K.

harangöntő

1817 óta működött Sopronban.

Patay P.: Nógrád megye harangjai.
hiivtört. Ért. 1958 (VII.) 2-3 n. 169

Seltenhoffer Frigyes
soproni harangöntő

írod
v

Géfin Gyula dr

A szombathelyi székesegyház.
Szombathely, 1943. 23. l.
24. l.

egdiákok Szövetsége
ványai.

s Múzeum. 60 és XXXII. l. 1938.

kei Tatán. Irta: Csát Géza. 8. l.

k. Ténymegállapító tanulmány a l. Irta: Magyary Zoltán és Kiss et. 1939. *Ára 20 pengő.*

áfia. Irta: Fél Edit. 200 l. (Sajtó

Seltenhofer-Frigyes
soproni harangöntő

Csatkai Endre dr:

A soproni harangöntés és tűzoltószerek gyártásának története. A Seltenhofer-gyár alapításának 125. évfordulójára.

Sopron, 1942-8-r
26 l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Seltenhofer Frigyes

fiai

soproni harangöntök

lásd

Csatoopr harang

20, 21, 22. l 23. l.

24–26. l.

Seltenhofer Frigyes

Keresztély

harangöntő

l.

Csatsoprharang

13. l. 14. l.

15. l. 16, 17. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Seltenhofer Frigyes (II)

harangöntő

XIX.

l.

Csatkaporharang

17, 18. l.

19, 20. l.

43 V. 25. 13

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Seltenhofer Frigges (III)

soproni harangöntö

l.

Csatsoprharang

23. l.

24. l.

25, 26 l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Seltenhofer Frigges

soproni harangöntő
cég története

Csatkai könyvének
ismeretére

lásd

Soproni Szemle

1942. 311,
312. l.

A cégtől bedörtem!
Csatkai füzetét.
1944. márc. 26.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Seltenhofer Frigyes

soproni harangöntö

Lásd

Pódafai Póda Endre.

A soproni kath. „Parochia" és a soproni kath. hitközség története. Sopron, 1892. 102. l. 120 l.

569. *Batthyányi Ádám.*

Egész alak, kissé jobbraf
a derekát szorító övet fogja,
baljában pedig drágakövekk
gányt tart. Piros bélésű kuc
tollakkal. Haja, szemöldöke,
sötétbarna. Prémgallérú mer
szűk ujjai kézfejvédősek és szu
kard lóg, magasszárú csizmá
vidék balról csatarendbe állít
Németújvárral. Az égbolt fe

Vászon, méretei 233 : 140·5
tett az 1895 márczius 20-iki 153
16399 sz. leirat alapján Enea
(81–895). — Értéke 100 K. — Á
napján. — Az átvételt jóváhagyt
sz. határozat (140–895). — Átvé

Kifüggesztésére vonatkozó
retlen festő a XVII. szból: Batt

Selsenhofer Frigyes

harangozto

1890

l.

Kovács Makó

33. C.

MAGYAR KÖNYVBARÁTOK
KIR. MAGY. EGYETEMI NYOMDA KÖNYVESBOLTJA
BUDAPEST IV, KOSSUTH LAJOS-UTCA 18. SZÁM
LEVÉLCÍM: POSTAFIÓK 242. TELEFONSZÁM: 186-281
POSTATAKARÉKPÉNZTÁRI CSEKKSZÁMLA 58.037

N
M
N

1943 III. 1o.

SZÁMLA

BÉLY
(11856/1879.
megállapíto
ment

MENY-NYISÉG	FELSZÓLALÁSOKAT 14 NAPON BELÜL ÉS SZÁMLA BEKÜLDÉSE MELLETT VESZÜNK F
1	Delacroix naplója
1	~~Xxolnaix Mátyás király könyvtár~~
1	Mátyás király könyvtárának irc
	SÁ/BI fiz. 2 hó alatt

Seltenhofer Frigyes

fiai

Sopron 1816 —

ivod

Kovács Harang

66. l.

Seltenhofer Frigyes

fiai

öntötték az edelényi
ref. templom harang-
jait

Nagy Iréné: Első fo-
gadalmi templom
Erzsébet királyné
emlékére. Bp. 1905.
26. l.

Alsut 1930 I/26

Igen tisztelt Dr. ur!

Nagyon kérném szíves értesítését hogy délután hány óráig van a muzeumban?

Csak azért vagyok bátor ezt kérdezni mert ha lehetne nyz inkább az innen délben induló vonatot

Seltenhoffer Frigyes
fiai
harangöntök

l.

Ráth György 1896
210 l.

"Égő" város

Hof. Herman Swanevelt.

Seltenhofer

harangöntő

Készítette az alábbi templom 4 harangfát

Szyllaba

28. l.

29. l.

~~Római pénz VIII. 134.~~

Seltenhoffer

kesitette a jász-
kiseri rk. templom
harangjait

Lechner Jenő:

Templomavatás.
Vállalkozók Közlönye
1906. okt. 24.

~~Fagott VIII. 243.~~

Seltenhofer

Narangöntö

l.

Csatkai Sopr körny

24. l.

A Magyarországi

PROHÁSZKA KÖRÖK

alakuló ülése 1935. október 2-án, (szerdán) délután $^1/_2$5 órakor a SZENT ISTVÁN-TÁRSULAT díszter-mében. (Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. szám.)

Felelős kiadó: Kézai Béla. Stephaneum r. t. Budapest.

Seltenhofer Friggesitj

harangöntö

l.

Közlezrkiáll

297. l.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni.
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Seltenhofer Friggs

l

Csatkaisoprommüeml.

III. 34, 133, 184,

191. l.

CSÉPAY J

OKL. MÉRNÖK

V. MŰEGYETEMI TAN

BUDAPEST, IX., TOMPA

TELEFON: J. 403–7

.7-9. SZÁM

Seltenhofer Frigyes
harangöntö

l.

Csetkaisoprommüeml

II. 23, 33, 40, 49, 66,
102. l.

A Magyarországi

PROHÁSZKA KÖRÖK

alakuló ülése 1935. október 2-án, (szerdán) délután 1/2 5 órakor a SZENT ISTVÁN-TÁRSULAT díszteremében. (Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. szám.)

Felelős kiadó: Kézai Béla. Stephaneum r. t. Budapest.

Seltenhofer Frigyesés

fia

soproni harangöntők

l.

Ezredéveskiáll

VIII b. csop. 101. l.

121. l.

313 FRAKNÓI VILMOS: Árpád-házbeli Szent Erzsébet imádságos könyvei Cividaleban. *Magyar Könyvszemle*, 1882. 175— — SWOBODÁ, HEINRICH—WLHA JOSEF: Miniaturen aus dem Psalterium der Heiligen Elisabeth. Wien, 1898. — FOGOLARI, GINO: Cividale del Friuli. *Italia Artistica*, 23. Bergamo, 1906. 78—79. l. — MIHALIK, ALESSANDRO: Gioielli di Santa Elisabetta d'Ungheria a Udine ed a Cividale. Roma, 1936, (Klny. *Miscellanea Francescana*. vol. XXXVI.) — GENTHON ISTVÁN: Szent László feleségének keresztje. *Magyar Művészet*, 1937. 48. l.

314 V. ö. 92. jegyz.

315 FEJÉRPATAKY LÁSZLÓ: A Gutkeled-biblia. *Magyar Könyvszemle*, 1892/93. 5—22. l. — BUBERL, PAUL: Die illuminierten Handschriften in Steiermark. Leipzig, 1911. 17—33. l. *(Beschreibendes Verzeichnis der illuminierten Handschriften in Österreich.* Szerk. WICKHOFF, FR. Bd. IV.) — SWARZENSKI, GEORG: Salzburger

Seltenhofer, Friedrich

harangöntö

l.

Csat-Frey Öst Kunstt.

XXIV. K.

179, 182, 198, 200 l.

240, 249, 289, 301,

316. l.

MŰEMLÉKEK ORSZ. BIZOTTSÁGA
VEGYES MŰVEK.
51

Morel-Fatio. Monnaies Suisses.
Blois, 1850.

füz.

1d

Seltenhofer Frigyes

és fia

készítette az alábbi
templom harangjait

Magyar Pályázatok

1906. 11. sz. (A jász-
kiséri róm. Eath.
templom.)

597. KÁVÉSKÉSZLET, porcellán, szines virágcsokorral. Ludwigsburg, XVIII. sz. 150.—

598. CUKORTARTÓ DOBOZ, fajansz, piros fürészes és szines virágos diszitéssel. Holics, 1780 k. 50.—

599. KIS KORSÓ, fajansz, testén elől szent mellképe. Gmunden, XVIII. sz. v. 40.—

600. KORSÓ, ÓNFEDŐVEL, fajansz, apró szines virágokkal. Alvine, XVIII. sz. v. 40.—

601. NAGY FRIGYES LOVASSZOBRA TALAPZATTAL, fehér porcellán. Fürstenberg, XIX. sz. 100.—

602. HAT MOKKÁS CSÉSZE ALJJAL, porcellán, piros rózsákkal, arany diszitéssel. Prága, 1840 k. 30.—

603. TÁNYÉR, porcellán, piros alapon rózsákkal. Cseh, 1870 k. 20.—

604. TÁNYÉR, fajansz, szines virágokkal. Strassburg, XVIII. sz. 50.—

605. KÉT TÁNYÉR, porcellán, piros virágokkal. Prága, 1850 k. 10.—

606. NAGY KORSÓ, ónfedővel, bekarcolt és kék diszitéssel. Rajnavölgy, XVIII. sz. 30.—

607. KORSÓ, fajansz, sárga mázzal, szines virágcsokorral. Habán, XVIII. sz. v. 40.—

608. KOTLÓSTYUK-ALAKU EDÉNY, szines porcellán. Cseh, biedermeier

Seltenhoffer Frigyes és fia

soproni harangöntő

öntötte az oroshází ág. hitv. ev. templum egyik harangját 1882-ben.

Veres József

Oroshaza. Történeti és statisztikai adatok alapján ismerteti. Oroshaza 1886.

133. l.

NYOMTATVÁNY.

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

MEGHÍVÓ

A

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGÁNAK

19 ..... évi ..... hó ..... n ..... napján

.....

délelőtt / délután ..... órakor megtartandó végrehajtó-bizottsági / rendes / albizottsági ülésére.

Tárgy: .....

Elnök megbízásából:

.....

Hornyánszky V. R.-T. Budapest.

Seltenhofer Frigyes

fiai

l

Közlezrkiáll

1357. l

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 485418

Seltenhofer Frigyes

soproni harangöntö

öntötte a soproni ág. ev.

templom ~~harom~~ négy ha-

rangját 1864-ben.

Az 1914-18-as világháboruban ~~és egy~~ a legnagyobb és legkisebb harangot hadi célokra igénybe vették. Az uj harangokat az 1920-as években ugyanazok a fentiség hirszette

Ziermann, Ludwig

Von Kirche zu Kirche, von Predigtstätte zu Predigtstätte... in unser Gotteshaus. Sopron, 1934. 34-és. kv. ll.

~~Debreczeni ref. Kistemplom 1729 - 61~~

~~Haranglja VI. 156~~

Bük (Sopron m.) Róm. k. templom

Selsenhofer Frigyes

Harang, kb. 2 mázsás, koronája alatt 5 cm. széles mezőben bombkoszorú fut körül; ez alatt 10 cm.-nyire egy 10 cm. szélességű mező, stilizált koszorúval, a sarkokban a gót stilt jellemző lóhez-leveles körökkel; ez alatt nagy mezőben szent József domborművű képe, jóbbjában a liliom, bal karján a kis Jézus; a kép alatt a következő felírás: Nunc dimittis servum tuum Domine MDXXXIII; a kép alatt stilizált, felálló liliom-

fordít

Kelyhek, mindegyik tövében kör lóherdészítéssel; végül következő felírás: ujra öntették a büki róm. kath. templom részére Seltenhofer Frigyes és fia cs. és ap. kir. udvari harangöntők Sopronban 1901; fent elsorolt díszítések mind a régi, megrepedt harangról másoltattak át az ujra-öntés alkalmával.

Sopron

r. k. templom
(Szentháromság)

Seltenhofer Frigyes

Nagy harang, súlya kb. 29 mázsa.

Felirata: A Szentháromság imádására, a bold. Szűz és szt. Mihály arkangyal tiszteletére sólétlak titeket soproni hívek! Pótlom az 1498-ban és 1837-ben öntött régi harangokat; a másik oldalon: Öntöttek Seltenhofer Frigyes Fiai Cs. és M. K. harangöntők Sopronban 1893. – Körirata: Isten áldja meg Koronás Királyunkat: I. Ferenc Józsefet, püspökünket: Dr. Zalka Jánost,

polgármesterünket: Fink Jánost, apátplebános
úrunkat: Póda Endrét és Sopron városát.

Seltenhofer Frigyes

és fiai

Sopron.

öntötték 1883-ban és
1884-ben az alábbi
apostoli templom 3
harangját.

Knauz Nándor

A Garam-melletti
szentbenedeki apátság.
I. k. Bp. 1890. 59. l.

Seltenhofer Keresztély

Frigyes

haraugöntő

l. Csatkai sopr házak

32. l.

IPÓT

INTÉZETE

A-UTCA 11.

TA 82-2-19

NK KÉSZÍTETTE

ÉPÍTŐANYAGTERMELŐ ÉS KE

Felelős szerkesztő és kiadó : Führer Miklós Pátria

Seltenhofer

soproni harangöntő
1843-ban öntötte a kapu-
vári kath. templom 3
harangját.

Csatkai Endre dr.

Sopron vármegye mű-
emlékei. II. sor.
Sopron 1935. 40. l.

Szivármányos kupa.Kerámia.

Serleg. Kerámia.

Olajos kersó.Kerámia.

Nemzeti Kristálymüh

Nagy váza. Gyémánt idomu diszitése

AVEM - murano

Angyal. ~~Szinezés~~ Aranyozott üveg.

Venini R.T. /S.A. Ve

Zöld váza. ~~Aranyozással~~ Bei

Aranyozott kristály.

Zöld váza. Beitatott aranyozással.

Zafir ~~váza~~.Beitatott aranyozással.

Seltenhoffer

soproni harangöntő

készítette a budapesti

fasori lutheránus templom

harangjait 1905.

Győry Aranka dr. Evan-

gélikus templomművészet

Budapesten. Győr 1935.

52. l.

ga
ütt
k
anyi
int
na-
n
é-

t

s.

/X/. 1830.II.félév 289.l.

„Seltenhofer Frigyes
Fiai cs. és M. K.
harangöntök Sopronban"

átöntöttek 1893-ban a
soproni rk. plébánia (?)
templom 1498 ból valo
harangját.

Vallás- és közokt. minisz-
terium 8416/1917 (elnö.) sz.

1901-ben átöntöttek a
büki (Sopron vm.) régi
harangját

u. o.

1900. évi párisi kiállításra
öntetett fentitől a petőházai
(Sopron vm.) rk. templom harangja
u. o.

1915-ben öntötte i pecsenyédi (Sopron vm.)
rk. templom harangját. u. o.

Természettudományi Közlöny.
Numizmatikai Közlöny
Turul
Élet
Vasárnapi Ujság.
Kisfaludy Társaság Évlapjai.
Mécsarnok.
Förendiház irományai.

Seltenhofer Frigyes
és fia Sopronban

Öntötte 1884-ben a nagy-
kászoni ± rk. plébánia
templom legnagyobb, díszes
harangját, amely a katonai
szolgáltatás alól 1918-
ban felmentetett.

MOB 107/1918.

4-akta

± (Csikmegye)

Vasárn. **26** Laetare	● Uihold 4 ó. 20 pk.	Protestáns: Manó Görög: Nagyb. 4. v. Izraelita: Adar 28
Hétfő **27** D. János		Protestáns: Hajnalka Görög: Matróna Izraelita: Adar 29
Kedd **28** Kap. János		Protestáns: Gedeon Görög: Hilárion Izraelita: Nisan 1
Szerda **29** Auguszta		Protestáns: Cirill Görög: Cirill Izraelita: Nisan 2
Csütört. **30** Kerény		Protestáns: Izidor Görög: Klimak. Ján. Izraelita: Nisan 3
Péntek **31** Guidó	MÁRCIUS	Protestáns: Árpád Görög: Hipác Izraelita: Nisan 4
Szomb. **1** Hugó	1933 **ÁPRILIS** 30 nap	Protestáns: Hugó Görög: Egy. Mária Izraelita: Nisan 5

13-ik hét. Nap kelte 5 ó. 52 pk. — Nyugta 18 ó. 21 pk.

Seltenhofer Friges

Marangöntö Sopronban

1860 -as évek-

Rómer Flóris hag XXXVII. cs.

..... előadó.

Seltenhofer Frigyes

1847-ben Sopronban öntötte a kőpházai (Sopron vm) rk. templom harangját.

Vallás- és közokt. Minisztérium 84/6/1917 eln. sz.

1863-ban öntötte a nagylózsi (Sopron vm) rk. templom harangját

u. o.

1906-ban öntötte a sopronnyéki rk. templom harangját utóbb. a Seltenhofer cégtől

u. o.

.Leinen.Ein philosophisches Standardwerk

POLITISCHE GEHEIMBÜNDE im Völkergeschehen.Mit 124 Abbildungen.Enthüllt die verborgenen Triebkräfte der Politik.Pakend wie ein Roman.560 S.Leinen " 5.70

ER MACHT UND GEHEIMNIS DER JESUITEN.Eine Kultur und Geistesgeschichte.Die Darstellung Fülöp-Millers entfaltet das erschütternde Drama von vier Jahrhunderten Weltgeschichte.Mit 68 Bildern.Leinen " 4.30

DIE FREIMAURER. Geschichte der königlichen Kunst. Fesselnd,voll mit überraschenden Dokumenten Ganzleinen,Prachtband " 5.70

eralmajor SPIONAGE. Kriegs- und Industrie Spionage. Authentisches Material,staunenswerte Enthüllungen. 400 S.47 Bilder und 22 Karten.Sonderausgabe.Leinen " 5.70

Seltenhofer Frigyes és fiai

soproni cég

1890-ben öntötte a makói ref. templom 945 kgos harangját, amelyet 1917-ben hadi célokra beszolgáltattak.

Kovács Gyula. Makó város építésének. Makó 1918. 27. l. Kézirat. MOB Könyvtár 4758. leltsz.

500

Seltenhofer Frigyes

Aszoltószergiáros
és Ugy Tudom Lavangyártó
is

életrajzát laid

Gellér Mór. A magyar
ipar ultörői. Bpest
1887. 89 l.

Seltenhofer

harangöntö

Sopronban. Öntötte az alcsuthi-
kápolna romanstylu diszit mé-
zekkel ellátott négy harangjátt.

Czobor Béla. Az alcsuthi kápolna
Vas. Ujs 1882. 518. l

Seltenhofer Frigyes

öntötte a sopronkövesdi
templom egyik harangját
1850. Világh. beolv.

Csatkai Endre dr.

Sopron vármegye
műemlékei. II. sor.

Sopron, 1935. 102. l.

Seltenhoffer

harangöntö cég

Soproubau mely

mais ötezik.

Ez szállitta a

diósgyöri 1905–8 ig

épült templom

harangjait is.

Erd

Egyházi Műnyár

1908. 166. l.

Seltenhoffer Frigyes

harangöntő

Sopronban

Nagyboldogasszony és a
feszület képeivel

1856 ban nyira öntötte a
pálii (Sopron m.) temp-
lom egyik harangját.

cred

Egyházi szimpár

1908. 67 l.

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhel

Miután keresményemnek 191 (tésénél jelenhetek, keresményemnek átvételére nevü munkástársamat szóbelileg megbiz

Kelt , 191

tanu.

tanu.

Seltenhofer Frigyes

1876 ban öntötte a vit-
nyédi sk. templom
magyar feliratu harang-
ját.

Csatkai Endre dr.

Sopron vármegye
műemlékei. II. sor-
Sopron, 1935, 79. l.

A fertőszentmiklósi templom
kis. harangja (1820, 1859)
feniti.

u. o. 66. l

Luigi Bevilacqua S.A.

Bársony.Félfinom violás lamé. 65 c

Bársony.Félfinom fehér lamé.

Duplaszéles bársony. Karamazsinvör

Bársony. Arany lamé. Félfinom viol

Aranylamés bársony, Függőleges

Rózsataffé.Sörtétlenitve. Velencei

Giacomo Ravasco. Mila

Bárka belseje.Lápiszlazuli alapon

Bibelot Gufo - csiszolatlan topáz,
korállal, agátos al

Halas doboz. Lapislaz

Pézsm
rubin és smaragd, l

Doboz. Természetes onixból, korál

Seltenhofer Frigyes

soproni harangöntő öntötte 1846-ban a sarródi templom egyik harangját. A világháborban beolv.

Csatkai Endre dr.

Sopron vármegye műemlékei. II sor. Sopron 1935. 23. l.

1866. öntötte a fertőendrédi templom 3 harangját.
u. o. 29. l.

1869-ben öntötte az agyagosszergényi templom egyik harangját. Világh. beolv.
u. o. 33. l.

maragdokkal és ónix lábakkal.xxxxx

nxxxxxxxxxxx.Zomácozott. Szürke

két arany pálmával,smaragdokkal,rubi-

és gyöngyökkel diszitett.

és sárga brilliánsokkal ékitve.

ett korállal.

ő kristály alapon zafir disszel.

zomácozott hallal diszitett.

fántcsont talapzattal, korállvirágokkal.

nt talapzat-tal és két rubin függő-

oglalásu smaragdokkal és malachit

l diszitve.

Seltenhofer harangöntő

1847-ben öntötte a Kórházi (Sopron m.) R. templom harangjait. A világháborúban beolvasztották.

Csatsopronkövesy 58. l.

Seltenhofer harangöntö

Csatsopronkörnyék

24, 31, 58. P.

1840-ben Sopronban öntötte a Szeplaki (Sopron m.) templom két harangját.

Beolvasztottak

CAM-15

U. S. POSTAGE
6c PAID
Phillipsburg, N. J.
Permit No. 11

Seltenhofer

Soprom harangönti 1820-ban öntötte a hidegségi (Soprom m.) tél ekharangot, Megvan.

Csatsopronkörnyék

24. l.

A fertőbozi (Sopron m.) templom egyik harangját öntte az 1900-as evekben 31. l.

Selmi József MDK

Született: Pécs 1902

Zsolnaynál 1922-24

a sajtoló osztály művezetője

54.o. és 78. o. 47. jegyzet.

NIKELSZKY GÉZA : A Zsolnay-gyár művészete.
Pécs. 1959.

Seltenhofer harangöntő M.D.K.
harangjai a fertőszentmiklósi r.k.

temploban. 182o-59.

Soproni.

Genth.Müeml.I.1959 lol

SELTENHOFER FRIGYES (harangöntő)

Várady J * Dunamellék ref templ 1

GYOMA 1993

92.0.

blk= kue
3000= 00045367
3100= Delhaes, Istvá n
3ref= Delhaes, Istv n
refe= MagyFestAdat, 1988
3ref= Delhaes, Istvan
refe= Fuchs, Maler (19.Jh.) I, 19
3ref= Delhaes, Istv n
refe= ™KL V, 1979
31tb= Delhaes, Istv n
reft= ThB9, 1913
3105= Delhaes, Stephan
3140= m
3162= Maler &
Restaurator
3170= Kunstsammler
2194= Ungarn &
Ö ™sterreich
3200= ™sterreich-Ungarn
3270= 1848.09.18
3290= Budapest
3330= 1901.04.18
3350= Wien
3420= Wien
3094= ThB9, 1913
309a= MagyK,pLex, 1915.
™KL I, 19

SELTENHOFER FRIGYES (harangöntő)

Várady J * Dunántúl ref templ 2

Diósgyőr, 2001.

372.o.

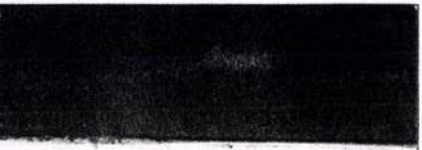

SELTENHOFER FRIGYES (haranggyártó)

Várady J.* Dunántúl ref. templ. 1

Diósgyör, 2000

151.o.

Ket (Nagybányai utca, 1909). Berlini tartózkodása után az impresszionizmus hatására tájábrázolásában színei kivilágosodtak, és jellemző lett a tört pasztell árnyalatok csendes hullámzása. Apja festészete iránti mély empátiája megnehezítette saját útjának megtalálását, és figyelme ezért fordult a grafikai eljárások, főként a rézkarc felé. Néhány szimbolikus lap mellett, mint amilyen Romain Rolland *Ara pacis* c. költeményére készült grafikája (1918), elsősorban leíró jellegű táj- és városképeket készített, köztük Nagybánya környékéről, Velencéről, Budapestről. Gyakorlati tevékenysége mellett a grafikai eljárások terén szerzett elméleti ismereteit a rézkarc technikájának népszerűsítésére is felhasználta. Alapító tagja a MIÉNK csoportosulásnak, tagja a Nagybányai Festők Társaságának (1927-ig), a Szinyei Társaságnak és a Magyar Rézkarcolók Egyesületének. Apjáról írt monográfiája Ferenczy Károly életművének forrásértékű dokumentuma (1933).

Ek: 1918: *Gyűjt. Kiállítás,* Ernst M. 34. sz.; 1920: Nagybánya; 1922: *Gyűjt. kiállítás,* vármegyeház, Kolozsvár; 1923: *Gyűjt. kiállítás,* Nagyvárad; Műteremkiállítás, Nagybánya; 1927: Weisz-palota [Sárossy Etával], Temesvár; 1928: *Gyűjt. kiállítás,* Nemzeti Szalon; 1932: *Műtermi kiállítás;* 1935: *Gyűjt. kiállítás,* Fränkel Szalon; 1942: *Gyűjt. kiállítás,* Műbarát.

Seltenhofer MDK

1904-ben készitette Sopronban a wolkenburgi templom uj harangjait.

A cég készitette a Zeiden i templom uj harangjait is a világháboru előtt, majd a háboru után uj harangokat a beolvasztottak helyébe.

Das Burzenland. IV. 1. E. Jekelius kiad. Brassó 1929.

eml. h. 223. old.

Seltenhofer Frigyes M.D.K.

harangöntő (?)

Sopron.

Vitnyéd – r.k. templom, harang
1846.

Genth. Müeml. 1959 I. 429.

40K

Seltenhoffer Frigyes harangöntő

Sopronban öntí (250 font súlyu) harangját a pálii templomnak 1801-ben.

Felber János: A pálii templom és plébánia története
Győr, 1908. 11. lap.

Seltenhoffer Frigyes
harangöntő

M.D.K.

A berei templom és a Szent Orbán-templom
megrepedt harangjait öntötte.

Bachó Kázmér: A győrvégi templomok története, 431.
A Szent Bertalan-templom története

Seltenhoffer Frigyes cég. M.D.K.

1907-ben a kápolna repedt harangját öntette át.

Bachó László: A gyöngyösi templomok története. 174 l.
A benei (mátrafüredi) kápolna..

M.D.K.

Seltenhofer és Fia cég

Új harangot készített a Kálvária-nak.

Bachó Károly: A gyömrői templomok története. 143. l.
A Kálvária-templom története.

SELTENHOFER FRIGYES, harangöntő

Kőszegdoroszló. 5.harang.Seltenhofer Frigyes.1925.
4727 sz.187 kg. ~~ø~~ Ø 70 cm.Ma is megvan. 43.jegy. 174.o

PATAY PAL: Vasi harangok 169.old

SAVARIA. A Vas Megyei Múzeumok Értesitője,1966-1970.
4.sz. Szombathely, 1972

SELTENHOFER FRIGYES, harangöntő

Mesztlen. 6.harang.Seltenhofer Frigyes, 1923. 4192 sz. 360 kg. Ø 72 cm. Ma is megvan. 52.jegy. 175.old

PATAY PÁL: Vasi harangok 169.old

SAVARIA, A Vasi Megyei Múzeumok Értesitője, 1966-1970. 4.sz. Szombathely, 1972

SELTENHOFER FRIGYES, harangöntő

Nagygeresd. Az evangelikusok 5. harangja. Seltenhofer, 1896. 580 kg. Ø 105/102/cm. Ma is megvan. 53. old. 175. old

PATAY PÁL: Vasi harangok 169. old

SAVARIA, A Vas Megyei Múzeumok Értesitője, 1966-1970. 4. sz. Szombathely, 1972

SELTENHOFER FRIGYES, harangöntő

Nagygeresd. Az evangelikusok 7.harangja. Seltenhofer, 1925. 155 kg. ♂ 62/67/cm.Ma is megvan. 53.jegy.175.old

PATAY PÁL: Vasi harangok 169.old

SAVARIA, A Vas Megyei Múzeumok Értesitője, 1966-1970. 4.sz. Szombathely, 1972

SELTENHOFER FRIGYES, harangöntő

Rábafüzes. Az evangelikusok saját harangjai. 2. harang. Seltenhofer, 1937. Ø 65 cm. 69. jegy. 177. old

PATAY PÁL: Vasi harangok 169. old

SAVARIA, A Vas Megyei Múzeumok Értesítője, 1966-1970. 4. sz. Szombathely, 1972

SELTENHOFER FRIGYES, harangöntő

Simasag/Simahaza/. Az evangelikusokmharangja.1.harang Seltenhofer.,1927. 103 kg. Ø 57 cm. 75.jegy. 178.old

PATAY PÁL: Vasi harangok 169.old

SAVARIA, A Vas Megyei Múzeumok Értesitője, 1966-1970. 4.sz. Szombathely, 1972

SELTENHOFER Frigyes harangöntő

Sopron. f. dolgozott

150 p. okl.

Szilágyi István 1990

ésének segitésére a IX. század
megye papjai kézikönyvet állitot-
előtt az újonnan megtérőkkel is-
sénet rövid foglalatát a világ te-
lélek elküldéséig. Majd a kereszt-
a megtartandó parancsokat és a
vis a keresztény élet gyakorlatát
apján joggal feltételezhető, hogy
ső nemzedéke elsajátitotta a keresz-
ent István "apostoli" tevékenysége
g valami látszat-kereszténységgel.
nem a fegyveres erőszak volt, mint
rábban Nagy Károly császár és a
maguk az egyháziak szóban és irásban

SELTENHOFER FRIGYES, harangöntő

Kőszegdoroszló. 6.harang.Seltenhofer Frigyes.1925.
4728 sz. 99 kg. Ø 57 cm. Ma is megvan. 43.jegy. 174.old

PATAY PAL: Vasi harangok 169.old

SAVARIA. A Vas Megyei Múzeumok Értesitője,1966-1970.
4.sz. Szombathely, 1972

SELTENHOFER FRIGYES, harangöntő

Körmend. 4.haramg. Seltenhofer Frigyes. 1929. 5427 sz. 779 kg. Ø 104 cm. Ma is megvan. 41.jegy. 174.old

PATAY PÁL: Vasi harangok 169.old

SAVARIA, A Vas Megyei Múzeumok Értesitője,1966-1970. 4.sz. Szombathely, 1972

SELTENHOFER FRIGYES, harangöntő

Kiszsidany/Nemeszsidany/. 3.harang.Seltenho fer Frigyes, 1926. 5052 sz. Ø 54 cm. Ma is megvan. 37.jegy. 173.old

PATAY PÁL: A Vasi harangok 169.old

SAVARIA. A Vas megyei Múzeumok értesitője,1966-1970. 4-sz- Szombathely, 1972

SELTENHOFER FRIGYES, harangöntő

KISSOMLYÓ. 4.harang.Seltenhofer Frigyes.1925. 4731 sz. 591 kg. Ø 100 cm. Ma is megvan. 37.jegy. 173.old

PATAY PÁL: A Vasi harangok 169.old

SAVARIA. A Vas Megyei Múzeumok Értesitője,1966-1970. 4-sz- Szombathely, 1972

SELTENHOFER FRIGYES, harangöntő

BOBA, templom. 3.harang. Seltenhofer, 1905. 4766. sz. 320 kg. Ø84 cm. Ma is megvan. 170.old

PATAY PAL: Vasi harangok 169.old

SAVARIA, A Vas Megyei Muzeumok Értesitője, 1966-1970. 4.sz. Szombathely, 1972

SELTEMHOFER RRIGYES FIAI, harangöntők

ACSÁD, község, két harangja colt. Egyik készitője ismeter
16/68 [illegible] 169. old pron, 1920, 3376 sz.

PATAY PÁL: Vasi harangok 169. old

SAVARIA, A Vas Megyei Múzeumok Értesitője, 1966-1970.
4. sz. Szombathely, 1972

SELTENHOFER FRIGYES, harangöntő

IZSÁKFA. Az evangelikusok mai harangja: 1.harang. Seltenhofer Frigyes.1884. Ø 55 cm. 25.jegyz. 172.old

PATAY PÁL: Vasi harangok 169.old

SAVARIA. A Vas Megyei Múzeumok Értesitője,1966-1970. 4.sz. Szombathely, 1972

SELTENHOFER FRIGYES, harangöntő

KEMENESMAGASI/Nemesmagasi/. 5.harang. Seltenhofer Frigyes 1925. 487 kg. Ø 95 cm. Ma is megvan. 31.jegyz 172.old

PATAY PÁL: Vasi harangok 169.old

SAVARIA. A Vas Megyei Múzeumok Értesitője, 1966-1970. 4.sz. Szombathely, 1972

SELTENHOFER FRIGYES, harangöntő

KEMENESMAGASI/Nemesmagasi/. m7.harang.Seltenhofer Frigy
es.1925.117 kg. Ø 63 cm. Ma is megvan. 31.jegyz. 172.ol

PATAY PÁL: Vasi harangok 169.old

SAVARIA. A Vas Megyei Múzeumok értesitője,1966-1970.
4.sz. Szombathely, 1972

SELTENHOFER FRIGYES, harangöntő

KEMENESSÖMJÉN. 2.harang.Seltenhofer Frigyes. 1938.
5o57 sz. Ø 62 cm. Ma is megvan. 35.jegyz. 173.old.

PATAY PAL: A Vasi harangok 169.old

SAVARIA, A Vas Megyei Muzeumok Ertesitője,1966-1970.
4-sz- Szombathely, 1972

SELTENHOFER FRIGYES, harangöntő

Körmend. 5.harang.Seltenhofer Frigyes. 1938. 231 kg. Ø 75 cm. Elrekviráltak 1944.VI.7-én/227 kg./. 41.jegy. 174.old

PAPAY PAL: Vasi harangok 169.old

SAVARIA. A Vas Megyei Múzeumok Értesítője,1966-1970. 4.sz. Szombathely, 1972

SELTENHOFER FRIGYES, harangöntő

CELLDÖMÖLK/NEMEDÖMÖLK/. 5. harang. Seltenhofer, 1897. 1263 sz. Ø 63. cm. ma is megvan. 13. jegyz . 171. old

PATAY PÁL: Vasi harangok 169. old

SAVARIA, A Vas Megyei Muzeumok Ertesitője, 1966-1970. 4. sz. Szombathely, 1972

SELTENHOFER FRIGYES, harangöntő

CSÁNIG. 3.harang. Seltenhofer.1925. 3974 sz. ∅ 57 cm.
Ma is megvan. 16.jegyz. 171.old.

PATAY PÁL: Vasi harangok 169.old

SAVARIA, A Vas Megyei Muzeumok Értesitője,1966-1970.
4.sz. Szombathely, 1972

SELTENHOFER FRIGYES, harangöntő

CSÁNIG. 2.harang. Seltenhofer.1903.1736 sz. 355 kg. Ø 89 cm. Ma is megvan. 16.jegyz. 171.old.

PATAY PÁL: Vasi harangok 169.old

SAVARIA. A Vas megyei Múzeumok Értesitője,1966-1970. 4.sz. Szombathely, 1972

SELTENHOFER FRIGYES, harangöntő

CELLDOMÖLK, NEMESDOMÖLK. 7. harang. - Seltenhofer, 1925. 4707. sz. 560 kg. Ø 100 cm. Ma is megvan. 13. jegyz. 171. old

PATAY PÁL: Vasi harangok 169. old

SAVARIA. A Vas megyei Múzeumok Értesítője, 1966-1970. 4. sz. Szombathely, 1972

SELTENHOFER FRIGYES, harangöntő

CSÖNGE§.harang.Seltenhofer. 1936. 5766 sz.56 kg.
Ø 50 cm. Ma is megvan. 17.jegyz. 171.old.

PATAY PÁL: Vasi harangok 169.old

SAVARIA. A Vas megyei Múzeumok Értesítője,1966-1970.
4.sz. Szombathely, 1972

SELTENHOFER FRIGYES, harangöntő

CSÖRGE. 7.harang. Seltenhofer.1936. 5765 sz. Kb.150 kg. Ø 64 cm. Ma is megvan. 17.jegyz. 171.old.

PATAY PÁL: Vasi harangok 169.old

SAVARIA, A Vas Megyei Muzeumok Értesitője,1966-1970. 4.sz. Szombathely, 1972

SELTENHOFER FRIGYES, harangöntő

CSÖNGE. 6.harang. Seltenhofer. 1936. 5764 sz. ✓ 96 cm.
Ma is megvan. 17.jegyz. 171.old.

PATAY PÁL: Vasi harangok 169.old

SAVARIA. A Vas Megyei Múzeumok Értesitője,1966-1970.
4.sz. Szombathely, 1972

SELTENHOFER FRIGYES, harangöntő

CSÓNGE.4.harang. Seltenhofer. 1898. 267 kg.Elrekvirálták 1916.VII.15-én. 17.jegyz. 171.old.

PATAY PÁL: Vasi harangok 169.old

SAVARIA. A Vas Megyei Múzeumok Értesitője,1966-1970. 4.sz. Szombathely, 1972

SELTE...OFER FR...YE.., harangöntő

CSONGE. 3.harang.Seltenhofer.1898.574 g kg.Elrekvirálták 1916.VII.15-én. 17.jegyz. 171.old.

PATAY PÁL: Vasi harangok 169.old

SAVARIA. A Vas Megyei Múzeumok Értesítője,1966-1970. 4.sz. Szombathely, 1972

SELTENHOFER FRIGYES, harangöntő

Köcsk/Nagyköcsk/. Eddig egyetlen,ma is meglévő sajat harangjuk. 1.harang.Seltenhofer Frigyes.1885. Ø 63.cm. 40,jegy. 174.old

PATAY PAL: Vasi harangok 169.old

SAVARIA. A Vas Megyei Múzeumok Értesitője,1966-1970. 4.sz. Szombathely, 1972

SELTENHOFER FRIGYES, harangöntő

Kiszsidany/~~Kiskörösk/~~ Nemeszsidany/.2.harang.Seltenhofer Frigyes,1922.382l sz. Ø 64 cm. Ma is megvan. 37.jegy. 273.old

PATAY PAL: Vasi harangok 169.old

SAVARIA. A Vas Megyei Múzeumok Értesitője,1966-1970. 4.sz. Szombathely, 1972

SELTENHOFER FRIGYES, harangöntő

Nemeskocs. Az evangelikusok harangjai. 3.harang.Selten hofer,1921. 3570 sz. 397 kg. Ø 91 cm. Ma is megvan. 59.jegy. 176.old

BATAY PÁL: Vasi harangok 169.old

SAVARIA. A Vas Megyei Múzeumok Értesitője,1966-1970. 4.sz. Szombathely, 1972

SELTENHOFER FRIGYES, harangöntő

Nemesladony Nemesladony. Az evangelikusok második harangja.-2.harang. Seltenhofer,1924. 160 kg. Ø 67 cm. Ma is megvan. 63.jegy, 177.old

PATAY PAL: Vasi harangok 169.old

SAVARIA, A Vas Megyei Muzeumok Értesitője,1966-1970. 4.sz. Szombathely, 1972

SELTENHOFER FRIGYES, harangöntő

Ostffyasszonyfa/Asszonyfa/. Feltehetőleg az evangelikusok minden harangját ismerjük. 5. harang. Seltenhofer 1914 157 kg.-Elrekviráltak 1916. X. 25-én. 63. jegy, 177. old

PATAY PÁL: Vasi harangok 169. old

SAVARIA, A Vas Megyei Múzeumok Értesitője, 1966-1970. 4. sz. Szombathely, 1972

SELTENHOFER FRIGYES, harangöntő

Ostffvasszonyfa/Asszonyfa/. Feltehetőleg az evangelikuso
sok minden harangjat ismerjük. 4. harang. Seltenhofer, 1914.
3236 sz. 591 kg. Ø 106 cm. Ma is megvan. 63. jegy. 177 .old

PATAY PÁL: Vasi harangok 169. old

SAVARIA, A Vas Megyei Múzeumok Értesitője, 1966-1970.
4. sz. Szombathely, 1972

SELTENHOFER FRIGYES, harangöntő

Püspökmolnári/Rabaszenttamás/. Az evangelikusoknak egy harangjuk van harangtoronyban elhelyezve. 1.harang Seltenhofer, 1924.121 kg. Ø mm 60 cm. 68.jegy.177.old

PATAY PÁL: Vasi harangok 169.old

SAVARIA, A Vas Megyei Múzeumok értesitője,1966-1970. 4.sz. Szombathely, 1972

SELTENHOFER FRIGYES, harangöntő

Püspökmolnári/Rabamolnári/. A katolikusokkal közös toronyban lóg az evangelikusok harangja is. Ez.l. harang Seltenhofer, 1928. 120 kg. ∅ cm. 66. jegy. 177. old 67-1972

PATAY PÁL: Vasi harangok 169. old

SAVARIA, A Vas Megyei Múzeumok Értesítője, 1966-1970. 4. sz. Szombathely, 1972

SELTENHOFER FRIGYES, harangöntő

Sárvár. Az evangelikusok harangjai. 6.harang. Seltenhofer. 1921. 3612 sz. 176 kg. Ø 70 cm. Ára 798 korona. Ma is megvan. 72.jegy. 178.old.

PATAY PÁL: Vasi harangok 169.old

SAVARIA, A Vas Megyei Muzeumok Ertesitője, 1966-1970. 4.sz. Szombathely, 1972

SELTENHOFER FRIGYES, harangöntő

Sárvár. Az evangelikusok harangjai. 5.harang.Seltenhofer Frigyes,1916. 3290 sz. 80 kg. Ø 53 cm.-Ma is meg van. 72.jegy. 178.old

PATAY PÁL: Vasi harangok 169.old

SAVARIA. A Vas Megyei Múzeumok Értesitője,1966-1970. 4.sz. Szombathely, 1972

SELTENHOFER FRIGYES, harangöntő

Répcelak. Az evangelikusok harangjai. 5.harang. Selter hofer, 1920. 3380 sz. 150 kg. Ø 64 cm. Ma is megvan. 71.jegy. 177.old.

PATAY PÁL: Vasi harangok 169.old

SAVARIA. A Vas Megyei Múzeumok Értesitője, 1966-1970. 4.sz. Szombathely, 1972

SELTENHOFER FRIGYES, harangöntő

Répcelak. Az evangelikusok harangjai. 4.harang.Feltehetoleg:Seltenhofer ,1920. 312 kg. Ø 86 cm.-Elrekviráltak 6944. V.14-én.79.jegy. 177.old

PATAY PÁL: Vasi harangok 169.old

SAVARIA. A Vas Megyei Múzeumok Értesitője,1966-1970. 4.sz. Szombathely, 1972

SELTENHOFER FRIGYES, harangöntő

Répcelak. Az evangelikusok harangjai. 3.harang.Seltenhofer Frigyes,Sopron.1870.578 font. Elrekviráltak 1916.VII.12-én./315 kg./. 7[illegible].jegy. 177.old

PATAY PÁL: Vasi harangok 169.old

SAVARIA. A Vas Megyei Múzeumok Értesitője,1966-1970. 4.sz. Szombathely, 1972

SELTENHOFER FRIGYES, harangöntő

Bükk/Alsóbükk/ . 4.harang. "Mich göss Friedrich Seltenhofer in Oedenburg 1840". Elrepedt, 1887-ben átöntötték. 10.jegyz. 170.old.

PATAY PÁL: Vasi harangok 169.old

SAVARIA, A Vas Megyei Muzeumok Értesitője, 1966-1970. 4.sz. Szombathely, 1972

SELTENHOFER FRIGYES, harangöntő

BÜK"ALSÓBÜK/. 3.harang.-"Mich goss Friedrich Seltenhofer in Oedenburg 1837".A tüzvész után készült, 255.kg 1916.VII.26-án elrekvirálták. 10.jegyz. 170.old

PATAY PÁL: Vasi harangok 169.old

SAVARIA. A Vas Megyei Múzeumok Értesitője,1966-1970. 4.sz. Szombathely, 1972

SELTENHOFER FRIGYES, harangöntő

Mezzlen. 4.harang. Seltenhofer Frigyes,Sopron,1869. 598 font.Elrekviraltak 1916.VII.8-an./327 kg./. 52.jegy 175.old

PATAY PAL: A Vasi harangok 169.old

SAVARIA. A Vas megyei Muzeumok értesitője,1966-1970. 4.sz. Szombathely, 1972

SELTENHOFER FRIGYES, harangöntő

Kőszegdoroszló. 4.harang. Seltenhofer Frigyes.1892. 192 kg.Elrekviráltak 1916.VII. 8-án. /190 kg./ 43.jegy . 174.old

PATAY PAL: / Vasi harangok 169.old

SAVARIA. A Vas Megyei Muzeumok Értesitője,1966-1970. 4.sz. Szombathely, 1972

SELTENHOFER FRIGYES, harangöntő

Kőszegdoroszló. 3. harang. Seltenhofer Frigyes, 1892. "Készittette a Doroszlói-czáki evang. leánygyülekezet". 907 sz. 386 kg. Ø 90 cm. - Ma is megvan. 43. jegy. 174. old

PATAY PAL: Vasi harangok 169. old

SAVARIA. A Vas Megyei Múzeumok Értesitője, 1966-1970. 4. sz. Szombathely, 1972

SELTENHOFER FRIGYES, harangöntő

Vönöck.1796-tól azevangelikusok valamennyi harangjáról tudunk.- 3.harang. Seltenhofer Frigyes,1886. 56 kg. 1916.VII.15-én elrekviraltak. 91.jegy. 180.old

PATAY PAL: Vasi harangok 169.old

SAVARIA. A Vas Megyei Múzeumok Értesitője,1966-1970. 4.sz. Szombathely, 1972

SELTENHOFER FRIGYES, harangöntő

Vönöck. 1796-tól az evangelikusok valamennyi harang-[illegible]ról tudunk. 4.harang: Seltenhofer Frigyes.1903. 586 kg. ✓ 102 cm. Ma is megvan. 91.jegy.1_o.old

PATAY PÁL: Vasi harangok 169.old

SAVARIA. A Vas Megyei Múzeumok Értesitője,1965-1970. 4.sz. Szombathely, 1972

SELTENHOFER FRIGYES, harangöntő

Szentgotthard. Az evangelikusok harangjai. 4.harang. Seltenhofer Frigyes, 1930. 423 kg. Ø 91 cm. Ma is megvan. 78.jegy. 178.old

PATAY PAL: Vasi harangok 169.old

SAVARIA. A Vas Megyei Muzeumok Ertesitoje, 1966-1970. 4.sz. Szombathely, 1972

SELTENHOFER FRIGYES, harangönto

Szentgotthard. Az evangelikusoknak harangjai. 2.haran
Seltenhofer, 1912.492cm. Elrekviralták 1916.VIII.2-an.
78.jegy. 178.old.

PATAY PÁL: Vasi harangok 169.old

SAVARIA. A Vas Megyei Múzeumok Értesitője, 1966-1970.
4.sz. Szombathely, 1972

SELTENHOFER FRIGYES, harangöntő

Szentgotthard._ Az evangelikusok harangjai. 1.harang. Seltenhofer ,1912. 778 kg. Elrekviráltak 1917.IX.20-an. /762 kg./. 78.jegy. kb 178.old

PATAY PÁL: Vasi harangok 169.old

SAVARIA.A Vas Megyei Múzeumok Értesitője,1966-1970. 4.sz. Szombathely, 1972

SEITENHOFER FRIGYES, harangöntő

S arvaskend. Az evangelikusoknak 1913 óta van harangjuk, a tornyot is ekkor épitették. 4.harang. Seltenhofer 1934. 5691 sz. 320 kg. Ø 83 cm. 77,jegy. 178.old

PATAY PÁL: Vasi harangok 169.old

SAVARIA. A Vas Megyei Muzeumok Értesitője, 1966-1970. 4.sz. Szombathely, 1972

SELTENHOFER FRIGYES, harangöntő

Szentivanfa. Az evangelikus leanyegyhaz hharangjai. 2.harang. Seltenhofer,Frigyes, 1888. 112 kg. Elrejtviraltak 1916.VII.11-én. 79.jegy. 178.old.

PATAY PÁL: Vasi harangok 169.old

SAVARIA. A Vas Megyei Múzeumok Értesitője,1966-1970. 4.sz. Szombathely, 1972

SELTENHOFER FRIGYES, harangöntő

Tompaládony/Pórládony/. Az evangelikusok saját harang
ja. 2.harang.Seltenhofer Frigyes,1923. Ø 74 cm.
86.jegy. 179.old.

PATAY PAL: Vasi harangok 169.old

SAVARIA, A Vas Megyei Muzeumok Értesitője,1966-1970.
4.sz. Szombathely, 1972

SELTENHOFER FRIGYES, harangöntő

Tompaládony/Pórladony/. Evangelikisoknak és a katolikusoknak közös harangjaik vannak. 1.harang. Seltenhofer Frigyes, 1921. Ø 57 cm. 86.jegy. 179.old

PATAY PÁL: Vasi harangok 169.old

SAVARIA. A Vas Megyei Múzeumok Értesitője, 1966-1970. 4.sz. Szombathely, 1972

SELTENHOFER FRIGYES, harangöntő

Tompaladony/Berektompaháza/. Evangelikus,katolikus közös harang. 1.harang.Seltenhofer Frigyes,1921.77 kg. ∅ 53 cm. 85.jegy. 179.old

PATAY PÁL: Vasi harangok 169.old

SAVARIA. A Vas Megyei Múzeumok Értesitője,1966-1970. 4.sz. Szombathely, 1972

SELTENHOFER FRIGYES, harangöntő

Tokorcs/Ujmihályfa/. Az evangelikusoknak 1830-ban még nem volt harangjuk. Mai harangjuk. 1. harang. Seltenhofer Frigyes, 1922. 3758 sz. 60 kg. Ø 46 cm. 84. jegy. 179. old

PATAY PÁL: Vasi harangok 169. old

SAVARIA. A Vas Megyei Múzeumok Értesítője, 1968-1970. 4. sz. Szombathely, 1972

SELTENHOFER FRIGYES, harangöntő

Szombathely. Az ev. templom eddigi harangjai. 5. harang. Seltenhofer Frigyes, 1927. 408 kg. 1944-ben elrekviráltak. 81. jegy. 179. old

PATAY PAL: Vasi harangok 169. old

SAVARIA, A Vas Megyei Muzeumok Ertesitője, 1966-1970. 4. sz. Szombathely, 1972

SELTENHOFER FRIGYES, harangöntő

Szombathely. Az ev. templom eddigi harangjai. 4. harang. Seltenhofer Frigyes, 1927. 872 kg. ∅ 108 cm. Ma is megvan. 81. jegy. 179. old

PATAY PÁL: Vasi harangok 169. old

SAVARIA. A Vas Megyei Múzeumok Értesitője, 1966-1970. 4. sz. Szombathely, 1972

SELTENHOFER FRIGYES, harangöntő

Szombathely. Az ev. templom eddigi harangjai. 3. harang. Seltenhofer Frigyes, 1895. 414. kg. Elrekviráltak 1916. VII. 13-an. /407 kg./. 81. jegy. 179. old

PATAY PÁL: Vasi harangok 169. old

SAVARIA. A Vas Megyei Múzeumok Értesítője, 1966-1970. 4. sz. Szombathely, 1972

SELTENHOFER FRIGYES, harangöntő

Szombathely. Az ev. templom eddigi harangjai. 2. harang Seltenhofer Frigyes. 1895. 778 kg. Elrekvirálták 1916. VII. 13. /765 kg./. 81. jegy. 179. old

PATAY PÁL: Vasi harangok 169. old

SAVARIA, A Vas Megyei Múzeumok Értesítője, 1966-1970. 4. sz. Szombathely, 1972

SELTENHOFER FRIGYES, harangöntő

Szombathely. Az ev. templom eddigi harangjai. 1. harang. Seltenhofer Frigyes, 1895. 1345 kg. Ø 135 cm. Ma is megv van. 81. jegy. 179. old

PATAY PÁL: Vasi harangok 169. old

SAVARIA. A Vas Megyei Múzeumok Értesítője, 1966-1970. 4. sz. Szombathely, 1972

SELTENHOFER FRIGYES, harangöntő

-Uraiujfalu. Valószinüleg ismerjük az ev.egyház valamennyi harangját. 7.harang. Seletnhofer Frigyes,1924. 123 kg. Ø 60 cm. Ma is megvan. 87.jegy. 179.old

PATAY PAL: Vasi harangok 169.old

SAVARIA,A Vas Megyei Muzeumok Ertesitője,1966-1970. 4.sz. Szombathely, 1972

SELTENHOFER FRIGYES, harangöntő

Uraiújfalu. Valószinüleg ismerjük az ev.egyház valamennyi harangját. 5.harang. Seltenhofer Frigyes, 1912. 262.kg. Lírekviráltak 1916.VII.11-én. 87.jegy.179.old

PATAY PÁL: Vasi harangok 169.old

SAVARIA.A Vas Megyei Múzeumok Értesitője,1966-1970. 4.sz. Szombathely, 1972

SELTENHOFER FRIGYES, harangöntő

URIAujfalu. Valószinüleg ismerjük az ev.egyház minden harangját. 4.harang.Seltenhofer Frigyes. 1912. 497 kg. ø 100 cm. Ls is megvan. 87.jegy. 179.old

PATAY PAL: Vasi harangok 169.old

SAVARIA.A Vas megyei Múzeumok Értesitője,1966-1970. 4.sz. Szombathely, 1972

SELTENHOFER FRIGYES, harangöntő

Zsódeny: Az evangelikusok ismert harangjai. 3.harang. Seltenhofer Frigyes. 1921.3552 sz. Ø kb.50 cm. Ma is megvan. ♯ 9z.jegy. 180.old.

PATAY PAL: Vasi harangok 169.old

SAVARIA.A Vas Megyei Múzeumok Értesitője,1966-1970. 4.sz. Szombathely, 197z

SELTENHOFER FRIGYES, harangöntő

Vásárosmiske. Az evangelikusok ismert harangjai: 3.harang. Seltenhofer Frigyes. 1935. 5740 sz. 101 kg. Ø 58 cm. Ma is megvan. 89.jegy. 180.old

BATAY PÁL: Vasi harangok 169.old

SAVARIA. A Vas Megyei Múzeumok Értesítője, 1966-1970. 4.sz. Szombathely, 1972

SELTENHOFER FRIGYES, harangöntő

Vásárosmiske. Az evangelikusok ismert harangjai: 2.harang. Seltenhofer Frigyes,1884.194 kg. Ø 71 cm. ma is megvan. 89.jegy. 180.old

PATAY PAL: Vasi harangok 169.old

SAVARIA. A Vas Megyei Muzeumok Értesitője,1966-1970. 4.sz. Szombathely, 1972

SELTENHOFER FRIGYES, harangöntő

Zsédeny. Az evangelikusok ismeert harangjai: 2.harang. Seltenhofer Frigyes,1907.2251 sz. Ø kb.40 cm. Ara 300 korona. Ma is megvan. 92.jegy. 180.old

PATAY PAL: Vasi harangok 169.old

SAVARIA. A Vas Megyei Múzeumok Értesitője,1966-1970. 4.sz. Szombathely, 1972

SELTENHOFER FRIGYES, harangöntő

/Felsősag/

Simasag/~~Simaháza~~/. Az evangelikusoknak saját harangja. 1.harang. Seltenhofer ,1927.186 kg. ∅ 71 cm. 74.jegy. 178.old

PATAY PÁL: Vasi harangok 169.old

SAVARIA. A Vas Megyei Múzeumok Értesitője,1966-1970. 4.sz. Szombathely, 1972

SELTENHOFER FRIGYES, harangöntő

Szentgotthárd. Az evangelikusok harangjai. 5.harang. Seltenhofer, 1937. 783 kg. Ø 115 cm. Ma is megvan. 78.jegy. 178.old

PATAY PÁL: Vasi harangok 169.old

SAVARIA. A Vas Megyei Múzeumok Értesitője,1966-1970. 4.sz. Szombathely, 1972

SELTENHOFER FRIGYES, harangöntő

Szentgotthárd. Az evangelikusok harangjai. 3.harang. Seltenhofer,1912. 230 kg. Elrekvirálták 1944.VI.20-án. 78.jegy. 178.old

PATAY PÁL: Vasi harangok 169.old

SAVARIA. A Vas Megyei Múzeumok Értesitője,1966-1970. 4.sz. Szombathely, 1972

Seltenhofer Frigyes, harangöntő

Vönöck. 1796-tól az evangelikusok valamennyi harangjáról tudunk.- 3.harang. Seltenhofer Frigyes,1886. 283 kg. 1916.VII.15-én elrekviraltak. 91.jegy. 180.old

PATAY PAL: Vasi harangok 169.old

SAVARIA. A Vas Megyei Muzeumok Ertesitője,1966-1970. 4.sz. Szombathely, 1972

SELTENHOFER FRIGYES, harangöntő

Soproni mester. A vasmegyei evangelikus egyházaknak 1864-69 között 9 drb. 1870-79 között 4 drb. 1880-89 között 7 drb. 1890-99 között 9 drb. 1900-1909 között 6 drb. 1910-1019 között 13 drb. harangot készitett. 183. old

PATAY PÁL: Vasi harangok 169. old

SAVARIA, A Vas Megyei Múzeumok Értesitője, 1966-1970 4. sz. Szombathely, 1972

SELTENHOFER FRIGYES, harangöntő

Répcelak. Az evangelikusok harangja. 2. harang. "Seltenhofer Frigyes öntötte Sopronban, 1870". 1087 font. ∅ 104 cm. Ma is megvan. 71. jegy. 177. old

PATAY PAL: Vasi harangok 169. old

SAVARIA. A Vas Megyei Muzeumok Ertesitője, 1966-1970. 4. sz. Szombathely, 1972

SELTENHOFER FRIGYES, harangöntő

Soproni mester. Vasmegyei egyeduralmát a szombathelyi és a kőszegi műhelyek megszünte után /előbbi 1883 után, utóbbi 1887 és 1891 között/fenntertotta a cég a két világháború között is, a bpesti műhelyek is csak elenyésző szám mal vannak képviselve e területen/Szlezák László, Harangmüvek R.T.1-ill.4 haranggal az ő 65 darabjával szemben. 183.old

PATAY PÁL: Vasi harangok 169.old

SAVARIA, A Vas Megyei Múzeumok Értesitője, 1966-1970
4.sz. Szombathely, 1972

SELTENHOFER FRIGYES, harangöntő

1816-ban a zittai születésü Seltenhofer Bécsből Sopronba költözött és ott ujra megnyitotta a harangöntő mühelyt Harangjai 1823-tól szerepelnek a feksoroltak között, de 1840-ig csak Sopron megyéhez tartozott községekben. Bük 1823, 1837, 1840, -Nagygeresd 1835/. Utána már Vasban is megjelennek/Gérce 1845, 1856, -Uraiujfalu 1846. 182.old. .Nemeskeresztur 1846.

PATAY PÁL: Vasi harangok 169.old

SAVARIA, A Vas Megyei Múzeumok Értesitője, 1966-1970
4.sz. Szombathely, 1972

SELTENHOFER FRIGYES, harangöntő

Soproni mester.1860-tól teljesen meghóditotta a vasmegyei piacot-vagy annak evangelikus részét.1860-tól az első világháboruig a kőszegi vagy szombathelyi műhelyekből csak egy-egy haranggal találkozunk és 3 bécsi darabbal. 182.old.

PATAY PÁL: Vasi harangok 169.old

SAVARIA,A Vas Megyei Muzeumok Értesitője,1966-1970
4.sz. Szombathely, 1972

SELTENHOFER FRIGYES, harangöntő

Vasegerszeg/Ivánegerszeg/.1915-ben két harangjuk volt az ivánegerszegi és kemenyegerszegi evangelikusok alkotta leányegyháznak.-2.harang.-Seltenhofer Frigyes,1912. 2896 sz.76 kg. ⌀ 50 cm. Ez ma az egyetlen harangjuk. 88.jegy. 180.old

PATAY PAL: Vasi harangok 169.old

SAVARIA. A Vas Megyei Múzeumok Értesitője,1866-1970 4.sz. Szombathely, 1972

SELTENHOFER FRIGYES, harangöntő

Szergény. Az evangelikusok harangjai a törelmi rendelet után. 3.harang.ASeltenhofer Frigyes öntötte Sopronban Ki.Ia.Gergelyi ag.h.evang.község". 220 kg. ∅ 74 cm.1912-ben a marcalgergelyi ev.egyháztól vették kg-jat 2.50 koronaért.Ma is megvan. 80.jegy. 178.old

PATAY PAL: Vasi harangok 169.old

SAVARIA. A Vas Megyei Múzeumok Értesitője,1966-1970 4.sz. Szombathely, 1972

SELTENHOFER FRIGYES, harangöntő

Nemeskolta. Feltehető, hogy az evengelikusok valamennyi harangját ismerjük a türelmi rendelet óta.-4.harang. Seltenhofer, 1911. 112 kg. Ø 60 cm. Öntéséért a régi harangon kivül 300 koronat fizettek.-Ma is megvan. 60.jegy. 177.old

PATAY PAL: Vasi harangok 169.old

SAVARIA. A Vas Megyei Múzeumok Értesitője, 1966-1970
4.sz. Szombathely, 1972

SELTENHOFER FRIGYES, harangöntő

Nemeskeresztur. Az itteni ev.szórvanyhak egy harangjáról tudunk. 1.harang."SELTENHOFER FRIDRIK ÖNTOTT ENGEM SOPRONBAN 1846". Ø 48 cm..A szórvany elfogyvan az első világhaboru utan az ujonann megalakult janoshazi leany egyhaznak adták at. 58.jegy. 176.old

PATAY PÁL: Vasi harangok 169.old

SAVARIA.A Vas Megyei Múzeumok Értesitője,1966-1970 4.sz. Szombathely, 1972

SELTENHOFER FRIGYES, harangöntő

Nagygeresd/Kisgeresd/. Az evangelikusok 1.harangja. Seltenhofer Frigyes, 1917.160 kg. Ø 67 cm.6917-ben elrekvirálták,/158 kg./,de ugyanezen év XII.6-an a"Községnek visszaszállíttatott".Igy ma is megvan. 54.jegy. 175.old

PATAY PAL: Vasi harangok 169.old

SAVARIA.A Vas Megyei Múzeumok Értesitője,1966-1970 4.sz. Szombathely, 1972

SELTENHOFER FRIGYES, harangöntő

Jánosháza. Az itteni evangelikusok a ma is meglevő harangjukat az első világháborut követő években az elfogyott nemeskereszturi szórványtól kapták. l. harang9 "SELTENHOFER FRIDRIK ÖNTÖTT ENGEM SOPRONBAN 1846".
Ø 48 cm. 28. jegyz. 172. old.

PATAY PAL: Vasi harangok 169. old

SAVARIA, A Vas Megyei Múzeumok Értesitője, 1966-1970
4. sz. Szombathely, 1972

SELTENHOFER FRIGYES, harangöntő

CELLDÖMÖLK/ALSÓSÁG/. 2.harang.Seltenhofer Frigyes,Sopro
1867.Átöntötték 1950-ben,valószinüleg előbb már megre-
pedt. 12.jegyz. ~~187~~x 170.old

PATAY PAL: / Vasi harangok 169.old

SAVARIA, A Vas Megyei Muzeumok Ertesitője, 1966-1970.
4.sz. Szombathely, 1972

SELTENHOFER FRIGYES, harangöntő

Meszlen. 5.harang. Seltenhofer Frigyes,Sopron.1869. 315 font. ∅ 59 cm. Ma is megvan. 52.jegy. 175.old

PATAY PÁL: Vasi harangok 169.old

SAVARIA. A Vas Megyei Múzeumok Értesitője,1966-1970. 4.sz. Szombathely, 1972

SELTENHOFER FRIGYES, harangöntő

Nagygeresd/ Az evangelikusok 6.harangja.Seltenhofer, 1925.307 kg. ∅ 85 cm. Elrekvirálták 1944.VIII.9-én. 53.jegy. 175.old

PATAY PAL: Vasi harangok 169.old

SAVARIA, A Vas Megyei Muzeumok Ertesitője,1966-1970. 4.sz. Szombathely, 1972

SELTENHOFER FRIGYES, harangöntő

Nádasd. Az ev.leányegyház harangjait 1900 óta ismerjük. 2.harang.-Seltenhofer,166 kg.Elrekvirálták 1916 VII.21-én./162 kg./. 56.jegy. 176.old

PATAY PÁL: Vasi harangok 169.old

SAVARIA, a Vas Megyei Múzeumok Értesitője,1966-1970. 4.sz. Szombathely, 1972

SELTENHOFER FRIGYES, harangöntő

Nádasd. A leányegyház harangjait 1900 óta ismerjük, /E Ev. egyház/. 1. Seltenhofer, 1900. 410 kg. ∅ 92 cm. Ma is megvan. 56. jegy. 176. old

PATAY PÁL: Vasi harangok 169. old

SAVARIA. A Vas Megyei Múzeumok Értesitője, 1966-1970. 4. sz. Szombathely, 1972

SELTENHOFER FRIGYES, harangöntő

Nagysimonyi, 8.harang.Az evangelikusok harangjai a türelmi rendelet óta.-Seltenhofer ,1924.4522 sz. 120 kg. ∅ 66 cm. Ma is megvan. 55.jegy. 176.old

PATAY PÁL: Vasi harangok 169.old

SAVARIA. A Vas Megyei Múzeumok Értesitője,1966-1970. 4.sz. Szombathely, 1972

SELTENHOFER FRIGYES, harangöntő

Nag-vsimonyi. Az evangelikusok harangjai a türelmi rendelet óta. 7.harang.Seltenhofer.1924.4521 sz. 565 kg. ∅ 102 cm. ma is megvan. 55.jegy. 176.old

PATAY PÁL: Vasi harangok 169.old

SAVARIA. A Vas megyei Múzeumok értesitője,1966-1970. 4.sz. Szombathely, 1972

SELTENHOFER FRIGYES, harangöntő

Nemesocsó. Az ev.egyház minden harangjáról tudunk 1724-ből a.--7.harang.Seltenhofer,1925. 4861 sz.81 kg. Ø 53 cm. Ma is megvan. 57.jegy. 176.old.

PATAY PAL: Vasi harangok 169.old

SAVARIA, A Vas Megyei Muzeumok Értesitője,1966-1970. 4.sz. Szombathely, 1972

SELTENHOFER FRIGYES, harangöntő

Nemescsó. Az ev. egyház minden harangjáról tudunk 1724-től. 6. harang. Seltenhofer Frigyes, 1925. 4860 sz. 152 kg. ∅ 66 cm. Ma is megvan. 57. jegy. 176. old

PATAY PÁL: Vasi harangok 169. old

SAVARIA. A Vas Megyei Múzeumok Értesitője, 1966-1970. 4. sz. Szombathely, 1972

SELTENHOFER FRIGYES, harangöntő

Nemesoso. Az ev.egyház minden harangjáról tudunk 1724-ből.-5.harang.Seltenhofer Frigyes. 1864. 174 kg.1916.VII 7-én elrekviráltak. 57.jegy. 176.old

PATAY PÁL: Vasi harangok 169.old

SAVARIA. A Vas Megyei Múzeumok Értesitője,1966-1970. 4.sz. Szombathely, 1972

SELTENHOFER FRIGYES, harangöntő

CELLDÖMÖLK/ALSÓSÁG/,.4.harang.Seltenhofer,1924.4403.sz
Ø 61 cm.Ma is megvan. 12.jegyz. 170.old.

PATAY PÁL: Vasi harangok 169.old

SAVARIA, A Vas Megyei Múzeumok Értesítője,1966-1970.
4.sz. Szombathely, 1972

SELTENHOFER FRIGYES, harangöntő

JÁKFA. Az evangelikusok mai harangja: 1.harang, Seltenhofer Frigyes. 1912. 2941.sz. 162 kg. Ø 66.5 cm. 2.6.jeg 172.old.

PATAY PÁL: Vasi harangok 169.old

SAVARIA, A Vas Megyei Múzeumok Értesitője, 1966-1970. 4.sz. Szombathely, 1972

SELTENHOFER FRIGYES, harangöntő

GÉRCE. Az evangelikusok 5.harangja.Seltenhofer.1910. 2579.sz. Kb.490 kg. Ø 97 cm. Ma is megvan. 21.jegyz 171.old.

PATAY PÁL: Vasi harangok 169.old

SAVARIA. A Vas Megyei Múzeumok Értesitője,1968-1970. 4.sz. Szombathely, 1972

SELTENHOFER FRIGYES, harangöntő

GÉRCE. Az evangelikusok 6.harangja.Seltenhofer,1923. 3964.sz. Kb.190 kg. Ø 71 cm.Ma is megvan. 21.jegyz. 171.old.

PATAY PÁL: Vasi harangok 169.old

SAVARIA. A Vas Megyei Múzeumok Értesitője,1968-1970. 4.sz. Szombathely, 1972

SELTENHOFER FRIGYES, harangöntő

GÉRCE. Az evangelikusok 7.harangja.Seltenhofer.1924. 4436.sz. 81 kg. Ø ± 54 cm. Ma is megvan. 21.jegyz. 171.old.

PATAY PÁL: Vasi harangok 169.old

SAVARIA. A Vas Megyei Múzeumok Értesitője,1966-1970. 4.sz. Szombathely, 1972

SELTENHOFER FRIGYES, harangöntő

BORGÁTA, Evangelikusok ismert saját harangja ma is megvan. Seltenhofer, 1912. 2845.sz. Ø 84.cm. 328.kg. 170.old

PATAY PÁL: Vasi harangok 169.old

SAVARIA, A Vas Megyei Muzeumok Értesitője, 1966-1970. 4.sz. Szombathely, 1972

SELTENHOFER FRIGYES, harangöntő

DUKA. 1.harang.Seltenhofer. 1926x5766. 1921. Ø 62 cm.
Az evangélikusok mai saját tulajdonu harangja. 18.jegyz
171.old.

PATAY PAL: Vasi harangok 169.old

SAVARIA. A Vas Megyei Múzeumok Értesitője, 1966-1970.
4.sz. Szombathely, 1972

Seltenhofer Frigyes, harangöntő

CELLDÖMÖLK/NEMESDÖMÖLK/. 6. harang. Seltenhofer, 1925. 312 /308/ kg. 0/ 85 cm. 1944. IV. 14-én elrekvirálták. 13. jegyz. 171. old.

PATAY PÁL: / Vasi harangok 169. old

SAVARIA. A Vas Megyei Múzeumok Értesítője, 1966-1970. 4. sz. Szombathely, 1972

SELTENHOFER FRIGYES, harangöntő

JÁKFA/Teretyénfa/. Az evangelikusok 2. harangja. Seltenhofer Frigyes. 1924. Ø 69 cm. Ma is megvan. 27. jegyz. 172. old

PATAY PÁL: Vasi harangok 169. old

SAVARIA. A Vas Megyei Múzeumok Értesitője, 1966-1970. 4. sz. Szombathely, 1972

SELTENHOFER FRIGYES, harangöntő

NEMESMAGASI/Nemesmagasi/. 6.harang.Seltenhofer Frigyes.1925. 228 kg. / 75 cm.1944.IV.12-én elrekviráltak./213 kg./. 31.jegyz. 172.old.

PATAY PÁL: Vasi harangok 169.old

SAVARIA. A Vas Megyei Múzeumok Értesítője,1966-1970. 4.sz. Szombathely, 1972

SELTENHOFER FRIGYES, harangöntő

KEMENESMIHALYFA. 4.harang. Seltenhofer Frigyes.1923.
4138 sz.1[illegible] kg. Ø 62 cm. Ma is megvan. 33.jegyz.
173.old.

PATAY PAL: Vasi harangok 169.old

SAVARIA. A Vas Megyei Múzeumok Értesitője,1966-1970.
4.sz. Szombathely, 1972

SELTENHOFER FRIGYES, harangöntő

Uraiujfalu. Valószinüleg ismerjük az ev.egyhaz valamenynyi harangját. ~~Elharang.~~ 3.harang."Seltenhofer Fridrik öntött engem Sopronban 1845".156 kg.1916.VII.11-én elrekviráltak./150 kg./. 87.jegyz . 179.old

PATAY PÁL: Vasi harangok 169.old

SAVARIA. A Vas Megyei Múzeumok Értesitője,1966-1970.
4.sz. Szombathely, 1972

SELTENHOFER FRIGYES, harangöntő

Urajujfalu. Valószinüleg ismerjük az evangelikusok valamennyi harangjat. 8.harang. Seletnhofer Frigyes, 1934. 3684 sz. 271 kg. ∅ 81 cm. Ma is megvan.87.jegy. 179.old

PATAY PAL: Vasi harangok 169.old

SAVARIA. A Vas Megyei Múzeumok Értesitője,1966-1970. 4.sz. Szombathely, 1972

SELTENHOFER FRIGYES, harangöntő

Nemeskolta. Feltehető, hogy az evangelikusok valamenny harangját ismerjük a türelmi rendelet óta.-5.harang. Seltenhofer, 1925. 236/272/kg. Ø 80 cm. Ma is megvan. 60.jegy. 177.old

[redacted]: Vasi harangok, 169.old

SAVARIA. A Vas Megyei Múzeumok Értesítője, 1966-1970 4.sz. Szombathely, 1972

SELTENHOFER FRIGYES, harangöntő

Órimagyaród. Az ev.egyház ismert harangjai. 2.harang. Seltenhofer Frigyes öntött Sopronban .A magyaródi ág. evang.eklesia May 4 187löntetett Sopronban", Ø 72 cm. Ma is megvan. 65.jegyz. 177.old

PATAY PÁL: Vasi harangok 169.old

SAVARIA, A Vas Megyei Múzeumok Értesitője, 1966-1970 4.sz. Szombathely, 1972

SELTENHOFER FRIGYES, harangöntő

Ostffvasszonyfa/Asszonyfa/. Feotehetőleg az evangeliku sok minden harangjat ismerjük. 6.harang.Seltenhofer, 1921.309 kg. Ø 84 cm. Elrekviráltak 1944.V.20-an. /303 kg./. 63.jegy. 177.old

PATAY PÁL: Vasi harangok 169.old

SAVARIA, A Vas Megyei Múzeumok Értesitője, 1966-1970 4.sz. Szombathely, 1972

SELTENHOFER FRIGYES, harangöntő
éééé--

Szarvaskend. Az evangelikusoknak 1913 óta van haranguk, a tornyot is ekkor épitették. 3.harang. Seltenhofer, 1922. 3771 sz. 182 kg. Ø 71 cm. Ma is megvan. 77.jegy. 178.old

PATAY PÁL: Vasi harangok 169.old

SAVARIA, A Vas Megyei Múzeumok Értesitője, 1966-1970
4.sz. Szombathely, 1972

SELTENHOFER FRIGYES, harangöntő

Sitke/Nagysitke/. Az evangelikusok egyetlen,ma is meglévő harangja. 1.harang. "A nagy sitkei evang.gyülekezet számara öntetett 1865.Seltenhofer Frigyes öntötte Sopronban".155 font./85 kg./. Ø 66 cm. 76.jegy. 178.old

PATAY PÁL: Vasi harangok 169.old

SAVARIA,A Vas Megyei Múzeumok értesitője,1966-1970
4.sz. Szombathely, 1972

SELTENHOFER FRIGYES, harangöntő

Nemesládony. Az evangelimusok első kizárólagos tulajdonu harangja. 1. Seltenhofer Frigyes, Sopron, 1879. 450 font. Ára 486 frt. 60 kr. -1917-ben elrekviráltak. 62. jegy. 177. old

BSSSSSSSSS: Vasi harangok, 169. old

SAVARIA. A Vas Megyei Múzeumok Értesitője, 1966-1970
4. sz. Szombathely, 1972

SELTENHOFER FRIGYES, harangöntő

Nagygeresd. Az evengelikusok 4.harangja.A 3.harang átöntése."Mich goss Friedrich Seltenhofer in Oedenburg. A nagygeresdi evangelika sz.gyülekezet öntette 1835". 550 font. Elrekviraltak 1916-ban. 53.jegy. 175.old

[illegible]: Vasi harangok, 169.old

SAVARIA,A Vas Megyei Múzeumok Értesitője,1966-1970
4.sz. Szombathely, 1972

SELTENHOFER FRIGYES, harangöntő

---

m Mesterháza. Evangelikus, katolikus közös harang. Az első világháború alatt elrekvirált harangot pótoltak, az ma is megvan. 1. harang. Seltenhofer Frigyes. 1920. 100 kg. Ø 54 cm. 49. jegy. 175. old

PATAY PÁL: Vasi harangok 169. old

SAVARIA. A Vas megyei Múzeumok Értesítője, 1966-1970. 4. sz. Szombathely, 1972

SELTENHOFER FRIGYES, harangöntő

Mersevát/Merse,haranglab/. Kath.de az evangelikusokkal közös harangot az evangelikusok csak temetéskor használjak.1.harang.Seltenhofer Frigyes. 1922. 3846 sz. ∅ 55 cm. 47.jegy. 174.old.

PATAY PAL: Vasi harangok 169.old

SAVARIA, A Vas megyei Múzeumok Értesitője,1966-1970. 4.sz. Szombathely, 1972

SELTENHOFER FRIGYES, harangöntő

Kőszeg. A régóta fennálló egyház legelőször csak 1930-ban készittetett harangot.-2.harang. Seltenhofer Frigyes. 1930. 317 kg. Ø 82 cm. 1944. V.14-én elrekviráltak. 42.jegy. 174.old

PATAY PÁL: Vasi harangok 169.old

SAVARIA, A Vas Megyei Múzeumok Értesitője, 1966-1970. 4.sz. Szombathely, 1972

SELTENHOFER FRIGYES , harangöntő

Kőszeg. A régóta fennálló egyház legelőször csak 1930-ban készittetett harangot.-1.harang.Seltenfofer Frigyes 1930.5567 sz. 640 kg.Ø 112 cm. Ma is megvan. 42.jegy. 174.old.

PATAY PÁL: Vasi harangok 169.old

SAVARIA, A Vas Megyei Múzeumok Értesitője,1966-1970. 4.sz. Szombathely, 1972

SELTENHOFER FRIGYES, harangöntő

KEMENESMAGASI/Nemesmagasi/. 3. harang. Seltenhofer Frigyes öntötte Sopronban 1868. A nemesmagasi gyülekezet öntette". 863 font. Elrekvirálták 1916. VII. 15-én. 469. kg. 31. jegyz. 172. old

PATAY PÁL: Vasi harangok 169. old

SAVARIA. A Vas megyei múzeumok értesítője, 1966-1970. 4. sz. Szombathely, 1972

SELTENHOFER FRIGYES, harangöntő

KEMENESMAGASI/Nemesmagasi/. 4. harang. Seltenhofer Frigyes öntötte Sopronban 1868. a nemesmagasi ev. gyülekezet öntette. 218 font. Elrekvirálták 1916. VII. 15-én. /114 kg/. 31. jegyz. 17z. old

PATAY PÁL: Vasi harangok 169. old

SAVARIA, A Vas megyei múzeumok Értesitője, 1966-1970. 4. sz. Szombathely, 1972

SELTENHOFER Frigyes harangöntő

1894-ben öntötte Sopronban a
héti templom harangját

Dobay 1992 79.

SELTENHOFER FRIGYES, harangöntő

JÁKFA/Teretyénfa/. Az evangelikusok eddigi harangjai: 1.harang.Seltenhofer Frigyes,1907. 235 kg. Ára 1035 korona. 1916.VII.11-én elrekvirálták./220 kg./. 27.jegyz 172.old

PATAY PAL: Vasi harangok 169.old

SAVARIA,A Vas megyei Muzeumok Értesitője,1966-1970. 4.sz. Szombathely, 1972

SELTENHOFER FRIGYES, harangöntő.

GÉRCE. Evangelikusok 4.harangja. Seltenhofer Frigyes öntötte~~ngem~~/ Sopronban a gércei ev.gyülekezetnek. 1856". 204 font.Ára 540 forint.-1916.VII.18-án elrekvirálták./103 kg./.21.jegyz. 171.old.

PATAY PÁL: Vasi harangok 169.old

SAVARIA,A Vas Megyei Múzeumok Értesitője,1966-1970. 4.sz. Szombathely,1972

SELTENHOFER FRIGYES, harangöntő

GÉRCE. Az evangelikusok 3.harangja.Seltenhofer fridri
rik öntött engem Sopronban.1845-.352 font.Az átöntés 3
335 forintba került.1916.VII.18-án elrekvirálták.
/188 kg./ 21.jegyz. 171.old.

PATAY PÁL: Vasi harangok 169.old

SAVARIA.A Vas Megyei Múzeumok Értesitője,1966-1970.
4.sz. Szombathely,1972

SELTENHOFER FRIGYES, harangöntő

EGYHÁZASHETYE.1.harang."SELTENHOFER FRIGES ÖNTÖTTE SOPRONBAN ISTEN DICSŐSÉGÉRE ÖNTETTE EGYHÁZOS-HETYEI EVANG:GYÜLEKEZET 1868" Ø 68 cm.Ára 260 frt.volt. 19.jegyz. 171.old.

PATAY PÁL: Vasi harangok 169.old

SAVARIA,A Vas Megyei Múzeumok Értesitője,1966-1970. 4.sz. Szombathely,1972

SELTENHOFER FRIGYES ÉS FIAI, harangöntők

BÜKK/ALSÓBÜKK/. 5.harang. "Öntötték Seltenhofer Frigyes és fiai Sopronban 1887".-604.sz. Ø 60/vagy 62/cm.F H hangu, Öntése 100 forintot meghaladó kiadással járt. Ma is megvan. 10.megyz. 170xxxx old.

PATAY PÁL: Vasi harangok 169.old

SAVARIA, A Vas Megyei Múzeumok Értesitője, 1966-1970. 4.sz. Szombathely, 1972

SELTENHOFER FRIGYES, harangöntő

BÜKK/ALSÓBÜKK/.

6.harang.-Seltenhofer,1923.268.kg.
Ø 80 cm.Diszes hangu.Ára felszereléssel együtt 1.523.413 K. 1944.V.17-én elrekvirálták. 10.jegyz. 170.old.

PATAY PÁL: Vasi harangok 169.old

SAVARIA, A Vas Megyei Múzeumok Értesitője,1966-1970.
4.sz. Szombathely, 1972

SELTENHOFER FRIGYES, harangöntő

BÜK/ALSÓBÜK/. 2.harang. "Mieg goss Friedrich Seltenhofer, in Odenburg 1823. Sumtibus Evangelicis Bükiensium". 1837-ben tűzvészben megsérült, majd 1840-ben átöntötték. 10.jegyz. 170.old

PATAY PAL: Vasi harangok 169.old

SAVARIA. A Vas Megyei Múzeumok Értesitője, 1966-1970. 4.sz. Szombathely, 1972

Seltenhofer

soproni harangöntö" 1876 és 1900-ban öntötte a Donnerskirchen-i Nepomuk templom harangjait.

Allgemeine Landestopographie des Burgenlandes, Eisenstadt, 1963.

II/a kötet

5781

Seltenhofer mester

soproni harangöntő 1901-ben öntötte a Rust-i pléboniatemplom harangját.

Allgemeine Landestopographie des Burgenlandes. Eisenstadt, 1963
(II/a kötet)

5201

Seltsam János

MDK

Az Erzsébet-híd építésénél a helyszini szerelés és állványozás munkáját Strauch Emil vezette. Kurcler Ármin, Seltsam János a hidosztályban működött. Az alépitményi munkákat Gross E. és Tsa., Fischer Henrik és Zsigmondy Béla vállalkozók végezték.

////// 46.o.

Dr. Mihailich Győző: A XIX. és XX. századbeli magyar hidépités története. Bp. 1960.

M.D.K.

Seltzel, Antonius, egri rézműves

1757-ben megállapodást köt Josef Schajrerrel az egri „kompaniá ba" tartozó segédekre vonatkozóla

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII.köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 265 old.

M.D.K.

Seltzl Antal, rézműves, ötvös

1767-ben, mint legfiatabb mester, megállapodok Schrajrer József legidősebb egri rézműves mesterrel. A megállapodásban szerepelnek még Kernn, Grimm, Valantin és Belig ötvöslegények nevei.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemlékei topográfiája VII.köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 398. old.

SELTZL Antal rézmüves-mester, egri ötvös. 1767-ben megállapodást köt --+ Schajrer József egri rézmüves-mester, mint legidősebb és fentnevezett mint legfiatalabb mester. A megállapodásban szerepelnek --+ Kernn, --+ Grimm, --+ Vallentin és --+Belig ötvöslgények.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből.Voit.

Seltzer Ottó MDK

Mocsárban, olf.

Mücsarnok 1892/93. téli kiáll.

Selyeb

L.

Csikvári Ábrahám

204. l.

Felelős kiadó: Medvey Lajos.

Nyomta a Mérnökök Nyomdája, Budapes

teri Zsigmond 75
helyi József 73
helyi Kálmán 73
eti Ede 73
i Dezső 57
Kálmán 86
zky János 82
s kaszás 67
zlop 23, 37
k József 86
lária 14(3), 21, 23, 25, 37, 84

T.

k hősi emléke 71
fehér lóval 26
József gf. 42
ő női akt 20, 46
Kálmán 82
Endre 76
Lantos Sebestyén 72
István gf. 42, 43(2), 54, *56*
hősi emlék 78
SZOBOR: Anonymus, thlen, Bocskai, Szt Gel-t, Hunyadi, Pálffy, Páz-ny, Tinódi, Werbőczy és nyi
Miklós 63, 90, 100
a Károly 30
István dr. 76
József 72
rt Ágoston 71
ló Krisztus, XI. sz. 20
oni magyar fájdalom 49
okat halászó Kentaur 97
s és Dicsőség 95
9, 85
István 37, *69*
ek hősi emléke 20

U.

ület Vértanuinak eml. 49
Vázsonyi Vilmos 61
Venus 85, 90, 97(2)
Veres Pálné 46
Világposta 91
Villamosság 57
Vilmos huszárok hősi eml. 37
Virulj kút 49
Vitkovics Mihály 34
Vízcsorgató gyermekek kútja 45
Vízhordó fiú 83, 100
Vízimalom 28
Vörösmarty Mihály 31, *45*
Vörös sündisznó 16

W.

Wagner Richárd 38, 60
Wartha Vince *86*, 100
Watt James 66
Washington George 100
Werbőczi István *33*, 53, 56
Wesselényi Miklós br. *37*, 41
Wodianer Albert br. 91
Woroniecki Mieczislav hg. 51
Wurm udvar 44

X.

Xavéri Szt Ferenc 88

Y.

Ybl Miklós 22, 60

Z.

A Zene (Chopin) 84
Zichy Ferrarióné gfné 81
Zichy gf. fogadalmi oltár 29
Zichy Jenő gf. 59
Zichy Nándor gf. 73
Zrínyi Miklós, a szigetvári hős 45, 53, *63*
Zrínyi Miklós, a költő 53
Zuboly (Bányay Elemér) 33

Sebyeb

ref templom.

Abauj tarna m.

Myskovatky 1876.

1) alapraje 1:100 és déli oldal.

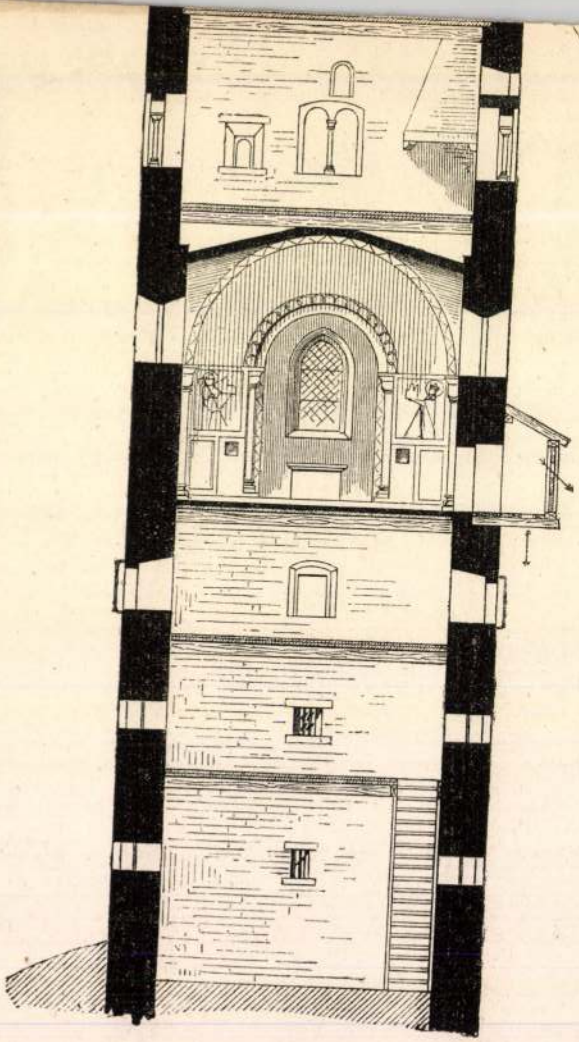

20.

Selyebi ref.

templom

l.

Korompay

19. l.

alapraj

Gyarapodás.

ner.

jában marechal-pálczát tart, melyet fran-
zent Lajos rend nagykeresztje disziti, a
viseli. Szürke parokája kétszer fodritott,
és szakálla leberetvált. Fehér nyakken-
ra látszik, kabátja aranyhimzésű, sárgás-

cm.
sz. képe után másolta Latik.
ka 1897: III. 10. (97/97).
0-diki 12062 sz. leirat alapján.

771

Selyebi ref. templom

SELYEB. /Abauj./

Tiszta család rastélya.

Gerecze, 1906, 881,

SELYEB. /Abauj./

Gr. ref. templom az átmeneti korból.

Gerevich, 1906, 881.

Selyebi gótikus templom

SELYEB

Gothicus templom

Henszlmann Imre: Hazai műemlékeink statisztikai osztályozása. AÉ, VI–1886, 337 l.

Selyebi ref. templ.

SELYEB (Abauj)

Ref. templ

Ráth Károly: Az egri püspöki megyében levő templomok a XVII-ik század végén. Magyar Sion, II-Esztergom, 1868, 2791.

Selyebi gör. kath. templom

(Mangitorna vm)

Az 1760-ban épült Tisztaféle kúria kápolnája, melyet 1939-ben festettek ki.

Misgör kath. 50. l.

SIPOS BÉLA: KOŠICE.

M.D.K.

Selyem János, aztalos

~~166~~ 163[illegible]-ben ő készittette a gyergyószentmiklósi templom karzatát. 75.o. 8.jegyz.

Balogh Jolán: A népmüvészet és a történeti stilusok. 7[illegible].o.

Néprajzi Értesitő. A Néprajzi Múz. Évkönyve. ALIA. 1967. Bpest. Akad. Kiadó. 1967. Bp

Utam

Sellyei Gábor belsőépítész munkái 1968-2002

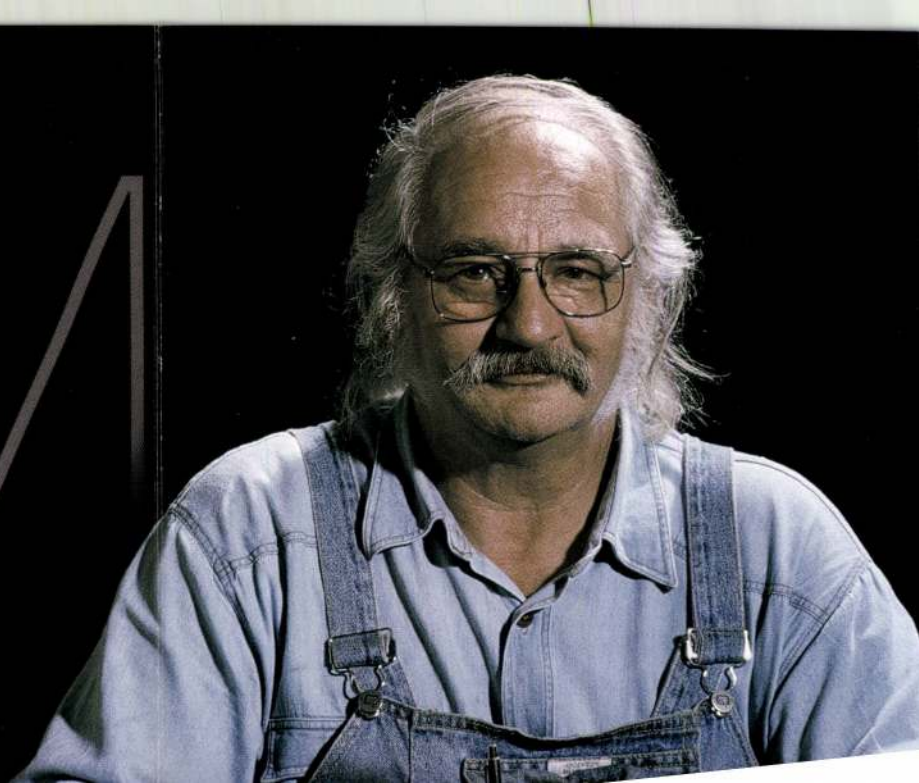

A Szombathelyi Képtár
tisztelettel meghívja Önt

UTAM
1968-2002

című kiállításának megnyitójára
2003. május 16-án 16.30 órára

Megnyitja:
Bánáti János, belsőépítész

Megtekinthető:
2003. május 16. – június 15.

SELLYEI GÁBOR

SZOMBATHELY KÉPTÁR
KUNSTHALLE SZOMBATHELY

Szombathely, Rákóczi F. u. 12.
Tel.: 94/508 800, Fax: 94/314 096
E-mail: szkeptar@elender.hu
www.elender.hu/~szkeptar

A kiállítást támogatták:

Madentko Klinika

Mátis és Mangliár Bt.

Szombathely Megyei Jogú Város Önkormányzata

Vas Megyei Kereskedelmi és Iparkamara

Vas Megyei Közgyűlés Közművelődési és Ifjúsági Bizottsága

Selyemhimző Györy

lásd

Györy selyemhimző

alatt.

Selmeci

Selmeci György

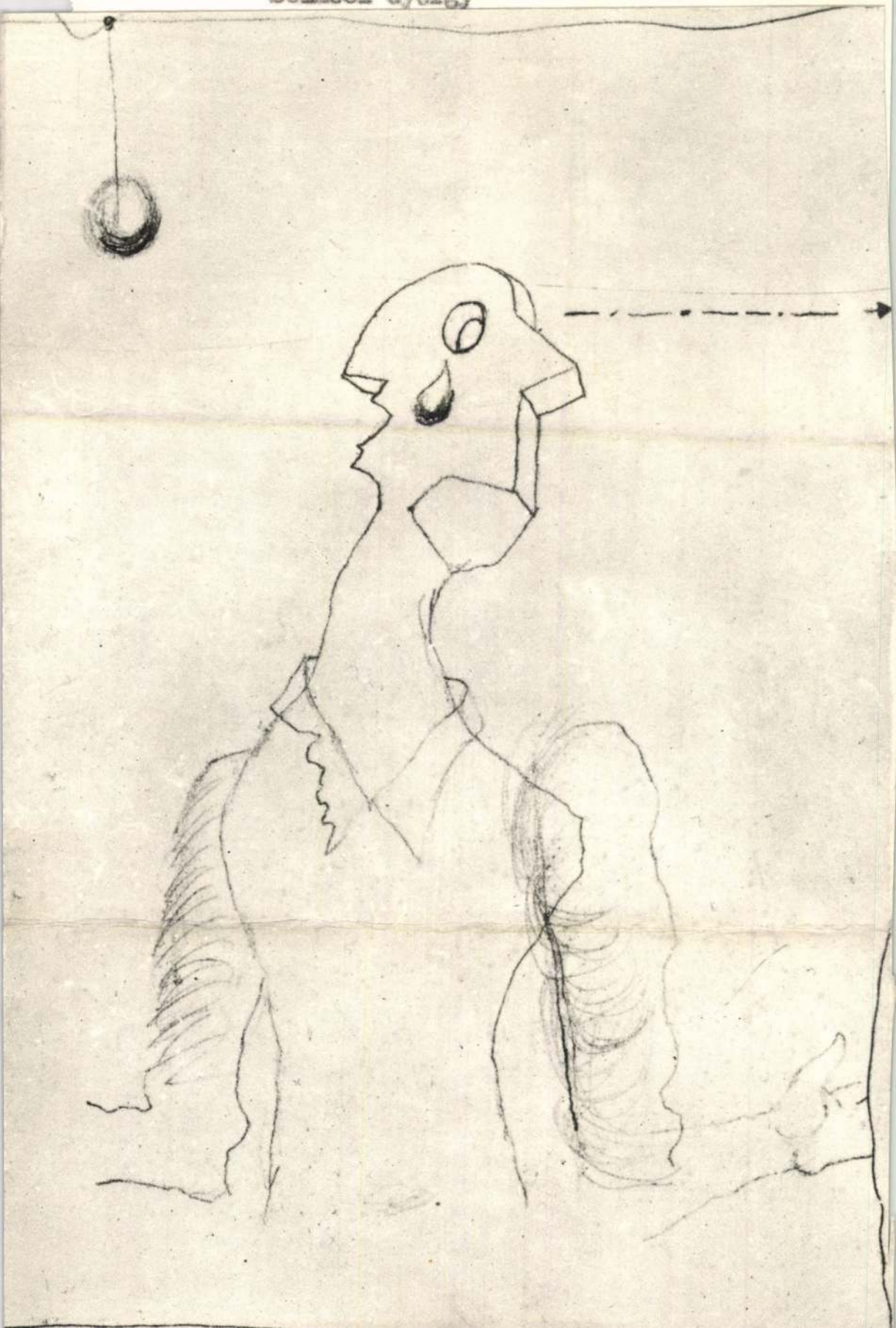

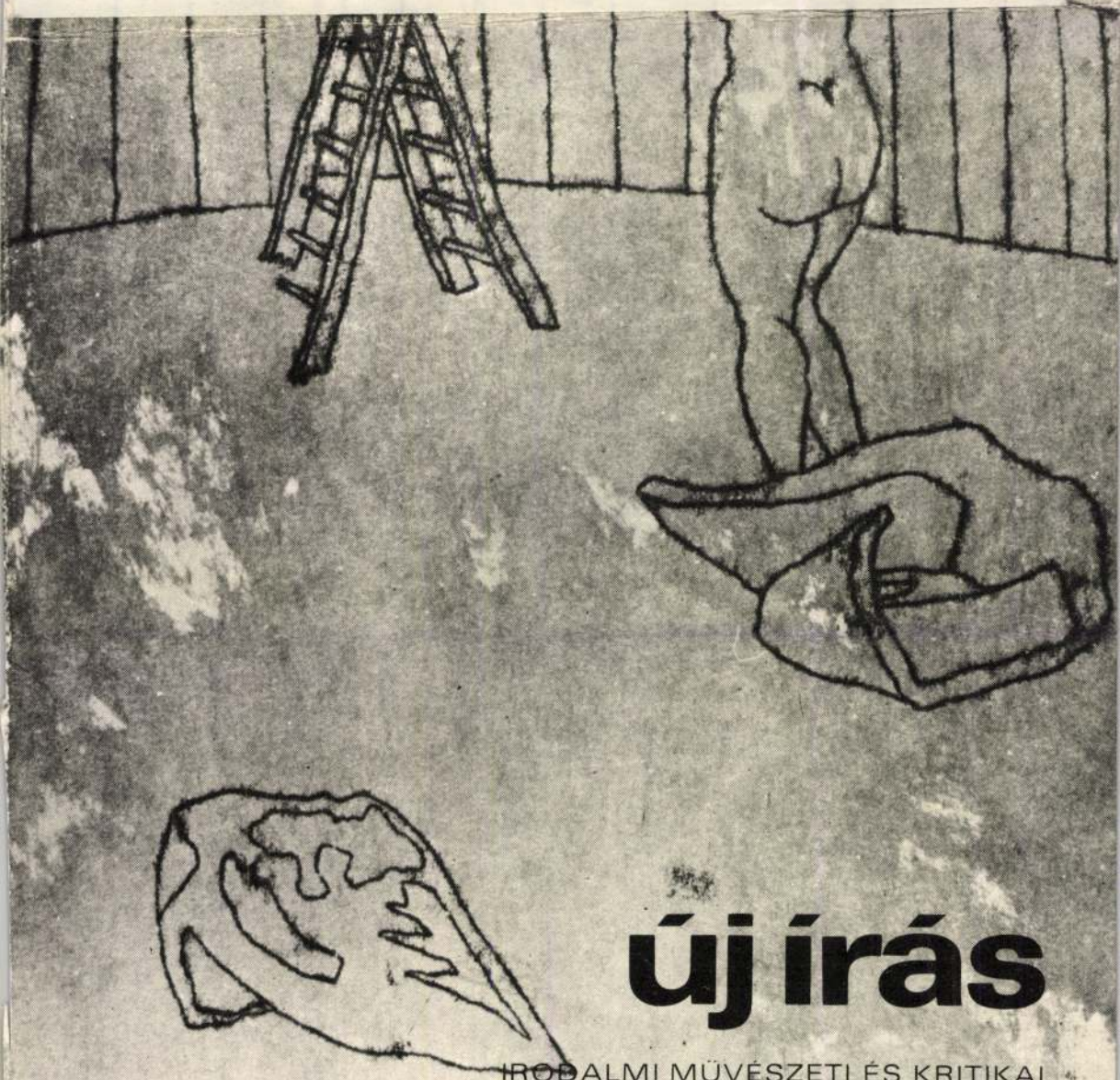

új írás

IRODALMI MÜVÉSZETI ÉS KRITIKAI
FOLYÓIRAT

ARGUS
CH-8030 Zürich, Telefon 01/252 49 37

Construire
Zurich (CH)
Tir. h. 241 291
Argus Media No. 3185

7.März 1984

coopérant, membre de l'administration, contrôleur ou suppléant de l'or- | du CO: la majorité d'entre eux doivent être sociétaires de la coopérative. | tout ou partie de la proposition électorale. | décision par écrit au recourant et à l'administration. ●

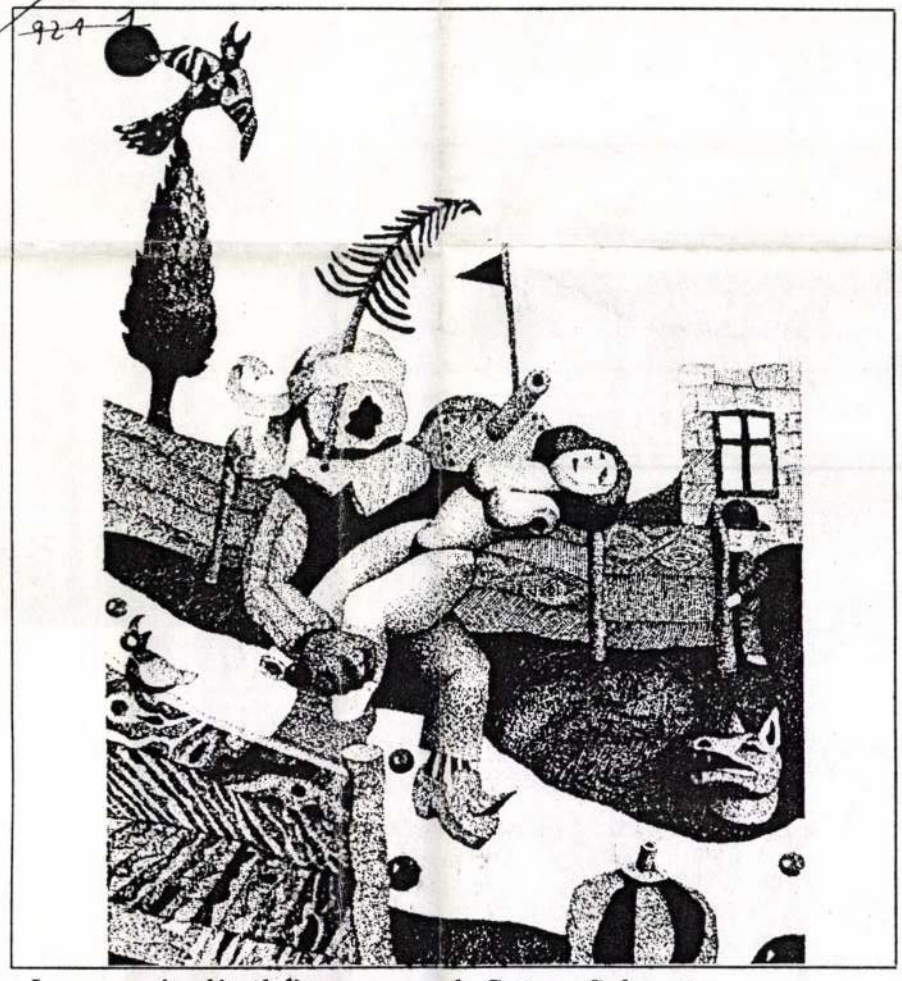

«Le rescapé», détail d'une œuvre de György Selmeci.

Tableaux et graphiques d'art

Œuvres d'un artiste hongrois

La Galerie-club de Marin-Centre a suspendu à ses murs, jusqu'au 27 mars, les œuvres de György Selmeci, artiste hongrois résidant en Suisse depuis quelques années.

Le dessin qu'il a enseigné dans son pays lui a donné envie de connaître les maîtres anciens et contemporains et leurs divers modes d'expression. Ces recherches passionnantes, suivies de résultats cohérents, ont révélé nombre d'éléments communs à toutes les écoles, incitant alors Selmeci à l'exercice de la synthèse. C'est pourquoi, aussi, il a besoin d'un assez long temps de réflexion avant de commencer une œuvre qui l'emmènera à la découverte métaphysique des êtres et des choses, avec, en arrière plan, une préoccupation constante des origines de l'homme.

Caractère individualiste qui se traduit par une confrontation entre la raison, la violence et le cynisme, dont il a beaucoup souffert, cet artiste veut faire comprendre qu'aucune attitude réelle n'est possible face aux théories doctrinaires.

Toute création se trouve liée à la vie du créateur dans l'intention de restaurer une continuité du destin de sa conscience.

Les représentations de Selmeci s'apparentent à une quête de son expérience, où le jeu de l'insolite rejoint la pensée et l'émotion. Peut-être la souffrance, qui accompagne si souvent l'état dans lequel la création se réalise, est-elle cette force qui, de toute éternité, a donné matière à l'œuvre pour la fixer et la rendre accessible aux autres?

Jacqueline Jéquier

ARGUS
CH-8030 Zürich, Telefon 01/252 49 37

Construire
Zurich (CH)
Tir. h. 241 291
Argus Media No. 3185
Sélmeci György

7.März 1984

Selmeci György

a Nagy István-csoport hagyományos őszi tárlata megújult Cegléden. A művészi művei szerepelnek e kiállításon; szürrealisztikus megközelítésnél találja meg tárlatait.

Losonci Miklós: a Nagy István csoport kiállítása Cegléden.
Pest Megyei Hírlap, 1975 okt. 24.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1974 AUG 2
Magyar Ifjúság
Selmeci György
1021

SELMECI GYÖRGY
RAJZA

MAGNÓSOK VERSENYE 1974

Polimer Ktsz jóvoltából.

Nem lenne teljes ez a magnózásról szóló híradás, ha nem szólnánk a műfaj külföldi eredményeiről is, hiszen a mozgalom immár „nemzetközi méreteket öltött". A szomszédos Csehszlovákiában több éve működik a *Cseh Fonoklub,* amely a csehszlovák magnósok több ezres táborát tömöríti. Évről évre rendeznek fesztiválokat Csehszlovákia nagyvárosaiban. Az itteni magnósok munkája olyan magas szintet ért el, hogy a prágai rádió hetente jelentkező műsorában, a „*Halali*"-ban csak amatőr felvételeket sugároz. A magnósklubok nemzetközi szervezete, az *F.I.C.S.* az UNESCO támogatásával évente megrendezi a legjobb magnós produkciók nemzetközi fesztiválját. Erre az eseményre ez év

Schweczi György

SZOT ösztöndíj 1986-87

Magyar Nemzet 1986. VII. 3.

Selmeczi György

Eck Imre grafikai kiállitása Pécsett az István tér 6. sz. alatt megtekinthető julius 31.-ig.
Selmecsi György az egri Megyei Művelődési Központban julius 31.-ig,
Gorka Livia a szegedi Gulácsy Lajos Teremben augusztus 1.-ig,
Ifj Koffán Károly és Cyranski Mária a Velencei Galériában augusztus 2.-ig,

Dohnál Tibor, Erdős Julia, Fodor Eta, Pusztai Agoston és Sarkadi Péter az egri Gárdonyi Szinházban augusztus 12.-ig mutatja be müveit a fent nevezett kiállitó termekben, -közli a kulturális eseményeket ismertető rovat.

Élet és Irodalom, Bp. 1979. juli. 21. XXIII. évf. 29. sz. 8. lap.

ARGUS
CH-8030 Zürich, Telefon 01/252 49 37
György Selmeci
Courrier Neuchâtelois
Colombier (CH)
Tir. h. 50 831
Argus Media No. 1570
1021
14.März 1984

9211

EXPOSITION D'UN ARTISTE HONGROIS À LA GALERIE-CLUB DE MARIN-CENTRE

György Selmeci

Cet artiste hongrois, qui réside en Suisse depuis quelques années, expose ses œuvres à la Galerie-Club de Marin-Centre, jusqu'au 27 mars 1984.

Le dessin qu'il a enseigné dans son pays lui a donné envie de connaître les maîtres anciens et contemporains et leurs divers modes d'expression. Ces recherches passionnantes ont alors incité Selmeci à l'exercice de la synthèse. C'est pourquoi aussi il a besoin d'un assez long temps de réflexion avant de commencer une œuvre qui l'emmenera à la découverte métaphysique des êtres et des choses, avec, à l'arrière-plan, une préoccupation constante des origines de l'homme.

Caractère individualiste qui se traduit par une confrontation entre la raison, la violence et le cynisme, dont il a beaucoup souffert, György Selmeci veut faire comprendre qu'aucune attitude réelle n'est possible face aux théories doctrinaires.

Les représentations de Selmeci s'apparentent à une quête de son expérience, où le jeu de l'insolite rejoint la pensée et l'émotion. Peut-être la souffrance, qui accompagne si souvent la création, est-elle cette force qui, de toute éternité, a donné matière à l'œuvre pour la fixer et la rendre accessible aux autres?

Situation provis

faut néamoins pas s'attendre, selon l'ambassadeur, à ce que
ation perdure. En renonçant à se pourvoir en biens d'équipe-
pays destinataires mettraient leur capacité de concurrencer
trangers en danger. En effet, empêcher l'industrie locale de
er l'équipement nécessaire pour maintenir une production
ve signifie réaliser un objectif à court terme, en l'occurrence
ssement de la balance des paiements par une diminution des
ons. L'objectif à long terme, la compétitivité internationale
rs sérieusement compromis. C'est là qu'il faut voir le carac-
oraire de la stagnation de nos exportations. Quant aux pro-
uxe, il va sans dire que des limitations excessives des importa-
nt de canaux parallèles, illégaux, qui privent l'Etat importa-
s recettes douanières.

ndant, il est aussi évident [illegible]

Selmeczi György, belsőépítész

L. Kerí Imre

– Az 1986/87. évi KOT – öntöndíjasok. 8.

Élet és Irodalom Bp. 1986. júl. 4 XXX/27

FORRÓ HANGULAT – DE NEM A KÁNIKULA MIATT

Lesz-e földárverés a Viharsarokban?

Békés megyében mintegy hatmillió aranykoronára érkezett be kárpótlási igény, vagyis magasan a legtöbb az országban. Már csak ezért is volt meglepő hír, amely szerint a Viharsarok kimaradt abból a körből, ahol a legelső földárverések megkezdődnek. Magyarázatul azt nyilatkozta a Békés Megyei Kárrendezési Hivatal vezetője, hogy a földhivatal a technikai előkészületi munkákkal jelentős lemaradásban van. Így fordulhatott elő az, hogy a Körösök vidékén először szeptember 4-én válthatják földre kárpótlási jegyüket az igényjogosultak, s akkor is csak 274 hektárra licitálhatnak majd. Egyik laptársunk e nyilatkozat hatására meg is fogalmazta, hogy Békésben lincshangulattól tartanak emiatt.

Mondhatnánk, hogy nem eszik olyan forrón a kását, ha sűrűsödő jelek nem utalnának a kedélyek egyre nyilvánvalóbb felizzására. Biharugrán a minap a falugyűlésen még éjfélkor is forró volt a hangulat, nem a földhivatal miatt, hanem azért, mert állítólag a földjüket visszaigénylőket helyben félretájékoztatták, megfélemlítették, nyomást gyakoroltak rájuk, hogy ne lépjenek ki a tsz-ből.

Orosházán is nagy a bizonytalanság és elégedetlenség. Igaz, itt sem a földhivatal miatt. A város állami gazdasága úgy alakult át nemrég részvénytársasággá, hogy az Állami Vagyonügynökség döntése értelmében minden általa művelt földnek a tulajdonosa lett. Ezek után nem is volt hajlandó egy talpalatnyi földet sem kijelölni kárpótlásra. Nem titok, hogy az Országos Kárpótlási és Kárrendezési Hivatal azon döntését, miszerint kötelesek mégis kijelölni 1800 hektárt, bíróságon fogják megtámadni. Több, mint kétezer orosházi igényjogosult sorsa függ ettől a pertől.

De nem minden világos ott sem, ahol egyébként nincs vita. Hunyán például mindig is a tagok nagy többségének megelégedésére működött a tsz. Innen most kiváltak a termelés irányításának kulcsemberei, kft.-t alakítottak és levélben keresték fel a tsz-tagokat, felajánlva földjeik bérbevételét. Az elnök feje főhet: bár marad jócskán terület a megújuló közösben, szakemberek nélkül nehéz lesz a régi, kiemelkedő színvonalat megtartani.

Gerendáson is csak annyit tud a tsz-elnök, hogy ők 55 ezer aranykoronát elkülönítettek a kárrendezési hivatal jelzésére, de hogy mikor mérik, mikor lesz árverés, arról semmit nem hallott. Ez a helyi földrendezési bizottságra tartozik, amely értesülése szerint a már korábban létrehozott érdekegyeztető fórumból alakul majd át.

Mindehhez képest valóban üde színfolt Medgyesbodzás, ahol szeptember 4-én az említett első földárverést megtartják. Ilyen körülmények közt mindez errefelé szinte csodának számít.

Várakozó állásponton

BOROS JENŐ FELVÉTELE

– Nincs benne semmi ördöngösség. Annyiról van szó csupán, hogy az ottani érdekegyeztető fórum elnöke megelőzően a békéscsabai földhivatal vezetője volt, és sikerült minden nehézségen úrrá lenni – árulja el *Gondos József*, a Békés Megyei Kárrendezési Hivatal vezetője, aki az általa említett legfőbb gond, a földhivatali késedelem mellett még jó néhány további hangulatot rontó tényezőt tud felsorolni.

– Összesen 65 ezer kérelem érkezett be hozzánk, ebből nincs tízezer sem együtt az államosított ingatlan vagy vállalkozás miatti kárigény, a többi mind földre – mintegy 257 ezer hektárra – vonatkozó kérelem. A második kárpótlási törvény alapján 8-10 ezer igényjogosultra számítunk, ebből eddig 200 jelentkezett, ám közöttük máris van 25-30 olyan, akinek a kárigénye meghaladja az ötmillió forintot. Bejelentkeztek a megye legismertebb volt földbirtokosainak örökösei, a legnagyobb malmok, áruházak és két nyilvánosház tulajdonosainak a leszármazottai is. A harmadik törvény alapján 30-50 ezer igénylő is ügyfelünk lehet. Mindent egybevetve 100-130 ezer igényt kell majd elbírálnunk.

Mint megtudtuk, az első 65 ezerből is eddig csak 10 ezret bíráltak el. A hivatal elnöke állítja, hogy rövidesen heti 1500-ra tudják emelni a határozathozatalok számát, s tőlük már ma is akár 30 településen megtarthatnák a földárveréseket – ha a földhivatal is úgy akarná. Akkor ugyanis nem kellene az árverések novemberi – lincshangulatot kiváltó – összetorlódásától tartani!

A Békés Megyei Földhivatalba *Kiss Sándor* hivatalvezető nem egészen érti az őket ért kritikákat.

– Először is Medgyesbodzás mellett Kevermesen, Battonyán és Békéscsabán is úgy állunk, hogy meg lehet hirdetni az árveréseket, a hét elején meg további húsz helyiségre szólóan át tudjuk adni a megfelelő területeket. Békés megye nem a földhivatali késedelem miatt maradt ki a legelső körből, hanem az országos ütemezés hozta ezt így.

Kiss Sándor állítását *Zsámboki Sándor*, az FM földügyi és térképészeti főosztályának vezetője is megerősíti:

– Békés megyére mi egyébként is kiemelt figyelmet és gondot fordítunk, amióta kiderült, hogy itt a legtöbb a „földvisszaigénylések" száma. Úgy látjuk, hogy az itteni földhivatalok munkáját nem érheti szó. Az árverések ütemtervét a helyi érdekegyeztető fórumoknak kellett volna megadniuk, de legtöbb helyről az időpontok még a mai napig sem futottak be, így azután nem is nagyon lehet a földkiméréseket az igényekhez igazítani. Ráadásul a negyedik kárpótlási törvény hozta csak létre a földrendező bizottságokat is, eddig az sem volt egészen világos, hogy ki jogosult az intézkedésekre. Meggyőződésem, hogy a földhivatalok miatt sem fennakadás, sem rossz hangulat nem lesz Békés megyében sem. Itt jelenleg is 10 földmérő brigád dolgozik 12 ezer hektáron, azzal az igényességgel, amely a 40 év alatt lezüllesztett magyar katasztert korábban nemzetközileg is elismertté tette.

A gyakorlatban derülhet ki, hogy mit lép majd többek között a békésszentandrási, gyulai, orosházi, békéscsabai földigénylő, ha a licitáláson hoppon marad, miután ezeken a helyeken sokkal több az eszkimó, mint a fóka. Fölcsap-e elkeseredésében a licitálások ellen fellépő kisgazdák zászlaja alá, vagy már jó előre igyekszik „bebiztosítani" magának a licit sikeres kimenetelét a megfelelő személyeknél és helyeken?

Kőváry E. Péter

*

E cikk nyomdába adása után kaptuk a hírt: Zsíros Géza országgyűlési képviselő levélben fordult dr. Györgyi Kálmán legfőbb ügyészhez. Az országgyűlési képviselő szerint a termelőszövetkezetek átalakulása során Békésben – különösképp Biharugrán, Pusztaföldváron, Orosházán és Csanádapácán – a törvények sajátos értelmezése miatt súlyos törvénysértő gyakorlat alakult ki, a tagok érdekeit nem veszik figyelembe, velük szemben gyakran fenyegetéssel élnek némely szövetkezeti vezetők. Zsíros Géza levelében arra kéri a legfőbb ügyészt, gyakoroltasson gyorsított eljárással törvényességi felügyeletet a termelőszövetkezeteknél, s folytasson vizsgálatot az említett települések tsz-eiben.

Rozsdás szög és Hilti

Néhány hete jelent meg ugyanitt hosszabb írásom *„Koldusbot vagy valami más?"* címmel. Arról elmélkedtem benne nemleges következtetéssel, hogy vajon tényleg koldusbotra juttatta-e Magyarországot a Kádár-rendszer – ahogyan azt ma sokan magától értetődő természetességgel állítják. Cikkemmel levélben, telefonon, személyesen számosan mély egyetértésüket fejezték ki. Érkezett azonban a szerkesztőségbe négy olyan levél, amely vitatkozott velem. Ezek közül a két legerősebb hangút közöltük. S bár én természetesen továbbra is magammal értettem egyet, elgondolkodtam a levelek tartalmán. Végül is odajutottam, hogy vitapartnereimnek is meglehet a maguk igazsága. Ők a saját szempontjukból nézik az előző érát, én a magaméból. Ez a szempont igazából nem az enyém, tehát nem tőlem, belőlem származó, hanem azon rétegeké, csoportoké, amelyek igenis felemelkedtek az utóbbi harmadszázadban. Az ő szempontjukat vélem én képviselni. Ezúttal egy látszólag jelentéktelen kérdésről beszélve.

*

Gyermekkoromban – amely épp 1956-tal ért véget – abban az utcában, amelyben felnőttem, összesen három harapófogó volt. Nem tudom, hány éves lehettem, amikor először új szöget láttam. Ha valamit meg kellett „reperálni", a legtöbb embernek kölcsön kellett kérnie a harapófogó tulajdonosától a szöghúzó szerszámot. Aztán a padláson, a fészerben vagy az ólban keresni egy haszontalanul kiálló, esetleg már valaminő sérülést is okozó rozsdás szöget, azt kiegyengetni és óvatosan beverni a „reperálandó" helyre. Érdekes módon kalapácsból több volt, mint harapófogóból.

A „motorizációt" nálunk az ötvenes évek elején a bicikli elterjedése jelentette. Ezen a hallatlanul sokféleképpen felhasználható járművön száz-százötven kiló terményt is szállítottunk. Valósággal forradalmasította életünket. De az iszonyú strapa és a fertelmes dűlőutak rettentően megviselték, hamar tönkretették a gumikat. Mivelhogy nem volt vulkanizálás, új külsőre meg nem tellett, hát jött a madzag. Azzal tekerték át a népek igen szorosan a nyíladékokat, amelyeken át kitüremkedhetett volna a belső. Csakhogy madzagból sem volt elég. Nem egy csúnya végű családi perpatvarnak voltam tanúja, amely abból kerekedett, hogy az ember sutyiban ellopta az asszony ruhaszárító kötelét, szálakra bogozta azt, s e szálakkal „foltozta be" tropára ment biciklikülsőit.

Abban az időben nemigen építettek új házakat. De javítani mindig kellett. Akinek vályogból volt az otthona, szerencsésnek számított, mert sár, törek, lótrágya, ami a tapasztáshoz szükségeltetett, akadt. Akinek kő- vagy téglafalat kellett vakolnia, bajban volt. Neki kellett a malterhez homokot bányásznia, mész még csak akadt, de a cementet csak 1956 után ismertük meg.

Ha egyszer majd valaki megírja a magyar munkakultúra és vállalkozószellem legújabbkori fejlődésének történetét, bizonyára nagy jelentőségűnek nevezi az 1957-es esztendőt. Ekkortól terjedt el az OTP-kölcsön felvétele családi ház építésére. Ez a történelmi szempontból nem túl jelentős gazdasági mozzanat rövid idő alatt százezrek, az utóbbi három és fél évtizedben pedig jó néhány millió ember gondolkodását, magatartását változtatta meg radikálisan.

Aki csinálta már, tudja, hogy egy tisztességes családi ház építése vállalkozókedvet, bürokratikus ügyekben való eligazodást, pénzügyi ismereteket igényel. Ezentúl még számtalanféle jártasságot. Valamelyest konyítani kell mindazokhoz a szakmákhoz, amelyek egy épület elkészítéséhez szükségesek, a földmunkáktól a tetőfedésig.

1957 óta nem volt olyan esztendő, hogy ne dolgoztam volna „építőmunkásként" nagyszámú nemzetségem és barátom otthonain, vagy épp a saját házamon. Jó emberöltőnyi idő ez. S nem csupán az építőanyagok, az építési technikák, eszközök hallatlan fejlődése, hanem az emberek nagy-nagy átalakulása is végbement ez alatt. Mások voltak azok a nagyon fiatal emberek, akik az ötvenes évek végén, a hatvanas évek elején szüleik házát építve a falrakás vége felé kezüket tördösni látták apáikat, mert elfogyott a cement, a homok, a mész, meg a rájuk való pénz, s ezért az utolsó sarkot sárba kellett rakni, mint azok a középkorú férfiak, akik a nyolcvanas évek végén a saját házukra emeletet húztak, beépítették a tetőteret. S nemcsak a fejük felett elszállt három évtized miatt.

Amikor abban a faluszéli utcában, amelyben lakom, építkezni kezdtünk, ritka volt a betonkeverő gép, mint a fehér holló. Ki tudja, hány derék, csukló, könyök roppant bele a kézi betonkeverésbe? Ma itt az ötvennégy portán tizenkét villamos keverő van, ami bőven elég, amint azt néhány éve láttuk, amikor közösen járdát építettünk mindkét oldalra.

Az itt lakók javarészt paraszt gyerekekként kezdték életüket, valahol az ország más részein. Sokuknak papíron nincs is szakmája. Mégis szinte a házépítéssel párhuzamosan vált a legtöbbjük portája termelőteleppé. Először a „nyulazás", a „csirkézés" látszott perspektivikusnak. Máig maradt ebből is, de rájöttek az emberek, hogy az ipari tevékenység kifizetődőbb. Eleinte csak az őket foglalkoztató üzemekből került haza egy-egy franciakulcs, egy-egy satu, szóval egyszerűbb eszközök. Aztán a vaskerítések divatjával jöttek a villanyhegesztő készülékek. Kezdetben barkácsolt változataik jelentek meg. Ezeket persze már itthon csinálták – igaz, szintén gyári anyagból. S aki egyszer hegeszteni kezdett, annak előbb-utóbb csiszológépre is szüksége lett. Ennek megfeleltek a használtan vásárolt, ugyancsak a munkahelyen leselejtezett fúrógépek, amelyeknek tokmányába csiszolópapírral borított gumikorongot, később acéldróttal átszőtt korundot helyeztek.

Az egyre gyarapodó szerszámarzenál és a sokféle szakmai tudás kezdeti rendeltetése szerint a saját családi házon és a portán adódó munkák végzését, a pénzmegtakarítást szolgálta. Hamar kiderült azonban, hogy mindezzel pénzt is lehet keresni. Így aztán mind nagyobbra nőtt a szükséges, illetve a rendelkezésre álló eszközök tára. Elsősorban munkahelyi forrásokból. Nem szép dolog ez, de hát az eredeti tőkefelhalmozás mindenütt elég csúf módon ment végbe, s itt tulajdonképpen arról van szó. Egyúttal, ahogy az imént mondtam, egy generáción belül zajló gondolkodás- és magatartás-, tehát mentalitásváltásról.

Persze előbb-utóbb sor került a vásárlásokra is. Kezdetben ezek is is ősi cserebere formájában történtek. „Én lakatos vagyok, te villanyszerelő. Te csinálsz nekem egy hegesztőapparátot, én megberhelem a te vaskapudat." „Én autófényező vagyok, te a villanyszereléshez és a lakatosmunkához értesz. Te csinálsz nekem egy festékszóró kompresszort, én ledukkózom a kocsidat." És így a végtelenségig. Ez azonban egy idő után kifújt. Különösen, hogy Nyugatról kitűnő szerszámok jöttek be hozzánk. Igaz, eleinte az olcsó és masszív szovjet szerszámoknak is volt becsületük. De például a Black and Decker eszközei és a Hilti ütvefúró ráébresztette az embereket, hogy a jó szerszám, ha drágább is, megéri az árát. Nem lehet túlbecsülni annak a jelentőségét, hogy azután a nyolcvanas években, aki akart, ha némi hamiskodással is, maga hozhatott be Nyugatról szerszámokat.

Istenem, a mi hajdani utcánk a maga három harapófogójával és rozsdás szögeivel! Milyen távoli világ az ehhez a mai utcához, amelyben olyan emberekkel élek együtt, akik szintén három harapófogós, rozsdás szöges utcákból jöttek, mára pedig jószerivel mindenhez értő, roppant alkalmazkodóképességű ezermesterekké váltak.

S milyen szerencséjük, hogy így alakult a sorsuk! Mert sokuknak veszélyben a munkahelye. Aggódnak is emiatt. De azért nincsenek kétségbeesve. Mert ha holnap munka nélkül maradnának, csak megélnének valahogy. Lehet, hogy „feketén", de hát valamiképp mindig úgy éltek. Hogy legények a talpukon az itteniek, azt mi sem bizonyítja jobban, hogy már ez idő szerint is jó néhányan dolgoznak az utcánkból Ausztriában, Németországban, Tengizben.

Nem akarok én ebbe az elmélkedésbe semmiféle politikát keverni, de annyit azért megjegyeznék: mindez nem kevésbé szerencséje az új rendszernek sem. A rendszerváltásnak ugyanis sokkal nagyobb ellenfele lenne a rozsdás szöges világ, mint bármi más, amit ma annak mondanak.

Hovanyecz László

MITSUBISHI GÉPJÁRMŰVEK MÁRKASZERVIZE VÁLLALJA

- AUDI, BMW, FORD, OPEL, VOLKSWAGEN és LADA járművek azonnali karambolos javítását, metál- és hagyományos fényezését;
- dízelüzemű gépjárművek környezetvédelmi felülvizsgálatát („zöld kártya");
- autórádiók és COBRA autóriasztók beszerelését;
- sikkens festékek helyszíni keverését.

DUNA INTERSERVICE
Budapest III., Zay utca 24.
Tel./fax: 188-9176, telefon: 168-6871

DUNA INTERSERVICE

MITSUBISHI CANTER

1-3,5 t teherbírású tehergépkocsi, választható felépítménnyel.
3 év vagy 100 000 km garancia.

Budapest III., Zay u. 24.
Telefon/fax: 188-9175

MITSUBISHI MOTORS

A CÉL VÁLASZTJA AZ ESZKÖZT: MITSUBISHI

SZÍNHÁZI ESTÉK

Iskoladráma Kőszegen

Blaskó Péter, Hollósi Frigyes és Farkas Ignác

Nem csoda, hogy a XVIII. századi iskoladrámákat nemigen játsszák színházaink. Bármekkora is művelődéstörténeti jelentőségük. *Pállya István* piarista tanár, igazgató, majd rendfőnök például oly módon magyarította vígjátéki mintáit, hogy kihagyta belőlük a női szereplőket. Nyilván az iskolai előadhatóság érdekében. *Ravaszy és Szerencsés* című darabjában is, amelyet most Kőszegen mutattak be nyáresti mulatságul, Ludwig Holbergnél, a dán nemzeti színjátszás és vígjáték irodalom klasszikusánál még a polgármester lányának kezéért versengett Csörgő, a „hetvenkedő katona" és Deákius, a műveltségébe belezavarodott iskolamester. A magyar változatban viszont egy szenátori székért folyik a küzdelem. A darab politikai időszerűsége ezzel nyilván nyert. Talán többet is, mint amit felvilágosodás kori pikantériájának hiányán vesztett.

Merő Béla rendező *Faragó Zsuzsa* társaságában itt-ott Shakespeare-idézetekkel is megfrissítették a szöveget, amely ott tetszik a legjobbnak, ahol valószínűleg maghagyták az eredeti sutaságait, darabosságait. Az előadás viszont mindezzel együtt nagyon szórakoztató. *Cselényi Nóra* szabadidőruhába öltöztette valamennyi szereplőt. A nagyszájú katona és bandája nemzeti színekben pompázik, a folyvást latinkodó tanár csapata lila öltözéket hord. Mindenki arra gondol természetesen, amire hajlandósága hajtja. Magamutogató hazafiság és fellegekben járó kozmopolitizmus éppúgy behelyettesíthető, mint egy Fradi–Újpest mérkőzés. Mindenesetre a bírót alakító *Wellmann György* futballbírónak van öltöztetve.

Mulatni persze igazán a színészeken lehet, miattuk érdemes elővenni és megnézni egy ilyen bájosan agg komédiát. *Blaskó Péter* fekete-fehér tréningruhában igyekszik könnyedén ármánykodni. A szöveghez illően, kissé darabosan szövi a cselt. *Hollósi Frigyes* pompásan hősködik, s jó akkor is, amikor beijed. *Máté Gábor* valósággal eltáncolja az iskolamester szerepét, s még egy remek énekparódiát is előad. *Farkas Ignác* az emlékezetesebb a két szolga közül.

A játékhoz jól illő díszleteket tákolt a színpadra *Selmeczi György*.

Zappe László

Egy rejtőzködő író

Talamon Alfonz Diószegen, azaz Slátkovičovón élő magyar írónak (huszonhat éves) öt esztendővel ezelőtt jelent meg az első kötete, *A képzelet szertartásai*, Pozsonyban. Hat novellát tartalmazott. Most regénnyel jelentkezett, *Gályák Imbrium tengerén* a címe, de aki olvasta az első könyv *Az éjszaka árkádsorai* című írását, az nem csupán azt fedezheti fel, hogy az egykori elbeszélés és a mostani regény meg nem nevezett, azazhogy csak iniciálékkal jelölt hőse, B. B. azonos, de a mondatok ugyancsak kísértetiesen hasonlítanak egymásra, sőt a szituáció maga, nem különben. Mielőtt azonban bárki is valamiféle „leleplezésre" gondolna, azonnal tudatosítanunk kell, hogy nem ravaszkodásról van szó, noha ugyan miért ne lehetne az irodalomban ravaszkodni, ha ennek értelme lehet, hanem a pályáján még voltaképpen el sem indult író maga figyelmeztette olvasóit és pályatársait. – Kezdhetném azzal is, hogy mikor születtem, hol s mit éltem meg, mit tanultam, de mindez számomra lényegtelen, hiszen kortalannak érzem magam

Talamon Alfonz története B. B.-ről valóban kortalan história. Él valahol vidéken egy ember, aki történetesen ugyanúgy vasutas, mint ahogyan a szerző is dolgozott postavonatokon, aki szorongva gondol arra, hogy az élet cselekvés. Megaláztatásoktól és titkos merényletektől fél. A mára lecsúszott, egykor magasabb posztokon díszelgő állomásfőnök ugyanúgy szorongást ébreszt benne, mint a behívóparancs, a katonai ügyintézés. Dehogyis ettől a rendbe szorított világtól fél, sőt rettegéseinek voltaképpen nincsen indoka. B. B.-t az riasztja, hogy élnie kell, s nem tudja, hogy miért. Menekvés lehetne egy álom, ám B. B. tartós álmatlanságban szenved. Az álom pedig mintha csábítóbb lenne, mint a hétköznapi ébrenlét a maga fenyegető szürkeségével, ahol nem is cselekedni kell, sőt igazából ez lehetetlen, s annál kínosabb a cselekvés látszatát mímelni.

B. B. korunk hőse. Talamon Alfonz Kafka tartalmát írja tovább Márai stílusában. A különbség: Talamon Alfonznak eszébe sem jutnak holmi várak, egyáltalán nem gondol Európára. Talamon Alfonz egy isten háta mögötti vasútállomáson szolgál, s az esemény, az a rendkívüliség az az életében, hogy az állomáson, előrejelzés nélkül halad egy tehervonat. Talamon Alfonz B. B.-je nem a világ reménytelenségét éli meg. B. B. már önmagát nem képes elviselni. B. B. nem tud kellemes dologra gondolni, és ha végre a sors ígérne valamit – akkor a várakozás kínját éli át.

Talamon Alfonz következetes és magabiztos író. Meglepően gazdag nyelvi eszközökben és ugyancsak magabiztosan kezeli anyagát is. A nemzetiségi lét, hiszen mégiscsak csehszlovákiai magyar íróról van szó, átátcsillan, de az író borújának nem ez a történelmi meghatározottság az oka, hanem ennél általánosabb és fájdalmasabb megérzés, hogy nagyon nehéz az emberhez méltó élet.

Talamon Alfonz pályakezdéskor rátalált témájára, s második könyvében alaposan kiaknázza lehetőségeit. Viszont jól érzékelhető, hogy talán új vizekre is eveznie kellene gályájával. Hogy ezután a másfeledik könyve, olvasmányos és gondosan kidolgozott regénye után már a *harmadik* könyvét vehessük kézbe – mielőbb. *(Kalligram, Bratislava)*

E. Fehér Pál

A hagyományos filmkészítésnek leáldozott

Peller Károly a Mafilm felszámolásáról

Bajban a magyar filmváros – írtuk tavaly ősszel abban az interjúban, amelyben a Mafilm vállalati biztosa az elmúlt években tetemes adósságtömeget fölhalmozó filmvállalat kilábolási lehetőségeiről szólt. Akkor már felszámolási eljárás is indult a Mafilm ellen, amit – kedvező megoldásra várva – szüneteltettek. Most ismét érdeklődtünk *Peller Károly* igazgatótól: vajon sikerült-e túljutni a pénzügyi nehézségeken?

– Sajnos, nem sikerült – hangzik a válasz. – Áprilisban feléledt a társadalombiztosítás által kezdeményezett felszámolási eljárás, amelyhez az Általános Értékforgalmi Bank és az APEH is csatlakozott. Június elején egyeztetési tárgyalás volt, ezután végzést hozott a bíróság a felszámolás elindításáról. Ha ez jogerőre emelkedik, kijelölik a felszámoló szervezetet, az felszámoló biztost állít, aki megindítja a gyakorlati folyamatot.

– Jogutód nélkül szűnne meg a korábban nemzetközileg is jó nevet szerzett Mafilm?

– Úgy gondolom, erről nincs szó. A felszámolás – a hitelezők kielégítése után – lényegében ugyanoda vezet, mintha enélkül történt volna vállalati átalakulás – vagyis a privatizációhoz. Jóllehet, rosszabb hatásfokkal.

– Ezt hogy érti?

– A felszámolás miatt a cég presztízsveszteséget szenvedhet a nemzetközi piacon. Még ennél is nagyobb baj, hogy devalválódik a vagyonértéke, s az így keletkező veszteség – végső soron a bankok és az állam vesztesége – nagyobb, mint az az összeg, amit a felszámolás elkerülése érdekében mozgósítani kellett volna.

– Korábban ön arról tájékoztatott, hogy a kereskedelmi bankok hajlandónak mutatkoznak „beszállni" az adósság törlesztésébe.

– Erről bármely bank csak a privatizációs „csomag" részeként hajlandó tárgyalni. Privatizációról viszont csak a felszámolás jogi lezárása után eshet szó, ez hasonlatos a „róka fogta csuka" helyzetéhez. Saját anyagi forrást mindehhez csak a Pasaréti úti telepünk értékesítése biztosíthat. Sajnos, formai és bürokratikus okok miatt ez is évek óta húzódik. A telepre van vevő, a felszámolás remélhetően felgyorsítja az értékesítést.

– Ebből a vagyonhányadból ki lehetne elégíteni a hitelezőket?

– Nem valószínű. Az eljárás során kiderül majd, mit kell még föláldozni. Mindenesetre a fóti telepünk értékesítését – szakmai okokból jó lenne elkerülni. Mindenképpen megőriznénk a Róna utcai központi telepet, melyet a befektetők működő vállalkozásként vásárolnának meg.

– Befektetők eszerint lennének.

– Két amerikai érdekcsoport mellett érdeklődést mutat a Mafilm iránt egy francia vállalkozás is, továbbá részesednének benne olyan hazai cégek, amelyek vállalatunk rendszeres üzleti partnerei. A szakmai befektetőknek mindenképpen nagyobb súlyt kell képviselniük, hiszen nekik állhat érdekükben a filmgyári működés eredményes folytatása.

– Milyen hatásfokkal működik jelenleg a Mafilm?

– Belső szervezetünket közelítettük a működőképes állapothoz. A létszám jelenleg 400 fő, a produkciós állomány – 143 munkatársunk – fizetés nélküli szabadságon van, őket csak produkciókhoz szerződtetik.

A filmgyártásban egész Európában regresszió tapasztalható. Nem vigasz, de tény, hogy az olasz és a francia „filmváros" is fuldoklik, s nem tudni, milyen mentőövet dob majd nekik az állam. Egy biztos: a hagyományos filmkészítéssel ma már sehol sem lehet fenntartani a miénkhez hasonló infrastruktúrát. Élet- és piacképes rokonműfajokat kell keresni, például a több országban is eladható televíziós sorozatokat, „szappanoperákat" és a reklámot. Ami az elsőt illeti, mi a hazai televízióra megrendelőként nemigen számíthatunk, a külföld felé kell fordulnunk. Az igényes reklámműfajban vannak megrendeléseink, ezek azonban nem elegendőek a szakembergárda megtartásához, a vállalat finanszírozásához. Az itthoni reklámpiac is hanyatlik, a fizetőképes külföldi leányvállalatok általában hozzák magukkal reklámfilmjeiket. Azért a kevés reklámmegrendelésért, ami mégis előfordul, iszonyúan éles konkurenciaharc bontakozott ki. Ebben nem érdemes részt vennünk, a perspektívát inkább abban látom, hogy a magas minőségi követelményeket állító piacon vessük meg a lábunkat. Itt kisebb a konkurencia, s valamivel magasabb árszint érhető el.

– Mikorra várható a vállalat helyzetének tisztázása, az átalakulás?

– Talán ebben az évben lebonyolítható lesz minden. Sürget az idő, a mostani veszteséghalmozó állapotot nincs értelme tovább fenntartani. Halaszthatatlanná vált, hogy a Mafilm magánkézben, üzletszerűen működjön tovább.

Varsányi Gyula

Az ősi Mexikó kincsei

A képen látható emberalakú urna Az ősi Mexikó kincsei című kiállításon látható, amely ma délután fél ötkor nyílik a Néprajzi Múzeumban. A megnyitó ünnepségen jelen lesz *Carlos Salinas de Gortari*, Mexikó elnöke, és *Gönz Árpád*, a Magyar Köztársaság elnöke. Az urna és ötvenhét további prekolumbián alkotás a mexikói Nemzeti Antropológiai Múzeum gyűjteményéből származik és augusztus 31-éig megtekinthető a Kossuth téri múzeumban.

Középszerűen

Panaszra nincs okuk. Egyébre sem. Mire föl mulatnának? Tényleg nincs nekik mire. Igaz, diplomások. Közgazdászok. Munkájuk van. Mégis hétköznapi emberek. Arc, karizma és gyomorpróba nélkül.

Egykori kisdobosok, úttörők és kiszesek. Akad köztük hajdani nótafa és pártállami őrsvezető-helyettes, de régi ifi-vezetőt vagy volt KISZ-titkárt már nemigen találni.

Az emeszempéből kimaradtak. Meggyőződés? Egy frászt! Időhiány – közismert rendszerváltási tünetegyüttes.

Tanulmányi előmenetelük jónak mondható. Nem voltak problémás gyerekek. A tehetségek közé persze, mindig másokat soroltak.

Azért ők sem egyformák. Csak éppen nivellálódtak. Eltérő adottságaikat kiegyenlítette az iskola, meg az otthoni környezet.

Az egyetemen sem alapítottak Fideszt, pedig minden alapítót ismertek – név szerint.

Mégse.

Nem lettek honatyák vagy brókerek. Magánvállalkozásuk nincs.

Elítélhető kapcsolataik sincsenek. Férjükkel, feleségükkel élnek – egyelőre.

Fizetésük nem átlagos. Annál kicsit több. Tán nem kicsit, de nem is nagyon..

Lakástulajdonuk nincs és nem is volt. Mégis laknak valahol, mert ők bérlők – nem hajléktalanok.

*

N. István 27 éves. Egyetemi oktató. Fizetése csekély. Mégsem kell őt sajnálni. Minden évben van három szabad hónapja. S persze, tanév közben is marad ideje maszek munkára. A tudományos karrier? Ugyan már. Valljuk be őszintén, hogy N. Pista nem egy „isten megáldotta" tehetség. Megbízható tanerő. Nem igazán népszerű a diákok körében, de nem is őt utálják a legjobban. A tanszékvezető kedveli, mert bármit, vagy majdnem bármit rá lehet bízni.

Nné P. Krisztina 26 éves. Banki bürokrata. Többet keres mint a férje. Igaz, náluk munkaidő van. Ott kell lenni, bent kell ülni. Egy idegen nyelvet beszél. Kettő, három kéne. Néha azért utaztatják – Svájcba. Komoly karrierre mégsem számíthat. A szakmában nem igazán versenyképes, ahhoz pedig nem elég csinos, hogy valamelyik főnöknek megakadjon rajta a szeme.

T. Lajos 27 éves. Elébb katonatárs, utóbb egyetemi haver. Most egy magáncég diplomás mindenese, ha könyvelni kell, akkor könyvel, ha kézbesítőre van szükség, kézbesít, szóval használható ember, de semmi különös. Ismertetőjegye nincs. Egyébként bérlőtárs. Ő a szükséges harmadik. Kicsit utálják ezért, pedig jó haver. Gyakran a barátnőjénél alszik. Ez sem segít. Nem emiatt utálják. Egyszerűen emlékeztet valamire. Minden reggel és minden áldott este, akkor is, ha nincs odahaza. Elég a cipője, a kiflije, netán egy ottfelejtett törölköző. Lajos, maga a megtestesült elkerülhetetlenség.

Adalékok. Indián – nálunk tanuló külföldi diák – együtt jár egy magyar lánnyal. A viszonyból egészséges gyermek várható. A hatóságok is várnak. Hiába van lakásuk – Indián nem költözhet. A várakozás hónapjaiban szüleinél lakik a leendő anya. Erre az időre kiadja a lakást N. Istvánnak. N. István megbeszéli a dolgot feleségével. Valahol lakniuk kell. Házinénivel többet nem. Nincs nagyon máshová. Ebből a pénzből, még ide se nagyon. Kapóra jön T. Lajos. Neki sincs hová. Neki még annyi sincs, mint kettőjüknek. Végül összedobják a pénzt és összeköltöznek. A szülők etetik és ruházzák őket.

*

Valamennyien középszerűek. Maholnap középkorúak lesznek.

F. J.

MAGYAR NARANCS

Ízelítő a legújabb számból

Elfolyó számlák, szárnyas betétek, a magyar bankrendszer beépített bombái – Kocsis András, a Kockázat Rt. elnöke elmeséli, hogyan verték meg március 15-én – Helyi nyilvánosság, a médiaháború új frontja, elemzi Sükösd Miklós – Jelentés a Nagyatádi táborból – Helyszíni riport Moldáviából és Kolozsvárról – Tudattágító gombák titkai – Szabadságos törökökkel át Magyarországon – Mi volt a baj Aidával? – Exkluzív beszélgetés a hazánkban járt David Byrne-nel, a Talking Heads egykori frontemberével.

Duyvis Duyvis Duyvis Duyvis Duyvis Duyvis Duyvis Duyvis Duyvis Duyvis

AZ ÍZEK KORONÁJA

Fűszerek a világ minden tájáról
-Régi ízek új csomagolásban
-A fűszerkeverékek használatával könnyebb, gyorsabb, egyszerűbb az ételek ízesítése

Fűszerek

SELMECZI György gyűjtő

91 12.52

Pilinszky János

Új Művészet

01 MUVÉSZET

SELMECZI István grafikus

Vasárnapi Hírek
1992. nov. 8.

...Selmeczi István grafikus kiállítását Gyöngyösön a Pincegalériában nyitják meg.

valami ilyeneket, mondot
szüksége. Egyébként ő bi
talanság voltbenne, hát
éreztem, ez a örökké, h
megoldani amit meg kelle
tehát egy ilyen sziszi-fu
és ugy érezte , hogy ő ne
mát., azt amit akart, teh
vereség, egyszer meg is
csolatban, hogy miért isz
iszik az ember? Vereségbő
ilyen nem ugy vereségből,
valami ilyen jellegü dolg
hogy alatta maradt a szó

Már kotlanak a sárkánytojáson!

Irta: MÉCS LÁSZLÓ

Már kotlanak a sárkánytojáson:
Párizsban eggyen, Berlinben eggyen, Moszkvában eggyen.
Békéről zengnek bölcsődalt néki,
hogy szép nyugodtan, meg nem zavarva kiteljesedjen.

A zavarosban halászók várják,
álköltők, ember-börzések várják, zsidók meg árják,
babszemjankónyi diplomatácskák
nevüket népek Jövő-falára karmával irják.

Holnap kikelhet készen a Sárkány,
s etetni kell majd friss emberhússal, szép fiatallal
milliószámra s itatni kell majd
niagarányi, ember-szivekből csapolt itallal.

Nevetni gyorsan, szeretni gyorsan,
a szívetekkel lapdázni gyorsan, anyák csókjával
megszentelt ifjak!! — Holnap kikelhet
s kacaj meg pázsit beszennyeződik Sárkány mocskával.

Mert kotlanak a sárkánytojáson,
Párizsban eggyen, Berlinben eggyen, Moszkvában eggyen.
Békéről zengnek bölcsődalt néki,
hogy szép nyugodtan, meg nem zavarva kiteljesedjen.

Interjú öt pápa kilencvenéves parádéskocsisával

Róma, október.
(A Pesti Napló római szerkesztőségétől.)

Rinaldo Jacchininek hívják. 1842-ben született Rómában, még pedig Trasteverében, ami értékben és mértékben ugyanannyit jelent, mintha valaki a ferencvárosi pályaudvar környékén cseperedik emberré. Tizenhatéves sem volt még, amikor a pápai udvarba került. Előbb istállógyerek, aztán lovász, pár év mulva pedig első parádéskocsis lett. Parádéskocsisa IX. Pius pápának, aztán XIII. Leónak, X. Piusnak, XV. Benedeknek és végül még ma is mindig parádéskocsisa XI. Pius pápának. Pontosan kilencvenkétéves. Amikor 1858-ban a pápai udvarba került, II. Viktor Emánuel verekedett nagyban az ötfelé osztott Olaszország egyesítéséért, III. Napoleon uralkodott Franciaországban, Viktória királynő 39 éves volt, két éve, hogy a krimi háború befejeződött, egy esztendő mulva volt a magentai ütközet, még három esztendő választott el az északamerikai rabszolgaháborútól, a török birodalom még Belgrádig ért, a német egységről legfeljebb fantaszták álmodoztak és a pápai államban lecsuktak mindenkit, aki arra mert gondolni, hogy Róma valaha is nem a pápa uralma alatt lesz Olaszország fővárosa. Történetírók, memoárok, életrajzok és önéletrajzok ezernyi tömege beszámolt ezekről az időkről. Okos, kitűnő és kevésbé okos és kevésbé kitűnő emberek számoltak be róla. Hogy látja azonban az elmult éveket a nagy idők egyszerű élő tanuja, az öt pápa parádéskocsisa?

A garas, ami nem volt és a bankó, ami ma nincs

Nagy Idők Tanuja mély karosszékben az enyhe októberi napfénnyel sütteti fejét, amikor beköszöntök hozzá. A fején zsebkendő van, nehogy a sugarak túlerősen érjék. Most itt lakik a Via Appia Nuován a gyerekeinél, mert a vatikáni lakása nagyon csendes. A pápa csak autón jár és neki nem volna dolga. Hát egy időre a fiához tette át szállását. Amikor megmondom, miért jöttem, vállat von és kissé motyogva kijelenti, hogy semmi újat nem tud mondani. Változott a világ? Változott, — mondja — mert öregebb lett. Egyébként?

— A menyem mondja, mondja, — jelenti ki — hogy minden nagyon drága és folyton sír, hogy de jó idők voltak, amikor én még fiatal voltam. *A dehogy! Akkor garasokba került minden és az embereknek nem volt garasuk, ma bankókban számolnak és az embereknek nincs bankójuk. Ennyi az egész!*

— Nem bánja, hogy leszállították a kocsiról? — kérdem.

— Öreg vagyok már és megszoktam, hogy parancs az parancs. Harminc évvel ezelőtt mondták: tanuljam meg az automobilt. Mondtam: egész életemben lóval foglalkoztam; nem kell nekem más! De lovakhoz — csillan fel a szeme — még most is értek! Ha öreg is vagyok! És ha nem is viszem már őszentségét sétálni, a parádéskocsis még mindig én vagyok. Hivatalosan. Nem küldtek nyugalomba! Egész fizetést kapok, sőt újabb állást is ad őszentsége a vatikáni vasútnál.

— ?

— Bizony, a vatikáni vasútnál én leszek a tiszteletbeli állomásfőnök! Hamarosan megjön a kinevezés! ..

Erről még jóideig elbeszélget. A vasutat szereti. Az más, mint az automobil. Jó a népnek. De az autó? Csak rohan, tülköl és büdös! Nem finom! Végre lassan rátér gazdáira, a pápákra.

IX. Pius és a forradalmak

IX. Pius őszentsége alatt — mondja — volt a legjobb dolgom! Nagy úr volt, szerette a szép lovakat és megbecsülte a jó kocsist. Nyáron két-három hónapig is kint nyaraltunk Castel Gandolfóban és ilyenkor dupla zsoldot, lakást, ellátást kaptunk! Mindig trappban kellett hajtanom, ha őszentségét vittem; nem szerette a lassút semmiben. Castel Gandolfoba másfél óra alatt jutottunk és útközben Tor di Mezzonál váltottuk a lovakat. Ilyenkor a pápa kiszállt a kocsiból és mindig nagy érdeklődéssel nézte, hogy fogjuk be a lovakat! Vittem én ám a pápával a nápolyi királyt is. Szép ember volt, de a nevét elfelejtettem. Egyszer megparancsolták, fogjak be az egyszerű hintóba és álljak a hátsó bejárathoz. Megtettem. Hát őszentsége jött a nápolyi királlyal. Nem volt senki velük. Felmentünk Rocca di Papara, ott egy helyen mindketten kiszálltak és nézték a kilátást. Egyszerre csak, tudja Isten, hogy tudta meg a nép, hogy ott van a pápa, seregestül jöttek, letérdepeltek és áldást kértek. A pápa megáldotta őket, aztán a királlyal visszaültek a kocsiba és én hallottam, amikor őszentsége mondta:

— Látod, fiam, nem igaz, amit a népről beszélnek! Jó, derék emberek ezek!...

— Biztosan azért mondta, mert hogy akkor zavaros idők voltak. Aztán később a pápa bezárkózott a Vatikánba, mert elvették tőle Rómát. Lehet vagy 60 éve (1878-ban volt), hogy a pápa meghalt. Amióta nem ment ki a Vatikánból, nagyon szomorú is lett és már nem szerette úgy a lovakat. Előbb a Szent Péter templomban temettük el, de később át akartuk szállítani a Lateránba, hogy igazán ott temessék el. Akkor a népek nagyon a pápa ellen voltak és félni kellett, hogy valami történik a koporsóval, ha nappal visszük. Hát éjjel vittük. Egyszerű kocsin. En ültem a bakon. De a nép valahogy mégis megneszelte a dolgot és amikor a Ponte Milviohoz értünk, nagy csapat támadott meg bennünket. Folyton azt kiabálták: Vízbe a pápával! Egyesek felkapaszkodtak a kocsira és már emelgetni is kezdték a nehéz koporsót, de én a lovak közé csaptam, aztán hátra az emberek felé. A lovaim vágtatni kezdtek és kimentették a pápa koporsóját a tömegből. Később mondták, hogy ne merjek az uccán mutatkozni: mert agyonvernek. Pár ember ugyanis ott maradt a lovak patája alatt, de a koporsót hiba nélül elvittem a Lateránba.

XIII. Leó és az etikett

— A következő pápa, akit szolgáltam, XIII. Leo volt. Úgy emlékszem, hogy mind az öt pápa közül őt szerettük legkevésbé. Nagyon szigorú volt és azt kívánta, hogy nagyon tiszteljék. Ha a vatikáni kertben kocsikáztunk, akkor mindig a nemesi gárda haladt előtte és mögötte, lóháton. Csak térdenállva volt szabad beszélni vele és bár IX. Pius pápa eltörölte, ő ismét bevezette a lábcsókot. Akkor mindig mindenki teljes díszben volt és nagyon sok pénz kellett a ruhákra. Sokat is panaszkodtak emiatt.

— Tud-e valamit arról, — szakítom félbe — hogy XIII. Leó alatt szünt meg az egyház és állam kultúrharca?

Rám néz, kelletlenül. Mit kérdezek tőle ilyeneket? Nem beszéltek róla a Vatikánban. Nem tud róla.

— De — csillan fel a szeme — ő is nagyon szeretett kocsikázni. Néha kocsizás közben elaludt az ülésen és ilyenkor az egész kísérettel együtt addig kellett körbe-körbe kocsizni, míg csak fel nem ébredt. Megtörtént, hogy kora délután kezdtük a kocsizást és késő estig jártuk a Vatikán útjait. De a gárdának mindig vele kellett menni. Mert ilyen ember volt!...

Az alázatos X. Pius

— Jaj, X. Pius őszentségét szerettük legjobban. Mindig olyan csendes volt. Nem szerette a fényes ünnepségeket, a nemesi gárdának alig akadt dolga alatta. Olyan alázatos volt, hogy nem engedte az embereket térdenállva beszélni, megtil-

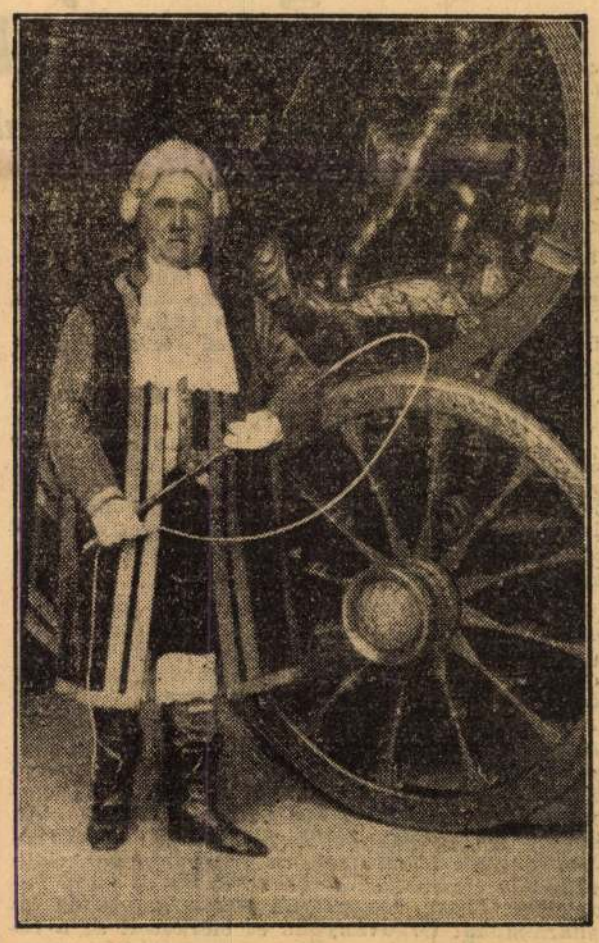

Rinaldo Jacchini pápai kocsis

totta a lábcsókot is és csak a gyűrűcsókot engedte meg. Valahányszor csak kocsikázni vittem, mindig megköszönte:

— Grazie Rinaldo! — mondta. — Mille grazie!...

Ő volt az egyetlen pápa, aki borravalókat adott. Mindig meg is kérdezte, hogy van a feleségem, a gyerekeim. Jaj, nagyon szerettük őt!

— És tud arról, hogy a modernizmus ellen küzdött?

Kis ideig néz rám. Aztán kiböki:

— Nem tudom, mit gondol mindig! Őszentsége sohasem küzdött. Egy pápa — mondja oktató hangon — nem küzd, mert pápa. Őt alatt szolgáltam, de sohasem láttam. Egy pápa vagy parancsol vagy kér — amilyen éppen. De a modernizmus?... Annyi bizonyos, hogy nem vettünk autót. Nem kellett nekünk!

XV. Benedek

— Őszentsége XV. Benedek meginf jobb szerette, ha minden fényesebben megy! És inkább sétált, mint kocsizott! Mindig kardinálisokkal, de sokszor fiatalabb papokkal is. Nagyon szeretett beszélgetni és amikor mögötte mentem a kocsival, hallottam, hogy folyton a háborúról beszél és hogy miért nincs már vége? Nehéz sor volt ez bizony! Akkor jöttek az első automobilok a Vatikánba és mert háború volt, nehezen kaptunk eleséget a lovaknak is. Így lassan-lassan rosszabbodott az istállónk. Új lovakat is alig vettünk. Egyszer megkérdezte Őszentsége, kellene-e nekem valami. Mondtam:

— Santo Padre, csak arra kérem, ne feledkezzék meg a lovaimról!

Gondolkozott sokáig, aztán magyarázni kezdte, hogy most nincs pénz az ilyesmire, mert háború van és kell másoknak. A szegényeknek és sebesülteknek! Nem mondhattam erre persze semmit!

Autó, nagy fizetés és állomásfőnökség

— Őszentségét, XI. Pius pápát bizony csak kétszer vittem. Jött az automobil és engem nem használtak. Pedig éppen most de szép lett volna megint négyes fogattal, elől két fullajtárral, a nemesi lovasgárdával végigvágtatni a római uccákon. Úgy, mint IX. Pius korában! De hát az autó, az autó!...

— És fel merne ülni még a bakra? — kérdem.

— Hetvenhat éve vagyok pápai első kocsis. És ha öreg is vagyok, még hajtok úgy, mint a fiatalok! Különben megtennék-e állomásfőnöknek?...

Erre az argumentumra nem lehet válaszolni.

— Csak egyet szeretnék még! — mondja búcsúzóul. — Nyolc év mulva leszek százéves. Akkor megkérem Őszentségét, hadd vihessem még egyszer végig Rómán! Aztán nem bánom, akármi is lesz!

Leül a karosszékbe, csendes fölényes megvetéssel néz le az uccán nyüzsgő autókra. A szemei lassan lecsukódnak, már nem is hallja, hogy búcsúzom.

B. I.

EMBEREK ÉS ESEMÉNYEK

Az elnémult orgoványi harangok újból megkondulhatnak...

Különös történet az orgoványiak jószándékú plébánosának harangvásárlásáról

A kis *Orgoványi* község a háború utáni zűrzavaros időkben rettegett hírnévre tett szert, de aztán a vérzivatar elhúzódott és a falubeliek visszatértek a békés munkához. Béke szállta meg a lelkeket és ünnepnap imádságos könyvvel a kezükben egyre többen és többen térdepeltek a templomban Isten oltára előtt.

Templom az volt, de a tornyok némán meredeztek a délibábos levegőbe és alkonyatkor, mikor a földekről hazaballagtak a jó magyarok, nem csendült fel az esteli harangszó. A plébánosnak sok fejtörést okozott az, hogy »*nem beszél a templom*«. Gondolt merészet és elhatározta, hogy meglepi az orgoványiakat, harangokat szerez a templomba. Elgondolni könnyű volt a dolgot, de a keresztülvitel ezer nehézségbe ütközött.

A soproni *Seldenhoffer* harangöntő céggel kezdett a plébános tárgyalásokba, a harangöntő ajánlatot küldött, de a plébános nem tudott megállapodni a céggel, mert nehéz volt a szegény hívek között a harangokra gyűjtést indítani.

Válaszlevelében azonban utalt arra, hogy *ha Seldenhofferék le tudják szállítani a harangokat és várnak a fizetésekkel, talán a gyűjtési akció sikerre vezet és a harangozási díjakból is törleszteni tudják a hátralékos vételárat.* Ezek után létrejött a megállapodás és *3607 pengős vételárért a soproni cég leszállította az orgoványi kat. Egyházközség címére a megrendelt kis és nagy harangokat.* Nagy ünnepségek között szentelték be a harangokat Orgoványban és elérkezett az a régen várt pillanat is, amikor végre a némán meredező templomtornyokban megkondultak az orgoványi harangok.

Szegény az eklézsia

Amíg a plébános úr büszkén hallgatta a szépen csengő harangok szavát, a soproni harangöntő cég a 3607 pengős követelését egy nagy bankra (a Magyar Általános Hitelbankra) engedményezte. *A gyűjtési akció a harangok árára azonban nem vezetett sikerre és a harangozási díjakból is alig folyt be valami, úgyhogy 3 év alatt csak néhányszáz pengőt tudott a plébános a vételárra törleszteni.*

A bank eleinte várt a fizetések behajtásával, de utóbb, mikor már évek óta hiába sürgette a plébánostól a hátralékos vételár beküldését, az orgoványi katolikus egyházközséghez fordult, hogy végre fizessék meg a harangokért járó díjakat. *Az egyházközség azonban egész röviden azzal intézte el az ügyet, hogy ők a harangokat nem rendelték, a plébános a megállapodás megkötésénél saját személyében és felelősségére járt el.* az egyházközség nevében fizetést nem ígért, nem is ígérhetett, következésképp az egyházközség kezességet sem hajlandó vállalni a plébános harangrendeléséért.

Hitelbe szólnak a harangok!

Ilyen előzmények után a bank pert indított az orgoványi kat. egyházközség ellen és szavatosként *Nagy* Imre plébánost is perbe vonta. A keresetben hivatkoztak arra, *a kötlevelet a plébános a »Magyarok Nagyasszonyáról elnevezett Orgoványi-szabadjai egyházközség« pecsétjével is ellátta.* A harangöntő cégnek a bankra való követelésengedményezését is tudomásul vették. *A harangokat nagy egyházi ceremóniával vették át és húzták föl a toronyba, mégis most már negyedik éve, hogy hitelbe szólnak a harangok Orgoványban.* Az, hogy az egyházközség a harangokat használja, bizonyítja azt, hogy jóváhagyták a plébános vásárlását, de ezt igazolja az is, hogy *az egyházközség 207 pengőt törlesztett a harangok vételárából.* Igaz, hogy a cég a lelkésszel tárgyalt, azonban mégis egyedül a római katolikus egyházközséggel áll szemben és ennek az erkölcsi testületnek tudomása volt a harangok vételéről és *az egyházközség a vásárlást azzal is jóváhagyta, hogy a harangokat már hosszú ideje használják.*

A váci püspök levele

A per során hivatkoztak arra is, hogy a harangmegrendelésről a püspök is tudomást szerzett s ennek alapján jelenthette csak ki a plébános azt, hogy mint az egyházközség feje és felelős vezetője elismeri a tartozást. *A harangokat az orgoványi katolikus egyházközség címére küldötték, azt a hívek vették át és beépítették a tornyokba.* Ez is csak azt bizonyítja, hogy az egyházközség elismerte a plébános rendelését. Ha tehát az egyházközség nem tudna fizetni, *kötelezze a bíróság az orgoványiakat arra, hogy legalább a harangokat adják vissza.*

A felperes szerint hiába érvel most utólag a plébános azzal, hogy a harangokat mégsem az egyházközség rendelte, hanem ő saját egyéni elhatározása folytán intézkedett a harangok megrendelésénél. Hiába ajánlja fel tehát a vételár biztosítására a fizetését és a 6000 pengős életbiztosítását, mert a fizetésével mitsem érnek, hisz *a per során bebizonyosodott, hogy a plébános már két esztendő óta nem kapott fizetést.* Annak, hogy *Nagy* Imre egyszerre mindent magára vállalt, annak az a háttere, hogy *utóbb a váci püspök mégsem adott engedélyt a harangok rendelésére* és egy erélyeshangú levélben tiltakozott a vásárlás ellen. A püspöki levél szerint »nagy meggondolatlanság volt a plébános részéről harangokat és szobrokat rendelni olyan időben, amikor az egyházközség a legnagyobb anyagi nehézségekkel küzd«. A hitelbe vásárolt harangokat nem tudják kifizetni és a plébános intézkedéseire jellemző a mostani össze-vissza való kapkodás. A harangokért nem az egyházközség, hanem a plébános tartozik, — a püspök szerint — arra azonban engedélyt ad a püspök, hogy *Nagy Imre fizetését a harangok megrendeléséből eredő adósságok rendezésére fordíthassa.*

Mit mondanak a tanuk

A bíróságok ezután a tanukat hallgatták ki, akik ugyancsak bizonyították azt, hogy *a harangokat az egyházközség címére adták fel és a megrendelésnél már a harangokba is belevésték, hogy azok az Orgoványi egyházközség tulajdona.* Kihallgatták *Nagy* Imre plébánost is, aki vallomásában hivatkozott arra, hogy *ő csak jót akart a harangok rendelésével* és az az elgondolás vezette, hogy végre a néma orgoványi templomban is megszólaljanak a harangok és messzire halló szavukkal figyelmeztessék a híveket. Azután a kecskeméti apátplébános kihallgatására került a sor, aki tudomással bírt arról, hogy a püs ök ellenezte a harangok megrendelését. De kihallgatták az *orgoványi egyházközség világi elnökét* is, aki azt mondotta, hogy *nekik semmi közük nincs a harangokhoz, azokért, ha már megrendelte, fizessen a plébános. Ha a bank nagyon követeli, hát ők készek kiadni a harangokat.*

Vissza kell adni a harangokat

Az elsőbíróság azután ilyen értelemben döntött, amennyiben *az orgoványi katolikus egyházközséget kötelezte a harangok kiadására.* Most azután az a különös helyzet állt elő, hogy az ítélet következtében, amennyiben azt a felsőbíróságok is jóváhagyják, *a bank került volna a harangok birtokába. Dehát mit csináljon egy bank a harangokkal?*

Az ítélet ellen az orgoványi katolikus egyházközség fellebbezéssel élt és fellebbezésükben hivatkoztak arra, hogy *a bank a perben legfeljebb a hátralékos vételár megfizetését követelheti,* mert az engedményezés is csak erről szól, és nem a harangokat. Ők annakidején *nem határoztak a harangok megrendeléséről, csak megengedték a plébánosnak azt, hogy a harangokat az orgoványi templomban elhelyezhesse.* Ép ezért nekik tulajdonképpen az egész ügyhöz semmi közük nincs, a banknak a plébánost kell perelnie, az eladó vele állt összeköttetésben és tudatában volt annak, hogy az egyházközség szegény, nehezen, vagy egyáltalán nem tudnak fizetni, mégis belement az üzletbe, hát ha azt akkor jónak látta, most lássa a következményeket.

Ezzel szemben a bank jogtanácsosa azzal érvelt, hogy ha a megrendelésről a katolikus egyházközség nem is akar tudni, *azt mégis jóváhagyta azzal, hogy magához vette a harangokat és minden ellenszolgáltatás nélkül már negyedik esztendeje használja, márpedig Orgoványnak mások kárával jogtalanul nem gazdagodhat.* Az orgoványiak újabban most már az ellen is tiltakoznak, hogy a harangokat visszaadják és fellebbezésükben csak a vételár engedményezéséről beszélnek. *Tehát, ha nem volt joga a plébánosnak az egyházközség nevében megrendelni a harangokat, akkor milyen alapon tarthatják vissza azokat a harangokat, amelyek soha nem voltak az orgoványi egyházközség tulajdonában.*

Salamoni ítélet

Az ügy most került végső döntésre a Tábla *Ury*-tanácsa elé, ahol az iratok ismertetése után *a fellebbezési bíróság oly értelemben változtatta meg az elsőbíróság ítéletét, hogy az orgoványi kat. egyházközséget kötelezte a hátrálékos 3424 pengős vételár megfizetésére,* egyebekben pedig a keresetet elutasította.

Az ítélet indokolása szerint *a Tábla nem vizsgálta azt, hogy a megrendelés egyedül a plébánost kötelezi-e vagy sem,* mert abból a tényből, hogy a harangokat ünnepélyes ceremóniák közepette átvették és felhúzták a toronyba, *az orgoványiak elismerték a megrendelés tényét, a harangokkal mint sajátjukkal rendelkeztek, sőt a harangozás még jövedelmet is hajtott.*

Az ítélet kihirdetése után a bank jogtanácsosa a harangok *lefoglalására* is utasítást kért. A táblai tanácselnök azonban utalt az idevonatkozó újabb rendelkezésekre, amelyek szerint az errevonatkozó intézkedések *más fórumok* hatáskörébe tartoznak.

Elmebeteg volt-e dr. Géczy miniszteri tanácsos, amikor végrendelkezett?

(Saját tudósítónktól.) A *Bercelly-család és Géczy Endre Jenő* joghallgató a bíróságtól néhai dr. *Géczy* Dezső miniszteri tanácsos mintegy 160.000 pengős vagyonára vonatkozó végrendeletének megsemmisítését kéri. A kereset szerint *a miniszteri tanácsos aki 76 éves korában hunyt el, nem volt egészen beszámítható és mint pszichópátiás egyén, nem rendelkezhetett megfelelően vagyonáról.* A törvényszéken dr. *Bakonyi* Aurél orvos anár szakvéleményét is kikérték, *aki szerint azonban dr. Géczy Dezső beszámítható volt* és normális elmeállapottal rendelkezett végrendeletének elkészítésekor. *A törvényszék a szakvélemény alapján azután elutasította a Géczy Lujza és Géczy Szidónia örökösök ellen irányuló keresetet.*

Az ügy most került tárgyalásra a fellebbezési bíróság elé, ahol az örökséggel békétlenkedő rokonok nevében jogtanácsosuk kifejtette, hogy *a miniszteri tanácsos számtalanszor tanújelét adta elmegyöngyeségének.* Idézte az egyik rokon, Géczy Károly egyik kijelentését, amely szerint »*Isten mentsen meg attól, hogy Dezső bácsi kezébe fegyver kerüljön, mert a rablók helyett esetleg minket, rokonokat lövöldözne össze-vissza.*«

— A miniszteri tanácsos — mondotta az ügyvéd — gyűlölte rokonait és betegségig takarékos volt. Különösen a mostani egyik felperes *Géczy Endre* Jenő iránt viseltetett nagy antipátiával és *semmirekellő kölyöknek tartotta, csak azért, mert a szegény gyengélkedő fiú nem tudta letenni időben szigorlatait.* Különben a miniszteri tanácsos ettől a gyerektől annyira félt, hogy *még leveleit sem bontotta fel, mert úgy vélekedett, hogy a levélre valamilyen mérges por tapad, amellyel esetleg őt a rokonok megmérgezhetik.* Különösen félt, hogy öreg napjaira minden vagyona semmivé lesz, pedig *Géczy* Dezső igen jómódú ember volt és egyáltalán nem kellett félni attól, hogy tönkremegy. Mégis már 43 éves korában öccsének, *Géczy* Károlynak olyan értelmű levelet írt, hogy rettenetesen fél a nyomortól és ezt még külön a levél aláírásánál is hangsúlyozta, amikor a levelet így írta alá: »*Nyomortól remegő bátyád, Dezső.*«

— De hogy mennyire garasoskodott az öregúr, azt bizonyíthatják a házhoz járó mosónők és az a házaló asszony, *aki egy alkalommal cipőzsinórt adott el a miniszteri tanácsosnak és Géczy Dezső az asszonyoknak rossz rézgarasokkal fizetett.* A végrendelet is igen különös körülmények között született meg, mert míg dr. *Géczy* Dezső végrendelkezett, — amint azt a jegyző és a végrendeletet hitelesítő két tanú is bizonyíthatja — igen szomorú volt, azonban a végrendelet befejezésével hirtelen megváltozott a kedélye és jókedvűen mesélt arról, hogy *Törökországban a háremekben milyen kalandjai voltak. Sőt, hogy a jelenlevőket még jobban meggyőzze előadásának hitelességéről, még egy negyedórán keresztül törökül is beszélt, bár sohase volt Törökországban és egyáltalán nem tudott törökül.* Mindezek, de a két becsatolt magánorvosi szakvélemény is bizonyíthatja azt, hogy a miniszteri tanácsos nem volt eléggé normális.

Ezután az örökösök jogtanácsosa szólalt fel és viszonválaszában rámutatott arra, hogy *ez egyáltalán nem bizonyítható, hogy Géczy Dezső tudott-e törökül vagy sem* és hogy részt vett-e különös törökországi kirándulásokon vagy sem. *Az egész elbeszélés csak azt bizonyítja, hogy az öregúr a szomorú aktus után tréfálkozással akarta elütni a keserű hangulatot. Ha Géczy Dezső miniszteri tanácsos elmegyenge lett volna, nem tölthette volna be hivatalát 49 éven keresztül közmegelégedésre. Az idegességet pedig nem lehet bolondságnak minősíteni, mert ezek szerint ma minden ideges ember bolondnak volna minősíthető.*

A fellebbezési bíróság a becsatolt két magánorvosi szakvélemény alapján *az ügyet elbírálás végett az Igazságügyi Orvosi Tanácshoz tette át.*

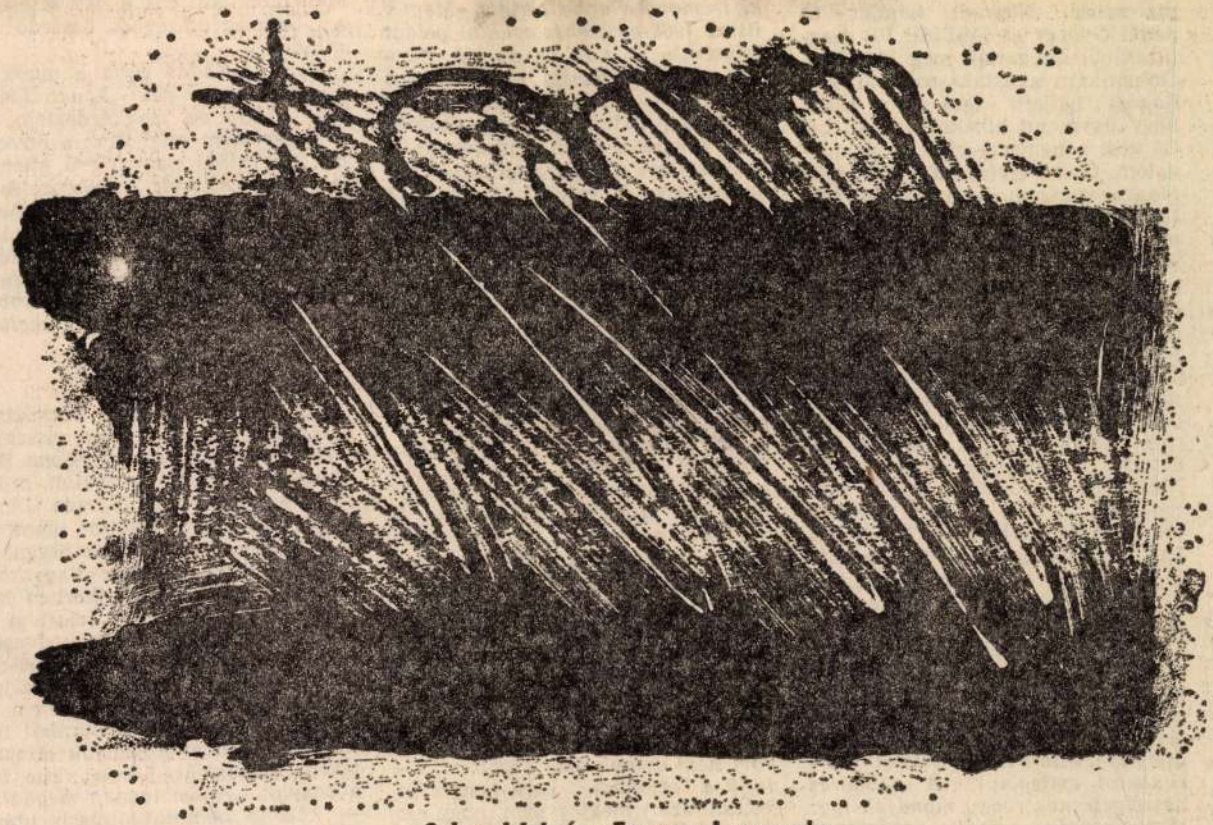

Selmeci István: Egy nap lenyomata

mélyzettel. Nógrádi Sándor és Aczél György az MSZMP PB megbízásából látogatták meg 1960-ban. Önkritikára akarták szorítani. Ám Rákosi hallani sem akart arról, hogy úgymond hibákat valljon be. Őt védi a nemzetközi munkásmozgalom. Őt az elvtársak hazavárják Magyarországon. Lám, Kiss Károly (az MSZMP szektás PB-tagja, *G. P. megj.*) el is küldte neki a párttagsági könyvét, így őt hivatalosan is átigazolták az MSZMP-be. Aczél: *„Színpadra való, amit előadott. Végigjátszotta előttünk a politikai fellépés széles skáláját. Először dölyfös volt, lekezelő, aztán mind jobban engedett a hangjából. A végén már sajnáltatta magát, mondván, nézzék meg ezt a rozoga íróasztalt. Hát ilyen jár nekem? Említette, hogy dolgozik, írja a memoárjait, s ezen felül is minden érdekli Magyarországgal kapcsolatban. Ez kötelessége is, hiszen bármelyik órában készen kell állnia arra, hogy visszatér. A Kádár-féle politikáról és magáról Kádárról lekicsinylően beszélt. 1956 embervesztességeit nem kell dramatizálni, mondta, a háborúban Sztálingrádnál egy nap alatt több ember halt meg, mint 1956 őszén Magyarországon. Miért kell hát folyton ötvenhatot emlegetni? A többórás beszélgetésnek (vagy mondjuk így: tárgyalásnak) semmi eredménye nem volt. Rákosi sem kívánt ki-*

ki is mondta aggodalmát: »Maguk itt az 1968-as csehszlovákiai példát követik!« Ez volt az az idő, amikor az új gazdasági mechanizmus eredményeként az első komolyabb gazdasági fellendülés mutatkozott. 1974 tavaszán aztán Szuszlov be is fagyasztatta a magyarok gazdasági kísérleteit. A reform, amihez az MSZMP vezetősége oly nagy reményeket fűzött, megakadt. Aczél: *„Megakasztották"*.

A brezsnyevi, a szovjet gazdaságpolitikai normák érvényesültek. Példát is mond rá: a hetvenes évek közepétől ötven nagyipari vállalat — Csepel, Ózd, s a többiek — kiemelt bérezést kapott. Vagyis nem a vállalati gazdaságosság volt a mérvadó, hanem az ott foglalkoztatott személyek (mondjuk így: az ipari proletariátus) megelégedettsége, szociális biztonsága. A pártnak a munkásosztály „bástyáit", pozícióit kellett anyagilag támogatnia.

Ám ezután Aczél védeni igyekezett a kádári szocializmust. *„Elmondhatjuk azért, hogy mindezek ellenére volt ennek az országnak tizenkét szép éve, ebben az évszázadban ilyesmiben még nem volt része a magyarságnak. A tizenhárom népi demokrácia között mi éltünk a legjobban."* Erre kénytelen voltam azért megjegyezni, hogy ezt a tizenkét boldog, nyugodt évet mihez mértük? A legvidámabb ba-

szen mondtam én: ahogy kiteszem a lábam az országból, összedől ott minden.

Aczél: *„Kádár célja a gyors és minden áron való konszolidáció volt"*. Mire én megkérdeztem: — — Ugye, nem számoltak a november 4.-e utáni nagymérvű ellenállással? — *Az volt az elképzelés* — felelte Aczél —, *hogy a szovjet hadsereg három-négy nap alatt úrrá lesz a fegyveres ellenálláson. Utána már könnyű lesz az országban a rendet helyreállítani, ha abban Nagy Imre és csoportja is segítségünkre lesz.*

★

Aczél Györgytől úgy búcsúztam el, hogy 1991-ben még visszajövök hozzá. Júniusban valóban Budapesten voltam, de zsúfolt programom miatt csak Berecz János meglátogatására futotta időmből. Októberben kizárólag az ötvenhatos évfordulóra jöttem Magyarországra, Aczélhoz decemberben készültem. Novemberben jeleztem is levélben a szándékomat, kedvesen válaszolt. Említette, hogy 1956-ról Moszkvában újabb adalékokhoz jutott, szívesen megosztja velem a híreit. December 7-én Bernből telefonáltam, hogy rögzítsük látogatásom időpontját. Lánya vette fel a kagylót. *„Apám tegnap meghalt"* — közölte bemutatkozásom után. Pár szót váltottunk még, majd suta mozdulattal letettem a kagylót.

SELMECZI István

1992. JANUÁR 17.

ÉS

Vas. ujs. 1869.

Józsefet éltette, s mindenki azzal a kivánsággal ürité ki poharát, bárcsak e jelesünket mielőbb láthatnók ismét a szinpadon. *Deák* Farkas a magyar zenekirályért Erkelért üritett poharat; *Tóth* Kálmán tréfás verset olvasott föl, stb. Nagy tetszést aratott Szigeti felköszöntése; oly férfit éltetett, a ki fekete kabátban jár, fekete szeme, fekete tekintete, fekete szakála és feke haja van, a kinek fekete a tintája, irása és kritikája, de a kinek szivéből kivánja, hogy megérje a kort, mikor galambfehér lész. E leirás után meg sem kellett nevezni, hogy Gyulai Pálról van szó, a kit mindenki szivesen éltetett. A lakoma alatt több vidéki szintársulat küldött táviratot, éltetve a vendégekkel egyetértőleg a derék Szigligetit. Éljen is! —*d.*

A soproni torna-s tüzoltó-egylet.

Átalános tapasztalat, hogy tüzesetek alkalmával gyakran a veszély roppant elteredésének csak az az oka, mert czélszerű oltószerek vagy egészen hiányzanak, vagy mivel kellő felügyelet és gondoskodás alatt nem állottak, használatra alkalmatlanok, vagy mert nincs senki, ki a fecskendőkkel és egyéb oltó-szerekkel helyesen tudna bánni. E tapasztalat Sopronvárosa több lelkes polgárát arra inditotta, hogy önkéntes tüzoltócsapat felállitását hozzák inditványba, melynek feladata a bekövetkezhető tüzesetek alkalmával szervezett és rendezett munkásság által óvni és megmenteni polgártársaik vagyonát s életét; s mindennemü tüzoltó szerekkel alaposan megismerkedve, más városok és helységek lakosait is hasonló munkásságra ösztönözni. A már több évvel előbb alakult torna-egylet ez inditványt felkarolta, a polgárok pedig adományaikkal lehetségessé tették, még 1866-ban mentő csapatot szerelni föl, mely azon év decz. 30-kán ünnepélyesen fogadást tőn a városi előljáróság és képviselő testület szine előtt s a polgármester által lelkes szavakkal avattatott föl áldozatteljes hivatására. A városi képviselők elismerve a dolog fontosságát, azonnal 3000 ftot szavaztak a meglévő fecskendők javitására és ujabb tüzoltó szerek megszerzésére. Épen jókor, mert az 1867 év kezdetétől fogva mostanáig Sopronban, mely a lefolyt évtizedekben tüzkároktól egészen ment maradt, husznál több, nagyobb-kisebb veszélyü tüzeset fordult elő.

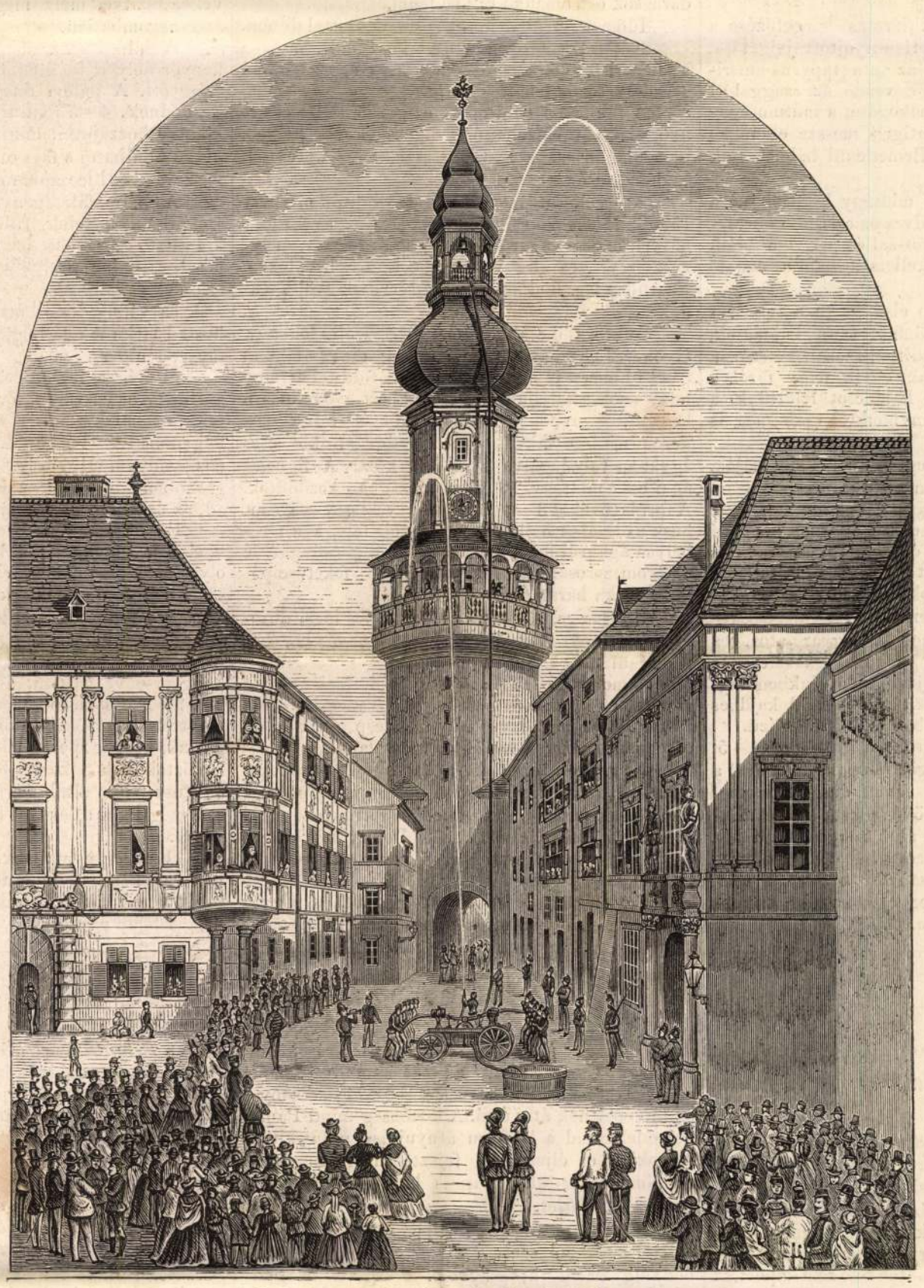

Nyilvános próba omnibusz-fecskendővel Sopronban.

Hogy a tüzoltás-ügye városunkban mindinkább meghonosuljon, az egylet a rendesen folytatott gyakorlatokon kivül több izben nyilvános próbákat is tartott, különösen a vizemelő fecskendővel (hydrophor), mely a vizet a pataktól vagy kuttól 1200 lábnyi távolságra viszi; továbbá egy Seltenhofer Frigyes gyárában egészen uj szerkezet szerint készült omnibusz-tüzfecskendővel, mely mind városi, mind vidéki tüzőrségek számára igen alkalmasnak találtatott. Evvel Sopronból 8 tüzoltó (mert 8 kényelmes, rugókon nyugvó üléssel bir) Szombathelyre ment (6 mfd), oda érkezvén fecskendőpróbát tartott és annak bevégezte után ismét visszatért Sopronba a nélkül, hogy a gépezet csak legkevesebbet szenvedett volna.

1868-ban ugyanezen fecskendővel még más próba is tétetett, t. i. hogy mily magasra és mily messze löki a sugarat. Czélul kitüzetett a 32 öl magas városi torony, és a szabad sugár egészen az óramutatóig, a haranglábig felhuzott tömlőből pedig (2 percz kellett a viz felszivattyuzására) még a torony tetejénél is magasabbra lövelt. E próbának képét mutatja az ide csatolt ábra. Ugyanaz nap egy e czélra különösen épitett házikó és 2 nagy farakás gyujtatott meg, hogy az ugynevezett extincteurrel, a tüzoltó szelenczékkel, valamint a Galibert-féle füsttől óvó készülettel, különböző tömlőkkel és hágcsókkal lehessen próbát tenni. Jelen voltak e próbán a nagyszámu helybeli közönségen kivül több szomszéd tüzoltó-egylet képviselői.

Ily, többször ismételt próbák, sokszori gyakorlatok és a veszély alkalmával tanusitott életrevalóság, városunkban a torna- és tüzoltó-egyletet nemcsak oly népszerüvé tették, hogy a tüzoltók száma négy csapatban már 200-ra rug (nem számitva az ev. lyczeum tanitványaiból alakult, és mintegy 100 főből álló segédcsapatot), és az egész egylet a csupán fizető tagokkal együtt 500 tagot számlál, hanem azon kedvező helyzetbe is juttatták a társaságot, hogy a tűzoltás mindennemü ügyeiben és ágazataiban bő tapasztalatokat szerezhetett. Mert egyletünknek, különösen Seltenhofer Frigyes polgártársunk áldozatkészsége által lehetővé tétetett a mindennemü tűzoltó szereken kivül egyszersmind a legkülönbözőbb mentő-szerekkel, mint péld. mentő-zsákkal, mentő-tömlővel, ugrásra való lepedővel sat. megismerkedni. Midőn tehát azon hő kivánatot fejezzük ki, hogy bár hazánk minden vidékein keletkeznének önkéntes tűzoltó-egyletek, hogy a tűznek pusztitó eleme ne ejthessen évenként oly nagy csorbát az amugy is más országokkal összehasonlitva igen csekély közvagyonon, — az ujonnan keletkezendő ily egyleteket soproni idősebb és tapasztaltabb társukra figyelmeztetjük, a mely kész és képes is jó tanácscsal és alapos utmutatással szolgálni. *Soproni.*

Egyveleg.

** *(Pénz becsület, ruha tisztesség.) Grant*-ról, az északamerikai köztársaság elnökéről, érdekes apróságokat közölnek az amerikai lapok. Egyszerü, igénytelen modorát, öltözete szerénységét emlegetik, hogy nejével gyalog mennek a boltba s mindenhova vásárolni stb. Ujabban az a furcsaság történt vele, hogy neje távollétekor a vendéglőbe ment ebédelni, s hogy zaj nélkül, csendben végezhesse étkezését, külön szobát kért. A pinczér végig nézte, s a közös étterembe utasitotta. Grant aztán haza ment, s haza vitette ebédét. Egy ur azt kérdi a pinczértől, ismeri-e azt az urat, a kit elutasitott? „Nem ismerem, nem is ohajtom!“ „Az egyesült államok elnöke,“ felelt az ur. „Lehetetlen — szólt a pinczér — de mégis kár! mért nem öltözik jobban, s mért nem jön legalább kocsin?“

⊙ *(Fájdalommentes kés.)* A sebészet terén fontos szerepre van hivatva egy, Richardson angol orvos által feltalált készülék, a fájdalommentes kés, mely azon elvet, miszerint a gyorsan ejtett sebzések fájdalmatlanok, sebészeti czélokra értékesiti. A készülék köralaku éles késpengéből áll, mely bizonyos óramű-szerkezettel oly módon áll összeköttetésben, hogy tengelye körül nagy sebességgel forog. Ha e forgási sebesség 1 másodpercz alatt 25-re emelkedik, ugy az illető kést az állati testen eszközlendő műtétekhez használhatni a nélkül, hogy az illető műtett fájdalmat érezne. Richardson ily módon apránkint szelte le egy házi nyul füleit, mely műtét legkevésbbé sem zavarta az épen étkező állatot ebbeli működésében.

⊙ *(Százéves jubileum.)* Mistress Hogg a Chelsen melletti ápolda egyik tagja betölté századik évét. Jóakarói kérdezték, miként ohajtja megünnepelni századik születés napját, s ő azon különös kivánságot nyilvánitá, hogy szeretne léggolyóban felszállani s messziről megnézni a földet, melyen annyi évet élt. Kieszközölték, hogy Godard felvitte magával egy léggolyóban, s midőn 200 lábnyi magasságban voltak, a vele fölszállt hölgyek süteményekkel és borral szolgáltak neki és emlékérmet nyujtottak át az érdemes agg hölgynek, ki még most is szemüveg nélkül olvas és a légutazást a legkisebb baj nélkül is kiállotta.

— *(Bécs városa mult évi bevételei)* összesen 10.221,859 ftra, kiadásai 8.763,133 ftra rugtak, s igy közel 1½ millió forint feleslege maradt.

ugyanis, hogy a szúnyogok és mosquidók illő távolban maradtak tőlünk.

Éjjel majd egy bagoly repült el mellettünk, majd többféle denevér, kisebb éjjeli madarak, éjjeli pillangók és fénybogarak repdesték körül a tüzet, majd egy vidra eviczkélve mászott ki a folyamból a bokrok közé, de mihelyt megmozdultunk, megint visszament a vizbe. Olykor egy-egy ismeretlen madár siralmas hangja hangzott a távolból felénk, majd a közeli bokorban az *aguti nyul* (Dasyprocta) csörtetett.

Különös érzés lepi meg az embert éjjel az ily őserdőben, hol minden növényszál uj előtte, hol a sürüségből idáig még soha nem hallott csodálatos hangok vonják magukra figyelmét.

A két blumenaui embert nem győztem egész éjjel kérdezgetni, valahányszor valami neszt vagy hangot hallottam, hogy milyen állat vagy madár az?

Az éjjeli majmoknak lármás kergetőzése a galyakon, a lajhár kellemetlen nyujtott jajgatása, mintha segélyért kiáltana, az anta (tapyrus americanus) lomha csörtetése, a veádo őz szaggatott emberi hanghoz hasonló makogása, a mutum egyhangu mormolása, az onkatigris messze elhangzó nyihegő vonitása, igen kellemetlenül háborgatják az elszunyadni akarót.

Virradatkor ellenben mintegy kárpótlásul a piczi *saiba* madár igen kedves csicsergése ébresztett fel. Ez a Joao de Barros-sal és pár rigó fajjal, e vidéken az egyedüli kellemes hangu éneklő madár.

A mint a felkelő nap első fénye a homályt némileg eloszlatá, a különféle fajta kajdácsok, főleg azonban a zöld periquitok, százan-kétszázan egy csoportban szálldostak egyik nagy fáról a másikra. Néhány ily zöld kajdácsot lelőttünk, a nélkül, hogy e végett kunyhónktól csak meg is mozdultunk volna.

A kajdácsot itt igen egyszerü módon fogják. A vadász ugyanis azt igen apró göbecscsel szárnyában megsebzi. A madárnak néhány nap alatt szárnysebe begyógyul, s nemsokára igen háziassá válik. Ez ugyszólván az egyedüli módja a kajdácsfogásnak, mivel fészkét oly magas fák tetejére rakja az indák és kaktuszok közé, hogy sem meglátni, sem oda felmászni nem lehet.

A Rio Benedictón innen lakó gyarmatos, reá bizott holminkkal korán reggel megérkezett, s az inhambu és perquitóból uj vasedényeinkben reggelire hatalmas sültet késziténk. A zöld kajdács különösen az őszi hónapokban igen kitünő ízü.

Még az nap hozzá fogtunk a *foucé*-vel (4—5' hosszu nyelhez erősitett, görbe ágvagdaló kés) a bozótot, tövises bambuszt, füvet, dudvát, csemetéket, bokrokat, felfutó növényeket, szóval mindent eltisztitani a nagy fák alul, hogy igy azokhoz férni és azokat levágni lehessen.

Mindennap szorgalmasan dolgoztunk, s csak minden két hétben egyszer mentünk be ünnep- vagy vasárnap Blumenauba.

Munka közben igen óvakodnunk kellett a jararaca (mondd zsararaca), és a fekete és fehér gyürüs, veres siklós kigyótól (elaps corallinus), melyre néha kevésbé mult, hogy rá nem hágtunk.

A levágott és elfürészelt nagyobb fák törzsökében igen gyakran méhfészket is találtunk, néha egy ilyenből majdnem egy — egész két itcze illatos lépes mézet szedtünk ki.

Az itteni különféle fajta méhek mind a fákba rakják fészkeiket, többnyire igen kicsinyek, s közöttük némely család csak is egyféle virágból táplálkozik. A méz zamatjáról azonnal felismerni, hogy a méhecske minő virágból szedi leginkább édtápját: vad ananász, liliom, vanilia, galathea, meliconia, marantha vagy bignóniából?

A levágott fából kiszedett mézet, mielőbb jól bezárt edénybe kell eltenni, és jól betakarni, ha csak az ember nem akar a méhek és különösen a darázsok ostromának kitéve lenni.

Időmet felváltva munka és vadászattal töltém.

Két szélesebb gyalogutat késziténk, mely a gyarmati főgyaloguthoz vezetett, s egyszersmind a vadászatot is lehetővé tette.

A fáknak a föld felett magasan kiálló és ernyő alakban összehajló gyökerei közti helyek, igen alkalmasak a lesvadászatra, főleg a reggeli és délutáni órákban.

A gyalogut mentében, tanyánktól mintegy 1500 lépésre levő sziklás emelkedésen, egy sudar növésü magas és terebélyes figueira fa volt, melynek nagyságra alig volt párja a közeli vidéken. Ez volt a legalkalmasabb leshely a nagyobb vadakra.

A fatörzsöke mintegy másfél öl széles lehetett. Gyökerei egymásfelé hajló vastag tábla alakban 3—4 öl magasságnyira nőttek ki a föld felett, ugy hogy azok a fa aljában 5—6 embert kényelmesen befogadó kunyhót képezének. Közvetlenül a gyökerek mellett fakadt egy kis forrás, kövecses ágyában folydogálva a sziklák közt. A figueira ágai csak mintegy 16 öl magasságban kezdődtek. A forrás tövéből 3—4 hüvelyknyi vastag vizes bambusz nádszálak hajlottak a fa teteje felé, s a terebélyes ágakról mint hajékesség földig csüngött le a háromszorosan-négyszeresen felfutó fekete cipó inda, tarka harangvirágaival.

E figueira, melynek alját a széles levelü bromeliák és bokrok eltakarták, igen előnyös vadászleshelyül szolgált.

A mohos gyökerek tövében, néha-néha ugyan megkinoztak a mosquidók, s ugyancsak kellett füstölni bambusz száru erdei gubacspipámból, de türelmem ritkán maradt jutalmazatlanul.

A reggeli órákban néha 10—12 macucót, jacut, jacubembemt is lőttem e helyen. Néha egy pár félénk veádó-őz közelitett a forráshoz, majd nehány *tajassu*-féle vaddisznó (Dicotyles) röfögve és fogait erősen csattogtatva rohant keresztül a hegyoldali bokrokon.

Egy délután épen egy megsebzett, s a gyalogúton tovább vánszorgott *tamandua* (hangyász) után törtem, midőn a hegyhajlásban folyó patak iszapjában az öles sásban, két *anta* (tapir) nehézkes járással csörtetett, követve mindenütt a patak folyását.

Golyóval tölteni nem volt időm, mert az anták engem észrevéve sebes szaladásnak eredtek. Csak közönséges futóval lőttem tehát az egyikre, s a patak partján néhány csep vér jelezte, hogy találtam is, de e kis megsebzés legkevésbbé sem gyengitette el az erős állatot. A lövés után a két tapir sebesen rohant a folyam felé, s szokásuk szerint néhányszor viz alá merülve, a tulpartra érkeztek, hol aztán csakhamar a sürüben tüntek el szemeim elől.

Az anta husa különben, mit később elég alkalmam volt enni, nem igen jó izü, mert nagyon kemény, mája azonban a legkeresettebb ételek egyike, főleg a vizes pálma felső részének belével elkészitve, mely megpörkölve a legfinomabb szarvasgomba izü.

A pálma-belet sokszor használtam megfőve kenyér helyett is, különösen ha mandioca lisztem elfogyott. A pálma tetejében, ott hol a levelek kezdődnek, 4—5 font ily ehető bél is van. Igen könnyü hozzájutni, miután a vizes pálma itt bárhol is található, s fája oly puha, hogy az egy-két fejszevágással lecsapható.

A pálmafák igen kedvencz éjjeli tanyául szolgálnak a fehér fülü *uistiti* majmoknak; e kis állatok azonban ha valakit közeledni látnak, mindjárt a legközelebbi sürübb lombozatu fákra szöknek át.

Legelterjedtebb majomfaj itt, veres a és a hosszu farku fekete bőgöncz (mycetes seniculus és mycetes niger.)

Mindig a legnagyobb fákon tanyáznak seregestül, néha hatvan-nyolczvanan is. A legöregebb, mint valami karmester a fa tetején ül, körötte a nagyobbak és lejebb a kicsinyek egész hierarchicus rendben. Midőn igy elhelyezkedtek, a legmagasabban ülő elnök-majom vastag hangjával jelt ad, az órahosszant is eltartó hangversenyre.

Ekkor aztán az öregek vastagjából, a kicsinyek a vékonyabbjából, legjobb tehetségök szerint oly rettenetes orditást visznek véghez, hogy ezen semmikép sem elragadó koncert zugása, mérföldnyire is elhangzik az erdő sürüiben.

Majd mindennap volt módomban, különösen ha a szél a gyülekezet felől fujt, ily bőgöncz hangversenyt hallani, de csak ritkán sikerült azt közelebbről is látni, mert a majmok mihelyt észrevették, hogy feléjök közeledem, azonnal elhallgattak, és pár percz alatt a fa óriás ágai közt rejtőztek el, s takarva levén a sürű orcheidák és kaktusz-fajok által, legfölebb némelyiknek lehetett még látni a levelek közül kilógó hosszu farka végét.

Ilyenkor a majmok mindaddig nem mozdulnak rejtekeikből, mig az ember kellő távolságra tovább nem megy, a mikor is koncertjöket még dühösebben reákezdik.

TÁRHÁZ.

A „Szökött katona“ századik előadása.

Vasárnap aug. 29-én a nemzeti szinháznak ünnepe volt: a „Szökött katona“ jubileuma, mely századik előadatását megérte a szinpadon, s szerzőjének a századik előadáskor tán még nagyobb örömet szerzett, mint korábban bármikor. Közönség és szinészek egyesültek Szigligeti megtisztelésére. A közönség oly nagy számmal jelent meg, hogy — kivált a karzaton — tán fele sem kapott az érkezetteknek jegyet és helyet, s a földszint is egészen megtelt. Az előadást, *Erkel* Ferencz vezénylete mellett, Berlioz Rákóczy-indulója nyitotta meg, mely előadás, az érdemes karnagygyal együtt, élénk tapsokat nyert. A mint az előadás megindult, a közönség — mintha először látta volna a darabot — folyvást élénk figyelemmel kisérte, s alkalmasint sokan elgondolkoztak azon, mikor ők e darabot először látták! hányan voltak, a kik a „Szökött katoná“-t látták életükben először szinpadon! s olyan beszélgetések is folytak felvonások közben, a melyek e darab első előadatására vonatkoztak.

Mikor az első felvonás végződött, a függöny felhuzódott s az összes drámai személyzet megjelent, s szinházunk két müvésznője, Felekiné és Prielle Kornélia, vezették ki karjaikon az ünnepelt szerzőt Szigligetit, kit aztán Paulai egy csinos beszéddel üdvözölt, kiemelvén a magyar dráma megalapitása és felvirágoztatása körüli érdemeit. E beszéd után a Lendvainé által tartott ezüst babér-koszorut átvette Felekiné asszony s az ünnepeltnek átnyujtá. A közönség mind Paulai beszéde, mind a koszoru átnyujtása után kitörő tapsokkal és éljenzéssel fejezte ki örömét, sőt a függöny legördülte után is háromszor-négyszer hivta a nap hősét.

A mi az előadást illeti, mondhatni, jól sikerült. *Tamási* (Gergely a szökött katona szerepében) ugyan egy kissé jobban rezegteti hangját, mint a hallgatóra kellemes volna, de beszéde érzelmes; egy-egy jelenete igazi jó volt s tetszést is aratott. Julcsát *Helvey* Ilka k. a. játszotta, kinek szép tiszta hangja által a népszinművek sokat fognak nyerni, ha tovább is halad e téren, csak azt vegye figyelembe, hogy a magyar népdal előadása s az opera éneklés közt nagy a különbség. A népdalt nem lehet trillákba fojtani annyira, hogy a dallam főfolyama egész tisztán kisérhető ne legyen. Lajos szerepét *Szerdahelyi* játszotta, s apja emlékének, ki e szerepet azelőtt adta, szentelt egypár alkalmilag jött szót. Midőn kilépett, a szinpadra repült egypár szép koszorut, mintegy habozva, vajon őt illetik-e e virágok, fölvevén, igy szólt: „Nem, ez nem engem illet, annak emlékét, a ki *Lajost* először játszotta!“ s az előadás tovább folyt. *Szathmáryné* régi szerepében az anyában, s a többi előadók: *Feleki* (Völgyi ezredes), *Komáromi* (Monti gróf), *Paulainé* (Kamilla), *Szigethi* Imre (Gémesy notárius), *Sántha* (kovács-inas) stb. szintén mind segitettek az előadás teljes sikerén. A káplárok kis szerepét *Paulai* és *Kovács* Gyula játszák, Saint-Gerant *Szigethi* József. *Ellinger* és *Réthi* ugyanazon szerepekben voltak a szinpadon, a melyet az első előadáskor adtak; Ellinger az „Ej, haj menjünk rája“ dalt énekelte mint parasztlegény, Réthi czigány muzsikus volt. Az egész est édes emlékképen fog megmaradni a közönség és szinészek előtt egyaránt.

A „Szökött katona“ századik előadása alkalmából, Szigligeti tiszteletére, kedden ünnepélyes lakoma tartatott a Frohner-szálloda nagy termében. Hetvenen vettek benne részt, irók, müvészek s Szigligeti más tisztelői. Kedélyesen folyt le az egész s a mint gróf *Ráday* Gedeon az első felköszöntést királyra s királynéra elmondta, megeredtek a toasztok. *Zichy* Antal s mások köszönték fel Szigligetit, érdemeit elmésen s játszi tréfás módon emelve ki, mire Szigligeti szerényen és szépen válaszolt; a szinház virágzásaért emelte poharát, s mindazokért, ki a nemzeti szinház szellemi, művészeti és anyagi emelkedését eszközölték s jövőjét biztositák. „Ha már nincsenek soraink-ban, igy szól, — legyen emlékök áldva; ha pedig még velünk küzdenek isten tartsa meg, isten éltesse! Éljenek!“ — *Feleki* (kit a lakoma sikerült rendezéseért is dicséret illet) egy távollevőről emlékezett meg, ki azonban lelkileg jelen van, s ki üdvözlő sorokat küld Szigligetinek. A beteg *Tóth*

SELLYEI Gábor

As

Székesfehérváron született.	**1942**	Born in Székesfehérvár.
Diplomázott az Iparművészeti Főiskolán, tagja lett a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesületének.	**1968**	Graduated from the College of Art and Crafts.
Tagja lett a Magyar Építőművészek Szövetségének.	**1973**	Joined the National Union of Hungarian Artists.
Tagja lett a Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetségének.	**1975**	Joined the Hungarian Architects' Union
Országos Építészeti Nívódíjat kapott.	**1981**	Become a member of the Artists' and Artists-Craftmen's Union.
A szombathelyi Művészeti Szakközépiskola tanára.	**1991**	Awarded th Prize of National Architecture
Több mint száz megvalósult munkája van Nyugat-Dunántúlon.		He has accomplished more than one hundred works in the Transdanubian Area.

EGYÉNI KIÁLLÍTÁSOK

SOLO EXHIBITIONS

Celldömölk, Művelődési Központ	**1979**	Celldömölk, Culture Centre
Szombathely	**1988**	Szombathely
Egyházashetye, Berzsenyi Emlékház	**1992**	Egyházashetye, Memorial House of Berzsenyi Dániel

CSOPORTOS KIÁLLÍTÁSOK

COLLECTIVE EXHIBITIONS

Budapest	**1974**	Budapest
Veszprém	**1979**	Veszprém
Budapest	**1980**	Budapest
Szombathely	**1985**	Szombathely
Tihany	**1986**	Tihany

Geboren in Székesfehérvár.	**1942**	Nato a Székesfehérvár.
Erwarb er sein Diplom an der Hochschule für Kunstgewerbe, wurde Mitglied des Landesverbandes Ungarischer Kunstgewerbler.	**1968**	Diplomato nell'Istituto dell'arte decorativa, Membro dell'Associazione degli Artisti Ungharesi.
Wurde er Mitglied des Verbandes Ungarischer Architekten.	**1973**	Membro dell'Associazione degli Artisti-architetti Ungheresi.
Wurde er Mitglied des Verbandes Ungarischer Bildender Künstler und Kunstgewerbler.	**1975**	Membro dell'Associazione degli Artisti delle belle arti e dell'arte decorativa.
Erhielt er den Landesniveaupreis der Architektur.	**1981**	Ha ricevuto i Premio di Livello dell' Architettura ungherese
Lehrer der Kunstfachmittelschule in Szombathely.	**1991**	E professore della Scuola Professionale d'arte di Szombathely.
Er hat mehr als hundert verwirklichte Arbeiten in West-Transdanubien.		Oltre di cento opore sono realizzate nel Transdanubio

EINZELAUSSTELLUNGEN

ESPOSIZIONI PERSONALI

Celldömölk, Kulturzentrum	**1979**	Celldömölk Centro di cultura
Szombathely	**1988**	Szombathely
Egyházashetye, Berzsenyi-Gedankhaus	**1992**	Egyházashetye, La Casa in ricordo di Berzsenyi

GRUPPENAUSSTELLUNGEN

ESPOSIZIONI DI GRUPPO

Budapest	**1974**	Budapest
Veszprém	**1979**	Veszprém
Budapest	**1980**	Budapest
Szombathely	**1985**	Szombathely
Tihany	**1986**	Tihany

"IBRAHIM" KÁVÉZÓ/"MONACO" KÁVÉZÓ/"BOROS" KÁVÉZÓ
1988. KŐSZEG /1990. KÖRMEND/1991. CSORNA

CAFE "IBRAHIM"/CAFE "MONACO"/CAFE "BOROS"
1988. KŐSZEG /1990. KÖRMEND/1991. CSORNA

CAFE "IBRAHIM"/CAFE "MONACO"/CAFE "BOROS"
1988. KŐSZEG /1990. KÖRMEND/1991. CSORNA

CAFFETTERIA "IBRAHIM"/CAFFETTERIA "MONACO"/CAFFETTERIA "BOROS"
1988. KŐSZEG /1990. KÖRMEND/1991. CSORNA

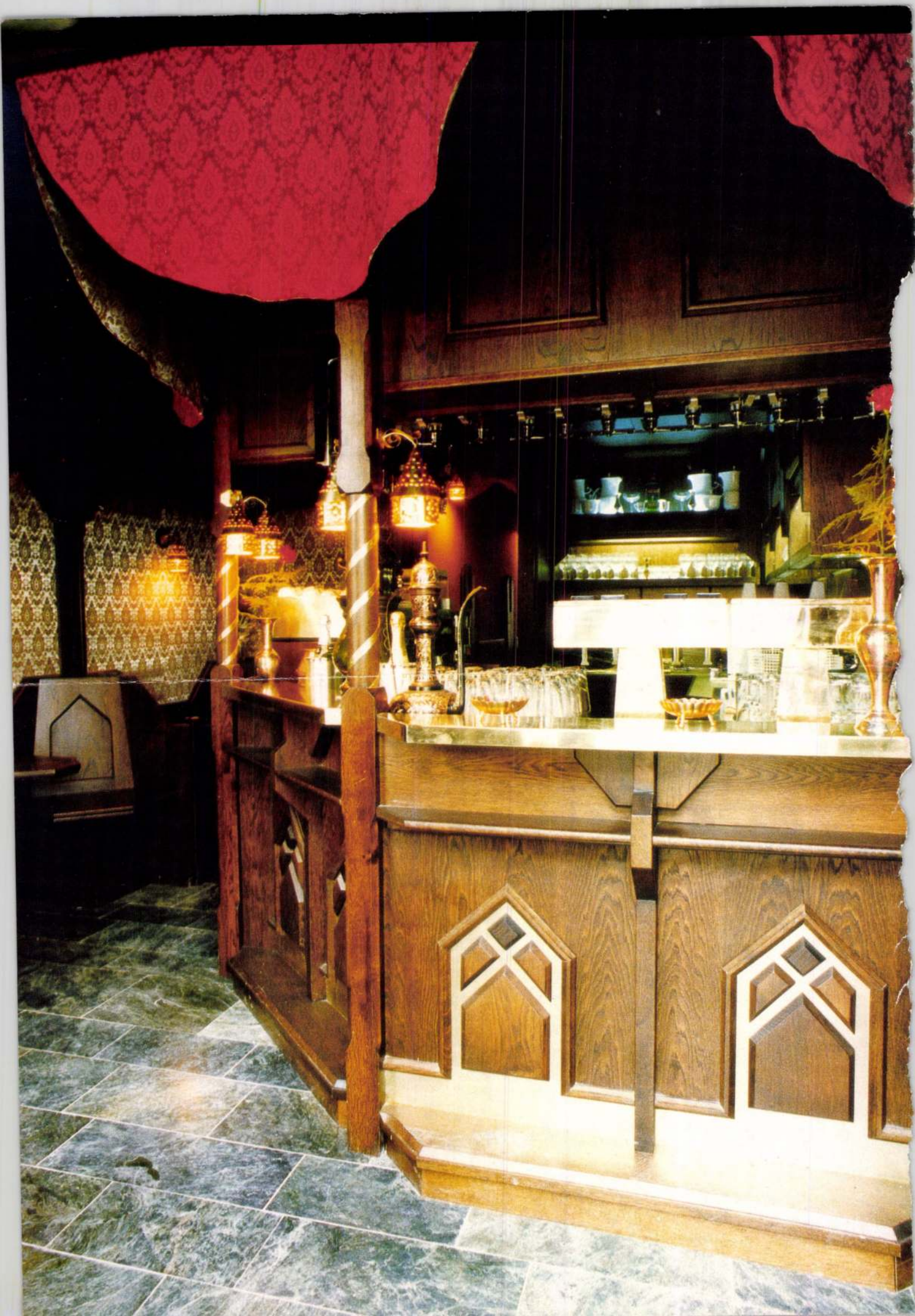

Időutazás

Sellyei Gábor belsőépítészete 1968–2002

Ritkaságszámba megy manapság, hogy egy belsőépítész mutatkozzon be munkáival a kiállításokat látogató közönségnek. Bár *Sellyei Gábor* – gondolom – nem ismeretlen a szombathelyi művészetkedvelőknek. Hiszen munkáit, számtalan közösségi tér belső tereit nemcsak e városban, de a környező településeken is, Celldömölktől Sárvárig, Körmendtől Kőszegig használták, sokat már el is használtak. Mert ilyen ez a mi közösen művelt szakmánk. A belsőépítészek által berendezett tér az emberek hasznára van, testi-lelki komfortérzését szolgálja, amíg működik, de az évek során elhasználódik, elmúlik, vagy átalakítják, és már csak az emlékezetben él tovább, vagy legfeljebb a szaklapok oldalain.

Alkalmazott művészet a belsőépítészet. A belsőépítész az építész munkatársa, aki berendezi, élettel telíti, használhatóvá teszi az épület tereit. Sok mindenhez kell értenie, a biztos művészi ízlés, stílusérzék mellett ezerféle gyakorlatias szakmának a tudását is el kell sajátítania. Mindezt úgy kell tennie, hogy a saját hozzátett értéke a produkcióhoz maga a terv, hiszen a legtöbbször kétkezi munkája nem lehet része a megvalósuló munkának.

Tervezőnek lenni, a mások környezetét alakítani, életét is harmonikusabbá tenni nagyszerű dolog. A hasznosság érzése mellett az alkotói örömök végigkísérik az utat. Azt az utat, amelyiknek fontos állomása Sellyei Gábor barátom életében ez a mai nap.

Életünk meghatározó részében ez az út közös volt, és most visszatekintve, azóta is van több közös szál az életünkben. Nagyon jó időben jártunk a Magyar Iparművészeti Főiskolára, a „Fősulira". Kiváló tanárok formálták az ízlésünket, szemléletünket, mutatták meg a világ gazdagságát, sok csodáját. Építészek, *Szrogh György*, *Jánossy György* és *Jurcsik Károly* tanítottak minket, hogy jó belsőépítészek legyünk.

Fotó: Garas Kálmán

Sellyei Gábor: Szombathelyi Képtár, lépcsőház, Szombathely / Gábor Sellyei: Stairhall of Szombathely Gallery, Szombathely
1983

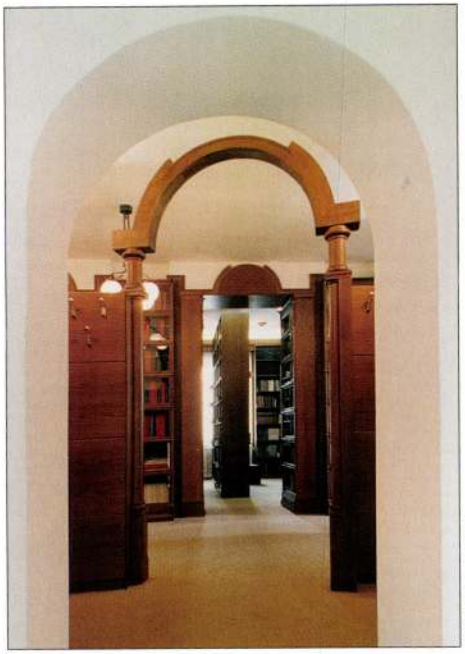

Fotó: Garas Kálmán

Sellyei Gábor: Megyei Kórház, orvosi könyvtár, Szombathely / Gábor Sellyei: Medical Library of the County Hosptital, Szombathely
1987

Fotó: Garas Kálmán

Sellyei Gábor: Szombathelyi Képtár, előcsarnok, Szombathely / Gábor Sellyei: Entrance hall of Szombathely Gallery, Szombathely
1983

Nem egy évfolyamba jártunk, de egy kollégiumi szobában éltünk évekig Gáborral. Ha felidézem ezeket az éveket egy jólelkű, mosolygós, szeretetre méltó ember jelenik meg előttem, akinek mindig dolga volt, aki mindig bütykölt valamit, és szerette a szellemi tornákat (csavarosan járt is az esze). Azon ritka „koleszos" volt, aki például sakkozott. Mindig segítőkész volt, sokunknak rajzolt perspektívát, az én diplomamunkámba is besegített. Most visszaemlékezve, mennyire más volt az a világ. Számunkra akkor, valahogy kiszámíthatóbb volt minden, még a jó pályakezdés ígérete is. Ki volt kövezve az út, csak rá kellett lépni egy kezdőnek.

Sellyei Gábor is éveket dolgozott tervezőirodában, építészekkel, szaktervező mérnökökkel. Az évek alatt óriási rutinra tett szert. Megvalósult munkái címjegyzékét lapozva, 1968-tól folyamatosan tervez, hol vendéglátóhelyeket, könyvtárakat, hol színházakat, előadótermeket rendez be. Fantasztikus teljesítmény, több mint száz megvalósult munka harmincöt év alatt. A műfaj sajátossága, hogy ezek jó része eredetiben már csak fotókon látható, hiszen ahogy én szoktam mondani, a belsőépítészet lágyabb anyagú, mint az épület, egy tulajdonosváltással minden kidobható, átalakítható. Ezért, aki most akarná végigjárni a Sellyei Gábor által formált belső tereket, azokra már az

Fotó: Németh József

Sellyei Gábor: Vas Megyei Bíróság, üvegablak, Szombathely (kivitelezte: Komondi Ildikó) / Gábor Sellyei: Stained glass window, Vas County Court, Szombathely (implemented by Ildikó Komondi)
2000

anyjuk (atyjuk) sem ismerne rá. De nem érdemes siránkozni, ez van, ez egy ilyen műfaj. Viszont, amíg volt, működött, biztosan formálta, jobbította a közízlést, színesítette, az

oly annyira szükséges illúziókkal telítette az akkori, eléggé szürke mindennapokat.

Ha végignézzük a kiállítást, egy időutazáson vehetünk részt, elmúlt évtizedeink ideái néznek vissza ránk. A belsőépítészet jó itatóspapír, a kor, egy korszak pontos lenyomata, Ilyen értelemben, tulajdonképpen kultúrtörténeti dokumentum is. Kérem, fogadják magukba ilyenformán is az életművet.

A zugligeti iskolánkon kívül a szál, ami összeköt minket a közös úton, hogy mindketten tanítunk is. Sellyei Gábor 1991 óta a Szombathelyi Művészeti Szakközépiskola tanára, a bútorszakosztály mindenese.

Ott is, mint egész életében, mindig, szétszed és újra összerak (lehetőleg jobbra, mint az eredeti volt) mindent, ami a keze ügyébe kerül, legyen az bútor, gép, vagy tanítvány, fontos, hogy jobb legyen! Mindig jobbat akar teremteni, építő lélek, játékos elme, mellette pedig nagyon gyakorlatias.

Sellyei Gábor: Vas Megyei Bíróság, díszterem, Szombathely / Gábor Sellyei: Festive Hall, Vas County Court, Szombathely
2000

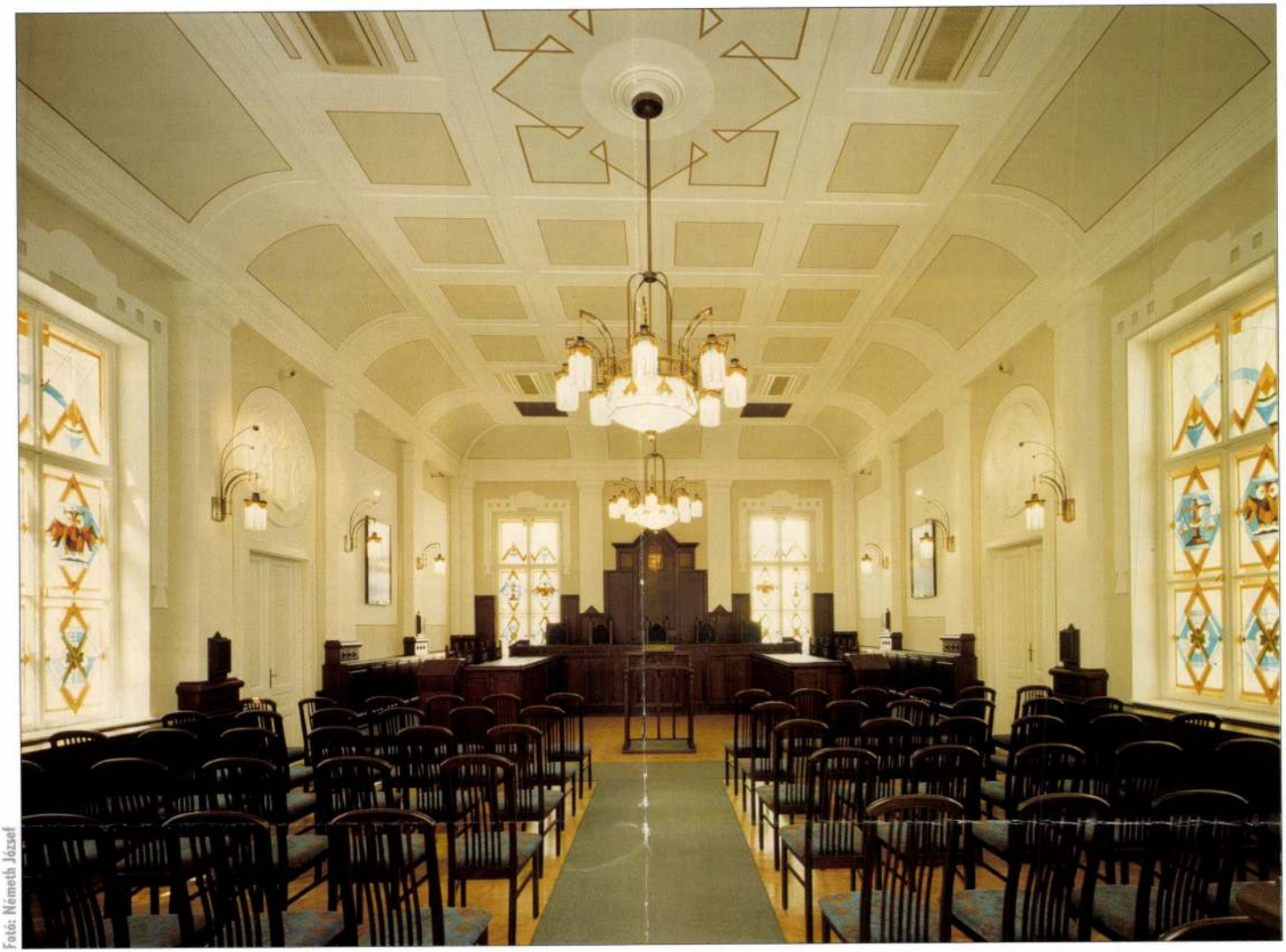

Fotó: Németh József

Fotó: Garas Kálmán

Sellyei Gábor: Fő téri fagylaltozópavilon, Szombathely / Gábor Sellyei: Ice cream kiosk, Fő Square, Szombathely
1987

Amíg e sorokat írom, itt mosolyog rám a meghívón. Szokatlan meghívó, de nagyon találó! Nem a szokásnak megfelelően, egyik munkájának a képe látható rajta, hanem legfőbb műve, Önmaga. Felépítette önmagát, betöltötte a határait, épített és nem rombolt. Elhagyva a hatvanat a közös úton bandukolva magam is azt szeretném, ha így gondolnának rám.

(Utam. Sellyei Gábor belsőépítész munkái 1968–2002. Szombathelyi Képtár, Szombathely, 2003. május 16–június 15.)

BÁNÁTI JÁNOS
belsőépítész

Elhangzott a kiállítás megnyitóján.

Sellyei Gábor: Savaria Tourist iroda és galéria, pénztár, Szombathely / Gábor Sellyei: Cashier's desk, Savaria Tourist Office and Gallery, Szombathely
1993

Fotó: Garas Kálmán

Sellyei Gábor

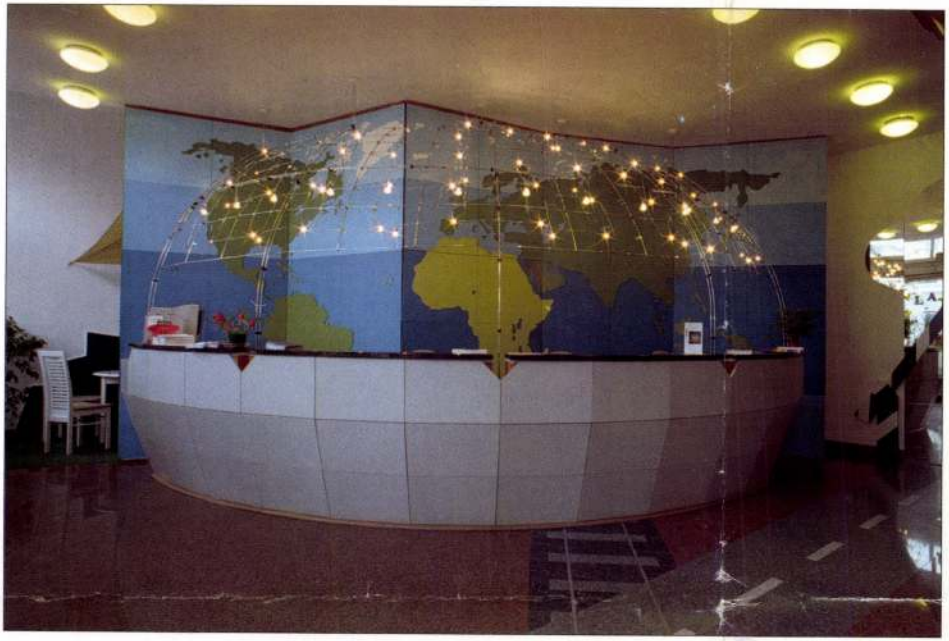

Fotó: Garas Kálmán

Sellyei Gábor: Savaria Tourist iroda és galéria, ügyfélfogadó, Szombathely / Gábor Sellyei: Customer service, Savaria Tourist Office and Gallery, Szombathely
1993

SELLYEI Tamás Ottó

AS

Péccsett született.	**1969**	Born in Pécs.
Érettségizett a pécsi Művészeti Szakközépiskolában, textil-gobelin szakon.	**1987**	Final exam at Art secondary School in Pécs, studied textile and gobelin.
A szombathelyi Derkovits Körben Masszi Ferenc irányítása mellett dolgozik.	**1987-1988**	Worked at Derkovits Circle under Ferenc Masszi's guidance.
A Képzőművészeti Főiskola alkalmazott grafika szakos hallgatója. Mestere Felsman Tamás és Molnár Kálmán.	**1989**	Studies applied graphics at the Academy of Fine Arts. His masters are Tamás Felsman and Kálmán Molnár.
Az OTP-IKKA Rt. grafika-belsőépítészeti pályázatán I. díjat nyert.	**1992**	Won the first prize at the OTP-IKKA Rt. graphics and interior design competition.
A HONEYWELL reklámplakát pályázatán különdíjat nyert.	**1992**	Won extra prize at the HONEYWELL advertisement poster competition.

Geboren in Pécs.	**1969**	Nato a Pécs.
Machte er das Abitur in der Kunstfachmittelschule in Pécs, er lernte Textil- und Gobelinkunst.	**1987**	Ha fatto l' esame di maturità nella Scuola professionale d' arte (tessile-gobelin).
Arbeitete er im Derkovits-Kreis in Szombathely unter der Leitung von Ferenc Masszi.	**1987-1988**	Lavora nel Circolo Derkovits di Szombathely. Direttore del circolo Masszi Ferenc.
Studiert angewandte Grafik an der Hochschule für Bildende Künste. Seine Meister sind Tamás Felsman und Kálmán Molnár.	**1989**	Studente dell' Istitudo delle belle arti nella facoltà di grafica pratica. I suoi meestri: Felsman Tamás e Molnár Kálmán.
Erhielt er an der Preisausschreibung für Grafik und Innenarchitektur von OTP-IKKA AG. den ersten Preis.	**1992**	Ha vinto il primo premio in concorso dell' Associazione OTP-IKKA (architettura interna).
Erhielt er an der Preisausschreibung für Werbeplakat von HONEYWELL den Sonderpreis.	**1992**	Ha vinto in premio speciale nel concorso HONEYWELL (affissioni pubblicitarie).

REKLÁMPLAKÁT (ENERGIATAKARÉKOSSÁG)
1992. 70 X 100 CM

ADVERTISING POSTER (ENERGY SAVING)
1992. 70 X 100 CM

WERBEPLAKAT (ENERGIESPAREN)
1992. 70 X 100 CM

PUBBLICAZIONE AFFISSA (RISPARMIO DI ENERGIA)
1992. 70 X 100 CM

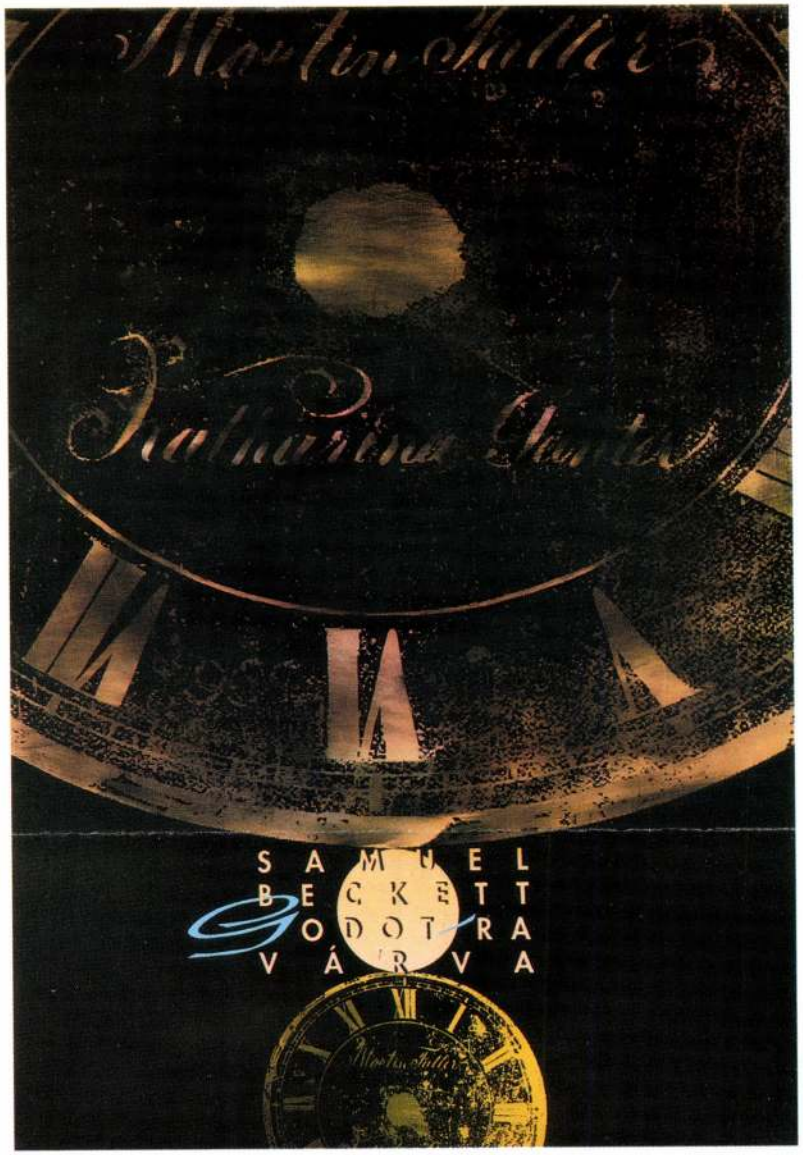

SZÍNHÁZI PLAKÁT
1992. 70 X 100 CM

THEATER POSTER
1992. 70 X 100 CM

THEATERPLAKAT
1992. 70 X 100 CM

AFFISSO
1992. 70 X 100 CM

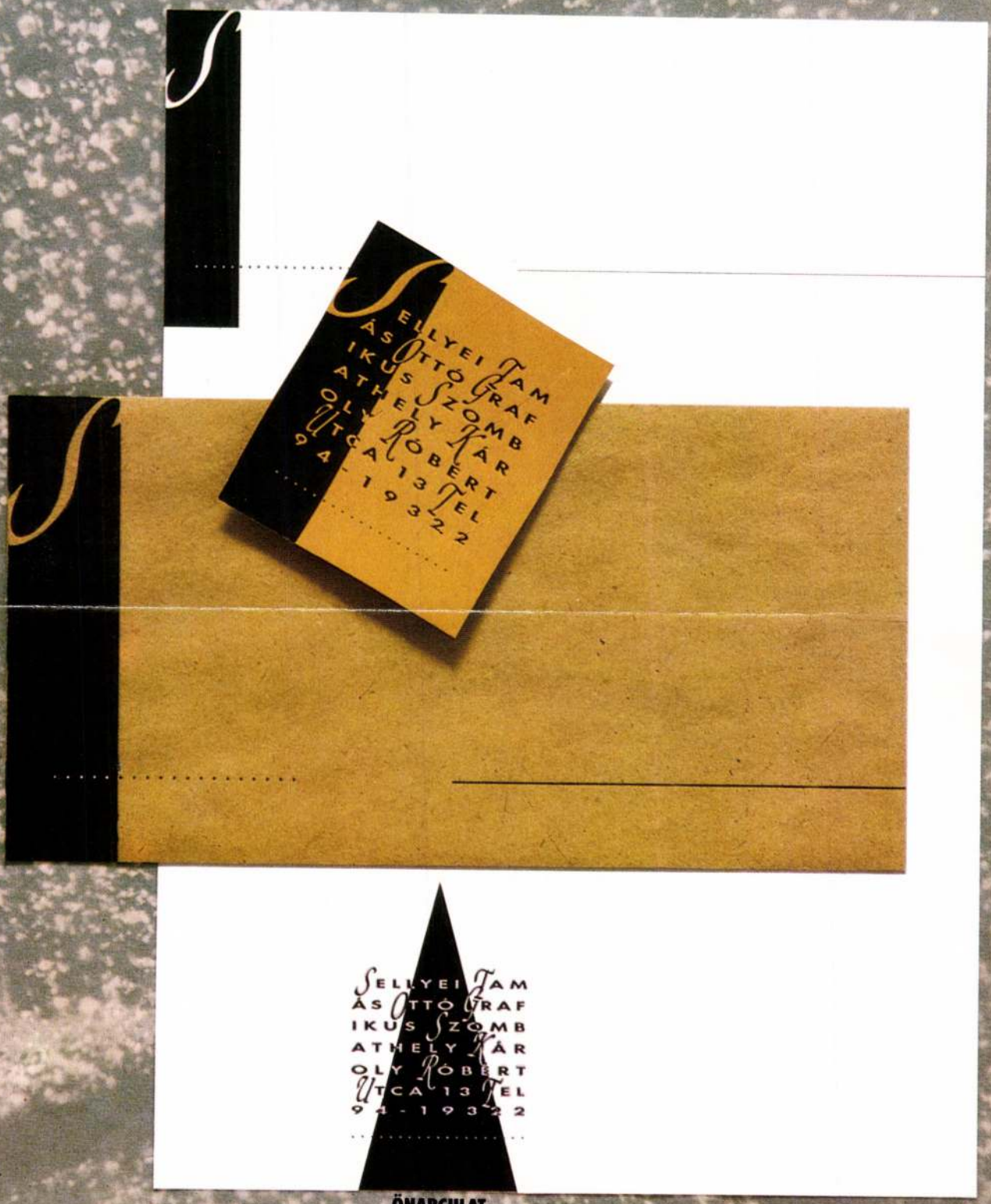

ÖNARCULAT
1992

SELF FACE
1992

SELBSTGESICHT
1992

FISIONOMIA
1992

Selymessy Zsigmond

építész.

Szül. Budapest 1903.
Oklevelet nyert 1927.

Műegyetem 18.

Harsány.

A törökök és keresztények k
jobbra magyarázó szöveg van adva:
és S. Des Janizz: Aga Zelt befej
szalagon:

Geschicht so sich den 12 A
lichē u: turckischē Armee zugetr
M: erlegt, die übrige auf ihrem
aller Bagge, 65 Canonen u:

Rm., már. a vk. 22.5: 29.7 cm
Feigius: Wunderb. Adlerschwun

140-95

MDK

Selymessy Zs., 1927

A József Müegyetemen oklevelet nyert épitészek névjegyzéke 1873-1928-ig. Épitő Ipar - Épitő Müvészet 1931. jun. 1. 89.l.

SEM, Franz I. SOHN

Semadam Sándor

műfaragó

1884

Éimisk 1930

88. l.

felhasználásáról szól

igazolására, hogy a r

zárva, de még Szerev

tudtam elreferálni. A

4) Egy kis dobozban

kulcsa: 722 P·04 fillér

5) Egycsomó aktát is

elzárni, hátha kell va

akkor lehet, ha majd

ki lesz utalva. Nem si

Köszönöm szíves fárad

Szer

Semann András rabvász

kerepel az VME VII. tiálításán

a Nemzeti Szalonban

Magyarság 1937 IV. 25

MHB IMMO ART GALÉRIA

és a

KÖRMENDI GALÉRIA BUDAPEST

meghívja Önt

A MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZETI FŐISKOLA DÍJNYERES HALLGATÓINAK

kiállítására

(1993/94-es tanév)

MEGNYITÓ:

1994.július 18-án hétfőn 17.00-20.00 óráig

A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ:

1051 Budapest,V.ker., Deák F. u. 15.

Tel./fax:266-4857

1994.július 18-1994 július 31.

10-18 óra között

MHB IMMO ART GALÉRIA
és a
KÖRMENDI GALÉRIA BUDAPEST
meghívja Önt

A MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZETI FŐISKOLA DÍJNYERES HALLGATÓINAK

kiállítására
(1993/94-es tanév)

MEGNYITÓ:

1994.július 18-án hétfőn 17.00-20.00 óráig

KIÁLLÍTANAK:

Atlasz Gábor festő
Ádám József intermedia
Bakos Gábor intermedia
Balázs Alfréd festő
Balogh István festő
Baranyai Levente festő
Berzsenyi Krisztina dÖszlet-jelmez
Borbély Béla festő
Csiszér Zsuzsanna festő
Csomós Zoltán képgrafikus
Dobai Csaba szobrász
Gallusz Gyöngyi képgrafikus
Gyarmathy Éva festő
Kotormán Norbert szobrász
Lévai Ádám képgrafikus
Major Szilvia festő
Miksa Bálint festő
Pap Edina festő
Pintér József Zsolt tervező grafikus
Sellyei Tamás Ottó tervező grafikus
Turcsány Villő szobrász
Varga Zsolt tervező grafikus
Veres Kálmán szobrász

A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ:
1051 Budapest,V.ker., Deák F. u. 15.
Tel./fax:266-4857
1994.július 18-1994 július 31.
10-18 óra között

Semann Gyula diszitő szobrász bronz Trefort-plakett

Cs: Az iparműv. isk. jub. kiáll. ... Épitő Ipar, 49.sz. 1905. dec. 3 461.

SEMELITSCHKO, Hans 1665-1684

Nouveau

- Urban 1677-1678
- Hans 1680-1685

WAB 100. 194.

lérsorának egy szakasza

ekesztő ráccsal és a szószékkel.

69

ın

lbert és Szent Miklós, faszobrok

Semennyei Ferenc

Téli tájai, Tiszaparti részletei, a Szegedi Képzőm.Társ. tav. tárlatán.

Délmagyarország, 935.IV.14.

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

ZALAI HÍRLAP

1979 NOV 18

Szemenyei Ferenc

1021

Szemenyei Ferenc: BOCSKA

bb, azoknak is, akik
a gyermekükkel voltak.
ius Mi pedig mehet-
g- tünk sétálni, amerre
A akartunk, aztán meg-
va térhettünk a szo-
A bánkba, ahol zavar-
zel talanul nyugovóra
la- térhettünk, csak...
tt: Hát igen, a jobb
gy oldali szobában éjfé-
t!" lig szólt a nagy hang-
erejű táskarádióból a
zene, de nem akar-
tam szólni, mert ott
a közvetlen főnököm
üdült, meg legalább
elnyomta a bal oldali
nai szobából áthallatszó
ar- kártyacsata hangza-
varát, amely hajnali
ton kettőkor kulminált,
énk de oda nem szólhat-
tam be, mert ott a
ak- beosztottam üdült,
nk, meg joggal mond-
ak- ták volna, hogy miért
, a nem a felettem levő
ka- rumlizót figyelmez-
rek tetem, vagy az alat-

Lukács evangelista VI. 64, 65.

Semjén Ilona

1921. szept.

kiáll. Nemzeti [illegible]

Szobi kikötő, vízf. 1500.—

Oszlopos tornác, vízf. 1800.—

MDK

Semjén Ilona

Szobi kikötő, vf.

Oszlopos tornác, vf.

N.Szal. őszi tárlat, 1921. szept.

16 l.

Senyéi Anita

Gervai András: Párbeszéd – a szerzővel.
[beszélgetés] = M. Hírlap, 1993 nov. 19. 15. p.

Semftleben Zsigmond

(miniatornak ochető ??)
Egy latin nemet szótárt
írt a XV. szaradban, meg
lézíratban megmaradtt.

Hradszky József Szepes-
vármegye a mohács vész
előtt. A szepes megyei tört
szám. évkönyve. Szepesvár-
alja 1888. 89. l.

SEMES-BOGYA ESZTER

SEMES-BOGYA ESZTER

1964-ben Született Dorogon. Nevelőapja asztalos volt, mellette szerette meg a fát. A közelmúltban alakult úgy élete, hogy minden idejét a fafaragásnak szentelheti. Célja fölhívni a figyelmet a természet megóvására. Dunakeszin él.

Művészetbarátok 2003. kiállítás a Pataky Galériában

2003. OKT. 20 – NOV. 15.

VF

P. 1996;

Semftleben Zsigmond

~~XO~~ század

Szóbára egyszerű kérvát
diszítés nélkül.

nem kell

47 l

Sepiczky G.

a müncheni Képzőművészeti Akadémia magyar növendéke:

beiratkozás éve 1909.

Jászai Géza: München und die Kunst Ungarns 1800 bis 1945. Ungarn-Jahrbuch, Mainz, 1970 10 l, 149 l

Sanjén

Zemplén vm.

Ref. templom.

Épült 1827.

Borovszky Magy.orsz. vm

Zemplén vm.

107 l.

tagjai számára,a tőle megszoko
Kérem igen tisztelt Tagtársunk
nek ezt a kedves kis ajándékát

127 Szinyér (Templom)
Kisrozvágytól 2 km.

Ref. templom.
Épült 1839

Nyirségi utam 1938

órák minden hétfőn, szerdán és csütörtök
este 7 órától 9-ig, vasárnap pedig délelőt
órától 12-ig lesznek.

*

A m. kir. technológiai iparmúze
Trefort alapítványa. A nevezett intézetnek fe
hó 12-én tartott felügyelő-bizottsági ülés
Thék Endre fővárosi nagyiparos és a m. k
technológiai iparmúzeum felügyelő-bizottsá
nak tagja, 500 frtról szóló földtehermentes
kötvényt adományozott azon czélból, a
ezen összeg a kamatok és ezek
mindaddig gyarapítassék, mígnem
szaporodik. Ezután ezen összegnél
val, «Trefort Ágoston alapítvány»
m. kir. technológiai iparmúzeum
folyamain készített rajzokból évenként
dezett kiállításon a legjobbnak talált, gyako
kivitelre alkalmas és valódi nagyságú butor
készítőjét jutalmazzák meg. A jutalmaza
csak magyar honpolgár lehet. A jutalmaz
nézve az intézet igazgatósága, az illető s
rajztanfolyam tanára és a «Budapesti A

Semyén Ilona

1913/14 – 1917/18

Ferképzomfoiskèvk

131. C.

MDK

Semjén Jenő

Műteremben, of.

Árverési Csarnok aukció kat. 1934. szept.

56.1.

Semler

"A pesti állandó képtárlat" cimmel Solt aláirással készült beszámoló igen erősen birálja a müvész "Tanulmányfő". c. müvét, ugyanaz a véleménye, mint egy másik müvész hasonló müvéről, hogy a tanulmány mütermébe való, de nem a mükiállitásra.

Junius-juliusi kiállitás.

Divatcsarnok, Pest. 1853. juli. 17.
31. sz. 619-621. lap.

Serler

Semjén Ferenc
Jestő
VI. Lőportár u. 6.
1946-ban törölték

MKSz 1947

Senyén Ferenc

Munkarnok fertő Bozt

1916-17. téli kiáll 226

1917-18. téli kiáll 142

1918. tav. kiáll. 254

1918-19. téli kiáll

1919-20. téli kiáll 515

Szolnokdobokamegyei tröd. és etnogr.
társulat Kolozsvári gyűjt.

III. 179

Semjén Tsenc

Árverési Csarnok aukció Lat.

32. sz. 1926. ápr.
36. sz. 1927 febr.

Coulin - féle dajf. vételára X. 74.

SÉMJÉN *Ferenc*, festő, * Budapest 1885 márc. 16. Itt tanult, s 1916 óta állít ki a Műcsarnokban és a Nemzeti Szalónban táj-, figurális- és arcképeket.

E G II 438 l

A XIX.

1219. *Pyrker János*

Mellig látható, balra élben van ábrázolva. Haja szürke, bajusza és szakálla jának ligula alatti része, gombjai pirosak. Mellét a szíti, melynek jelvényét sz nyakláncza kettős. A hátt bontakozik ki.

Vászon, méretei 62·8 : 47· 250 K. — Dr. Téry Ödön ajánd mány elfogadtatott 1908 máju tett 1909 február 14-én (214

Semjén Ferenc

1920 jan.-febr.
kiáll. Nemzeti Szalonban
Csend, olajf. 3000.—
Női arckép, olajf.
Patakpart, olajf. 3000.—
Alkony, olajf. 4000.—

1920. M Akv Pi Egy
kiáll. Nemzeti Szalonban
Tanulmány, kréta rajz 1200.—

1920. május
kiáll. Nemzeti Szalonban
Nyár, olajf. 7500.—

1920. szept. n. o.
Colombina, olajf. 8000.—

Horváth Ödön dr. T. 309

Semjén Ferenc

1918. dec. kiáll. N. Halom
Almafák, olaj. 1200.—
Olvasó modell, olaj. 600.—
Cigányok, olaj. 700.—

1919. okt. kiáll. u.o.
Magdolna, olaj. 6000.—

~~Arch. Est. VII. 157~~

Semper

l.

Lykanomzromantika

147. l.

Semper Gottfried

l.

Ernährungsmittel

Semper Gottfried

1803 – 1879

Lieb IV. 152

MDK

Semper építész

drezdai irodájában magyar építészek tanulnak

Zádor A:A magyar klasszicizmus építészeinek társ
dalmi helyzete.Bp.1953 58.

Semper G.

bécsi épitéz

l. Šourek

35. C

A nevezett által bemutatott doc
tori dissertatio-példányt ide vissz
zárom.

Budapest, 1915. október hó 25.

M.D.K.

SEMPER Anton

murariorum magister

Új-Vukovár

6 sodal

1952

Művért. Kapossy János: Építők, szobrászok, festők és grafikusok Magyarországon 1828-ban 137.l.

Sempeé

Liab. II. 133

Claudia főherczegnő

Derékon alól, balra, alle
zaton nyugvó keretbe helyezett to
ékköves nyaklánczába akasztotta é
ta a kép alatt két sorban:

Claudia Ertz Herzog
geb. Prinzessin

s ez után jobbra: 40.

Rm., mér. a ~~uk.~~ pl. 29.3 : 17.

Szn. 87
332-900

SEMPER András könyvkötő. 1771-ben irják össze Egerben a város I. negyedének 4.fertályában, ahol háztulajdonos,és ugyanakkor egri szőlő-birtokos is.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből.Voit.

M.D.K.

Semper András, könyvkötő

neve 1771-évi egri összeírás ban szerepel Egerben, ahol hártulajdonos és szőlőbirtokos.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemlékei topográfiája VII.köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 398. old.

SEMPER, GOTTFRIED, épitész

A szegedi Kiss Dávid-ház/az 1960as"Müemlékjegyzék"szerint V.K.a mastere/,amennyiben hihetünk a hagyománynak épitésze bécsi,a század harmadik negyedében müködő érettebb meterek,Semper,Theofil Hansen,Siccardsburg,van der Null,közelebbről Heinrich Ferstel és magyarországi munkája miatt emlitettLugwig Förster környezetében kell keresnünk. 254.old. 60.jegyz

TÖRÖK LÁSZLÓ: A szegedi eklektika 227.old

A MÓRA FERENC MUZEUM ÉVKÖNYVE, 1964-65, 1. Szeged, 1966

Semper, Gottfried

SISA József: Gottfried Semper és Magyarország. = Művészettörténeti Értesitő, 34, 1985, 1-2. 1 - 10. ill. G

SEMPER, Gottfried

Nagyhörcsök, Zichy-kastély

Ybl Miklós

Semler, Max

ötvös

Pest, 1780

Horváth, Dr Heinrich:

Pester Goldschmiede-
Barokk

A Műgyűjtő-

1931. 5. sz.

134 l

[illegible] 2
pagg con 6
ill sull' ~~ar~~ incis-
~~grafica~~ ita
contemporan

~~Da parte m~~
~~tese~~ Concorel
ro poi alcun
critici mighe
Il direttore del
rivista mi h
chiesto un
art sulla

SEMLER *Mihály*. l. *Szemlér M.*

—1220

1219. Ismeretlen festő:
A XIX. sz. azadból.

Pyrker János László ér

Mellig látható, balraf
ábrázolva. Haja és szemöldöke
kálla leberetvált. Cappája, ~~és~~
czimádájának szegélye ~~meg~~ és gomb
csillagja disziti, melynek jel
nyakláncza kettős. A háttérben
ki.

Vászon, mér. 62.8:47.7
Téry Ödön ajándéka 190

Semler (Szemlér) Mihály

1853. jun. – júl. kiáll. Műcsarnok.
Tanulmányfő, olajf. 25 ft.

1854. aug. – szept. kiáll.: Hunyadi
János halála, olajf., 350 ft.

1855. jun. – júl. kiáll.: A mese-
mondó, olajf.

1855. júl. – aug. kiáll.: A meglepe-
tés, olajf., 100 ft.

1855. dec. – 1856. jan. kiáll.: Életkép,
olajf., 150 ft.

Lapponia térképe a XVII. századból V. 25.

Semler Miksa

aranymüves

Pest

1788-ban lett mester

1797-ig emlitve

Horváth Kentpéteri

256. l.

M.D.K.

Semler Miksa ötvösmester

1788-1797-ig a pesti ötvöscéh lapja.

S. Mihalik: Versuch einer Zentralisierung des ungarischen Punzierungswesens im 18. Jahrhundert.
Acta Historiae Artium, 1961. Tom.VII. Fasc.3-4.
272. old.

SEMLER MIKSA

pesti ötvös mester a XVIII. sz.második felében

Budapest régiségei XIX. évf. 1959. 237. l

Matties Semmel, asztalos legény

A győri asztalos és puskaagykészitő céh legénykönyvéből: "Matties Semmel Von Prinn au/s/Mairen Dischler gesell". 101. old 1675-ből

Batári Ferenc: Asztalos legények Győrött a XVII. században Adatok Győr város asztalosmüvességének történetéhez 93. old

Arrabona, 9.-Xantus János Múz. Győr. 1967.-A Győri Múz. Evkönyve

Semmel M./Matties/,asztaloslegény

Győrben 1674-1699 között megfordúlt asztaloslegények jegyzéke származási hely szerint:"Brünn,Semmel M.2 " 121.old

Batári Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII. században - Adatok Győr város asztalosművességének történetéhez 9[illegible].old

Arrabona,9.- Xantus János Múz.Győr,1967.- A Győri Múz. Évkönyve

Semmel, Matties, asztaloslegény

Győrben 1674-1699 között megfordúlt asztaloslegények jegyzéke: "Semmel, Matties, Brünn, 1675". 119.old 1z. jegyz

Batári Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII. században - Adatok Győr város asztalosmüvességének történetéhez 93.old.

Arrabona, 9 - Kantus János Múz. Győr, 1967. - A Győri Múz. Évkönyve

AND. S E M M E L R O K, Textilfestőmester

HAUPT LADEN BUCH.-Eines Ehrsamen Handwerks Deren Kais: Königl: PRIVILEGIRT Bürgerlichen Schön und Schwartzfärbern in der Königlichen Freyen Stadt Pressburg.
Név:.- 264.- Herr And. S E M M E L R O K
Felvétel ideje: 1809. 17. Sept.
Hová vették fel: Neusidl, /Ujlak, Vas m./. 159.old

DOMONTOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek I. A textilfestés első nyomai 101.old

ARRABONA, A Xantus János Múz. Évkönyve, 16. Győr, 1974

PAUL SEMELROCK, textilfestőmester

HAUPT LADEN BUCH.-Eines Ehrsamen Handwerks Deren Kais: Königl: PRIVILEGIRT Bürgerlichen Schön und Schwartzfärbern in der Königlichen Stadt Pressburg.
Név: 39.-Paul Semelrock
Felvétel ideje: 1769. 20. Augs.
Hová vették fel: Neusidl an See, /Nezsid r/ 155.old

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek I. A textilfestés első nyomai 101.old

ARRABONA, A Xantus János Múz. Évkönyve, 16. Győr, 1974

Illyefalvi: Pesti és budai polgárok 1686-1848.....I. II 290

Név: Semler Maximilian

Foglalkozás: arany műves

Szárm.hely: München in Bayern

Hitfelekezet: R.K. Csal.állapot: X

A polgárjog megszerzésének időpontja: 1790 IV. 13.

A polgárjogért fizetett összeg forintban: 12

SEMLER Miksa átvő

MÉrt. 1999 121.

zurückgehen.

Newman wiederholte hier nur die Deklamationen aus Europa, denen er zu widersprechen glaubte. Der Mythos der Kunst, obwohl von der Moderne erfunden, wendete sich gegen die eigene Zivilisation und verlangte nach Funden mit mythischer Herkunft (Ursprung als Herkunft aus einem mythischen Zeitalter). Das Kunsterlebnis, das die alten Meister einmal vermittelt hatten, stellte sich vor den afrikanischen Fetischen noch einmal ein. Allerdings ließ sich diese «Münze des Absoluten», um eine Formulierung Malraux' zu gebrauchen, von dort erst abholen, nachdem man den modernen Kunstbegriff auf die «Primitiven» übertragen hatte. Schon im modernen Begriff des alten Meisterwerks war einmal ein ähnlicher Währungstausch geschehen. Eine Negation, die sich gegen alles Offensichtliche im Werk wendete, um daraus die Kunst zu entreißen, war der einzige Zugang zu den außereuropäischen Werken, die an die Küsten der Moderne gespült worden waren. Die Moderne erfüllte sich ihre eigene Kunstanschauung mit Leihgaben aus einer verlorenen Zeit.

Der Begriff des Primitiven war in frühen Sprachtheorien heimisch gewesen, die nach einer menschlichen Ursprache forschten. Erst Jean-Jacques Rousseau übertrug diese Idee auf den unverdorbenen Naturzustand des Menschen. Als die Ethnographie die anderen Kulturen erforschte, wollte sie nur noch vom «primitiven Menschen» und nicht mehr vom edlen «Wilden» sprechen, was später erst

MDK

Max Semler, aranymives,

mint mester emlitve 1780-ban.

Dr. Horváth Henrik: Pester Goldschmiede-Barokk.
A Műgyüjtő. - Der Kenner. 1931.V.évf.6.sz.XXX
130-134.l.

Semler Pestö. Pesten.

„Kártyavetőnő" festményt állitott ki az 1852 iki pesti mükiállitáson. 1)

1) Budapesti Visszhang. 1852. 319 lap

Semmler

l.

Lykanemzromantika

238. l.

Újságbolt

ÖNYV- ÉS PAPIRKERESKEDÉS
IODERN KÖLCSÖNKÖNYVTÁR
HIRDETŐIRODA

*

otocikkek. Játék- és sportkü-
önlegességek. Elegáns francia
és angol divatlapok

*

gyvédi, katonai, csendőrségi és
közigazg. nyomtatványraktár

*

skolai cikkek, tankönyvek, iró-
zerek, papíráruk, irodai felsze-
elések legelőnyösebb bevásár-
lási forrása

NYIREGYHÁZA, BETHLEN-UTCA 2
Telefonszám 53

Európa
lapterjesztő vállalat

Budapest.
Rothermere-utca 12.

Semmler

festő

Csendélet. Kisorsoltatott Pesten a Maradsoni akadémia támogatására alakult társulat tagja között 1851. nov. 7án.

Neyferenc Az első magyar festészeti akadémiát gyámolító társulat évkönyve. I. f. 1846–1851. Pest. 1852.

20. l.

Semmler M.

Semler

pestö

1853 = Pesten

L.

Semjén Ferenc, festő; szül. 1885 március 16-án Budapesten.

Semjén Ferenc MDK

Lugasban, olf.

Műcsarnok 1918-19. Téli kiállítás

Semjén Ferenc MDK

Legenda, olf.

Műcsarnok 1919-20. téli tárlat

Semjén Ferenc

Lugasban, olf.

Nicsarnok 1918-19 téli kiállitás

Semjén Ferenc MDK

Legenda, olf.

Műcsarnok 1919-2o téli tárlat

MDK

Semjén Ferenc

Nyár olajf.

A Nemzeti Szalon tavaszi tarlatanak katalogusa. 1920. Május. 19. l.

M.D.K.

Semjén Ferenc

Cikk: Kiállitás a Fészekben.

Pest,1941.dec.22.

Semjén.

A szegedi „Paletta" képszalon kiállítáján szobainterrieurja szerepel. (ecultae)

Színház; – Színházi Ujság, Szeged, 1927. dec. 16.

MDK

Szemjén Ferenc, festőm.

Nyári hangulatot sugároz az V.-ik teremben elhelyezett müve.

Mücsarnok. - Kiállitás.
Müvészet.1918. 5.1.

Semjén Ferenc, festő. MDK

arcképet ill. tanulmányfőt állitott ki.

A téli kiállitás. - Szépmüv. Muz. 1917-18.
Müvészet. 1917. 50.l.

MDK

Semjén Ferenc

Művészet 1918. 5.l.

Semjén Ferenc, festöm. MDK

Magdolna. Of.

Nemz. Szal. 1919. okt.kiáll. Kat. 13.1.

Semjén Ferencz

Colombina, of.

S.Szal. őszi tárl. 1920. szept. 25.1.

Semjén Ferenc

Nyár, olf.

Műcsarnok 1917-18 téli tárlat

Semjén Ferenc MDK

Olvasás közben, olf.

Mücsarnok 1916-17 téli tárlat

Semjén Ferenc MDK

Legenda, olf.

Mücsarnok 1919-2o téli kiállitás

Semjén Ferencné

Gaál Margit

VI. Lőportár u. 6.

1946-tól

MKSz 1947

Semjén Ferencné

Semjén Ferencné /ruhaterv/ résztvett a IV.Orszg. Iparm.Kiáll.-on.

IV.Országos Iparművészeti Kiállitás.Műcsarnok
Budapest 1959.Dec.18 - 1960.Jan.31. Kati

MDK

Semjén Ferencné, ruhaterv

4. orsz. iparmüv. kiáll. Mücs. 1959.

MDK

Semjén Ferencné

ruhaterv

4. Orsz. Iparműv. kiáll. Műcs. 1959. dec.

MDK

Semjén Ferenc, festö.
/szül.1885/.

Cigányleány. Jelezve. Karton.

Ernst Muzeum aukciói. 52. sz. II. rész.
1935 nov. -Képek. K a t. 2o.l.

Semjén Ferenc festőművész
Ősszel
Hüvös ősz
A Wiwa Művészeti Szalon csoportkiállitása
1922. december 17.

bormívekben középütt Madonna a kis Jézussal, a szárvégeken apostolok.
Olasz munka, XVI. század.
Aranyozott ezüst, mag. 19·5 cm.
Az Ipolyi-gyűjteményből.
A magyar történeti ötvösmű-kiállítás lajstroma. Bp. 1884., második terem, 31. l. — Radisics Ipolyi, 56. szám. — Szendrei: Néhai Ipolyi Arnold gyűjteménye. AÉ, VII., 1887., 344. l. — Ipolyi, Biharvármegye, 398/28. sz. — Gerevich PA, 259. lap.

KÖRMENETI KERESZT,

talpassá átalakítva. Talpán Ipolyi címere. Előlapján Krisztus-test és a karélyos szárvégeken négy félalak, hátul négy evangelista jelkép, niellóban.
Olasz munka, XVI. század eleje.
Aranyozott réz, mag. 42 cm.
Az Ipolyi-gyűjteményből.
Radisics Ipolyi, 60. szám. (Képe 11. l.) (?) — Szendrei: Néhai Ipolyi Arnold gyűjteménye. AÉ, VII., 1887., 344. l. — Gerevich PA, 260. l.

KÖRMENETI KERESZT GOMBJA,

vésett dísszel.
Német munka, XVI. század.
Aranyozott réz, átm. 8·7 cm.
Ipolyi, Biharvármegye 398/40. szám.

Semjén Ferenc
Lugasban, olaj

O.M.K.T. 1918-19. évi kiáll. Mics. 22 l.

Semjén Ferenc festőművész
Erdei tisztás of.
Októberi nap of.
Wiwa Művészeti Szalon csoportkiállitása
1922. december 17.

190. kép. *Péchy Erzsébet-poha*

Gerevich PA, 260. l. — Ger
84. l. (Kép.) — Kőszeghy, 15

TALPAS POHÁR,

poncolt alapon függélyesen sorakoz
dísszel. VG nagyszebeni mester műv
Részben aranyozott ezüst, mag. 19
A Biharvármegyei Régészeti és Tört
birtokából.

Gerevich PA, 260. l. — Erd
1931., 168. szám.

TALPAS POHÁR,

trébelt csigás dísszel, benne háro
talpán rókát hajszoló kutya.
Brassói munka, 1630 körül.
Aranyozott ezüst, mag. 13·7 cm.
Az Ipolyi-gyüjteményből.

Szendrei János: Néhai Ipolyi A
ménye. AÉ, VII., 1887., 344. l.
PA, 260. l. — Őszi kiállítás, 1
156. szám. — Erdélyi kiállítás, 1

Semjén Ferenc

Legenda, olaj

Téli tárlat. Műcsarnok, 1919-20. 24 l.

44. kép. *Magyar festő, 1500 körül: Szent B*
és Toulousi Szent Lajos.

3. *Töviskoronázás*
(Külső kép.)

4. *Ecce homo*
(Külső kép.)

5. *Keresztvitel* (42. kép)
(Belső kép.)

6. *Krisztus siratása*
(Belső kép.)

7. *Krisztus sírbatétele*
(Belső kép.)

8. *Feltámadás*
(Belső kép.)

Fa, tempera, egyenkint 15·5×45·5 cm.

A garamszentbenedeki apátságból. Szá
annak a megégett, Kálváriacsoportot
zoló oltárszekrénynek, melynek alján 14
évszám látható. Knauz vásárolta 1883-ban.

Semjén Ferencné
Kabáttervek

Ernst Muzeum. I. iparművészeti kiállitás. 1952.

1b 1.

Pásztó /Bojár/ 18. Ex 17

lása /1787 szeptember 16.
ségéből annyi megállapí
a régi plébánia valószín
században épült. 1709-be
kibővitették és fallal v
még állott.
Irodalom: /Békefi, Pászt
156. III. CXVIII.sz.okle

R.kat.plébániatemplom. /
Története: A torony alat
ján a XIII. század végén
templomra egy 1277-ből s
ben említés történik Szt.
lomáról. Az épület alapr
nyugati homlokzat közép
a hajó közép axisában fe

MDK

Semjén Ferencné

divattervei repr.

Két sima, két fordított.

Nők Lapja, Bp. 1957. február 28. [12-13.l.]

1	2	3	
Sorszám	**Az igénylő neve**	1922. évben kedvezményes hetijegy váltására jogositó igazolvány száma	

yzék

aktól az 1922 év Szeptember havában
és államvasuti tisztviselők és egyéb
kedvezményes hetijegyekről.

4					5	6
Igényeltetik az év					Az összesen igényelt hetijegyek ára: à ~~20~~ 75 K.	Jegyzet
39	40	41		hetében összesen drb		
hetére darab						
1	1	1		4	300	
1	1	1		4	300	
1	1	1		4	300	
1	1	1		4	300	
Összesen				8	1200	
erkettőszarkorona értékben						

SEMPERGER JÓZSEF, szürszabómester

Móczár Károlyné, csizmadiamesterné szerint az utolsó szürszabó Kiskunfélegyházán nemrégen halt meg 93 éves korában. 335.old

U. KERÉKGYÁRTÓ ADRIEN: Adatok Alsónémedi viseletéhez 301.old.

STUDIA COMITATENSIA, Tanúlmányok Pest megye múzeumaiból. 3. Szentendre, 1975

Semperger [?], [népművén? sürkénítő]

Kiskunság utolsó nürnabója volt.

Kósa Csaba: Cifraszürök Kőrösön

4.

ESTI HIRLAP, Bp. 1974. júl. 5.

Sempte

Komáromy András

Sempte és Galgóc
hadi felszerelése 1622-ben.
Századok. 1889. 403. l.

Sempte

vár

Porsonym

Könyöki 1886.

1) tár lati kép (facsimile)

2) Két sír kő. (Khwendi Lárár) és ismeretlen

5.

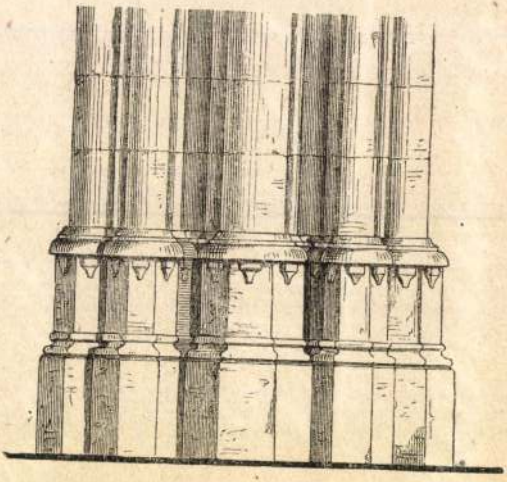

Sempte vára

Kepe repr.

Márki Sándor dr

II. Rákóczi Ferenc

I-k. 1676–1707

Bp. 1907. 370 l.

Тек.

Емюра

Lop ub Terjesztő vállalat

B Post

Rothenmere u 12. III. 2

3

SZÁGYAR KIR. POSTA

Sempte vára

Nyitra vm

Luk. Podm

III. k. 686. l

végrehajtó a II-III

..... példány .....

felzet kiadásával a törvényes idő alatti jelen-

téstétel kötelezettsége mellett kiküldetik.

Miről végrehajtató ügyvédje

oldal

felzeten értesittetik.

Kelt Budapesten 1906 évi

május hó 23 napján.

A ..... kir. járási

XVIII. csoport.
3. rakt. szám.

Végrehajtás foganatosítása végett tett megkeresés elintézése. (1881: LX. t.-cz. 19. §.) Kiadmány

Sempte vár

l. Nyitra vm.

Hadtörti Közl

1914. 575. l.

| | | |

Sempte vára

Anonymus szerint már a magyarok bejövetelekor állott

Bárczay 580 cl

~~Károlyi László, Kállói parancsnok, arck.~~

III .35.

SEMRING, Matthias (1624-1680) fametsző

MYSS, Walter: Kunst in Siebenbürgen.
Innsbruck : Wort und Welt Verl., 1991
92.

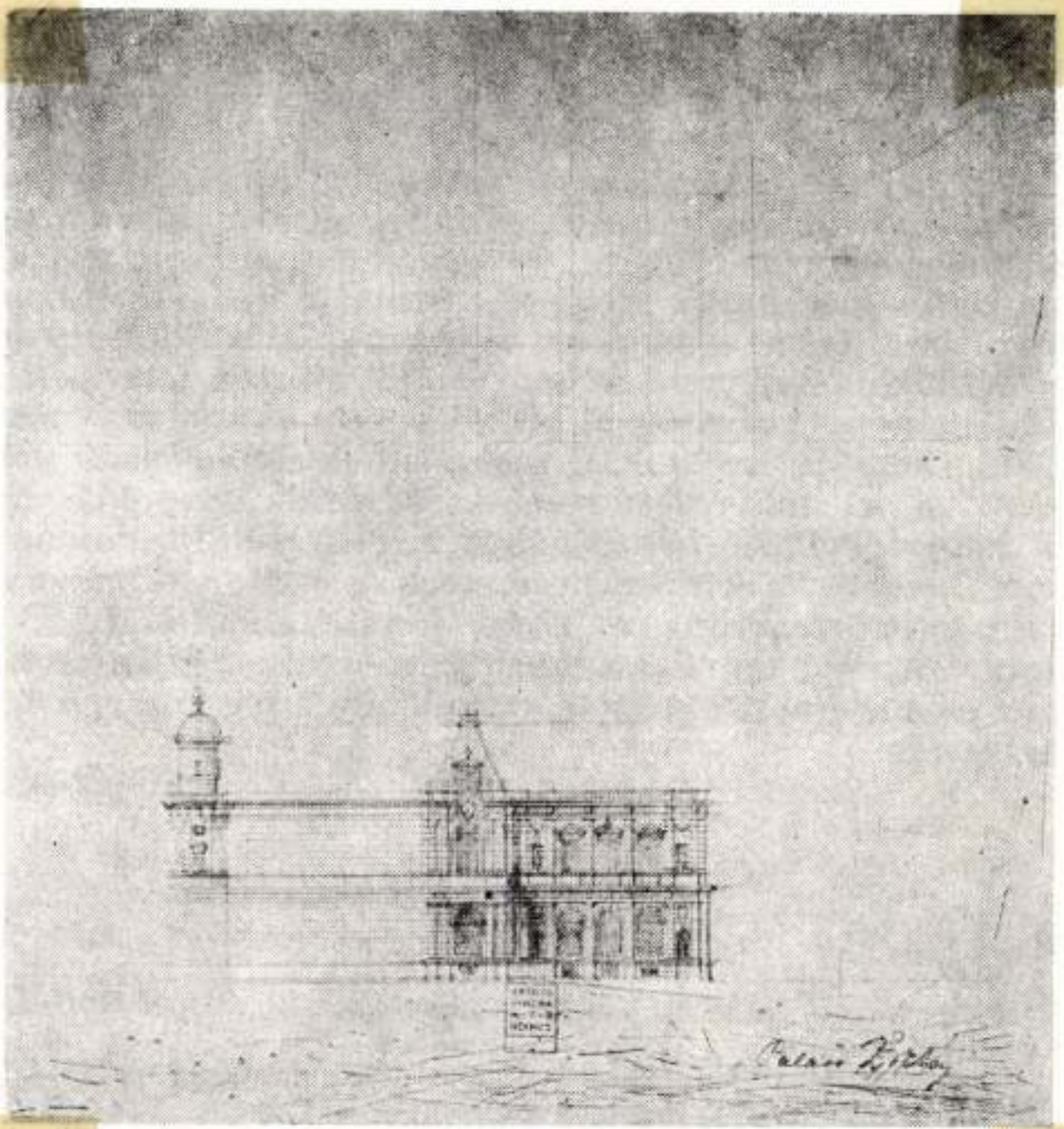

6. Gottfried Semper: Átalakítási terv a nagyhörcsöki kastélyhoz, 1870—71. Déli homlokzat (előtanulmány)

a *Journal des Savants* 1836 novemberi számának Raoul-Rochette által írt recenzióját vette át.[24] Semper *Der Stil in den technischen und tektonischen Künsten* (München 1861—63) című monumentális művével Pasteiner Gyula foglalkozott behatóbban.[25] Semper után tárgyalja az anyag és a technika szerepét a stílusok kialakulásában, bár nézeteivel nem azonosul teljesen: „Azon állítás, hogy a technikai szempont a művészetek történetére nézve tudományos fontossággal bír, még nem akarja azt mondani, hogy a technikai szempont kizárólagosan van hivatva a művészettörténeti kérdések megoldására. E nagy föladatra, nagyságához mérten, több tudomány van hivatva." Semper nézeteinek a hatása a magyar művészettörténetírás e korai korszakában leginkább Ipolyi Arnold munkásságában jelentkezik, aki az anyagok és a szerkezet kutatására különösen nagy hangsúlyt helyezett.

Sisa József

ETEK

tendő iratok másolatában a helység „Hörisök", ill. „Gross-Hörisök" formában szerepel.

3 *Hunfalvy János—Rohbock Lajos:* Magyarország és Erdély eredeti képekben, II. Darmstadt 1860. 331; *Ybl Ervin:* Ybl Miklós Budapest 1956. 31; *Kelényi György:* Kastélyok, kúriák, villák. (2 kiadás) Budapest 1980. 123, 74. sz. kép; *Sisa József:* Adalékok a magyarországi romantikus kastélyépítészethez. Ars Hungarica

Gottfried Semper, német építész (1803-1879). 4.) Folytatás.
Sisa József: Gottfried Semper és Magyarország.

Művészettörténeti Értesítő,
1985. XXXIV. évf. 1-2 szám, 5 old.

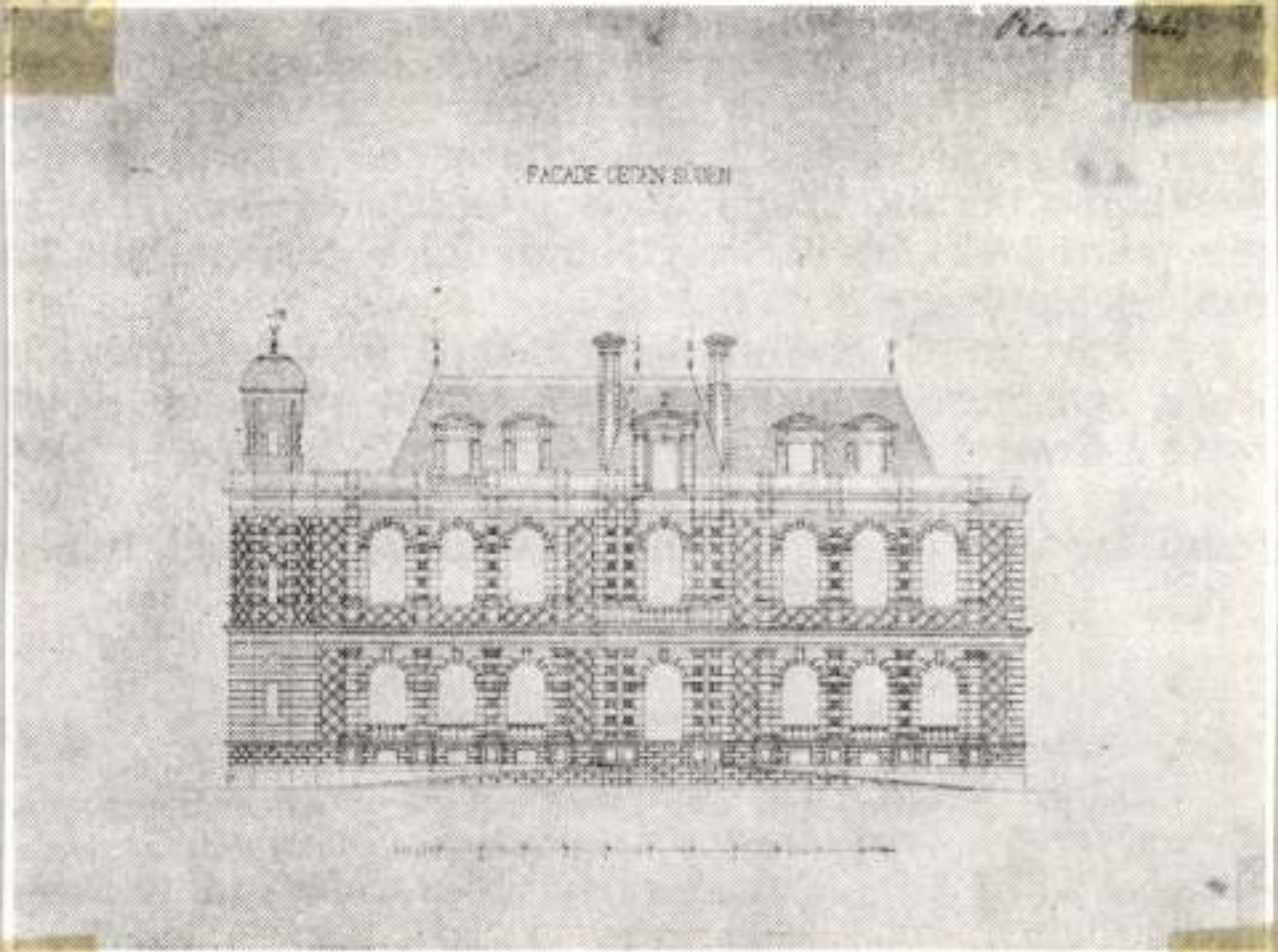

7. Gottfried Semper: Átalakítási terv a nagyhörcsöki kastélyhoz, 1870—71. Déli homlokzat

szakhoz képest kitágult a magyar architektúra horizontja. A romantika évtizedeiben építészeink külföldön a bécsi és a müncheni tanintézeteket látogatták,[23] itt szerzett tudásuk és példaképeik határozták meg nagyrészt Magyarország építészetének az arculatát. Az 1860-as és 70-es években a berlini Akadémia és a Gottfried Semper vezetése alatt álló zürichi Polytechnikum e tekintetben hasonló jelentőségre tett szert.

A kortárs Magyarországon Semper elméleti munkásságát is ismerték. A *Tudománytár* már 1838-ban ismertette *Bemerkungen über vielfarbige Architectur und Sculptur* (Altona 1834) című munkáját — hozzá kell tenni azonban, hogy nem magyar szerző tollából, hanem

JEG

1 Semper írásaiból pár éve jelent meg egy válogatás magyar nyelven *(G. Semper:* Tudomány, ipar és művészet. Budapest 1980) amelyhez Zádor Anna írt Semper (elsősorban teoretikusi) tevékenységét méltató előszót.

2 Gottfried Semper zum 100. Todestag. Ausstellung im Albertinum zu Dresden vom 15. Mai bis 29 August 1979. (a továbbiakban Katalógus) 250. A továbbiakban mind itt, mind a később ismerte

Gottfried Semper, német építész (1803–1879). 5. folytatás.
Sisa József: Gottfried Semper és Magyarország.

Művészettörténeti Értesítő, 1985. XXXIV. évf. 1–2. szám, 5–old.

Gottfried Semper német építész (1803-1879). 3.) Folytatás
Sisa József: Gottfried Semper és Magyarország.

Művészettörténeti Értesítő, 1985. XXXIV. évf. 1-2 szám, 5-old.

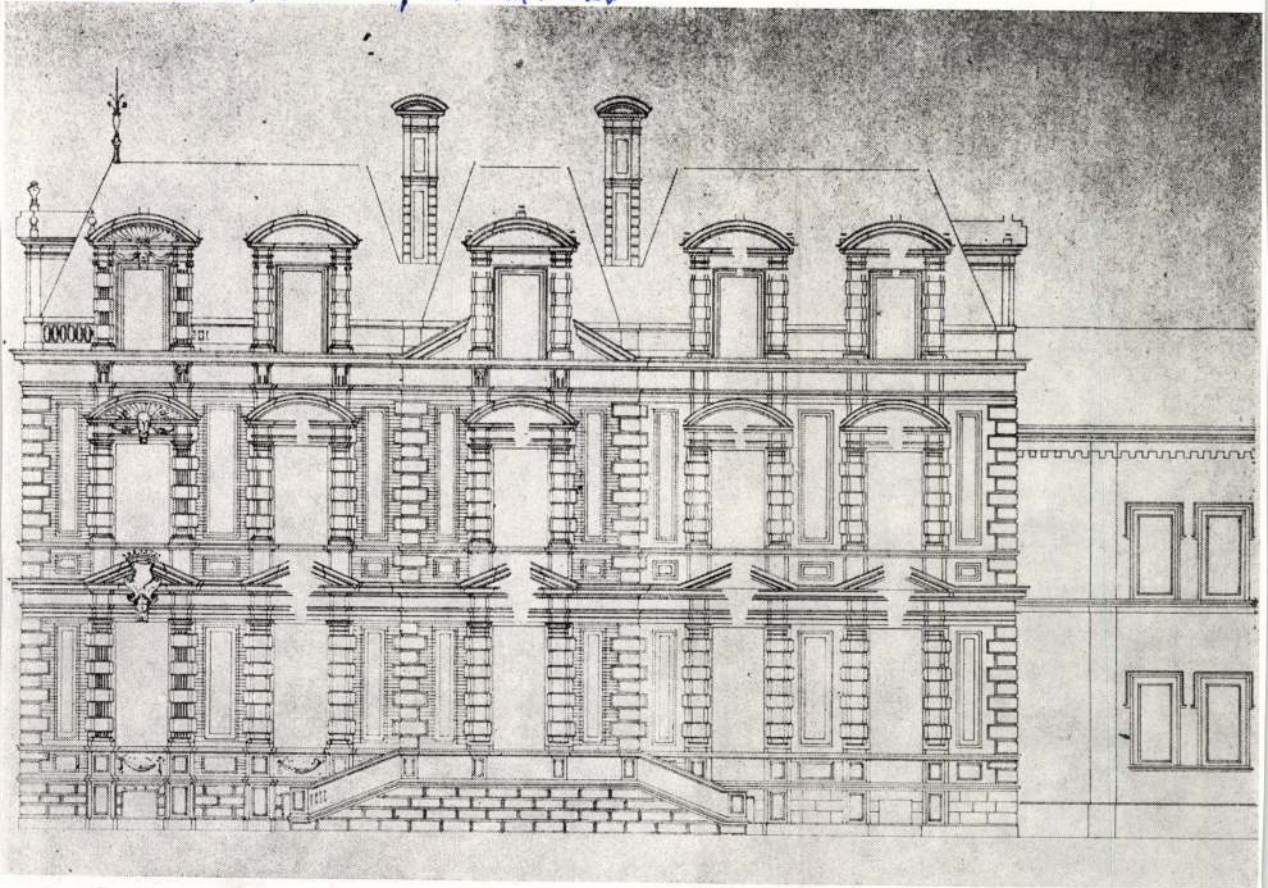

5. Gottfried Semper: Átalakítási terv a nagyhörcsöki bastélyhoz, 1870–77. Északi homlokzat

Gottfried Semper, művészépítész (1803–1879). 2.) Folytatás.
Sisa József: Gottfried Semper és Magyarország.

4. Gottfried Semper: Átalakítási terv a nagyhörcsöki kastélyhoz, 1870–71. Keleti homlokzat. (rajz)

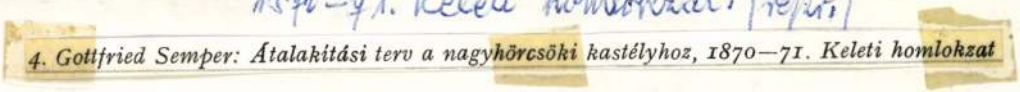

4. Gottfried Semper: Átalakítási terv a nagyhörcsöki kastélyhoz, 1870—71. Keleti homlokzat

Művészettörténeti Értesítő, 1985. XXXIV. évf. 1–2 szám, 4. old.

Gottfried Semper, német építész (1803–1879) (1.) Folytatás
Sisa József: Gottfried Semper és Magyarország.

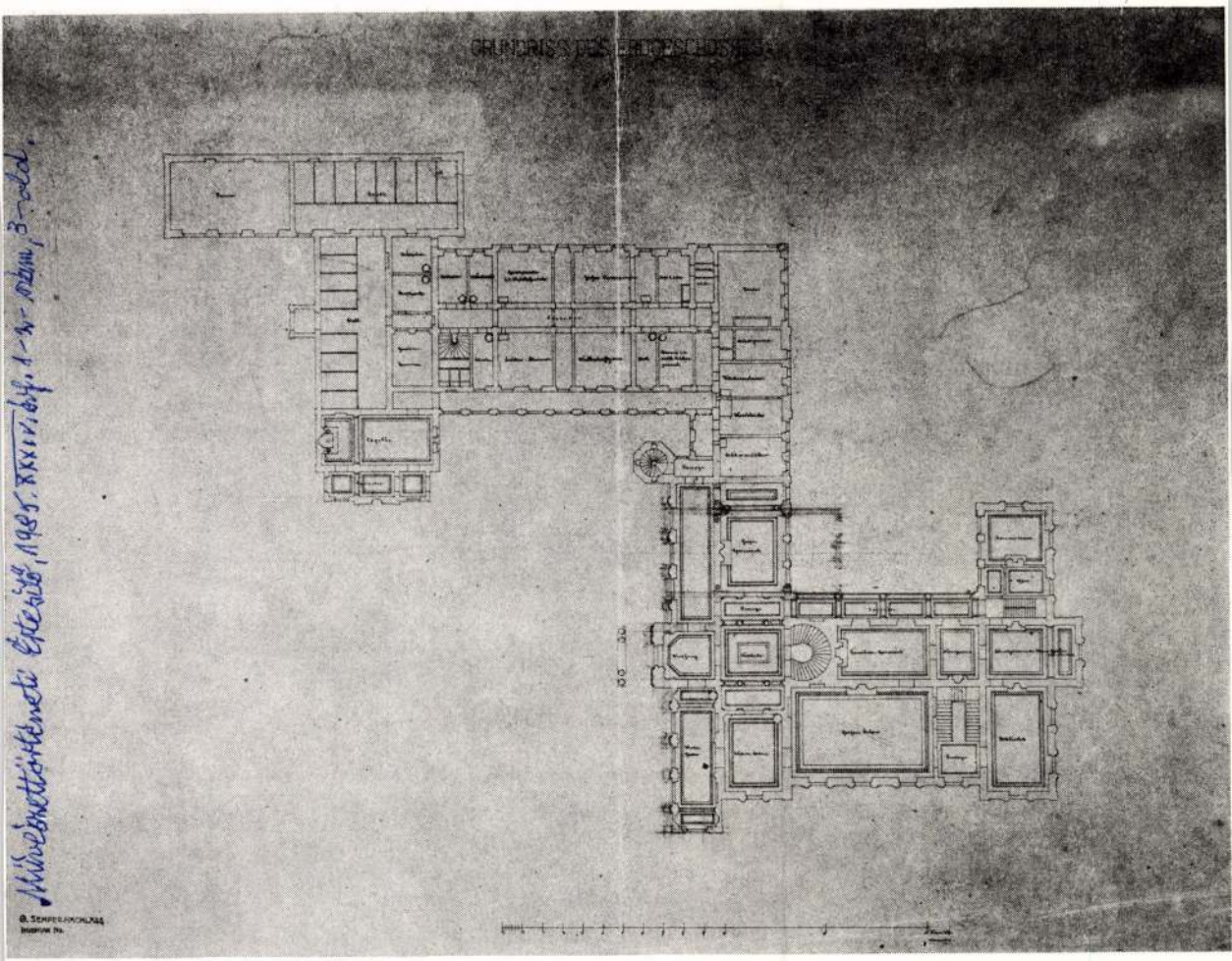

3. Gottfried Semper: Átalakítási terv a nagyhörcsöki kastélyhoz, 1870—71. Földszinti alaprajz

FACADE GEGEN OSTEN

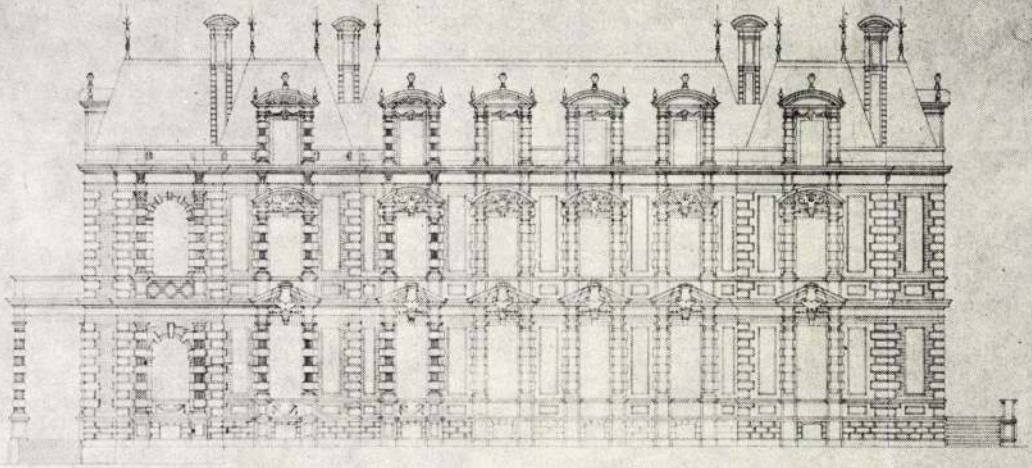

Semse (Jászócíjfalú) R. E. templom

Harang 1637-ből

Mártonhegy (Marti
Medgyes, ev. templ
Miklóstelke, (Klosc
Mirkvásár (Streitfc
Muzsna (Meschen),
Nagy-Szőllős, ev. t
Nagy-Kapus (Grosz
Péterfalva, ev. tem
Rozsonda (Roseln),
Segesvár, városfala
Hegyi vár te
Dominikanus-
Várkaputoron
Sövénység, ev. tem
Szász-Dálya (Deser
Szász-Kézd (Kleisd
Parasztvár.
Szász-Sáros, templ
Szász-Vessződ, ev.
Szász-Keresztúr, r
Ugra (Galt), ev. ten

Semse

Kiskőrség

l.

Csikvári Abaúj

205. l.

MDK

Semsei Andor

Kisgrafika kiállitása, 1961. szept. Fényes Adolf terem

Semsey Andor

Művei szerepelnek Soó Rezső ex libris kisgrafika gyüjteményében

Weiner Mihályné: Magyar ex librisek Soó Rezső kisgrafika gyüjteményében

Művészettörténeti Értesitő 1974/1 279.old.

MDK.

Semsey Andor

Kiállitási hiradás

Müvészet 1964 szept p.25.

.

SEMSEY Andor: Tipografikus ex librisek. =
Kisgrafika, 14, 1985, l. 17 - 19., ill.

Még nem volt arra eset, hogy egy fővárosi színház olyan darabot állított volna a közönség elé, mint *Mérei* Adolf darabja, *A próféta álma.* Különösen azonban a Népszínháznak nem lett volna szabad ezt az ízléstelenséget elkövetnie, mikor a *A lőcsei fehér asszony*-nyal újra helyet adott a történeti drámának, és – sikert is aratott, tehát komoly, tisztességes hangú darabbal. *A próféta álma* a budapesti orfeumok erkölcseinek jegyében született, ízléstelenségeit csak vaskos obszcenitásai múlják fölül, s kétértelműségeit is lehetetlenné, elfogadhatatlanná teszi a bennük megnyilatkozó szellemtelenség. Hogy milyen elmésségeken épült ez a darab, álljon itt jellemzőül a következő példa:

Egy barátom, egy pap, épp akkor mondta az *ámen*t,
azután a templomba *bément*,
s a fejére esett egy darab *cément*,
ezt ugyan később *dément*-
álták, de mikor *e-ment*,
megevett egy darab *ément*-
áli sajtot, aztán *fément* stb. stb.

Fő kára azonban a darabnak, hogy jól indul, ad valami értékesebbet, élvezhetőt – s aztán hanyatt-homlok rohan bele az ízléstelenségbe. A nagy próféta, Juszuf a hetedik égben ülve unatkozik a földi gyönyörűségek mennyei egyformaságában, az örökös huritáncok, nargilé stb. úntatják.

MDK

Semsey Andor fametsző

résztvett az alábbi kiállitáson

Kisgrafika /ex libris alkalmi grafika/ kiáll.
Fényes Adolf terem. Budapest, 1961. szept.

Semsey Tudor, grafikus MDk

A kisgrafikai kiállítás egyik rendezője.

Péter Imre: Jegyzetek kiállításokról 8.c

NÉPSZABADSÁG Bp. 1961. szept. 30.

Semsey Andor
grafikus

M.D.K

Az 1961-ben rendezett exlibris
kiállitason részt vett.

Galambos Ferenc: A kisgrafika barátok körénk ö éve.
Művészet, 1964. September – 24 kep

Semsey Andor

A jászberényi Kamptár ötödik kisgrafikai kiállításán fametszete szerepel.

A. A.: Műemlékek és ex librisekben és kisgrafikákon.

Szolnok Megyei Néplap, 1972. okt. 14.

Somsai Andor.

A moszkvai Barátság Házában önálló kiállítást rendezett German Ratner, az ismert ex libris rajzoló és festő magyar témájú műveiből. Ukrajnai évtizedekkel ezelőtt megismerkedett a magyar művészek és gyűjtők Moszkvában tartózkodó küldöttségével: Szalambos Erikával, Róti Istvánnal, Somsai Andorral és Bordás Ferenccel.

Alla Trajcevával: Kapcsolatom Magyarországgal.
Taklya, 1983. aug. 4.

SENDLEIN Antal városi főmérnik

Pozsony, Baross Gábor út tervei, 1889-90

Szőnyi 1996 89.

Semsey Gábor, [iparmű vész].

Szerepek a tárlaton. (Műcsarnok.)

↓

Fenczik Flóra: Edénykultúra '72 2.

EST! HIRLAP, Bp. 1972. márc. 11.

Semsey Gabriella, keramikus

L.: Zalka Károly

— : Megnyílt a kiállító ... 9.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. aug. 27.

Semsey Gabriella, kerámikus

L.: Zalka Károly

— : Alkotó fiatalok ... 12,

ESTI HIRLAP, Bp. 1975. aug. 26.

Semesey Gabriella
ipamüvész

A Fesztkluban rendezett
„K" kisérlet cimü kiállitáson
részt vett.

Bereczky Loránd: Magyar design?
MŰVÉSZET, 1973. január - 9.oldal

Semsey Gabriella

Falburokalat és mázas
edények. (repro)

Balogh Elemér: Művész ki a gyárból!?
Új Tükör, 1978. június 11-12 lap.

Semsey Gabriella

"Ipari formák a lakásban" címmel az Iparművészeti Muzeumban rendezett kiállitásról számol be Vadas József: "Design, négy fal között" c. kritikájában. Elsősorban Borz Kováts Sándor nevét emliti meg, akinek művészi világitótest tervei a saját műhelyében készültek. Majd a porcelán és majolika gyárakban dolgozó kivételesen jó képességü fiatal alkotók közül Horváth László, Szekeres Károly és Semsey Gabriella nevét sorolja fel. Ezután Tuza László fürdőszoba berendezését méltatja elismeréssel. Külön kiemeli Kelemen József polimobil nevezetü játékát és Nádas László valamint Rubik Ernő kitünő müveit. Az igen tehetséges butortervezők között szerepel Király József és Detre Villő neve. Fenti cimü részletes kritikát lásd: Borz Kováts Sándor nevénél.

Elet és Irodalom, Bp. 1977. szept. 24. XXI.évf. 39. sz. 12. lap.

Semsey Gabriella

A „Hárgyári konyha" pályázaton díjazott munkája volt.

Bárkányi Attila: Minta-családok.
Művészet, 1977. augusztus - 14. oldal.

Semsey Gabriella

A Budapesti Porcelángyár
ipanművészének, minden
indok és ok nélkül a gyár fel-
mondott.

Balogh Elemér: Művész ki a gyárból!?
Új Tükör, 1978. jelmus 11-12. lap.

Semsey Gabriella

A Gráint Csiszolókorong és Köedény-
gyár étherőedény családja tervezője
Semsey Gabriella.

Bárkányi Attila: Minta-családok.
Művészet, 1977. augusztus - 14. oldal.

Semsey Gabriella

A Képzőművészet c. rovatban /vadas/ sign.-val, "Magyar design" cimmel közli a lap a Fészek Klubban rendezett, -ipari iparművészeti- kiállitáson szereplő hét müvész nevét, -közöttük a müvészét is- elismeréssel méltatva a bemutatott müveket.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. dec. 9.
XVI. évf. 5o. sz. 12. lap.

Gemsey Gabriella

Agyagmázas készlete szerepelt az „Edénykultúra 72" c. kiállításon.

Vita az Edénykultúráról (Bartos Tibor); Ipari Művészet, 1972/4. sz. 4. l.

Semsey Gabriella

Háztartási edényei szerepeknek a Férjek Klub „Magyar design" c. Kiállításán

Magyar Nemzet 1972 október 22
9. old.

Semsey Gabriella

/Városlődi Majolikagyár/ nyerte a FIM pályázatán a III. dijat,alkotását a FIM kiállitótermében is bemutatták.

Magyar Hirlap 1974 292/6

Semsey Gabriella

mokkáskészlete szerepelt a FIM bemutatótermében rendezett kiállitáson.

Magyar Hirlap 1974. 292/6

Semsey Gabriella

Edényei szerepelnek a Fényekben rendezett Formatervezési Kiállításon

Nápszava 1972 november 10
Zsold.

Semsey Gabriella

a Villányi Szobrász alkotótelep 1973. évi zárása és a Siklós Szobrász- és Kerámiatelep munkájának közös értékelése, valamint a kiállítás a mai napon megnyílik, – melyen szerepel műve.

Meglúvó

1973. okt. 30.

Semsey Gabriella, ipari formatervező

L: Korniss D.

– Átadták az idei Ybl-díjakat 1.

Esti Hirlap, Bp. 1980. márc. 31.

Semsey Gabriella, ipari formatervező

L: Bajnay Zsolt

-: Átadták az idei Rózsa terem, - ... díjakat. 4.

Nepszabadság Bp. 1980 ápr. 1.

Semsey Gabriella, [ ]

L: Minya Mária

Torday Aliz Lentapéta és hőálló Tál

2.

Esti Hirlap Bp. 1980 máj. 13.

Semsey Gabriella

- Az egri Megyei Kórház részére kerámia burkolatot készít a művésznő.

—: Köztéri munkák 1980-ban.
Művészet, 1981. február — 58. lap.

Semsey Gabriella, keramikus

L.: Minya Mária

–: Kell egy csopat

4

Esti Hirlap, 3 p. 1980. apr. 2

Semsey Gabriella, [ ]

Gránit – zdobnych

Repr

Semsey Gabriella – Minya Mária: Éthiszlet 131

Lóbókalár, Bp. 1979. ápr.

Semsei Gabriella

művével szerepel az

Iparművészeti Főiskola Viállításán

az Ernst Múzeumban

Magyar Nemzet 1971 január 23

4. old.

Gemsey Gabriella

Èthèszlet (repró).

Ipari Mübészet, 1971. 2. sz. 39. l.

Gemsey Gabriella

Edénykészlet (repró)

Ipari Művészet, 1971. 2. sz. 39. l.

SEMSEY Gabriella

SEMSEY GABRIELLA
Budapest, Tárogató út 11.
H-1021

1947-ben született Budapesten.
1971-ben fejezte be tanulmányait a Magyar Iparművészeti Főiskolán /Szilikátipari Tanszék, Porcelán szak/.
1971-73 a Herendi Porcelángyár, 1973-76 a Budapesti Porcelángyár tervezője.

Egyéni kiállítása:
1981 Galeria Incontro Artistico Subotiza, Groznjan, Grisignana Citta Degli Artisti rendezésében.

Csoportos kiállítások:
1972 Edénykultúra, Mücsarnok, Budapest
1972 Magyar design, 10 kisérlet, Fészek Galéria, Budapest
1973 Nemzetközi Kerámia Symposium, Siklós
1974 Őszi Budapesti Nemzetközi Vásár, Budapest -Vásári díj
1975 Őszi Budapesti Nemzetközi Vásár, Budapest
Intersymposium, Vilnius -Nívódíj
1978 Faenzai Kerámia Biennále, Faenza
1985 Vigadó Galéria, Budapest
1987 For American School Benefit rendezésében, Divatbemutató, Hotel Fórum Budapest

DIVAT ÉS LÁTVÁNY
1990 június 15-éről.

Foto: Szabó Róbert

FEHÉR ERIKA

Budapest, Gyarmat u. 48.
H-1145

1963-ban született Győrben.
1989-ben végezte el a Magyar Iparművészeti Főiskolát, Mesterképző Intézet /Öltözék Stúdió/.
1989-től a Lakástextil Vállalat tervezője.

Önálló kiállításai:
1988 Petőfi Sándor Ifjúsági Ház, Győr

Nemez anyagrészlet / Filz-Materialproben

Fotó: Fehér Erika

mának kelet-európai segélykoordinációs irodájához adtuk be. Ügyében a svájci kormány 1996. decemberében kedvező döntést hozott. Utólagos hírek szerint a háromfordulós értékelésnél alapvetőnek bizonyult a pályázat átgondoltsága és kidolgozottsága, a Hellas és Róma Társaság befolyásos tagjainak jóindulatú támogatása, valamint az a megkülönböztetett figyelem, amelyben Claudio Caratsch, Svájc budapesti nagykövetsége és Kékessy Dezső, tiszteletbeli genfi konzul az ügyet részesítették.

A program koordinátora svájci részről D. Cottier-Angeli, magyar részről pedig Nagy Árpád Miklós a Múzeum Antik Gyűjteményének vezetője lett.

1997. nyarára elkészültek az építészeti tervek, 1998. január 10-re pedig az építővállalat befejezte a műhely terének kialakítását.

1997. márciusában a Szépművészeti Múzeum pályázati felhívást tett közzé a Múzeumi Hírlevélben a műhely kezelőjének kiválasztására. A számos érdeklődő közül négyen adták be jelentkezésüket. A július 28–29-i vizsgán a zsüri egyhangú döntéssel Dági Mariann régészt, ötvöstanulót választotta ki. Genfi (és Bordeaux-i) tanulmányútjára 1997. szeptember–decemberében került sor.

1998. januárjában a felszerelést Budapestre szállították. A műhely műszaki átadására 1998. február 27-én került sor Claudio Caratsch nagykövet úr megtisztelő jelenlétében.

A műhelyt hivatalosan 1998. április 25-én Magyar Bálint kultuszminiszter nyitotta meg. A megnyitón részt vett Claudio Caratsch nagykövet úr, Kékessy Dezső genfi tiszteletbeli főkonzul, a Hellas és Róma Társaság küldöttsége, valamint a műhely létrehozásához támogatást nyújtó svájci magánszemélyek.

Semsey Andor Múzeum – Balmazújváros

Az idei múzeumi világnap jelentős forduló a balmazújvárosi múzeum történetében. 1998. május 18-tól az intézményt hivatalosan Semsey Andor Múzeumnak hívják. A névadó nagyapja pontosan kétszáz évvel ezelőtt kapta I. Ferenc királytól a csaknem 40 000 kataszteri holdas balmazújvárosi birtokot. Semsey Andor 1833-ban Kassán született és apja halála után (1856) örökölte a birtokot amit apja végrendeletének megfelelően hitbizománnyá nyilváníttatott és 1866-ban bérbe adott. Többek között az újvárosi birtokok óriási jövedelméből évtizedeken keresztül bőkezű mecénásként támogatta a magyar tudományos és kulturális intézményeket. Adományai közül jelentősebbek a Fővárosi Állatkert támogatása, a Magyar Állami Földtani Intézet felépítésére és működési feltételeinek megteremtésére tett adománya, a Magyar Nemzeti Múzeum Kőzet- és Ásványtárának jelentős mértékű gyarapítása, az Eötvös féle földmágnesességmérési torziós-inga kísérletek finanszírozása stb. Számtalan kutató és gyűjtő utat szponzorált, egyetemi és kutatóintézeti laboratóriumokat és könyvtárakat hozott létre és fejlesztett. Balmazújvároson az egyházakat és az iskoláztatást támogatta; többek között ő építette katolikus kegyúri iskola céljára azt az épületet is, melyben huszonöt éve a város múzeuma működik.

Semsey Andor legszívesebben kőzet- és ásványtannal foglalkozott. Áldozatkész tudománypártolása elismeréseként róla nevezték el a semsejit és az andorit ásványokat, tagja lett a Magyar Főrendháznak, megkapta a Szt. István Rend középkeresztjét, a kolozsvári Ferencz József Tudományegyetem díszdoktorává nyilvánította, a Magyar Nemzeti Múzeumnak címzetes osztályigazgatója –, a Magyar Királyi Földtani Intézet tiszteletbeli igazgatója –, a Magyar Tudományos Akadémia tiszteletbeli és igazgató tanácsi tagja volt. Budapesten a Földtani Intézettel szemben utca viseli nevét s május 18-tól a balmazújvárosi városi múzeum.

Pozsonyi József, múzeumvezető

MÚZEUMOK AZ INTERNETEN

A Herendi Porcelánmúzeum

Tisztelt múzeumi kollégák!
Örömmel értesítek mindenkit, hogy a Herendi Porcelánmúzeum hivatalos honlapja megszületett.

Kérem Önöket, tekintsék meg, észrevételeiket szívesen fogadom!

Ajánlom figyelmükbe a vendégkönyvet, ahol ugyancsak leírhatják véleményüket!

A cím: http://www.c3.hu/~porcelan

Várom a reagálásokat, és kellemes időtöltést kívánok a herendi műtárgyak között!

Üdvözlettel:
Kramlik Attila
Herendi Porcelánmúzeum

Régészet az Interneten – Archaeology on the Net.

Egy ún. „web ring", láncként kapcsolja össze a résztvevőket, régészeti lelőhelyeket. Az „Archaeology on the Net" nyitott az interneten minden régész és régészeti lelőhely számára, akik csatlakozni kívánnak hozzá: http://members.tripod.com/~archonnet/join.html.

A „Ring" honlapja: http://members.tripod.com/~archonnet/ring.html

Szörfölgetők az alábbi címen érhetik el: http://members.tripod.com/~archonnet/net.html or http://members.tripod.com/~archonnet/ring.html

Tumay Asena
Archaeology on the Net, Ring Manager
archonnet@hotmail.com
tumay@ug.bcc.bilkent.edu.tr

KÖZÖNSÉG-KAPCSOLAT

A múzeumok és a turizmus

(folyt.a TÜKÖRBŐL)

– Térjünk vissza a konferenciára. A közönségkapcsolatot érintő konferenciákon miért csekély az evvel foglalkozó munkatársak részvétele? Próbáljuk meg együtt kideríteni, mi lehet a látszólagos érdektelenség oka! Aquincum egy kis múzeum. A kapcsolat jó az idegenforgalommal, a vezetőség elenged bármilyen konferenciára.

– Azt hiszem, hogy ez az utóbbi az alap. Az a tapasztalatom – miután a múzeumot jó pár éve ismerem és a képzésben is részt veszek – hogy az alapprobléma a közműveléssel foglalkozó muzeológusok képzésében van. Az tud igazán jó múzeumpedagógiai munkát, „népművelést" végezni, aki nemcsak népművelés szakon tanult. Pl. a Magyar Irodalmi Múzeumban az tud jó programokat szervezni, aki irodalom szakon végzett. A nagyobb múzeumokban az, aki történelem, régészet, néprajz, művészettörténet, vagy éppen biológia szakos. Szerintem ilyet, hogy népművelés szak, csak B vagy C szakként lenne szabad indítani, mint a muzeológiát. Ha van egy főszakod, ahhoz lehetőleg kapcsolódjon. Most nagyon sok egyszakos népművelő kerül ki a főiskoláról. Persze, bele lehet ebbe jönni, ha valaki tíz-húsz évig egy helyen van, megismeri a szakirodalmat, beletanul, profi lesz. Ez rögtön összefügg avval a problémával, hogy megbecsülnek-e a múzeumban. Előfordul, hogy nem leszel megbecsülve, ha nem tudod magad partnerként elfogadtatni. Elmondok egy példát. Aquincumban elhatároztuk, hogy archeobotanikával is szeretnénk foglalkozni. Én mint közművelő – evvel a témával – eljárok a Természettudományi Múzeum Növénytárába, a Gyógynövénykutató Intézetbe. Az ember nem is gondolná, hogy a közművelőnek el kell mennie pl. természettudósokhoz. Ez ismét avval jár, hogy erre fel kell készülni. Nincs természettudományos végzettségem, nem vagyok botanikus, nem tudom a növények latin nevét, de elolvastam egy-két publikációt, amiről el tudtunk indulni. Szeretnénk közösen egy pályázatot beadni.

– Visszatértünk oda, hogy a muzeológus kollégák partnerként kezeltek.

– Azt kell mondanom, hogy ez sem elég. Szóltam a kertészünknek és a legközelebbi tanácskozásra elvittem magammal. Mert ő más szemmel figyeli meg a dolgokat. Én nem értek a kertészkedéshez. Őt viszont rávettem, hogy itt Aquincumban már Pliniust olvassa, s annak alapján próbálja meg metszegetni a szőlőt. El kell fogadtatni magunkat a munkahelyen belül is, ezt csak úgy lehet, ha látják, hogy professzionális szinten akarsz valamit megvalósítani. Hogy máshol ez hogy van? Én csak azt látom, hogy itt kezdődik minden. A képzésen, a hozzáálláson. Abból következik az is, hogy elengednek-e a konferenciára. Ha egy ilyen státuszt kivívtál, akkor nemhogy elengednek, hanem kifejezetten örülnek is, hogy ez téged érdekel.

– Beszéljünk az áprilisi sajtótájékoztatóról! Eredeti ötlet volt a római programokat együtt bemutatni a sajtónak.

– Még ősszel, innen Aquincumból indult az ötlet, hogy dolgozzunk egymás mellett békésen, hiszen az a jövő, ha egy közös koncepció alapján dolgozzuk ki a terveket. Mindenkinek megvan az egyéni terve, és a nagyközönségnek is ez az

Pest századeleji panoráma-fotóját pillanthatják meg.

Bent, a kiállítótermekben néhány enteriőr és rengeteg városépítészettel, városrendezéssel kapcsolatos dokumentum áll annak rendelkezésére, aki meg szeretné ismerni mindenki által szeretett és állandóan szidott fővárosunk megszületésének folyamatát.

A kiállítás **1999. január 3-ig** látogatható, a barokk udvar és a hatalmas üvegablak teherbíró képességének végső határát a jövő mutatja meg. Ez utóbbit különösen ajánljuk a Magyar Nemzeti Múzeum belső udvarának átalakításán szorgoskodó kollégáink figyelmébe!

M. E.

A Szépművészeti Múzeum új fémrestaurátor-műhelye a múzeum Szondi utcai épületében

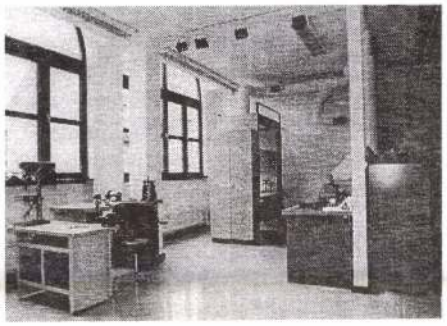

A műhely terve 1993 nyarán merült fel egy asztali beszélgetés során, Szilágy János György, az Antik Gyűjtemény vezetője és D. Cottier-Angeli, egy fiatal kora ellenére már nemzetközi hírű genfi restaurátor között. (D. C-A. restaurálta, ajándékképpen, a dunaszekcsői bronz Marcus Aurelius portrét, a római művészet legbecsesebb hazánkban őrzött alkotását).

A terv kezdettől fogva két pilléren alapult: egyaránt látszott nélkülözhetetlennek egy megfelelően fölszerelt műhely és egy megfelelően képzett, felelős szakember.

A Múzeumtól 1994. júliusában kapott felkérés alapján D. Cottier-Angeli összeállította a szükséges felszerelés listáját és kidolgozta egy kezdő szakember három hónapos képzésének programját (1994. szeptember). A felszereléshez szükséges összeget a svájci kormányhoz beadandó pályázattól reméltük a képzés költségeinek előteremtését a Hellas és Róma Társaság (Genf) vállalta magára.

A D. Cottier-Angeli tervezete alapján elkészített pályázatot 1996 tavaszán Svájc szövetségi gazdasági minisztériumának kelet-európai segélykoordinációs irodájához adtuk be. Ügyében a svájci kormány 1996. decemberében kedvező döntést hozott. Utólagos hírek szerint a háromfordulós értékelésnél alapvetőnek bizonyult a pályázat átgondoltsága és kidolgozottsága, a Hellas és Róma Társaság befolyásos tagjainak jóindulatú támogatása, valamint az a megkülönböztetett figyelem, amelyben Claudio Caratsch, Svájc budapesti nagykövetsége és Kékessy Dezső, tiszteletbeli genfi konzul az ügyet részesítették.

A program koordinátora svájci részről D. Cottier-Angeli, magyar részről pedig Nagy Árpád Miklós a Múzeum Antik Gyűjteményének vezetője lett.

1997. nyarára elkészültek az építészeti tervek, 1998. január 10-re pedig az építővállalat befejezte a műhely terének kialakítását.

1997. márciusában a Szépművészeti Múzeum pályázati felhívást tett közzé a Múzeumi Hírlevélben a műhely kezelőjének kiválasztására. A számos érdeklődő közül négyen adták be jelentkezésüket. A július 28–29-i vizsgán a zsüri egyhangú döntéssel Dági Mariann régészt, ötvöstanulót választotta ki. Genfi (és Bordeaux-i) tanulmányútjára 1997. szeptember–decemberében került sor.

1998. januárjában a felszerelést Budapestre szállították. A műhely műszaki átadására 1998. február 27-én került sor Claudio Caratsch nagykövet úr megtisztelő jelenlétében.

A műhelyt hivatalosan 1998. április 25-én Magyar Bálint kultuszminiszter nyitotta meg. A megnyitón részt vett Claudio Caratsch nagykövet úr, Kékessy Dezső genfi tiszteletbeli főkonzul, a Hellas és Róma Társaság küldöttsége, valamint a műhely létrehozásához támogatást nyújtó svájci magánszemélyek.

Semsey Andor Múzeum – Balmazújváros

Az idei múzeumi világnap jelentős forduló a balmazújvárosi múzeum történetében. 1998. május 18-tól az intézményt hivatalosan Semsey Andor Múzeumnak hívják. A névadó nagyapja pontosan kétszáz évvel ezelőtt kapta I. Ferenc királytól a csaknem 40 000 kataszteri holdas balmazújvárosi birtokot. Semsey Andor 1833-ban Kassán született és apja halála után (1856) örökölte a birtokot amit apja végrendeletének megfelelően hitbizománnyá nyilvánítottatott és 1866-ban bérbe adott. Többek között az újvárosi birtokok óriási jövedelméből évtizedeken keresztül bőkezű mecénásként támogatta a magyar tudományos és kulturális intézményeket. Adományai közül jelentősebbek a Fővárosi Állatkert támogatása, a Magyar Állami Földtani Intézet felépítésére és működési feltételeinek megteremtésére tett adománya, a Magyar Nemzeti Múzeum Kőzet- és Ásványtárának jelentős mértékű gyarapítása, az Eötvös féle földmágnesességmérési torziós-inga kísérletek finanszírozása stb. Számtalan kutató és gyűjtő utat szponzorált, egyetemi és kutatóintézeti laboratóriumokat és könyvtárakat hozott létre és fejlesztett. Balmazújvároson az egyházakat és az iskoláztatást támogatta; többek között ő építette katolikus kegyúri iskola céljára azt az épületet is, melyben huszonöt éve a város múzeuma működik.

Semsey Andor legszívesebben kőzet- és ásványtannal foglalkozott. Áldozatkész tudománypártolása elismeréseként róla nevezték el a semsejit és az andorit ásványokat, tagja lett a Magyar Főrendháznak, megkapta a Szt. István Rend középkeresztjét, a kolozsvári Ferencz József Tudományegyetem díszdoktorává nyilvánította, a Magyar Nemzeti Múzeumnak címzetes osztályigazgatója –, a Magyar Királyi Földtani Intézet tiszteletbeli igazgatója –, a Magyar Tudományos Akadémia tiszteletbeli és igazgató tanácsi tagja volt. Budapesten a Földtani Intézettel szemben utca viseli nevét s május 18-tól a balmazújvárosi városi múzeum.

Pozsonyi József, múzeumvezető

MÚZEUMOK AZ INTERNETEN

A Herendi Porcelánmúzeum

Tisztelt múzeumi kollégák!
Örömmel értesítek mindenkit, hogy a Herendi Porcelánmúzeum hivatalos honlapja megszületett.

Kérem Önöket, tekintsék meg, észrevételeiket szívesen fogadom!

Ajánlom figyelmükbe a vendégkönyvet, ahol ugyancsak leírhatják véleményüket!

A cím: http://www.c3.hu/~porcelan

Várom a reagálásokat, és kellemes időtöltést kívánok a herendi műtárgyak között!

Üdvözlettel:
Kramlik Attila
Herendi Porcelánmúzeum

Régészet az Interneten – Archaeology on the Net.

Egy ún. „web ring", láncként kapcsolja össze a résztvevőket, régészeti lelőhelyeket. Az „Archaeology on the Net" nyitott az interneten minden régész és régészeti lelőhely számára, akik csatlakozni kívánnak hozzá: http://members.tripod.com/~archonnet/join.html.

A „Ring" honlapja: http://members.tripod.com/~archonnet/ring.html

Szörfölgetők az alábbi címen érhetik el: http://members.tripod.com/~archonnet/net.html or http://members.tripod.com/~archonnet/ring.html

Tumay Asena
Archaeology on the Net, Ring Manager
archonnet@hotmail.com
tumay@ug.bcc.bilkent.edu.tr

KÖZÖNSÉG-KAPCSOLAT

A múzeumok és a turizmus

(folyt.a TÜKÖRBŐL)

– Térjünk vissza a konferenciára. A közönségkapcsolatot érintő konferenciákon miért csekély az evvel foglalkozó munkatársak részvétele? Próbáljuk meg együtt kideríteni, mi lehet a látszólagos érdektelenség oka! Aquincum egy kis múzeum. A kapcsolat jó az idegenforgalommal, a vezetőség elenged bármilyen konferenciára.

– Azt hiszem, hogy ez az utóbbi az alap. Az a tapasztalatom – miután a múzeumot jó pár éve ismerem és a képzésben is részt veszek – hogy az alapprobléma a közműveléssel foglalkozó muzeológusok képzésében van. Az tud igazán jó múzeumpedagógiai munkát, „népművelést" végezni, aki nemcsak népművelés szakon tanult. Pl. a Magyar Irodalmi Múzeumban az tud jó programokat szervezni, aki irodalom szakon végzett. A nagyobb múzeumokban az, aki történelem, régészet, néprajz, művészettörténet, vagy éppen biológia szakos. Szerintem ilyet, hogy népművelés szak, csak B vagy C szakként lenne szabad indítani, mint a muzeológiát. Ha van egy főszakod, ahhoz lehetőleg kapcsolódjon. Most nagyon sok egyszakos népművelő kerül ki a főiskoláról. Persze, bele lehet ebbe jönni, ha valaki tíz-húsz évig egy helyen van, megismeri a szakirodalmat, beletanul, profi lesz. Ez rögtön összefügg avval a problémával, hogy megbecsülnek-e a múzeumban. Előfordul, hogy nem leszel megbecsülve, ha nem tudod magad partnerként elfogadtatni. Elmondok egy példát. Aquincumban elhatároztuk, hogy archeobotanikával is szeretnénk foglalkozni. Én mint közművelő – evvel a témával – eljárok a Természettudományi Múzeum Növénytárába, a Gyógynövénykutató Intézetbe. Az ember nem is gondolná, hogy a közművelőnek el kell mennie pl. természettudósokhoz. Ez ismét avval jár, hogy erre fel kell készülni. Nincs természettudományos végzettségem, nem vagyok botanikus, nem tudom a növények latin nevét, de elolvastam egy-két publikációt, amiről el tudtunk indulni. Szeretnénk közösen egy pályázatot beadni.

– Visszatértünk oda, hogy a muzeológus kollégák partnerként kezeltek.

– Azt kell mondanom, hogy ez sem elég. Szóltam a kertészünknek és a legközelebbi tanácskozásra elvittem magammal. Mert ő más szemmel figyeli meg a dolgokat. Én nem értek a kertészkedéshez. Őt viszont rávettem, hogy itt Aquincumban már Pliniust olvassa, s annak alapján próbálja meg metszegetni a szőlőt. El kell fogadtatni magunkat a munkahelyen belül is, ezt csak úgy lehet, ha látják, hogy professzionális szinten akarsz valamit megvalósítani. Hogy máshol ez hogy van? Én csak azt látom, hogy itt kezdődik minden. A képzésen, a hozzáálláson. Abból következik az is, hogy elengednek-e a konferenciára. Ha egy ilyen státuszt kivívtál, akkor nemhogy elengednek, hanem kifejezetten örülnek is, hogy ez téged érdekel.

– Beszéljünk az áprilisi sajtótájékoztatóról! Eredeti ötlet volt a római programokat együtt bemutatni a sajtónak.

– Még ősszel, innen Aquincumból indult az ötlet, hogy dolgozzunk egymás mellett békésen, hiszen az a jövő, ha egy közös koncepció alapján dolgozzuk ki a terveket. Mindenkinek megvan az egyéni terve, és a nagyközönségnek is ez az érdekes. Jövőre, ha lehet, szeretnénk bővíteni a kört: Scarbantia-Sopron, Savaria felé. Az lenne a jó, ha jövőre még több múzeum – ahol római anyag van – beszállna. A kultúra és turizmus konferencián a már említett dolgok mellett, erről is beszéltünk. Én pedig gyűjtöttem egy pici tapasztalatot, és gondoltam, hogy a többieknek is elmondom.

– Köszönöm.

M. E.

Megalakult a Pulszky Társaság Menedzsment Tagozata

1998. március 24-én mintegy 40 fő részvételével a Néprajzi Múzeumban megalakult a Pulszky Társaság Menedzsment Tagozata.

Fejős Zoltán, a Néprajzi Múzeum főigazgatója üdvözölte a megjelenteket. Ezt követően Deme Péter röviden összefoglalta az előzményeket, utalva arra, hogy mind a Múzeumi Hírlevélben, mind pedig a Magyar Múzeumokban részletes beszámolók találhatók holland–magyar kulturális minisztériumok közötti kapcsolat múzeumi területen folyó eseményeiről, a múzeumi menedzserképzésről. Hangsúlyozta, hogy a kezdeményezők szerint nagy szükség van a menedzsmenttel kapcsolatos ismereteink bővítésére, a hazai és külföldi tapasztalatok összegyűjtésére és elemzésére.

Mihály Mária (MKM) javasolta, hogy minél több külföldi tapasztalatot és véleményt gyűjtsünk. Sokat segíthet a további munkánkban Manus Brinkman úr, a Holland Múzeumi Szövetség eddigi igazgatója, aki az ICOM főtitkára a lett.

Wollák Katalin (MNM) ismertette a holland-magyar együttműködés folytatására tett javaslatokat.

Demeter Judit (MNG) fontosnak tartván a tájékozódást, javasolta annak feltérképezését, hogy milyen felsőoktatási formában tanítanak múzeumi, muzeológiai ismereteket, és indokoltnak vélte ennek befolyásolását is. Deme Péter tájékoztatása szerint Nagy László (MKM) vállalta és végzi e feladatot. Helyes lenne találkozót szervezni 2–3 fontosabb intézmény illetékeseivel a témában. Fejős Zoltán (NM) főigazgató vállalta, hogy az ELTE témavezetőjével, Bujdosó Dezsővel egyeztet egy megbeszélést. Somogyi Krisztina is segítségét ajánlotta ez ügyben.

Balázs György (MMgM) a Tatán rendezett collection management tanácskozásra hivatkozva javasolta a gyűjtemé-

1998/5

/1021

MŰEMLÉKEK AZ EX LIBRISEKEN ÉS KISGRAFIKÁKON

(Kiállítás a jászberényi Városi-Járási Könyvtárban)

A műemléki és honismereti hónap Szolnok megyei rendezvényei során érdekes grafikai kiállítást rendeztek a jászberényi Városi-Járási Könyvtárban. A könyvtár, amely jelentős ex libris és kisgrafikai gyűjteménnyel rendelkezik, olyan lapokat mutatott be, amelyeken magyar műemlékek láthatóak. A kiállítást aprólékos gyűjtőmunka előzte meg: körlevéllel fordultak több mint 200 hazai és külföldi ex libris gyűjtőhöz, grafikushoz, intézményhez és — a magyar műemlékvédelem 100. évfordulója alkalmával rendezendő kiállításhoz — műemlékeket ábrázoló kisgrafikákat kértek. Rövidesen 670 nemes grafikai eljárással készült eredeti műalkotás — fametszet, linóleummetszet, rézkarc, rézmetszet — érkezett a könyvtárba.

A kiállításon helyszűke miatt csupán a legértékesebb 164 grafikát mutatták be. Az egyes lapokat az ábrázolt műemlékek korának, stílusának megfelelően csoportosították, az alkotó művészek mellett leírva a műemléki épületeket is. Ily módon építészettörténetünk minden egyes fejezetéről külön tablót sikerült összeállítani, román kori műemlékeinktől kezdve bemutatva hazai építészetünk századeleji modern törekvéseit. A sokféle hazai műemlék bemutatása mellett a kiállítás sokszínűségét biztosította, hogy 48 művész lapjaiból válogattak a rendezők. Érdekes találkozásokat jelentettek azok a lehetőségek, amikor azonos épületeket ábrázoló lapokat állítottak ki egymás mellett. Pl. Semsey Andor robusztus megfogalmazású fametszetén és Dániel Viktor 5×3 mm nagyságú finom rézkarcán egyaránt az egregyi román kori templomot láthatjuk. A művészek közül leggazdagabb anyaggal szerepel Fery Antal, akinek lapjai — a legszebbek az ócsai román kori templomot és a székesfehérvári Anna-kápolnát ábrázoló ex librisei — tömör szerkesztői gyakorlatáról tesznek tanúságot, sajátos metszéstechnikájukkal mégis klasszikus tisztaságú harmóniát biztosítanak. Másik leggazdagabb anyaggal rendelkező alkotónk Sterbenz Károly, Sopron szerelmese, akinek barokkos pompázatú ex librisei és kedves hangulatú családi grafikái sohasem nélkülözik szeretett városának műemlékeit. A soproni tűztoronyról készített lapjai vérbeli kisgrafikák, a kis méretű lapokon ugyanezt a motívumot felhasználva az ex librisek tulajdonosainak különböző személyi tulajdonságait is meg tudja fogalmazni. A kiállított nagyszámú rézkarc alkotói közül kiemelkednek Csurgói Máté Lajos, a Munkácsy-

SZOLNOK MEGYEI MÚZEUMI, MŰEMLÉKI ÉS HONISMERETI HÓNAP MEGNYITÓ ÜNNEPSÉGE JÁSZBERÉNY

díjas Nagy Zoltán, Tempinszky István és hazai ex libris művészetünk nesztorának Varga Nándor Lajos érdemes művésznek az alkotásai.

A kiállítás meggyőzően bizonyítja, hogy az ex libris, akár a könyv gazdag ismereteket is közöl, a művelődés sokoldalú lehetőségeit felvillantva hírt tud adni kulturális értékeinkről. A kiállítást az év során több nagyobb könyvtárban is bemutatják majd, s a jászberényi könyvtár rövidesen kiadja az összegyűlt grafikák katalógusát. A katalógust további kiegészítésekre ismét szétküldik, s így remélhetőleg a műemléki tárgyú kisgrafikák teljességre törekvő gyűjteményét sikerül majd megszervezniük.

Arató Antal

Szemrey Andor
MŰEMLÉKVÉDELEM
Budapest
1973
2-
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

A H
hozzá
újabb l
mészet
nyi-,
jelentő
nemze
tésére
ilyen
mésze
mely
XXI.
alapkő letételét. Ezután kezdődik a
tervezett munkának ütemezett megvalósítása. A Hortobágy összes területe mintegy 150 000 hektár. Ebből a szóban levő védett terület 62 000 hektár, jobbára legelő, kevés szántó, de kimaradtak belőle a lakott, és az erőteljesebben művelt területek is. A védelem alá vont terület mintegy a Balaton területének felel meg. Alakjában is hasonlít hozzá, csak kicsit rövidebb és kicsit szélesebb. Mi az a különleges érték, amit a Hortobágy és környéke képvisel? Hiszen itt nincsenek hófödte bércek, vízesések, zúgó hegyi patakok mint általában a világszerte ismert nemzeti parkokban. De helyettük megtalálhatók itt a mi Alföldünk ritka szépségei, különleges és hovatovább egyedülálló értékei: a töretlen látóhatár, a mély csend, a szikes, mocsaras láp és homok különleges tája, ritka növény-, állat- és madárfajtákkal, amelyeknek ez mintegy élő múzeuma. Ismert a Hortobágy arról, hogy a költöző madaraknak nemzetközi átmenő repülőtere, ahol azok sokszor 100 000-es számban csoportosulnak. A mai iparosodó, gépközlekedésű, egyre motorikusabbá, egyre gyorsabb üteművé — úgy is mondhatnánk, hajtottabbá — váló életünkben a széles látóhatárú Hortobágy csendes állomás, ahol a rohanó autóból, repülőből kiszállni, megállni, kissé széttekinteni, elmélkedni lehet. Meg kell becsülnünk azokat a honos állatfajtáinkat, amelyek különleges beavatkozás nélkül kipusztulnának, amilyen a címeres szarvú fehér-szürke ún. magyar ökör, a racka-juh, a puli, a pumi, a juhászkutya, bizonyos magyar tyúkfajták és madarak. Mindezek rezervátumát is biztosítja a kijelölt terület, és a fennmaradásukat szolgáló intézkedések, amelyekbe beletartoznak a gémeskutak, cserények, aklok konzerválása, de az itt űzött mesterségek: kovács szűrszabó stb. fenntartása is, és továbbá az eddig kevés eredménnyel ellenőrzött építkezések rendjének megállapítása.

A védett terület nem egyforma elbírálás alá esik, ezért látogatásának lehetősége is különféle lesz. Legzártabb lesz az I. zóna védelme, mely kizárólag a tudományos kutatás számára fenntartott, de még a kutatóknak is csak bizonyos megkötésekkel, mert pl. költés idején e területet

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Semsey Andor
KÖNYVTÁROS

1978. 1.

1021

... ... 361
Gy.) 22, 52, 118,
309, 373, 438, 501,
757
... ... 443
... ... 745
(G. L.) ... 411
... ... 28
c 335, 430
P.) 233, 299, 425,
608, 683
... ... 47, 187
... ... 301
... ... 91, 520
... ... 64
... ... 507
oly (—H—) 258
... ... 174, 241
d 153
... ... 358, 418
... ... 290
vszky Erzsé-
... ... 307
... ... 474
... ... 202
... ... 538
... ... 224

Vojcsek Sarolta 595
Vörös Györgyné 214
Weisz Gábor 533
Weisz Sándorné 338
Wiesinger Piroska, F. 367
Zengő Gáborné 603
Zimáné Lengyel Vera ... 219
Zircz Péter 107, 251, 541, 627

Összeállította: (F—r—a)

Semsey Gabriella
iparművész

Művész, ki a gyárból!?

... a mi korosztályunk még a főiskolán szinte egységesen elhatározta, hogy az iparba jön dolgozni. Akartunk valamit, hittünk valamiben, és kirajzottunk a gyárakba. Körülményeink azonban egyre nyomasztóbbak. Megtörténhet, hogy egyszer csak az egész társaság szép csöndben hátat fordít az iparnak.

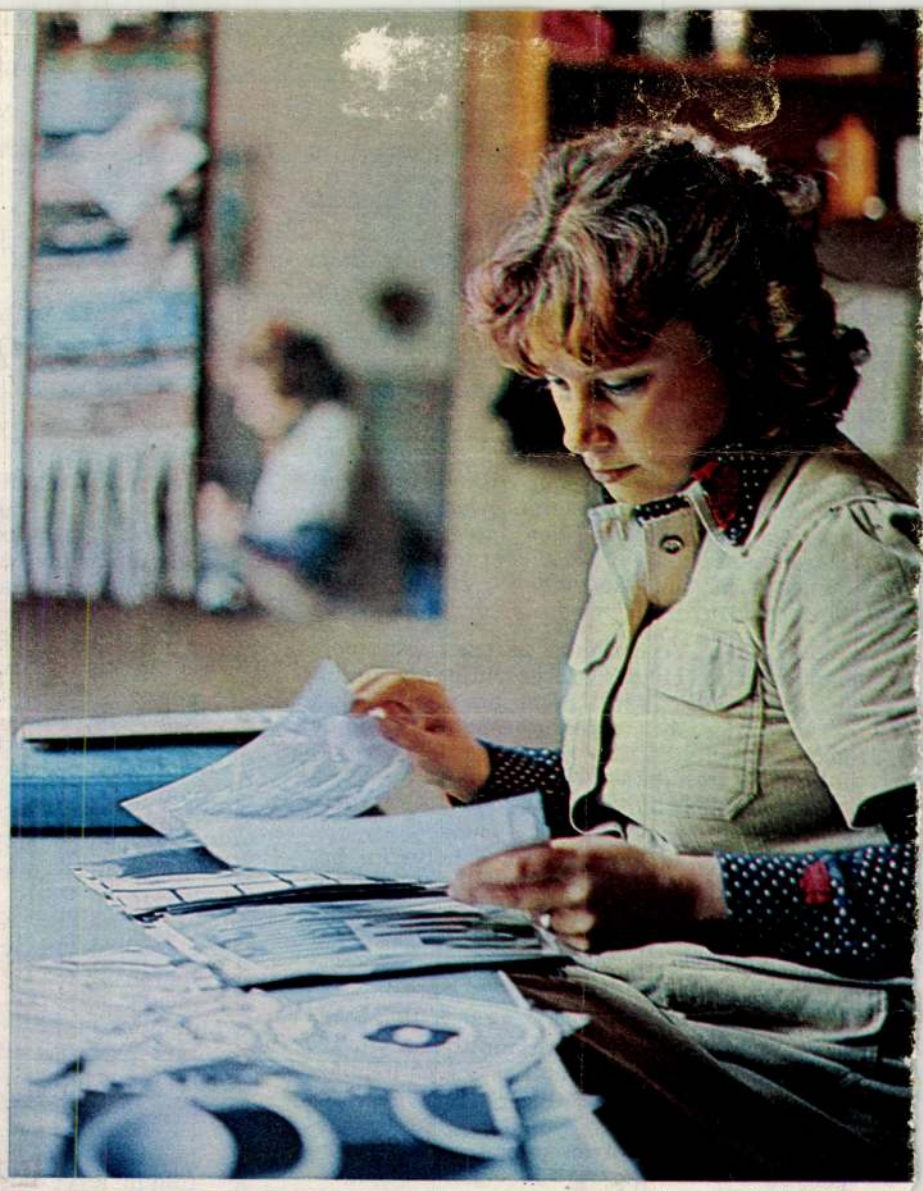

Semsey Gabriella, a „felesleges iparművész" saját tervezőasztalánál

Falburkolat és mázas edények Semsey Gabriella munkái

SZALAY ZOLTÁN felvételei

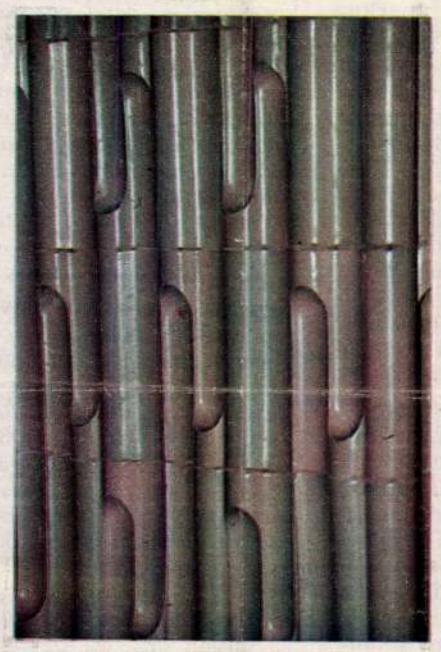

A Mittelholcz Mihály tervezte falburkolat és mosdó a Szikra mozi emeletén

Január végén otthagyták gyárukat a Budapesti Porcelángyár iparművészei. Pontosabban: egyiküknek, Semsey Gabriellának a gyár igazgatója mondott fel, a másik kettő, Mittelholcz Mihály és Török Márta maga szüntette meg munkaviszonyát. A gyár formatervező nélkül maradt.

— Mi ez? Lázadás?

Mittelholcz Mihály észrevehetően visszahőköl a szótól. Tiltakozna önkéntelenül, de aztán uralkodik arcán is, szétszaladó gondolatain is:

— Semseynek azért mondtak föl, mert „felesleges ennyi iparművész a gyárban", mi ketten pedig törvény adta jogainkkal éltünk. Nem akarunk tovább itt dolgozni.

A művész nálunk fölösleges...

Nagy okának kell lennie annak, hogy a magyar egészségügyi porcelángyártás egyik legismertebb formatervezője (munkái egyebek között a Royalban, a Duna Intercontinentalban, a Hiltonban, a Szikra moziban láthatók; tarsolyában sok-sok díj; itt a gyárban régebben háromszor lett kiváló dolgozó), aki egyébként a gyári tervezést mindig is valamiféle küldetésnek érezte, most kimondja ezt a mondatot.

— Olyan hangulat alakult itt ki, hogy a művész nálunk fölösleges. A gyár egyik felelős vezetőjének az idei tervek összeállításakor előadtam, hogy mit szeretnénk mi, művészek dolgozni. Azt felelte rá: „öregem, jobb, ha ti nem csináltok semmit, a verkli úgyis megy magától".

Valóban fölöslegesek a művészek a gyárban? Valóban sokan vannak?

Jóformán az egész magyar porcelán- és kerámiaipar gazdája a Finomkerámiaipari Művek. A Művek stúdiójának igazgatója, Simó József messziről kezdi a választ:

— Más iparágakhoz viszonyítva a mi gyárainkban látszólag elég sok a tervezőművész, de nagyon csalóka látszat ez. Néhány évtizedre visszatekintve azt látjuk, hogy az új magyar kerámikus generáció színe-java megfordult nálunk, és ez termékeink egy részén meg is látszik. Ők kezdték el a harcot azokkal, akik a konzervatív elméleteket, a polgári ízlés tárgyait védték. Egy-egy új, a kor igényei szerint való tárgyat, készletet, figurát terveztek

lakossága fele napszámos-földmunkás, a másik felének a fele napszámos-törpebirtokos, a többi kisgazda, kisiparos és hivatalnok.

Munkásszervezet nincs, mert feloszlatták. A vezetőket elintézték, a tömeg lapul. Egyrésze áruló lett, másik része gyáva.

Munkavállalók száma: 3000, munkaadók száma 3, biztos aratás 300. A kisebb gazdák majd csak akkor fogadnak munkást, ha már látják a termést.

A három munkaadó szolidáris egymással, a háromezer munkás nem. Akinek nem jut munka, annak el kell menni a határból, vagy ácsoroghat a piacon. Télen ínségmunka, sár és fagy, népkonyha, kásaleves és hideg kemence a házban. Az emberek élni akarnak. Élni minden áron."

A riporter Veres Péter, akit a *Húsz riport bemutatja a világot* szerkesztője így mutat be olvasóinak: *„Veres Péter földmunkás, író, szociológus. Balmazújvároson él, napszámba jár, társadalomtudományi tanulmányokat folytat és írásaiban éles tárgyilagos képet ad a magyar szegényparasztság életéről és égető problémáiról".*

A Kadarcs utcai ház, ahol e helyszíni beszámoló is íródott, ma emlékház. Homlokzatán emléktábla, ezzel a felirattal: *„Mert ha valaki, kritikus vagy irodalomtörténész, azt keresi majd, ki vagyok, mi vagyok, a forrást itt keresse a Hortobágy szélén."*

A „Hortobágy mellyékén", a végtelen alföldi pusztaság történelmi múltba vesző vidékén született Veres Péter, a szívós balmazújvárosi dágvány indította el a gyepsori zsellérfiút az irodalom útjára. 1897 vízkeresztjén született, olyan napon, amikor a legények szilveszterig tartó szolgálatra szegődtek az alföldi mezővárosok fagyos emberpiacain. Negyvenéves, amikor *Számadás* címmel közreadott önéletrajzi vallomásának mindjárt első mondatával, szemérmes őszinteséggel közli:

„Szerelemgyerek vagyok. Ezt csak azért mondom meg, hogy tudjuk, mert eldönthetetlen ma még, sem a régi, sem az új lélektan nem állapította meg feltétlen bizonyossággal, hogy ennek mennyiben és milyen mértékben van az egész életre, de főleg a tehetségre és a jellemre kiható jelentősége."

A kilencszázötvenes évek első felében, rádióriporterként, zötyögő úton tartottam autóval Debrecenből Balmazújváros felé, hogy hangképeket készítsek a pusztaság szélén álló, városnevű községről. Ahogy közeledtünk, harangok zúgását hozta mind közelebb a szél. Kísérőm hozzám fordult: — Veres Péter apjának temetésére hívnak az újvárosi harangok . . .

Ifjú Veres Péter, aki Nádasdi Péter írói néven, *A tölgyfa árnyékában* szimbolikus címmel jelentette meg vallomásait apjáról, családi krónikájában még részletesebben szól a „szerelemgyerek" családi körülményeiről, mint az író a *Számadásban*.

Veres Péter számtalanszor tette föl, főként önmagának, e kérdést: Ki vagyok én?

Ki ismerheti Veres Pétert? Leginkább olyasvalaki, aki ellátogat „hozzá" Balmazújvárosra, ahol 47 éves koráig dolgozott földművesként és vasúti pályamunkásként, ám mindvégig a szűkebb haza és a tágasabb világ dolgain tűnődve és meditálva. Hiszen itt, a Kadarcs utcai házban tanult meg „népben-nemzetben" gondolkodni, afféle XX. századi néptribunként.

Az életútját földesúrként kezdő, de lélekben már parasztként befejező Tolsztojra mondották: „az orosz Cincinnatus". Veres Péter parasztnak született, ám a lelki és a szellemi méltóság tisztasága fénylett homlokán, magyar Cincinnatusként. Akit szintúgy az eke szarva mellől szólított el az ország sorsáért érzett felelősség.

TÓBIÁS ÁRON

VERES PÉTER

Budapest és Balmazújváros

SZEMELVÉNYEK A SZÁMADÁSBÓL

1925 után, amikor is tétlenségi reverzálist írattak alá velem a főszolgabírónál, és megtiltották, hogy a csendőrség tudta nélkül Pestre menjek, nem is mentem egészen addig, amíg íróságomban az első lépéseken túl nem jutottam. Már több írásom jelent meg, ezenkívül készen volt egy fantasztikus regényem a Kásaföldről is, és mert úgy emlékszem, a Századunk felelős szerkesztője, Varró István is hívott — aki mellesleg a Kereskedelmi és Iparkamara titkára is volt, tehát megbecsült munkakörben dolgozó ember —, felutaztam egyszer Budapestre, mintegy első irodalmi tapogatózásra. Szállást Varró István ígért, azt írta, hogy felnőtt s talán külföldön levő fia szobájában meghálhatok, és általában az ő vendégük leszek, mert nekem ugyan szállodára és vendéglői kosztra nem telik.

De ó, micsoda bamba, sültparaszt voltam én még akkor! A mi vonatunk mindig a kora hajnalon érkezett a Nyugati pályaudvarra Debrecen felől, és bizony, a magamfajta ember nem tudott mit kezdeni nyolc-kilenc óráig, amíg a város élete munkába nem fordult.

Most is így járkáltam a Nyugati körüli utcákban, mert az Alkotmány utcában volt az Iparkamara, de itt volt valahol a Varróék lakása is. Paraszti óvatoskodással nem akartam korán berontani, mégis bizony reggeli öltözködés, mosakodás, tevés-vevés közt botlottam be Varróékhoz.

Mindegy, nagyon szívesen fogadtak, és ezer dolga közt is Varró István jó pár napig foglalkozott velem. Délután még a Lánchídon át a Halászbástyára és a Várba is felvezetett. Mert bizony én még semmit se láttam kis hazám híres és nagy fővárosából.

Persze megvallom, és ezt Varró nem tudhatta, nem nagyon érdekelt engem a városból semmi, se a Vár, se a paloták, se a múzeumok, se a színházak, hanem csak a könyvek és az irodalmi élet. Mindennél többet ért, hogy egész halom régi Nyugatot és Huszadik Századot adott — át is olvastam a nála töltött éjszakák nagyobbik felét —, azonkívül egy csomag 100% című új, baloldali folyóiratot is, meg Czakó Ambró Független Szemléjét és még több más, nekem addig ismeretlen lapokat is. Kassák Lajos meg, akit szintén felkerestem — öreg parasztasszony édesanyja, ó, hogy örült nekem: egy igazi falusi a sok „úri" nép után! — adott egy köteg Munkát. Így aztán megrakodva mentem haza, és szerencsére a csendőrök se vették észre, hogy Pesten jártam.

Egyedül Illyés Gyulával találkoztam néha, mert ő, cselédházakból származván, paraszti illemtudással élt Pesten is, de még talán Párizsban is, és már 1931-ben a szociáldemokrata kongresszuson megkeresett, kihívott a tömegből, elhívott a lakására, és összeismerkedtünk. Első perctől kezdve, ha az eszünk nem is mindig egy vágányon járt, de szív szerint értettük egymást. A többi népi íróval majd csak évek múlva ismerkedtem meg, amikor már a könyveim és írásaim után némi hírem-nevem lett az irodalmi világban. Szabó Dezsőt pedig majd csak a negyvenes években láttam egy könyvnapon, a saját sátrában. De nem tudtunk egymással szív szerint szólni. Azt hiszem, ő nem szeretett engem. Ha ugyan szeretett egyáltalán valakit, nehéz-önmagán kívül. Persze a népet, a magyarságot, úgy a maga egészében igen szerette, azért égett, mint egy szellemfáklya, de emberenként nemigen tudott hozzájuk közel kerülni. Engem pedig különösen nem szerethetett, mert íme, megjelent egy Böjthe János a magyar életben, de egyáltalán nem hasonlít a Szabó Dezső regényhőséhez.

Ekkor különben én még egyáltalán nem értettem Szabó Dezsőt. Még a nyilvánvaló igazságaival is vitába szálltam, hát még a tévedéseivel.

József Attilával, Nagy Lajossal és a szocialista baloldal többi íróival is, majd csak később ismerkedtem meg, amikor már többször jártam Pesten.

Kivétel volt ebben is Móricz Zsigmond.

A dolog érdekessége, hogy ugyanarra a tanyára, Cserepesre ment Móricz Zsigmond vendégségbe, ahol mi, mint rabok dolgoztunk 1921-ben. Fried Leó, a birtokos átadta a gazdálkodást Debreceni Jenő gyárigazgatónak, aki valami közeli rokona volt, és nagy irodalombarát. Meghívta Móricz Zsigmondot, aki amúgy is mindig járta az országot, a tanyájára is, és amikor Balmazújvároson mentek keresztül, Zsiga bácsi az ő drága bölcsességével nem mehetett úgy át a falun, hogy engem fel ne keressen.

Később vettem észre, hogy magasabb szándék is vezette, mint az a puszta kíváncsiság, hogy megnézzen engem, mert Debreceni Jenővel együtt bement az elöljáróságra Harsányi főjegyzőhöz is. Tőle kérdezte meg, hol lakom, hogy élek, mit csinálok, és milyen ember vagyok.

A jegyző habogott és köntörfalazott — mert azért Móricz Zsigmond is valaki, de az a gázgyárigazgató meg jó barát és vadászcimbora, a város és a megye uraival —, és ez a Zsiga bácsinak elég volt. Hiszen csak azért ment be, hogy észrevétesse a helyi urakkal, hogy az a Veres Péter már valaki, ismerik az országban, és főleg ismerik Pesten, hát jobban gondolják meg, amikor pofonokat akarnak neki adni.

Volt is ennek egy kevés látszatja, sokat nőttem a helyi hatalmasok előtt, akik addig — különösen mint írót — nem vettek semmibe.

Semsey Jenő művészettörténész

a XIII. ker.-i Vaskohászati Kemencéépítő Vállalat gyári étkezőjét kiállítási teremmé átalakítva Szabó Sándor festőművész és Brantner Kálmán keramikus művészek műveit mutatta be Semsey Jenő.

Gergely Mihály: Művészek és munkások találkozása a gyárban.

Magyar Nemzet, 1969. febr. 13.

Semsey Judit, építész

L: Makovecz Imre

Vadas J: Félájulton 13

Élet és Irodalom Br. 1983. szept 23 XXVII/38

Semsey Judit, építész

VADAS JÓZSEF:

Képzőművészet

Vissza a nagypapához

A művek egyike-másika már visszaköszön. *Semsey Judit* és *Szalay Tihamér* sorháza az országos iparművészeti kiállítás nyitó tablójáról, *Fazakas György* Bartók-emlékháza a mesteriskola bemutatkozásáról, a Feszty-körkép befogadására szolgáló épület tervei egy Egerben látott tárlatról. Az egész — az ifjú építészeknek a *Budapesti Történeti Múzeumban Építészet '84* címen rendezett seregszemléje — mégis újdonságnak hat. Hadd tegyem hozzá: az újdonság minden szokásos megnyilvánulásával.

Az ifjúság bálványromboló. Ezért kell bűnhődnie a régiek által feltétlen tekintélyként tisztelt és ma legalább ennyire vitatott nagyságnak, Le Corbusier-nek. Ő ma a céltáblája azoknak az építészeknek, akiknek elegük lett az általuk kozmopolitának bélyegzett és egyetemes monotóniával vádolt funkcionalizmusból — külföldön az ötvenes-hatvanas évtized fordulójától, nálunk az elmúlt években. Hogy miért éppen a marseille-i Unité d'Habitation alkotójának személye vált vörös posztóvá, arról most nem szólnék. Ezen a helyen hosszú és felesleges kitérőt igényelne a magyarázat. Elégedjünk meg annyival, hogy a kiállítás látványosan manifesztálja a résztvevők tagadó gesztusát. A látogatót Le Corbusier modulorjának — arányrendszerét megtestesítő nevezetes figurájának — csúfos karikatúrája fogadja. Az ifjú nemzedék idehaza is csömört kapott a fegyelmezett mértan világától. Pontosabban: semmi vonzalmat nem érez iránta, hiszen ezek a pályakezdő emberek már diplomamunkájukban megtagadták a célszerűség-forma-funkció szentháromságát. Az lebeg programként a szemük előtt, hogy érdekes tereket alkossanak, olyan környezetet, amelyben körülnézve jól érzi magát az ember.

Az ifjúság új eszményeknek hódol. Apáit megtagadva ezúttal a nagyapái felé fordult. Kor szerint a századfordulóhoz. A kiállítás — stílusában — nem annyira a modern építészetre emlékeztet, mint inkább arra, ami ellen a funkcionalizmus annak idején harcba indult. A századvég-századelő eklektikus-szecessziós formanyelve támadt új életre. Nem függetlenül az elmúlt évtizedek fin de siècle-kultuszától, amely éppúgy kimutatható a tudományban, mint a divatban, hatott a reklámgrafikára és az építészetre. Innen a tornyok, a romantikus tetőzetek, a zugos idomok, a természetes anyagok. De talán még jellemzőbb — archaizálásával — a művek összhatása. Mágia és mítosz színterét keresi ma rejtélyes eszközökkel az építészet, amely úgy érzi: vallás nélkül is akkor teljesíti hivatását, ha szakrális. Ha emlékedett — az intim tér éppen úgy, mint a középület. Kultikus szertartásokat kreál, csak hogy kultikus helyiséget tervezhessen. Ezért olyan sok a kiállításon a látványos enteriőr. Az elektromos torony, az elvarázsolt kastély, a panoptikum, a fény- és hangjátékra szolgáló épület.

Az ifjúság nincs tekintettel másra. Durván azt mondhatnám: szemellenzős. Hajlamos azt hinni, hogy ő találta fel a spanyolviaszt. Ne taszítson bennünket ez az agresszív magatartás. Nagyotakarás és tennivágyás munkál mögötte. Dicséretet érdemel. Meg jóindulatú felvilágosítást. Nem árt emlékeztetni arra, hogy a zöld megmentésére — építészet és természet összekapcsolásával — már az előző nemzedék is kísérletet tett. Eredménye a lakótelep, ahol nemcsak a lakó és a lakás sok, hanem a fű és a fény is. A szűk utcájú Belső-Erzsébetváros lakásaihoz képest mindenképpen. Nemcsak önellentmondás tehát a nosztalgia jegyében a félhomályos szoba-konyha építészetének kritikátlan megdicsőítése, hanem tényzavar is. A tömbrekonstrukció, amely immár égető aktualitás, elképzelhetetlen a funkcionalista építészet áldásai nélkül. Tévednek a fiatal építészek, ha azt hiszik, hogy megkerülhetik közvetlen elődeiket; a feladat nem az, hogy a száz évvel ezelőtti állapothoz kanyarodjunk vissza. Akkor még sok helyütt megvalósítható lett volna a családi házakból szerveződő kertváros. Ma már inkább csak a vidéki települések lakói reménykedhetnek benne.

Az ifjúság tehetséges. Nemcsak a művek érdekesek, maga a kiállítás is — *Osskó Judit* és gárdájának érdeme — izgalmas. Talán túlságosan is. Vonzza magához a tekintetet. A néző számára felfoghatatlan tervrajzok mellett sok a fénykép és makett. A valóságos és — ez sem kevésbé meggyőző — a szimbolikus. A látogatót egy olyan kapu fogadja, ahol az oszlopok helyén piros neoncső ég, a rájuk támaszkodó két atlasz pedig egy könnyűszerkezetes elemet tart. Íme a bravúros képi értelmezése az ifjú építészek tudatosan vállalt eklekticizmusának. A parádés-bizarr látványra építő kulissza-szemléletnek. Ha húsz-negyven-hatvan éve az új építészet — puritanizmusból — a puszta szerkezetre koncentrált, ma mintha a fordítottjára törekednék. Remekül szcenírozz. Díszleteket nézni kellemes, közöttük élni azonban aligha lehet. Még klausztrofóbiával sem.

1.3.

9. XXVIII/42

lomás, Vilmos, valamis, villamos, flesh, flash, vasálom, másolva, szomáli, számolva, elemis, Miss Elen, Misele, vazelin, sámlival.

Vagy egy másik kis pergetvény-sorozat: laguna, leguán, Lugano, lógané, viganó, vagina, Regina, Niagara, Guirengau, Geráné, a néger, regénye, égerfa, a féreg, Gedéra.

Még azt sem tartom teljesen kizártnak, hogy így vagy ehhez hasonló módon kapcsolódnak egymásba a dezoxiribonukleinsav csavart spiráljának egyes komponensei, hogy az élővilág változatait létrehozzák: fiaskó, lófias, kófia, fialós, sófali; vagy éppen: langaléta, atalangé, a lang allét, gall angyalét, talangalé, atlétahang, hangalátét...

Hát nem nagyszerű? Vérzivatar, avar vitéz, tíz varatért, Évit zavar.

Nem az értelem a fontos mindebben, előfordulhatnak köztük értelmetlen mutánsok is, zsákutcák, hibridek, tovább reprodukálhatatlan öszvér-alakzatok, torzók, és szörnyképződmények, háromfejű borjak, röpülő rozmárok, sellőkarcsú vízilovak. Egy laza anagramma lehet akár tökéletes is: nem laza. A lényeges mindebben a hangtani összecsengések posszibilisztikája. Új sejtelmek és sugallatok. Ahogy, mondjuk, a *dialógus*-ból *gyalogos* lesz. Persze a kihagyott (átugrott) *dja-logos* közvetítésével.

Én is a rendet próbálom keresni. A törvényt. A szabályt. Ne kérdezzék a módszert, mert magam sem tudom még. Egyelőre nincs erre módszer. Elmélet sincs. Elindulok, mint a tavaszi kerékpárosok, nyomom a pedált, ráhajlok a kormányra, aztán óvatosan felegyenesedem, a gyorsaság

em ra. Itibanc vonnek, uram —
ás szőke fejét a szemrevalóan
rségem űzöm itt (ago, agere,
, tesz), majd kurtaszárú püsp
nűanyag tokot csippentett elő é
t: A bárcám, uram — tette hoz
etéssel. — Maga az, Gruber? –
melletti pinceablakon (balk
a naumovai hős. Majd csupán
l a behemót némberre mutato
a konspiratív munkatársam.
t?), Melitta megértően bólogat
— Mellőzzük a fölös enyelgést
zót kell közölnöm magával. M
ualcoyotl. Megjegyezte? Netza
m, az időt. Most álcázzák mag
újva, kart karba öltve feltűnés
. Prantzig eltűnt a pinceablakb
ezett: — Gyere, búgó kis ger
áró, burkolt téka). A tengerha
fölém hömbölödött, meg is
sajkát, körém fonódott (o
ával az utca forgatagában, ho
aszfaltot (tót sasfal). Könnyű
eánon. A továbbiakról szemé
ivasz volt és a hús köztudott
nyörű szavak vannak még!
Pironkodik. Börzsönyös. Kako
pot. Göb, görcs és gordonka.
pici, hurkásan kövér, zöngésen gügyög és dödöré
felnő, ormótlan, harcsabajszos Gordon lesz belől
adóellenőr, kutyapecér vagy márga-feldolgozó
Lomtár. Laboda. Lőtér. Koronaékszer. Völgy, h
Tömb. Domb, lomb, comb, tombol, rombol, dorc
dörömböl. Rücskös, ragyás, ótvaros. Garnírung. Fü
dokol. Kanapé. Kilengő. Legott. Rikoltozás (Sári
rülmény (nyél körmű mély műkör). Vény, lény,
tény. Egy furdancs, egy fapöcök, egy filoméla. A
tüzér, a tőzsér, a fűzér meg a csiszár. Melitta mán
rajong, tündöklik. Hullámlovas. Hancúroz, henter
szik. A hencseren. Hovatovább.

Csupa önmagában is tökéletes gyönyörűség.
szószobrászati remeklés, a kandi kéjleső bűnös má
kisplasztikai mesterminiatúrák: a gyümölcs, a sze
a bölcs, a dancs, meg a mancs, meg a roncs, csup
tosan kifaragott muzikalitás, agyafúrt, cseles fifik
még kiköltetlen szótojások formatökélye, egyszerr
és hangvarázs, öncélú praktikum, dallamtöredéke
ábécére és értelemre, egy egész madáridó: gyurgy
rigó, kormorán, kárókatona, gém, flamingó, őrgé
kóta, tartalmas forma, formás tartalom, szinonim
tek: harkály vagy fakopáncs? Dünék és ned
(bűntudatalatti) tünde itala. Kacsos kapaszkodók
kacskaringók. Belebolondulok. Abba sem tudom h

És mind tetszőleges, ám önmagukban végesen
tőségek (posszibilitások) alapanyaga laza anagram
téséhez (plazmatalpas anyarang: mák). Mint emlí

Semsey Judit: építész 3.) Folytatás. (vége)

Kéclakásos ház, Bpest, II. Kövélyhegyi u. 14. Építész: Semsey Judit és Szalay Tamás

Földszinti alaprajz:

1. Szélfogó, 2. Nappali, 3. Étkező-lakóelőtér, 4. Konyha, 5. Háló, 6. Előtér, 7. Türdőszoba, 8. wc. (repr.)

Pince alaprajz:

1. Gépkocsitároló, 2. Közlekedő, lépcső, 3. Sportszoba, 4. Szauna, 5. Fűtés, háztartási h. (repr.)

Magyar Építőművészet, 1988., 2., 38-old.

Semsey Judit, építész 2.) Folytatás.

Kétlakásos ház, Bpest, II. Kerelyhegyi u. 14. Építész: Semsey Judit, és Szalay Tihamer.

2. jelű rajz (repr.)

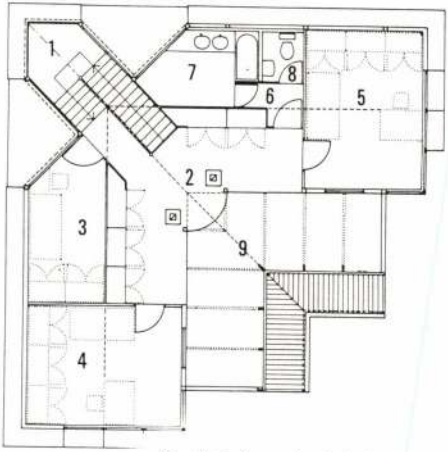

Emeleti alaprajz: 1. Lépcsőtér. 2. Közlekedő-gardrób. 3., 4., 5. Háló. 6. Előtér. 7. Fürdő. 8. WC. 9. Nappali légtere

Magyar Építőművészet, 1988., 2., 38-old.

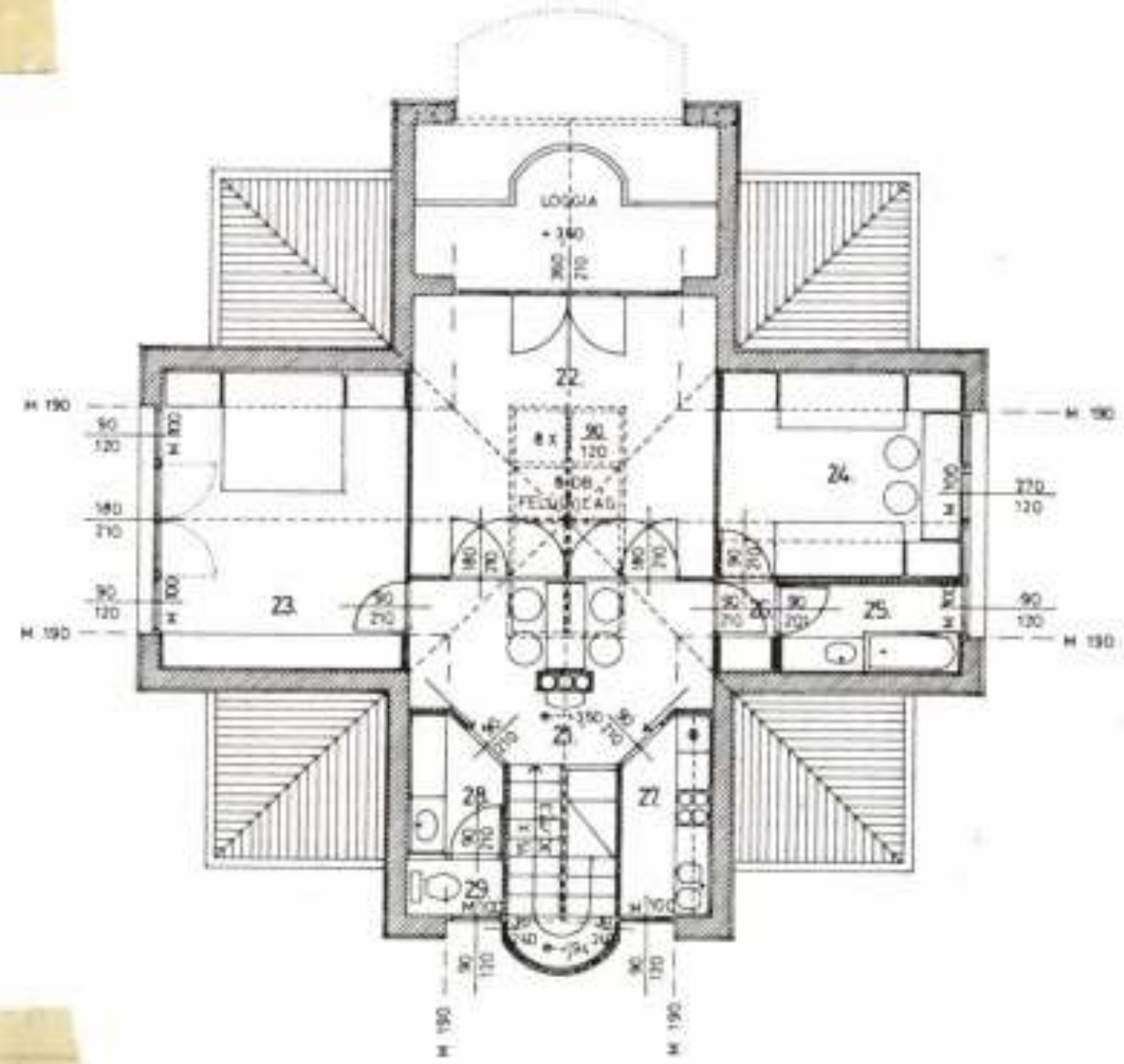

1. JELŰ LAKÁS

10. ELŐSZOBA	3,90 M²	○
11. KONYHA	5,24	○
12. NAPPALI	34,56	●
13. EBÉDLŐ	17,28	●
14. KÖZL.	4,32	●
15. HÁLÓ	17,23	●
16. HÁLÓ	7,78	●
17. DOLGOZÓ	7,78	●
18. FÜRDŐ SZ.	3,96	○
19. WC + ELŐT.	2,20	○
ÖSSZESEN:	100,35 M²	

2. JELŰ LAKÁS

20. ELŐSZ.+LÉPCS. 6,40 M² ○

PADLÓBURKOLATOK:

● PARKETTA

○ KERÁMIA PADLÓLAP

BUDAPEST, HRSZ. 51 770
II. KEVÉLYHEGYI UTCA 14.

2 LAKÁSOS CSALÁDIHÁZ
ÉPÍTÉSI ENGEDÉLY TERVE

FÖLDSZINTI ALAPRAJZ
M 1:100

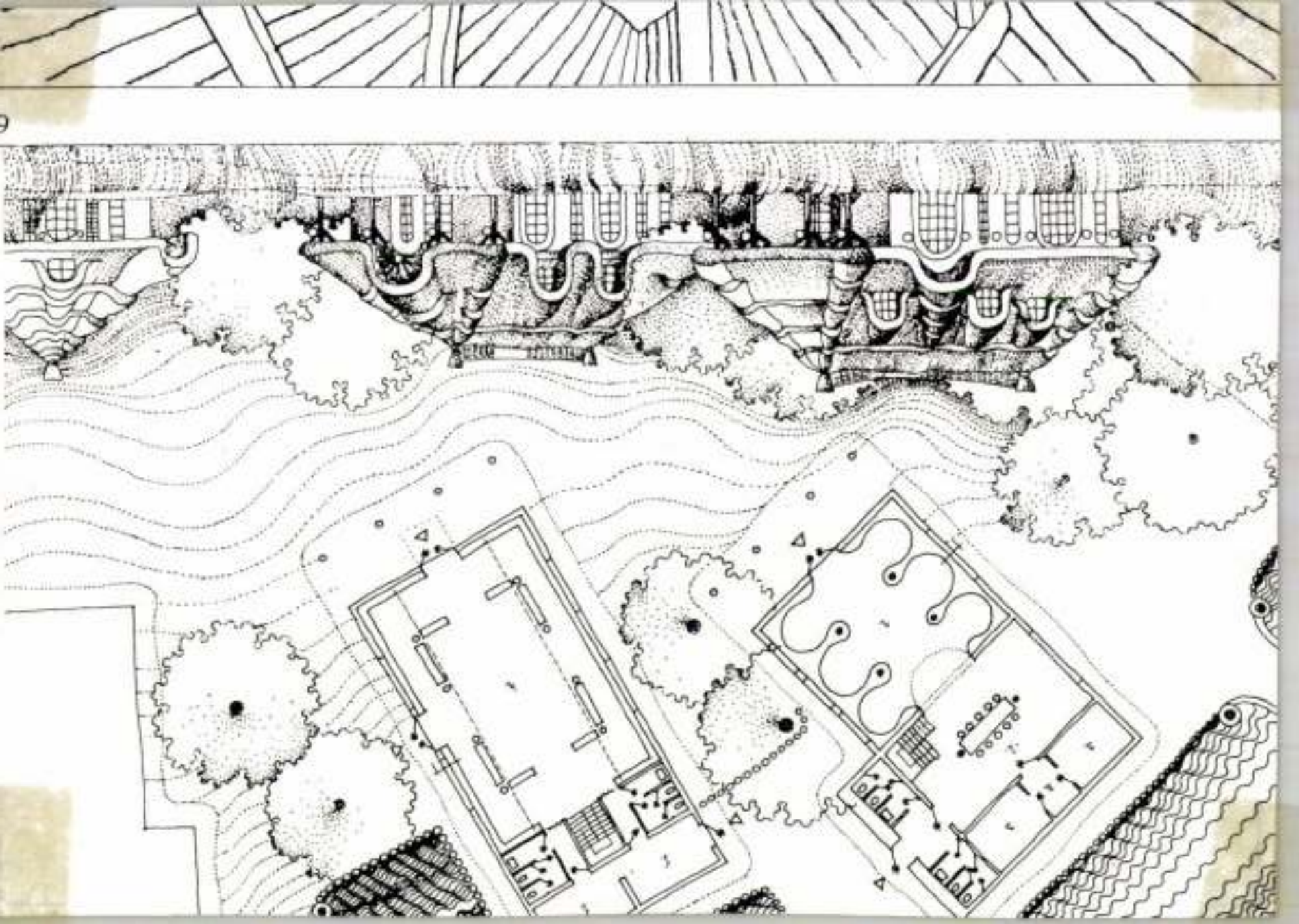

Semsey Judit, építész 1.) Folytatás

Vétlakásos ház, Bpest II., Vevélyhegyi u. 14. Építész: Semsey Judit, Szalay Tihamér.

Magyar Építőművészet, 1988., 2., 38-da.

K. D. K.

SEMSEY Lajos építész

Lakóépület födémpályázata

(I. díj)

Magyar Építőművészet 1959. 1/2. sz. 80. l.

M. D. U.

SEMSEY Lajos építész
és
Gillyén Jenő – Balázs Árpád

Panelház terve (Repr.)

Miskolczy László: Előregyártott panel-
ház pályaterve
Magyar Építőművészet 1956. (V.) 4. sz. 120. l.

Semsey Lajos, építész

Az Ybl M.-díj I-fokozatát kapta megosztva.

-: Kiosztották az Ybl-díjakat-

11. l

NÉPSZABADSÁG, 1961. ápr. 2.

M.D.K.

Semsey Lajos épitész

1961. évi Ybl-dij 1. fokozat

A Székesfehérvári Könnyüfémgyár épitészeti, szerkezeti és épitéstechnológiai megoldásáért, valamint az ott elért gazdasági eredményekért

Magyar Építőm vészet 1961. 4.sz. 61.l.

Semsey Lajos

Reisch Róbert - Semsey Lajos: 12x18 m oszlopállásu univerzális csarnoképület. - Magyar Epitõipar, 1967,16.évf. kmx 2.sz. 1o2-1o3. 1.

Az 1967. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 197o. 1.sz. 68-1o7. 1./

75. 1.

mDK

Semsey Lajos, Farkas Ipoly és
dr. Menyhárd István
tervező mérnökök az Sparterv dolgozói

Az Ybl-díj I fokozatát megosztva
Kapták.

1. Kiosztották az Ybl-díjakat
Népszava 89 évf, 79 sz 1961 apr 2. 12 l

Semsey Lajos, építész

MDK

A Csepeli Csőgyár egyik csarnokát tervezte. (ténykép.)

Groszi István: Tervezi az IPARTERV 8.

NÉPSZABADSÁG, bu. 1964. aug. 23.

Semsey Lajos és Dr. Menyhárd István

Csőműhely dongaboltozatú tető-
struktúrája. (repr.)

Major Máté: „Magyar Gyári Építészet"
THE NEW HUNGARIAN QUARTERLY, Vol. III. No. 7. 1962
121 l.

Semsey Lajos, [építész] 1904

Kiváló, ötletes tervező.

Gyöngy István: Gyűjtőfogalmak

2. l.

NÉPSZABADSÁG, 1961. május 4.

M. D. K.

SEMSEY Lajós építész

Ipartero

Ybl-díj T. fok. megosztva: Farkas

Menyhárd

Kiosztottól az Ybl-díjakat

Magyar Nemzet 1961. ápr. 2. 4. l.

Semsey Lajos
építész

Bp. Vasas fedett teniszcsarnok.

1957.

Rados: Magyar építésuttört. 386.
Műszaki Kiadó 1971.

SEMSEY LAJOS

ÉPITÉSZ.

DR. MENYHÁRD ISTVÁNNAL KÖZÖSEN DOLGOZTA KI A BUDAPESTI VASAS SPORTKLUB TENISZCSARNOKÁNAK LEFEDŐ SZERKEZETÉT. (ALUMINIUM HULLÁMLEMEZEKBŐL ÖSSZESZERELT, BORDÁKKAL MEREVÍTETT GYŰRŰHÉJ.).

DR. CSONKA PÁL: BÚCSÚ DR. MENYHÁRD ISTVÁNTÓL.

MAGYAR ÉPÍTŐMŰVÉSZET 1970/1. 59. LAP.

Semsey Lajos

a debreceni gimn. tanulója az alábbi versenyen II. díjat nyert

Rajzoktatás

1938. 4–6. n. 39. l.

(F. Z. F.: Tanulmányi rajzverseny a VII. ker. áll. gimnáziumban.)

Alberto Martini. — *La Marchesa Luisa Casati Stampa.*

Sennyey Lajos

a Csepeli Gépgyár építészeként

neve említve

Magyar építőipar 1945. 70

169. old.

Semsey Lajos

és Menyhárd István tervei alapján 1961-ben elkészült csőgyártó csarnoka tetszetős építészeti megoldást nyújt.

Merényi Ferenc: A magyar építészet 1867-1967. Budapest 1970.

1601.

Semsey Lajos

építész

Bp. Csepel - Csőgyár 1965.

Repr.

Ravalos: Magyar építésuttört. 39.a
Műszaki K. 1971.

Sewsey Lajos

épiter

Bp. Csepel - Wöfg. 1965.

Repr.

Rendes: Magyar építészettört. 399

Műszaki K. 1941.

Semsey Lajos építész †

sek

entős kárt okoz-
műemlékekben
y Péter ügyvéd,
zítés a fenti ese-
magatartás, amit
tés súlya persze
agyságától, ami
ió forint is lehet.
émi utánjárással
gy kiknek az al-
st, hiszen a graf-
.
akik rendszere-
gy-egy épületet,
milliós károkat
kben, végrehaj-
ést is el tudok
mészetesen van-
nikor a rajz nem
okoz értékcsök-
éldául, ha a graf-
ből álló gyárkerí-
mondta Bárándy
pzelhetőnek tart-
zért nem indult
k miatt, mert e
k mindaddig nem
ménynek, amíg
gy a graffiti mű-
rándy szerint ha
i állásfoglalás a
ől, a rendőrség
b esetben is nyo-

osi főügyész sze-
esetben indítható
iletek, műemlékek
yak összefirkálása
n, ahol a graffitik
k értéke eléri a bűn-
apításához szüksé-

T. B.

Ó: DOMANICZKY TIVADAR

n

an

holland származású.

Lehoczki István

KÖZÖS KÉPVISELŐ

– Adjon már egy munkahelyi telefonszámot, Kovács úr, soha nem tudom értesíteni, ha napközben kirámolják a lakásukat!

HÍREK

Tombolj a Balatonnál – állítólag így igyekszik vendégeket toborozni néhány utazási iroda külföldön. Az eredmény – úgy tűnik – nem marad el, mivel a tapasztalatok azt jelzik, hogy egyre több olyan külföldi tűnik fel nyaranta a magyar tenger partján, aki másutt nem annyira szívesen látott vendég.

Tudniillik viselkedése vendégriasztó, aminek következménye, hogy minél inkább ilyen a vendégkör, annál kevésbé számíthatunk komoly forgalomra és bevételre a Balaton partján.

T. E.

.....

ELHUNYT TERPLÁN ZÉNÓ akadémikus. Életének 81. évében szerdán elhunyt Terplán Zénó Széchenyi-díjas okleveles gépészmérnök, a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja, a Miskolci Egyetem gépészmérnöki karának volt dékánja. A Miskolci Egyetem Terplán Zénót saját halottjának tekinti, temetéséről később intézkednek. *(MTI)*

MEGHALT Semsey Lajos Andor Ybl-díjas építész, az '56-os Magyarok Világtanácsának elnöke; végső búcsúztatására január 25-én kerül sor a Farkasréti temető központi ravatalozójában. Semsey Lajos Andor tiszteletbeli elnöke volt az '56-osok Világszövetségének és tagja a Vitézi Rendnek, valamint az Új Idők szerkesztőbizottságának. 82 éves volt. *(MTI)*

határában, az E75-ös úton. Az első baleset hajnali 3 óra körül történt, amikor egy Mercedes személygépkocsi, miközben nagy sebességgel haladt, a síkos úton megcsúszott, és egy villanyoszlopnak ütközött. A személygépkocsi 33 éves vezetője és 20 év körüli utasa a helyszínen életét vesztette. Nem sokkal később – az előző helyszíntől két kilométerre – egy 21 éves fiatalember munkába tartott kerékpárján, amikor egy vele egy irányban haladó Volkswagen Transporter, amelynek vezetője későn észlelte a kivilágítatlanul közlekedő kerékpárost, elütötte. A fiatalember a helyszínen életét vesztette. *(Népszabadság)*

GYORSÍTOTT ELJÁRÁSSAL a VIII. kerületi ügyészséghez továbbította csütörtökön a nyomozó hivatal annak a három rendőrnek az ügyét, akiket azzal gyanúsítanak, hogy hajléktalanokat bántalmaztak hétfőn a Dankó utcai hajléktalanszálló előtt. A BRFK három rendőrét hivatalos eljárásban elkövetett bántalmazás vétségével gyanúsítják, mely akár két évig terjedő szabadságvesztéssel is sújtható. A gyanúsítottak tagadják, hogy bűncselekményt követtek volna el; az ügyet három nap alatt felderítő Fővárosi Ügyészségi Nyomozó Hivatal álláspontja szerint azonban rendelkezésre állnak a kellő bizonyítékok, és az ügy egyszerű jogi, ténybeli megítélésű, és így lehetőség van a

ÁMOKFUTÓ. Három halálos áldozata van annak a lövöldözésnek, amely szerdán robbant ki az Egyesült Államokban, a Virginia állambeli Grundy településen működő jogi felsőoktatási intézményben, az Appalachian School of Law falai között. Egy hallgató – a 43 éves Peter Odighizuma – összesen hat személyt lőtt meg, egyelőre ismeretlen okokból. Közülük három meghalt, hármat kórházba szállítottak. A halottak közt van a dékán is. A diákok maguk fogták le a gyilkos lövöldözőt, és átadták őt a rendőrségnek. *(MTI)*

VILLANY NÉLKÜL. Csütörtökre virradóra több mint háromszáz település maradt áram nélkül a nyugat-ukrajnai Lviv, Hmelnickij és Ternopil megyékben a hidegre fordult időjárás következtében. Az elkopott burkolatok és az eljegesedett elektromos vezetékek meghibásodásán túl Ternopil és Hmelnickij megyében 123 faluval szakadt meg a telefon-összeköttetés. A nyugat-ukrajnai Luhanszk megye négy városában folytatják a december 13-i gáznyomáscsökkenés miatt meghibásodott távfűtőközpontok helyreállítását. Negyvennégy lakóházban továbbra sincs fűtés, a munkák befejezését a hét végére ígérik. *(MTI)*

URÁNCSEMPÉSZEK. Fehéroroszországban a titkosszolgálat lefoglalt másfél kilogramm dúsított uránt, és letartóztatott hat

Tetszetős vasúti model

BVSC: csokoládét és európai kupaelődöntőt tes

Mert kell egy csapat – mesterek a műhelyben (balról): Tokaji Sándor, Asztalos István, Heren Lipovits Gyula

ASZTALITENISZ

Amikor négyévi mosolyszünet után, 1993-ban visszatért a BVSC-be, a férfiszakosztály – valamirevaló játékos, trén
ner és anyagiak híján – a megszűnés határán állt. Ma a Vasutas a sportág hazai kirakatcsapata, amely vasárnap délután öttől visszavágót vív az ETTU Kupa elődöntőjében a francia Nevers együttesével. Amikor a hivatalos titulusáról kérdezem, Herendi Iván azt mondja: edzőszakosztály-igazgató.

– Az edzőt mondta előre. Az a fontosabb?

– Azt hiszem, egy sportember számára ez a természetes sorrend. Ugyanakkor a napi teendőim kilencven százalékát az ügyek intézésével töltöm.

– Ahogyan a termet meg az eredményeket elnézem: sikerrel.

– Amikor a tönk szélén álltunk, a klubvezetés azt javasolta, hogy a maradék pénzünkből – riválisainkhoz hasonlóan – vegyünk három-négy menő játékost, és próbáljuk megnyerni a bajnokságot. Én meg azt mondtam, hogy ez az út nem vezet sehová. Futottunk fűhöz-fához, és belebotlottunk néhány lehetőségbe. A csapat játékosai és edzői csokoládét árultak a Keleti és a Déli pályaudvaron, kínai természetgyógyászati termékeket forgalmaztunk; éltünk, ahogy tudtunk. Mára oda jutottunk, hogy utcahosszal vezetjük a sportág egyesületi rangsorát, európai kupaelődöntőt játszunk, tavaly az újoncoktól a felnőttekig minden korosztályban BVSC-játékos nyerte a magyar bajnokságot, míg a szakosztály hagyományos Molnár János-emlékversenyét hatvanhét cég, illetve magánszemély támogatja pénzzel, jutalomtárggyal, munkával.

– Ha a sportminiszter helyében lennék, én bizony mutogatnám a BVSC pingpongosait: nézzék meg, aki akar, az a saját erejéből is megél a magyar sportban...

– Miközben feláldozza az egzisztenciáját. Bagóért dolgozó trénereink többsége ugyanis ezt teszi. Nemrégiben például Kínából kaptunk meghívást, és bár akadtak bőkezű támogatóink, négy nappal a tervezett indulás előtt kiderült, hogy az utazási iroda hibájából plusz hárommillió forintba kerülnek a repülőjegyek. Egyéb megoldás nem lévén, kölcsönkértem az ismerőseimtől, és elmehettünk. Két és fél millióval még mindig tartozom nekik.

– Korszerűtlen gondolkodás...

– Huszonhárom éve ott voltam Phenjanban, a magyar asztalitenisz máig utolsó világbajnoki címének születésekor. A döntőben Klampárék 5:1-re lemosták a kínaiakat: ez kitörölhetetlen emlék. És nem adtam föl a reményt, hogy az eredmény megismételhető. Arról nem beszélve, hogy számomra elfogadhatatlan lenne, ha veszélybe kerülne annak a szakosztálynak a sorsa, amely annak idején tizenkilencszeres magyar bajnok, kétszeres BEK- és ötszörös ETTU Kupa-győztes volt.

– Szentimentális típus?

– Miután az elmúlt évek során a BVSC-játékosok közül Bátorfi Zoltán, Varga Zoltán, Gárdos Róbert, Zwickl Dániel és Molnár Krisztián is szerzett egy vagy több serdülő Európa-bajnoki címet, akár realistának is nevezhetném magam. Pontosabban magunkat, mert a mi esetünkben aké
hogy egyedül n a
egyéni sportág, iti
munka. ol

– Az utóbbi évek
ségének kikiáltot
mes Zwicklről ju
nak, együtt nevetn

– Danira gondo
a nevetgélésre, tekt
köszönő viszonyb
kor elszerződött tő
sodosztályába, tern
volna némi pénzt k
játékos, nyolc éven
ban és Japánban edz
chológust és élettan
mellette, de végül – a
következtében – nen
sem. Erőlködésünket
latként értékelte, és
minden kapcsolatot.

– Az eset üzeneté
nak utánpótlás-neve
tek?

– Eszem ágában s
kinek. De miért is te
leg is százötven, zön
júsági korú játékosu

– Meg egy felnőtt
másfél évtized után
pai élmezőnybe.

– A két kínaival
bajnok svéd Karlss
3:1-re nyerte az e
hogy a vasárnapi, S
az esélyek nem a Fa
si, Németh, Varga k
patunk mellett szól
újrakezdéskor sen
szinte semmi. Aztá

Kettős, pont

Sávolt Attila és Mandula Petra is elbúcsúzott az ausztrál bajno

TENISZ

MUNKATÁRSUNKTÓL

Nincs már versenyben magyar teniszező az ausztrál nemzetközi bajnoksá-

Sepsey László

és Menyhárd István tervezték a csepeli cső gyári városrészt. 1961.

Merényi Ferenc: A magyar építészet 1867-1967. Budapest 1970.

156

SEMÜLNER András lakatos

Koppány Tibor: Adatok a vasszécsényi Ó-Ebergényi kastély épitéstörténetéhez. = Vasi Szemle, XLIV.évf.1.sz. 1990. 74.p.

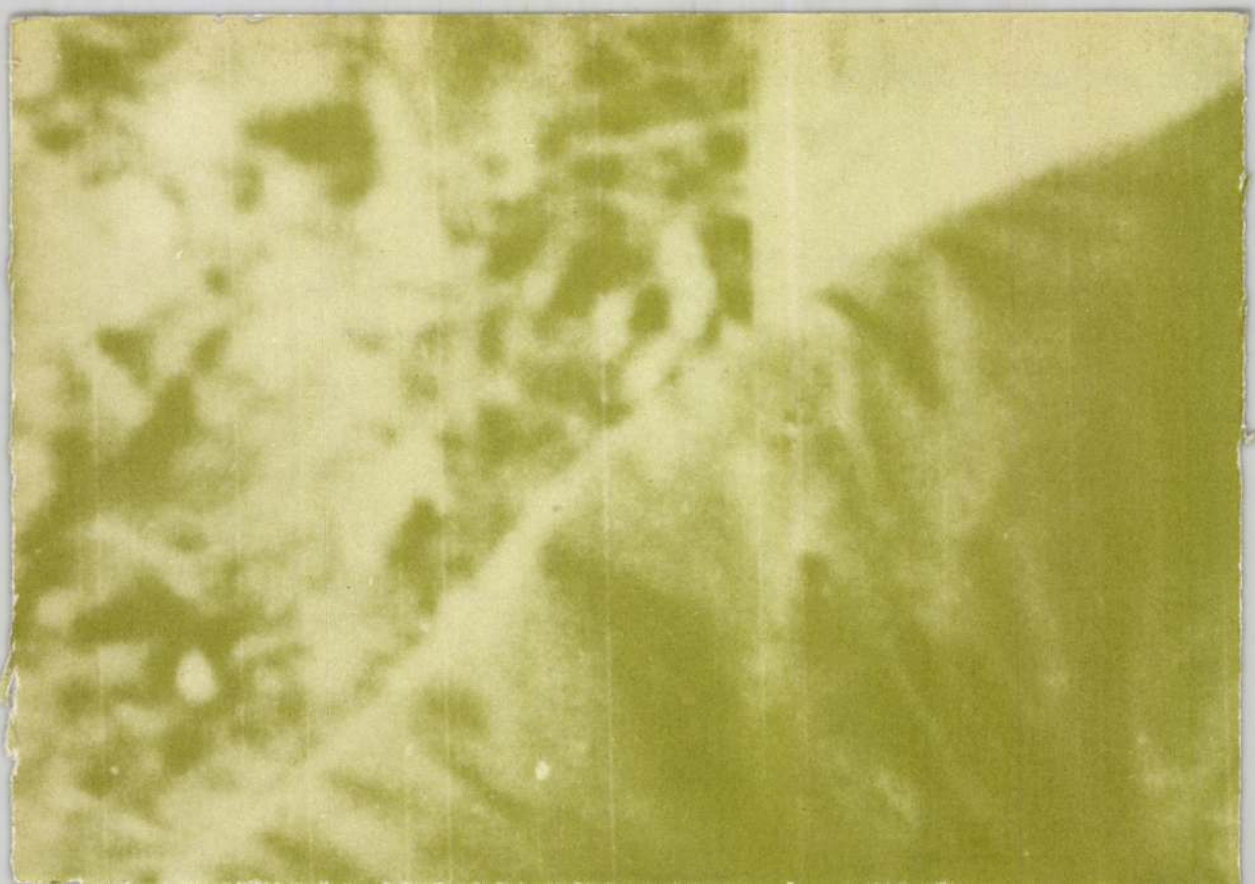

SEN, Mitsui

kiáll. Bp. Budapest Galéria, 1992
ism. NAGY Zoltán: A művészet útjai = Új Magyarország, 1992. május 6. 10. p.

SEN, Mitsui

BUNDEV-TODOROV Ilona: Mitsui Sen műtermében. Egy japán szobrász magyarországon. V. 50 - 53., ill

SEN, Mitsui

JÁVORSZKY Béla Szilárd: A viz, a szél, a tüz
és más természseti erők : Találkozás Mitsui Sennel,
a hazánkban élő japán szobrászmüvésszel [interju]. =
Uj Magyarország, 1992. julius 14. 13.p. ill.

Dual and

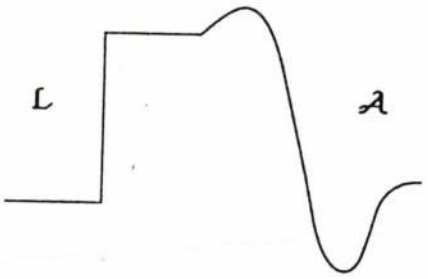

A NYOLCVANÉVES HATÁR GYŐZŐ KÖSZÖNTÉSE

„Kápás-asztrológus óarany talárban"

1. *Sokan írtak Róla, nagyon sokat, de többnyire csak közelítgettek Hozzá. A lényegtől, a lényeg gyökerétől is még mily messzire vagyunk! De ki lehet közel ehhez az óarany felületű Lávához? Talán Weöres, aki az 1970-es kiadású Hajszálhíd kötethez Utrabocsátó címmel egy öttételes verset írt. Ez lenne a dolgok desztinációja.*
2. *A Hajszálhíd az Új Symposion – Tolnai–Szakolczay – szárnyvonalon jutott szép dedikációkkal birtokomba. A Golghelóghi 1026 oldalas egyik példánya (a megjelent 299-ből) pedig szegény Kormos Istvántól, kinek H. Gy. 1976. október 21-én „szerető ragaszkodással" dedikálta, s tudom, Kormos bármikor idézett e pehelysúlyú kódexből, így aztán lelkiismeret-furdalás nélkül adhatta tovább, mondván: „...házad fundamentumába építsd, s nem dől össze a világ végezetéig! És különben is: a legjobban szigetel."*
3. *Azóta sok idő eltelt, sokan vagyunk H. Gy. könyveinek birtokosai. Reszkethetünk, összedől-e a mutatós óarany könyvfal, leszakad-e az emelet? De örvendhetünk is, mert felfogja a világ hidegét, határolja a zajt. A dedikációk szívélyessége, tágassága, s az ajánlások végtelenült sora nagy-nagy meleget áraszt.*
4. *1977 áprilisában írtam le először H. Gy. nevét az Alföldben. A szerkesztőség félt még nevétől is, pláne, hogy én rangban Weöres mellé állítottam. Értékrend-átigazításra gondoltak csak? Vagy valami más rebellióra? Egy olyan valakit emlegettem, aki itthon hivatalosan ismeretlen, de az éterből azért hallható...*
5. *Tényleg: a hangja! Lám, a szabadság szegényítés is! Nincs már a Szabad Európa Rádiónak magyar adása, ahol meghatározott napokon és időben H. Gy. felejthetetlen könyvszemléit és kiállítási jegyzeteit hallgathatnám. (És nem hallgathatom Sipos Gyula alias Albert Pál sajátos hadarású párizsi színházi tűzijátékát sem.) A szabadság megvonta tőlünk e rejtett kulturális csemegéket. De ha így haladunk, ismét kell SZER, ahol ismét arról beszélnek, amiről itthon már vagy még nem.*
6. *És jöttek és jönnek a könyvek Wimbledonból. Hongriuscule magasából. Teniszlabdaként, példásan masszív, vízálló csomagolásban csapódnak a postaláda kráterébe. De a postás már nem bírta a súlyos eszméket, filozófiákat, a postaláda se bírta, a postaládák se bírták, így aztán néha-néha, mint ádázul kitett gyermek, ott hevert a könyvcsomag a küszöbön. Mostanában én járok a küldeményekért – ahogy a postáskisasszony ketyegő könyvbombákért.*
7. *Nem olvastam el minden könyvét, én nem tudnám fölmondani az olvasottakat sem, mint a legendás memóriájú Kormieux úr, azaz Szegény Yorick, aki e címet is H. Gy.-től csente, tulajdonította el, igaz, szándéktalanul. A könyvek címei beépültek abba az esztétikai fogalomtárba, ahol minden kuncogás nélkül azt mondhatjuk kifejezően, hogy „éjszaka" minden megnő; továbbá a maga megnevezte-teremtette műnemekbe, ahol nincs tabu, s a nyelvnek mindenre lesz/van egy ritka gyalulatlan szava, gyöngye, szíve Piroskája.*
8. *Magáról írta egyik nagy versében: „kápás-asztrológus óarany talárban". Ez kívülről és belülről is igaz. Azt mondják, az idővel játszadozva most éppen 80-ra állította a mutatót. Kellene neki még legalább 20 dolgos esztendő, hogy önnön hiteles monográfiáját is megírhassa. Hogy ne legyünk majd határolatlanul határtalanok.*

Kedves Victor! Győzzed még nagyon sokáig!

1994. november 11-én, Szent Márton napján.

Nagy Gáspár

Egyszemélyes nemzeti parkunk

Hölgyeim és Uraim! Tisztelt Vendégeink!

Most, amikor megtisztelő kötelességemnek teszek – szívesörömest – eleget, s a Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémia nevében és megbízásából megköszönöm Határ Győzőnek *Léptékváltás* című, mindannyiunk számára emlékezetes előadását (oklevelet nem nyújtok át, mert azt már tavaly átadtuk, „előlegbe", tagtársunknak), akkor egy bűnömet kell ebben az ünnepélyes pillanatban megvallanom, amelyet illusztris tiszteleti tagunkkal szemben elkövettem. Egyszer ugyanis „a magyar irodalom egyszemélyes nemzeti parkjának" merészeltem mondani az ő – terjedelemre is hatalmas – életművét, amely az irodalom és a bölcselet minden műfajában épül, egymással is szerves összetartozásban és magasra törően, mint egy csillagtorony – tőlünk távol, Wimbledonban, a Hongriuscule-ban. Most ezt a bűnömet, amely tiszteletlenségnek is tetszhet, megtetézem azzal, hogy eszem ágában sincs megkísérelni, hogy a frivol jellemzés tréfáját jóváteendő, felvázoljam ennek a nemzeti parknak, amely évtizedeken át legfeljebb titkolt büszkeségünk volt néhányunknak, legalább a tervrajzát, flóráját és faunáját; hogy megkíséreljem egy lehetséges – és sajnos egyre jobban hiányzó – monográfiának legalább a vezér- és mestergondolatait megpendíteni. S mentségem nem a boldog tudatlanság, mint azoké, akik elől 1949-től minimum 1989-ig el volt zárva ez a nemzeti park, ez a több mint félszáz kötetes életmű, hanem az, hogy éppenséggel *tudom*, miről van szó, s hogy egy ilyen köszöntő gesztusával mennyire nem lehet elvégezni, még töredékesen sem az irodalomtörténet-írás adósságát; Határ Győző munkásságának a visszaszervülés folyamatának nemzedékek tudatában, olvasó emberek mindennapjaiban, meghitt óráiban kell végbemennie, hiszen itt olyan visszaszervülésnek kellene ráadásul megtörténnie, amely őseredetileg nem is tudott természetes helyére gyökereznie, hiszen születése pillanatától, a harmincas évektől kezdődően tiltott volt és üldözött volt és megsemmisítésre ítélt. S miközben a világ politikai és történelmi őrületei szélsebesen kergették-váltották és viszszaváltották egymást, Határ Győző életművének a kiközösítése változatlanul érvényben volt és érvényben maradt. S most, 1994-ben, a Magyar Tudományos Akadémia dísztermének oszlopos falai között, mely arányaival még a hiperkritikus építész Határ Győző tetszését is el tudta nyerni, jólesik és bizonyos fokig történelmi elégtételül és kárpótlásként – igazságtételként – is hathat, hogy kimondhatom: *a kiközösítésnek vége*, de tudatában vagyok annak is, hogy a kiközösítés következményeinek koránt sincs vége ezzel a szép pillanattal.

Másra szeretnék figyelmeztetni és emlékeztetni ebben a pillanatban. Jól ismert, közismert és szomorú történelmi okok következtében, amelyben a Babits Mihály által is jó néhányszor felpanaszolt példátlan magyar közöny éppúgy szerepet játszik, mint a magyar Ugar bénító gravitációja, irodalmi életünkben, akármerre nézünk, s akármely korba, nagyon sok a félbetört tehetség, a hullócsillag. Mert a tehetség nem elég, ha nem társul azzal a munkaerkölccsel, amely – a nálunk oly gyakori – önsajnálat helyett – a nálunk oly sajnálatosan ritka – önkíméletlenséggel kényszerít munkára, abból az egyszerű belátásból, hogy művésznek, szellemi embernek egyszerűen nincs más választása; hogy tehát egyszerűen még mindig ez a kisebbik rossz, mely – Babits Mihállyal szólva – „Isten szava benned, s mutatja, merre rendelte menned". S ennek nincs alternatívája, ahogyan mostanság mondani illik. Határ Győző üldöztetések és börtönök intervallumaiban, de a cellafalak között sem, s az emigráció parafarétegekkel szigetelt magányában és visszhangtalanságában sem tagadta meg soha, egy pillanatra sem, hogy író számára – hogy az ő szavát használjam – az egyetlen életszentség, életszentelő hűség és gyönyörűség: a folyamatos munka. Élete példájával, életműve példájával hirdette és hirdeti változatlanul ő is, hogy „a működésben rejlik a nyugalom"; s az elégtétel is, ha van, mindazért, amit – közös szűkebb hazánkból – Békésből elindulva Wimbledonig meg kellett élnie, el kellett viselnie és ki kellett – íróként – fejeznie. – Frivolul kezdtem, hadd fejezzem is így be, egy magamgyártotta kecskerímmel: abba ne hagyd Győző, mert csak így leszel Győző!

Domokos Mátyás

(Elhangzott a Magyar Tudományos Akadémián, Határ Győző laudációjaként. A székfoglaló annak idején lapunkban teljes terjedelmében megjelent.)

A Berzsenyi Társaság estje

Varázsos hangulatot teremtett a Fészek Művészklub több száz vendégének a megalakulását ünneplő Berzsenyi Dániel Irodalmi és Művészeti Társaság és a Magyar Írószövetség. A szerkesztőházigazda, *Fodor András* irányította a színészek – *Keresztes Sándor, Kertész Péter, Papp János* – s az operaénekes *Pitti Katalin* kiérlelt produkcióját.

Takáts Gyula elnök poétikus hangulatú bevezetőjével azt sugallta, hogy Berzsenyi eszméje ma is éltető erő a nemzet számára. *Kanyar József* főtitkár beszámolt a társaság kilenc évtizedének legjelentősebb állomásairól. Ha Kaposvár, illetve Somogy megye tudósai, művészei nem ezt a programot támogatták volna, akkor ezen az estén nem hangzottak volna el olyan nevek, mint *Ady, Illyés, Mérffy, Medgyessy, Németh László, Ripp-Rónai, Tersánszky* és mások, akik többször eljöttek a társaság felolvasóestjeire, kiállításaira.

A főtitkár hosszan sorolta azokat az eredményeket – népmegyűjtés, Somogyi Helikon, szoboravatás, Berzsenyi ismeretlen és kiadatlan levelei, összes versei, a niklai kúria és a háború alatt földúlt, kifosztott kripta helyreállítása –, amiket egy megye, majd 1936-tól az ország neves alkotóinak segítségével valósíthattak meg.

A társaság túlélte az 1948-ban hozott – nehezen minősíthető – kormányrendeletet, amely betiltotta a társaságok működését. Jelenleg a nyolcszáz tag közül hatszázan aktívak. Közülük azoknak hangzott el egy-egy verse, akik megidézték a költő szellemét: *Ágh István, Bertók László, Csoóri Sándor, Csorba Győző, Döbrentei Kornél, Fodor András, Horgas Béla, Kelemen Lajos*, a szülőföld fia: *Kiss Dénes, Lator László*, a fentről figyelők, *Nagy László* és *Nemes Nagy Ágnes, Veress Miklós*. Jó volt hallani *Tüskés Tibornak*, a Somogy című folyóirat főszerkesztőjének biztató terveit. Az est *Tornai József*, a Magyar Írószövetség elnökének szavaival zárult.

Rádics Károly

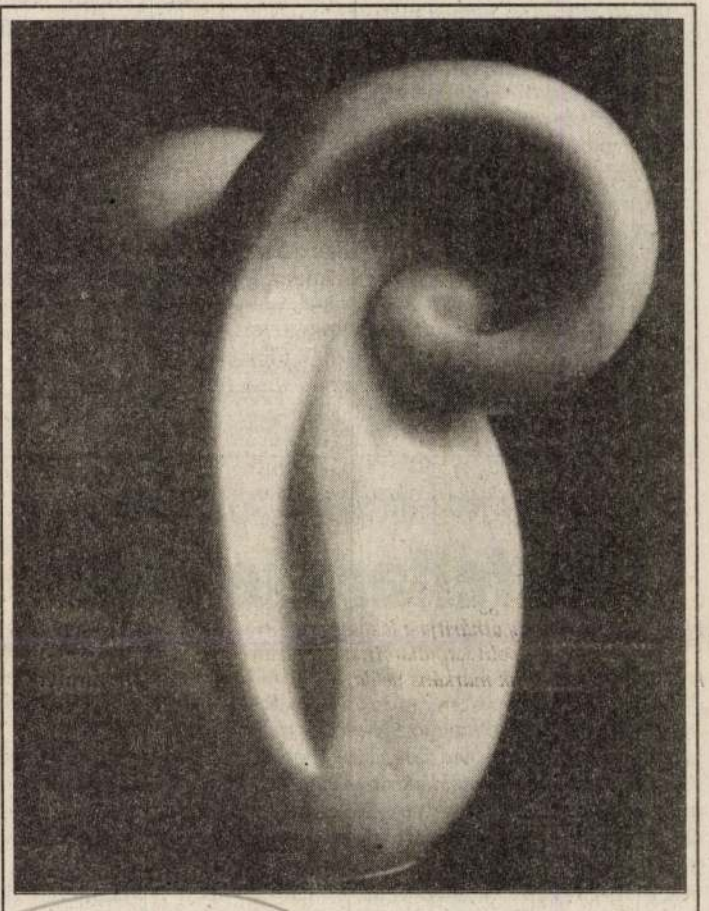

Mitsui Sen tárlata. **Ma délután 14 órakor nyílik meg a Vigadó Galériában a tizennyolc esztendeje Magyarországon élő Mitsui Sen japán szobrászművész tárlata. A korábban Olaszországban is dolgozó távol-keleti művész azokkal a kisebb méretű plasztikáival (és fotográfiáival) lép a közönség elé, melyeket annak idején Itáliában készített. A kiállítást – melyen japán ételkóstoló is lesz – Takeuchi Yoshiaki, a szigetország kultúrattaséja nyitja meg. A megnyitón közreműködik Jobbágy Réka, Winkler Zsófia és Gál Béla. Mitsui Sen tárlatát november 27-éig tekinthetik meg az érdeklődők**

Kiállítás és aukció az Ernst Múzeumban

Akadémia a művészetért

A nádasladányi Nádasdy-kastélyban létrejövő Nádasdy Akadémia ma még csupán álomkép. Megálmodója a történelmi család ma Kanadában élő leszármazottja, *Nádasdy Ferenc*, aki 1991-ben alapítványt hozott létre. Az alapítvány feladata, hogy támogassa az akadémiát létrejöttében, működésében. A kastély otthona lesz a művészeteknek és a környezetvédőknek. A kortárs képzőművészekközülfogottösszesze ötvennyolc kiváló alkotó, akik személyenként két-három művet ajánlottak fel az akadémia szervezőinek. Ebből az alkalomból nyílt meg a nagyszabású kiállítás az Ernst Múzeumban, ahol vasárnap aukciót fognak tartani. A tárlatot stílusbeli sokféleség és műfaji, technikai gazdagság jellemzi. A műtárgyak többségének kikiáltási ára ötszámjegyű, de nem ritka a jóval százezer feletti ár sem. Mint a kiállítást megnyitó beszédében *Nemeskürty István* is kiemelte, olyan alkotások kerültek itt egymás mellé, melyek máskülönben nemigen jelennének meg egyazon kiállításon.

Megkérdeztük *Nádasdy Ferencet*, aki távollevő férjét képviselte a megnyitón, hogy áll az akadémia ügye?

– Jelenleg a kastély és parkja még nincsen abban az állapotban, hogy működését megkezdhesse ott az akadémia. Idén 22 millió forintot tudtunk; jövőre valamivel többet szeretnénk a rekonstrukcióra áldozni. A kastélyt övező arborétum rendbetételével az ország legkiválóbb parktervezőjét, *Örsi Károlyt* bíztuk meg.

– Segít-e a magyar állam az akadémia felállításában?

– Elvi segítséget eddig is kaptunk, jó kapcsolatunk van a környezetvédelmi és a kulturális minisztériummal. Anyagi támogatást külföldről, elsősorban Kanadából remélünk. Hogy mikor készülünk el az épület rendbehozatalával, arról korai lenne beszélni. Az akadémia addig is működik; zenei csereprogramokat és környezetvédelmi szakemberek szakmai tanulmányútjait szervezzük.

– Hogy kerül a művészet mellé a környezetvédelem?

– A férjem úgy szokott fogalmazni, hogy „művészetek nélkül nem érdemes, szennyezett környezetben nem lehet élni". A környezet védelmére leghatásosabban a művészek tudják felhívni a figyelmet.

Bertók László Attila

A rádió mellett

Az alkotás: életműködés

„Rendkívül tiszavirág-életűek vagyunk!" – száll a figyelmeztetés a nyolcvan esztendős *Határ Győző* ajkáról abban a londoni beszélgetésben, amely holnap este hangzik el a Kossuthon, Oly jó követni, emberélet! címmel. A műsorral *Kulcsár Katalin* köszönti (méltó módon) születésnapján az *írás polihisztorát*. Igen: életműve a régi iskoláról tanúskodik, a két háború közöttiről (amelyre már szinte csak a kivételek emlékeztetnek), annak is legendás tételéről: *a tehetség nem oszlik műfajokra*. Legfeljebb választ a szerző: drámát vagy verset, regényt vagy novellát, historikus esszét vagy filozófiai elmélkedést formál éppen. Nem úgy választ persze, hogy mikor melyiket könnyebb, hanem úgy: a gondolat, az *agyméhben* fészkelődő embrió melyikre mutatott rá.

Akár két különös történet is keretjátéka lehetne Határ Győző élettörténetének. (Csak annyira persze, amennyire a keretjátékokból általában futja!) Az elsőt ő maga meséli a műsorban: akkor vált számára megfoghatóbbá saját írói léte, amikor megkezdte amerikai felolvasóútjait. Kedvező fogadtatásra lelt, sokan szinte „látatlanban" előfizettek későbbi könyveire is. Többen levelezőtársaivá váltak, egyikük később majd minden írását véleményezte. – Csak halála után tudtam meg – mesélte Határ –, hogy az illető magas rangú csendőrtiszt volt, támasza hát annak a Magyarországnak, amelyen engem felségárulásért (s ezt a volt csendőr vajon tudta-e?) halálra ítéltek, majd kegyelemből tizenkét évet kaptam.

A másik történet alig néhány hetes keletű. Valahol Amerikában, a forradalom évfordulójának ünnepén (sajnos, nem először) egy beszédben elhangzott: az is a rendszerváltás elmaradását bizonyítja, hogy az új kormány is a kommunista Határt ajnározta, azt, aki olyan szép verseket írt Leninről meg a Vörös Hadseregről. A támadáson persze ne csodálkozzunk. Elég elolvasnunk Határ Győző 1978-ban kelt írását (Országjárás nosztalgia-országban), éles fotográfiát ad arról a világról, amely úgy él és úgy ítél, *„mintha a vízözön előtti ‚tegnap' azonos volna 1978 tegnapi napjával. És állást kell foglalnod, ‚mert ha nem...!'– téged vesznek célba."* Igen: ahol egy ponton megáll az idő szerelvénye, onnan hiába is várunk csatlakozást... Írt, persze, hogy írt – akkor még *Hack* néven – ilyen verseket, kár lenne tagadni. S ez még csak az életkorra sem fogható. Első mondataként szól ez annak, ami a keretjáték között történik. Az életút kezdete.

Hiszen: ha valaki nyelvet ölt egy ideológiára, s az, hálából, halálra ítéli, akkor bizony nemcsak a segítséget várja a másiktól, hanem hitét is előlegezi. Ha ez rossz, véljük: akkor a másik a jó. Majd az a másik – mert gúnyrajzot vél kiolvasni önmagáról egy művünkben –: bebörtönöz, betilt, megaláz. De ezen túl is: pusztán valósággá válásával „megfoszt" bennünket a másfajta idealizmustól. S még mindig csak eztán jön 1956, amely után újra börtön elől kell menekülni – Wimbledonig, ahol a férfikor delléhez érő író kiteljesíti életművét; vagy életműve – őt. Ez a történet valahol ilyen roppant egyszerű; no persze, hogy valójában mennyire bonyolult, abból Határ Győző *bölcseleti gyógyházában* igen sok tétel megfogalmazódott. *„Olyanok vagyunk, mint a rázott kosár, örökösen rendeződünk; de nem az emberek rázódnak bele a rendszerbe, hanem a rendszerek az emberbe"* – vetette papírra egyik írásában (s tudom, hogy az idézés miatt „fejemmel játszom", hisz máshol ugyanő e módszert orvhalászoknak kijáró indulattal ostorozza). De legalább ennyit muszáj idéznem ahhoz, hogy vitázzam keserű rezignáltságával: amely szerint őt is, mint *Madáchot*, halála után ötven–száz évvel kezdik majd érteni.

Tamási Orosz János

Hoci-nesze

„No de hát csak nem gondolták komolyan egyházfi uraimék!" – hegyesedik a plajbász a fogalmazó kezében, aki Hajdúnánás önkormányzati képviselő-testületének tegnapelőtt esti döntését veti papírra, s lenyálazva továbbítja majd, akkurátusan, holmiféle presbitériumi szent embereknek. A döntés értelmében az idén tavasszal egyetértőleg (szeptembertől) a református egyház tulajdonába adott 2-es számú iskola – hoci-nesze! – mégiscsak önkormányzati birtokban marad. Minden három városatyából kettő tért jobb belátásra.

Helyesbítünk. A fentiekből semmi sem igaz – csak a kifordítom-befordítom döntés. Még csak nem is egy csinovnyik kezében, hanem 330 szülő és pedagógus zsebében hegyeződött tavasz óta – no nem a plajbász, mellyel petíciót fogalmaztak, csak csupán... mi is?

Az öntudat? Az önérzet? Az önkormányzat? Hm. Van egy osztály, amelyik meghirdette: meg fogja szüntetni az osztályokat. (Sikerült is fölszámolnia osztályt, iskolákat.)

Van ilyen iskola is. Kijártuk. Ismétlői erőltetik ismétlését. Nehogy helyesbíteni kelljen. És fizesse meg megint más a tanulópénzt.

(tb)

A Vitaqua egyre zavarosabb

A viharos pályafutást megélt Vitaqua – csökkentett deutériumtartalmú víz – betiltásának körülményeit feszegető tegnapi írásunkban a Kapás utcai Korona magánpatika gyógyszerészét szólaltattuk meg. Ezúttal dr. Paál Tamás országos tiszti főgyógyszerész véleményét kértük, aki – mint az alábbiakban kiderül – más megközelítésben világítja meg a történteket.

Paál Tamás mindenekelőtt leszögezte: *mivel utasítási jogkörrel nem rendelkezik, így a budapesti főgyógyszerésznek csupán a figyelmét hívta fel* a Vitaqua jogszerűtlen forgalmazására. A gyógyszertárakban értékesíthető termékek körét miniszteri rendelet szabályozza, s minthogy a Vitaqua nem sorolható e kategóriába, nincs is helye a patikákban. Szerinte téves a Korona gyógyszertár azon információja is, hogy a gyógyvíz az *Országos Élelmezéstudományi Intézet* (OÉTI) engedélyével rendelkezik, a főgyógyszerész állítása szerint *ilyen tanúsítvány nem létezik*. Az Országos Gyógyszerészeti Intézet sem vizsgálta ezt a terméket, az viszont igaz, hogy *az alacsonyabb deutériumtartalmú víz engedélyeztetése folyamatban van.*

A termék „kitessékelése" a patikákból nem függ össze az ügy körül fellobbant médiacsatározással – jelentette ki Paál Tamás. Semmiféle külső nyomás *nem befolyásolta* a tiltó intézkedést, egyszerűen a médiumok révén értesültek a forgalmazás tényéről.

A főgyógyszerész szerint sok ehhez hasonló esetet élt már meg a szakma, s a Vitaqua-ügy is *beleillik* az eddigiek sorába. Most is alighanem a feltaláló *etikailag vitatható módon harcol* a találmány elfogadtatásáért, holott ennek tisztességes és járható útja is van. Mindenekelőtt a bizonyítékok ereje vezethet mielőbb célba.

(vasvári)

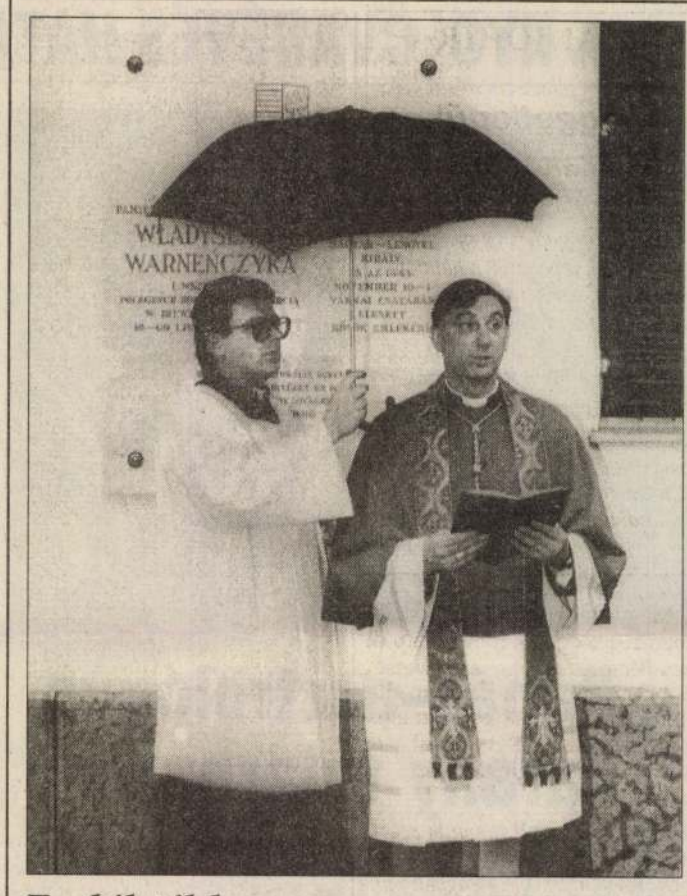

Emléktábla. II. Ulászló király és a várnai csatában elesett valamennyi hős emlékét őrző táblát lepleztek le tegnap Budapesten, a Hadtörténeti Intézet és Múzeum díszudvarán. Az emléktáblát Ladócsy Gáspár dandártábornok (képünkön), a honvédség római katolikus tábori püspöke szentelte fel

FOTÓ: KÖRMENDI IVÁN

Mosonmagyaróvár '56 – elkészült a vádirat

Tűzparancs, karjelzéssel

Elkészült a vádirat a mosonmagyaróvári 1956-os sortűzügyben. Az MTI értesülése szerint a Budapesti Katonai Ügyészség pénteken benyújtotta a vádiratot Dudás István nyugállományú határőr ezredes és három volt sorhatárőr ellen emberiség elleni bűntett miatt.

Mint köztudott, 1956. október 26-án délelőtt Mosonmagyaróvárott a határőrlaktanyában, illetve az előtte felállított géppuskákból a határőrök a békés tömegbe lőttek. A sortűz következtében több mint 50-en meghaltak, sokan megsebesültek.

A vádirat megállapítása szerint *Dudás István*, a laktanya akkori parancsnoka fokozott védelmi készültséget rendelt el miután információt kapott, hogy a felvonulók a laktanyához készülnek. A tömeg közeledtekor Dudás István – több tiszttársával együtt – a laktanya épülete előtt tartózkodott. Mivel a tömeg folyamatosan haladt a laktanya felé, ezért Dudás István *egyértelmű karjelzéssel* tűzparancsot adott a határőröknek a fegyverhasználatra. A volt sorhatárőrök közül a másod-, a harmad- és a negyedrendű vádlott: *V. István* géppuskával, *F. Lajos* karabélyval, *B. Sándor* pedig géppisztolyból lőtt a tömegre.

A katonai ügyészség a bűncselekmény elkövetését – a vádlottak tagadásával szemben – tanúvallomásokkal, orvosi, történeti és szolgálati okiratokkal, levéltári anyagokkal, dokumentumfilmmel, szakértői véleményekkel kívánja bizonyítani.

Újabb öt évre Pulai Miklós marad a Magyar Bankszövetség főtitkára. A tegnapi tisztújító ülésen részt vett Békesi László is, és tájékoztatást adott a pénzügypolitika vezetőinek a pénzügypolitika aktuális kérdéseiről.

Ásványvíz Dombóvárnak

Tudósítónktól:

Dombóvár iskoláiba, bölcsődéibe, óvodáiba és szociális intézményeibe Olaszországból származó ásványvizet szállított a helyi áfész, tekintettel a város szalmonellafertőzött részére. A vizet ingyen, a kaposvári *Balaton Füszért* közvetítésével ajánlotta föl a budapesti székhelyű *Ponti Kft.*

A szétosztás feladata jutott a helyismerettel rendelkező fogyasztási szövetkezetnek, amely – mint *Kovács Imre* főosztályvezető elmondta – maga is csatlakozott százezer forint értékű ásványvízzel és üdítőitallal a segítőakcióhoz.

Bármennyire is dicsérendő az önzetlen ásványvíz-segítség, talán elvárható lenne, hogy ennyi nap után a helybéli szakemberek végre megtalálnák a „szalmonellaforrást".

TŰHEGYEN

A Göncz-atrocitás ügyében

Tényfeltáró jelentés

Néhány héten belül nyilvánosságra hozzák annak a tényfeltáró vizsgálatnak a jelentését, amelyet *Györgyi Kálmán* legfőbb ügyész folytatott le *Szabad György* akkori Házelnök kezdeményezésére az 1992. október 23-i, Göncz Árpádot ért atrocitás ügyében – tájékoztatta az MTI-t pénteken *Gyekiczki András*, a belügyminiszter kabinetfőnöke.

Mint elmondta: a 48 oldalas jelentés nyilvánosságra hozatalához valamennyi „titokgazdának", így az ORFK és a BRFK vezetőjének, a legfőbb ügyésznek és a titkosszolgálatokat felügyelő tárca nélküli miniszternek hozzá kell járulnia.

Emellett *azoknak is jóvá kell hagyniuk a nyilvánosságra hozatalt, akik szerepelnek* a jelentésben, és nevük említése személyiségi jogokat sérthet.

Amennyiben valamelyikük megtagadja ezt, anonim módon szerepeltetik a dokumentumban, ha viszont ez nem megoldható, úgy az adott rész kimarad a jelentésből – közölte Gyekiczki András.

Gondolatok a nemzeti ellenállásról

Amit nem lehet számon kérni

A magyar nemzeti ellenállás törekvéseiről s a második világháború idején betöltött szerepéről szólt többek között Kosáry Domokos, a Magyar Tudományos Akadémia elnöke azon a tudományos konferencián, amelyet tegnap tartottak a Hadtörténeti Múzeumban.

A konferenciát szervező *Pro Homine – 1944 Emlékbizottság* elnöke, *Zimányi Tibor* felszólalásában azt hangoztatta, hogy aki lebecsüli a második világégés alatti magyar ellenállást, az hibát követ el. Hazánk 1944-ig nem állt megszállás alatt, tehát *az akkori kortársaktól nem lehet számon kérni* olyan szervezettségű és kiterjedtségű mozgalmakat, mint amelyek más országokban, így például Jugoszláviában, Franciaországban vagy akár a Szovjetunióban voltak. Utalt arra is, hogy hazánkban a hatalom az 1945 utáni években *belpolitikai okok miatt megpróbálta kisebbíteni* azoknak az ellenállóknak az érdemeit, akik nem azonosultak a hivatalos politikai irányvonallal.

A rendezvényt megelőzendő a résztvevők katonai tiszteletadással egybekötött gyászünnepségen vettek részt a Hadtörténeti Intézet és Múzeum díszudvarán, ahol *a Holocaust magyarországi áldozataira* emlékeztek.

A konferenciával egyidőben a Nemzeti Tankönyvkiadó megjelentette *Magyarország 1944 – Fejezetek a nemzeti ellenállás történetéből és a kiugrás története* címmel azt a könyvet, amelyben a korszakot jól ismerő szakemberek rövid tanulmányokban foglalják össze a hazai ellenállási mozgalom történetét.

R. M.

Tűnődés

Parittyás legények

Minden jel szerint buta voltam, buta maradok. Alkotmányügyekben is. Mert eddig úgy véltem: azért van az Alkotmánybíróság, hogy minden mérlegelését az alkotmánnyal szembesítse, ám ugyanakkor legyen ereje annak beismerésére is (ha példát talál rá), hogy az alkotmány sem tökéletes. Kéretik tehát módosítani.

Itt volt például ez a minapi döntés. Kilenc bíró közül négyen (köztük az Alkotmánybíróság elnöke) prót, öten pedig kontrát mondtak. De ezen utóbbiak között is volt, aki elmondta: jogszerűnek, betűhívnek érzi a döntést, bár szíve szerint a másik oldalra voksolt volna. Bevallom, bennem ekkor egy kicsit tótágast állt ez a világ. Hogy is van ez? Jogszerű, de igazságtalan? Másképpen ezt nem lehet megfogalmazni – akárhogyan is csűrjük-csavarjuk. S nem kellene – különösen ilyen szoros eredmények esetében –, valamiféle szellemi célfotó helyett, újrakezdeni a kérdés tárgyalását? A törvényhozás legmagasabb fokán elegendő az egyszerű szótöbbség?

Aztán: nézzünk csak közelebbről a Justicia nevű leányzó két szép, őszinte szemébe. Három esztendeje ugyanezen Alkotmánybíróságnak egészen más volt e kérdésben a véleménye. Akkor alkotmánysértőnek nevezték azt, amit ma: nem. Átgondolták, másképp látják – van ilyen. De mi van akkor a többi döntéssel? Amelyek fölött oly hosszasan elrágódtak, tanakodtak, aztán mondtak valamit. Médiaügy stb. – sorolhatnánk. Biztos, hogy most nem szavaznák le saját magukat? Biztos, hogy akkor jól döntöttek? Ha egy ilyen szintű testület önmagával ellentétes véleményt alakít ki, alig néhány év alatt, vajon nem kellene-e ebből pályamódosítással járó konzekvenciákat levonni? Vagy mindig is így akarták: betűhíven, de igazságtalanul? Szívük szerint mást akarva...

Ha ugyan – szívük szerint. Hiszen egyszerűen snassz ráutalni, de még kínosabb elhallgatni: mire is emlékeztet ez a szituáció? Persze, hogy Arany Jánosra! Csak kicsit kell parafrazálni sorait: ha balról kérdik, nekik fütyül, ha jobbról kérdik – s elég kitartóan –, akkor nekik is fütyülhet; amíg oda nem érnek a parittyás legények.

(tor)

Omnia-ünnep és háborgás

Az Omnia kávé 25 éves jubileuma alalmából rendezett sajtótájékoztatón Henk de Back, a Douwe Egberts Compack elnöke nehezményezte, hogy a magyar kormány megemelte a neszkávék vámját, közben nem intézkedik hatékonyan a kávé feketekereskedelmének visszaszorítása érdekében.

Az új gazdasági mechanizmus második évében, 1969-ben, negyedkilogrammonként 18 forintos áron került forgalomba az Omnia kávé. Negyed század alatt az ár ugyan 423 forintra emelkedett, de a kávé titkos készítési módja ugyanaz maradt. A jubileum alkalmából a gyártó *különleges csomagot* kínál a vásárlóknak. Az összeállításban két csomag 250 grammos Omnia kávé mellett egy aromatartó fém kávésdoboz található. *A doboz az ünnepelt cég ajándéka, fizetni csak a kávéért kell.* Emellett országszerte a nagyobb városok élelmiszerboltjaiban egy-egy csésze kávéval vendégelik meg a vásárlókat.

A jubileumi eseményekről rendezett sajtótájékoztatón Henk de Back elmondta, hogy a *neszkávék vámemelése miatt tiltakozásukat fejezték ki a magyar kormány illetékes misztereinek.* Választ azonban eddig nem kaptak. Hozzátette, tovább folytatják harcukat, mert *tarhatatlan az a helyzet, hogy a kormány emeli* a vámokat, közben a kávépiac 20 százalékát uraló *illegális kávékereskedők* visszaszorításáért nem tesz semmit.

(giczi)

Vonal alatt

Nem tudom megemészteni ezt az ügyet.

A televízió egyik műsorában a magyar újságírók új sütetű „atyamestere", a MUOSZ frissen választott elnöke programot adott jövőnkről.

Kifejtette, hogy a hazai zsurnaliszták egy része tévúton jár, amikor a hazai tradíciókra hivatkozva az irodalommal keresi a rokonságot, és gondot fordít arra, hogy szépen, elegánsan – netán érzelemgazdagon – adja elő a mondanivalóját.

A nagyvilágban más szelek fújdogálnak – mondta. – Előtérbe került az úgynevezett tényújságírás. Uralkodóvá vált a nagy micimackói gondolat, miszerint: „Ez nem csak afféle vélemény, ez tény, tény, tény..." Oda kell csapni a valóságot az olvasó, a néző elé, s aztán rágódjon rajta kedvére. A kommentár, az megint más, az is kell, de ne cafrangos, szellemeskedő legyen, hanem rendkívül szakmai és tárgyszerű, gyakorlatilag tehát csoportosítsa a tényeket.

Atyamesterünk a régi, rossz, visszahúzó hagyományokat példázandó megemlítette két jeles írónkat – de attól tartok, ki kellene egészíteni ezt a névsort. Újságíróként jeleskedett egyebek között Jókai, Petőfi, Mikszáth, Krúdy, Móricz, Kosztolányi, jeles címadó szerkesztő volt Tóth Árpád és Szabó Lőrinc, s a felsorolásnak csak a terjedelem rövidsége szab határt.

És milyen furcsa! Ha a hajdanvolt parlamenti életről szeretnénk valamit megtudni, Mikszáth írásait olvassuk a T. Házról. Ha a századforduló politikai és társadalmi mozgásait akarjuk feltárni, Ady publicisztikái segítenek. Ha az őszirózsás forradalom eseményeire vagyunk kíváncsiak, Krúdy és Móricz riportjait kell olvasni.

Nem kakasviadal ez! Kár összeugrasztani a tények tiszteletét az elegáns, tehetséges, a gondolatra is hatni képes előadásmóddal.

Jobb, ha vonal alatt írunk, mint ha színvonal alatt...

S. J.

Gipszmerénylet

Hódmezővásárhelyen, mint ismeretes, október 7-éről 8-ára virradóan ledöntötték a jeles irodalmár, Grezsa Ferenc szobrát. A hír érzékeltette: a rendőrség politikai indítékokra gyanakszik.

A tettesek most megkerültek. Mint tudósítónk jelentette, kiderült, hogy néhány ittas, 16-17 éves legényke szórakozásból követte el a tettet. Politikai szándékokra nem derült fény. Akár büszkék is lehetnénk: a rendőrség remekül dolgozott. Csakhogy van itt egy kis bibi.

Például az, hogy annak idején sietve adtak politikai színezetet a dolognak. Miért tették – hogyha Grezsa személye ilyesmire semmi okot nem szolgáltatott. Aztán: egy hónappal ezelőtt szó sem volt róla, hogy a szobor nem bronz, hanem gipsz. Miért? Tán mert akkor a rombolás nem is tűnt volna föl oly súlyosnak?

Az esetnek van még egy pikantériája. A szobor azért volt gipszből, mert a bronz nem készült el az avatás idejére, avatni pedig kellett, így aztán megtette a gipsz is...

Az ügy ettől a „gipsz-bronztól" különösen bájos. Emlékeztet bennünket el nem készült utak, felüljárók, hidak és más Potemkin-létesítmények karneváli avatásának szánalmas magyar divatjára...

(t. i.)

SEN, MITSUI

VIGADÓ GALÉRIA
ASL Kft. 1990.
GRAFIKA-REKLÁMSTUDIÓ

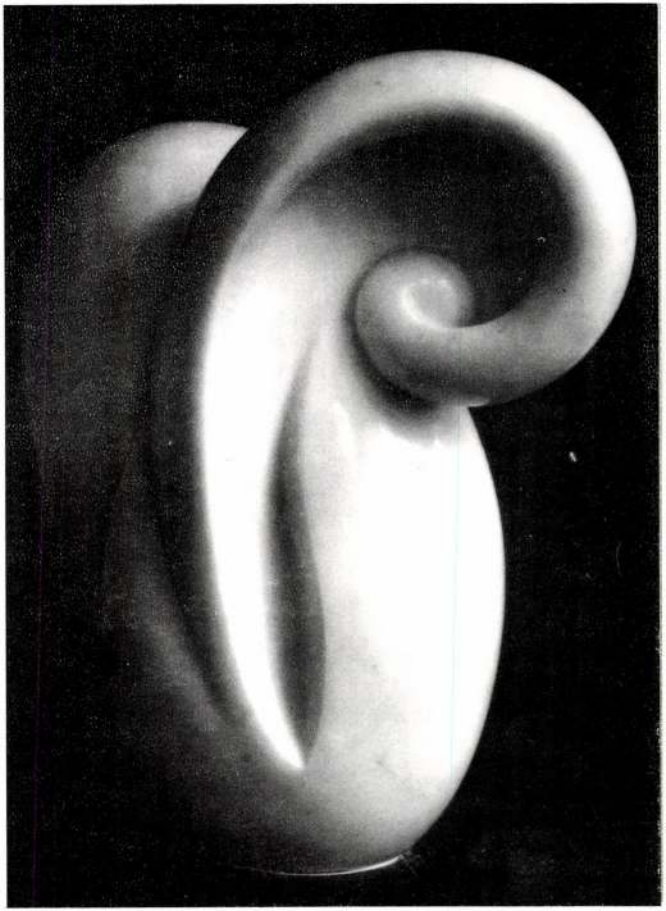

MITSUI SEN

A Magyar Alkotóművészeti Alapítvány
tisztelettel meghívja Önt
a

VIGADÓ GALÉRIÁBA

MITSUI SEN

szobrászművész

kiállítására

A kiállítást 1994. nov.12-én 14 órakor
megnyitja

TAKEUCHI Yoshiaki Úr
Japán Kulturattasé

A megnyitón közreműködik:

Jobbágy Réka
Winkler Zsófia
Gál Béla

Vendégeinket szeretettel várjuk egy kis
japán ételkóstolóra.

A kiállítás megtekinthető:
1994. november 12-től, november 27-ig.
hétfő kivételével naponta 10-18 óráig.

Olaszországi évek

1969-1976-ig Olaszországban, Pietrasantában dolgoztam. Ez az időszak nagyon termékeny periódusom volt, reggeltől estig csak a munkának élhettem. Pietrasanta jelentős kőfaragó központ, a világ híres kőbányáiból szállítják ide a köveket. Válogathattam a szebbnél szebb kövekben. A kövek a természet fontos alkotói, munkáimban a kövek lelkét igyekeztem életre kelteni.

A szobrok ebben az évben kerülhettek Magyarországra. Ezen a kiállításon a kisebb méretű plasztikák egy részének bemutatására van lehetőség, a nagyobbakról fényképek adnak ízelítőt.

Kérem fogadják olyan jó érzéssel, mint ahogy készítettem.

Mitsui Sen

Sen Éva

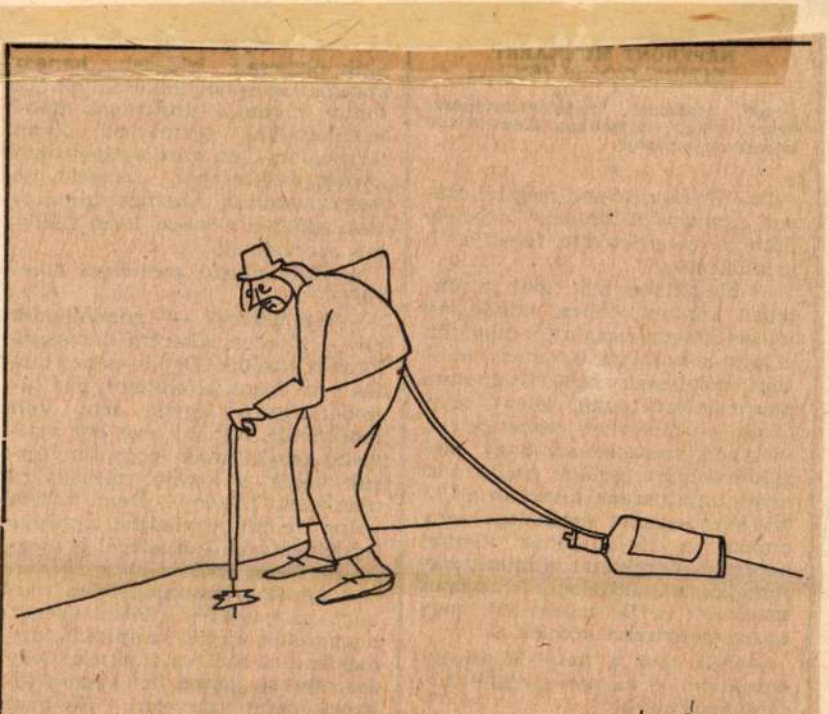

Sen Éva rajza

sikerrel kell informálni azt, hogy az elmúlt években sikerült többet és főként hatékonyabban foglalkozni az ifjúság és az idősebb,

begyűlt minden érintett, ott voltak a 145 területi népfrontbizottság titkárai, elnökei. Jó volt látni,

Mitsui SEN

Magyar Nemzet 1982. VII. 14

Mitsui Sen szobrai Szegeden

A hazánkban élő japán művész *Mitsui* Sen grafikáinak kiállításáról az Erzsébetvárosi Galériában annak idején elismerően beszámoltunk. De Mitsui Sen *elsősorban mégis szobrász* — erről győződhettünk meg a *szegedi Bartók Béla Művelődési Központ kistermében* nyílt tárlatán.

Mégpedig európai rangú szobrász; vagyis az, amit csinál, a kortárs művészetben mindenütt helyt állna magáért. Fémből és fából kivágott, esztergált, faragott, befestett munkái *a technikai tökélynek azon a természetes fokán* mutatkoznak előttünk, ami a nonfiguratív művészetben technikai *minimum*. Itt nincsenek esetlegességek, elmázolások, félbehagyások, itt a küzdelem az anyaggal *a megmunkáló javára* dől el.

Dátum szerint a legkorábbi mű 1978-as, vagyis a bemutatott munkák mind abban az öt évben készültek, amióta Mitsui Sen hazánkba nősült... Anyaguk szerint ezek talán a következő csoportokra oszthatók: vannak fémmel kombinált fa-, azután kővel kombinált fa-, majd lényeges mondanivalójukat tekintve csak fa-, csak kő- és csak fém-kompozíciók.

Fém és fa együttese például a *Csirázás*, mely nyers fa talapzatra állított talpas fémcső és körülötte élőfából kivájt, barlangodu-szerű héj; annak ürege pedig — további elidegenítő effektussal — fekete lakkal van kifestve. Mégis, ahogy hirtelen ránézünk, *elhisszük a szobrásznak*, hogy a nyers fa talapzatból egy (mégcsak nem is tűhegyű) fémhenger tör a magasba, a fölé óvón boruló maghéj felé. A fa kéreg foltos szépsége maga is látványosság — sajnos, a kisterem falához tolva, ezek a *minden nézetből más* plasztikák nem körüljárhatók. A kővel kombinált famunkákra álljon itt példának a *Torzó*, fekete márványlapok és kivájt, kilyuggatott, göcsörtjeit elhullatott élőfacsonk szép együttese. A nyers fából esztergált, pergamenszerűvé csiszolt, antilopszínűre finomított alkotások közül a *Rügyfakadás* szellemes átfedései, meglepő nézetváltásai, a művésznek a látogató mozgását a szobor körül a szoborba belekalkuláló tértudata ismét csak nem jut kellő érvényre a szűk térben. A piros lakkal bevont gyújtószálak, melyek a *Tűz* lángjainak lobogását állóképpé dermesztik, miként egy filmkocka-kivágat tart fogva egy mozdulatot — ha jobban odanézünk, nem is külön szálak, hanem egy összefüggő fahasáb, melyből talán elkezdett aprófát vágni egy kisfejsze... s a favágó belelátta a szobrot!

Két piszkosfekete kő a *Hullám III.* illetve *IV.* címet viseli, s valóban bátor elhatározás volt erre a két szilárd testre bízni, erre a két mozdíthatatlanul súlyosnak látszó idomra, hogy a világos cseppekből összeálló, kezünkből kisikló, könnyed elemet, a vizet helyettesítse. Mégis sikerült: épp felemelkedik vagy visszahanyatlik, épp felcsapni készül s már vissza is vonul ezekben a durva kődarabokban a tenger, miközben a művész a könnyebben azonosítható mozdulat-mozzanatokat, a hullám csúcsát netán, még le is metszi, hogy a nehezebben azonosítható töredékben rögzítse az egészet.

Fémplasztikái közül a *Barátság* két idom kézfogása; a hűvös és nem is túl szép anyagra bízott művészi gondolatot *a mozdulat gyöngédsége* hitelesíti. Figyelmet érdemel a parányi voltában monumentális hatású *Emlékmű*, ez az épp összecsukló fém idom — vagy összeroggyantából épp kiegyenesedő...? Rendkívül artisztikus az *Élet* című bronz karika, mely inkább bronz négyzet, elkerekített-legömbölyített, elegáns ívvel; alsó peremén hullám csap fel, s hátnézetből (amit megint csak nem látni, sajnos) érzékelhető *a bronzkeret erőfeszítése*, mintha segítene lökni előre azt az önmagából támasztott hullámot, miközben előlről maga a nyájas mozdulatlanság. A *Kétalakos emlékmű* a tárlat főműve: két bronz elemből áll, melyek közül az egyik a másik fölé hajlik; talán úgy is próbálhatnám leírni, hogy az egyik elterül, s a másik aggodalmasan hajlik föléje. Az absztrakcióban nemcsak az emberi sors mintáira ismerhetünk a — mondjuk — nővérek viszonyától a bajtársak helyzetéig, hanem a szoborban *az állatok gyengédsége is* benne rejlik, a borját nyaldosó tehéné például ... és most jut eszembe, hogy már a Barátság című fémplasztikában is attól lett oly *bensőséges* az a kézfogás, hogy nem kezek, hanem puha mancsok nehezedtek egymás csuklójára; medvebocsok fogadtak egymásnak — de nevünkben is! — hűséget. Mitsui Sen tehát a hideg követ, a fát, a fémet úgy bírja szólásra, hogy *valamenynyi melegvérű élőlény* nevében szólongatja.

Ember Mária

NAPLÓ

Érzékeny, lenyűgöző, erotikus, mámoros, szenvedélyes és szenvelgő női arcokat festett monumentális, díszes háttér előtt majd minden képén Gustav Klimt, a bécsi századforduló legjelentősebb festője, aki ma 120 éve született. A szeszélyes korszakban Klimt szabályos művészpályát futott be, sikeres ember volt. Alapítója és vezéralakja a bécsi Sezession-csoportnak, amelyben építészek és festők keresték a korral összecsengő művészi hangzatokat. Törekvésüket nevezik később szecessziónak vagy Jugendstilnek. Klimt közeli kapcsolatban állt a Ver Sacrum folyóirattal, melynek Hugo von Hofmannstahl és Rainer Maria Rilke is dolgozott. Számos allegorikus falképet festett Bécsben. Táblaképei alapvetően dekorativak, bizánci merevségű csillogó háttér-előtt rendkívüli érzékenységgel megfestett emberalakjai a szerelemről, az érzékiségről, a mulandóságról beszélnek. Klimt korszakalkotó festészetének hatása Bécs művészetére szinte máig tart. Tanítványa. Egon Schiele a mester stílusának expresszív vonását erősítette fel, míg dekorativitásának mindig akadt követője, kortársaink közül elegendő talán a nálunk is népszerű Hundertwassert megemlíteni. (bán)

◆

Jelentős leletre bukkantak a nyíregyházi Jósa András Múzeum szakemberei Tiszalök—Köves-telken. Egy feltehetőleg a nyolcadik századból származó avar sírt találtak a Tisza árterében. A leletek többek között: kardöv, arany fegyveröv, ezüst díszveretek.

◆

Régi kertek nyomában címmel Korzim Erika kiállítása nyílik meg július 14-én, szerdán délután hat órakor a budapesti Ziehy-kastélyban. A kiállítást dr. Zolnai László nyitja meg.

A Budapesti Történeti Múzeumban a Védjük, hogy unokáink is lássák című kiállítás nyitvatartását a nagy érdeklődésre való tekintettel augusztus 22-ig meghosszabbítják.

◆

Az Állami Könyvterjesztő Vállalat az idén is elkészítette az ünnepi könyvhét fővárosi mérlegét. Mint majdnem minden esztendőben, ismét tovább nőtt a könyvheti forgalom, az 1982-es növekedés meghaladta a tíz százalékot. A fővárosban a május végén kezdődő héten másfél millió kötet fogyott el; a megjelent 112 újdonság válogatásra, de elsősorban vásárlásra ingerelt. Az elmúlt években visszatérő bosszankodás tárgya volt, hogy a könyvheti könyveket már az első nap délutánján sem lehet megkapni. Ebben az esztendőben — a kereskedők dicséretére legyen mondva — a sikerkönyvek kitartottak a harmadik nap reggeléig is... Talán érdemes volna a kiadónak egyszer valóban megfontolni azokat a tanulságokat, amiket a könyvterjesztés a könyvhét utáni hetekben ajánlásként is — szinte évről évre változatlanul — megfogalmaz. Ezek közül az olvasókat leginkább az érinti, hogy miközben emelni kellene az átlagpéldányszámot — hogy uram bocsá': még a könyvhét után is lehessen kapni a sikeresebb köteteket —, az újdonságok számát csökkenteni kellene. A könyvbarátoknak ugyanis évről évre valóságos leégést jelent a könyv ünnepe. (m. g.)

◆

Kenneth More, az egyik legismertebb angol színész, aki a „Forsyte saga" című, Galsworthy-regény nyomán készült tv-filmsorozat főszerepében a magyar közönség kedvence is volt, hétfőn 67 éves korában, Londonban idegbénulás következtében elhunyt.

Losonczi Pál üdvözlete Franciaország nemzeti ünnepén

Losonczi Pál, az Elnöki Tanács elnöke táviratban fejezte ki jókívánságait Francois *Mitterrand* köztársasági elnöknek, a Francia Köztársaság nemzeti ünnepe alkalmából.

Osztrák szakszervezeti küldöttség hazánkban

A SZOT meghívására július 9—13-ig Magyarországon tartózkodott az Osztrák Szakszervezeti Szövetség (ÖGB) tisztségviselőinek 24 tagú küldöttsége. Az ÖGB küldöttségét fogadta *Gáspár* Sándor, a SZOT főtitkára.

A SZOT vezetői tájékoztatták a küldöttséget országunk politikai és gazdasági helyzetéről, a dolgozók élet- és munkakörülményeiről, a szakszervezetek sokirányú érdekvédelmi munkájáról.

A küldöttség a szakszervezeti munka üzemi gyakorlatát a Csepel Autógyárban és a Szekszárdi Húskombinátban tanulmányozta, a magyar mezőgazdasággal a dabasi Fehér Akác Tsz-ben és a szekszárdi Arany Fürt Tsz-ben ismerkedett.

A csoport látogatást tett Tolna megyében a szakszervezetek megyei tanácsánál, ahol tájékoztatást kapott a megye helyzetéről, a dolgozók életéről, a megyei szakszervezeti munkáról.

Czinege Lajos Csehszlovákiában

Czinege Lajos hadseregtábornok, honvédelmi miniszter Martin *Dzur* hadseregtábornoknak, a Csehszlovák Szocialista Köztársaság nemzetvédelmi miniszterének meghívására kedden hivatalos baráti látogatásra katonai küldöttség élén Csehszlovákiába utazott.

„Özönvíz" Tatabányán

Kedd reggeltől a kora délutáni órákig több ciklusban óriási mennyiségű eső zúdult Tatabányára és környékére. A sűrű villámlásokkal kísért felhőszakadás üzemzavart okozott az Országos Villamos Távvezeték Vállalat bánhidai állomásán. Az innen kiinduló almásfüzitői távvezetékbe villám csapott, emiatt megrongálódott a bánhidai hőerőmű 100 megawattos blokkjának biztosító reléje. A város energiaellátása azonban zavartalan volt, mert az automatikák nyomban átkapcsoltak más távvezetékekre.

A város utcáin patakként hömpölygő esővizet nem tudták befogadni a levezetőcsatornák, ezért több alacsonyan fekvő épület pincéjét, alagsorát elöntötte a víz. Elöntés fenyegette a BHG tatabányai gyárában is a műhelycsarnokokat. Az egész üzemet áramtalanították, a dolgozók térdig érő vízben biztonságos helyre mentették a mozgatható alkatrészeket és homokozsákokkal torlaszolták el a csarnokok bejáratát. A tatabányai tűzoltók több órás megfeszített munkával vízteleníteték a gyár területét.

Helyzetkép a piacokon

A változékony időjárás miatt kis mértékben csökkent egyes zöldség-gyümölcs áruk felhozatala a piacokon. Kielégítő viszont a korai burgonya, a főzőhagyma, a fejes és kelkáposzta, igényeknek megfelelő a paradicsom, a főzőtök, a paprika, az uborka és a zöldborsó mennyisége. Padlizsán, pattisszon és zukkini színesíti a zöldségválasztékot. Egyenletes a gyümölcsforgalom. Kissé kevesebb a málna, a többi gyümölcs kínálata viszont kielégítő. Minden piacon növekvő mennyiségben kínálnak sárga- és őszibarackot, sárga- és görögdinnyét, nyári almát és nyári körtét, van elegendő meggy, ribizke s egres.

Kádár János és L megbesz

Kádár János, az MSZMP Központi Bizottságának első titkára kedden a KB székházában találkozott a hazánkban tartózkodó Louis *van Geyt*-tel, a Belga Kommunista Párt elnökével és a kíséretében lévő Daniel *Fedrigóval*, a párt Központi Bizottságának tagjával.

A szívélyes, elvtársi légkörű megbeszélésen tájékoztatták egymást pártjaik helyzetéről és feladatairól. Véleményt cseréltek a nemzetközi kommunista és munkásmozgalom, valamint a nemzetközi élet időszerű kérdéseiről. Ennek során kiemelt figyelmet fordítottak az európai béke és biztonság kérdéseire. Nagy je-

Féléves mérleg a küll

Az év első felében a gépipar exportfeladatait teljesítőképességének megfelelően határozták meg, aminek az ágazat megfelelt, s most először a kivitel fő hordozójává vált. Nem csökkent az élelmiszer-gazdaság szerepe sem külpiaci értékesítésünkben. A többi népgazdasági ág vagy az átlagos helyét tölti be kereskedelmi kapcsolatainkban, vagy a korábbi gondokkal küzd a dekonjunktúra miatt, mint például a kohászat, a vegyipar és a könnyűipar. A Külkereskedelmi Minisztériumtól kapott tájékoztatás szerint külkereskedelmünk *1982. félévi dollárelszámolású egyenlege aktív*, mintegy ötmilliárd forinttal. Az utóbbi egy hónap erőfeszítésének további növelésére van azonban szükség, mert a többlet nem az export növekedéséből, hanem az import csökkenéséből adódott. Szocialista kivitelünk 4,1 százalékkal, behozatalunk 8 százalékkal, tehát tervszerűen növekedett a félévben. Partnereink ütemesen, határidőre szállítottak, a lengyel import is pontosan érkezik.

A Transelektro, amely a gépipar kivitelének nagyobb részét bonyolítja le az év első felében, hét százalékkal szállított több árut külföldre, mint a múlt év azonos időszakában. A szocialista exportban — átmeneti visszaesés után — az év végéig teljesítik valamenynyi kötelezettségüket. A szocialista behozatal jelentősen, 26 százalékkal növekedett. A dollárelszámolású piacra hat hónap alatt 2 milliárd forint értékű árut szállítottak. Kedvezőtlen viszont, hogy alkatrészekre, anyagokra 15 százalékkal több valutát adtak ki, mint tavaly ilyenkor. A világpiaci recesszió érezteti hatását: egyes cikkekből, így háztartási készülékekből több piacon értékesítési gondok voltak. Nagyfeszültségű vezetékekből és a kábelekből sem sikerült teljesíteni az elképzeléseket. A vállalat ütemesen szállítja indiai, török és más megrendelőinek az erőművi nagyberendezéseket, a gázturbinás egységeket és a nagykazánokat.

A Metrimpex a kivitel időarányos teljesítésével lemaradt, amit a következő hónapokban fokozott erőfeszítéssel, szervezettebb munkával igyek-

OMB-ülés

A biztonságos m

A dolgozók egészségének, testi épségének védelme akkor lehet valóban eredményes, ha annak feltételeit már a beruházások tervezésének és üzembe helyezésének szakaszában megteremtik — hangsúlyozta keddi ülésén az Országos Munkavédelmi Bizottság. A Minisztertanács rendeletben írta elő, hogy a beruházások egész folyamatában gondoskodni kell a munkavédelem feltételeinek megteremtéséről, s az OMB most ennek kezdeti tapasztalatait vizsgálta. Ezzel kapcsolatban külön is megvitatta az IPARTERV és a KOGÉPTERV, valamint a Dunai Vasmű és a Papíripari Vállalat Szolnoki Gyárának beszámolóját arról, hogy műszaki a tervezés, illetve az üzembe helyezés során, hogyan teremtették meg a biztonságos munka garanciáit.

SEN, Mitsui szobrász

NAGY Zoltán: A művészet útjai...= Uj Magyarország, II.évf.106.sz.1992. május 6. 1o.p. ill.

Rácmolnár Sánodr kiáll., Bp.,Dorottya u. Galéria, 1992
Sen,Mitsui szobrász kiáll. Budapest Galéria, 1992

Jó pár éve hazánkba települt szobrász

vagy meg nem értés.

Elek Artur pompás tanulmányában szinte lép
gyan lehet eltalálni a művészi alkotás lényegéh
mondja, hogy a művészek tanították meg a laikus
az úton-módon igyekszünk látni, mint ők. Elfogu
a saját elképzelésünk igazolását szabad várnunk
megtestesítésére kell számítanunk, hisz ezt a sz
képzelete és művei alakították ki. Látásunkat ke
mével láthassuk a művészi problémákat, amelyel
kus művészetről való fogalmaitól. Ezért a laikus
a művészek nézik. Foglalkoznia kell a képpel, n
szoknia a hosszas és fürkésző nézést, amely mi
festmény vizsgálatába, ami a művészettől idegen
de *látni* nem, egyszer csak azon veszi észre magát
re ránéz. Ez az a fok, amelyen a nem művész sze
az alkotó művész.

VSZM KÖZÖSSÉGI HÁZ
Bp. XI. Fehérvári út 120.

ARAI OSAMU (akvarell)

SZEDER KATALIN (vers)
MITSUI SEN (grafika)

kiállítása

Megnyitja: 1992. június 5-én 18 órakor
dr. KANBE TAKENORI a Seikei Egyetem Bölcsész Karának professzora

Közreműködik: a Veresegyházi Cantemus Kórus
vezényel: VADÁSZ ÁGNES
Versmondó: TÓTH GYÖRGY

SEO, MITSUI

ARAI OSAMU

1938. született Tókióban.
1952. Keio Egyetem Vegyészmérnöki Karát elvégzi, közben művészi tanulmányokat folytat.
1970. Shinkaijushia Művészcsoport tagja.
1974. a Firenzei Akadémián folytat művészi tanulmányokat.
1976. Első egyéni kiállítása Tókióban.
1976-tól rendszeresen kiállít Tókióban és Firenzében.

SZEDER KATALIN

1940. született Budapesten.
1960. óta jelentek meg versei, írásai lapokban, folyóiratokban.
1968. Az Első Ének c. antalóbiában szerepel.
1981. Padló és Önérzet önálló kötet.
Művei alapján Weöres Sándor tanítványának tartják.
Ő maga szellemi apjának Áprily Lajost valja.

MITSUI SEN

1939. született Tókióban. Művészi tanulmányait Tókióban végezte.
1965. Első Önálló kiállítása Tókióban.
1969-76-ig Olaszországban dolgozott.
1976-tól Budapesten él és dolgozik. A Magyar Képzőművészeti Szövetség tagja. Rendszeresen kiállított: Tókióban, Olaszországban, Magyarországon.

A kiállítás megtekinthető: 1992. június 5-21-ig, 14^h - 18^h-ig.

Megközelíthető: 18, 47-es villamossal, 3-as autóbusszal.

SEN, Mitsui

三井泉

MITSUI SEN

ÁRKÁD GALLERY

The Union of Hungarian Artists, Industrial Artists
and Japonese Foundation invite you to the opening
of the exhibition

MITSUI SEN

sculptor

The opening address will be held by

GYÖRGY VADÁSZ

Ybl Prize winner architect, Tit. Univ. Prof.

Time: 17.00 p.m. on Monday 1st February 1993
Address: Budapest VII., Rákóczi út 30.
Open till Sunday 7th February,
daily 11–19 hour

ÁRKÁD GALÉRIA

A Magyar Képző- és Iparművészek Szövetsége
és a Japán Alapítvány meghívja Önt

MITSUI SEN

szobrászművész
kiállításának megnyitójára.

A kiállítást megnyitja

VADÁSZ GYÖRGY

Ybl-díjas építész, c. egyetemi tanár

Megnyitás: 1993. február 1., hétfő, 17 óra
Cím: Budapest VII., Rákóczi út 30.
Megtekinthető: február 7-ig, vasárnapig,
naponta 11–19 óráig

Biográfia

1939-ben született Japánban
1969–1976 Olaszországban élt és dolgozott
1976-tól Budapesten él

Díjak

1972 Michelangelo aranyérem, Carrara

1989 Művészbarátok díja. I. Országos Szobrászrajz Biennálé, Budapest

Múzeumban található munkák

„Fehér nap"
Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

„Élet"
Dunaújvárosi Képtár

„Forma", „Terhes"
Katona József Múzeum, Kecskemét

„Portré"
Pest Megyei Múzeumok Igazgatósága, Szentendre

„Ikrek"
Győri Képtár

„Fa"
Szombathelyi Képtár

„Erő", „Meleg szél", „Eredet"
Modern Magyar Képtár, Pécs

Biography

1939 was born in Japan
1969—1976 lived and worked in Italy
1976 has lived in Budapest

Prizes

1972 Michelangelo Gold Medal, Carrara

1989 Prize of the Friends of Art, 1st National Biennial of Sculptors' Drawings, Budapest

Works in museums

"White Sun"
Hungarian National Gallery, Budapest

"Life"
Dunaújváros Gallery

"Form", "Pregnant"
Katona József Museum of Kecskemét

"Portrait"
Museum's Management of Pest County, Szentendre

"Twins"
Győr Gallery

"Tree"
Szombathely Gallery

"Worth", "Hot Wind", "Origin"
Modern Hungarian Gallery of Pécs

SEN, Mitsui zelvari

A víz, a szél, a tűz és más természeti erők

Találkozás Mitsui Sennel, a hazánkban élő japán szobrászművésszel

„Mitsui Sen, a Japánból hazánkig vándorolt művész, előbb csodálkozott rá az európai plasztika szépségeire, az ősi organikus formákra és az alaptételekre redukált térgeometria vonzerejére, mint a gyerekkorában és akkori környezetében beléivódott tradicionális plasztikai példákra, a középkori Japán szűkszavúan fogalmazott színházi álarcaira és mesterien sematizált portrészobraira... A japánok ősi hite szerint minden természeti tárgynak, fának, kőnek, víznek megvan a saját szelleme, »kami«-ja. Nos, Mitsui Sen az anyagokból a bennük rejtező szellemeket, »kami«-kat bontja ki gyengéden. Amint szülőföldjén a természet műveiben – sziklákban, homokban, kőben – feltételezik a szellemet, s metafórákkal, költői nevekkel életre is keltik azokat, úgy kelti ő életre az anyagban megbúvó szellemeket plasztikai formákban. Elnevezései esetlegesek, nem mindig igazítanak el, de a plasztikai formák jelképi ereje igazi mondandót tár fel, a természet és az emberi gondolat csodáit fogalmazza újjá." – írja Miklós Pál, egyik legnagyobb Kelet-szakértőnk a művész műveiből a Budapest Galériában rendezett kiállítás katalógusának előszavában.

Szereti a természetet. A víz, a szél, a tűz, vagy más természeti erő kifejezését. Szereti a nyers fát is. Meg a zen-filozófiát. Ahol a lényeg a negatívum. A lyuk. A semmi. De az egyben maga a szellem. Az anyagi világ alsóbbrendű, a negatívum, a szellem a lényeg.

Huszonhárom éve hagyta el hazáját, s telepedett le – több tízezer kilométerre szülőföldjétől – nálunk. Budapesti otthonában életéről, pályájáról és mostani rossz közérzetéről kérdeztük a művészt.

Olaszországi évek

– 1939-ben születtem Tokióban – kezd bele. – Miután egyedüli fiúgyermek voltam a családban – hat nővérem és egy húgom van –, a japán hagyományoknak megfelelően édesapám azt szerette volna, ha a család famodellező műhelyében az örökébe lépek. De mivel már kicsi korom óta makacsul szobrász szerettem volna lenni, így apám megengedte, hogy esti tanfolyamon ilyen irányban is képezhessem magam. Halála után tíz évvel azonban a hagyományt felrúgva bezártam a műhelyt és átjöttem Európába.

– Miért éppen Olaszországban telepedett le?

– A japán fiatalok többsége, ha nem is véglegesen, de hosszabb-rövidebb időre kilép a világba, hogy jobban megismerje azt. Ez a gazdasági szakemberekre éppúgy igaz, mint a művészekre. „Nézz szét, hátha máshol találsz jó ötleteket, hátha máshol valamit jobban csinálnak, mint nálunk." Ezeket az utazgatásokat a japán kormány kedvezményes hitelekkel is támogatja.

– Igen, de ezeknek a japán fiataloknak a többsége elsősorban az Egyesült Államokat veszi célba.

– Azért sokan jönnek Európába is. Jómagam több ok miatt is Olaszországot választottam. Egyrészt már Japánban a szaléziánusokhoz (a szaléziánusok tanító rend, központjuk Torinóban van, közel húszezer (!) iskolájuk pedig szerte a világban megtalálható – *J. B. Sz.*) jártam iskolába, másrészt a szobrászok „Mekkája" Carrara, illetve Pietrasanta, hiszen ott van kéznél a legnemesebb anyag, a márvány. Szerettem volna a márvány „megművelésének" a technikáját elsajátítani, erre pedig odahaza nem igazán volt lehetőségem.

Hét évet töltöttem Olaszországban. Részben tanultam, részben pedig – mivel fenn kellett magamat tartani – dolgoztam is. Ha nem tudtam eladni a munkáimat, beálltam kőfaragónak. Carrara és Pietrasanta lakossága teljességgel a márványból él: lépten-nyomon kőfaragó műhelyekkel találkozik az ember, ahol ügyes mesteremberek végzik a szobrászok megrendeléseit, a másolási munkákat és a javításokat.

Szeretem a márványt. Ha felpolitúrozzák, már egészen más anyag lesz belőle. Én sok munkámban meghagyom a nyers anyagot is, így jól érzékelhető az anyag átváltozása. A márványnál – akárcsak a fánál – a színeket, a törésvonalakat is fel lehet használni. Ezért egyediek a márványból „szobort" művek.

Japánban hiányzott a tér

– Mit jelent egy japán művész számára az olasz, illetve az európai kultúra? Nem érezte kissé idegenül ott magát?

– Elég hamar sikerült beilleszkednem. Mindig is vágytam oda, hiszem már a tanulmányaimból is tudtam, hogy ott van a szobrászat bölcsője. Mi, japán művészek egyébként is nagyon sokat köszönhetünk az olaszoknak, hiszen a modern japán művészet tulajdonképpen Olaszországból fejlődött ki. Amikor ugyanis – a nyugati kultúrákhoz való közeledés jegyében – *Okakura Tenshin* faszobrász 1887-ben megalapította a tokiói Szépművészeti Főiskolát, az ennek keretében 1899-ben létrejött szobrászati osztály vezetője az Itáliában, Velencében tanult *Nakanuma Moryoshi* lett. Az ő révén sikerült az európai szobrászatot megismertetni Japánban, és új anyagokat is, a gipszet, az agyagot, a márványt –, valamint a hagyományostól eltérő technikát elsajátítani. A későbbiekben aztán *Rodin*, majd *Bourdelle* eszmeisége és filozófiai gondolkodása hatott erősen a japán képzőművészekre.

– Talán a japán hagyományoknak köszönhető az is, hogy ön általában plasztikákat, illetve kis méretű szobrokat készít? Mint ahogy Bundev-Todorov Ilona művészettörténész is rámutatott: a modern Japánban hiányzik az a sajátos tér, amelyet a szobrászati alkotás igényel, és az a feltétel, amely mennyiségileg és minőségileg egyaránt befolyásolja a szobrászat fejlődését.

– Ez így is van. A régit, a buddhista templomok szakrális terét, a modern Japánban még alig váltotta fel a nyilvános terek, a nagy épületegyüttesek és parkok emlékmű- és monumentális plasztikai igénye. A hagyományos művészeti tradíciók: a nó-színház, a kertművészet, a festészet-kalligráfia ma még erősebbek, így érthető, hogy csak a festészet fejlődhetett igazán „modernné".

A második világháború után a japán művészek áttértek a nonfiguratív ábrázolásra – csatlakozva az európai művészet élvonalához, amelyre viszont ekkor kezdett átterjedni a Zen-buddhizmus eszmeisége. Így, a keleti filozófiai háttérrel és a formai absztrakcióval vált egyetemessé.

– Hét évi olaszországi tartózkodás után, 1976-ban Magyarországra települt át. Miért?

– Gyermekkoromban a szalézi iskolában egy, még a második világháború idején Japánba emigrált magyar pap, *Nagy József* tanított meg a nyomdatechnikára. Rómában pedig megismerkedtem *Vadász Évával*, későbbi feleségemmel. Eljöttem meglátogatni, kezdtem ismerkedni Budapesttel, az országgal, s itt olyan nyugalmat, tisztaságot és barátságos embereket találtam, hogy elhatároztam: letelepedek. Olyan légkör fogadott itt, amelyben nagyon jól lehet dolgozni.

Mitsui Sen

Fotó: Mussa Zeineb

Én az embereknek dolgozom

– Az akkori magyar művészvilág hogyan fogadta önt?

– Többségük kedves volt velem. Mindjárt ideérkezésem után kiállítást rendezhettem az Építőművész Szövetségben, majd több-kevesebb rendszerességgel jártam a különböző fővárosi és vidéki kultúrházakat, kiállítótermeket. (Vidéken egyébként sokkal jobban megbecsülik az odalátogató művészt, mint Budapesten.) Ezek – legalábbis a vendég könyvi beírások alapján – általában igen kedvező visszhangot kaptak. Arról nem is beszélve, hogy négy munkámat el is lopták! Az utóbbit leszámítva mindez nagy boldogságot és lendületet adott nekem. A szakmával, a kritikával nem sokat törődöm. Lehet, hogy kicsit nagyképűnek hangzik, de én az embereknek dolgozom. Nyilván több „nagyság" érezte ezt, mert általában el sem jöttek a kiállításaimra. Számomra azonban sokkal többet ért, amikor Ózdon – ekkor még a szocialistabrigád-látogatások korát érjük – egy öreg bácsi azt írta: „Művész úr, nem tudom, mit jelent ez a munkája, de nekem nagyon tetszik." A magyar kritikusok egyébként is csak a negatívumot keresik mindenben. Hogy lehet az embereket úgy nevelni, hogy mindig csak a vélt vagy valós hibákat emlegetjük? Az én munkáimban gyakran szereplő hullámmotívum éppen azt fejezi ki, hogy ha van negatívum, akkor feltétlenül kell lenni pozitívumnak is.

– Ha jól tudom, olaszországi tartózkodása alatt rendszeresen küldött haza kiállítási anyagot Japánba; ez a sorozat azonban Magyarországra érkezése után megszakadt.

– Mikor idejöttem, gyökeresen megváltozott az életem. A három gyerek mellett anyagilag sem bírtuk volna a költségeket. A japánok meg nem nagyon támogatják az ilyen ügyeket.

– Engedjen meg egy kicsit személyes kérdést: ön tizenhat éve él Magyarországon, felesége magyar, vele mégis olaszul, a gyerekeivel pedig japánul érintkezik.

– Jó így, mert nem kell sokat beszélnem. Minél többet beszél az ember, annál többet hazudozik. Beszéljenek a műveim helyettem! A gyerekeim így legalább kényszerítve voltak és vannak arra, hogy megtanuljanak japánul. Persze, ha nagyon kell, azért megszólalok magyarul is.

Át kell élni a változásokat

– Ön a kiállításai alkalmával rendszeresen origami (papírhajtogató) foglalkozásokat is tart a gyerekeknek.

– Ez a térművészettel, téralkotással kapcsolatos egy kicsit. Az ilyen típusú foglalkozásokat jó lenne itt is rendszeresíteni, mert a gyerekek térérzéke nagymértékben javítható általa.

– A képzőművészet mellett japánkerttervezéssel is foglalkozik. 1987-ben a témáról könyve is jelent meg magyarul, A japán kert titkai címmel. S ha értesüléseim nem csalnak, Veresegyházán „megálmodott" egy szoborparkot is.

– Ez utóbbi sajnos csak álom maradt. Veresegyházán még 1982 táján kijelöltek egy kétszázszor kilencszáz méteres területet; mondták, abban gondolkodjak. Sajnos, nem tudtam elég gyorsan megvalósítani. Aztán jött a rendszerváltás, s egyszercsak azt láttam, hogy – anélkül, hogy nekem szóltak volna – a fele területet felparcellázták.

Ami a japánkerteket illeti, a veresegyházi meglehetősen elhanyagolt állapotban van. Ráférne egy kicsit rendbe tenni, de senki sem érzi igazán a magáénak. Csináltam még egyet a Budapest Bank egyik épületében, ott azonban minden csupa kő. Még a japánkertre oly jellemző víz is csak szimbolikusan van jelen. (Érdekes, hogy a kőkert Japánban a kert netovábbja, de az átlagember számára túl elvont, túl filozofikus.)

– Azért elég sok csalódás érte már itt Magyarországon. Sosem gondolt arra, hogy végleg hazatelepüljön?

– Dehogynem. Az embernek mindig vannak elkeseredett pillanatai. De ha engedne ezeknek a hangulatoknak, akkor sosem jutna sehova.

– De úgy hallottam, hogy most már komolyan is foglalkozik a gondolattal.

– Az olyan nagy társadalmi változás, mint amilyen jelenleg Magyarországon zajlik, a művészeket mindig érzékenyebben érinti. Az emberek idegesek, a pénz egyre kevesebb, az adó meg csak nő – egyszerűen nincs meg a megfelelő alkotói légkör.

Most Magyarország gyakorlatilag ugyanabban a helyzetben van, mint Japán a második világháború után. Ha a mostani generáció képes átvészelni ezt a hihetetlen változást, erős nemzetté válik. Éppen ezért jó, ha ezt az én gyerekeim is átélik. Így válnak erőssé és kitartóvá.

Ami pedig az esetleges visszatérésemet illeti, már eddig is a létminimum határán éltünk a három gyerekkel. A többi művésznek sem nagyon akad munka, hát még egy külföldinek. Úgy, hogy ha itt már minden lehetőség bezárul előttem, akkor kénytelen leszek Japánba visszamenni, hogy ott dolgozva, s a pénzt „hazaküldve" a családom meg tudjon élni. De csak akkor!

Jávorszky Béla Szilárd

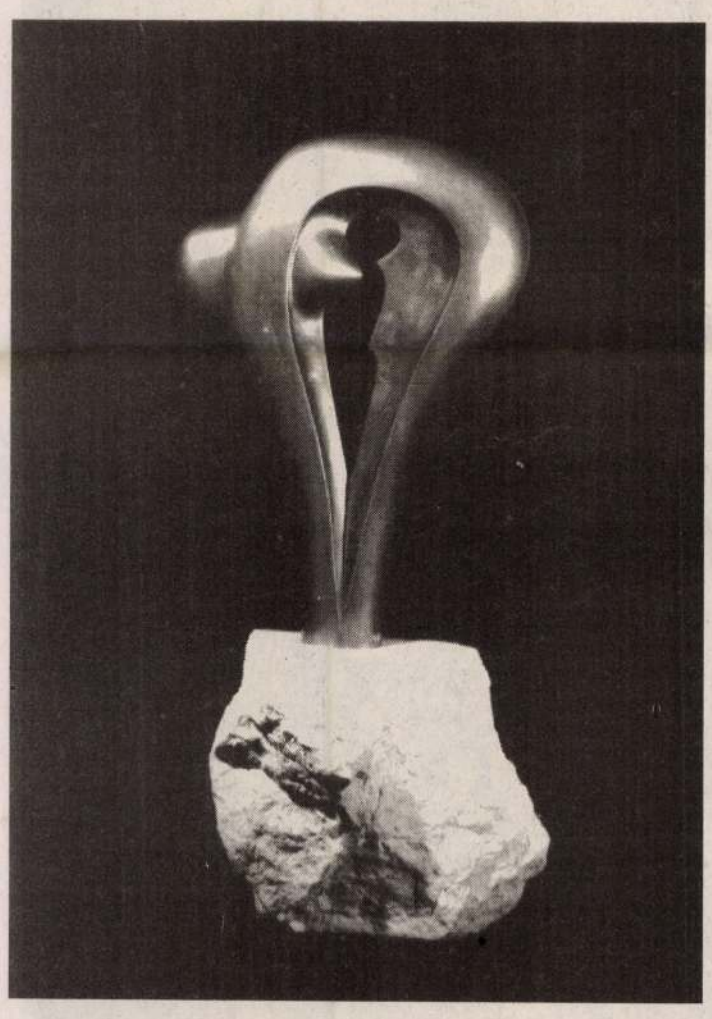

Ugró, 1985

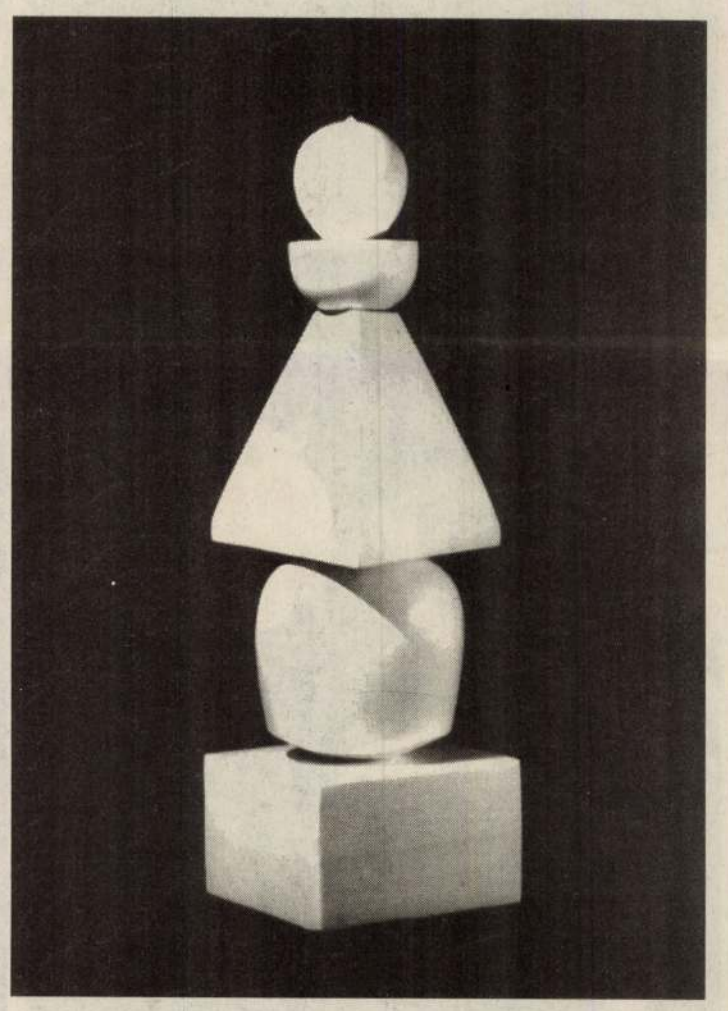

Gorinto (Föld, víz, tűz, szél, ég), 1989

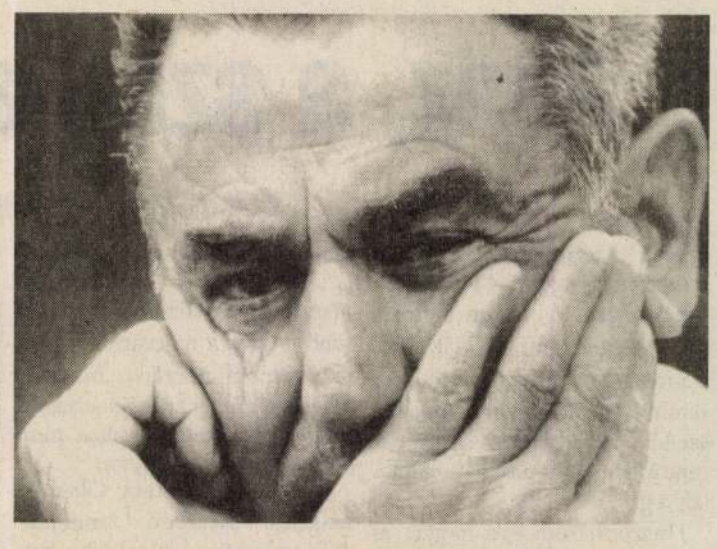

OTTHONTALANUL

Magyar, horvát, boszniai muzulmán, mintegy 2600 menekült felnőtt, gyermek tekintete egy irányba réved: a kényszerűségből elhagyott szülőföld felé. Közülük sokan családi házuk, otthonuk helyén üszkös romokat, bombatölcséreket sejtenek, mások kapuján ma idegen név díszeleg. Akiket Ausztria, Németország nem fogad – pedig ott sem gazdagságot, jobblétet kerestek, hanem kint élő rokonoknál, barátoknál szerették volna átvészelni a nehéz időket –, azok itt, Magyarországon segítségre lelnek. Nagyatádon, a laktanyából átalakított menekülttáborban szállást, teljes ellátást kapnak. Kicsinyeik sem felejtik az otthon tanultakat, hiszen nemzetiségi óvoda, iskola működik itt. A letelepedési alapból, ENSZ-segélyekből, adományokból fenntartott tábor kapujára még nem tették ki a „Megtelt" feliratot, régebbi és új lakói mégis jól tudják: messze még a visszatérés pillanata...

Fotó: Sáfár Tibor

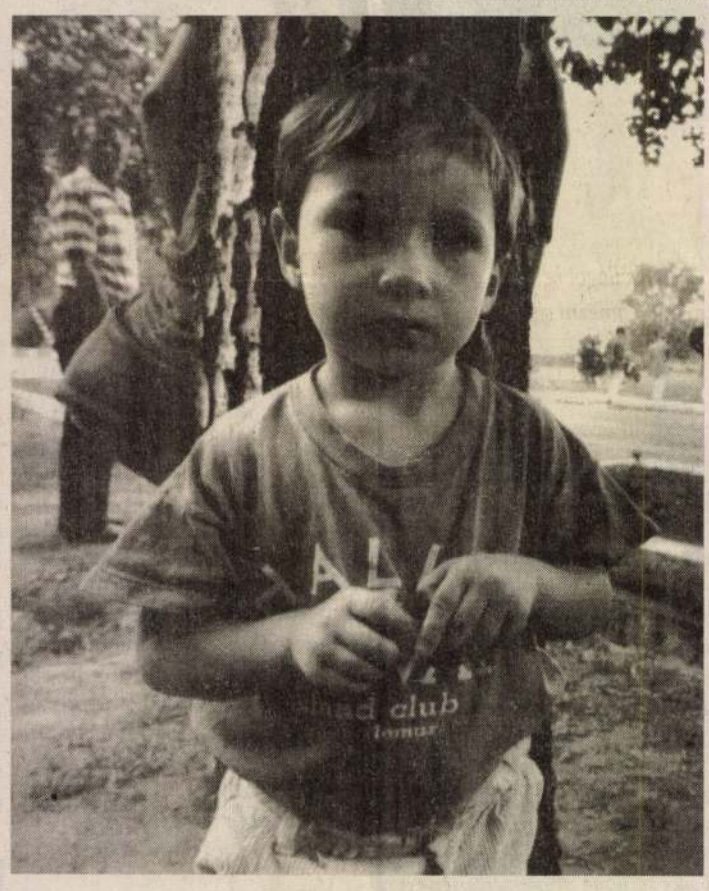

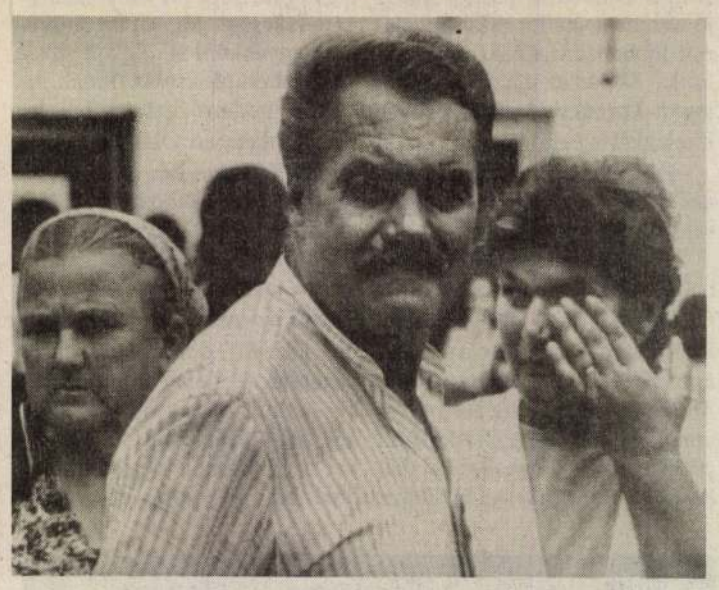

Külön világ a kertvégi fában:

a lángok befelé

árny – nyelvet öltenek,

a lángok kifelé

titkot derengenek.

„KÉPES BESZÉD"

A JAPÁN ÉS A MAGYAR
KULTÚRA TALÁLKOZÁSA

MITSUI SEN

kiállítása

SZEDER KATALIN

verseivel

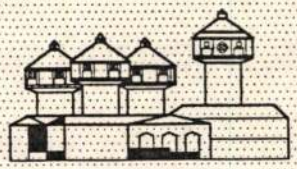

SEN, MITSU

A Fővárosi Gázművek
Művelődési Háza

meghívja

Önt és kedves családját
színháztermébe

MITSUI SEN

japán szobrász grafikáinak

és

SZEDER KATALIN

verseinek kiállítására

Budapest III. AQUNCUM Sújtás u. 3

1993 március 31–től április 15–ig

Megnyitó:

1993 március 31–én szerdán 17 órakor

Vendégeink:

KATSUMA DOI
a Japán Alapítvány igazgatója

KÓSA FERENC
filmrendező országgyűlési képviselő

SZENTIRMAI JÓZSEF
a Japán – Magyar Baráti Társaság elnöke

TEREBESI ÉVA
újságiró

A programból:
–A Pengetős zenekar tagjai
japán zeneműveket játszanak
–SZEDER KATALIN verseit
Hideg Zsuzsanna és Takács László
mondja el.
–A TALENTO Alapítványi iskola
diákjainak SZOROBÁN –bemutatója
–ORIGÁMIT tanítanak a művész
gyermekei
–baráti beszélgetések, dedikálás, stb.

Épp most leszek
még védve, csöndben.

Ismerj fel.

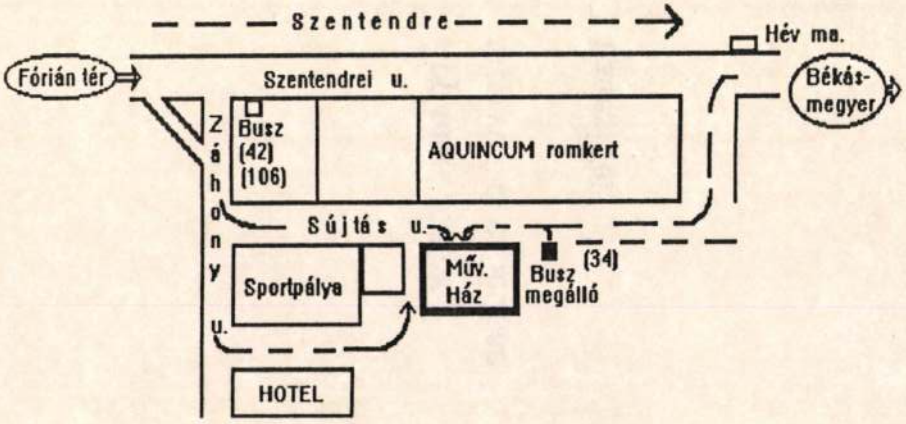

Megközelíthető: 106-os Busszal az Arpádhíd pesti hídfőjétől
34-es Busszal az Arpádhíd budai hídfőjétől
42-es Busszal az Arpádhíd budai hídfőjétől
Valamint HÉV-vel a Szentendrei vonalon az AQUINCUM megállóig

Senberger György

epitöm.

1599 – 1602 Kassa

város Könnvesc

+ K + 80 l

reálliskola igazgatóságától.

sitő.

..... osztályu tanuló a

.....

.....

l elégtelen előmenetelt tanusitott.

.....

..... hó.....

osztályfő.

nre Szeged.

MDK

Senberger György, ép.mester

Kassa

1599-1602 , aki a város kömüvese.

Kenény Lajos: Kassai épitömesterek. Renaissance korszak. MMKK Közl. 1904 évf. 8o.l. 28 köht, 3. füz.

M.D.K.

Senbereer György, építőmester

1599-től 1602-ig Kassa
város kőművese.

Kemény Lajos: Kassai építőmesterek.
A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye, Bp.
1904. 38.köt. 80.old.

Senca paura

lásd

Hé Amstelredamnis /Henricus/ alias Senca paura

San

Senczi Kertész Ábrahám

l Novák 500

79, 82, 106, 108, 114
115. 116 l.

Sendlein Antal

pozsonyi városi fő-
mérnök

terverte a pozsonyi
önkéntes tuzoltóság
házát és szertárát.
Épült 1893-94-ben

Ortvay Tivadar dr

Pozsony város utcái
és terei. Pozsony 1905
41 D.l.

L Prémkalpagját ékköves forgó díszíti.

pe. Át. Képt. 287.

fekszik. ~~[illegible]~~
emöldöke, bajusza és szakálla ősz.
elyben virághimzésü fehér kendőt tart. L
nadrágja fekete, piros bélésü és
je himezett. Mellette jobbról ék-
diszkard ~~fekszik~~. A ~~fekete~~ egyszer vánko-
leti szőnyeggel letakart ravatalnál
gésü piros függöny lóg. Felirata
orban: ILLUSTRISSIMUS DOMINUS COMES
PETUUS A TRENCHIN, EIUSDEM COMITA-
ENSIS ITEM HAEREDITARIUS, ARVENSIS
IS ARVA PLENIPOTENTIARIUS DIRECTOR,
ARIUS. VIVIT ANNOS 56. MORTUUS EST

m. 1859 — Át. Képt. 287. —
~~1860: I. 14.~~ 1859. január 14-én. — Átvétetett
régiségtárba tétetett át, honnan 303/88
ostani helyére.

adatok a Tört. Képcsarnoktan. 1884:

± 1874. április 24-én

Át Képt 287

Zichy Edmund az 1859. jan. 14

Sendlein Anton

1882

l.

Epèrjesy 1929

53. l.

Sendtlinger

(Sendtlinger

Johann

Modelliever

XVIII. n.

l

Schirek Holitsch

125. l.

Sendula Angéla, gyermekrajzoló

L: Dobák Anita

–: Magyar gyermekrajzok nemzetközi siker 8

Népszabadság, Bp. 1981 jún. 5.

Senefelder, Alois litografus. M.D.K.

A litográfia feltalálója.

Gerszi, A magy. Kőrajz. 1960. 9, 105

MDK

Senefelder

M.T.Akad. Széch. Muzeuma. 1902. máj. 1.

19 1.

Senefelder

19 1.

K. Senefelder
fec 1835.

Křižaludný Karel

Nozat, 4°.

Neuzetiteptar 11 rs

fentiphrase

1. Állami kötvényekben . .	100	frt —	kr.
2. Magánkötvényekben . .	1288	„ —	„
3. Kamatokban	2	„ 94	„
4. Készpénzben	286	„ 31	„
Összesen	1677	frt 25	kr.

A Kassa városi számvevőség pénztári naplója szerint a Kálváriának összes vagyona 1923-ban 617 kor. 33 fill. Betéteit és értékpapirjait, melyek összesen 4833 kor. 89 fillért képviselnek, a háboru alatt Budapesten helyezték biztonságba, a hol most is vannak.

V.

Búcsunapok a Kálvárián.

A kassai Kálváriát XII. Leo pápa (1823—1829) látta el teljes búcsuval 1826. jun. 15-én kelt rendeletével. Ezen latin nyelvü okiratnak magyar szövege a következő:

„Kassára szóló Rendelet a szentséges Atyánál történt kihallgatásból. A kassai Püspöknek legalázatosabb kérésére szentséges Urunk XII. Leo pápa kegyes jóváhagyással megengedte, hogy mindkét nembeli keresztény hivek, kik igaz töredelemmel meggyónva és szt. Áldozással megerősitve, a kassai Kálvária templomát a szent Kereszt és a bl. Szűz Mária fájdalmainak ünnepein buzgón meglátogatják és ott egyideig Ő Szentségének szándékára

Senefelder

l.

Szilágyi: Magy. nemzet
Tört. IX. 364. l.

Senefelder

Gróf Széchenyi István
arckepe, fenti kő-
rajza 1835.

repr.

Zichy Széch

357. l.

Senefelder Alois

1771 - 1834

l.

Vayer Béchenyi

105. l. 106. l.

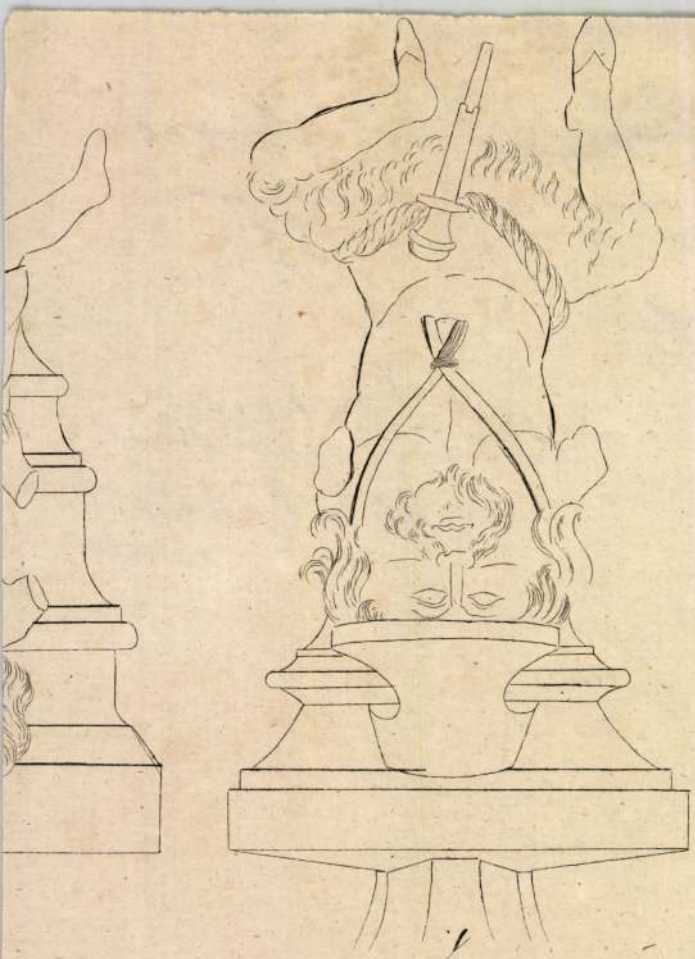

Séner Mihály 1021

1972. IV. 1. /Petőfi/ 20. 00. Ka.

Esti krónika II.

- Békéscsabán a Munkácsy Mihály múzeumban ma nyitották meg a XV-ik Alföldi Tárlatot.

- Erről tudósit Balogh György.

- Bács-Kiskun, Békés, Csongrád, Hajdu-Bihar, Szabolcs- Szatmár és Szolnok megye 80 festője és szobrászművésze vett részt a XV-ik Alföldi Tárlaton. A tárlatot ma délben dr. Dömötör János, a hódmezővásárhelyi Múzeum igazgatója, országgyülési képviselő nyitotta meg Békéscsabán a Munkácsy Mihály Múzeum ban. A jubiláló tárlat 1957-ben még Alföldi Képzőművészeti Vándorkiállitásként indult, hol Csabán, hol Gyulán, másrkor meg Vásárhelyen nyitottak ekötte kaput, de mindég a felszabadulás tiszteletére. Néhány évvel ezelött a békéscsaba tanács megteremtette az anyagi, technikai feltételeket és a Munkács Múzeum immár véglegesen befogadta a tárlatot. Azóta egyre több és több müvész hozza ide alkotását, olyanok is akik elköltöztek erről a vidékről, de alföldi embernek vallják ma gukat. És amig az első tárlat 15 évvel ezelött, mindössze né hány müvész. alig két tuvat képet hozott, addig a mai megnyitón 80 festő és szobrász volt jelen, akik több mint 200 alkotást tárnak a hozzáértő és igényes csabai közösnég elé.

Az ünnepi megnyitón kiosztották a tárlat immár hagyományos dijait is. Ilyen az országosan is rangot jelentő Munkácsy emlékérem, amit az idén Séner Mihály, a Békéscsaba város

1972. IV. 1. /Petőfi/ ép. vc. Xa.

Ferd Kriegling II.

- Kérdezősködtem a Munkácsy Kiadó műsorában ma nyitottak meg a XV-ik sürgősi Tárlatot.

- Első hallásra helyes gyűrű.

- Neo-Klasszikus, Modern, Gyöngyös, Majdán-Sibler, Szabolcs-Smit műv és Szolnok mentve 80 festőjük és szobrászművésze vett részt a IV-ik sürgősi Tárlaton. A tárlatot mo dalban üv. Dömötör Tamás, a Képcsarnok-Vállalat Művész igazgatója, ünnepségtelen körülmények nyitotta meg Székesfehérvár a Munkácsy Mihály Múzeum bent. A hudlárd tárlat 1957-ben még sürgősi Képcsarnoksmost Vándorkiállításból indult, hol Csabán, hol Gyulán, máshol még Vácbottyán nyitotta elsőre kapuit, de minden a helyszín duzás tiszteletére. Mindig avval szolgált a bőkezűsége tanúsításra, hogy a műnyár, tavaszi fesztiválját és a Munkácsy Múzeum immár évről évre vándorképeit bemutatását. Annak ellenére, hogy a több művész nagy ide sürgősi, olyanok is mint Gyurkovics Mihály, Kádár Béla, Szőnyi István, Szőnyi Ferenc, Szőnyi Ferenc, Szőnyi István, Szőnyi Ferenc, Szőnyi István, Szőnyi Ferenc, Szőnyi István

különdija, amit Lipták Pál és a Szakszervezetek Tanácsának külön dija, amit most alapitottak és amit elsőként K^Oszta Rozáli festőművész kapott.

- Esti krónikánk második kiadását hallották.

- Szerkesztette: Péntek Gyula.

- A többi hir megegyezik az első kiadással.

-o-o-o-

MDK

Senenbach Miklós kőmives

részt vett Buda ujjáépitésében 1686 után

Schoen Arnold: Buda épitőmestereiről töredékek, vázlatok I. Kik épitették ujjá Budát az 1686. évi romokból? MMvért 1957. VI. évf. 4. sz. 299. l.

Senft A.

és társai képzitettők a csákvári Esterházy kastély kerttervét (1779-1801)

Dercsényi Dezső, Entz Géza, Slavassy Pál, Merényi Ferenc: Magyar műemlékvédelem 1969-70. Budapest 1972

4011

Senft József

farekas

Sopron

1847. aug. 27

polgáreskü

Házi

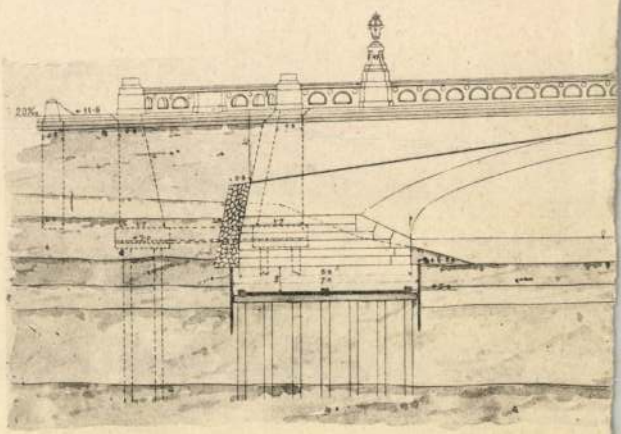

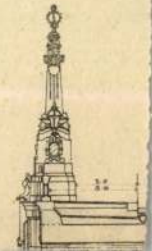

Illyefalvi: Pesti és budai polgárok 1686-1848.....I. II. 260

Név: Senfftleben Daniel

Foglalkozás: arany müves

Szárm.hely:

Hitfelekezet: Csal.állapot:

A polgárjog megszerzésének időpontja: 17 13. VIII. 25.

A polgárjogért fizetett összeg forintban:

SENFLEBEN DANIEL

budai aranymüves 1713 után

Budapest régiségei XIX. évf. 1959. 222. 1

Senger

l.

LykaMagyműI800-50

491. l.

3.

4.

Senger
hőfaragó

1927 tavaszán Stróbl Alajos sirjána
a gránit lapot Senger hőfaragó hé-
szítette el. A gránit a Lystó megyei
Alsóbocsáról származik.

------: Stróbl Alajos siremlékének leleplezése.
Művészet, 1972.május - 22.oldal

Senger restaurátor

Pesti Hirlap. 1921. okt. 20. 6

a szikesfőváros képzőmüvészeti bizottsága...

Senger András

életének és munkásságának időrendi adattára mester-
felvétel i ügyével bezárólag.

Komárik Dénes: Építészképzés és mesterfelvétel a XIX
században. P sti mesterek és mesterjelöltek.
Építés- Építészettudomány, 1971 /III/, 4.sz.
379-418.l.

412.l.

Senger András

kőmüves master

1848. pil. 14. vésetett fel a pesti kőmüves és kőfaragó cehbe

Pkc. 215. l.

Fibula=, illir ~~[illegible]~~ II. 145.

— Kelta II. 145

Érkezett 1904. március 21.

214/1904. Q. (Budapest, 1904. március 10.)

Gerlach Károly és társa (cég megbízásából Gottermayer Nándor könyvkötő beküldi a „Magyarország történelmi emlékei az ezredéves országos kiállításon" című díszmunka II. részének 30. példányát (Szétosztva, 1904. V. 18.)

Senger János

Könnivesmester

1863. Pesten.

Pkc. 2161.

~~Iokos, agancsból II. 53~~

Érkezett 1904 junius 17.

401/904. (Lőcse 1904 junius 15.)

Pekár Károly dr. lőcsei főreáliskolai tanár a könyvtárnoki tanfolyamon való részvételre engedélyt kér (Válasz 386/904 sz. a. 1904 junius 16.)

Senger János

épitomester 1865.

Pesten -

Pkc. 2161.

Ferencz Ida II. 52

404

S

MDK

Senger János építőmesta

Hutter József, udv. kárító

Lipótv, Fágerg. 2/67.

1866.- tut. alapr., metnet, udv. homlokrattal

MDK-A-II-1/2348.

MDK

Senger János építőmester

Senger András I. em. ház

Teréz, Puskapostorony és Antal-u. köztnyit. uj utc. 853/13-16.

1866. - Fut. I. em. alapr., mebnet, helyszinr.

MDK-A-П-1/2074.

UDK

MDK

Senger János építőmester

Krausz János, magasfut.-hár

Terény, Dradi-u. és Könnüres u. hört 13/926.

1866. Homlokzat, fut.-pince alapr., metszet, helyszínr.

MDK-A-H-1/2112.

MDK

MDK

Senger János könnüves

Nissen Adolf 1 em. hár

Terérv, Könnüves u.-Árok u. sarok 13/926/h.

1863.- Homlokzat; pince, fut. alapr.; metnet

Hild Károly ellenjegyezte

MDK-A-II-1/928.

MDK

Senger János hőmüves

Moranetz Pál, házfal

Terézv, Aréna u. 9/280. Nyár u. sarok.

1863. - Pince, fnt. alapr., metnet

MDK A-11-1/957.

I. SENGER IN WIEN

MDK

fegyverkovácsmester
mesterjegyével ellátott pisztoly
119.1.

repr.

III. tábla 10. kép.

KOZÁK KÁROLY: A győri muzeum XIX. századi pisztolyai.
ARRABONA 2. Győr.1960. 117-132.

SENGER, Jakob, pozsonyi ausztalonegyéd

J. S. Tischlergesell, 3 hónapos lánya megkatt.
(1826, 1070 l)

Preßburger Zeitung
(Gauthon)

SENGER, Jakob, pozsonyi asztalossegéd

J.S.,Tischlergesell,
3 hónapos lánya megh. [1826, 1070 1.4

Pr.Z.

MDK

Senger János építőmester

Gerster Kátollyal és Frey Lajossal:

Kotzó Pál: gépraktár és átalakítás

Pezérv. Váczi-ut 39 és Gyár-u. 44., Kvalovánszky-ház

1865. - I. Fut. I. em. alap

II. 2 bromlohnt, pince, fut. alapr.; mehnt.

(II. ~~[illegible]~~ sz. terv Senger János műve.)

MDK-A-II-1/1772.

Senger János

Életének és munkásságának időrendi adattára mester-
felvétel 1 ügyével bezárólag.

Komárik Dénes: Építészképzés és mesterfelvétel a XX.
században. P sti mesterek és mesterjelöltek.
Építés- Építészettudomány, 1971 /III/, 4.sz.
379-413.l.

412.l.

MDK

Senger János építőmester

saját fut. ház

Terézv, Kismező u. 2/275.

1863. ——

MDK-A-II-1/1117.

MDK

Senger János építőmester

Mihalek Ferenc, udv. üvegesarnok

Belv., Szervita tér 7.

1865. - Kocsiolnak, fut. alapr., 2 mennyi

MDK-A-П-1/1777.

MDK

Seuger János építőmester
Agorasto testvérek üzletátvétel.
Lipót v., Erzsébet tér 7/106.
1865. ——

MDK-A-11-1/1719.

MDK

Senger János építőmester

Leschitz József, fut. hár

Perérv, 3 Szív-u. 36/1002.

1864. - Homlokrat, pince, fut. alapr., metszet

MDK-A-II-1/1674.

РПОК

MDK

Senger János épitőmester

Senger János, fut. udv. told.
Terézv. Steiner-u. 3/935.
1864. - Pince, fut. alapr. metnet.

MDK-A-II-1/1604.

MDK

Seuger János építőmester

Közel Jakab, fut. udv. föld.

Terézv., 3dob - u. 47/418.

1864. Pince, fut. alapr., 3 méter

Wieser Ferenc ellenjegyző

MDK - A - II - 1/1529.

MDK

Senger János építőmester

Klöszl Jakab fut. átal. és utc. homlokzat emelés

Perérv. 3dob-u. 47/418.

1864. Homlokzat, 2 metszet, pince, fut. alapr.

Visszaadva, hagy felelős építésszel írassa alá, Hild Károly elen-jegyzte.

MDK-A-II-1/1468.

MDK

Senger János építőmester

Eberl János, fut. kér

Terézv, Árok-u. 680/a.

1864. – Homlokzat, fut. alapr., szetszt

MDK-A-II-1/1382.

MDK

Senger János építőmester

Granichstädten Simon 1. em. udv. told.
Teréev., 3 dob. u. 14/614.
1864. - Pince, fmt. T. em. alapr., metszet

MDK-A-II-1/1337.

MDK

Senger János építőmester

Eisele József, fásszinek
Terézv, Steiner-u. 14/938.
1863.- Tut. alapr., metszet

MDK-A-II-1/1305.

MDK

Senger János építőmester

Wacha Ignác, fut. udv. told.

Perésv., Akácfa-u. 37/193.

1863. - Pince, fut. alapr., 2 metrat

MDK-A-11-1/1264.

MDK

Senger János építőmester

Aláírja Drescher József tervét (Senger András I. em. ház, Terézv. Steiner (Deák)-u. 1/935. gyár u. sarka) 1863.

MDK-A-II-1/1247.

MDK

Senger János építőmester

Pillmayer József, fut. udv. told., által.
Terézv., Valero-u. 2/524.
1863. Pince, fut. elejér., 3 méret.

MDK-A-II-1/1218.

MDK-A-11

MDK

Senger János építőmester

saját fut. ház

Terév. Kleine Feldg. 2/275 c.

1863. Homlokrat, mekret, pince, fut. alapr.

MDK-A-11-1/1194.

MDK

Senges János építőmester

Senges Antal, nyílt szín

Terény, Kültelek, Antal-u. 13-16/853.

1867. —

MDK-A-II-1/2853.

MDK

Sanges János építőmester

Biack testvénk, nyilt kin

Tercio, Rebek. u. 11.

1867. —

MDK-A-11-1/2839.

MDK

Senger János építőmester

Planer Rudolf, átal.

Belv, Országút 13/637.

1867. - Tut. alapr.

MDK-A-II-1/2751.

MDK

Senger János építőmester

Molnár D. I. em. udv. told.

Belv., Városház tér 9/119.

1867. Pince, fut I. em. alapr; metnet

MDK-A-II-1/2713.

MDK

Senger János épitőmester

Kriegler Lőrinc. átal.

Terév, Akácfa-u. 16/205.

1867. - Int. alapr.

MDK-A-II-2750.

MDK

Senger János épitőmester

Senger András, kerkámkamra

Terézv, Külterület, Antónia-u. 13/853.

1867. ——

MDK-A-II-1/2709.

MDK

Seuger János építőmester

Marschalkó János, I. em. udv. told.

Terézv., 2 nefelejcs-u. 10/1391.

1867. Pince, fut., I. em. alagsor, mebret

MDK-A-II-1/2659.

MDK

Senger János epitőmester

Eberl János, istálló

Terézv, Árok-u. 680/a.

1867. Fut. alapr., metszet

MDK-A-II-1/2953.

MDK

Senger János építőmester

Krompaszky Antal, ércöntő műhely

Pécs, Steiner-u. 14/935

1867. —

MDK-A-II-1/2939.

[illegible]

MDK

Senger János építőmester

Senger András, fut. hér

Terézv. Gjár és Steiner-u. sarka 1/935.

1866. - Homlokrat, pince, fut. alapr., 2 metnet

MDK-A-II-1/2425.

TMDK

MDK

Senger János építőmester

Senger János, T. em. hár

Lipótv, Nap-u. 9/347.

1866.- Homlokzat, ömes alapr., 2 metszet

MDK-A-11-1/2380.

MDK

Senger János épilőmester

Schütz József, homlokratmagasítás

Terézv, Uj-u. 19. és 20.

1866.- Homlokrat, T.em. alapr., részmetnet

MDK-A-II-1/2365.

MDK

Senger János építőmester

Senger János, fut. kár

Percáv. Névtelen-u. 13-16/853. - Antal u. mellett.

—

MDK-A-П-1/1880.

MDK

Senger János építőmester

Klőrel Jakab, fut. udv. told.

Pereív, 3 dob-u. 47/418.

1865. - Int. elapr, 2 mehet

MDK-A-M-1/1849.

ΠΑΧΙ

MDK

Senger János épitőmester

Senger János, nyilt bin
Penir, Antal-u. 16/853.
1865. - Int. alapr

MDK-A-17-1/1914.

РЦБК

MDK

Senger János építőmester

Kunig Jónet öröhösei, pincelépcsőátalak.
Lipáto, 2 sas-u. 1/153.
1865. - Pince, alapr., metnet

MDK-A-II-1/1975.

MDK

Senger János építőmester

Senger János fut. told.

Pereiv, Purkaporostorony melletti uj utca

1865. Fut. alapr., 2 mednat, hatyánr.

MDK-A-II-1/1957.

WDK

MDK

Seuger János építőmester

Kunig József, üzletátalakítás

Lipótv. Erzsébet tér - Két Sas-u. sarka 1/153.

1866. jan. - Fut. alapr.

MDK-A-II-1/2345.

MDK

Senger János építőmester

Blahunka Ferenc. fut.

Ferencv. Sorokvári-u. 15.

1867. - Fut. alapv., mednet

MDK-A-II-1/2638.

MDK

Senger János építőmester

Leitner Mórie, nyári étterem-megjelölés

Lipótv, 3 korona-u. 20/186. Livadáry-ház

1866.- Tut. alapr., mehet

MDK-A-II-1/2463.

19 • A32

MDK

Senger János építőmester

Eberl János, fut. utc. told.
Pereiv, Árok-u. 680/a.
1866. Hamlohnet, pince, fut. alapv., mutnet

MDK-A-П-1/2448.

WDK

MDK

Senger János építőmester

Senger János T. em. udv. told.
Lipóti, Nyár-u. 9/347.
1866. - Fut. alapv., metnet

MDK-A-17-1/2447.

МДК

MDK

Senger János építőmester

Szűts József, pincelakás

Pesév, Uj-u. 19-20.

1866. — Nem. eng.

MDK-A-11-1/2433.

ПОК

MDK

Senger János építőmester

Thalmayer A. füszerész, pincelépcső

Lipótv., Vádor-u 7/239. Förnyák János ném

1866.- Pince, fnt. alapr., metszet

MDK-A-II-1/2286.

MDK

Senger János építőmester

Szüts József, T.em. utc. told.

Terézv, Uj-u. 19.

1866. - Homlokut, ámas alapz; metnet

MDK-A-II-1/2274.

X 1087

MDK

Senger János építőmester

Krauss János, lépcsőház

Perézv, hosszabbított Kőmüves-u. 13/926. f

1866. Homlokzat, fut. alapr., mehet, helyszín.

MDK-A-II-1/2258.

MDK

Senger János építőmester

Földváry Melvin, fszt. átalak.

Lipótv. 2 sas-u. 6.

1866. - Fszt. alapr.

MDK-A-II-1/2243.

[illegible]

MDK

Senger János építőmester

Blaich Franciska, fut. hár

Külterület, Kerentúma verető út mentén volt Balog féle telek.

1866.- Homlokrat, fut. alapr. metnet, helyszínr.

MDK-A-11-1/2234.

MDK

Senger János épilőmester

Hutter Jóret, nyilt min

Lipótv, Vadász-u. 2/67.

1866. —

MDK-A-II-1/2216.

МДК

МДК А 11

MDK

Senger János építőmester

Livadáry János, fut. átal.
Lipót, 3 korona-u. 20/136.
1866. - Tut. alapr., metnet

MDK-A-11-1/2206.

MDK

Seuger János építőmester

Planer Antal, ácsmester.

Pest. Országút 13.

1866. —

MDK-A-Π-1/2169.

MDK

MDK

Senger János építőmester

Nissen Adolf, fut udv. told.

Percív. Homabbitott Kőmüves u. és Árok u. sarok 13/926. h.

1863. Fut alapr, 3 metnet

MDK-A-II-1/1041.

MDK

Senger János építőmester

Wacha Ignác, fut hár
Pesév. Ahácfa u. 37/192.
1863. - Homlokzat, pince, fut. alapr.; metszet

MDK-A-II-1/1023.

Senger Rudolf

életének és munkásságának időrendi adattára mester-
felvétel i Ugyével bezárólag.

Komárik Dénes: Építészképzés és mesterfelvétel a XX
században. P sti mesterek és mesterjelöltek.
Építés- Építésmettudomány, 1971 /III/, 4.sz,
379-418.l.

412-3.l.

Senger Rudolf

Vasárnapi Ujság X.
1863.IX.27.- 345 l. Zakariás

Mezei lak Várgedén / Gömörben / Fametszet.
Senger épitész terve után.

MDK

Senk Márton, viaszöntő

kassai céhmeste r 1715-ben

Wick B: A kassai szt.Rozália-kápolna története.
Kosice 1935. 89.l.

Senkár Istvánné

Többekkel együtt a Kossuth Nyomda Medicor falinaptárának a kivitelezője, amiért „A könnyűipar legszebb termékei" oklevelet kaptak. — Fotó a 33. l.-on.

Ipari Művészet, 1967. 3. sz., 32. l.

Senker János

könyvkötő

XVII. sz. közepe

Nagyszombat.

cvód

Ivgár Czakó

69. l.

s bizottsága

VI. ~~Dózsa út 41~~

os utca 10

Senker János

nagyszombati könyvkötő 1649–1653 ig nála tanult Steinhübel György lőcsei könyvkötő.

Gulyás Pál: Egy felsőmagyarországi könyvkötőcsalád fol-jegyzéseitől. Bp. 1912.

6. l.

Senker Janos

nagyszombati

könyvkötö

l.

Diviparmtört

254. l.

1575.

Brocky K:

D. R. Laurentiöl

† ~~[illegible]~~

F(392/97)

Női fej.

A vállig f
elválasztott ~~[illegible]~~ sötet
tett kontyba tűz
ja hosszú korallo
barna.

Olajfestés,
Vétetett † 18
dki ~~[illegible]~~ 632
tatott 1898. III.
IV. 22-én ⇒ 3

Serker János

nagyszombati könyvkötő

l.

Gyulyás könyvkötés

446. l.

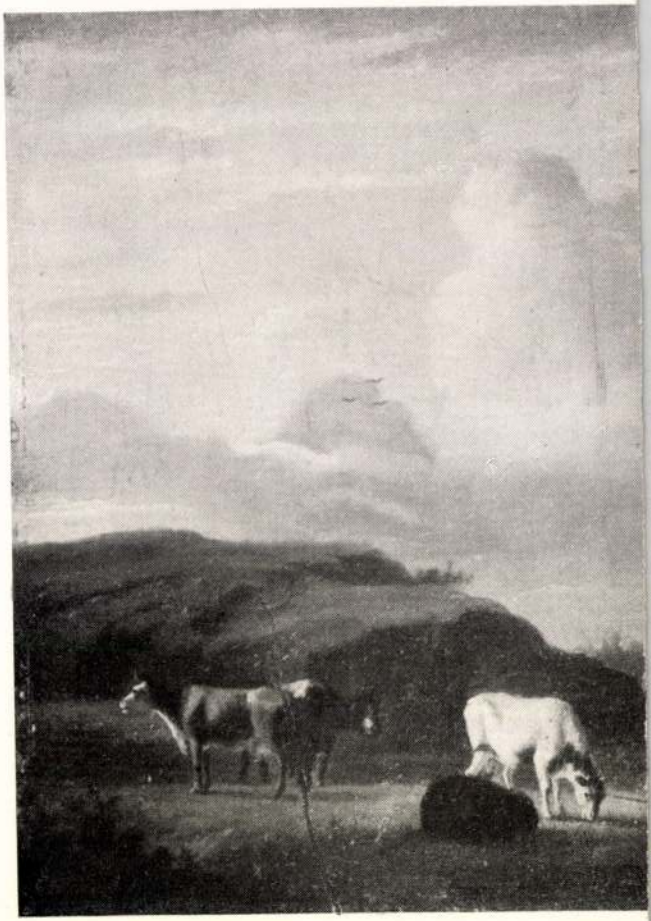

Semmer, Stephan

XVIII. 17.

Kolozsvári asztalosok

2. l.

Europa

Lapterjesztő és könyvkiadó

Budapest V.

Rothermere u 12.

Sennefelder, Alois MDK

a lithográfia feltalálója

1771 nov. 6 született Prágában. Nem élvez-
hette találmányát. 1800–1806-ig, majd
1816-ban Bécsben tartózkodott lithog-
ráfiai intézet akart felállítani, de
az eszközök hiányában sikertelenül.
~~18~~ Münchenbe ment és itt is maradt
1834-ben bekövetkezett haláláig.

Bermann Moritz: Österreich. Ungarn im neun-
zehnten Jahrhundert, Wien 1884 350.o.

? horvát festő,

Šenoa Branko, ? született
Zágrábban 1879 szeptember 7én.
Ivekovićnál nyert oktatást.
A zágrábi művész-iskola
Fitkára. Zágrábban él.

Strossmayer koledar za
god 1909 – 198 oldal

Senoner Alajos
nobrász

l.

Wickkassaidom

170. l. 191. l.

A Magyarországi

PROHÁSZKA KÖRÖK

alakuló ülése 1935. október 2-án, (szerdán) délután $^{1}/_{2}$5 órakor a **SZENT ISTVÁN-TÁRSULAT** díszteremében. (Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. szám.)

Felelős kiadó: Kézai Béla. Stephaneum r. t. Budapest.

Senoner György

Kőszünves

1774-ben hartulaj-
donos Aradon.

Lakatos Arad

II-K-230.C

SENSAKIA coaport

Új Művészet
2004. Május
XV. évf. 5.

18. old.

ıt auf liste grotte

M.D.K.

Sennyei József. építész

terve 350 p-ös mag-
vételben részesült az OTI
kétemeletes, zártsoru
háraira kiírt eszmei
pályázaton.

Vállalkozók Lapja. Bp. 1940. LXI. évf.

nov. 14. sz. 5. old.

Н.Д.К.

MDK

Senyei István

Vasárnapi Ujság 19o5. 39. sz. 628.l.

Semyei István

miskolci születésű

felvétel 1833. jún. 10.

Kolozsvári asztalosok

3. f.

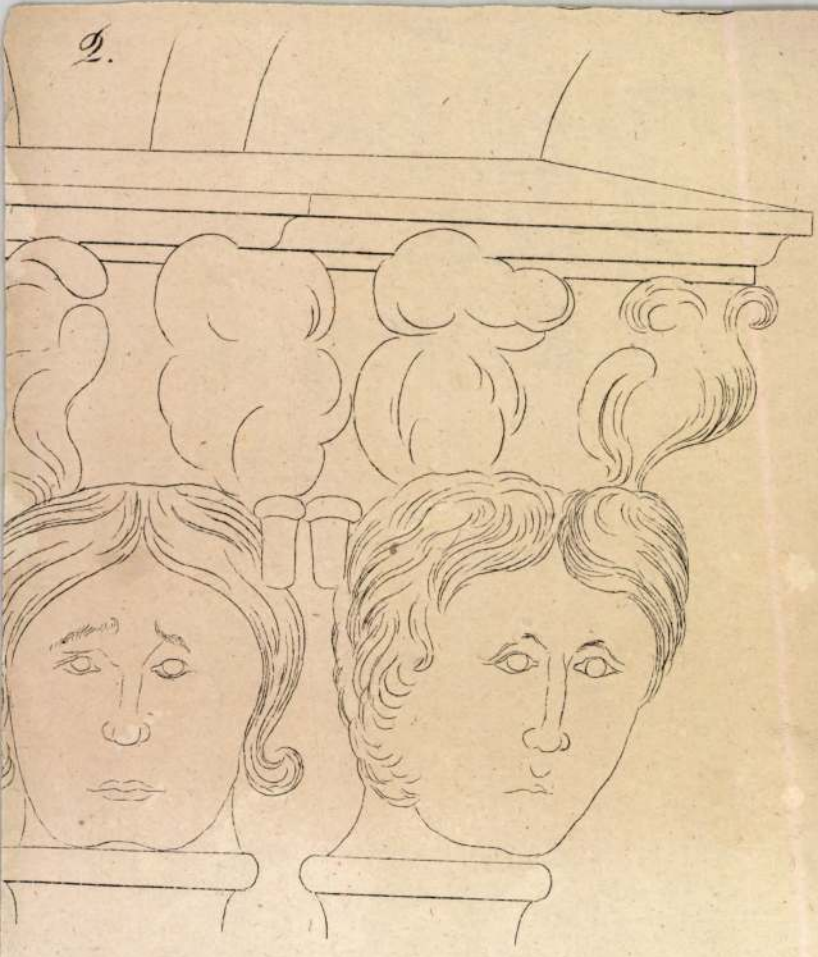

NYOMTATVÁNY.

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

MEGHÍVÓ

A

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGÁNAK

19 ..... évi ..... hó ..... n ..... napján

.....

délelőtt / délután ..... órakor megtartandó végrehajtó-bizottsági / rendes / albizottsági ülésére.

Tárgy: .....

Elnök megbízásából:

.....

Hornyánszky V. R.-T. Budapest.

Senyei József

arck. repr.

Lex Magy Társ

67. tábl.

VASÁRNAP

13

Kath. F. I. Sz. család
Prot. F. Vidor

HÉTFŐ

14

Kath. Hilár pk. ea.
Prot. Bódog

KEDD

15

Kath. Rem. sz. Pál
Prot. Lóránt

SZERDA

16

Senyei (Schön) József.

620 Menekülők, szénrajz — — — — — mag. t.
621 Bissingen Nándor gróf altábornagy arcképe, ceruzar. — — — — — mag. t.
622 Az utolsó lakos, ceruzarajz — — — mag. t.

Nemzeti Szalon 1916. jan.
Sajtóhadiszállás
műkiállítása

MDK

Seaser, Johann Friedrich,
asztalosmester

A kolozsvári céhkönyvnek a XVIII sz. harmadik negyedének megfelelő részében szerepel.

14.o. (12.jegyzet)

Balogh Jolán: Kolozsvári renesszánsz láda 1776-ból.
KolozsmEml. 9-23.o.

Senser Pál

festő

Gentmüeml.

127. l.

yar ~~Miniszterből~~.

A m. közokt. miniszter jele
és a vajdahunyadi adóhivatal

Utasitom az adóhiva
nyugalmazott vajdahunyadi
Julianna vajdahunyadi lako
rendelet alapján az 1918 é
december hó végéig terjedő
jében Hatvan/:60:/ K-t bél

Senser Pál

MDK

Pécs müemlékei

A ciszterciek rendháza és gimn.-a./1720/
A vármegyeháza /1731-1732/.
A papnevelőintézet /1742-1746/.
Utóbbiaknak épitője Petz András volt.
A szeminárium a megszaporitott kenyerekkel és halakkal való megvendégelést ábrázoló olajfestményt Senser Pál festő készitette.
A Káptalan -utca 4.sz.a.ház 1730-ból.
A Kardoss Kálmán-utca 4.sz.a.ház 1772-ből.

Magyar Müvészet 1929. 554.o.

Lenser Pál
festő
Pécs 1957

Lásd
Magyar Művészet
1929. 534. l.

czei iskola.

zázadból.

r. 17.).

, hogy a térdig látható, balra-
ztust, ki jobbra halad, egy
oszló a nyakába vetett kötél-
ó, kinek fejét, mely kereszt-
orona díszíti, jobb kezével a
fogja. Homlokát vércseppek
omlik, palástja piros. Előtte
ég egy-egy arczélben szem-
A kísérők közűl, a kiknek
k köpönyege zöld.

cm. — Lelt. sz. 4218. — Becs-
Pálffy János hagyománya 1907
— Az átvételre és az átvétel
at lásd a 4203 lelt. számnál. —
-án (453–913).

adatok a Szépművészeti Múzeum-
kola, XVI. század: Keresztvitel.

vonatkozó egyéb adatok és pedig:
0–908. pag. 21. N° 12). *Marco*
und Dornenkrone. Ölgemälde, in
mit geschnitzten Blättern und

2080–908. pag. 2. N° 2). *Marco*
ragend. 42 hoch, 51 breit (Im

ben (1893–912. N° 17). *Marco*
sztus;
n (2165–912. N° I: 17). *Marco*
sztus. Fa, 43·2 : 57 cm.

III

858 (4218).

984 (173).

17 (1001)

M.D.K.

SEMSER (Senser) Pál

1751 Pécs szemináriumi t. Kenyér-csoda szign.

Garas XVIII. n 252. l

Senser Pál festő

M. D. K.

Pécs, volt Papnevelő Intézet ebédlő jében: Kenyérszaporitás, olajf. 1751

Genth. hüeml. 1959 I. 259.

Lenser Pál

MAGYAR MŰVÉSZET
1929. 554

Senser Pál

festő

Krisztus csodatétele kenyerekkel és halakkal c. képét Fodor kanonok rendelte 1751-ben a pécsi szeminárium részére 180 frtért. A képre a festő saját magát is ráfestette.

Nik Pécs képzm

5. l.

Ad. 2./ Erre a kér

alatt.

Ad 4./ A boltozat

annak beomlásától tartani nem kell.

zat vakolatrétege s az azon lévő fres

ban a boltozatban mennyi kárt okozot

lapitása az épitész-mérnök szakértők

Ad 6./ Amennyiben a

nem gondoskodnak, a folytonossági hiá

fog. A mennyezet átépitésére nincs sz

képet hozzáértő szakember rögzitette

gálódásoktól tartani nem kell. Az áts

egész boltozatnak megfelelő kiszárit

Ad 7-8./ Szakavatott

helyreállitja a bomlásnak indult falk

ben majdnem teljesen kiküszöbölhető.

MDK

Sentz

Jakab Elek: Oklevéltár Kolozsvár története II. és III. kötetéhez. II.k. Bp. 1888. 730.o.

Senus, Fridericus MDK

1570. Máj. 2. Senus jelentése szerint /Pozsonyban/ "in aedificationem navalis" engedélyezett összeg nem elég, a kamara vizsgálja ja felül, mennyi volna még utalványozandó.
194.~~238~~/ o. 238. adat.

Kapossy János: Művészettörténeti regeszták a királyi határozatokból és rendeletekből. II. XVI;sz. (Kőszéteszi Bánrévi György)
Műv. Ért. 1956. V. évf. 2-3. sz. 190- 197.o.

Senye-vára

erdőszentgyörgyi

Marosszék

l. Gaali II. 18. e.

MDK

Senyei épitész

Kiosztották az uj fov. bérházak pályadijait. Épitő Ipar - Épitő Mv. 1927. szept. 1. 132 l.

Senyei

részt vett az 1941-es budapesti Nemzeti Szalon-beli Sárlatou.

Sz. Kürti Katalin: A debreceni Ady Társaság képzőművészei.

Alföld 1974/1 62 old.

Senyei

Az 1947-es hűszéves jubileumi ünnepség keretében rendezett kiállitáson a régebbi tagok közül Senyei több művét mutatták be. Az ~~Ady~~ Ady-ünnepre megjelenő „Vándortüz" pedig Senyei olajképeit is tartalmazza.

Sz. Kürti Katalin: A debreceni Ady Társaság képzőművészei

Alföld 1974/1 62 old.

Senyei Aladár, festö.

Képe biztositotta a tárlat nivóját.

Dr. Márffy Oszkár:
Tárlat. A Balaton Társaság Tárlata.
"Képzőművészet" 1928. 10.sz. 132.l.

W. Sennyey Emma br
rajzoló

Képes Lapok 1885. május 31., 1025. old.
illusztráció

Kalmár

Lenyei Ferenc épitész M.D.K.

Sárvár, vár 1550 körül dolgozott rajta

Gerth. Müem. 1959 I. 288

Semmyei Ferenc MDK

XVI. n-i építén

Nádasdy Tamás „palléra".

Balogh Jolán: A magyar renaissance
építészet 33 o.

M.K

...l Ferenc

Kanizsának, Egerszegnek, Sárvárnak stb.

pallérja

1558-ban Szigetvárott a délnyugati, Nádasdy bástyát épitette ujjá.

7.o.

Molnár József : Szigetvár török emlékei. Bp.1958.

Sennyey Ferenc

Nádasdy Tamás pallérja
1558.

vód

Balogh Jolán:
A késő-renaissance és
a kora-barokk mű-
vészet.
Magyar Művelődéstört.
III. k. 524. l.

LXXVI.

V. 172

MDK

Sennyey Ferenc és Szele Jakab, pallérok

Nádasdy Tamás pallérai./1558./

A magyarországi művészet törnéte I. 318.l.
Bpest, 1961. II. kiadás.

Sennyei Ferenc MDK

"Fundáló palléra" volt számos Nádasdy-várnak:Kanizsának, Egerszegnek, Sárvárnak. 1542-1558-ig kapui várnagy. 1558-ban Szigetvár megerősitésén munkálkodik.

Faragó Sándor: A kapui vár.
ARRABONA 4. Győr. 1962.85-95.l.

Sennyei Ferenc

„fundáló pallér" – a námos Nádasdy tulajdonban lévő vérnek pl. Komizsénak, Egerneynek, Sérvérnek.

Ferenczi Sándor: A kapni vér.
Roma 1962. 85. l.

Sennyey Ferenc

vařejitě

l.

Takrajzok

II. 46. l.

Ózd, 192 2 március 12.

ton és Bodor Balázs uraknak,

Szentsimon.

ésükre ajánlok kötelezettség nélkül
minőségü fazsindelyt pr 1000 db K 5200

Teljes tisztelettel

WEINER JÓZSEF

..... 10.000 K.
..... 3000 "
..... 2000 "
.....
65.000 "
10.000 "
135.200
225.200 Kor.

Szentsimon 1922. max. 12.
Kis Agoston ácsmester
Bodor Balázs ácsmester

Sennyey Ferenc
várépítő

l.

Takrajzok

II. 20. l. 32. l.

siteni és ezen minősitést
erősitve, a megküldött tá
ve, azt hozzám mielőbb vis
Budapest, 1922. március 3.

melléklet.

Sennyey József

az ÖTI Albertfalván
épitendő emeletes
kislakásos házak
terv.-megvételre
ajánlva

MMÉEKözl
1942.128.7

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

MŰEMLÉKEK
ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA

NEMZETI SZALON
MŰVÉSZETI EGYESÜLET

NYOMTATVÁNY

3 f
bélyeg

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

úrnak
úrnőnek

Budapest

41.947. — K. M. E. Ny.

MEGHÍVÓ

A

MAGYAR MŰEMLÉKI KIÁLLÍTÁS

MEGNYITÁSÁRA 1942. NOVEMBER HÓ 25-ÉN, SZERDÁN D. U. 6 ÓRÁRA
A NEMZETI SZALON V. ERZSÉBET-TÉRI HELYISÉGEIBE.

GRÓF ZICHY JÁNOS
A NEMZETI SZALON ELNÖKE

GEREVICH TIBOR
A MŰEMLÉKEK ORSZ. BIZOTTSÁGÁNAK ELNÖKE

HUBAY CEBRIAN ANDOR
A NEMZETI SZALON IGAZGATÓJA

A KIÁLLÍTÁS DECEMBER 8-ÁN, KEDDEN ZÁRUL. MEGTEKINTHETŐ NAPONTA 10-TŐL 4-IG.

Sennyei József

az OTI veszprémi
mérhárának tervp.
megvétel

MMÉDKözl

1942. 176. l.

TOTH KÁROLY

KÖNYV-, PAPIR- ÉS IRÓSZERKERESKEDÉS
FOLYÓIRATOK — KÖLCSÖNKÖNYVTÁR — ANTIQUÁRIUM
SÁRVÁR, KOSSUTH LAJOS-TÉR 2.

T.

Európa: film, könyv, lapterjesztő és könyvkiadó r.t.

Budapest V,
Viscgrády-utca 36

Turul-nyomda, Celldömölk 961.

Sennyei József

OT I csepeli rendelője terop

vetelre java-solva

MMÉEKÖZI

1943.104.l

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Senyei József

Senyei József festőművész. mű.
építész. VIII. Baross-u. 75. 149-422

Bptávb 1940 szept.

Karaké vára II. 197.

Szinyei József
Magyarság képes mell
1925.

1925 május 28.

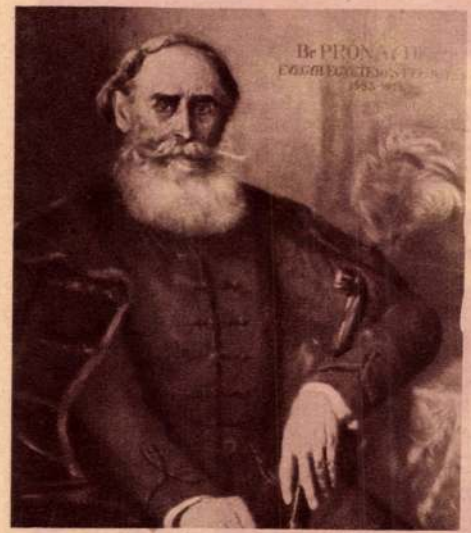

Prónay Dezső báró
az ág. ev egyház volt egyetemes felügyelője. (Szinyei József festménye a Műcsarnok tavaszi tárlatán.)

A

FELSŐMAGYARORSZÁGI RÁKÓCZI-MUZEUM

KASSA

TELEFON 24-37.

Fk. 16/1959. sz.

Nagyságos

dr. Szentiványi Gyula úrnak

a Műemlékek Orsz. Bizottsága

titkárának

Budapest

IX. Ferenc Endre u. 10.

Senyei József

festő

Életr. arck.

Gell Mad

47 i. l.

Sennyei József

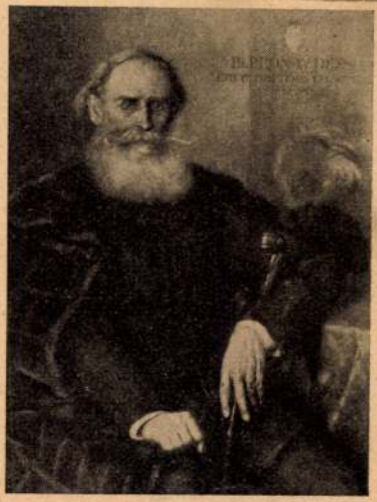

Sennyei József:
Báró Prónay Dezső portréja.

Rák Sz. 217. l.

Sennyei József

Dr Zielinszky Szilárd
egyetemi tanár
arck.

Repr.

Rát Str. 219. l.

WOHLBERG BÉLA
hirlapbizományos
HAJDUSZOBOSZLÓ

Ner

Európa
Kiadóhivatalnak

V.

Budapest
Rothermere u 12

Senyei József
kiáll
Nemzeti Szalon
1927. okt.
Föv. képt.

Semyei József

KMTais 1940. A gyermek

Müller Lacika

Magas Tátra cz. festmény Klimko-
vics Ferencztől VI. 172

Semjei József

festő

l. élet.

Karcsagmagyállam

853. h.

1139

1139. Don Loren

Sz. 1370 táján. † Fi

Alexandriai szt. Katali

A képen eljegyzésének az
Mária, kinek gloriájában e szav
GRATIA PLENA«, szent Katalin job
sek mögött két-két angyal látl
a donator és jobbról annak n
kedve. Ez utóbbiakat kivéve, a
A kép keretén balról S. AGO
S. IACOBO és jobbról S. AGNES
S. ANTONIO képeit helyezték el
nek szélein a díszt czímerpai
életéből az a mozzanat van
császár jelenlétében a bölcse
hogy a bálványisteneket tiszte
Katalin a máglyára ítélt bölcs
császárné a börtönben meglá
hogy nemsokára elnyeri az é
ítélteket, kiket le is fejeznek, v
törőgép szertepattan és Katali
midőn őt lefejezik. A predell
olvasható.

Fa, méretei a kerettel és p
sz. 1139. — Vétetett 1894 július
lirán (8821/K). — Elszámoltatot
94). — Az elszámolásra nézve
12620 és az 1895 május 10-i
ivet. — Az elszámolást elfogadta
(635–900) és az 1901 augus
(464–901).

Kifüggesztésére vonatkozó
ban. 1906: II. 35. *Giovanni*
zése. — 1906, 1910: II. 35.
d'autel avec prédelle et montai
Jegyzet. L. az 1896-iki
— Preisliste N° 86.

Vét. 1894

Servyci József

Árverési Csarnok aukciós kat.

40. sz. 1927 dec.

Jacques Tardi

Adieu Brindavoine

Y6 - 96 . 15,24 Sec.

Senyei József

M. Képzőm. Egyes.

KMTÁRS művcsoptok
1931 feb-márc, kiáll.

III - 41

1932/33. télikiáll. 292

Sengey József festő

Barors u. 75. Műcsarnok

1930/31. jub. Kiáll 598, 685

irodalmi anyagba.

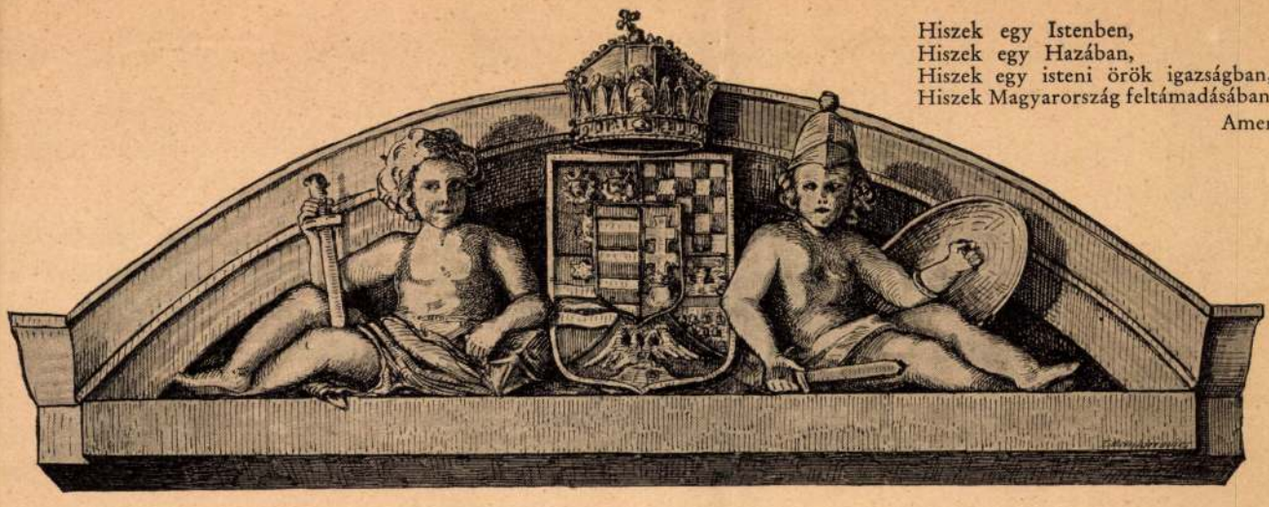

Hiszek egy Istenben,
Hiszek egy Hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.
Amen.

LUDOVIKÁS LEVENTE

A M. KIR. HONVÉD LUDOVIKA AKADÉMIA LEVENTE-KÖREINEK ÉVKÖNYVE

SZERKESZTI

XI. ÉVFOLYAM VITÉZ RÓZSÁS JÓZSEF 1932. AUGUSZTUS 20.

EMLÉKEZÉS

VITÉZ NEMES SZINAY BÉLA TÁBORNOKRÓL, A LUDOVIKA ADADÉMIA VOLT PARANCSNOKÁRÓL.

Írta: vitéz Jány Gusztáv vkszt. ezredes,
a Ludovika Akadémia I. főcsoportjának parancsnoka.

Vitéz nemes *Szinay Béla* tábornok a Ludovika Akadémia parancsnokságától 1931. november elsejével megvált, hogy legfelsőbb rendeletre a m. kir. csendőrség felügyelői tisztségét vegye át, mely beosztásra ragyogó katonai erényeinél fogva választatott ki.

Tiszteletére október 27-én rendezett búcsúvacsorán, amelyen együtt volt mindkét főcsoport teljes tisztikara, s amelyen megjelent Őnagyméltósága vitéz Dombovári Révy Kálmán altábornagy, a tisztképzés szemlélője és Marsik Jenő tábornok, a Honvédelmi Minisztérium 9. osztályának vezetője is, vitéz Révy altábornagy úr Őnagyméltósága búcsúztató beszédében a következőket mondta:

„Szinay tábornok egyénisége mindenkor nyitott könyv volt. Teljes szívét-lelkét belevitte munkájának minden porcikájába. A ludovikás hagyományok lelkes ápolása és fejlesztése, a tisztisarjadéknak hazafias, katonai és erkölcsi nevelése, valamint az új oktatási és kiképzési rendszer kialakítása terén egyaránt mulhatatlan érdemei vannak. — Fontos új beosztásába

való távozásakor nemcsak az akadémia, hanem az egész honvédség nevében is köszöntöm és köszönöm meg eddigi igen értékes munkásságát."

Vitéz Szinay tábornok nemes mozdulattal kívánta elhárítani magáról az ünneplést, amikor ezt mondta:

„A kitüntetést és dícséretet visszahárítom alárendeltjeimre, akiknek odaadó munkássága biztosította az eredményt, és visszahárítom vitéz Révy Kálmán altábornagy úrra, akinek az összeomlás és a forradalmak után az akadémián végzett valóban alapvető és újjáépítő munkáját folytattam én magam is. Búcsúzásomkor megismétlem mindenkor követett alapelvemet: Minden tudás a gyakorlatban gyökeredzik!

Csak testileg távozom most az akadémiáról, mert lelkileg mindvégig itt maradok, hiszen ehhez az ősi Alma Materhez életemnek legszebb és legértékesebb emlékei fűződnek: egykori kezdő növendékkoromtól — tanárságomon és zászlóaljparancsnokságomon át — egészen akadémia-parancsnokságomig. Köszönöm az akadémia összes tisztjeinek alárendelti és bajtársi támogatását, Isten áldását kívánom további munkásságukra!"

Vitéz Szinay tábornok érdemekben gazdag pályája, mint az a válaszbeszédéből is kivehető, nem egyszer haladt együtt a Ludovika Akadémia történetének folyásával. Majdnem minden rendfokozatban több-kevesebb időt töltött el az ősi Alma Mater falai között. Itt kapta meg mint növendék azt a biztos alapot, amelyre 1899. augusztus 18-a óta, amikor hadapródtiszthelyettessé felavatták, állandóan fáradhatatlan szorgalommal és alapos munkával épített tovább. Így történt, hogy a sok kiváló pályázó közül többször reá esett a választás. 1910-től 1913-ig főhadnagyi és századosi rendfokozatban mint osztály- és oktatótiszt, 1922—1926-ig alezredesi és ezredesi rendfokozatban mint zászlóaljparancsnok, „Gya." tanulmánycsoportvezető és gyalogsági kiképzésvezető nyert beosztást és fejtett ki mint kiválóan minősült csapattiszt a m. kir. honvédség tisztképzése terén átlagon messze kiemelkedő értékes munkát, s szerzett ezáltal tartós érdemeket. Mindennek folyamányaként a legfelsőbb vezetés 1928. október 1-én a Ludovika Akadémia parancsnokságát ruházta reá.

Mint akadémia parancsnok nagynevű elődeinek, vitéz Dombovári Révy Kálmán altábornagynak és vitéz Sipos Árpád altábornagynak méltó utóda volt. Amíg kiváló elődei a forradalmak kioltotta nemes eszmék tüzét újra szították és a magyar éjtszakába messze bevilágítóvá élesztették, a tisztképzés elveinek lerombolt alapjait szilárd sziklakövekből újra faragták és lerakták, — addig vitéz Szinay tábornok ez alapokra fáradságot nem kímélő munkával tovább épített, hogy a honvédség katonai főiskolája megfeleljen mindazoknak a legmagasabb követelményeknek, amelyeket vele szemben fel kell állítanunk. Minden téren, a kiképzés és oktatás terén épúgy, mint a nevelés, a szellemi és erkölcsi értékek kitermelése terén áldásos és sikerekben gazdag tevékenységet fejtett ki.

Az ő nevéhez fűződik az a nemesen szép gondolat, hogy a Ludovika Akadémia alapkőletételének *100 éves évfordulója* méltó módon megünnepeltessék. Ez az ünnep 1930. október 19-én folyt le. Az akadémia falába emléktáblát helyeztetett, amelynek leleplezésén számos nagy név és érdem hordozója jelent meg. Vitéz Szinay tábornok történeti visszapillantása lepergette az ünneplő közönség előtt a 100 év történetét s lelkes szavakban ecsetelte az akadémia hivatását és rajzolta meg a honvédtiszt előtt mindenkor lebegő nemes nagy célt.

Ugyancsak az ő nevéhez fűződik a *Ludovika Akadémia történetének* kiadása is. Az elő-

Vitéz nemes SZINAY BÉLA tábornok.
Sennyei József festménye — a Ludovika Akadémia (I. főcsoport) tiszti kaszinójában.

munkálatok hosszú esztendőkre, részben a háborúelőtti időkre nyúlnak vissza, a tetőalához-zás nagy érdeme azonban vitéz Szinay tábornokot illeti.

Az ő parancsnoksága idejében történt meg (1929. június 24-én, az ellenforradalom 10 éves évfordulóján) az 1919-ben lerombolt, majd vitéz Sipos Árpád altábornagy kezdeményezésére ércbeöntött *Ludovika-szobor* átadása, valamint a ludovikás ellenforradalom dicső emlékét hirdető *Romanelli-emléktábla* elhelyezése is (1929. dec. 1.).

A ludovikás hagyományok és szellem ápolásának és fejlesztésének gondolatát szolgálta akkor is, amidőn pályázathirdetés alakjában megalkotta a *Ludovika Akadémia címerét* és *jelmondatát*, valamint a *ludovikás-gyűrűt* és a különböző ludovikás sportjelvényeket.

De nemcsak történelmi értékű munkásságával tünt ki, hanem az *akadémia tantervének* két ízben való átdolgozásának nehéz, átfogó tudást és a nevelés ügye terén való magas tájékozottságot igénylő munkáját is teljes megelégedésre végezte el. Távozása előtt, az 1931/32. tanév elején oszlott meg az akadémia 2 főcsoportra, amelynek együttes parancsnoka volt október havában. Az I. főcsoport a régi Alma Materben maradt, s képezi a gyalog-, lovas- és tüzértiszti sarjadékot, míg a II. főcsoport a volt Bocskai reáliskola helyére, a Hűvösvölgybe került.

Vitéz nemes Szinay Béla tábornok arcképét elhelyeztük az ősi intézet volt parancsnokai sorába. Emlékeztessen ez a kép bennünket arra, hogy kitartó, becsületes munkának mindig siker a koronája. Serkentsen minden tisztet, tanárt és akadémikust kötelességének hű, pontos és az átlagon túlemelkedő lelkes teljesítésére; buzdítsa a tiszteket és tanárokat a nevelés terén, az akadémikusokat a fejlődés terén arra, hogy aki kilép a katonai tudományok e szentelt csarnokából, annak tudása gazdag legyen, mint az érő gabona kalásza; becsülete, gondolkodása, magatartása egyenes, mint a Kárpátok nemes fenyője; akarata kemény, hajlíthatatlan, mint a Hargitta tölgye. Legyen mindegyikünk Istenben hívő, bízó, Hazáját mindhalálig lángolva szerető, legfőbb Hadurához feltétlen hű, feddhetetlen lovagias gondolkodású úr, fegyelmezett, becsületesen dolgozó katona, vagyis honvédtiszt.

Vitéz Szinay Béla tábornok tiszteletére rendezett búcsúvacsora 1931. október 27. (Schäffer felv.)

< Semjén József >

< 7. Egy honvéd
lovas hadosztály törzs.
A m. kir. honvéd
lovas hadosztálypa-
rancsnokság iratai.
Orosz harctér, 1916
április havában. 4-r.
Vászonkötésű mappá-
ban.

Színház Zene Film Művészet

Pesten nincs bemutató operettszínház, eredeti operettbemutatók lesznek vidéken

Augusztus 1-én a négy legnagyobb vidéki színház igazgatójának, továbbá Réti György színházi ügynöknek és Marton Sándor dr. színházi kiadónak közbenjöttével ankét lesz Budapesten. Az ankét tárgya: a vidéki színházak megmentése! A vidéki színházak ugyanis a szó szoros értelmében megszünés előtt állanak éspedig amiatt, mert a jövő szezont illetőleg reményük sincsen arra, hogy a pesti piacról eredeti operetteket kapjanak. Miután pedig a vidéki színházi tapasztalat az, hogy elsősorban, sőt úgyszólván kizárólag az operettek vonzanak publikumot, a vidéki színházaknak gondoskodniok kell arról, hogy megfelelő eredeti operettanyagot biztositsanak maguknak. Kinyilik ugyan jövöre mind a két pesti operettszínház, de a Fővárosi Operettszínházban, amint ezt már jelentettük, kizárólag revüelőadások lesznek, a Király-Színház pedig, amint erről ugyancsak beszámoltunk, nem fog eredeti operettbemutatókat tartani, hanem régi, nagysikerü operetteket mutat majd be, új szereposztásban, s ugyancsak revüszerü előadásban, olcsó helyárakkal. Az ankét tárgya tehát: a vidéki színházak operettel való ellátása, amit úgy óhajtanak a tervek szerint megoldani, hogy Marton Sándor dr., a legnagyobb budapesti színpadi kiadó, a hozzá benyujtott eredeti operetteket — a vidéki színházaknak fogja továbbitani, amelyek ilyenformán, mint premierszínházak, jelentőségben emelkednek oly értelemben, hogy egy-egy esetleges sikerrel bemutatandó új operett Budapest megkerülésével, tőlük fog külföldi útjára elindulni s nem Budapestről, ahogy eddig történt.

ANKÉT A SZINIGAZGATÓKKAL:

Mi lesz a jövő szezónban?

VI. Erdélyi Mihály, a kültelki színházigazgató:

— Jó szezon lesz. Talán csodálkoznak azon, hogy a színigazgatók, — amint ezt az *Uj Magyarság* ankétjából látom, — valamennyien optimisták. Én, aki ismerem a közönséget, — ha más rétegeit is, mint a többi igazgató, — a magam részéről is nyugodtan állitom, hogy: nincs mitől tartani. *A krizis elmult, most már csak javulhat a helyzet. Három színházam van:* a *Józsefvárosi*, az *Erzsébetvárosi* és az *óbudai Kisfaludy Színház.* Az volt az eredeti elgondolásom, hogy ha minden sarkon egy mozi megél, *miért ne élne meg egy mozi-helyárakkal működő színház is.* Az olcsó, filléres helyárak mellett rájöttem, hogy: *még olcsóbban kell színházhoz juttatni a közönséget, ahhoz hogy a színigazgató is keressen valamit.* A jövő szezonban például az óbudai Kisfaludy Színházban *nyolcvan fillér lesz a legdrágább hely, — tessék elképzelni, mibe fog kerülni a legolcsóbb.* Én meg tudom ezt csinálni, mert három színházat igazgatok. Rájöttem arra, hogy a kültelki közönség *nem is oly szegény,* mert költségvetésébe könnyen beállithat heti egy színházi előadást. Egy dolgot nem szabad figyelmen kívül hagyni: ez a közönség rendkívül *kényelmes.* Soha nem menne színházba, ha oda gallért és ünneplőt kellene öltenie. Az én színházaimba úgy jön mindenki, mintha haza menne. Napi két előadást tartok. *A délutáni zsufolva van aszszonyokkal és gyerekekkel. A gyerekek természetesen nem fizetnek,* úgyhogy nem egyszer hallottam, amint egy utcagyerek odasomfordált a jegyét váltó asszonyhoz és azt súgta neki: *néni legyen a mamám, míg bemegyünk.* Személyesen ismerem a közönségemet. Előadás előtt beszélgetek velök, mindenkinek tudom buját-baját. Nem egyszer megjelenek a függöny előtt és úgy elbeszélgetünk. Legutóbb egyhangú kívánságként terjesztették elő, hogy *végre már szeretnék látni Fedák Sárit is. Mindenesetre megigértem nekik.*

— Jövő szezonban meglepetések is lesznek. Színre fogom hozni az *„Ember tragédiáját"*-t, az *„Ocskay brigadéros"*-t, a *„Süt a nap"*-ot. Valamelyik színházam *a környék Nemzeti Színháza lesz, mert tisztában vagyok azzal, hogy mily kultúr misszióra hivatott az a színész, akinek módjában áll ilyen nagy tömeg előtt tizenkét hónapon keresztül minden nap kétszer három órán át játszani.* Augusztus 30-án indul a körforgalom: *egyszerre három helyen lesz premier.* Összesen 240 alkalmazottam van. Ami a társulatot illeti: *fegyelem van, protekció nincs!* A jövő szezonra még jobban megerősitettem a társulatomat, mint a multban, egyes szerepekre neves művészeket is meg fogok hívni, igy felkészülve, bátran és teljes nyugalommal nézek a jövő szezon elé.

Rökk Marika decemberre és januárra a Vigszinházhoz szerződött

Rökk Marikáról, aki tudvalevőleg egy idő óta Berlinben filmezik, mindenféle zavaros hirek terjedtek el Budapesten: hogy *a német kiejtése nem megfelelő, s az eddig felvett sokezer méter anyagból csak a táncjelenetek használhatók,* amiből aztán természetesen arra is következtettek, hogy Rökk Marika *csakhamar visszatér Budapestre, de visszatér a színpadhoz is.* Most megbizhatóan arról értesülünk, hogy hosszas kisérletezés után Rökk Marika első filmjét, a „Könnyű lovasság"-ot mégis sikerrel fejezték be, a Budapestre való visszatérésből pedig annyi igaz, hogy *Rökk Marika a szombati nap folyamán telefonon megállapodott a Vigszinház igazgatóságával, hogy december 20-án eljátssza a Vigszinházban egy új operett cimszerepét, a „Mariola"-t.*

A „Mariola" egy cigánylány édesbús története, akit káprázatos tánctudásáért Amerikába szerződtetnek s a darab nagyobb része egy óceánjáró fedélzetén játszódik le.

A Metro Goldwyn országos bemutatója

Augusztus másodikától kezdődőleg többnapos országos bemutatót tart a *Metro—Goldwyn—Mayer-film* és ezzel hivatalosan megkezdi az új szezónt. Az ötnapos bemutatón a gyár, amely úgy szüzséiben, mint sztárjaiban, rendezőiben élén áll a világ filmprodukciójának, izelitőt fog adni abból a nagyszerü produkcióból, amelyet jövő évben a közönség elé fog vinni. A bemutatón a szakközönség látni fogja többek között a *Sequoia* című hatalmas filmet, amely egész különleges szenzációt fog kelteni. Valóságos hősköltemény ez a vad, szabad természetnek, több, mint film, igazi élmény. Nagyon értékes, művészi esemény *Dickens Copperfield Dávid* című regényének filmváltozata, amelyben ez az örökszép irodalmi alkotás reneszánszát fogja megélni. A *Víg özvegy* multévi sikerének auspiciumaival indul útjára a bemutatón *A pajkos hercegnő* című operett, amelynek női főszerepét Jeanette *MacDonald* játssza. Bemutatja a gyár Joan *Crawford* első jövő évi filmjét, a *Nem kell többé nő!* című franciásan szellemes vigjátékot, végül a közönség elé kerül *Az elsőszámú közellenség* című hatalmas film, amely az amerikai rendőrségnek és Dillinger bandájának harcát, Dillinger bukását pergeti le előttünk és valóságos hőskölteménye annak a bátorságnak, amellyel egy detektiv lelepleži a gangsterek legnagyobb vezérét. A bemutató napjain a gyár utifilmjeinek, színes trükkfilmjeinek és egyéb kisképeinek legjavát is bemutatja a szakközönségnek.

Harangi László versei

Szivgárda kiadása

Két, imára alázkodott, őszinte könyörgést kifejező, kemény férfikéz fogja meg pillanatokra az olvasót, mikor kezébe veszi Harangi verskötetét. Dürer: Apostol keze díszíti a címlapot. Ez a kép fejezi ki talán a legméltóbban a könyv emelkedett, Istenhez közelálló belső tartalmát. Mikor föllapozzuk és Sik Sándor szép méltatásán, rövid életrajzszerű ismertetésén át eljutunk a versekhez, úgy érezzük, hogy egy mély, szépséges lélek misztériumába pillanthatunk bele, egy szenvedve is mosolygó, megbékélt, emberszerető, Istenbe olvadó, tisztult lélekbe, mely tökéletes cáfolata valóban annak a teóriának, hogy csak ép testben lakozhat ép lélek. Mert Harangi László szegény, sokat szenvedett teste kis gyerekkorától beteges, rohamosan bénuló, később teljesen tehetetlen, nyomorék volt. De ebben a tolókocsi börtönéhez láncolt roncs testben élt, szárnyalt és szabadon csapongott a tisztult férfilélek, a mesemondó szárnyaival, az apostol hitével, erejével. Egész élete ajándékozás volt, egész rövid, nehéz élete, hiszen harminchét éves volt, mikor a mult év tavaszán csöndesen, mosolygó szájjal, boldog szívvel elaludt. Joga volt a boldogságra, megelégedésre. Okkal volt boldog utolsó pillanatában, mert mindig adott, mindennap valami örömet valakinek, — ez volt a jelszava és szórta két kézzel, gazdagon, csodálatos kincseit, kontemplativ lelkének mélységes titkait. Sose zúgolódott a rámért testi szenvedések miatt, békésen megnyugodott a változhatatlanban, vidám gyerekek seregét gyüjtötte maga köré és ártatlan humorával, elragadó mélységével fenntartás nélkül átadta magát nekik. Mert egész lelkével cserkész volt a szó legnemesebb értelmében. Mikor tolókocsiján mgjelent a gödöllői jamboree esti tábortüzeinél, örömkitörés fogadta mindenütt. Laci bácsijukat üdvözölték cserkész és öregcserkész, fehér és színes barátai. „Az ön közelében éreztem az Istent". — mondta egy hindu tanárbarátja... És oldalakat lehetne megtölteni a meghatott emberi lelkek szépséges megnyilvánulásaival, akik közelébe kerültek.

Ez a verskötete, melyet halála után özvegye, Haranginé Boros Vilma dr. rendezett sajtó alá, csak elenyésző részét jelenti irodalmi munkásságának, nem a nyilvánosság számára készült. Lelki élmények egytől egyik ezek a versek, de irodalmat jelentenek mégis, művészi kifejezésmódját és liraiságát tekintve. Lelkével, szivével irta őket, keresettség nélkül az elképzelés színes végtelensége, az átérzés könnyes mosolya csillog bennük és világit minden sorukon keresztül a lélek.

„A bűvös sziget foglya" az első versciklus címe, melyet Harangi tizennégy, tizenöt éves korában irt. A versek kivétel nélkül egy szenvedésekben megöregedett, mégis lángoló gyereklélek kitörései.

Én roncsolt test és szétdúlt lélek,
Ki két kő közt széttöretett,
Csatára hívom az életet.

„Az élet és halál mesgyéjén" ciklusban már a férfi lélek küzd a halál gondolatával, néha kétségbeesve, máskor ismét felemelkedve.

El kellett jönni egyszer ennek is.
Ne sírj, ne zúgolódj, ne átkozz!
Te tudtad, vártad, igy akartad.
Hallgass, szeress, imádkozz!

„Új élet", „Az élő halott", „A vitorlás repülő" című, következő ciklusokban benne van, kifejeződik Harangi lelki életrajza, amelyet önmaga rajzolt meg nagyon mély, belső analizissel.

D. K. E.

SZEGED A szegedi szabadtéri játékok kapcsán megtartandó népmüvészeti bemutató megrendezésére a napokban mozgalom indult meg. E bemutató keretében a szegedi népi jellegzetességeket, különösen a népmüvészetet, háziipart és iparmüvészetet, valamint a különleges szegedi ipart és az Alföld népmüvészetének legértékesebb kincseit teszi hozzáférhetővé a vidékiek és az idegenek számára. Bemutatják a hálókötést, halbicska- és papucskészitést, a tápéi gyékényszövést, a paprika-, tarhonya- és levestésztakészitést, a halasi csipkét, a karcagi vertcsipkét, a vásárhelyi majolikát, stb. A népmüvészeti bemutató augusztus 2-án nyilik meg és 18-ig tart.

ÉT-PECSÉTES TITOK

A gyönyörühangú énekesnő, aki hosszabb-rövidebb pesti vendégszereplései után most egyik külföldi állam fővárosában tartózkodik s akinek jövő szezónja film- és színpadi tervekkel ugyanehhez a városhoz van fűzve, valóságos hollywoodi filmsztár-adminisztrációval dolgozik. Az elmult héten egy bécsi színházi ember látogatta meg szálló-lakosztályában, ahol egy szökeszakállas úriember fogadta, aki mint a müvésznő titkára mutatkozott be. A bécsi színházi embernek rendkivül ismerős volt az arc (csak a szakáll zavarta némileg), éppen ezért óvatosságból megkérdezte, hogy nem X. Y. úrhoz van-e szerencséje, — s itt annak a bonvivánnak a nevét említette, akivel a müvésznő legutóbb egyik nagy bécsi operettben együtt játszott. A leleplezett titkár bevallotta, hogy azonos a bonvivánnal. Szakállt növesztett, hogy fel ne ismerjék...

* **Magyar festőművész sikere Észtországban.** Tallinból jelentik: Senyei József, a külföldön élő magyar festőművész legutóbb megfestette Päts Konstantin észt államelnök arcképét. Az észt sajtó igen nagy elismerés hangján emlékezik meg Senyei művéről, amelyet a legtöbb lap a művész életrajzával együtt közöl is. Az arcképet az észt állam vásárolta meg a kadriorgi kastély számára.

* **Rembrandt-rajzok és Van Gogh tájképe a szépművészeti múzeumban.** A rotterdami Boymans-múzeum új épületének megnyitása alkalmából a múzeum igazgatója, D. Hannema, rendkívül érdekes kiállitást rendezett a nagy delfti művésznek, Jan Vermeernek, valamint más, XVII. századi delfti festőknek alkotásaiból. Hannema igazgató a kiállitás keretében a budapesti szépművészeti múzeum Vermeer-képét, a világhirű „Női képmás"-t is be kivánta mutatni. Többszöri megkeresésnek engedve, a szépművészeti múzeum vezetősége még június közepén megegyezett a nevezetes műkincs kölcsönképpeni átengedése tekintetében, azzal a feltétellel, hogy holland részről ugyanerre az időre viszonzásképpen értékes műalkotásokat küldenek Budapestre itteni kiállitás céljából. A szépművészeti múzeum Vermeer-képe már Rotterdamban van. A Rotterdamból viszonzásképpen Budapestre küldött műalkotásokat a szépművészeti múzeum szintén bemutatja közönségének. A régi képtár egyik elsőemeleti helyiségében nyert elhelyezést Rembrandt tizenkét elsőrangú rajza. Ez alkalommal a szépművészeti múzeum ismét bemutatja saját tulajdonában lévő, Rembrandtól és néhány Rembrandt-követőtől származó pompás rajzait. Egy másik kölcsönkapott műtárgy, egy Vincent Van Gogh-féle tájkép viszont a modern képtár egyik oldalvilágitású helyiségében kapott helyet. Az expresszionizmus nagy előfutára (1853—1890) e képét 1884-ben még Hollandiában Nuenen-ben festette.

* **A szellemi együttműködés bizottsága letárgyalta az oktatófilmügyi intézet jelentését.** Genfből jelentik: A szellemi együttműködés nemzetközi bizottságának ülésén Michelis, a nemzetközi munkaügyi hivatal elnökének előadásában letárgyalták a Rómában székelő oktatófilmügyi nemzetközi intézet mult évben végzett munkájáról szóló jelentést. Az intézet főtörekvése arra irányul, hogy a filmet bevezessék az iskolába és alkalmazzák a népjóléti propaganda céljaira. Az olasz kormány támogatásával az intézet hatalmas filmenciklopédiát ad ki, amely már legközelebb megjelenik, de foglalkozik a távolbalátás kérdésével is és külön bizottságot alakitott ennek a problémának tanulmányozására.

* **Rozgonyi a nagy képek árait is leszállitotta.**

SPORT, VERSENYEK

Csöndes vacsorán a cambridgei diákokkal

Margitsziget, július 20.

A *Magyar Atletikai Club* szigeti székházára lassan ráborul az este. Párás, fülledt, forrónyári hangulat, mégis valahogy beleszövödik a közelítő ősz nyirfarebbenésű hüvös lehelete. Négy-öt gépkocsi tanyázik álmosan az épület körül és kíváncsi szemek kandikálnak föl a fényben fürdő kiugróra. Hatalmas angol lobogó leng a székház homlokzatán és a bejáratot csaknem teljesen elborítják a piros-fehér-kék zászlódrapériák. A kiugrón atléták, teniszezők és evezők. Edzés után. Beszélgetnek és bridzseznek. *Veres* Imre egyesületi főtitkár, régmult idők bajnoka *Szabó* Miklóssal cseveg. Odébb hosszú, T-alakú asztal, ennél vacsoráznak *a cambridgei evezősök.*

*

Cambridge! Az ősi angol egyetemi város százados kollégiumai, derüszöld gyepborította nyájas lankái s a híres Henley-regatta jut az ember eszébe, amikor megpillantja ezeket az erőtől duzzadó fiatal angol fiúkat, akik első ízben jöttek át a szárazföldre, hogy megmutassák Cambridge legendáshírű evezőstudományát. Kingsford mellett ülök a vacsorán és ő kutyafuttában megismertet versenyzőtársaival.

— *You see,* — mondja mosolyogva — az ott az asztalfőn, az az alacsony fiú, *Bustard.* Becsületes neve *Duckworth,* ő a kormányos. Derék és okos fiú, papnak készül, mégis olyan erélyes, hogy bizvást lehetne őrmester őfelsége gárdájában. Hiszen, ha kissé magasabb volna!... Általában mindannyiunknak megvan a becéző neve, engem például *Duggie*nek hívnak. Hogy miért? Csak a jó ég tudja. Egyszer hogy, hogy nem ránkragad a diáknév is, még ha miniszterek leszünk is valaha, akkor se hívnak bennünket másként a parlamentben... Ez itt mellettem *Szilágyi. Édesapja magyar volt,* azt hiszem azonban, hogy egy kukkot se tud magyarul.

— *Hát bizony, magyarul nemigen tudok,* — szól közbe a fiú, aki teljesen elangolosodott és a legbritebb külseje van mindnyájuk között. — Anyám angol volt és úgy látszik, az ő vére ütött át rajtam. Apám sokat mesélt Magyarországról, sajnos, azonban eddig még sohase jöhettem el ebbe a csodálatos országba.

Szilágyinak *Yak* a mellékneve, holott igazán nem hasonlít a tibetiek rokonszenves tejelő állatához. Legalább is a természettudomány eddig nem emlékezett meg olyan jakról, amely a legjobb evezősök között foglalt volna helyet. A görög eredetű *Pascalis* csónaktársai között *Micky* névre hallgat. A cambridgeiek büszkesége a csapatkapitány, *Wilson,* őt *Jackie*-nek tisztelik. Nem az első az evezősök rangsorában, viszont annál jobb étvágya van. Délben csaknem belebetegedett a töltöttpaprikába.

— Hat darabot evett, — árulja el Kingsford, aki bátyjával az ötödik, illetve a hatodik helyen ül a csónakban.

*

Fölöttébb tetszik az angol fiúknak a Margitsziget, a MAC-pályáról pedig az a véleményük, hogy ilyen tökéletes sporttelep még Angliában sincs. *Főképpen a tenniszpályákat és a MAC-ban uralkodó sportszellemet dicsérik.*

Egy-két kivétellel mindannyian bölcseletkari hallgatók, mégse bölcselkednek. Egészséges szemmel nézik a világot és szemlélődésük eredménye is maga az egészség.

Örülnek a versenynek, minekutána Németországban azt hallották, hogy Budapesten pedig föltétlenül kikapnak. Igaz, ezt az első nap mondták a jó németek, amikor a frankfurti versenyen csak harmadiknak ért a célba a cambridgei nyolcas. Miheztartás végett jó lesz azonban a Pannonia s a Hungária számára feljegyezni, hogy másnap teljes hajóhosszal verték a németeket, pedig azok remekül eveztek akkor is. Budapestről Prágába mennek. A prágai erőpróbát nem veszik komolyan. *A cseh evezőssportról igen keveset hallottak...* Egyébként tisztában vannak az európai sport értékeivel és *egyre-másra emlegették egy magyar sportember nevét, azét, aki a háború előtt három versenyszámban győzött az egyik Henley-regattán.* Rettentő furcsán ejtik a nevét, sehogyse tudom megérteni, hogy ki lehetett. Nagysokára aztán ráeszmélek, hogy *szegény jó Manno Miltiades* emlékét őrzik annyi kegyelettel a cambridgeiek. *Milti arcképe még ma is ott függ az angol evezősegyesületek székházaiban.*

*

Lipovniczky Pál kalauzolja az angolokat. Valósággal apjuknak tekintik és máris megajándékozták a *charming man* — elbüvölő ember — címmel és jelleggel, pedig azzal az angol nemigen dobálódzik. Node igaz, hogy Pali bácsi előtt nyitott könyv mind a nemzeti jellemük, mind pedig versenyzői fortélyuk. Vacsora közben megtudjuk tőle, hogy az angolok a magyar metropolitan-stílustól eltérően még mindig a jó öreg Steve Fairbairn módjára eveznek. Testmunka nélkül, csúnyán, de eredményesen. Erős fogással meritik az evezőt és kemény áthúzással rántják ki. Az utolsó mozdulatot harangszónak — bell-note — hívják. *Ők az evezősök Culberston-jai. Gépiesítették az evezést, pusztán eredményre törnek.*

— Sokan — foglalja össze véleményét Pali bácsi — biztosra veszik a magyarok győzelmét, de én azt hiszem, hogy *az angolok fognak győzni.* Rendkívül gyorsak, kitartóak és *ők is folyóvízhez vannak szokva!...*

A győztes *Kánya* Kálmán külügyminiszter hatalmas ezüstserlegét nyeri. Külön erre az alkalomra ajánlotta föl a sportbarát magyar miniszter.

*

Tíz óra után fölpattan helyéről a kistermetű kormányos, a népszerű Bustard és jelt ad a távozásra. Fegyelmezettek ezek a cambridgei fiúk, gyorsan rendbeszedik világoskék evezőskabátjukat és búcsúzóra elénekelik a *Jolly good fellow* kezdetű dalukat. A vendéglátók maguk is énekkel búcsúznak: — Dzsin, dzsin, dzsin, nagy, mint a Himalája — harsog az evezőstorkokból és már a kijáratnál haladnak az angol fiúk. Sebes iramban hajtanak velük a gépkocsik a Lukácsfürdő elé. Pihenni kell, mert vasárnap délután nehezebb mérkőzés vár reájuk, mint a frankfurti volt. A Pannónia s a Hungária Európabajnokok lesznek az ellenfelek.

—f —f

A vasárnap sportja

A magyar atlétikai szövetség kényelmi okok miatt nem rendezi meg a magyar—lengyel—osztrák atlétikai versenyt, így hát a vasárnap sportműsorát teljesen kimeríti a Ferencváros—Austria-mérkőzés és a cambridgeiek budapesti evezősversenye. A *közép-európai kupadöntő* utolsóelőtti fordulójáról már nem lehet újat írni, ismerjük úgy az osztrák, mint a magyar csapat felállítását és sajnos, ismerjük a mérkőzést vezető cseh bírót is... De ha a Ferencvárosnak sikerült megtartania eddigi formáját és Sárosi továbbra is olyan lelkesedéssel vezeti a csapatot, mint ahogy eddig tette, akkor a cseh bíró ellenére is elmaradhatatlan a zöld-fehéreknek az a kétgólos győzelme, amellyel a döntő mérkőzésekre is biztosíthatják magukat. A Ferencváros régi csapatával áll fel, bár lehetséges, hogy *kénytelen lesznek Toldit nélkülözni,* aki súlyos fogoperáción esett át az elmult napokban. Az Austria ugyancsak legerősebb csapatával jött Budapestre és Sárosival szemben a félelmetes hírű Sindelar fogja megmutatni a labdarúgás magas tudományát.

A részletes sportműsor egyébként a következő:

Labdarúgás: Ferencváros—Austria, délután fél 6 órakor az Üllői-úti pályán. — Országos amatőrbajnoki döntő az UTE és a SBTC között Hatvanban, délután 5 órakor.

Evezés: Nemzetközi regatta a margitszigeti pesti Dunaágban, délután 5 órakor. A Cambridge—Pannónia—Hungária-találkozó délután fél 7 órakor kezdődik s a magyar mellett az angol rádió is közvetíti.

Motorsport: A KMAC terepversenye reggel 9 órai kezdettel Óbudán. — A középmagyarországi motorklub bugaci csillagtúrája.

Tenisz: A SAC sátoraljaujhelyi teniszversenye egész napon át.

Atlétika: Az UTE versenye a Megyeri-úti pályán, délután fél 4 órakor.

Kerékpár: A vasutasok országúti versenye reggel 6 órakor, a bécsi országúton.

ÚSZÁS: Kerületközi úszóverseny Dél és Észak között Debrecenben.

A magyar atléták londoni útjának kulisszatitkai

Az egész magyar sporttársadalom nagy sajnálkozással vette tudomásul, hogy a mult héten megtartott angol bajnokságokon a magyar versenyzők meglehetős gyöngén szerepeltek. A hazaérkezett magyar csapat egyik tagja az alábbiakat mondotta el a londoni útról:

—A szövetség igen hibásan, közvetlenül az angol bajnokságok előtt, lekötötte az amsterdami versenyt. *A mérkőzések éjjel tizenkét órakor értek véget és így csak jóval két óra után kerültünk ágyba.* Ennek ellenére a vezetőség már reggel 9 órakor közös tréninget rendelt el az amszterdami gyakorlópályán, ahol álmosan és fáradtan tudtunk csak megjelenni. Másnap az angol bajnokságokon teljesen letörve versenyezhettünk és így nem tudtuk elérni azokat az eredményeket, melyeket normális viszonyok között el is várhattak volna tőlünk. Általában a vezetőség nem vette figyelembe kívánságainkat, nem állított össze pontos útiprogramot, minek következtében lekéstünk a Londonból visszafelé induló vonatról és teljesen feleslegesen még egy éjszakát kellett Londonban eltöltenünk. Különös volt az is, hogy hazafelé *nem kaptunk hálókocsit, bár tudtunkkal a holland szövetség úgy az oda-, mint a visszautazásra megfizette a hálókocsi költségeit.* Ekkor még úgy volt, hogy vasárnap indulnunk kell a budapesti lengyel—osztrák—magyar-versenyen és így természetesen kínosan érintett benünket, hogy hálókocsi nélkül kell megtennünk a majd két napig tartó utat. Sokan el is határoztuk, hogy *amennyiben a jövőben a szövetség nem biztosítja a hozzáértő vezetést, nem veszünk részt külföldi versenyeken.*

Ehhez a nyilatkozathoz, azt hisszük, nem szükséges bövebb kommentár.

Magyar rekordot akar javítani Szabó Miklós Stockholmban

Az Európába érkezett amerikai atléták tiszteletére a svéd atléta szövetség nagyszabású nemzetközi versenyt rendez július 24. és 26. között a stockholmi stadionban. A versenyen az amerikaiakon kívül a legjobb lengyel, angol és svéd versenyzők vesznek részt, míg a magyar színeket *Szabó* Miklós (MAC) és *Kovács* (BBTE) képviselik. Szabó Miklós, aki vasárnap reggel indul északi útjára, hogy teljesen kipihenve vegye fel a küzdelmet nagynevű ellefeleivel, pénteken délután erős tréninget tartott és 1200 méteren 3:11.6 percet futott. A tréning után az alábbiakat mondotta az *Uj Magyarság* munkatársának:

— Remélem, hogy Stockholmban legjobb formámat fogom kifutni és a magyar rekordot is sikerül megjavítanom. Betegségem, hála Istennek, teljesen a multé már s így bizakodva indulok útnak. A háromnapos stockholmi versenyen az első napon a 800, a másodikon az 1000, a harmadikan az 1500 méteres versenyben szerepelek. A könnyű északi levegőnek előre örülök, s hiszem, hogy be tudom bizonyítani: csak múló jelenség volt tavaszi rossz szereplésem.

Sportkicsik

() **Az augusztusi nagy-regatta versenyek Berlinben. (Augusztus 14—19.)** Az idei nemzetközi Európabajnokság versenyei augusztus 16 és 19 között Berlinben fognak lezajlani. Az *Uj Magyarság* utazási irodája a berlini nagy sporteseményekre rendkívül kedvezményes egyéni utazást készített elő, amely soha vissza nem térő alkalom Berlin és a mükincseiről világhíres Drezda megtekintésére. Lapunk berlini utazását természetesen nemcsak a kimondottan sportemberek vehetik igénybe, hanem lapunk barátai és hozzátartozóik is, akiket a legszebb sportág versenyein kívül érdekel Berlinnek és Drezdának lüktető élete. Az augusztus 14-től 19-ig tartó program igen gazdag. A versenyre egyéni utasaink augusztus 14-én reggel indulnak Budapestről, Drezdába érkeznek még aznap este. Drezdában egy napot töltenek, megtekintik Drezda városát, világhírű mükincseit és egyéb látnivalóit, délután kirándulnak a „Weisser Hirsch"-be, honnan a leggyönyörübb kilátás nyílik Drezdára és környékére. Második nap este utaznak tovább Berlinbe, hol három teljes napot töltenek. A három berlini nap főprogramja a bajnoki versenyek megtekintése, de ezek mellett autókárokon megtekintik egész Berlint. Egyik délelőtt alkalmuk lesz kirándulni Potsdam-Saint Sucybe. Utasaink Breslaun keresztül augusztus 19-én reggel érkeznek Budapestre. Az utazás 165 pengőbe kerül, melyben az összes költségek bennefoglaltatnak (Drezdában, Berlinben autókárok, kirándulás „Weisser Hirsch"-be, az összes szállodai adók, kiszolgálás, borravalók, stb.) Budapesttől—Budapestig. Az elszállásolás és legjobb bőséges étkezés igen jó polgári hotelekben történik. Zsebpénz beszerzéséről ugyancsak irodánk gondoskodik. Részletes program utazási irodánkban az érdeklődőknek rendelkezésére áll, vagy postán is megküldjük.

() **Uj egymérföldes hölgyúszó-világrekord.** *Newyorkból* jelentik: A Manhattan-uszodában rendezett amerikai hölgyúszóbajnoki verseny szombati első napján Leonora *Knight,* egy angol mérföldön 24 p 20.4 mp-re javította Helen Madison 24 p 34.6 mp-es világrekordját.

() **Ezer lira pénzbüntetést kapott Monti, de — játszhat.** A Középeurópai Kupa-bizottság szombaton délután folytatta tanácskozásait a Carlton-szállóban. Az olasz *Monti*-t 1000 lira pénzbüntetésre ítélték, amiért a legutóbbi mérkőzésen megütötte a bírót, de megengedték, hogy már a július 21-i KK-fordulón játszhassék csapatában. Az olasz kiküldöttéknek azt a javaslatát, hogy a román és a szerb bajnokcsapat már most bekapcsolódhassék a KK-küzdelmekbe, a jövőévi közgyülés napirendjén fogják tárgyalni. A kupabizottság vasárnap délelőtt tartja zárülését.

LÓSPORT

Ügetőverseny

A szombati ügetőversenyek eredménye a következő:

I. futam: 1. *Triumpf* (Kovács II., pari), 2. Nelli (Zwillinger, 2), 3. Léha (Raymer, 3). Fm: Bicskás, Dáridó, Susana, Lopusa, Bandika. Tot: 10:18, helyre: 10, 10, 10, olasz: 34, idő: 36.3.

II. futam: 1. *Ilona* (Kovács II., 2½), 2. Félix (Jónás, 8), 3. Glória (Maszár I., 1½). Fm: Leopárd, Guardian Todd, Csákány, Gabriella. Tot: 10:56, helyre: 16, 21, 14, olasz: 97, idő: 28.4.

III. futam: 1. *Ipoly* (Marschall, 5/10 reá), 2. Jonny (Zwillinger, 3), 3. Gladiátor (Raymer, 5). Fm: Gyarmati, Mátka. Tot: 10:16, helyre: 12, 16, olasz: 22, idő: 32.5. Kettősfogadás a II. és III. futamban: Ilona—Ipoly 10:67.

IV. futam: 1. *Minor* (Balog, 6), 2. Delila (Zeller, 2), 3. Upupa Epops (Bognár, 5). Fm: Olga, Arditti, Oda, Gudrune. Tot: 10:71, helyre: 25, 20, 23, olasz: 59, idő: 29.8.

V. futam: 1. *Margit S.* (Kovács II., 8/10 reá), 2. Tanoda (Kallinka, 12), 3. Egeria (Raymer, 1¼). Fm: Toti, Éva, Szép. Tot: 10:20, helyre: 17, 85, olasz: 94, idő: 38.8. Kettősfogadás a IV. és V. futamban: Minor—Margit S. 10:180.

VI. futam: 1. *Opál* (Fityó, 8:10 reá), 2. Vág (Kovács J., 4), 3. Estike (Baik, 2). Fm.: Röpke, Ördöglánya, Krilatica, Vadorzó, Tigris, Viki, Tommy és Ragyogó. Tot.: 10:21, helyre: 12, 13, 13, olasz: 36. Idő: 29.9.

VII. futam: 1. *Muscicapa* (Steinitz, 7/10 reá), 2. Fregoli (Dózsa, 3), 3. Pallós (Zwillinger, 2). Fm.: Eber B. Tot.: 10:18, olasz: 23. Idő: 25.7.

VIII. futam: 1. *Győző* (Fityó, 1½), 2. Steirische Liesl (Zwillinger, 3), 3. Tenore lánya (Kovács II., 6). Fm.: Szeretö, Olivia, Jeles O. S. Tot.: 10:27, helyre: 13, 15, olasz: 30. Idő: 28.2. Kettősfogadás a VI. és VIII. futamban: Opál—Győző: 10:53.

IX. futam: 1. *Évike* (Wiesner, 4), 2. Zivatar (Zwillinger, pari), 3. Orsolya (Marschall, 2). Fm.: Nagybánhegyes, Szélhámos, Murcos. Tot.: 10:68, helyre: 15, 11, 15, olasz: 42. Idő: 32.5.

X. futam: 1. *Lilla* (Dózsa, 3), 2. Mucs (Kovács II., 8), 3. Szeszélyes (Maszár I., 4). Fm: Ophdian, Délibáb, Tóbiás, Csalán, Majmi Vártleány, Szoknyahős, Gina, Rota, Pezsgő, Pajkos. Tot: 10:76, helyre: 27, 65, 35, olasz: 253, idő: 31.3. Kettősfogadás a IX. és X. futamban: Évike—Lilla 10:727.

XI. futam: 1. *Riviéra* (Zwillinger, 6/10 reá), 2. Ond (Baik, 6), 3. Ribilió (Steinitz, 3). Fm: Osztalék. Tot: 10:13, olasz: 29, idő: 31.2.

XII. futam: 1. *Bosiljka* (Maszár F., 6/10 reá), 2. Árva (Marschall R., 3), 3. Bohém (Soldos, 4). Fm: Látrány, Ottó, Mausi II., Regina, Mámor. Tot: 10:13, helyre: 11, 13, 14, olasz: 30, idő: 35.3.

Megyeri versenyek

Az *Orlovas Szövetkezet* vasárnapi versenyére a nevezések nagyon jól sikerültek. Bizonyára újra nagyszámú közönség fog Megyerre kirándulni. A nap főszáma a Vádlottgátverseny, melyben kilenc ló indul. A győztes előreláthatólag nem a favorit, hanem Vak tyúk lesz. A többi futamban igen nehéz a győzteseket eltalálni, mert az esélyek nagyon jól ki vannak egyenlítve. — Jelöltjeink:

I. Bokros—Kolibri
II. Vak tyúk—Cheky—Ametist
III. Algir—Tiny
IV. Nyári nap—Szelim pasa
V. Bogyó—L'Aiglon
VI. Sherry—Sylva—Búzakalász
VII. Col Santo—Kopó.

A versenyek kezdete délután 3 óra 25 perckor.

EGÉSZSÉGESEBB ÉS BOLDOGABB JÖVŐ ÚTJÁT EGYENGETI a most megjelent

Bevezetés az öröklésztanba

című mű.

Irta: Dr. Greguss Pál egyet. m. tanár.

A tartalomjegyzékből: A környezethatás és az ember. — Örökléstani alapismeretek. — Szerzett sajátságok. — Kiválasztás. — A nemiség problémája. — Fiú-e vagy leány? — A normális öröklést módosító tényezők. — Az öröklestani eredmények felhasználása. — Az átöröklés jelentősége a nemzetek jövőjére, stb. stb.

Rendkívül gazdagon illusztrálva, igen szép kiállításban ára csak P 6.50

Beszerezhető az Uj Magyarság kiadóhivatalában, Budapest.

cia királlyal szemben, aki megtiltotta a textilárú behozatalát a császár fennhatósága alatt lévő országokból, ami végeredményben meg is pecsételte az akkor már hanyatló arrasi szőnyegipar sorsát. 1539-ben meg Audenarde-ban tört ki sulyos válság. Immár kétszázados virágzás után u. i. visszaélések mutatkoztak, miért is Mária március 4-én szigorú rendeletet bocsátott ki az utólagos színezés megtiltása tárgyában, elkobzással fenyegetvén azokat a darabokat, amelyek a tilalom megszegésével készültek. Ez még nem lett volna baj, csakhogy egyidejűleg császári biztosok jelentek

UDVARY PÁL
A Benczúr-Társaság

meg Antverpenben — a szőnyegkereskedés e csomópontján — és az állítólagos visszaélések ürügye alatt az audenarde-i szőnyeges hajókat zár alá vették. A hír hallatára Audenarde-ban valóságos forradalom tört ki. A szőnyegszövők elhatározták, hogy nem nyúlnak munkához mindaddig, míg a lefoglalt árut jogos tulajdonosaik vissza nem kapják, majd azzal fenyegetőztek, hogy kivándorolnak és I. Ferencz fontainebleaui gyárába állnak be. Végre is a város grófjának sikerült elsímítania

uralkodója. Mint hercegprípás és királyi helytartó hal meg Pozsonyban 1568-ban.

A külföldről hozott szőnyegneműt Oláh különféle városi lakásai között osztotta fel. Idekerültek az egyszerűbbek a földre, lócára, a szebbek asztalra, de főképen a falra. (Az akkori szokás szerint a szőnyegeket és kárpitokat nem is tartották állandóan a falon, hanem a javát csak ünnepies alkalmakkor akasztották ki.) Oláht, mint a király tanácsosát és később helytartóját magához kötötte a bécsi udvar és így idejének nagy részét Bécsben töltötte, hol városi lakásán kívül a falakon túl Nicoletusban épített magának kastélyt. Ezek és még pozsonyi és nagyszombati lakásai

SENYEI JÓZSEF: *bonyhádi Perczel Armandné*
zalon kiállításáról.

osztozkodtak a flandriai textilneműn. A részletekről végrendeletéből értesülünk.

A nagyszombati házban levő „nagy hosszúkás szőnyeget a kereszt alatt roskadozó Megváltó alakjával, valamint egy egy négyszögleteset azzal a jelenettel, amikor Szent János megkereszteli Krisztust, mindkét selyem és aranyfonállal átszőtt szőnyeget" az esztergomi egyháznak adja, négy más hasonlót a nicoletusi kápolna kap. A Nicoletusban levő összes szőnyegeket unokahúga Lukrécia kapja, „kivévén a nagy kárpitot, amely a kastély falán lóg s amelyet az esztergomi egyház kap".

Képzőművészet
1927. 5. 7.

Senyei József

— (Senyei József festőművész nagy sikere Észtországban.) Tallinnból jelentik: *Senyei* József külföldön élő magyar festőművész legutóbb megfestette *Päts Konstantin* eszt államelnök arcképét. Az eszt sajtó igen nagy elismerés hangján emlékezik meg *Senyei* művéről, amelyet a legtöbb lap a művész életrajzával együtt közöl is. Az arcképet az eszt állam vásárolta meg a kadriorgi kastély számára. Senyei József magyar festőművész elkészíti *Laidoner* tábornok, hadseregfőparancsnok, *Orasmaa* tábornok, testőrparancsnok és még több más eszt közéleti előkelőség képmását is. *Senyei* József, aki egyébként *László* Fülöp tanítványa, eredetileg építészmérnöknek készült és tanulmányai végeztével műépítészi oklevelet nyert. Mint festőművész *bejárta egész Európát* és alkalma volt számos előkelő személyiség arcképét megfesteni. Elkészítette többek között a pápa és *Horthy* Miklós kormányzó arcképét is. Többször lefestette *Smetona* litván köztársasági elnököt. Angliában lefestette a *királyi ház több tagját*, most *ötvenéves*. Amerikában pedig *több milliomos arcképét készítette el.*

Budapesti Hírlap
1935 jún. 21.

Ajnácskő, várrom.
Chizsnyó, r. k. temp
Csetnek, ev. templo
Czíz, ref. fatemplom
Derecske, r. k. temp
Egyházas-Bást, r. k
Geczelfalva, ev. ten
Hárskút, r. k. templ
Ispánmező, ev. tem
Jánosi, r. k. templo
Kövi, ev. templom.
Királyi, ev. templon
Krasznahorka, régi
Murány, várrom. (?)
Ochtina, régi templ
Pelsőcz, ref. templo
Rákos, várrom.
R. k. templon
Raskó, ev. templom
Rima-Brezó, ev. ten
Rimaszécs, ref. tem
Rozsnyó, székes-egy
Runya, ref. templon
Sebes, templom

Senyei József

festő

lásd

Lex Magy Társ

502. b. l.

MDK

Senyei József

Zwack Lajos arcképe, of.

Az utolsó "48-asok" egyike, of.

Női arckép, of.

Nemzeti Szalon 1927 okt. 57. csop. kiáll.

MDK

Senyei József

néhai dr. Zielinszky Szilárd arcképe, of.

Dr. Gaál Endre arcképe, of.

báró Prónay Dezső arcképe, of.

Nemzeti Szalon 1927 okt. 57. csop. kiáll.

MDK

Senyei József

Dr. Madarassy Béla arcképe, of.

Dr. Gebbi Károly arcképe, of.

Mészáros János érseki helynök arcképe, of.

Nemzeti Szalon 1927 okt. 57. csop. kiáll.

MDK

Senyei József

Szentgály Antal, repr.

Képzőművészet 1928. 8-9.sz.

MDK

Sennyey József épitész-festő

Rajzai a Műcsarnok tárlatán.

Épitő Ipar-
Épitő Művészet , 1926. 108.lap

MDK

Senyei József

építészmérnök

Bpi Mérnöki Kamara közleményei. MMEKözl. 1927. aug. 14. 210. 1.

MDK

Senyei József

Dr. K. S. urnő arcképe, of.

N. Szal. Téli Tárl. 192o. dec.
16.1.

Samuel Moses

Dr. K. S. Dutt memorial of.

N. Smal. Tell Tarl. 1920. doc.

Ic.1.

Senyei József MDK

A törzsorvos, szin.kréta

Egy mükedvelő vezérkari, szin.kréta

Wulka-Galusiiskaiai-ut, szin.rajz.

Huszársági roham Kamionkánál, szén r.

Gömöry Árpád százados arcképe, kréta

Magyar Aquarellisták és Pasztellfestők

Egyesületének V. kiállitása.

Nemzeti Szalon 1916. nov.

Senyei József MDK

A müvész összekötő tiszt, szin,kréta
Az alhadbiztos " "
Róm.kath. páter szin,kréta
Az ezredorvos, szin,kréta

Magyar Aquarellisták és Pasztellfestők
Egyesületének V. kiállitása.
Nemzeti Szalon 1916. nov.

Senyei József MDK

Dr. Zielinszki Szilárd arcképe

Mücsarnok 1924 őszi tárlat

Senyei József MDK

Galgóczi Heteés Alfrédné arcképe

Műcsarnok 1924 őszi tárlat

Senyei József MDK

Kubelik Jan, rajz

Műcsarnok 1926 Angol-magyar kiállitás

MDK

Senyei József

MDK

Férfiarckép, rajz

Műcsarnok 1926 Angol-magyar kiállítás

Sevyci József

„Gehérthee" c. képe nezepel a Nemzeti Szalon nagy tavaszi tárlatán (emlitve)

Magyarság 1927 VI. 16.

Senyei József

„Nős kéjmás" c. pantellje
nezepel a Nemzeti Szalon
kavani tákla-tán (emlitve)

Pesti Hirlap 1927 VI. 16.

Senyei József

Szerepel a Nemzeti Szalon
tavaszi tárlatán

Nyiróg 1927 VI. 16.

Sanyei József

Műcsarnok téli tárlatán női képmásaival szerepelt.

PH·929.XII·22.

Senyei József

Portrékkal nézzel a
hűcsaznok téli tárlatán

Magyarság 1926 II-27

Semper József

XI. Pius pápa arcképét festi a budapesti Szt. Benedek rendi reálgimnázium számára.

Ms. 1932. XII. 24.

Senyei József (1885-)

Az utolsó 48-as honvédek egyike.
Oljf. Sign. 922.

Öreg tengerész.
Oljf.

A Fővárosi Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke
Budapest 1952.

Senyei József
festőművész

MŰVÉSZET

Magyar festő sikere Litvániában

Rigából jelentik: *Senyei* József arcképfestő, aki évek óta külföldön él, ahol nagy elismerést szerzett a magyar művészetnek, hosszabb idő óta Kaunasban, Litvánia fővárosában tartózkodik és művészetével itt is nagy sikereket ért el. Senyei lefestette *Smetona* litván köztársasági elnököt és *Tubelis* miniszterelnököt. Különösen jól sikerültek *Reuterswäld* svéd követről és *Memurray* amerikai követről készült arcképei. Senyei két hét múlva Észtországba utazik, ahol megfesti *Pätz* államelnök arcképét.

Magyarság
1935 III. 22

A könyv lap-száma	Számlázás

Össz

BI/ ..... ügy

.....

A főpénztárkönyvbe bejegyezte:

193 .....

Könyveltetett a folyószámla-könyvben:

193 .....

Könyveltetett ..... a könyvben:

193 .....

Sennyei József

— **Szászy Béla arcképének leleplezése.** A Magyar Jogászegylet május 19-én délután 6 órakor a Budapesti Ügyvédi Kamara dísztermében (Szemere-utca 10) *Szászy Béla* igazságügyi államtitkár, a Jogászegylet néhai elnökének emlékezetére ünnepi teljes ülést tart. Az ülésen leleplezik *Szászy Béla* arcképét, *Sennyei József* festőművész alkotását. Elnöki megnyitót dr. *Osvald István* kuriai másodelnök mond, majd dr. *Szladits Károly* egyetemi tanár emlékezik meg Szászy Béláról.

PH. 932. V. 18.

Senyei József

Lázló Fülöp tanítványa. Portréfestő.
Szerepel a Nemzeti Szalon holmy
nyíló csoportkiállításán

Est 1927 X. 8

Sennyei József festő

Portrékkal mezgyela Nemzeti Szalon csoportkiállításán

Magyar Hirlap 1927 X.9.

I

MDK

/Senyei József

Az utolsó 48-as honvédek egyike, o.

Öreg tengerész, o.

Növ. Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke

Bp. 1952.

Sennyei József festő

Szerepel a Nemzeti Szalon okt. 9-én megnyíló csoportkiállításán

Magyarság 1927 X. 8.

Sennyei József festő

Szerepel a Nemzeti Szalon csoportkiállításán

Reggel 1927 X. 10.

Semyei fórsej

„Anyám", „Apám", „Madarassy Béla",
„Zelinszky Szilárd", „Perczel Olivérné"
„Katona Mihályné", és „Béke" c.
Lépeivel nezepel a Nemzeti Szalon
csoportkiállításán (emlitve)

Magyarság 1927 x.9

Sennyei József

„Öreg tengerész" és más portrékkal szerepel a Nemzeti Szalon csoportkiállításán

Pesti Napló 1927 X.9.

Sennyei József

30 pesztéval nézepel a Nemzeti Szalon csoportkiállításán.
A háboru előtt László Fülöp londoni magánciskolájában tanult.
Emlitve: „Gobbi Károly", „Ajnám", „Anyám", „báró Prónay Dezső", „Öreg tengerész", „Béke"

Pesti Hirlap 1927 X.9

Sennyei József festő

Portrékkal szerepel a Nemzeti Szalon csoportkiállításán

Nemzeti Ujság 1927 X. 11.

Sennyei József festő

Szerepel a Nemzeti Szalon
csoportkiállításán

Magyarság 1927 X. 11

Sennyei József

Szerepel a Nemzeti Szalon
okt 9-én megnyíló csoport-
kiállításán

Magyarság 1927 X. 5

Senyei József

Művével szerepel a Műcsarnok
Téli Tárlatán.

P. K., 929. XII. 22.

Senyei József

festőművész

Képzőművészeti Társulat jubileumi kiállitása - a Műcsarnokban- képével szerepel.
Felesége arcképe.

Pesti Hirlap
1930.XII.21.

Senyei József

MDK

br. Prónay Dezső arcképe

Műcsarnok 1925 tavaszi tárlat

MDK

Senyei József

"bonyhádi Perczel Armandné" c. műve. Repr.
(A Nemzeti Szalon kiállitásáról.)

Képzőművészet, 1927. 5.sz. 22.lap

Senyei József MDK

özv. Perczel Józsefné arcképe

Műcsarnok 1925 tavaszi tárlat

MDK

Senyei József, festöm.

a III. termet jellemzik az arcképek, tanulmányfejek.

? kiállitás III. terem müfei.
Müvészet.1918. 3.l.

Senyei József, festöm. MDK

életnagyságu szép portréjáról meg kell emlékeznünk, melynek friss, szuggesztiv hatása alól nem vonhatja ki magát a nézö.

Egyike azoknak a portréknak amelyeknek közvetlensége egy jó óra ihlete.

Chroniqueur:
Mücsarnok. -Téli tárlat.
Képzömüvészet. IV.évf. 26.sz. 28.1.

MDK

Senyei József, festőm.

említésre méltó művel szerepel.

/gy./: A Műcsarnok téli tárlata.
Képzőművészet. 1929.16.sz. 25-28.l.

MDK

Senyei József

Medveczky A. alezredes arcképe, of.

Az 1921.évi őszi kiáll.tárgym. Műcsarnok.1921. nov. 19.l.

Senyei József MDK

Clausius német hadvezér, szin.kérta r.
Német 15 cm-es tarack Polesiában, vizf.
Tüzérségi beton megfigyelő, pastell
Összelőtt orosz tüzérségi megfigyelő, past.

Magyar Aquarellisták és Pasztellfestők
Egyesületének V. kiállitása.
Nemzeti Szalon 1916. nov.

Senyei József

MDK

Női arckép

Műcsarnok 1924. tavaszi kiállitás

Senyei József MDK

S.G. arcképe, olf.

Műcsarnok 192o. tavaszi kiállitás

Senyei József

Az utolsó 48-as honvédek egyike, olf.

Műcsarnok 1923 tavaszi tárlat

Senyei József

MDK

Z.L.ur arcképe, olf.

Műcsarnok 1923 tavaszi tárlat

Senyei József

MIK

Anyám arcképe, olf.

Műcsarnok 1923 tavaszi tárlat

Senyei József MDK

Akt kutyával, rézkarc

Mücsarnok 1923 tavaszi tárlat

Senyei József MDK

Dr. Corzan Avendano Béláné

Mücsarnok 1939. téli tárlat

Senyei József MDK

Mater Dolorosa, olf.

Egyház és Művészet
Nemzeti Szalon 1919.

Senyei József MDK

báró Prónay Dezső arcképe, olf.

Műcsarnok 1925. Tavaszi kiállítás

Senyei József MDK

özv. Perczel Józsefné arcképe, olf.

Műcsarnok 1925. Tavaszi kiállitás

Senyei József MDK

W.M. urhölgy arcképe, olf.

Műcsarnok 1920-21. Téli kiállitás

MDK

Senyei József.

a N.Sz. által rend.63 csop.kiáll. egyikén szerepelt müveivel. 1927.

A Nemz. Szal. 4oo-ik jub. és a KEVE XX-ikkiáll.-a. 1929.febr.

SENYEI JÓZSEF

Öreg tengerész.

A Műcsarnok őszi tárlatáról.

Képzőművészet, 1927.4.sz. 14.old.

MDK

Sennyei József

Tárlatok. Képzőművészet 1931. márc. 68.l.

MDK

Senyei József

özvegy Perczel Józsefné arcképe, of.

Tav. kiáll. Mücs. 1925. máj. 22.1.
22.á.

MDK

Senyey József, festöm.

Virágcsendélet. Olf. 58x54. J.l.j

Árv. Közl. 1930. 4.rk.sz. 55.szám. 33.l.

Semyei József,

MDK

Müller Lacika.

Műcs.-OMIT."A gyermek a művészetben" kiáll. 1940.II.-III
Kat. 32.l.

MDK

Senyei József

báró Prónay Dezső arcképe, of.

Tsv. kiáll. Műcs. 1925. máj. 23. l.

MDK

Senyei József f.

Tav. kiáll. Mücs. 1925. máj. 38. l.

MDK

Senyei József, festőm.

Virágcsendélet. Olf. Jelz.

Árv. Csarn.1937.okt.83.sz./Árv.Közl. rk.sz./ 36.l.

MDK

Senyei József

Virágcsendélet.Olajf. /Jelzett./

Árverési Közlöny,1937.okt.rk.sz.36.l.

MDK

Senyei József, festőm.

Virágcsendélet. Olf. Jelz.

Árv. Közl. 1937.4.rk.sz. 34.l.

Senyey József festő

MDK

MTárs őszi kiáll. 1938. nov. Műcs. 38 l.

M.D.K.

Senyei József /1885-

715. Az utolsó 48-as honvédek egyike. Olajf. 78.5x63 vászon.

716. Öreg tengerész. Olajf.

Háborus műtárgyveszteség-jegyzékek. IV. füzet. MUMOK. Bp. 1952. 50. l.

MDK

Senyei József

Képzőm.Társ. Évkönyve 1928. 20-36.o.
Pethő Zoltán: Hauszmann Alajos

Semper József
lásd: Schön

Senyei József MDK

W.M. urhölgy arcképe, olf.

Műcsarnok 1920-21 téli kiállitás

Senyei József MDK

S.G.urnő arcképe, olf.

Mücsarnok 192o. tavaszi kiállitás

MDK

Senyei József

Képzőművészet 1929. 16. sz. 28.l.

MDK

Senyei József

Művészet 1918. 3.1.

MDK

Senyei József

Arckép, repr.

Képzőművészet 1930. 27. sz. 46.l.

MDK

Senyei József

Napfelkelte vihar után, olajf.
Szigliget romjai, "
A vörösberényi ref. templom, olajf.

A Balatoni Társaság II. Kiáll. Kat. 1924.
Nov.29.-Dec.8. 19.lap

MDK

Senyei József, festőm.

B.K.urhölgy arcképe. Of.

Nemz. Szal. 1910. okt.kiáll. Kat. 13.1.

Senyei József MDK

Anyám arcképe, olf.

Mücsarnok 1916-17 téli tárlat

MDK

Senyei József

Anyám arcképe, of.

Stecher Egon arcképe, of.

Malanotti Elemér arcképe, of.

Nemzeti Szalon 1927 okt. 57. csop. kiáll.

MDK

Senyei József

Ifju leány, repr.

Uj Idők 193o. 2. sz. 57.1.

MDK

Senyei József

Magyar festő portréja az észt államelnökről.
Pesti Napló 1935. jul. 21.

MDK

Senyei József

V. E.-né arcképe, repr.

Képzőművészet 1930. 27. sz. 46.l.

MDK

Senyei József

V. E.-né arcképe, repr.

Képzőművészet 1930. IV. évf. 27. sz.
46.l.

MDK

Senyei József, illusztr.

1146. Egy honvéd lovas hadosztály törzse. A m.kir. H
Honv. lovas hadoszt. parancsn.urai. Emlékezésül a világháboru vigabb napjaira. Orosz harct
tér.1916. Bp. 29.er. szines lithografia.

Dr.Szemlér Lörinc gyüjt.-nek aukciója. Bp.1936.
Könyvdiszek. - Könyvillusztrációk.
Árv. Közl. 1936. 5.rk.sz. 88.l.

Sennyei József.

A Nemzeti Szalon kiállitotta müveit 1927-ben

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története, kézirat.

Senyei /Schön/ József MDK

Magyar épitőmüvészet,

Mücsarnok 1913/12. J ubileumi kiállitás

Senyei /Schön/ József

MDK

Angol tengerész, tanulmányfő, olf.

Műcsarnok 1911/12. Jubiláris kiállítás

Senyei !Schön/ József MDK

B.P. urnő arcképe, olf.

Műcsarnok 1911/12. Jubiláris kiállitás

MDK

Senyei /Schőn/ József

Nemespalágyi Palágyi Kálmán ur arcképe,of.

Képzőm.Társ.1913.tav.kiáll.kat.
67.l.

MDK

Senyei /Schön/ József, festőm.

511. Csendélet. Olf.

KMT 1912. tav.kiáll. Kat. 68.l.

SENYEI /SCHÖN/ JÓZSEF

Angol tengerész, tanulmányfő. Olajf.

Műcsarnok 1911/12. téli kiáll.kat. 69.oldal

MDK

Senyei/Schön/József, festőm.

511. Csendélet. olf.

KMT 1912. tavaszi kiáll. Kat. 68.l.

Senyei /:Schön:/ József festőművész: MDK.

/A Műcsarnok tavaszi tárlatán vett részt/

Ország-Világ, 1912. 528.l.

MDK

Senyei /Schőn/ József

Magyar épitőmüvészet /Allegoria/.

Mücsarnok 1911/12. téli kiáll. kat. 79.l.

MDK

Senyei (Schön) József

Dr.Papp Gyulané úrnő arcképe.Olajf.Mgt.

KMT 1913.tav.kiáll. 66.l.

Senyei József MDK

Müller Lacika

Mücsarnok 1940 Gyermek a művészetben c.kiáll.

Sennyey József

MDK

dr. Zielinsky Szilárd

Műcsarnok 1941 Arcképkiállítás

Senyei /Schön/ József

MDK

A londoni hatalom, rézkarc

Műcsarnok 1911/12. Jubiláris kiállitás

MEK

Senyei József

vitéz Irsy László

KMTára. 1938. őszi tárlat, 29 l.

Senyey József MDK

Önarckép, olf.

Mücsarnok 1932/33 téli kiállitás

Senyei József MDK

Veit Albert arcképe, olf.

Mücsarnok 1928/29 téli kiállitás

Semjei Jósef mür

Prot. rele

1927. 603-06

Senyei József

Magyar Művészet, 1927

606.0.
kiállítások.

Senyei József

dr. Imre József arcképe

Műcsarnok 1931 Művészcsoportok kiállítása

Senyei József

MDK

Dr. Graeser Frigyesné, olf.

Mücsarnok 1931 őszi kiállitás

Senyei /Schön/ József MDK

Tánc, mezzotinta-rézkarc

Mücsarnok 1911/12. Jubiláris kiállitás

Senyei /Schön/ József

MTK

S.M.-né arcképe, olf.

Miesarnek 1914. tavaszi kiállitás

Senyei /Schön/ József MIK

Deutsch Manci és Irénke arcképe, olf.

Műcsarnok 1914. tavaszi kiállitás

Senyei /Schön/ József MDK

Palágyi Kálmánné arcképe, olf.

Művészek 1914. tavaszi kiállítás

Senyei /Schön/ József

MDK

Atyám arcképe, olf.

Mücsarnok 1913-14. téli kiállitás

Senyei /Schön/ József MDK

Memespalágyi Palágyi Kálmán arcképe, olf.

Műcsarnok 1913. tavaszi kiállitás

MDK

Senyei (Schön) József

Etaplesi halászok. Rajz.

Műcsarnok, 1912.tav.kiáll. 74.lap

Senyei /Schön/ József

MDK

Báthory Emmy, Kató és Magda arcképe, olf.

Műcsarnok 1913-14 téli kiállítás

Senyei /Schön/ József MDK

Balla Alice arcképe, olf.

Mücsarnok 1913-14 téli kiállitás

MDK

Senyei /Schön/ József

MDK

Dr. Papp Gyuláné arcképe, olf.

Műcsarnok 1913. tavaszi kiállitás

MDK

Senyei/Schön/ József, graf.

A Picignyi és Montreu-i templom. Ceruzarajz.
Küzdelem. Szénrajz. 47.
1

Műcs-OMKT Hegedüs L. és Tull Ö. hagyat.kiáll.
és
Akv.- és Paszt.festők Egyes. és Graf. Egyes.-nek kol
lekcióiból rendezett kiáll. 1912 máfc. Kat.46.l. és
47.l.

Senyei /Schön/ József MDK

Csendélet, olf.

Mücsarnok 1912. tavaszi kiállitás

Senyei/Schön/ József MDK

Magyar épitőművészet, Softground

Műcsarnok 1912.Hegedüs L.Tull Ö.Akvarell és pasztellfestők és grafikusok egyesülete kiállitásai.

Senyei /Scgön/ József MDK

Az én muzsám, rézkarc

Macskás nő, rézkarc

Hajóvontatás, rézkarc

Mücsarnok 1912. Hegedüs L. Tull Ö. Akvarell és pasztellfestők és grafikusok egyesülete kiállitásai.

Senyei /Schön/ József MDK

Hajóvontatás, rézkarc

Műcsarnok 1912. Hegedüs L. Tull Ö. Akvarell és pasztellfestők és grafikusok egyesülete kiállításai.

Senyei /Schön/ József MDK

A Picignyi és Montreau-i templom, ceruza

Mücsarnok 1912. Hegedüs L. Tull Ö. Akvarell és pasztellfestők és a grafikusok egyesülete kiállitásai

Senyei József MDK

Férfiarckép, olf.

Műcsarnok 1927 tavaszi kiállítás

Senyei József MDK

bonyhádi Perczel Ármandné arcképe, olf.

Műcsarnok 1926 téli kiállítás

Senyei József

MDK

özv.K.I.-né arcképe, olf.

Műcsarnok 1926 téli kiállitás

MDK

Senyei József, festőm.

926. Kalotaszegi nő. Olf. J.l.j.

Árverési Közlöny. 1929. évf. 3. rk. sz. 36. l.

Senyei József [redacted]

Feleségem arcképe, olf.

Műcsarnok 1930/31 jubileumi kiállítás

Senyei József MDK

Szentgáli Antal arcképe, olf.

Műcsarnok 1928 tavaszi kiállitás

Senyey József MDK

br. Prónay Dezső arcképe

Mücsarnok 1930/31 jubileumi kiállitás

M.D.K.

Sennyei József, Bpesti

Körmendy Nándorral közös tervre 500 pengős harmadik díjat nyert a győri szegény ház pályázatán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1928. XLIX. évf.

jan. 25. sz. 8. old.

Senyey József

festő N. 945

A hajmáskéri tüzérségi kaszárnya tiszti kaszinója számára fenti, aki tartalékos tüzérhadnag, megfestette Lipót Szalvátor főherceg arcképét. Ugyanúgy fenti festette Jakabffy Ferenc építőmester arcképét a Magyar Építőmesterek Egyesülete részére.

Budapesti Hirlap

1913. nov. 15.
(Képzőművészet.)

ntetü Bizottság!

n szerencsém a székesfehérvári bazili-
pcsolatos kőmuzeum és Szent István
ak 1938 okt.1- december 31-ig fel-
VIII.számu leszámolásomat felter-
zt átvizsgáltatni és részére a fel-
assék.

repel:

ra befolyt .-.- 288.90
lyt. 13.08
énybevett összeg. 3767.89
által a VII.sz.leszámolás-
ny. 28.60

Bevétel összesen. . . . 4098.47

M.D.K.

Senyei József

574. Müller Lacika. Mgt.

"A gyermek a müvészetben" kiállitás tárgymutatója Bp. 1940. Orsz. M. Képzőmüv. Társulat. 32. l.

MDK

Senyei József

Kubelik Jan, rajz

Angol-magyar kiáll. műcs. 1926. máj. 28. l.

MDK

Senyei József

Férfiarckép, rajz

Angol-magyar kiáll. Mücs. 1926. máj.
28. 1.

majd, arra irom.

, a mostohádnak, mit adol?

MDK

Senyei József

A művész összekötő tiszt, sz.kréta

Az alhadbiztos, "

Róm.kath. páter, "

MAFB 5. kiáll. K.Szal. 1916. nov. 23. 1.

MDK

Senyei József

Clausius német hadvezér, sz.kréta

Német 15cmes tarack Polesiában, vf.

Tüzörségi beton megfigyelő, paszt.

Összelőtt orosz türézségi megfigy. paszt.

MAFB 5. kiáll. N.Szal. 1916. nov. 23. 1.

MDK

Senyei József

Wulka-Galusiiskaiai-ut, sz.kréta

Huszársági roham Kamionkánál, szén

Gömöri Árpád arck. kréta

MAFI 5. riáll. K.Szal. lylb. nov. 23. l.

MDK

Senyey József, festö

báró Prónay Dezsö arcképe. Of.

MKT-Mücs. Tavaszi kiáll. és Gyüjt. kiáll. 1925 máj.-jun.
Kat. 23.1.

MDK

Senyei József, festö

özvegy Perczel Józsefné arcképe. Of.

OMKT-Mücs. Tavaszi kiáll. és Gyüjt.kiáll. 1923 máj.-jun.
Kat. 22.1.

MDK

Senyei József

dr. Lengyel Józsefné arcképe

Budapest a Gellérthegyről

Feleségem arcképe

M. Szal. kiáll. 1927. jun. 23. l.

MDK

Senyei József

Az ezredorvos, sz.kréta

A törzsorvos, "

Egy mükedvelő verérkari, sz.kréta

MAPE 5. miáll. M.Szal. 1916. nov. 23. 1.

MDK

Senyey József

Kassai bevonulás 1938. nov.11., of.

Nagy. Művészetért kiáll. r.Műcs. 1940. febr.
18. 1.

MDK

Senyei József

A Balaton Almádi-i kőbánya, of.

Füzfői öböl mentén, of.

Balatoni Társ. 3. N.Szhl.393.kiáll. 1928. ápr. 22. l.

MDK

Senyei /Schön/ József

Dr. Papp Gyuláné arcképe, of.

Képzőm. Társ. 1913. tav. kiáll. kat. 66.l.

~~Horvát Markiás~~

Sennyei

epitetter 1564-ben az elpusztult Szigetvárt. Palánképítés.

lásd

Takács: Rajzok a török világból. II. 20-47. l.

l.

Bierbéptőrt

161. l.

K

P

weil von diesem Standpunkte aus auch die Frage nach der genauen

von mehreren bereits erschienenen Ausgaben der Gedichte Schubarts zu wissen scheint, oder wenigstens keine Kenntnis davon nimmt. Ein Vergleich mit den bis zum Jahre 1816 erschienenen Ausgaben der Gedichte Schubarts zeigt allerdings, dass Filtsch sie tatsächlich nicht in der Hand gehabt haben kann; die Abweichungen im Text sind zu gross. Die von Schubart selbst 1785 und 86 im Kerker veranstaltete Ausgabe seiner Gedichte [2]) ist, was den Text der darin enthaltenen Gedichte anlangt, für alle spätern Ausgaben grundlegend geworden. Bis 1816 erscheint meines Wissens nur noch eine Ausgabe, von seinem Sohne Ludwig 1802 herausgegeben.[3]) Die Gedichte dieser Ausgabe stimmen textlich mit der Originalausgabe überein. Vor der Originalausgabe wurden die Gedichte Schubarts im Jahre 1785 von einem unbekannten Herausgeber unter dem Titel »Chr. D. Friedr. Schubarts Gedichte aus dem Kerker«[4]) dem Druck übergeben. Auf diese Ausgabe und die darin vorkommenden Textentstellungen bezieht sich Schubart in der Vorrede zu seiner Ausgabe: »... und doch hab ich nie ein Gedicht ... ausdrücklich

---

[1]) Siehe auch Trausch: Schriftstellerlexikon der Siebenbürger Deutschen I, 325 f.

[2]) Stuttgart in der Buchdruckerei der Herzoglichen Hohen Karls-Schule Bd. I 1785; Bd. II 1786.

[3]) Frankfurt am Main 1802 bey J. C. Hermann.

[4]) Zürich bey Orell, Gessner, Füssli und Comp. MDCCLXXXV.

Sényei József

építész

MÁV mellékvonali

közép állomás terv.

(Nagy Gyulával)

fél megvétel.

Benhárd MÁV

m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztert

12743/1938 szám.
III.

BUDAPEST

B I Z A L M A S !

A Müemlékek Orsz.Bizottsága tek.Elnökségének

Hivatalból.
szolgálati ügyben.
ij átalányozva.

Budapest
IX. Hőgyes Endre u